

MAM-RENES BOLDINGH

DE WEG VAN HET LICHT



— G.F. CALLENBACH - NV NIJKERK —

DE WEG VAN HET LICHT



M. A. M. RENES-BOLDINGH

DE WEG VAN HET LICHT



2e druk

Met illustraties van Gunhild Kristensen

G. F. CALLENBACH N.V. · UITGEVER · NIJKERK

VERANTWOORDING

Toen de Nederl. Zondagsschool Vereeniging en de Uitgever G. F. Callenbach N.V. tot mij kwamen met de opdracht een Bijbelbewerking te geven voor de jeugd, heb ik dit met vreugde en dankbaarheid aanvaard. Omdat het de vervulling was van een jarenlange wens en vele malen herhaald gebed.

De opdracht was, om niet alleen de Bijbelse geschiedenissen op verantwoorde, suggestieve wijze te vertellen, maar ook om in die geschiedenissen de ene, doorlopende lijn van ons geloof te geven, zodat ook verder afstaanden zich op begrijpelijke wijze kunnen oriënteren over de dingen, die onder ons volkomen zekerheid hebben en waardoor ons leven gedragen wordt. In verband met deze doelstelling is alles vermeden, wat ook maar enigszins op tale Kanaäns zou lijken en heb ik geprobeerd de al te geijkte woorden en uitdrukkingen in hedendaagse verstaanbare taal weer te geven.

Dat wij deze jeugd-Bijbel begonnen zijn met Abrahams roeping, moge niemand bevreemden. De geschiedenis van Schepping, Paradijs e.v. vindt men verderop, waar de jonge koning Joas door zijn oom, de hogepriester Jojada, wordt onderwezen.

Grote dank ben ik verschuldigd aan Ds. F. J. Pop te Driebergen, voor de hulp en adviezen, die hij mij bij dit werk gegeven heeft, evenals voor het vertrouwen dat de N.Z.V. en Uitgever in mij stelden en voor de fijne pentekeningen, waarmee de tekenares het werk illustreerde.

Maar bovenal dank ik onze God, dat Hij mij dit werk voor zijn Koninkrijk heeft laten volbrengen. Moge het nu ook zijn loop hebben, tot zijn eer en tot zegen van de naaste.

M. A. M. R.-B.

HET BOEK VAN HET OUDE VERBOND



1. ABRAHAM, DE VRIEND VAN GOD

Zie, daar staat een man, eenzaam in de vlakke velden van de Eufraat. Abraham, de herdersvorst uit Haran. Zijn handen zijn geheven, zijn hoofd is gebogen, de oogleden sluiten de buitenwereld af. Het is de houding, waarin een mens eerbiedig luistert naar God. God heeft wel vaker tot Abraham gesproken. Zo duidelijk als nu echter nog nooit. 't Is, alsof een mens met zijn vriend spreekt en met blijde verbazing luistert Abraham toe. Met blijde verbazing. Ja, maar ook met ongerustheid! Want, natuurlijk, 't is een grote eer, dat God zo tot hem spreekt. Maar 't is ook ernstig. Ook... moeilijk!

Hoor slechts, wat God tegen Abraham zegt.

„Abraham,” spreekt God, „dit is mijn wil: ge moet wegtrekken uit je vaderland en bij je familie vandaan. Ge moet op reis gaan naar een vreemd land, dat Ik je zal wijzen. Ik zal met je zijn, Abraham, hoewel ge Mij niet kunt zien. Ik zal je tot een zegen stellen voor de hele wereld. Zelf zult ge ook een gezegend en gelukkig mens zijn, want Ik zal je vriend blijven, nu en altijd.”

Zo spreekt God tot een mens, daar in het wijde, vlakke veld. God openbaart hem zijn vriendschap. God biedt hem zijn vriendschap aan. In grote eerbied luistert Abraham. 't Is zo stil, zo diep stil om hem heen. Is 't niet, of heel die mooie, zonnige wereld mee luistert? Of alles wacht op het antwoord, dat Abraham nu zal geven?

God wacht ook, vol geduld. Hij ziet de spanning in Abrahams hart, nu hij zo'n grote beslissing moet nemen. Maar Abraham begrijpt, dat hij de Grote God niet langer mag laten wachten. Dieper buigt hij zijn hoofd en zegt „ja” tegen God. „Ja, o God, ik zal gaan. Ik zal doen, wat U zegt. Omdat U beloofd hebt, dat Gij met me zult gaan, zal ik durven. En omdat Gij me de weg wilt wijzen, zal ik dat nieuwe land zeker vinden. Ik zal gaan, o God!”

Dit gesprek tussen God en Abraham is hiermee afgelopen. Abraham heeft „ja” gezegd. 't Is het grote keerpunt in zijn leven; onafzienbare veranderingen staan hem nu te wachten. Hij opent de ogen. De gewone wereld is weer om hem heen. Eindeloze vlakten en daarboven het strakke blauw van de lucht. In de verte, bij de kudde, blaait een schaaap. 't Is alles gewoon. En toch beziet Abraham alles met andere ogen. Lang zal hij hier nu niet meer wonen. Hij staart naar de verte, waar het tentendorp ligt. Daar woont hij met zijn broers en andere familieleden, zoals de zwervende herdersstammen dat gewoon zijn. Herders zijn ze allen. Groot-herders. Herdersvorsten, van vader op zoon. Daarom blijven ze in tenten wonen. Wanneer hier de weiden zijn afgegraasd, trekken ze naar een ander deel van het land. Abraham heeft in zijn leven al heel wat afgezworven. Neen, vreemd is het niet voor hem, om op reis te gaan! Bovendien, hij blijft herder! Een ander leven is voor hem niet denkbaar.

„Er zal veel te doen zijn,” overlegt hij, „eer ik op reis kan gaan. Ik moet aan 't werk. Mijn gezin en mijn vee neem ik natuurlijk mee. En dan Lot, mijn neef, die ik tot mijn erfgenaam heb bestemd; hem wil ik ook vragen om mee te gaan.”

Met langzame schreden loopt Abraham naar zijn kudde terug. Steeds nog denkt hij aan zijn gesprek met God. God wil hem in de eenzaamheid hebben. God wil hem afzonderen van al de mensen, die hij kent! Kan hij er iets van begrijpen, waarom God dit wil? Begrijpt Abraham, waarom hij op reis moet gaan naar een vreemd land? Waarom hij afscheid moet nemen voor het leven? Ja, want daar komt het op neer: afscheid voor altijd.

O ja, Abraham begrijpt er wèl iets van.

Kijk, de aarde is al zo oud geworden en onder al de mensen, die er op wonen, zijn er nog maar heel weinigen, die weten van God. Ze weten wel veel van andere dingen, van zaaien en oogsten, van oorlog en vrede, van leven en sterven. Er zijn veel dingen, die ze vréemd vinden. Vreemd, en... ang-

stig. Daarover hebben ze diep nagedacht. Net, of het een raadsel was, dat ze moesten oplossen. Een móeilik raadsel.

„Kijk,“ hebben ze gezegd. „Er is *dag* en er is *nacht*. De dag is prettig en gerust. De nacht is donker en gevaarlijk. Hoe kan dat? Zou er soms een geest van het licht en een geest van de duisternis zijn, die samen vechten om de wereld? Vaak verlicht de maan de aarde. Zeker is de maan een góede geest, die ons helpen wil.“

Verder hebben ze gezegd: „De mensen *léven* en de mensen *stèrven*. Zou er soms een geest van het *léven* en een geest van de *dóód* zijn, die samen strijden om de mensen? Zou er ook een geest zijn, die het *gras* laat groeien? Zou er... een geest van de *storm* zijn? En van het *onweer*? Zou er... zou er...“

Al maar verder zijn ze gaan denken over die geesten. Totdat ze zéker meenden, dat 't zo wàs. Totdat ze er bång voor werden! Want, waren de àllermeeeste geesten niet geváárlijk? Waren ze niet de vijanden van de mensen? Maar de Grote God, die alles gemaakt heeft, en die hun Vriend wilde zijn, Hem vergaten ze. Van Hem wilden ze niet meer horen. Ze vonden hun eigen wijsheid béter.

Ja, Abraham weet wel, hoe de mensen om hem heen denken en doen. Hij weet van hun grote maantempel en van hun vreemde, wilde feesten, die dienen moeten om vriendschap met de geesten te sluiten. Hele nachten, zolang de maan aan de hemel staat, duren die feesten, en ze slepen de mensen mee tot boze, slechte dingen. Zijn eigen vader en zijn broers doen er ook aan mee. Ze willen hèm er ook zo graag bij halen, maar hij doet het niet. Hij spreekt met God als met zijn Machtige Vriend. Dat is het mooie geheim, dat Abraham in zijn hart heeft. Dit geheim is een grote schat. Hij moet 't veilig bewaren. Voor God. En voor zichzelf. En voor de hele wereld. God heeft hem een grote, gewichtige opdracht gegeven, een echte post van vertrouwen. Abraham is blij, dat hij „ja“ heeft gezegd tegen God. En hij begrijpt 't best: in een vréemd

land zal hij het geheim beter kunnen bewaren dan hier, bij zijn familie en de maantempelfeesten.

Er volgen drukke dagen. Met zijn broers moet hij hun vaders erfenis regelen. Hij wil zijn deel er van hebben, nu hij op reis gaat. Ook moet hij afscheid nemen van zijn vele familieleden, die rondom in de tenten wonen. Ze vinden hem een dwaas. Wie trekt er nu bij zijn familie vandaan? Dat is zelfs geváárlijk. Of — denkt Abraham soms, dat hij 't daarginds zoveel beter zal hebben dan hier? Dat zal hem tegenvallen! Nergens zijn de weiden immers zo sappig en fris als hier, langs de grote rivieren? Abraham heeft slechts één antwoord: „Mensen, ik doe 't niet om er beter van te worden. Ik ga op reis, omdat God het gezegd heeft. Ik móet gaan, ik kan niet anders.“

De anderen halen de schouders op. Praten met God? Als met een Vriend? Dáár kunnen ze niet bij! Tegen Abraham praten ze ook niet meer. 't Helpt immers toch niet? Laat hem gaan, als hij zo graag wil! Maar ze lachen hem uit. Zo'n dwaas, overdreven mens!

De grote dag breekt aan. Nauwelijks is de zon als een vuurrode bol boven de horizon gekomen, of groot en klein komt uit de tenten te voorschijn. „Kom mee, kom meel! We willen Abraham zien vertrekken!“

„Abraham! bedenk je goed, eer 't te laat is! Je komt hier nooit weer terug, Abraham!“

Abraham luistert niet meer. Hij is volkomen gerust. Zijn hart is blij, zijn ogen glanzen, nu het uur van vertrek gekomen is. Je kunt aan hem zien, dat hij een mooi geheim met God heeft. Nog één keer ziet hij naar de tenten, die hij nu verlaten gaat. Dan ziet hij voor zich uit, naar de verre verte, waar nog nevels hangen boven 't onbekende land. Hij heft zijn staf omhoog. Dat is het sein. Het reisgezelschap zet zich in beweging. Met Abraham mee reist Sara, zijn vrouw. Ook Lot, zijn neef, met zijn gezin. Zij willen óók het nieuwe land zoeken, dat God voor Abraham klaar heeft liggen. Zij weten óók van de Almachtige God, die

niemand ooit gezien heeft. En die tóch de Vriend der mensen wil zijn. Vol moed trekken ze zuidwaarts. Langs het pad, waarlangs reeds zoveel zwervers vóór hen getrokken zijn. Het keerpunt in zijn leven heeft zich voltrokken. Dat het tevens een keerpunt in de wereldgeschiedenis is, weet Abraham nog niet. Dát weet de Almachtige God alleen!

2. LOT LOOPT WEG

De reis is goed verlopen. O, 't was niet altijd gemakkelijk onderweg! Er waren stromen, die doorwaad moesten worden, er waren woestijnen, waar het hete, mulle zand de voeten brandde en tegenhield! In de stilkoude nachten, liggend in hun kleine tent, hebben de reizigers het gebrul van de hongerige leeuw gehoord en het akelig janken van de gluiperige jakhals. Onafgebroken hebben de herders moeten waken over de kostbare kudde. Ze kwamen handen te kort en daar de karavaanweg langs de grote stad Damascus voerde, heeft Abraham op de markt er nog een flinke slaaf bijgekocht. Dat is Eliëzer, die zijn leven lang bij Abraham gebleven is en later meer vriend was, dan slááf. Zo zijn de reizigers met elke dagreis verder van hun oude vaderland afgedwaald. Ze hebben vooruit gekeken, tot waar de hemel op het land lijkt te rusten, en ze hebben gevraagd: „Waar... wáár zou het land zijn, dat God voor ons bestemd heeft?”

En zie eens! Nu, opeens, zijn alle moeiten en gevaren voorbij! Ze komen in goede, mooie streken. De wouden van Kanaän omruisen hen en de dieren vinden gras in de diepe, vochtige dalen. Hier is het, dat Abraham weer de wonderlijke, geheimzinnige en toch zo sterke stem van God verneemt: „Dit is het land, dat Ik u geven zal. Reis er door in zijn lengte en in zijn breedte en bezie het goed. Hier zult ge wonen, Abraham, en je zoon, en allen, die daarna nog komen zullen.”



Lot kiest het beste deel

De reis is dus ten einde. Dit mooie land is het nieuwe vaderland! Maar — wat zei God nog méér? Welk woord noemde Hij daar? „Je zoon!” Daarover moet Abraham veel nadenken. Want hij hééft geen zoon! Hij en Sara hebben geen kind, niet één. Dat is het verdriet van hun leven, en dat zal wel altijd zo blijven, want ze zijn al oude mensen.

„Je zoon!” Wat bedoelt God daarmee? Oude mensen krijgen immers geen kinderen meer? Of... zou God tóch nog... Zou dat niet tē mooi, tē wonderlijk zijn?

't Is geen leeg en onbewoond land, waar Abraham nu de tenten laat opslaan. Hier en daar verspreid wonen kleine volksstammen, Kanaänieten, die de vreemdelingen onrustig en nieuwsgierig gadeslaan. Wat komen die vreemden hier doen? Willen ze hèn verjagen van hun geboortegrond? Willen ze vèchten? Maar neen, daar zien ze niet naar uit. Ze zijn herders. Geen krijgslieden. Zeker zijn ze op weg naar het verre, rijke Egypteland, om daar hun vee te verhandelen. Er passeren wel vaker zulke karavanen met koopwaar en vee, op weg naar het Zuiden. Na de moeiten van de woestijn rusten ze in Kanaän een tijdlang uit. Deze vreemden zullen ook wel spoedig

weer verder trekken. Daarom winden de Kanaänieten zich er niet over op en laten hen met rust. Maar zie nu eens, wat Abraham gaat doen! Hij zoekt grote, gelijke stenen bij elkaar en bouwt daarvan een altaar. Daarna slacht hij een bokje van de kudde en laat dat op het altaar verbranden. Zo geeft hij het bokje aan God. Alle reisgenoten staan stil in een kring rondom: Abraham brengt voor hen allen een offer aan God, die hen veilig hierheen heeft geleid. Hoor! Abraham spreekt met God!

„Alles, wat ik heb, behoort U toe,” zegt hij. „Ik geef het U terug, Gij moogt het gebruiken voor uw plannen. Daarom verbrand ik dit kleine bokje voor U, waarvan de rook tot U omhoogstijgt. Zoals ik dit bokje geef, geef ik alles.”

En dan? O, zie! Abraham is nog niet gereed met zijn altaardienst! Nu breidt hij langzaam en plechtig de armen uit, alsof hij heel dit mooie land omvatten wil. En dan roept hij luid en eerbiedig de Naam van God over het land, tot driemaal toe. „Elohim! Elohim! Elohim!” Hoor je 't, bossen? Hoor je 't, waterstromen? Hoor je 't, groene weiden? De Naam van de Almachtige God is over jullie uitgeroepen. Nu behoort Hem toe, voor altijd!

Zo neemt Abraham het land Kanaän in bezit voor God; zo maakt hij een woonplaats voor God op aarde. En hij zelf mag daar óók wonen, met en bij de Onzichtbare God. Als Gods dienstknecht.

Maar — zo rijk als langs de Eufraat is het land hier toch niet! Abraham moet zelfs eerst nog weer wegzeilen, zuidwaarts, tot aan de grenzen van Egypte toe, omdat er hongersnood dreigt. Dat is een grote teleurstelling voor hem. En later, wanneer hij weer terug is in Kanaän, moeten de herders vaak zoeken naar weiden en water voor al het vee. Dikwijls maken ze ruzie om de beste plaatsen. Er komen twee partijen, de herders van Abraham tegen de herders van Lot. Soms worden er veldslagen geleverd, met knuppels en met vuisten. Abraham weet dat wel, want alle klachten komen uiteindelijk bij hem. Hij moet al die boze, op-

gewonden vechtersbazen weer tot bedaren brengen. Dat kan zo niet doorgaan, want dit is Gods bedoeling niet. Het gaat er op deze reis immers niet om, wie de rijkste zal worden! Wel neen, het gaat er om, dat God kan werken aan zijn goed en heilig plan, om een vaste woonplaats te hebben op aarde. God is begonnen de aarde voor zich te veroveren, een vaste woonplaats te hebben op aarde. Maar hoe kan God werken, wanneer er altijd haat en ruzie is? Neen, dit moet anders worden!

Op een dag neemt Abraham zijn neef mee naar een heuveltop en spreekt daar met hem over al deze ernstige dingen. Zou Lot het begrijpen?

„God kan zó zijn werk niet doen,” zegt Abraham ernstig. „Daarom zullen wij voortaan gescheiden leven. Dat is het enige middel om aan die vechtpartijen voorgoed een eind te maken. 't Land is groot genoeg; kies jij, waar je wilt wonen, Lot. Dan trek ik de andere kant op.”

Lot kijkt en denkt en wikt en weegt. Hij vindt het een mooi aanbod van zijn oom. Maar hij vindt het moeilijk, om nu het beste deel te kiezen. En dat moet beslist, hij zèlf het beste deel van 't land! Zie eens. . . . is dat niet het allerbeste deel, daarginds, waar de Jordaan uitmondt in het grote meer? Nergens is het gras beter dan daar, in die vochtige streken. En bovendien liggen er twee steden, Sodom en Gomorra. Lot heeft horen vertellen, dat 't daar vrolijk toegaat. Zou het leven daar niet veel prettiger zijn, dan altijd in de eenzaamheid, onder de klaaglijk ruisende bomen, bij die oude, ernstige oom Abraham? Vastbesloten strekt Lot zijn arm uit. „Dat kies ik!” roept hij luid. „Dáár, bij het meer en bij de steden!” 't Is goed, Abraham zal zich dan aan de heuvels en de bossen houden. Hij woont graag in deze stille streken, waar God tot hem spreekt. Lot denkt, dat hij het beste deel gekozen heeft. Maar Abraham vindt, dat het beste deel juist voor hem is overgebleven. Over Lot schudt hij zijn hoofd, bezorgd. Want Lot heeft door zijn keus niet

HET VERBOND

alleen zijn oom verlaten, hij heeft ook God verlaten.

Zo gaat Lot verhuizen, met alles, wat hij heeft. Hij bouwt zijn tenten weer op, vlak bij de muren van Sodom en laat niets meer van zich horen. Abraham zucht daar dikwijls over, met een zwaar hart. Er wordt niet veel goeds verteld van het leven in de twee steden Sodom en Gomorrha. De kans is groot, dat Lot daaraan mee gaat doen. Later vertellen de herders, dat Lot opnieuw zijn tenten heeft afgebroken en nu in Sodom woont. Dan zucht Abraham nog dieper over zijn neef.

Maar er is nog een grote zorg voor Abraham. Wie zal later zijn erfgenaam worden, nu Lot is weggelopen? God heeft wel gezegd: „Je zoon, Abraham! Je zoon zal alles erven.” Doch er is immers geen zoon! Wie zal nu, na Abrahams dood, dit land bewaren voor God? Abraham schudt bedroefd zijn hoofd. Hij weet het niet.

3. HET VERBOND

Vaak spreekt Abraham met God over al deze moeilijke dingen. Hij ziet God niet. En toch weet hij heel zeker, dat God er is. God spreekt immers tot hem. Abraham vraagt, en God geeft hem antwoord. Daaruit weet Abraham, dat God zijn Almachtige Vriend is, aan wie hij rustig al zijn zorgen kan vertellen.

„Moet Eliëzer, mijn trouwe slaaf, soms mijn erfgenaam worden?” vraagt Abraham aan God.

En God zegt wéér dat wonderlijke woord: „Nee, Abraham. Niet een vreemde slaaf, maar je eigen zoon zal alles erven.”

Abraham zucht diep en aan die zucht hoort God, dat zijn vriend het bijna niet geloven kan. O, maar Abraham móet het geloven, om rustig en blij te kunnen leven! Hij moet leren, dat God werkelijk alles kan en zal doen, wat voor zijn plannen nodig is. Nu wil God hem helpen, om dit geloof te leren. Zoals de ene goede vriend de andere

helpt met moeilijke dingen, zo komt de Hoge, Heilige God nu Abraham te hulp.

„Abraham,” zegt God, en o, wat klinkt dat ernstig en plechtig. „Abraham, Ik zal een verbond met je sluiten, een Bloedverbond, zoals de mensen in dit land doen, wanneer ze elkaar iets beloven, dat nóóit verbroken mag worden. Neem een koe en een geit en een ram, en deel die drie dieren doormidden. Leg de helften zó, dat er een pad tussendoor loopt. Neem ook een paar duiven, maar laat die heel.”

Abraham vindt dit niet vréemd. Twee mannen sluiten vaak op deze manier een verbond voor het leven. Zo'n verbond kan nóóit verbroken worden. Maar dan zijn het altijd twee mensen! Wil nu God, de grote, onzichtbare God, met hem zulk een verbond sluiten? Wil God zich zo diep vernederen, dat Hij met een mens een verbond sluit? Alleen maar, om die arme, domme mens te helpen?

Abrahams hart klopt sterk en plechtig, wanneer hij de dieren slacht en de stukken neerlegt. Zijn hart klopt nog luider, wanneer hij zijn kleed bij elkaar neemt en zelf langzaam en plechtig tussen de stukken door schrijdt. Dat is de éne helft van het Verbond. Nu moet de andere Vriend hetzelfde doen. Nu. . . nu is het dus de beurt van God, om dezelfde weg te gaan. Maar God is onzichtbaar. Hoe moet dat nu?

„En tòch zal Hij het doen,” zegt Abraham. „Hij heeft het beloofd. Hij zal het zeker doen.” Daarom gaat Abraham op de grond zitten en wacht op God. Zó lang duurt dat wachten! De uren van de dag kruipen voorbij. 't Wordt middag. God is nog niet gekomen. Wel komen er roofvogels aanwieken, die van het rauwe vlees willen pikken. Abraham jaagt ze weg, want God moet nog komen.

De zon zinkt lager en lager. Nu rust hij als een grote, rode bal op de verre horizon. Er vallen lange schaduwen, maar God komt nog niet. Snel gaat de zon onder aan een rood-vlammende avondhemel. Abraham staart er in en jaagt de laatste roofvogels weg en zucht. Spoedig zal de nacht vallen

en nog is God niet gekomen.

„En tòch komt Hij,” denkt Abraham. „Ik moet hier blijven wachten, want zéker, Hij komt! Hij heeft het zelf gezegd.”

’t Wordt donker, ’t wordt nacht, en Abraham valt in een diepe slaap. De dag is heet geweest en lang en het wachten op God heeft hem in zulk een vreemde spanning gebracht. ’t Is geen gewóne slaap, waarin Abraham wegzinkt. Zijn lichaam ligt roerloos, maar het leven van zijn hart en van zijn denken gaat gewoon door. Ook in deze vreemde slaap verwacht hij God. Wat is de nacht roerloos stil, zo ver van de mensen. Geen geluid wordt gehoord. Zelfs de wind suist niet meer over het veld, zelfs de hongerige roofvogels durven niet meer komen. Onder de hoge nachthemel ligt Abraham in zijn vreemde slaap, roerloos. De sterren zien op hem neer. Ze schitteren en tintelen, alsof ze een mooi geheim weten, dat ze graag vertellen willen. En dan. . . . O, neen, dit is geen dróóm, dit is èchte werkelijkheid. . . ., dan wordt de stille nacht verlicht door een wonderlijk schijnsel. Wat is het? Waar komt het vandaan? De sterren tintelen, alsof ze het wéten. Maar Abraham, de stille slaper, weet het óók! Dit is het Grote, Heilige Licht, dat altijd met God meegaat. Waar dit Licht is, daar is God.

Abraham ziet het Licht en volgt het met de ogen. Het komt nader en nader. O, eigenlijk wéét hij wel, wat er nu gebeuren gaat en toch wacht hij in grote spanning.

Daar — zie je wel, dat niemand ooit tevergeefs wacht op God — daar gaat het Licht langzaam en plechtig over het smalle pad, dat ook Abraham gegaan is, het pad tussen het bloed-offer door. Nu heeft God gedaan, wat Hij heeft beloofd. Hij heeft het Verbond gesloten, zoals twee mannen een verbond sluiten, wanneer het héél, héél ernstig is. Nu heeft Abraham met zijn Vriend een verbond, dat nóóit en nóóit verbroken kan worden. Abrahams zoon zal dit Verbond erven en na hem vele, vele anderen. Hoe wondermooi heeft God dit bedacht. Eeuwen, eeuwen later nog zal dit Verbond

de hulp en de troost van millioenen mensen zijn.

Later wordt Abraham wakker uit zijn vreemde slaap. Het Licht van God is weg. Abraham vindt dat niet vreemd. Blij en gerustgesteld zoekt hij zijn tenten. God heeft hem in deze nacht rijker gemaakt dan de allerrijkste koning.

4. EEN ZOON

O, dat Verbond! Wat is het een grote, blijde gerustheid voor Abraham!

„Nu zal ik zéker een zoon krijgen, want God, mijn machtige Verbondsvriend, heeft het beloofd.” Abraham zegt het voortdurend tegen zichzelf. Maar och — wat duurt het lang, eer God het ook dóet! Abraham wordt ouder, Sara wordt ouder, de zoon, de beloofde, komt niet! Wat is het moeilijk om te blijven geloven, óók als er niets gebeurt.

Op een dag spreekt hij er weer met Sara over, hóe moeilijk hij het vindt. Ja, Sara begrijpt het bèst. Zij zelf zou ook zo héél graag een kind willen hebben. Haar hele leven heeft ze al verlangd.

„Maar,” zegt ze, „misschien doe je verkeerd. Misschien heb je God verkeerd begrepen. Misschien bedoelt God, dat je nóg een vrouw moet nemen. Een jonge vrouw. Als zij een zoon krijgt, dan zou dat ónze zoon, jouw erfgenaam kunnen zijn.”

Abraham vindt het een vreemde gedachte. Sara is immers zijn èchte vrouw! Zou de zoon van een andere, een nieuwe vrouw wel helemaal ècht zijn? Zou God het goedvinden, dat die jongen dan de erfgenaam werd, van alles, van het land. . . . en. . . . van het Verbond? Abraham twijfelt. „Doe het toch,” zegt Sara weer. „We kunnen zo niet blijven doorgaan, we kunnen niet altijd blijven wachten. We worden ouder en ouder. Ik weet wel een vrouw voor je. Hagar, mijn Egyptische slavin. Alleen, ze blijft mijn slavin. Meesteres wordt ze nóóit! nóóit!”

Dan geeft Abraham toe en neemt de

jonge Hagar tot vrouw. Voor dat land, in die tijd, is dit niet vreemd. Er zijn vaak twee vrouwen, twee moeders, in één huis.

En werkelijk, na verloop van tijd krijgt Hagar een flinke zoon. Ismaël wordt hij genoemd. Nu mag er feest zijn in Abrahams tenten. Eindelijk is de langverwachte zoon, de erfgenaam, geboren! Zie toch eens, wat een sterke, gezonde, kleine kerel hij is! Gitzwarte lokken krullen om zijn hoofdje en zijn velletje is zo donker van kleur, alsof de zon het nu al bruin heeft gebrand! En die donkere ogen! Hoe dapper kijken die de wereld in! Iedereen, die de kleine Ismaël mag zien, bewondert hem en is blij.

Maar och, de vreugde duurt niet lang! Hagar is trots, dat zij de moeder is van die prachtige, kleine kerel, en niet Sara! Steeds brutaler laat ze dit aan Sara merken. Ze wiegt haar kind in haar armen en kijkt naar haar meesteres en haar ogen zeggen: „Hij is van mij en niet van jou! Wat ben jij voor een meesteres! Je hebt niet eens een zoon!” Sara voelt het wel. Het doet haar zeer en het maakt haar boos, maar wat kan ze er tegen doen? Ze heeft zelf dit plan bedacht. Ismaël wordt groter en groter, een vlugge, sterke jongen. Wijzer wordt hij óók. Hij weet best, dat hij en zijn moeder later de baas zullen zijn over alle rijkdommen van Abraham. Zijn moeder heeft hem dat al zo vaak verteld en de herders spreken er ook vrijuit over. Als Hagar en Ismaël zeggen: „Alles,” dan denken ze alleen aan de tenten en de slaven, aan het vee en het landbezit. Dat er nog heel iets anders bij behoort. . . . dat het *Geheim van de Onzichtbare God* er bij behoort, om voor Hem plaats te bewaren op aarde. . . . dat het Verbond tussen God en Abraham véél méér waard is, dan alle rijke bezittingen, daaraan denken Hagar en Ismaël niet. Hagar is een Egyptische. Het geheim van de Onzichtbare God kent ze niet en van het Verbond weet ze niets af. Zo kan het ook Ismaël niets schelen. Merkt Abraham niets daarvan? In ieder geval, God weet het wel! God weet alles, wat zich in het leven van zijn vriend heeft afgespeeld. Abraham heeft het zelf willen

regelen, omdat hij dacht, dat God het niet meer kòn. Maar daarom mag Ismaël, Hagar's zoon, nog geen erfgenaam worden! Erfgenaam mag alleen zijn de echte zoon, de zoon van Sara. De zoon, die blij van hart zal zijn om het Verbond, dat ook voor hem is.

Na verloop van tijd ziet vader Abraham ook wel, dat Ismaël de rechte erfgenaam niet kan zijn.

„'t Is verkeerd geweest, wat Sara en ik overlegd hebben,” denkt hij somber en bezorgd. „'t Léék heel verstandig. Maar 't was verkeerd. Zo gaat het niet goed. Wat zal God nu doen? 't Is immers eigenlijk zijn zaak? Zal Hij tòch nog. . . . O, als dat eens waar was!”

Er komt weer een wonderbaarlijke dag voor Abraham, ja, eigenlijk een Wonderdag voor heel de wereld.

De ochtend is druk geweest en de middag is warm en loom. In dit land wordt er in de middaguren niet gewerkt. Ook Abraham zit voor zijn tent en rust uit. Dromerig zien zijn ogen over het gloeiend hete land, waarboven de zonnehitte trilt. Opeens richt hij zich op. Neen, maar! ziet hij goed? Komen daar, door het warme, stille middagland, drie vreemdelingen naar zijn tenten toe? Dat is een verrassing. Vreemdelingen komen van ver, van over de bergen. Ze weten altijd véél nieuws te vertellen. Misschien komen dezen wel uit Abrahams oude vaderland. Wie weet! Hij zal ze góed ontvangen, zoals een rijke herdersvorst dat behóort te doen. Hij staat op en gaat hun plechtig tegemoet en maakt een diepe buiging voor zijn gasten. „Alstublieft, komt in mijn tenten binnen, om uit te rusten van uw reis,” zegt hij. Dan geeft hij haastig zijn bevelen.

„Vlug, haal water, om het stof van hun voeten te wassen,” roept hij tegen een slaaf.

„Haast je, slacht een kalf en braad het,” gebiedt hij een ander. En tot Sara zegt hij: „Vlug, vrouw, laat koeken bakken van het allerbeste meel. We hebben gasten gekregen.”



Abraham en de drie engelen

Alles rent en is druk in de weer. Maar Abraham zelf gaat als een goed gastheer rustig bij zijn bezoekers zitten.

De maaltijd wordt opgediend en er wordt gegeten, zwijgend, zoals het in dit land behoorlijk is. Eerst ná de maaltijd mag er gepraat worden. De gasten zien eens om zich heen in Abrahams tentendorp. „Ge woont hier schoon, Abraham,” zegt één der vreemdelingen. „Gelukkig de zoon, die hier eenmaal de erfgenaam zal zijn!”

En wat doet Abraham nu? Zegt hij blij: „Ik zal u mijn zoon, mijn erfgenaam laten zien?” Laat hij Ismaël halen door een slaaf? Neen, zijn gelaat betreft. Hij moet opeens weer denken aan dat droeve, dat zware in zijn leven, dat hij niet begrijpen kan.

„Ik heb geen zoon,” zegt hij dof. „Ik heb geen erfgenaam. We zijn al oud, mijn vrouw en ik.”

Maar wat gebeurt er nu? Gaan Abrahams ogen nú pas werkelijk open, net als in de nacht, toen God verscheen, om het Verbond te sluiten? Hij staart zijn gasten aan. Die zien Abraham óók aan. Glimlachen ze om zijn verbazing? Want . . . Abraham ziet het opeens heel duidelijk. . . . dit zijn geen gewone vreemdelingen! Véél hoger. . . . véél voornamer zijn ze! Ze zijn Afgezanten,

Boodschappers van God! En hóór, wat ze zeggen; die Ene, die zo pas ook sprak! „Ge zult een zoon hebben, Abraham. Over een jaar zal aan Sara een zoon geboren worden. Die zal de erfgenaam zijn van alles wat je bezit.”

Abraham? O, hij zou wel op de grond willen neervallen voor deze Boodschapper! Hij zou willen stamelen: „Wie zijt Gij? Zijt Ge Gód? O, ik dank U voor die goede boodschap!” Hij durft zich echter niet verroeren. Wonderlijk stil en plechtig is het om de gasten en hun gastheer.

Maar wat gebeurt er in de grote tent? Daar staat Sara. Sara mag niet bij de mannen zitten en meepraten. Dat hóórt niet voor vrouwen in dit land. Nu heeft ze door een kier van het tentgordijn geloerd en geluisterd. En nu. . . nu lacht ze. Spottend. Zij nog een zoon? Zo'n oude vrouw? Dat is toch zeker om te lachen? De Vreemdeling wendt zijn hoofd in Sara's richting.

„Lach je om mijn woorden, Sara?” vraagt Hij verwijtend. „En toch zal het zeker gebeuren. Over een jaar zult ge een zoon in uw armen hebben. Zie, Ik heb mijn boodschap gebracht. 't Is onze tijd om heen te gaan.”

5. HOE HET GING MET SODOM EN GOMORRHA

De gasten staan op om heen te gaan. Abraham durft hun niet vragen, om te blijven. Als die Ene. . . . God is, als die anderen. . . . Boodschappers zijn, dan moet een mens maar liever zwijgen. Ook Abraham staat op. Hij wil doen, wat in dit eenzame, vaak zo gevaarlijke land, iedere goede gastheer doet. Hij wil zijn Hoge Gasten een eind op weg brengen en hun een veilig pad wijzen.

Daar gaat hij al met hen door de warme, zonnige middag. 't Is hem toch nog, of hij droomt. Ze komen buiten het bos, ze lopen bij de uitzichtsheuvel, waar lang geleden Abraham met Lot stond, die dag, toen Lot mocht kiezen. Lot woont nu al verscheidene jaren in Sodom en laat nooit meer iets van zich horen.

Abraham heeft wel verwacht, dat er vandaag nog méér wonderlijke dingen zouden gebeuren. Hij vindt het niet zo vreemd, dat op een wenk van die Ene de beide Boodschappers verder gaan, de weg naar Sodom. Zijn hart slaat bang, om het slechte, dat ze daar zullen vinden. Hij weet wel, h^oe Sodom leeft.

Maar wat hij w^el vreemd, wat hij ^angstig vreemd vindt, is, dat die Ene bij hem achterblijft, daar op die heuveltop. „Nu ben ik met God alleen,” denkt hij. „Alleen met God in dit grote, stille land.” Ja, is het niet, alsof hij alleen met God op de wereld is, met niemand, niemand anders dan zij tweeën alleen?

Hij staat met neergeslagen ogen en wacht, wat God hem nu nog zeggen zal. Hoor! dit is het!

„Ik heb gezien, wat er in Sodom en Gomorrha gebeurt,” spreekt God. „Ik zal die steden w^egdoen van mijn aarde.”

Een felle schrik slaat door Abrahams hart. Om het lot van die steden? Ja... maar óók om God! Hoe k^an God zo iets doen! Want, als er nu eens mensen wonen, die niet meedoen met het kwaad; mensen, die r^echt voor God leven! Zou God onrechtvaardig

kunnen zijn, en die óók straffen? Neen, neen, neen! Dat k^an God niet!

Opeens ziet Abraham zijn wonderbare Gast recht in de ogen.

„O God!” roept hij luid, „wees niet boos, dat ik tot U durf spreken, ik, een dom mens! Maar Gij, Gij zijt wijs en rechtvaardig. Gij k^unt geen onrecht doen! Als er in die steden nu eens vijftig wonen, die recht voor U leven! Wat zult Gij dan doen?”

En God spreekt:

„Als er vijftig zijn, dan zal Ik, terwille van die vijftig, de hele stad sparen.”

Abraham denkt: „Vijftig? Vijftig? Dat is héél veel.” Hij wordt bang. Hij heeft zov^eél erge dingen over Sodom en Gomorrha gehoord. Hij begint af te tellen.

„Wees niet boos op mij, maar — als er aan die vijftig nu eens vijf ontbreken? Wat zult Gij d^an doen?”

„Ook dan zal Ik de stad sparen,” zegt God.

Abraham voelt, dat hij met n^og minder moet rekenen. Steeds verder telt hij af, steeds banger wordt zijn hart, steeds zachter wordt zijn stem. En steeds geeft God antwoord, als een heel geduldige Vriend. Op het laatst durft Abraham nog slechts over tien spreken. Zijn laatste vraag fluistert hij.

„Gij zijt rechtvaardig, o, God. Zult Gij om tien de stad nog sparen?” En God antwoordt: „Ook om tien zal de stad gespaard blijven.” Dan durft Abraham niet verder spreken. Zijn hart is zwaar van ellende. Om Sodom en Gomorrha, waar het kwade heerst. Om al de mensen, die er wonen, en die niet recht willen leven. Hoe zal het gaan? Ook met Lot en zijn gezin?

Een tijdlang staat hij stil, de ogen weer neergeslagen. Zouden de Boodschappers Sodom al bereikt hebben? „Ze gaan onderzoeken en tellen,” weet hij. „Tellen, of die tien er zijn.”

Als hij daarna zijn ogen weer opheft, is hij alleen op de heuveltop. Heel in de verte gaan nog de lichte gestalten van de Boodschappers. Bijna hebben ze Sodom bereikt.

Dan keert Abraham zich om en gaat naar

zijn tenten terug. Moeilijke en zware gedachten neemt hij mee naar huis. Hij kan er niet eens over spreken.

Die avond gaat de zon onder in een vreemde, geel-rode gloed. De nacht valt onnatuurlijk loom en duister. Geen windvlaag brengt afkoeling, geen ster kan door het donker boren. 't Is, alsof er een geheim in de lucht is, dat allen angstig maakt. Hoor het vee loeien! Is het bang voor dat geheim? Zie eens, hoe schuw de slaven weg-schuilen in de broeihete tenten. Zijn zij óók bang voor wat er broeit? Wat is er toch! Wat zal er gaan gebeuren in deze donkere nacht! Onweer? Hagel en slagregen? Storm? Of — iets nog véél ergers?

Plotseling — o, niemand heeft gedacht, dat het dit zou worden — plotseling schokt de aarde. Alles in de tenten rolt door elkaar. Kinderen schreeuwen, vrouwen gillen, mannen roepen, het vee wordt wakker en brult zijn angst uit. Woudbomen kraken af en ploffen neer met doffe dreun. Rotsblokken raken los en daveren omlaag. 't Lijkt, of de hele aarde verwoest zal worden.

En wéér beeft de aarde, en wéér! Een vreemd gerommel vervult de lucht. Wat is dat! Waar komt het vandaan! Van boven? Van beneden? Niemand weet het, iedereen luistert met wilde angst in de ogen. Eerst na lange tijd durven de dappersten het wagen om buiten te gaan kijken in de stikdonkere nacht. Tastend komen ze voorwaarts. En dan! 't Is vreselijk wat ze zien!

„De wereld staat in brand,” fluisteren ze vol ontzetting. „Kijk! kijk! Dáár in de verte! Er regent vuur uit de hemel. En dáár... dáár. De vlammen breken los uit de grond! Sodom en Gomorrha staan in brand! Hoor de mensen gillen!”

Een paar passen op zij staat Abraham. Alleen. Zijn hart is ook zeer verschrikt. Maar tòch... Hij denkt aan zijn gesprek met God.

„Er waren er nog geen tien,” weet hij. „Ze zijn geteld, er waren er nog geen tien.”

Langzaam keert hij met zijn mannen naar de tenten terug. 't Is, of ze van een begrafenissen komen. Maar al heel vroeg in de mor-

gen staan ze op en gaan weer kijken op de uitzichtsheuvel. Kan de wereld in één nacht zó veranderd zijn? De rijke, groene weiden zijn zwart geblakerd en vernield; het meer is bezig ze te overstromen. En waar de beide steden hebben gelegen, is nu een rokende puinhoop. Geen geluid wordt er meer gehoord. Abraham staart er op. 't Wordt heel stil in hem. Hij ziet hier voor zijn ogen, dat God, zijn trouwe Vriend, ook een strénge God is, die de boosheid niet ongestraft kan laten. En Lot? Lot, die het beste deel wilde hebben? Och, wat is er van dat beste deel geworden! Later hoort Abraham, dat Lot en zijn dochters nog juist bijtijds gered zijn door Gods Boodschappers. Eigenlijk wilden ze niet mee; ze moesten gedwongen worden. Toen nog wilde Lots vrouw geen haast maken. Zij is omgekomen op de vlucht. Lot blijft met zijn beide dochters in een hol van 't gebergte wonen als heel arme, half wilde mensen, die van voren af aan moeten beginnen. Naar Abraham terugkeren en hulp van hem aannemen, dat willen ze niet. Want — dan zouden ze ook moeten terugkeren tot God, deemoedig en vol berouw. En daaraan willen ze niet eens denken.

6. DE ZOON

Er huilt een kindje in de grote tent van Sara. 't Ligt in een grappig wiegje; een dierenhuid, die opgehangen is aan sterke banden. Het steekt zijn handjes uit. Het wil zijn moeder bij zich hebben. Daar komt de moeder al. Kindje hoort het, en is stil.

Maar — is dat werkelijk Sara? Sara, die zichzelf veel te oud vond, om nog een kindje te krijgen? Sara, die lachte, toen de Boodschapper er was?

Ja, nu is eindelijk gebeurd, wat God heeft beloofd. Sara heeft een zoon en Abraham heeft een erfgenaam. Hoe gelukkig heeft God hen gemaakt!

Abraham geeft het jongetje de naam: Isaäk, hetgeen „lachen” betekent. Sara

vindt dat een mooie naam. Want, zegt ze: „Nu kan ik eerst ècht lachen, van geluk, omdat ik een zoon ontvangen heb.”

Daar komt een andere jongen de tent binnenstappen. Een jongen, die groter, en veel wijzer is.

„Kom je naar het kindje kijken, Ismaël?” vraagt Sara. „Nee,” zegt de jongen, en loopt boos weer weg. Sara schrikt er van. Is er iemand boos op háár kindje? O, maar ze begrijpt het wel! Hagar doet ook al zo boos. Ze heeft natuurlijk met Ismaël gepraat. Ze heeft gezegd: „Nu die kleine jongen er is, word jij geen erfgenaam meer; die kleine jongen zal later rijk zijn. Maar jij krijgt niets. Je kunt later de slaaf van dat jongetje worden, meer niet.”

Wat een domme praat. Zou Abraham ó onrechtvaardig zijn, dat hij Ismaël niets wil geven? Ismaël, die toch óók zijn zoon is? Maar zij denken het en nu zijn ze boos. Hun zwarte ogen fonkelen en prikken van boosheid. Sara wordt er angstig van. Ze zullen haar zoon toch geen kwáád willen doen?

Op de derde verjaardag van de kleine Isaäk is er een groot feest in Abrahams tenten. Er wordt veel en lekker gegeten en gedronken en daarna mogen alle mensen de kleine jongen zien. Allen zijn ze blij, dat Abraham zijn wens vervuld heeft gekregen. Alleen Hagar en Ismaël zijn niet blij. Ze staan apart, ze kijken donker, ze fluisteren samen.

„Zie je wel?” zegt Hagar. „Alles draait om die kleine jongen heen. En jij...! jij bent niets meer. Je kunt slaaf worden later.” Ismaël balt zijn vuisten. „Ik zal hem wel,” roept hij luid. „Ik krijg hem wel! Ik moet de erfgenaam worden! Ik ben de oudste!” „Sst, sst,” fluistert Hagar. „Laten ze het niet horen!” Maar ze denkt: „Goed zo, goed zo, mijn jongen, praat maar flink van je af.”

Heeft Sara gehóórd, wat Ismaël riep? Op eens is haar blijdschap weg, haar hart wordt heel bang. Er dreigt gevaar voor haar kindje! O, dit moet Abraham weten! „Stuur haar weg, die Hagar!” eist Sara boos. „Ze is toch

maar een slavin. Hagar en Ismaël moeten allebei weg. Ze heeft me altijd geplaagd. En nu willen ze Isaäk kwaad doen. En ze zullen het doen, want om God geven ze niet!”

Abraham kijkt ernstig en bedroefd.

„Hoe kan ik Ismaël wegsturen,” zegt hij. „Hij is toch ook mijn zoon. Laat hem hier blijven. Misschien meent hij het niet zo erg.”

Sara staat voor hem en wringt haar handen. O, zij weet, dat 't wèl héél erg is. Maar Abraham is de baas. Hij moet beslissen.

Abraham? Of — is het God, die beslist? God, die alles veel beter weet dan Abraham?

Daar staan ze tegenover elkaar, de man en de vrouw. En in deze stilte spreekt God tot Abraham, tot hem alleen. „Sara heeft gelijk,” zegt God. „Ismaël en zijn moeder moeten weg. Laat ze gaan, vandaag nog. Maar wees niet bang om hen, want Ik zal voor Ismaël zorgen. Hij zal tot een groot en machtig volk worden, omdat hij uw zoon is.”

Toen riep Abraham Hagar en Ismaël bij zich, gaf hun voorraad mee voor onderweg en liet ze gaan. „Ga terug naar Egypte,” zei hij. „Dat is je oude vaderland.”

Toen gingen Hagar en Ismaël. Boos. Ze keken niet éénmaal om.

Hebben ze door hun boosheid niet goed opgelet? Zijn ze afgedwaald van het pad? Ze hadden al lang bij het nomadendorp moeten zijn, waar ze overnachten willen! Zie eens, er is geen pad meer. Ze lopen en lopen, maar vinden het niet. En het drinkwater is op en de zon brandt! Heel erg wordt de dorst. Ismaël, de verwende jongen, is de eerste, die niet meer voort kan. Hij gooit zich neer in de schaduw van een paar lage doornstruiken. „We komen er nooit,” jammert hij. „Ik ga dood van de dorst!” Hij sluit de ogen en beweegt zich niet meer. O, maar dat is vreselijk voor Hagar! Haar kind, haar jongen sterft van de dorst!

„Ik moet water zoeken,” denkt ze wild. Ze gaat en strompelt en valt neer en kan niet meer opstaan. Ze barst in schreien uit,

ABRAHAM EN ZIJN ZOON

omdat ze haar zoon niet redden kan. Maar God dan? Heeft God Ismaël vergeten, zoals een mens ook vaak vergeet?

Wat is dat voor een stem, die Hagar opeens verneemt? Hoor! Hoor toch! Een Hemelse Boodschapper spreekt tot haar. „God heeft de jongen gehoord. Zie goed, Hagar, want daar is water. God wil de jongen redden en hem tot een groot volk maken.”

O, deze hoopvolle stem! Hagar is niet bang meer. Hagar is niet moe meer. Ze zoekt en vindt een bron met helder water. Ze schept haar kruik vol en laat Ismaël drinken en ze lacht van blijdschap en geluk.

Zijn ze toen nog verder gegaan naar Egypte? Neen, ze zijn in de woestijn gebleven, samen met andere stammen. Ismaël is een groot jager en een knap boogschutter geworden. Later werd hij de aanvoerder van een machtig woestijnvolk.

Op Abrahams begrafenis heeft hij Isaäk teruggezien en ze zijn toen als goede vrienden gescheiden.

Maar dat was eerst veel, veel later.

7. ABRAHAM EN ZIJN ZOON

Wat vraagt Isaäk veel aan zijn vader, nu hij ouder en wijzer wordt! Aan Abrahams hand loopt hij door bos en veld en alles wil hij weten. Van de schapen en de herders en van de boze beer, die soms komt stelen. Van de ezels en de kamelen, van het grote, blauwe meer en de plaats, waar vroeger de twee rijke steden lagen. Van de sterren, die hij 's avonds aan de wijde hemelboog ziet schitteren en van de stormwind, die door de hoge bomen vaart.

O, maar vader Abraham weet nog iets véél mooiers. Dat wil hij 't allerliefst aan zijn zoon vertellen. „De Onzichtbare God, die al deze dingen gemaakt heeft, is onze Vriend,” zegt hij eerbiedig. „God heeft een verbond met ons gemaakt. Ja, ook met jou, lang voordat je geboren was. 't Is een Bloedverbond, dat nooit verbroken kan

worden. Alles, wat je ogen zien, zal later voor jou zijn, mijn zoon, maar de allergrootste schat is het Verbond met God. Bewaar dat heel diep en vast in je hart.”

Kijk, en nu komt het uit, dat Isaäk de echte, door God gegeven zoon van Abraham is. Hij begrijpt, wat zijn vader bedoelt. Zijn ogen schitteren, zijn hart gaat wijd open van geluk, omdat God zijn Verbondsvriend wil zijn. Zelf wil hij ook trouw blijven, zijn leven lang.

„We zijn heel gelukkig,” zeggen Abraham en Sara. „God heeft ons heel gelukkig gemaakt met Isaäk onze zoon.”

De jaren gaan voorbij. Het geluk wordt steeds mooier. Isaäk wordt een grote, sterke jongen. Twaalf jaar is hij nu al. En dan... Dan komen er zware dagen voor Abraham. Dagen zo moeilijk, dat hij ze bijna niet doorkomen kan.

Kijk, de Kanaänieten, de volkjes, die hier en daar rondom wonen, de Kanaänieten, die van God niet weten, doen nu en dan vreselijke dingen. Abraham weet zéker: de boze geesten leren hun dat. Als ze geluk willen hebben, dan offeren ze eerst een van hun zoons. Ze doden en verbranden hem. Dat geeft geluk en hulp van de geesten, zeggen ze.

Abraham zou nooit zo iets doen. Hij weet, dat God de Vriend der mensen wil zijn. God vraágt geen mensenoffers. En dan Isaäk, zijn zoon! 't Is zelfs te erg, om aan te denken!

Maar — is dat dan niet Góds stem, die nu tot hem spreekt? „Abraham, neem nu je enige zoon, die je zó liefhebt, en offer hem Mij op gindse berg.”

Kan God dat ménen... werkelijk menen? Abraham weet: God meent het wél.

En Abraham weet ook: ik moet het doen.

Hij buigt zijn hoofd heel diep en zegt „ja” tegen God. Maar zijn leven wordt dónker, dónker, dónker op die dag. Isaäk offeren! Dat is immers veel moeilijker, dan wanneer hij zélf de dood in moest gaan! Isaäk, de zoon, waarop ze zó lange jaren hebben gewacht! Isaäk, die als door een

ABRAHAM EN ZIJN ZOON

wonder geboren werd! Die de erfgenaam zal zijn, die het Verbond en de Belofte verder zal dragen!

Ach, het wordt zo donker voor Abraham. Wat wil God toch van hem!

't Is zo onbegrijpelijk... zo vol pijn! Tegen moeder Sara durft hij het niet eens zeggen. Stil en ernstig zoekt hij brandhout en gereedschap bijeen. Dan roept hij zijn zoon, zijn Isaäk, en dof klinkt zijn stem:

„God wil, dat we gaan offeren op gindse berg. Draag jij het brandhout, mijn jongen.”

Zo gaan ze samen door het mooie, zonnige land, een lange, lange weg. Abraham zegt niet veel, zwijgend gaat hij voort. Alleen zijn hart praat met God.

„Gij vernielt mijn leven,” zegt hij tegen God. „En Gij bederft uw eigen zaak. Want als Isaäk er niet meer is... wie zal dan uw plaats bewaren op aarde?”

Halt, kàn dat? Dat God zijn eigen zaak bederft?

Nu lijkt 't, of een ver licht door Abrahams duisternis komt gloren. Hij weet: dat kan natuurlijk nóóit! God zorgt voor zijn zaak, al moest — al moest hij er Isaäk voor opwekken uit de dood. God kan uitkomst geven, óók in de dood. Abraham weet het heel zeker.

Nu beklimmen ze samen de groene berg-helling. Wat zijn ze al ver van huis!

„Maar vader!” roept Isaäk opeens. „We hebben wel brandhout en gereedschap en de test met vuur! Maar we hebben geen lam meegenomen!”

„God zal zelf zorgen, dat we een lam krijgen, mijn zoon,” zegt Abraham zacht en ernstig. Hij kàn hem nu nog niet vertellen, dat hij zèlf het offerlam zal zijn.

Ze komen boven op de vlakke top. In een grote stilte zoekt Abraham de altaarstenen bijeen. Isaäk helpt mee bouwen. Abrahams hart verscheurt, wanneer hij zijn zoon daar zo bezig ziet. Het altaar is gereed. Nu moet hij het vreselijke dus aan Isaäk zeggen. „Mijn zoon, jij bent zelf het lam, dat ik offeren moet. God vraagt je leven. Nú.”

En wat doet Isaäk, de jongen van twaalf jaar? Zijn vader is oud en hij zelf is jong

en sterk. Hij kan zijn vader omver duwen en wègvluchten van dit vreselijke altaar, waarop hij gedood en verbrand moet worden. Isaäk kijkt om zich heen, naar de schone aarde. En naar de hoge, zonnigblauwe hemel. Hij heeft het leven lief. Hij kàn nog vluchten. Hij kan... hij kan....

Maar — God dan? En hoor, wat zijn vader zegt:

„God kan je zelfs uit de dood weer levend maken, mijn zoon.” En Isaäk zegt: „Ja, vader. Doe met mij, wat God wil.” Zijn gezicht is stil en zijn ogen zijn niet bang, wanneer zijn vader hem vastbindt op het altaar. Maar — moet het nu wèkkelijk gebeuren, dit àller-, allerergste? Abraham kijkt naar Isaäk, zijn zoon. O, hij heeft hem nog nóóit zó liefgehad! Zegt God nu niets? Roept Hij niet?

Neen. Alles blijft stil rondom het altaar. Zó stil... zó stil, alsof de hele wereld wacht, op wat er nu gebeuren gaat.

Abraham neemt zijn scherpe dolkmes en heft 't omhoog. Isaäk sluit de ogen. Nu komt het. Nú!

En dan — eerst dan — op het allerlaatste, allerbangste ogenblik — roept God het bevrijdende woord.

„Houd op, Abraham! Het is genoeg! Ik zie nu, dat je werkelijk tot het uiterste gehoorzaam wilt zijn. Ik zie, dat je geloof werkelijkheid is, dat je Mij ook je zoon wilt offeren. Maak de jongen los en laat hem afkomen van het altaar!”

Met bevende handen doet Abraham, wat God hem zegt. Dan komt Isaäk van het altaar en ziet verbaasd om zich heen. Zijn ogen zijn als van één, die droomt.

Horen ze daar geritsel en geblaas in de struiken? Zit daar een verdwaald schaap in de dorens verward? O, maar dan is dat het lam, dat God wil geven om te offeren in Isaäks plaats. Ze offeren het samen, en kunnen niet zèggen, hóe dankbaar ze zijn en gaan dan terug naar het dal, waar moeder op hen wacht. Ze spreken geen woord onderweg.

„Een jonge ram in plaats van mijn zoon,” denkt Abraham voortdurend. Zijn hart is



Het lam, verward in de doornstruiken

heel gelukkig. Maar ook móe. Abraham is oud geworden op deze dag.

En Isaäk zelf, die dit vreselijke heeft doorgemaakt? Hij kon deze dag nooit vergeten. Aan de berg met het altaar en aan het schaap, dat in zijn plaats geofferd werd, heeft hij nog váák, váák teruggedacht. Maar zijn onbezorgde jeugd was voorgoed voorbij. Zijn hele leven lang is hij een stil en ernstig mens gebleven.

8. REBECCA KOMT

Ja, Abraham is oud geworden. Hij voelt het zelf, nu is hij werkelijk oud. Hij denkt veel over later, wanneer hij er niet meer zal zijn. Sara, zijn vrouw, is er nu al niet meer. Ze is gestorven. Abraham en Isaäk hebben haar begraven op een stuk grond, dat ze van een hoofdman hebben gekocht. 't Is leeg en stil geworden in de tenten zonder de altijd zorgende moeder. En — als Abraham er nu zelf ook niet meer is. . . . hoe zal 't dan gaan?

Hij denkt veel over zijn zoon Isaäk. Met wie zal hij trouwen? 't Moet een goede, flinke vrouw zijn, die in Sara's tent zal wonen. Maar 't is moeilijk, de rechte vrouw te

vinden. Dit weet Abraham zéker: ze moet hier vreemdeling zijn, evenals Isaäk zelf óók vreemdeling is. Anders. . . . och, Abraham weet wel, hoe 't anders zal gaan. Een vrouw, die hier haar grote familie heeft, zal daar telkens weer naar toe lopen. Ze zal ook de heidense feesten mee blijven vieren, ze zal maar hálf bij Isaäk horen, en helemáál niet bij God. Neen, dat zou niet goed zijn.

Zie, daar loopt Eliézer over het erf. Eliézer, de trouwe knecht. Hij is ook een oud en wijs man geworden. Eigenlijk is hij meer vriend dan knecht voor zijn oude baas.

„Eliézer,” zegt Abraham, „ik denk over een vrouw voor mijn zoon Isaäk. Hij mag niet trouwen met één van hier. Ga op reis naar mijn oude land, naar Nahor, mijn broer. Zie, of één van de meisjes dáár de vrouw van Isaäk wil worden. Neem rijke geschenken voor haar mee, ze moet weten, dat ze 't hier niet arm zal hebben.”

„Heer,” zegt Eliézer, „als die jonge vrouw niet op reis wil gaan, moet Isaäk dan naar háár toe gaan?”

Nu richt Abraham zich rechter op.

„Dát nóóit,” zegt hij luid. „Dit is het land, dat God ons beloofd heeft. Nóóit mag Isaäk hier uit wegtrekken, ook niet om een

REBECCA KOMT

vrouw. Belóóf me dat, Eliëzer!"

Eliëzer belooft het met een plechtige belofte. Nu is Abraham weer gerustgesteld. Eliëzer zal zijn belofte zéker houden.

Kort daarna gaat Eliëzer op reis. Als een deftig heer. Hij rijdt hoog op een mooi opgetuigde kameel en tien kamelen volgen hem. Voor zijn knechten. En voor de vele rijke geschenken, die hij meeneemt.

Wat hangt er veel af van deze reis!

Na een lange weg door het eenzame land komt hij eindelijk in de buurt van Nahors tentenstad. Mensen en kamelen zijn moe en dorstig. Maar gelukkig, er is een bron vlakbij. 't Is laat in de namiddag, straks zullen de vrouwen en meisjes wel komen om water te putten. Eliëzer stijgt af en gaat op een steen zitten en wacht. Hij vindt zijn taak opeens zo moeilijk. Want — wie van al de meisjes zal de góede vrouw voor Isaák zijn? Ze moet hârt hebben voor de mensen. Maar óók voor het veel. Ze moet sterk zijn en niet tegen wat werk opzien. Ze moet ook dâpper zijn om afscheid te nemen voorgoed, van haar ouders en haar thuis!

Wacht! Daar krijgt Eliëzer een goede gedachte. Die komt zéker van God! God wil helpen bij deze moeilijke keus.

„Ja, Heer,” zegt Eliëzer dankbaar. „Zo zal het zijn. Ik vraag haar eerst, of ze voor mij wat drinkwater wil putten. En als ze daarna, helemaal uit zichzelf, zegt: Ik zal ook voor uw kamelen water scheppen, dan is dat beslist de goede vrouw.”

De zon zakt lager en lager. Daar komen de meisjes al aan. Haar gebabbel klinkt gezellig door de avondstilte. Ze dragen een grote kruik op de schouder, die ze met één hand steunen. Sommigen hebben in de andere hand nóg een kruik.

Maar nu? Ze schrikken een beetje en zwijgen opeens, nu ze die vreemde, deftige meneer daar bij hun put zien zitten. Wie zou dat zijn? Wat komt hij hier doen?

„Och,” zegt Eliëzer tegen het voorste meisje, „wil je voor mij wat water putten? Ik heb dorst na de lange reis.”



Rebecca en Eliëzer

„Natuurlijk, meneer,” zegt het meisje. „En daarna zal ik voor uw kamelen ook water putten. De dieren zullen ook wel dorstig zijn.”

Merkt het meisje er iets van, hoe blij ze de oude man maakt? Neen, ze merkt niets, ze is veel te druk bezig. Want één kruik water is voor tien kamelen lang niet genoeg. Maar ze is jong en sterk. Ze doet het gráág! Ze merkt niet eens, hoe de vreemdeling een pakje openmaakt, dat hij in zijn wijde woestijnmantel verborgen had. Als ze met water scheppen klaar is, wenkt hij haar. „Kom eens hier, kijk, dit is voor jou.” „Och!” roept het meisje verbaasd. Want daar vóór haar op de grond liggen gouden armbanden en een haarband zó mooi, als ze nog nooit gezien heeft. Is al dat moois voor háár?

„Wie ben je en waar woon je?” vraagt Eliëzer verder. En het antwoord? O, Eliëzer is er helemaal door gerustgesteld. 't Is zo góed, zo móói. Dat moet God zo bestuurd hebben. Want het meisje zegt: „Ik ben Rē-

becca, heer, Bethuels dochter. Mijn grootvader heette Nahor. U kunt bij ons overnachten met uw knechten en kamelen. Zal ik vlug vooruitlopen, en zeggen, dat u komt?" Ja, dat is heel goed. Is het niet een wonder van God, dat Eliëzer juist dit meisje het eerst moest aanspreken? De trouwe knecht is er stil van. Maar ook is hij blij en dankbaar. Rebecca's broer, Laban, komt hem al tegemoet lopen, en als Eliëzer dan vertelt, wie hij is en vanwaar hij komt, dan is de verrassing héél, héél groot. Wel, wel, komt hij van Abraham, die zoveel jaren geleden weggetrokken is! Hij is een geëerde gast, er wordt een feestmaal klaargemaakt. Eliëzer moet plaats nemen en toetasten.

"Neen," zegt hij heel beslist. "Eerst wil ik u spreken over het doel van mijn reis. Ik ben hierheen gekomen om een vrouw te zoeken voor Abrahams zoon. En God heeft mij laten weten, dat het Rebecca moet zijn! Zie, zo en zo is 't mij gegaan, bij de waterput."

't Blijft stil in de tent. Wat klinkt dit alles verrassend voor de ouders en de broer. Hùn Rebecca! Denk toch eens! Wat een eer! Maar ook — wat móeijlijk! Moet ze zó ver weggaan?

Eindelijk begint Laban, de broer, te spreken.

"Wij begrijpen, dat dit een zaak van God is," zegt hij langzaam. "Dit heeft alles zo moeten zijn. Daarom vinden wij het goed, als Rebecca met u meegaat en de vrouw van Isaäk wordt."

Hoort Eliëzer dit wel goed? Maar dan is de zaak immers in orde! Want hij weet: de oudste broer heeft véél te zeggen in huis en familie. Méér dan de oude vader en moeder. En véél meer dan het meisje zèlf. Och, wat heeft Eliëzer tegen deze moeilijke keus opgezien. En nu — God had het eigenlijk te voren al alles voor hem klaargemaakt! Hij buigt zijn hoofd en dankt God voor zoveel hulp en voorspoed. Daarna laat hij de grote pakken binnenbrengen en maakt ze open en deelt rijke geschenken uit aan alle familieleden. Het goud schittert en flonkert in het licht van de kleine olielamp-

jes. Wat moeten Abraham en Isaäk rijk zijn, om zóveel te kunnen weggeven. Wat fijn voor hun Rebecca! Ze zal het góed hebben, waar ze komt!

Nu eerst kan er gegeten worden en daarna zitten de mensen nog heel lang bij elkaar. Eliëzer moet vertellen, vertellen, en als hij zwijgt, komen er weer nieuwe vragen. Maar de volgende morgen is hij toch al vroeg weer bij de hand. Hij wil op reis, terug naar Abraham, zijn meester. En Rebecca gaat dus mee.

Zo gauw al? „Och," zegt de moeder, „blijf nog wat bij ons. Laat ik mijn dochter nog een paar dagen bij me houden. Ik zie haar misschien nooit weer."

Neen, Eliëzer weet zeker, het is Gods wil, dat ze nu, direct, vertrekken. Dat wordt een moeilijk geval!

„Wel," zegt Laban eindelijk, „laten we het aan Rebecca zèlf vragen! Wat wil het meisje?"

„Ik wil graag vandaag gaan," zegt ze met schitterende ogen. Dus worden de kamelen weer opgeladen en dan komt het afscheid. Dat valt niet mee, want allen weten: ze gaat voorgoed weg. Maar Rebecca is dapper en flink. Ze stijgt op de mooiste kameel en rijdt weg; Abrahams deftige knecht rijdt naast haar, hij zal goed op haar pasen.

Vol ongeduld wachten Abraham en Isaäk. Er hangt zoveel van af, of Eliëzers reis gelukt. Voor hem zelf — èn voor de toekomst. Eindelijk houdt Isaäk 't niet langer uit. Hij loopt het veld in, waar het uitzicht zo ruim is. Waar hij ook zoveel gemakkelijker tot God kan spreken. Zie eens. . . . daar nadert een kleine karavaan! Dat moet Eliëzer zijn. Er rijdt iemand naast hem. Een vrouw! O, dan heeft God de reis gezegd!

De reizigers hebben de eenzame man ook al ontdekt.

„Zie," zegt Eliëzer tegen Rebecca. „Daar loopt iemand. Dat is Isaäk, mijn jonge meester."

„O," roept Rebecca verrast. En dan? Dan laat ze zich van haar kameel glijden, slaat haar sluier om en loopt naar Isaäk toe. En

Isaäk neemt haar bij de hand en brengt haar naar zijn vader. Daarna leidt hij haar de tent van zijn moeder binnen. Na Sara's dood heeft niemand daar meer in gewoond. Maar nu mag hij van Rebecca zijn. 't Is, of ze de tent voor háár bewaard hebben.

9. EZAU EN JACOB

De zoon! De zoon, die later erfgenaam zal zijn! Die zorgen zal, dat al vaders bezittingen bij elkaar en in de familie blijven. En die daarbij dan nog, als onzichtbare goederen, de Belofte en het Verbond zal erven, om die later op zijn beurt weer over te dragen aan zijn eigen zoon en erfgenaam. 't Zal worden als een menselijke ketting van vele, vele schakels. Onafzienbaar lang. Heeft God dat niet zèlf aan vader Abraham beloofd?

Isaäk en Rebecca zijn nu getrouwd. Abraham is in hoge ouderdom gestorven. Ismaël is op de begrafenis geweest en weer verdwenen naar zijn woestijngebied, waar hij een machtig, geëerd en gevreesd hoofdman is.

Wie zal nu de erfgenaam worden van Abrahams tenten en vee? Wie zal het Vriendschapsverbond met de Onzichtbare God erven? Isaäk en Rebecca bidden samen om een zoon. En God verhoort dat gebed. Ze krijgen zelfs nog méér, dan ze gevraagd hebben. Ze krijgen twee zoons tegelijk, een tweeling, die ze Ezau en Jacob noemen. Maar van die tweeling is Ezau toch iets eerder geboren dan Jacob. Ezau is de oudste, hij heeft het eerstgeboorterecht en zal de erfgenaam zijn.

Maar wat zijn ze verschillend, die twee broers! Ezau groeit op tot een ruwe, sterke kerel. Zijn armen en benen zijn behaard, alsof er een vacht op groeit. In de tenten is 't hem veel te benauwd. Hij moet de ruimte hebben, buiten, in bos en veld. Zijn moeder vindt dat niet prettig. Wat heeft ze aan een zoon, die altijd weg wil! En als

hij thuis is, slaapt hij als een os.

Ezau wordt een geweldig jager, dat past precies bij hem. Vader Isaäk is wel blij met het wild, dat Ezau hem thuisbrengt; hij braadt het zomaar, aan een spit, zoals de zwervers dat doen en vader Isaäk smult er van. 't Doet hem aan zijn jonge jaren denken, toen hij zelf met de kudden rondzwierf. Voor de moeder is 't een geluk, dat ze Jacob nog heeft. Jacob is zo heel anders. Hij wordt herder en is blij, als hij eens rustig thuis kan zijn, om met zijn moeder te praten.

Er is iets, dat Rebecca en Jacob niet begrijpen. Moet die ruige, onverschillige Ezau nu later de erfgenaam worden? Maar Ezau geeft er niets om! En het Verbond met God? Daarover haalt hij zijn brede schouders op.

„Daar kan ik niet bij, hoor! Dat is me veel te geleerd!” roept hij en buldert van 't lachen. „Ik ben immers maar een domme jager? Ik ben niet geleerd, zoals Jacob, die fijne, brave broer van me!”

Op een dag zucht Rebecca: „Jij had eigenlijk de oudste moeten zijn, Jacob. Jij geeft wèl om de erfenis en om het Verbond.” En Jacob zegt nadenkend: „Ja, moeder, dat heb ik al zo vaak gedacht. Konden we er maar iets aan doen.”

Kan een vraag, een gedachte, een levend ding worden, dat niet meer weg wil gaan? O, zeker! Deze vraag wil tenminste niet meer weg van Rebecca en haar zoon.

Maar is er werkelijk niets aan te veranderen? Als Ezau nu zijn eerstgeboorterecht eens wilde afstaan aan zijn broer?

Op een dag komt Ezau hongerig thuis van de jacht. Even te voren is Jacob thuisgekomen van de kudde en heeft zich een pan met dikke linzenmoes gekookt. Dat ziet Ezau.

„Geef mij daarvan!” roept hij. „Ik heb ook honger!”

En Jacob? Waar komt opeens die vreemde gedachte vandaan? O, 't is de kans van zijn leven! Als hij nú slim is!

„Je kunt alles krijgen,” zegt hij. „Maar geef mij dan je eerstgeboorterecht.”

Even zet Ezaü grote ogen op. Wat bedoelt Jacob? Kan dat jong het erfrecht zó veel schelen? Wat een onzin!

„Vooruit maar!” roept hij. „Jij het erfrecht en ik de linzenmoes. Gelijk oversteken!”

Zo koopt Jacob het vurig begeerde erfrecht voor een pan met eten. En toch — helemaal blij kan hij er niet over zijn. 't Is een ongelijke handel! 't Is eigenlijk — bedrog!

„Als Ezaü 't merkt, zal hij woedend worden,” zegt Rebecca bezorgd. Maar Ezaü merkt het niet. Hij eet, tot hij niet meer kan en gaat dan liggen slapen.

De jaren gaan voorbij. Ezaü trouwt met een meisje uit het woestijnvolk van Ismaël. Later neemt hij er nog een vrouw bij. 't Zijn vrouwen, die van God en het Verbond niet weten willen! Ezaü kan dat niet schelen, maar Isaäk en Rebecca hebben er veel verdriet over.

„'t Is maar goed, dat Jacob toen het erfdeel heeft gekocht,” denkt de moeder vaak. Ze heeft deze slimme handel nooit aan haar man durven vertellen. Ze is echt bang voor wat Isaäk er van zeggen zou.

Maar met wie zal Jacob trouwen? Rebecca denkt aan haar eigen volk, zo ver weg. Als Jacob dáár eens heenging, om een vrouw te zoeken? Isaäk wordt oud en blind. Hij voelt zich zwak en moe. Zou hij spoedig sterven gaan? Maar dan moet hij eerst de grote erfenis regelen. Hij moet zijn zoons bij zich roepen en rustig met hen praten. En dan wil hij ze zegenen, eer hij voorgoed van hen moet gaan. Ezaü, de oudste, moet eerst komen.

Hoe kan hij Ezaü het best te pakken krijgen? Wacht! het wildbraad!

„Ezaü!” roept hij. „Ja, vader, ik ben hier!”

„Ezaü, jaag nog eens een stuk wild voor me en braad dat zo lekker als jij dat alleen kunt. We zullen er samen van eten en dan over de erfenis praten.”

„Goed, vader! Ik ga all!”

Rebecca heeft gehoord, wat Isaäk vroeg. O, maar dat gaat immers verkeerd! Jacob



Isaäk zegent Jacob

heeft het erfrecht gekocht. Nu loopt het helemaal in de war. Nu moeten ze weer erg slim zijn!

„Jacob, Jacob, luister. Je vader wil afscheid nemen en jullie zegenen. Vlug, slacht een bokje. Ik braad het aan een spit en jij gaat voor Ezaü spelen. Je vader is blind, die merkt het toch niet.”

„Hij merkt het wel,” zegt Jacob. „Ezaü's kleren stinken naar de wildernis en zijn handen zijn behaard.”

„Dan trek je Ezaü's jas aan en ik bind wel een stukje bokke-vel om je polsen. 't Gaat om de erfenis, Jacob, begrijp dat toch! 't Gaat om 't Verbond met God en alle voordelen daarvan!”

O, kijk! Jacob rent al, om alles klaar te maken. Zijn hart beeft. Nu zal het eindelijk werkelijkheid worden, waarnaar hij zo lang heeft verlangd!

Kunnen slimme mensen dan zó vals worden, dat ze een oude, blinde vader willen bedriegen? En kunnen ze zó dóm worden, dat ze denken dat dit alles zomaar mag van God?

Even later speelt Jacob voor Ezaü. Hij brengt het gebraden vlees, hij geeft zijn vader een kus en laat hem zijn harige handen voelen.

Twijfelt Isaäk nog? Maar wat kan een blinde bewijzen? Niets immers!

„Kniel neer, mijn zoon,” zegt hij met moede stem. Dan legt hij Jacob de hand op het hoofd, maar noemt hem Ezau en spreekt de zegen van de eerstgeborene over hem uit.

En dan — dan komt Ezau thuis. Hij merkt, wat er gebeurd is en geeft een vreselijke schreeuw van woede. „Altijd heeft hij me bedrogen!” schreeuwt hij. „Maar nu... nu vermoord ik hem!” Rebecca houdt haar hart vast van angst om Jacob.

„Ga zolang weg naar mijn familie,” zegt ze. „Blijf bij je oom Laban, totdat Ezau wat bedaard is. Tegen je vader zal ik zeggen, dat je een vrouw bent zoeken daarginds. We hebben het daarover al eens gehad. Als alles hier weer rustig is geworden, kun je weer thuiskomen.”

Dan vlucht Jacob weg van zijn huis. Hij is bang voor zijn grote, sterke, woedende broer. Met al zijn slimheid kan hij die angst niet verjagen. Hals over kop vlucht hij noordwaarts, de eenzaamheid in. Hij gunt zich geen tijd om afscheid te nemen. Wat proviand en een flesje met voetenzalf dat zijn moeder hem toestopt, is 't enige dat hij meenemen kan.

10. JACOB IN HET VREEMDE LAND

Duurt de reis langer, dan Jacob en Rebecca dachten? Rebecca is eens deze weg gegaan, zittend op een snelle kameel. Jacob gaat hem te voet. De middaguren snellen voorbij, de zon zinkt naar het Westen, spoedig zal de duisternis invallen. Hier, in dit eenzame land, zal hij moeten overnachten. Dat is niets vreemds voor hem. Meermalen heeft hij bij de kudde overnacht, geslapen op de harde grond, wanneer er lammetjes of veulens geboren moesten worden. Hij zoekt een rolronde steen, daarop zal hij zijn nek laten rusten; hij eet wat uit zijn knapzak, trekt zijn mantel om zich heen en strekt zich uit. Eerst zijn z'n

gedachten nog bij de vreemde, moeilijke dingen, die hij deze dag beleefd heeft. De gestolen zegen (je hebt me altijd bedrogen, heeft Ezau geschreeuwd), de woede van zijn broer, het afscheid van moeder. Nu ligt hij hier, ver van alle mensen. Ook ver van God? Jacob is bang, dat hij ook ver van God is. God is immers de God van zijn vader, van zijn thuis, dat nu zo ver achter hem ligt? „God woont ginds,” denkt Jacob, „maar hier is Hij niet. Hier ben ik héél alleen.” Ook terwijl zijn ogen zich sluiten, ook terwijl Jacob inslaapt, blijft zijn hart met deze dingen bezig. Zijn hart blijft wakker voor God. Daardoor gaan zijn gedachten over in een mooie droom. Een droom, die God hem laat beleven.

Zie toch eens, een lichte plek verschijnt aan de hemel, Engelen komen er door, naar beneden en weer omhoog. Alsof er een trap is, waarlangs ze op en neer klimmen; zo bewegen zich de Engelen. Jacobs hart wordt er blij van. Maar hoor nu... Boven aan de Engelentrap weerklinkt de stem van God. Jacob verwondert zich daarover, hij dacht, dat God hier niet kon zijn. Verbaasd en eerbiedig luistert hij toe. „Ik ben de God van Abraham en van Isaäk, en ook uw God, Jacob. Dit land, waar ge nu ligt, zal uw eigen land worden en van het volk, dat na je komen zal. Ik ga met je, overal waar je bent, Ik zal je beschermen en Ik zal je niet verlaten.”

De mooie droom is uit. Maar als Jacob wakker wordt in de vroege morgen, weet hij nog precies, wat hij die nacht beleefd heeft. Neen, 't was niet maar een droom. God heeft tot hem gesproken en hem getroost, terwijl hij sliep. Dat is een nieuwe, vreemde gedachte voor Jacob. Hij heeft er nooit aan gedacht, dat God ook ergens anders kon zijn, dan in de landstreek van zijn vader en moeder, waar zijn altaar staat.

„God is hier, en ik heb 't niet geweten,” roept hij verbaasd. „Vannacht heb ik het zelf gezien, toen de poort van de hemel openstond. Deze plaats moet ik nooit vergeten, ik noem hem Beth-el, huis van God. En op de terugweg ga ik hier weer slapen,

misschien geeft God me dan wel weer zo'n mooie droom."

Jacob neemt de steen, waarop zijn hoofd heeft gerust, en zet die rechtop. Dan neemt hij zijn voeten zelf en giet die er over uit. Nu is de steen een altaar geworden; iets anders om te offeren heeft hij niet. Bij dat altaar staat Jacob en heft zijn handen op en doet een gelofte.

„O, God! Als Gij met mij zijt en als ik behouden weer terug mag komen bij vader en moeder, dan zal ik U mijn leven lang eren en U het tiende deel geven van alles, wat ik bezit."

Daarna zet hij zijn reis in noord-oostelijke richting voort. Vele dagen is hij zwervende, maar op een middag nadert hij weer de bewoonde wereld. Is daar niet een put, door mensen gegraven? Kijk, er ligt een zware steen op de opening, om het water koel en schoon te houden. Straks zullen hier zeker de herders komen met hun kudden. Aan hen wil Jacob de weg vragen. Maar wat is dat? Komen ze er nu al aan? Dat is toch veel te vroeg! 't Vee kon nog uren grazen! Jacob, die zelf herder is, kan zo iets niet uitstaan. Zulke luie kerels!

„Jullie vee had nog uren kunnen grazen," zegt hij. „Hoe komt 't, dat je nu al bij de put komt?"

„O, de steen die er op ligt is zo zwaar. We kunnen hem alleen maar met ons allen op zij duwen."

„Kennen jullie hier ook een man, die Laban heet?" vraagt Jacob verder.

„Zéker kennen we die! Kijk, zijn dochter komt er juist aan met haar schapen. Dat is Rachel, de mooie Rachel."

Jacob kijkt naar het mooie, trotse meisje en zijn hart wordt heel warm en heel vrolijk van binnen. Zal hij haar eens laten zien, wat hij kan? Ja, hij is heus niet de eerste de beste. Hij stapt op de steen af, grijpt hem beet met zijn sterke armen en wentelt hem alleen op zij. Zo iets hebben de herders nog nooit meegemaakt. Vol bewondering staren ze de sterke Jacob aan. Die stapt naar zijn nichtje Rachel en begroet haar en vertelt, wie hij is. En Rachel roept blij:

„Dat zal ik gauw thuis vertellen, daar zal mijn vader blij om zijn!"

Ja, Laban heeft werkelijk schik van het familiebezoek. En zulke goede berichten krijgt hij van zijn zuster Rebecca!

„Blijf toch wat bij ons," zegt hij tegen Jacob. „Waarom zou je alweer zo gauw weggaan? Je moet me nog veel meer vertellen."

Jacob blijft een maand en begint uit zichzelf Labans kudden te verzorgen. Hij doet dat beter en zorgvuldiger dan de mensen hier dat werk gewend zijn. Al heel gauw merkt Laban, dat zijn neef een bête herder is, aan wie hij gerust alles kan toevertrouwen.

„Blijf nog langer," zegt hij. „Zeg maar, hoeveel je verdienen wilt." En Jacob denkt aan Rachel en zegt: „Laat Rachel mijn vrouw mogen worden. Een ander loon beger ik niet."

Maar nu is Laban slim. Hij wil een goede slag slaan. „Goed," zegt hij. „Maar — je moet haar verdienen. Blijf zeven jaar bij me in dienst. Daarna mag je bruiloft met haar vieren." Dat vindt Jacob best. De zeven jaren vliegen voorbij. De bruiloftsdag breekt aan. 't Zal een grôte bruiloft worden.

Heeft Jacob vroeger zijn broer en zijn blinde vader bedrogen? En is hij dat misschien bijna vergeten? O, maar dan zal hij nu ondervinden, hoe akelig het is om bedrogen te worden door iemand, die je vertrouwt. Laban is óók slim. Zó slim, dat hij er vâls van wordt. Hij denkt er niet aan, om Rachel als bruid te geven. In dit land hoort de oudste dochter het eerst te trouwen. En er is een oudere dochter: Lea. Nu heeft Laban een prachtig plan bedacht. Een bruid wordt op de feestdag zó in sluiers verpakt, dat niemand haar gezicht kan zien. Ze moet ook maar heel stil zitten, als een pop. Praten en meedoen mag ze niet. Op zo'n manier kan Jacob gemakkelijk met Lea trouwen, zonder dat hij het merkt. Ná het feest merkt hij het natuurlijk, maar dan is er niets meer aan te doen.

't Gebeurt precies, zoals Laban het wil. 't Wordt een rijk en prachtig feest en

eerst de volgende dag merkt Jacob het bedrog. O, hij is woedend en stapt naar Laban toe en roept: „Wat heb je nú gedaan? Je hebt me Rachel beloofd en je hebt me Lea gegeven!” Laban schrikt niet eens erg van die woede. Hij heeft nóg een slim plan bedacht, waar hij veel voordeel van kan hebben.

„Bij ons móeten de oudste dochters eerst trouwen,” zegt hij. „’t Is een grote schande, als ’t anders gaat. Maar luister. Je mag ook Rachel tot vrouw hebben, als je nog zeven jaar bij me dienen wilt.” Natuurlijk wil Jacob dat! Hij heeft immers juist Rachel lief?

Zo dient Jacob veertien jaren bij Laban in het vreemde land. En daarna blijft hij er nog, tot twintig jaar toe.

11. JACOBS TERUGKEER

Jacob krijgt een groot gezin. Eerst tien zonen en een dochter, die allen mee kunnen helpen met het vee. Veel eigen vee krijgt hij ook. Dat heeft hij zich de laatste jaren als loon bedongen. Later krijgt Rachel ook een zoon. Ze noemen hem Jozef. En, vreemd, Jacob heeft het gevoel, alsof dit nu pas zijn echte zoon is. De zoon, die later de erfgenaam zal zijn. Jozef de erfgenaam? Maar — hij is bij lange na immers niet de oudste!

De oudere broers merken wel, dat vader de jongste voortrekt. „Hij is nog zo klein,” zegt iedereen vergoelijkend. En Jozef is immers werkelijk een aardig, bijdehand ventje! Na zoveel jaren begint Jacob toch weer naar zijn eigen land te verlangen. „Ik heb de belofte van God,” denkt hij. „Ik hoor niet hier, maar ginds. Ik moet op reis gaan, naar huis.”

Wil Jacob weggaan? Daar schrikt Laban van. Dat — dat mag niet!

„Hoe kom je er bij!” roept hij boos. „Moet ik dan op één dag mijn beste herder en mijn beide dochters en al mijn kleinkinderen verliezen? Nee, nee, daar kan niets van komen! Dat wil ik niet!” En toch wil Jacob vertrekken en hij zal het dóen ook. Hij

spréékt er niet meer over. Hij wacht heel slim, tot de tijd van het schaapscheren is aangebroken. Dan is Laban hele dagen van huis, bij de schaapscheerders op het veld, om de wol te verzamelen en te wegen. Zo trekken ze weg, op een goede dag. Jacob met vrouwen en kinderen, met knechten, slavinnen en vee. Als een arme zwerver is hij gekomen. Als een rijke herdersvorst keert hij terug. „Gods zegen,” denkt Jacob. „De zegen, waar ik toen, in Beth-el, om gevraagd heb.”

Als Laban na het schaapscheren thuis komt, vindt hij zijn woning leeg. Hij begrijpt, wat er gebeurd is. Maar dát laat hij er niet bij zitten! Hij zal ze terughalen, desnoods met geweld! Wat denkt die Jacob wel?

Jacob komt niet vlug vooruit met kleine kinderen en veel vee. De volgende avond heeft Laban hem al ingehaald. „Wat heb je gedaan?” schreeuwt hij woedend. „Dief! Je hebt mij mijn kinderen en kleinkinderen en vee ontstolen!” Maar hoor nu, hoe flink en fier Jacob hem antwoordt: „Ik heb u niets ontstolen, alles heb ik eerlijk verdiend met hard werken. Bij dag en nacht, in hitte en kou heb ik uw vee gehoed. Vele nachten heb ik er bij gewaakt. En dan zou u mij nu mijn loon onthouden willen? Kom, laten we niet dwaas zijn.” Gelukkig, Laban wil luisteren naar Jacobs goede raad. Zijn woede zakt; zelf stelt hij voor om nu een verbond van vriendschap te sluiten en dit te bekronen met een gemeenschappelijke maaltijd. Zo gebeurt het ook en daarna wordt afscheid genomen. Laban trekt terug naar zijn woonplaats en Jacob zet zijn reis voort. Ze hebben elkaar nooit weer gezien.

Jacob reist nu in vrede verder. Wat is het lang geleden, dat hij hier zwierf, op zijn vlucht, heel alleen. En met hoevelen is hij nu! „God heeft gedaan, wat Hij beloofd heeft,” denkt Jacob. „Hij heeft me gezegend en bewaard en nu mag ik van Hem huiswaarts reizen.” Hoe verder hij reist, hoe meer gedachten er in hem komen. Gedachten aan vroeger, moeilijke, zware gedachten. Zijn hebzucht om het erfrecht te krij-

JACOBS TERUGKEER

gen. Zijn kwanselen er om met Ezau. Het bedrog van zijn blinde vader. Ezau's woede. Is dat heus al twintig jaar geleden? 't Is Jacob, alsof al dat boze pas gisteren is gebeurd! Nog hoort hij Ezau's schreeuw in zijn oren: „Hij heeft me altijd bedrogen. Ik zal hem vermoorden!“ Nog ziet hij Ezau over het erf hollen als een dolle stier, zoekend naar een wapen.

Ezau? Als hij nu nòg zo boos is? Als hij nòg wraak wil nemen? O, maar dan dreigen er gróte gevaren voor hem en voor alles, wat hij heeft!

„Ik wil weten waar ik aan toe ben,“ denkt Jacob ongerust. „Ik stuur een knecht vooruit; die moet te weten komen, hoe Ezau over me denkt.“

De man gaat en keert weer terug bij Jacobs karavaan. „Uw broeder Ezau komt u tegemoet met vierhonderd gewapende mannen.“

Dat ziet er gevaarlijk uit!

„Ik moet proberen 't af te kopen,“ denkt Jacob zenuwachtig. „Ik zal hem grote geschenken zenden, dan zal hij ons wel niets doen.“ Zorgvuldig zoekt hij de geschenken uit. Kamelenmoeders met veulens, geiten en ezelingen met veulentjes, een kostbare kudde, waarmee hij een paar slaven vooruitstuurt, Ezau tegemoet. Zal Ezau's woede daardoor niet bedaren? En bovendien, als Ezau al dat jonge vee met zich meevoeren moet, dan kan hij zeker niet meer zo vlug vooruitkomen. Dat geeft aan Jacob uitstel en tijd voor andere maatregelen. Heel langzaam trekt hij nu weer voorwaarts. Niemand weet, hoe grote angst en spanning er

leven in Jacobs hart. Alleen God weet het, want voor God is niets verborgen. God weet ook, dat het nu pas de goede kant opgaat met Jacob. Jacob ziet in, dat hij groot kwaad heeft gedaan met zijn bedriegerijen. Jacob weet, dat hij van al de zegen, die hij ontvangen heeft, niets heeft verdiend. Integendeel! Daarom kan God hem nú eerst gebruiken. Nú pas mag hij werkelijk erfgenaam van de belofte worden. De twintig jaren, die voorbij zijn gegaan, zijn slechts voorbereiding geweest. Over al deze dingen denkt Jacob, terwijl hij hoog op zijn kameel aan het hoofd van de stoet rijdt.

Nu komen ze bij de beek Jabbok. Dat is zoveel als de grensrivier van Ezau's gebied. Hier moeten ze oversteken. Jacob vindt een doorwaadbare plaats. Later zal hij nòg door een rivier moeten, door de Jordaan. En dan — zal hij eindelijk thuis zijn.

Mensen, kinderen en vee waden door de Jabbok. Aan de overkant worden noodtenten opgeslagen, want eer ze allen over zijn, is de avond gevallen. Jacob zelf gaat, wanneer alles klaar is, nog een keer terug naar de andere oever, die nu weer stil en verlaten ligt. Hij kan het tussen 't gewriemel en gepraat van al die mensen en dieren niet uithouden. Zijn hart is veel te vol van moeilijke en bange gedachten. Hij moet alleen zijn. Zijn broer Ezau... O, hij dúrft hem niet onder de ogen komen! En God! Neen, God durft hij óók niet onder de ogen komen. Hoe kan God met zo'n bedrieger iets te maken hebben!

Hoe plechtig stil is hier de nacht! Bijna



Het oversteken van de rivier de Jabbok

zo stil als die nacht in Beth-el, nu twintig jaar geleden, de nacht van de prachtige Hemeldroom. Zou God nu ook nog tot hem willen spreken? Of... zal Jacob zijn hele gestolen erfrecht er maar aan geven... er vandoor gaan... ergens anders leven, vèr van zijn vaderland? En — vèr van God! O, maar die gedachte is toch óók verschrikkelijk! Dat is óók, om diep binnen in je hart bang van te worden: ver van God! Zonder God! Jacob komt in grote tweestrijd. Zonder God durft hij niet. Maar — mèt God durft hij óók niet! Hij is immers een bedrieger!

12. JACOBS NIEUWE NAAM

„Ja, ga maar! God kan je niet meer gebruiken! Ga maar weg, Jacob, bedrieger!”

Wiens stèm is dat? Vreselijk klinkt het Jacob in de oren. Is hij hier dan toch niet alléén, in deze stille, aardedonkere nacht? Is er — iemand bij hem?

Jacob probeert om zich heen te zien. Zo pas was er niemand. En nu vóelt hij, hoe iemand hem aanraakt, hem wegduwt. Wat moet dit betekenen? Of — zijn Jacobs ogen en oren weer zo vréemd open als toen hij zijn Hemeldroom had? Staat er een Man van God naast hem? Een Boodschapper? Maar dit is dan geen vriendelijke, lichtende Engel! Dit is een donkere, sterke Held, een ernstige Strijder, die een verschrikkelijke boodschap komt brengen: „God kan je niet meer gebruiken. God wil je niet eens meer kennen, Jacob... bedrieger!” Kàn dat, dat deze donkere nacht nòg donkerder wordt? Kàn dat, dat een mens zó bang is?

Jacob wordt duizelig van de angst en de donkerheid. Hij grijpt om zich heen... om hulp... om iets, waaraan hij zich vastklemmen kan. Hij grijpt die Ander vast, de Boodschapper, die nog steeds bij hem staat. 't Is ontzettend, wat die Boodschapper zegt, maar tòch klemt Jacob zich aan hem vast.

Nu grijpt ook de Ander hèm aan. Een harde, sterke greep, als van een, die vechten wil. Vechten, wègduwen, is dat zijn be-

doeling? Móet Jacob zonder God verder leven? Maar opeens denkt Jacob aan iets, dat hem een schemerschijn van hoop geeft. Het Verbond! Het Grote, Vaste Verbond, dat God zelf met grootvader Abraham gesloten heeft! Met Abraham. En — óók met hèm! Zal God nu zijn eigen Verbond breken? Zal God dat kùnnen? Neen, neen, neen! roept Jacobs hart. Dat kàn God niet! Dat kan God nóóit! God is toch God?

Opeens begint Jacob te vechten met die Ander, die hem wèg wil duwen. Vecht hij voor zichzelf? Ja, dat ook! Maar in de eerste plaats vecht hij voor het Verbond. Ze strijden om het voortbestaan van 't Verbond, om de toekomst van de wereld. De strijd is zwaar, want de Ander heeft ontzaglijke krachten. Jacob wordt geduwd en gestoten, maar hij laat niet los. Het Verbond! Ik hóór bij God! Ik hóef niet zònder God! Het Verbond! hijgt zijn hart. Hij kàn haast niet meer. En tòch — strijdt hij verder.

De nacht gaat voorbij. Ver in het Oosten vertoont zich een lichte streep: de dageraad. Merkt de Boodschapper van God óók, dat het spoedig dag zal zijn? Zijn greep wordt minder vast. „Laat me nu gaan,” zegt hij tegen Jacob. „De dageraad is aangebroken.” Maar Jacob roept: „Neen! Neen! Eerst moet ik weten, dat Ge niet meer mijn vijand zijt! Eerst moet Ge mij zegenen!”

„Hoe heet ge?” vraagt de Strijder van God nu met ernstige, zachte stem.

„Ik heet Jacob, Bedrieger,” zegt Jacob beschaamd.

„Dan zult ge voortaan Israël heten. God geeft je die nieuwe naam. Want je hebt vannacht met God gestreden en je hebt overwonnen.”

„En hoe is uw naam dan?” vraagt Jacob. Glimlacht de Sterke Strijder nu?

„Die kan Ik niet zeggen,” spreekt Hij. „Die is te wonderlijk voor mensenoren. Maar nu zal Ik je zegenen.”

Hoe vreemd is dit! Hoe móó! Jacob heeft gevochten en gewonnen. En nu — wordt hij nog gezegend? Is de Ander dan toch de Grootste? de Sterkste? de eigenlijke over-

winnaar? Jacob ziet om zich heen. De zon komt op met duizend, duizend glansen. Overall valt het licht. Hij is alleen. De nachtelijke Strijder is heengegaan. Peinzend staart Jacob in het rijzende licht. Zo is ook zijn licht opgegaan, na nood en donkerheid.

Als hij nu de beek Jabbok wil oversteken, merkt hij, dat hij zijn heup verrekt heeft. Dat is vannacht in de strijd gekomen. Zijn hele verdere leven zal hij mank blijven. 't Zal een herinnering zijn aan deze vreselijke en toch zo mooie nacht, waarin hij met God gestreden heeft. De nacht, waarin Jacob Israël werd.

Bij de tenten komt al leven en beweging. 't Zal een zware dag worden. Een lange reis. En de ontmoeting met Ezau is nu onvermijdelijk. Aan het hoofd van de karavaan rijdt Jacob. Hij is nu niet meer bang voor zijn sterke, woeste broer. Voortdurend moet hij denken aan zijn nieuwe naam. Israël, Strijder met God.

„Ik sta in Gods dienst,” denkt hij. „Ik ben door God aangenomen. Wat zou een mens mij dan nog kunnen doen?”

En hoe is nu de ontmoeting met Ezau?

Zie, daar komt hij aan met zijn vierhonderd sterke, gewapende mannen! De zon flitst en flonkert in hun scherpe speerpunten. Maar och, dat is alles slechts machtsvertoon van de woestijnreus! Ezau is niet meer boos op zijn broer. De erfenis van vader Isaäk? Och, hij heeft die niet nodig. Hij is zelf een machtig opperhoofd met vrouwen, kinderen en kleinkinderen. En met vee, veel meer, dan hij tellen kan!

„Waarom stuur je mij zulke grote geschenken?” roept hij. „Ik heb ze niet nodig. Ik heb zoveel!”

„Neem ze toch, broeder,” zegt Jacob. „Want ik heb immers alles.”

Alles! Alles! Jacob zingt het bijna uit. Alles! Ook het erfrecht, ook de Belofte, ook het Verbond! In deze nacht van strijd en overwinning heeft hij alles nieuw van God gekregen. Te voren had hij het met slimheid gestolen. Te voren was het niet écht. Vannacht is het pas écht geworden. Hij, Israël, heeft alles!

Maar Ezau hoort niets van het juichen in Jacobs stem. 't Verbond en de Belofte? Hij denkt er zelfs nooit meer aan. Wel is hij blij, dat hij Jacob terugziet.

„Ga met mij mee naar Seïr,” zegt hij. „Vestig je in mijn nabijheid, dan kan ik je met mijn mannen beschermen.”

Maar dat zal Jacob niet doen. Hij weet te goed, hoeveel hij en zijn broer verschillen. En — Seïr is immers ook niet het land van Abraham, het belóofde land! „Ik wil er nog over denken,” zegt hij voorzichtig. „Reis vooruit, broeder, ik kom wel na. Ik kan niet zo snel reizen als jij. Ik heb kinderen en klein vee bij me.”

Zo scheiden de beide broers weer. Ezau gaat naar zijn woestijngebied. En Jacob reist door naar Sichem, de plaats, waar Abraham 't eerst een altaar heeft gebouwd. Daar koopt hij een stuk land en zet er zijn tenten op met de bedoeling er geruime tijd te blijven.

13. JOZEF, DE JONGEN

Een tijdlang woont Jacob in Sichem. Dan trekt hij zuidelijker en woont bij Beth-el en nog later slaat hij zijn tenten op helemaal in Zuid-Kanaän. Grote, sterke tenten zijn het, want hij is niet van plan, spoedig weer te verhuizen. Dicht bij de tenten worden korenvelden aangelegd. De herders moeten met het vee dan maar wat verder wegtrekken.

Maar wat is er toch met Jozef? Waarom wordt hij zo voorgetrokken en verwend? Er is nog een broertje bijgekomen, Benjamin, de jongste van de twaalf. Bij zijn geboorte is moedertje Rachel gestorven. Dat is een groot verdriet. Jacob mist nu zijn liefste vrouw. En de kleine jongens missen hun moeder. Wordt dáárom Jozef zo verwend? Hij hoeft geen ruw werk te doen; hij hoeft niet 's nachts buiten te blijven bij het vee; hij heeft een herenleventje. Ziet vader Jacob zo iets bijzonders in hem? Zal soms Józef het erfrecht krijgen en is hem dat nú al verteld? Hij merkt het altijd, als zijn broers

bedrieglijke dingen doen. Als ze vee van hun vader verkopen en zelf het geld houden. Of als ze vee slachten en grote smulpartijen aanrichten. Als Jozef zoiets te weten komt, vertelt hij het aan vader. 't Mag immers niet? Maar de grote broers haten hem er om. „Jozef spionneert,” zeggen ze. „Zie hem daar toch eens verwaand over het erf stappen! Hij verbeeldt zich zeker, dat hij nu al de baas is,” zeggen de broers. „Maar dat zal nooit gebeuren! Wij zijn er ook nog.”

„Ssst! Daar komt-ie an! Kijk 'em eens kijken! Wat zou die nou weer hebben?”

„Ha, jongens!” roept Jozef. „Moet je horen, wat ik vannacht gedroomd heb! We waren met z'n allen aan 't schovenbinden op het veld. En toen kwamen jullie schoven in een kring om mijn schoof staan en bogen er voor!”

„Opschepper!” schelden de broers. „Je verbeeldt je zeker, dat wij nog eens voor jou zullen buigen! Toe, schiet op, we hebben wel wat beters te doen, dan naar jouw praatjes te luisteren.” Och, dat is jammer! Jozef was zo blij met zijn droom! Diep in zijn hart weet hij, dat het een droom van God was, en dat hij een diepe betekenis heeft.

Een paar dagen later is het hele gezin bijeen.

„Ik heb alweer zo vreemd gedroomd,” zegt Jozef. „Moeten jullie horen! 't Was aan de hemel en ik was een ster. En toen kwamen de zon en de maan en elf andere sterren voor me buigen.” De broers grinniken spottend. Maar vader Jacob is ongerust over deze droom.

„Jongen, jongen,” zegt hij. „Je denkt toch niet, dat je vader en je moeder en je elf broers later nog eens voor je buigen zullen?” Neen, dat denkt Jozef eigenlijk ook niet. Maar diep in zijn hart voelt hij weer, dat het een droom van God was, met een heel bijzondere betekenis. Zou hij die betekenis nog eens gewaarworden?

„'t Wordt hoe langer hoe erger,” klagen kort daarna de broers.

„Kijk toch eens, nu heeft dat jong alweer

een nieuw pak aan. Zie je die fijne stof en die mooie, bonte strepen? Een echt herenpak, 't hangt hem op de voeten. Dat heeft vader expres voor hem laten maken, voor die verwaandheid, voor die meesterdromer!” Haha! dat is een mooie naam voor Jozef! Zo zullen ze hem voortaan noemen. Meesterdromer!

En de oude vader Jacob? Zijn gedachten spelen met de vreemde dromen, die Jozef nu en dan heeft. Die jongen — hij mag niet verwaand worden — maar hij is toch echt iets bijzonders. Zou God iets met hem van plan zijn? Zou God soms aan Jozef het eerstgeboorterecht willen geven? Vader Jacob zou er blij om zijn. Zijn andere zoons, och, als ze goed eten en drinken hebben en nu en dan uit kunnen gaan, dan zijn ze allang tevreden. Maar Jozef! Zou God andere plannen met hem hebben? Vader Jacob denkt dit hoe langer hoe zekerder. Daarom kan hij nooit echt boos worden om Jozefs vreemd-mooie dromen. Die horen er bij, weet hij. 't Zijn dromen van God.

Jacob is een groot en machtig herdersvorst. Hij telt zijn vee bij duizenden en de oudste zoons moeten ver wegtrekken om voor al die dieren gras te vinden.

Eens blijven de broers zo lang weg, dat Jacob ongerust wordt. Hij weet immers: ze zijn niet te vertrouwen.

„Ga eens kijken, wat ze uitvoeren,” zegt hij tegen Jozef. „Ze zijn noordwaarts getrokken. Probeer uit te vinden waar ze zijn en wat ze doen.”

Jozef trekt zijn mooie, nieuwe pak aan en gaat op weg. In Sichem hoort hij, dat zijn broers daar niet meer zijn. Iemand vertelt hem, dat ze naar Dothan wilden gaan. „Ga daar maar eens kijken,” zegt de man. Zo trekt Jozef nog verder het eenzame land in. Eindelijk ontdekt hij in de verte mensen en dieren. Gevonden! De broers hebben hem ook al ontdekt. „Wie komt dáár aan? Onze meesterdromer,” zeggen ze vals. „Die komt ons bespionneren, jongens! En straks klikken bij vader!”

„Hij heeft zijn herenjas aan! Hij denkt dat hij nu al onze heer en meester is!”



Jozef door zijn broeders verkocht

„Laten we hem doodslaan en in een kuil gooien. Dan zijn we voorgoed van hem af!”

„En vader dan?”

„O, wat zou dat? Hij kan toch wel onderweg door een wild dier zijn aangevallen en verscheurd?”

Maar dit wordt Ruben, de oudste, te erg.

„Geen bloed vergieten,” zegt hij kort.

„Gooi hem in een kuil, maar dood hem niet.”

„Ik kan hem er vanavond weer uithalen,” neemt Ruben zich voor. Maar dat zegt hij natuurlijk niet hardop.

Och, die Jozef, die arme kerel! Hij wordt geschopt en gescholden. Zijn mooie pak wordt van zijn lijf gerukt en dan wordt hij in een droge put gestoten. En 't toppunt van alles: op de rand van de put gaan de broers zitten eten en drinken. En Jozef heeft óók honger en dorst.

Maar — wat komt daarginds aan? Kan dat een handelskaravaan zijn, op weg naar Egypte? De broers hebben vaak vee verkocht aan zulke kooplui. Als ze nu hun broer Jozef eens verkochten? Ze wenken de karavaan.

Hierheen! Hierheen! Jozef wordt uit de put gehaald en betast en gekeurd. Ze onderhandelen over de prijs. Twintig zilverstuk-

ken bieden de kooplui. O, dat is wel goed. Hoofdzaak is dat de broers van hem afkomen zonder bloedvergieten. Daar wordt Jozef al weggevoerd. Naar Egypte, waar slavenmarkten zijn. Hij is vastgebonden aan de zadelknop van een der kamelen. Een slaaf moet dat hele eind natuurlijk lopen. En vader Jacob? Die krijgt een verscheurd en bloedig kledingstuk thuisgebracht, het feestkleed van Jozef, zijn liefste zoon. „Een wild dier heeft hem zeker verscheurd,” zeggen de broers. En ze staan er onbewogen bij, als hun oude vader in klagen uitbarst.

14. JOZEF, DE VORSTENZOON

Jacob rouwt zwaar om Jozef, zijn liefste zoon. Och, eigenlijk zal hij zijn hele verdere leven om Jozef blijven rouwen. Heeft hij misschien nog even getwijfeld aan de waarheid van het verhaal? Zijn zoons hebben hem zo vaak voorgelogen!

Maar och, dit zal wel wáár zijn. Er komen dikwijls wilde dieren, beren, en zelfs wel eens een leeuw voor in dit schaars bewoonde land. Er gebeuren meer van dergelijke ongelukken met eenzame reizigers. Wie op zwerftocht gaat, moet eigenlijk altijd met zulke dingen rekening houden. En — Jozef was alléén!

De broers zijn voldaan over hun list. Ze zijn die lastige dromer kwijt en hun handen zijn vrijgebleven van bloed.

En de jongen zelf? Die moet lopen, lopen, tot zijn knieën knikken van moeheid en hij de wereld om zich heen alleen nog maar in een vreemde schemering ziet. Bij slavenhandelaars is nu eenmaal geen barmhartigheid te vinden.

Hij denkt aan zijn vader, die van dit alles niets weet. Hij denkt aan zijn broers, die hem dit hebben aangedaan. De lafaards! Met hun allen tegen één!

Hij denkt ook aan God, die van dit alles wél weet. Hij bedenkt wat zijn vader hem verteld heeft, dat God niet aan een plaats gebonden is, zoals vele mensen menen. Zijn

JOZEF, DE VORSTENZOON

vader heeft dit zelf op zijn verre reizen ondervonden. God ziet Jozef nu dus ook en God weet, hoe dit alles weer in orde kan komen. God heeft het met vader Jacob immers ook weer in orde gemaakt! Zo verliest Jozef niet de moed. Ook niet, als ze in de stad komen, waar de slavenmarkt is. Hij wordt vastgebonden tussen veel andere mannen en jongens. Zij zijn de koopwaar van deze markt. De karavaanman wacht op een koper.

Die dáár aankomt, lijkt wel een deftig heer. Zijn kleding, zijn houding, alles is deftig aan hem. „Heer Potifar van het Hof!” wordt er gefluisterd. En, neen maar, hij blijft voor Jozef staan! „Ik wil een slaaf kopen,” zegt hij gebiedend. „Is dit misschien iets voor u, edele heer?” vraagt de karavaanman onderdanig. „Jong en sterk en uit een fatsoenlijke familie.”

Zo wordt Jozef die dag gekocht door Potifar, de hoveling, die het oppertoezicht heeft op de bedienden van de farao. Voorlopig zal hij de nederigste werkjes moeten doen in Potifars eigen huis. Hij wordt afgesnauwd en gescholden. Hij is immers maar een slaaf! Dat is iets anders dan de verwende zoon van een rijke vader! Maar diep in zijn hart draagt Jozef een wonderlijk weten met zich mee. Dat weten kan niemand hem ontnemen. „God kent me. God weet hiervan. En God kan me helpen.” Wie dit weet, voelt zich nooit helemaal ongelukkig.

Jozef gaat zijn gang in Potifars huis, stil, ijverig en betrouwbaar. 't Ligt hem niet om te lanterfant. 't Ligt hem evenmin, om zijn heer te bedriegen. Jozefs vader heeft van God de bijnaam Israël, strijder Gods, gekregen. Dat is een koninklijke naam. Jozef zelf laat in Potifars huis zien, dat hij een echte vorstenzoon is. Heer Potifar merkt al spoedig, dat hij een beste koop heeft gedaan. Op zo'n slaaf heeft hij jaren gewacht. Jozef klimt snel op in rang, totdat hij feitelijk het hoofd van de huishouding is geworden. Hij regelt en controleert de werkzaamheden. Alle inkopen gaan door zijn hand. Maar er is nog iemand in Potifars huis, met wie men rekening moet

houden. En dat is de mooie, jonge vrouw van heer Potifar. Potifar neemt niet zoveel notitie van haar als ze graag zou willen. Hij heeft het te druk. Ze heeft niets te doen. Ze leeft voor haar kleren en haar kapsel en haar sieraden. Ze wil, dat de mannen notitie van haar nemen, ze wil, dat ze haar móóí vinden. Als Potifar geen tijd voor haar heeft, dan zal ze wel naar een ander omzien. Ze heeft Jozef, de knappe, donkerogige slaaf, al eens aangekeken. Hij is anders dan alle andere slaven. Zou hij niet in de plaats kunnen komen van Potifar, die oude man? Voor Jozef zou het een grote eer zijn. En Potifar hoeft niets te merken, hij is immers nooit thuis?

Op een dag, als Jozef dicht in haar nabijheid komt, strekt ze haar armen naar hem uit. „Jozef, ik ben zo alleen! Kom toch eens bij me!”

Jozef schrikt. Hij weet genoeg van het lichtzinnige leven in Egypte. Wil deze vrouw hem nu verleiden tot het kwaad, dat hij veracht? Hoog richt hij zich op, Jozef, de vorstenzoon.

„Zou ik mijn meester bedriegen en zondigen tegen God?” vraagt hij trots. Hij wil heengaan. Maar wat leeft er op dit ogenblik in het hart van deze mooie vrouw? Teleurstelling? Valsheid? Schaamte? Of — angst? Ja, ze is bang, dat dit zal uitkomen. Ze is bang voor Potifars toorn. Kan die boosheid niet beter op Jozefs hoofd terecht komen dan op haar eigen? Ze ziet kans Jozef het witte opperkleed, dat los om de schouders hangt, af te rukken. Met dat kleed in de hand maakt ze spektakel, totdat de bedienden, totdat Potifar zelf komt aanlopen. Wat is er gebeurd? Wat is er gebeurd? Jozefs opperkleed! Jozef wilde haar aanranden! O, wat is ze beledigd en beschaamd! Maar heer Potifar is ook zwaar beledigd. Hoe dūrft die slaaf, die hij op de markt heeft gekocht! Weg met hem! Heer Potifar doet snel recht. Alle hoogheden in Egypte zijn gewend, snel recht te doen. Zonder te vragen, of het soms onrecht is.

„In de gevangenis met die slaaf!” gebiedt Potifar, zonder de zaak te onderzoeken. Of

— durft hij de zaak misschien niet onderzoeken?

Zo wordt Jozef in de ondergrondse kerker gebracht, waar reeds ettelijke andere ongelukkigen hun ellendige dagen aftellen. De gevaarlijksten zitten met een ketting vastgebonden, de ongevaarlijken mogen vrij rondlopen.

Kan Jozef nu nog een vorstenzoon blijven? In dit gevangenis? Ja, hij kan 't. Dat zit zo diep in zijn wezen; niemand kan het er uit verdrijven. Zou het daarom soms zijn, dat vader Jacob hem zijn liefste zoon vond? Dat hij er over dacht, om aan Jozef het Grote Erfrecht te schenken? Och, dat is nu helemaal in de war gekomen!

De gevangenenbewaarder merkt zeker ook, dat Jozef een echte vorstenzoon is. Hij laat hem vrij rondlopen en bevordert hem tot zijn helper.

Daarop merken de gevangenen, dat Jozef iets bijzonders is. Ze praten vertrouwelijk met hem en delen hem hun angsten en zorgen mee. Jozef hoort hen geduldig aan en probeert raad te geven. En dat is op zichzelf al iets nieuws in een Egyptische gevangenis! Want barmhartigheid en medelijden is iets, dat men daar niet kent!

15. JOZEF, DE GEVANGENE

Wat is er gaande geweest aan het Egyptische koningshof? Is er een complotje ontdekt, dat de farao uit de weg wilde ruimen? Was het een poging tot vergiftiging misschien? Er is alle reden voor deze farao om waakzaam te zijn. Hij behoort tot het Hyksos-volk, een volk van vechtersbazen, dat uit 't Noord-Oosten is gekomen met strijdwagens en paarden, om Egypteland te bezetten. De Egyptische legers, enkel maar voetvolk, gewapend met pijl en boog, konden tegen de Hyksos met hun wagens en strijdbijlen niet op. Ze zijn verslagen en de echte Egyptenaren zijn teruggedrongen tot het verste Zuiden, waar het ontoegankelijk hooggebergte begint. Daar werken ze aan

hun bevrijding.

Nu zit een Hyksos-farao op de trotse, ivoren troon van Egypteland. Maar hij zit er met vrezen en beven en bij het minste verdachte verschijnsel wordt er streng gestraft.

Nu moet men wel aan een poging tot vergiftiging denken, want de opperschenker en de opperbakker worden als gevaarlijke gevangenen binnengebracht in de kerker, waar Jozef reeds lange tijd is. Ze zien er somber uit, die twee deftige heren. 't Valt niet mee om uit een hoge baan plotseling neergestoten te worden in de gevangenis. En wat zal de toekomst brengen? Daarover tobben ze dag en nacht!

Op een nacht hebben ze wonderlijke dromen, allebei, en de volgende morgen weten ze nog precies, wat ze gedroomd hebben. De Egyptische mensen hechten veel waarde aan dromen; overal wonen uitleggers, die zeggen, dat ze dromen verklaren kunnen. Was er nu maar zo'n droomuitlegger bij de hand! Maar och, daarvoor moet men op vrije voeten zijn! Bovendien moeten ze nog zwaar betaald worden ook! Nu blijven de dromen hen plagen en als Jozef het eten rondbrengt, merkt hij, dat er met die nieuwe gevangenen iets gaande is. „Wat is jullie overkomen?“ vraagt hij. „Wij hebben gedroomd vannacht,“ zegt de schenker. „En onze dromen lijken zó op elkaar en zijn toch ook weer zó verschillend, dat we er benauwd van worden. Daarbij komt telkens het getal drie er in terug, dat is ook zo vreemd. Deze dromen hebben een betekenis. Was er maar een uitlegger, die ze ons verklaren kan!“

„Dromen hebben vaak een diepe betekenis,“ zegt Jozef peinzend. „En God weet de verklaring er van. Vertelt mij uw dromen toch eens.“ O, dat wil de schenker graag doen. Tenslotte was 't van hem een mooie, opwekkende droom.

„Ik zie 't weer vóór me,“ zegt hij levendig. „Een wijnstok, en daaraan drie ranken. Ze lopen uit, ze botten, er komt bloeisel aan en het bloeisel verandert in rijpe druiven. Nu kom ik er zelf bij. Farao's beker is



De droom van de schenker

in mijn hand. Ik neem van de druiven en pers ze uit. En de farao drinkt er van!"

Oplettend ziet Jozef de schenker aan. Zou iemand, die zich schuldig weet aan poging tot moord, zo'n prettige droom kunnen dromen? Wel neen!

„Dit is de uitlegging,” zegt hij. „De drie ranken doelen op drie dagen. Binnen drie dagen zult ge vrij zijn en weer in uw ambt hersteld. Maar dit vraag ik u: Denk toch aan mij en vertel de farao, dat ik onschuldig gevangen zit. Vraag aan de farao, of hij me uit deze gevangenis wil helpen.”

Dat belooft de schenker natuurlijk graag.

Maar nu moet de bakker nog zijn droom vertellen. Die is niet zo vrolijk, en de stem waarmee hij verteld wordt, is somber en dof.

„Ik droeg in mijn droom drie manden op het hoofd, gevuld met fijn gebak voor de tafel van de farao. Maar de vogels kwamen en zetten zich op de bovenste korf en pikten er van. Toen kon ik het brood niet meer bij de farao brengen.”

Ai, dat ziet er minder mooi uit. Opmerksaam ziet Jozef ook deze verteller aan. Vogels in de droom betekenen zorgen en kwellingen. Vaak betekenen ze ook een slecht geweten. Opeens is het Jozef, alsof

hij uit onzichtbaar schrift de waarheid kan lezen.

„De drie korven zijn drie dagen,” zegt hij met deernis. „Gij zult schuldig bevonden worden. Uw vonnis zal zijn: ophangen.” Beschaamd buigt de bakker zijn hoofd.

Jozefs uitleggingen blijken goed te zijn. Na drie dagen wordt de verjaardag van de farao met grote luister gevierd. Op dezelfde dag worden ook de schenker en de bakker berecht. De schenker komt op vrije voeten. Maar de bakker sterft aan de galg.

In grote spanning wacht Jozef nu af, wat er met hem gebeuren zal. De schenker, die zo verheugd de gevangenis verliet, zal immers zijn voorspraak wezen bij de farao!

Och, er gebeurt helemaal niets. Nu de schenker het weer goed heeft, is hij spoedig de gevangenis vergeten. En Jozef er bij. O, later heeft Jozef wel begrepen, wat er eigenlijk achter zat. God wilde hem gebruiken voor een bepaald werk. Maar daartoe was het de tijd nog niet. God vond, dat Jozef nog wat moest wachten in de gevangenis, totdat het wèl de juiste tijd was, om hem te voorschijn te halen. Later heeft Jozef zich over Gods leiding verbaasd en is er dankbaar voor geweest.



De droom van de bakker

JOZEF IN DIENST VAN GOD

Twee jaar moet hij nog wachten in de gevangenis. Dan eerst is 't de juiste tijd. En dan — dan heeft de farao een paar wonderlijke dromen. De dromen lijken op elkaar en zijn toch verschillend. Daarbij keert het getal zeven er telkens in terug. De farao weet zeker, dat deze dromen een heel bijzondere betekenis hebben. Ze maken hem onrustig, zenuwachtig. De beroemdste droomuitleggers worden aan het hof ontboden en de farao vertelt zijn dromen.

„Ik stond aan de Nijl en zie, daar kwamen zeven koeien uit het water op; mooie, vette koeien, een lust om te zien. Maar daarna kwamen zeven magere koeien uit het water te voorschijn; ze liepen naar de vette koeien toe en vraten die op.

Daarna droomde ik weer. Er rezen zeven korenaren uit de aarde op, goede aren, vol korrels. Daarnaast rezen zeven andere aren op, die er uitzagen, alsof de woestijnwind ze verschroeid had. En de slechte aren verslonden de goede.”

De farao huivert van binnen, terwijl hij die raadselachtige nachtmerries aan zijn wijzen vertelt.

En nu de uitlegging er van! Die moeten ze nu maar eens gauw vertellen. Daarvoor zijn ze geroepen!

Ja, maar de wijzen kunnen geen uitlegging geven! Dit gaat ver boven hun vermogen! Ze dŭrven ook niet goed een uitlegging geven. Dat verslinden, tweemaal herhaald, duidt op niet veel goeds, op een naderend onheil. Farao's toorn kan zo plotseling ontsteken en zijn straffen kunnen zo wreed zijn. Neen, de wijzen van Egypte weten vandaag niets.

Maar de farao eist een uitlegging! Daar heeft hij als heerser toch recht op! 't Hele hof komt in rep en roer. En dan — herinnert de schenker zich iets.

16. JOZEF IN DIENST VAN GOD

De schenker nadert eerbiedig zijn hoge meester.

„Ik denk heden aan een belofte, die ik nog niet heb ingelost,” begint hij. En de farao zegt: „Vertel, wat ge denkt.”

„Twee jaar geleden werden de bakker en ik in de gevangenis geworpen. Daar hadden we wonderlijke dromen en verlangden naar de uitlegging er van. Toen was er een man, die in Potifars huis gediend had, en die kon onze dromen verklaren. Ze zijn precies zo uitgekomen.” Farao's gezicht klaart op. Dat betekent voor hem misschien ook uitkomst. Die man moet onmiddellijk voor hem verschijnen! Er worden boden naar de gevangenis gestuurd. Maar een gevangene ziet er gewoonlijk niet uit, om zonder meer aan het koningshof te verschijnen! Jozef moet zich baden en scheren en toonbare kleren aantrekken. Hij doet het haastig, met een blijde hoop in zijn hart. Zou nu zijn lot een goede wending nemen?

Zou het nu — Gods tijd zijn?

Daar staat hij al voor de troon. Recht op en moedig. Zelf een vorstenzoon.

„Ik heb gehoord, dat je dromen kunt verklaren,” begint de farao. Kan Jozef het werkelijk zelf? Och, hij heeft hier in de gevangenis zoveel over nagedacht. Hij is tot de conclusie gekomen, dat hij het eigenlijk niet zelf doet. Is het veelmeer niet zó, dat de Onzichtbare God, de Verbondsgod van Abraham, Isaák en Jacob, hem op geheimnisvolle manier de dingen vóór zegt, die hij spreken moet? Daarom antwoordt Jozef nu: „'t Gaat buiten mij om. Maar God zal mij zeggen, wat de betekenis van de dromen is.”

Dat klinkt zeer hoopvol en de farao begint te vertellen. Daarna wachten hij en de hele hofhouding in grote spanning af. 't Is de laatste kans om tot een verklaring te komen. Hoor! Hoor! de vreemdeling begint te spreken!

„De twee dromen zijn eigenlijk één,” begint Jozef, „want hun betekenis is dezelfde. Het getal zeven betekent zeven jaren. En dat het magere het vette verslindt, betekent dat er zeven goede jaren zullen komen, gevolgd door zeven jaren van misoogst en honger. Alles, wat de goede jaren te veel

hadden, wordt in de slechte jaren opgeteerd."

Jozef komt zelf helemaal in het verhaal. Hij ziet het voor zijn ogen gebeuren. Vreselijk! Honger over het vruchtbare Egypteland! Maar — hierin kan toch voorzien worden! Hij weet zelfs wel, hóe hierin voorzien kan worden. De farao zit verslagen terneer. De hovelingen zien somber naar de grond. Wát staat hun te wachten? Alleen Jozef — weet raad! Hoor, de jonge man begint opnieuw te spreken. Zijn gezicht staat niet somber. Hij ziet er uit, alsof hij een goede boodschap door te geven heeft.

„God zal deze zaak zeker doen,” zegt hij, „want gij, o, farao, hebt het tot tweemaal toe gedroomd, 't is een waarschuwing. Dus moet de farao nu uitzien naar een wijs en verstandig man, die schuren bouwt, om daar de overvloed van de eerste zeven jaren in te bewaren. Dan zal er voorraad zijn, wanneer de slechte jaren komen en niemand behoeft honger te lijden.” Verbaasd ziet de vorst de jonge man aan, die daar zo fier voor hem staat. Als iemand wijsheid heeft, is hij het zeker. Daarna ziet de farao zijn ministerraad rond.

„Wat dunkt u, zou er één zijn, die beter dat ambt kan bekleden, dan deze jongeling?”

Hij wacht niet eens het antwoord af. Dat is hij niet gewend. Tot Jozef zegt hij:

„Bij dezen stel ik u aan tot mijn onderkoning. Dat geeft u recht om deze ring en deze gouden ketting te dragen. Ge zult in de tweede wagen rijden en het volk zal voor u knielen. Als onderkoning kunt ge alle maatregelen nemen, die nodig zijn. Ieder is verplicht u te helpen en te gehoorzamen.” Zo wordt Jozef verhoogd tot ondervorst van Egypteland. Hij was toen juist dertig jaar. Hij trouwt met Asnath, de dochter van de opperpriester en begint zijn werkzaamheden om het land voor hongersnood te bewaren.

Van nu af aan zien de mensen hem rondrijden door het hele land. Hij besteedt de bouw van grote, praktische schuren aan; hij legt beslag op een deel van de akkers en

een deel van de oogst. Misschien zijn er eerst mensen, die zich ergeren over die inbreuk op hun vrijheid. Maar al gauw doet het verhaal de ronde over Jozefs wonderlijke opkomst en wijsheid. Dan beginnen de boeren hem met heel andere ogen aan te zien. Ze vereren hem, hun Zafnath Paanéah, de redder van het land.

Zeven jaren van werken en sparen gaan voorbij. In spanning wacht de bevolking af, wat er nu gebeuren zal. Zullen nu werkelijk de boze jaren komen?

Ja, ze komen en ze veranderen het aangezicht van het land volkomen. De Nijl, die vocht en vruchtbaarheid moet geven en die daarom als godheid wordt vereerd, overstroomt niet. De hete woestijnwinden waaien onbarmhartig en verbranden, wat nog probeert te groeien. De droom van de farao! De Nijlgod is machteloos. De God van Jozef echter waakt.

Oogst na oogst mislukt. En niet alleen in Egypteland! Ook de landen rondom worden door honger bedreigd. 't Weer is in de war, de hele schepping lijkt wel in de war. Of — is het God, die de dingen zo regelt? Heeft God deze zeven slechte jaren nodig voor zijn plannen? Om te beginnen: wil God misschien maken, dat Jozef en zijn vader en zijn broers weer bij elkaar komen door deze wereldhonger? Hun allen geldt het Verbond. Ze mogen niet gescheiden blijven. Ze móeten weer bijeenkomen. Vader Jacob is zeer oud geworden. Verdriet maakt veel mensen oud. En nu krijgt hij in zijn laatste jaren nog met zoveel misoogst en tegenslag te kampen! Een paar jaar houden ze het nog vol. Ze teren in. Maar dan staat ook bij hen het gebrek voor de deur. Geld is er genoeg, maar er is geen voedsel, om voor dat geld te kopen! Met al hun geld lijden ze nog gebrek.

En Egypte dan? Langstreckende reizigers vertellen wonderverhalen over de wijsheid van Egypte's onderkoning, die zeven jaar gewerkt heeft om het land voor honger te vrijwaren. Hoe hij heet, die onderkoning? Zafnath Paanéah, de redder!

Jacob denkt veel na over zulke verhalen.

Zou daar in Egypte ook voor hen geen uitkomst zijn? Ze zijn vreemdelingen, maar voor goed geld is er misschien toch wel wat te bereiken. Hij spreekt er over met zijn zoons en 't gevolg is, dat deze zich gereedmaken voor de verre reis. Met lege zakken en volle geldbuidels. Tien zoons trekken op hongertocht, maar Benjamin blijft bij vader thuis. Jacob weet nog te goed, hoe hij eenmaal een geliefd kind verloren heeft, toen hij met z'n broers samen was. En Benjamin is immers alles, wat hij van zijn geliefde vrouw Rachel heeft overgehouden?

17. JOZEF, DE REDDER VAN ZIJN VOLK

Kunnen dromen van lang geleden nu nog werkelijkheid worden? Er beweegt iets in Jozefs hart, nu hij ziet, dat het kan. Daar komen zijn tien broers binnen en buigen diep voor de machtige onderkoning, van wie ze koren hopen te kopen.

Zo bogen eens, lang geleden, in een droomgezicht, tien schoven voor Jozefs schoof. „Meesterdromer,” werd hij toen gescholden!

En nu? Jozef herkent onmiddellijk de baardige, in reismantels gehulde gestalten. Zij echter herkennen hem niet. Geen wonder, hij was immers een jongen, toen ze hem verkwanselden aan de slavendrijver! Jozef vindt het uitstekend, dat hij niet herkend wordt. Nu kan hij hen ongehinderd het loon laten binnenhalen, voor wat ze hem toen hebben aangedaan. „Gij zijt verspieters,” bijt hij hun toe. „Gij zijt gekomen om de zwakke plekken van het land te zien. Daarna komt ge terug om ons aan te vallen, en het land te beroven.”

„Neen heer,” roepen de broers verschrikt. „Wij zijn geen verspieters! Wij zijn broers, zoons van dezelfde vader. We waren met twaalf broers. De jongste is thuisgebleven, bij vader!”

„En de andere?”

„Die is dood.”

„Gelogen. Jullie bent verspieters.” En tot een knecht: „Sluit deze mannen bij elkaar op; ik vertrouw ze niet.”

Dat valt de broers niet mee. Hoe zal deze zaak nog aflopen?

Die onderkoning is blijkbaar machtig. En — kort aangeboden! Na drie dagen mogen ze echter weer voor Jozef verschijnen.

„Ik vrees God,” spreekt Jozef. „Daarom wil ik niet, dat in jullie huizen honger wordt geleden. Ik zal je koren laten geven. Maar hierdoor kun je bewijzen, dat je geen spionnen bent; haal je jongste broer en breng hem bij me. Tot zo lang zal ik een van jullie in gijzeling houden.”

Dit alles wordt door een tolk vertaald, want Jozef, die Zafnath Paänéah heet, verstaat zogenaamd niet de taal der Hebreeuwse mannen. Die fluisteren nu druk onder elkaar. Eén zegt: „Nu krijgen we de straf, voor wat we Jozef hebben aangedaan.” En Ruben zegt nors: „Ik heb je toen toch wel gewaarschuwd, dat je je niet aan die jongen bezondigen moest?” En Jozef, die het hóórt en verstaat, denkt: „Zo zo! zijn jullie dat óók nog niet vergeten!”

De korenzakken worden gevuld, maar Simeon moet achterblijven als gijzelaar.

De anderen vangen verslagen de terugtocht aan. Hun gedachten blijven angstig en verschrikt, om wat hun overkomen is. En dat wordt nog erger, wanneer ze op de eerste halteplaats hun zakken openmaken om wat koren te roosteren en te eten. Kunnen ze hun ogen geloven?

Daar — daar ligt het geld, waarmee ze betaald hebben, weer bovenin hun zak! Moet die keiharde onderkoning nu ook nog reden hebben, om hen van diefstal te beschuldigen? Hoe komt dat geld daar in? 't Lijkt wel toverij!

Ze reizen door en komen thuis en vertellen met opgewonden stemmen wat hun in het vreemde land is overkomen. Ja, en nu moeten ze teruggaan met Benjamin, om te bewijzen dat ze geen verspieters zijn. Dat moet, terwille van Simeon, die als gijzelaar is achtergebleven.

En Jacob? Jacob zegt: „Neen. Eenmaal is

mijn zoon Jozef niet teruggekeerd, toen hij op weg was naar jullie toe. Ik vertrouw het niet, je krijgt Benjamin niet mee."

Maar de honger wordt zwaar in dat land en — er is geen keus — de broers móeten weer naar Egypte, om koren te kopen. „Zonder Benjamin?"

„Ja, zonder Benjamin."

„Dan krijgen we geen koren, maar worden allemaal gevangengezet en misschien wel als verspieters gedood."

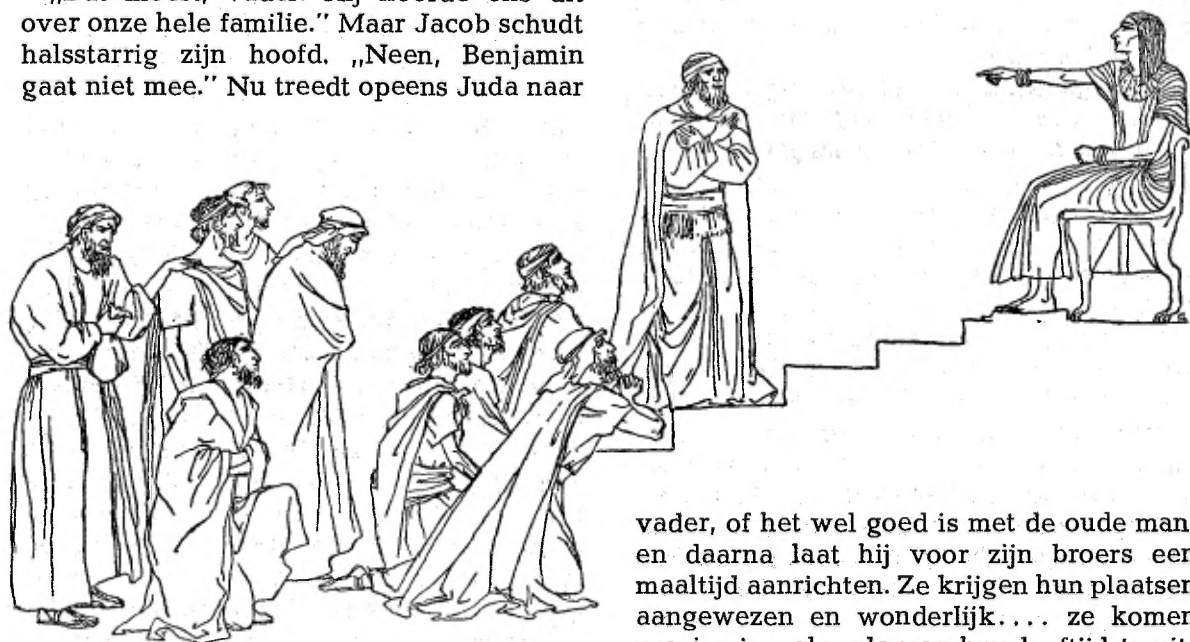
Jacob klaagt: „Waarom heb je die onderkoning van je jongste broer verteld? Wat had hij er mee nodig?"

„Dat móest, vader. Hij hoorde ons uit over onze hele familie." Maar Jacob schuddt halsstarrig zijn hoofd. „Nee, Benjamin gaat niet mee." Nu treedt opeens Juda naar

hem wil doden, kan hij mij doden, ik sta voor hem in."

Vader Jacob laat zich overtuigen door die dappere taal. De broers vertrekken met Benjamin. In hun zakken nemen ze geschenken mee, balsem, honing, terpentijnnoten en amandelen. Die moeten de onderkoning vermurwen, dat hij hun verder geen kwaad doet.

En weer verschijnen de broers voor Jozef en Jozef kan zich ternauwernood goed houden, wanneer hij Benjamin, zijn eigen broer, ziet. Hij informeert weer naar hun



De tien broers buigen voor Jozef

voren. Is dat dezelfde Juda, die meegedaan heeft om Jozef te verkopen? Kan een mens zó veranderen? Ja, dat kan, omdat God regeert. Omdat Hij de mensen zélf veranderen wil, zodat ze nieuwe mensen worden. Juda is zulk een vernieuwd mens. Zie eens, flink en fier staat hij voor zijn oude vader. Helder en eerlijk klinkt zijn stem.

„Vader, ik zal zelf voor Benjamin instaan met mijn leven. Als die harde onderkoning

vader, of het wel goed is met de oude man, en daarna laat hij voor zijn broers een maaltijd aanrichten. Ze krijgen hun plaatsen aangewezen en wonderlijk... ze komen precies in volgorde van hun leeftijd te zitten. Bevreemd zien ze elkaar aan. „'t Is natuurlijk toevallig," denken ze, „want hoe zou die vreemde onderkoning kunnen weten, hoe oud zijn gasten zijn?"

Jozef zit zelf met zijn hofhouding aan een andere tafel, op een verhevenheid. Aan het hof moet hij voor een Egyptenaar doorgaan en geen Egyptenaar zal zich ooit verlagen om met vreemden samen te eten. Maar hij heeft van te voren zijn bevelen gegeven en vanaf zijn hoge zitplaats ziet hij toe, of die prompt worden uitgevoerd. Weer krijgen de gasten alle reden om zich te ver-

bazen. Zie toch eens die Benjamin! Die wordt wel vijfdubbel bediend van al 't lekkers! De gast, die 't meeste krijgt, wordt het meest geëerd; zo is het bij de Egyptenaren en ook bij de Hebreëën. Benjamin, de allersjongste, ontvangt dus de meeste eer! In spanning ziet Jozef toe. Vroeger, toen hij zelf de jongste was, gunden zijn broers hem zijn bontgekleurd overkleed niet! 't Gaat goed. De broers kijken verwonderd naar het overladen bord, maar ze zeggen niets. Er zijn al zoveel merkwaardige dingen gebeurd op deze voedseltochten! Ze laten zich het rijke eten goed smaken en worden vrolijk. Toch blijven ze het een raadselachtig geval vinden. Of ze de oplossing er van nog eens zullen horen?

Eindelijk geeft de onderkoning het sein, dat de maaltijd beëindigd is. Na veel strijkages en bedankjes gaan de broeders heen om naar hun korenzakken te zien. Deze zijn inmiddels gevuld; de knecht is bezig ze dicht te binden. Benjamins zak, de laatste, wordt stevig dichtgesnoerd. De man die het doet, lacht in zichzelf; hij vindt het een reuzenrap, die de onderkoning met de vreemdelingen uithaalt. O, hij gunt het die ruige, baardige kerels! Hij heeft boven in de zak van de jongste ten eerste het geld moeten verstoppen en ten tweede de kostbare, zilveren wichelbeker, die de onderkoning eens van de farao ten geschenke heeft gekregen. De Egyptenaren menen, dat men met die beker de toekomst kan voorspellen, daarom heeft hij bijzondere waarde. Zullen deze korenkopers even schrikken, wanneer ze onderweg de schatten ontdekken? Maar... wat Zafnath Paänéah eigenlijk vóórheeft met deze vreemde grappen is de knecht een raadsel.

Zie, daar trekken de Hebreëërs weg, lopend naast hun zwaar beladen ezeltjes. Wanneer ze een goed eind buiten de stad zijn, merken ze, dat ze achtervolgd worden. Onrustig wachten ze af, of het inderdaad om hen te doen is. O, zie je wel, 't is om hen te doen! Wat kan er nu weer voor onheil gebeurd zijn?

„Halt!” wordt hun al van verre toegeroe-

pen. Later worden ze afgesnauwd. „Moet ge zo goed met kwaad vergelden? Moet ge tot dank aan de onderkoning diens kostbare wichelbeker stelen? Open die zakken, we willen ze onderzoeken!”

De broers weren zich vol verontwaardiging. „We zijn geen dieven! We hebben uw onderkoning niet bestolen! Hij, bij wie de beker gevonden wordt, zal sterven, als 't wáár is! Hier zijn onze zakken, kijk ze maar na.”

Dat gebeurt. Zak na zak wordt opengemaakt en doorwoeld. Er zit geen gestolen waar in. De broers herademen. Alleen de zak van Benjamin wacht nog op onderzoek en Benjamin heeft het zéker niet gedaan.

't Koord gaat er af, de zak valt open. En daar... o, de broers beven op hun benen van schrik... ze kunnen hun ogen niet geloven... daar ligt de zilveren wichelbeker, naast de geldbuidel, waarmee ze nog kort geleden hun koren hebben betaald.

De Egyptenaar grijnst. „Zie je wel? dieven zijn jullie! Ja, ja, wacht nu maar af, wat de onderkoning met jullie doen zal! Hij was verschrikkelijk kwaad. De dief moet voor altijd zijn slaaf zijn, heeft hij gezegd. Ik vind, dat je er dan nog heel genadig afkomt! 't Is een schande om zo de weldaden van Egypte te belonen! Allo! Mars! Terug naar de onderkoning! En een beetje gauw!”

Onder zuchten en steunen worden de zakken weer dichtgebonden en op de ezels geladen. Dan worden de broers opgebracht; vol angstige vermoedens verschijnen ze voor de strenge onderkoning. Ze worden bars toegesproken.

„Waarom hebt ge dit gedaan? Wist ge niet, dat deze beker een grote waarde voor mij heeft? Wie is de dief, laat hij naar voren treden. Hij zal mijn slaaf zijn.”

Maar in plaats van Benjamin treedt Juda naar voren. „Heer! Laten wij allen uw slaaf zijn, omdat een van ons gestolen heeft!”

Jozef echter schudt zijn hoofd. „Ik denk er niet aan; de dader alleen wil ik straffen. Hij moet mijn slaaf zijn.”

Nu doet Juda nog een paar stappen naar

HET EINDE VAN EEN VORST

de zetel van de vorst. Smekend heft hij de handen op.

„Neem mij, neem mij tot slaaf, heer, en niet deze jonge man! Laat mij u mogen vertellen! Hij had lang geleden nog een broer, samen waren ze de zoons van onze moeder Rachel. De broer is omgekomen op het veld; nu heeft onze vader zijn hele hart gehecht aan de jongste, aan deze Benjamin. We kunnen niet zonder hem thuiskomen, vaders verdriet zou niet om aan te zien zijn. Neem daarom mij tot slaaf, maar laat deze jonge man naar vader terugkeren!”

Dit hele gesprek is met een tolk tot stand gekomen; Jozef heeft de rol gespeeld van trotse, beledigde onderkoning. 't Heeft hem moeite genoeg gekost. Nu, bij Juda's koninklijke woorden, kan hij zich niet langer goed houden. Maar zwakte, ontroering tonen, waar zijn Egyptische dienaren bij zijn, wil hij niet. Hij geeft een wenk en de hofhouding trekt af. De onderkoning wenst nu met zijn gevangenen alleen te zijn. En dan, alleen met zijn broers, spreekt hij in hun eigen taal het bevrijdende woord: „Ik ben Jozef!” Hij breidt de armen naar hen uit, maar de broers deinzen verschrikt terug. Jozef? Aan die naam is immers onverbrekkelijk hun misdaad verbonden! Is deze machtige man... Jozef? Wat zal er nu weer voor wraak boven hun hoofden losbarsten?

„Wat begrijpen ze weinig van Gods wegen,” denkt Jozef geduldig. „Ik moet proberen, het hun duidelijk te maken, waarom ze van mij geen straf te wachten hebben.”

„Weest niet bang,” zegt hij vriendelijk, „'t is alles Gods goede leiding geweest, ook, dat jullie mij toen verkocht hebben. Je bedoelde het kwaad en het was ook kwaad. Maar God bedoelde het goed en heeft er goed uit doen voortkomen. Ik moest naar Egypte om dit land van de honger te redden. En nog meer, om vader en jullie van de hongerdood te redden. Luistert nu. Zeven slechte jaren zullen er zijn; dat heeft God mij geopenbaard. Daarvan zijn er nu twee om. Vijf moeten er dus nog komen; het leven zal steeds zwaarder wor-



Het geld terug in de graanzakken

den. Reist nu vlug naar vader en vertelt hem, dat ik hier ben en macht heb in Egypteland. Komt dan weer terug met vader en je gezinnen en je vee. Hier is een landstreek, Gosen genaamd, waar je kunt wonen en je vee weiden.”

De broers kunnen niet meer spreken van verbazing over zoveel goedheid. Jozef laat hun ieder nog een stel kleren geven en aan Benjamin bovendien nog driehonderd zilverstukken. Voor zijn vader laat hij tien ezels en tien ezinnen opladen met het allerbeste, wat Egypteland biedt en dringt er op aan, dat zijn broers haast zullen maken. Hij verlangt er naar, zijn vader weer te zien.

En zo komt het, dat de oude vader Jacob met al zijn hebben en houden nog de verre reis naar Egypte onderneemt. In zijn hart leeft slechts één gedachte: „Mijn zoon Jozef! Ik zal hem weerzien, eer ik sterf!”

18. HET EINDE VAN EEN VORST

Er is een oud man op weg naar zijn zoon, die hij lange jaren dood heeft gewaand. Zijn gelaat is gegroefd door veel zorgen en leed, zijn haar is zilverwit, maar zijn hart is blij als het hart van een kind.

Er verneemt een zoon, die onderkoning van Egypte is geworden, dat zijn vader naderd. Dan laat die zoon een snelle wagen inspannen en ijlt zijn vader tegemoet.

Ze ontmoeten elkaar en wenen van vreugde en de zoon begeleidt zijn vader naar het land Gosen, dat hem toegewezen is als woonplaats. Maar de farao wil de

HET EINDE VAN EEN VORST

vader van zijn trouwe onderkoning leren kennen. En dan staat de oude vader Jacob, die van God de ere naam Israël ontvangen heeft, voor de zoveel jongere farao van Egypte. Een arme zwerver tegenover zijn weldoener? O, neen, twee vorsten staan hier tegenover elkaar. De machtige heerser over het rijke Egypteland ontmoet de vorst naar de geest, de man die het Verbond met God draagt.

Voelt de farao, wie van hen beiden de grootste is?

Hij buigt zijn trotse hoofd, dat voor niemand behoeft te buigen en zegt: „Zegen mij, vader.”

En Israël legt zijn oude, door het werken geharde hand op het gladde, zwarte haar van de farao en roept Gods zegen over hem aan.

Daarna vertrekt hij weer naar Gosen, naar het groene, afgezonderde land tussen de Nijl-armen, waar gras in overvloed is voor het vee.

In dubbele zin zal Gosen afgezonderd zijn. Schaapherders zijn onrein in de ogen der Egyptenaren, er zal tussen de twee volken niet veel verbinding ontstaan. Jacob is daar blij en gerust over. Hij, de oude Israël, die in zijn lange leven zoveel heeft

beleefd en overpeinsd, heeft geleerd rekening te houden met de dingen, die men niet kan zien. En dit staat voor hem vast: God heeft hem niet alleen naar Gosen laten reizen, om hun leven te redden in tijd van hongersnood. Zij zijn gered, om de wetenschap van de Onzichtbare God verder te dragen op aarde. Om het Verbond hoog te houden, dat God met hen gesloten heeft. Jacob weet ook, dat Egypte nóóit voorgoed hun vaderland zal mogen zijn. Hun eigenlijke vaderland, dat Abraham eens voor God in beslag heeft genomen, ligt ginds aan de overkant van de woestijn. Dat is Kanaän, het door God beloofde land en eens, ééns zal zijn hele volk daar weer heen trekken. Wanneer dat zal zijn? Jacob hoopt eerst, dat hij dat grote nog zal mogen beleven, als de hongersnood voorbij is. Later merkt hij, dat 't niet zo gemakkelijk is, het volk terug te krijgen naar Kanaän, nu het in Gosen een goed bestaan heeft gevonden. En nóg later weet hij, dat hij het zéker niet meer zal beleven.

Zeventien jaren woont Jacob gelukkig en goed verzorgd in Egypte. Dikwijls komt Jozef hem bezoeken met zijn beide jongens, Manasse en Efraïm en zulke dagen zijn altijd feestdagen. Maar Jacobs krachten nemen toch af. Honderd zeven en veertig jaar wordt hij oud, hij heeft de kinderen van zijn kleinkinderen volwassen zien worden, zodat er nu een groot volk om hem heen woont, precies, zoals God heeft beloofd. Zeker zullen eenmaal de Hebreëen talrijk worden als de sterren aan de hemel en als de zandkorrels van het strand der zee, die niemand tellen kan. Met dankbare verbazing ziet vader Jacob het aan.

En dan komt Jacobs einde. Jozef krijgt bericht, dat zijn vader stervende is en reist onmiddellijk naar Gosen. Zijn beide zoons, Manasse en Efraïm, neemt hij mee. Grootvader wil ook hen zegenen, eer hij sterft.

Daarna komen de andere zoons aan de beurt. Zelf zijn het al grijsaards. De spanning onder hen is groot. Wie van hen zal de erfgenaam zijn van het Verbond en de Belofte? Vroeger hebben ze wel eens aan



Jacob ontmoet Jozef in Egypte

HET EINDE VAN EEN VORST

Jozef gedacht. Dat denken ze nu niet meer. „Hij is veel te Egyptisch geworden en met een Egyptische getrouwd,” zeggen ze. Maar wie zal het dan zijn? Eén voor één naderen de zonen van Jacob de rustbank, waarop hun vader ligt. Eén voor één buigen ze hoofd en knieën om de afscheidszegen te ontvangen. Ruben, Simeon, Levi.

Bittere herinneringen aan verraad, dat ze hun vader hebben aangedaan, komen bij Israël boven. Neen, al zijn ze de oudsten, voor hen is de Grote Zegen niet. Dan nadert Juda. Juda, die eens zijn leven stelde voor het leven van Benjamin. Israël ziet deze sterke zoon aan met trots en blijdschap in zijn oude ogen. Maar — worden daar weer zijn ogen veranderd, zoals vroeger in Beth-el, toen hij de Hemel open zag, en later, in Pniël, waar hij worstelde met de ernstige Boodschapper van God?

Israëls ogen krijgen een sterke, nieuwe glans en zijn stem krijgt de kracht van jaren geleden. Neen, het is schoner! Er is een hemelse gloed in die stem, zoals ze nog nimmer hebben gehoord. De broers weten niet meer, of het zingen of spreken is, wat hun vader doet. Ze verbazen zich en houden hun adem in. Ze voelen, dat er iets heel gewichtigs gebeuren gaat. Hun vader gaat woorden spreken van de Onzichtbare God. Hoor! Hoor! „Juda, gij zijt het!” juicht Israël. „U zullen uw broeders loven, zij zullen zich voor u nederbuigen. Gij zijt moedig als een leeuw, uw vijanden zult gij verslaan. Gij zult de leiding hebben over allen. Totdat. . . .”

Aarzelt vader Jacob voor het wonderbaarlijke, dat hij nu gaat zeggen? Dat hij zeggen moet. . . . omdat God het hem in een helder licht laat zien? 't Klinkt zo vreemd, alsof het niet behoort tot deze wereld van strijd en nood. Toch moet hij het zeggen. . . . „Totdat de Vorst komt, die Vrede heet. Hem zullen alle volkeren gehoorzaam zijn.” 't Is gezegd, het wonderwoord. 't Is neergevallen op de aarde. „De Vorst, die Vrede heet!” 't Is een belofte. Van God. Een diep stilzwijgen heerst in het vertrek, nu de broers een vage, vragende blik mogen wer-

pen in de onzichtbare wereld, waaruit God tot hen heeft gesproken. Vol eerbied zien ze naar hun oude vader, die dit heeft mogen doen. Dan staat Juda langzaam op uit zijn gebogen houding en trekt zich terug tussen zijn broeders. Diep in zijn hart verbergt hij de woorden van zijn vader, de woorden van God. Hij voelt het: van nu af aan is hij de bewaker van een kostbare schat, van de belofte van een Vrededorst. Niet alleen voor zichzelf, ook voor zijn nakomelingen. Ook voor de hele wereld.

Nu komen de andere broers nog aan de beurt om de afscheidszegen van hun vader te ontvangen. Op de rij af naderen ze het rustbed: Zebulon, Issaschar, Dan, Gad, Aser, Naftali, Jozef en Benjamin.

Dan zwijgt de oude vorst, het einde kan niet ver meer zijn. Het zegenen van zijn zonen is zijn laatste krachtsinspanning geweest. Hij geeft nog order, dat ze zijn lichaam begraven moeten in Kanaän, in het stuk land, dat Abraham gekocht heeft tot een erfelijke begraafplaats. Abraham en Sara liggen daar reeds, ook Isaäk en Rebecca, ook Lea, Jacobs vrouw. 't Is 't enige stuk grond van het beloofde land, dat het wettige eigendom is der Hebreëen. Al het andere is belofte, is geloof.

Na deze laatste wens strekt Jacob zich uit en geeft zijn geest over aan God. Jozef laat naar Egyptische wijze het lichaam balsemen en dan wordt er een grote begrafenis voorbereid. Om de dode eer te bewijzen, geeft de farao een afdeling soldaten en vele hovelingen mee in de stoet. Een dergelijke rouwklage is nog nooit gezien; alle omwonende volkjes verbazen zich er over, en lopen uit om de stoet te zien voorbijgaan.

„Een grote rouwstoet van de Egyptenaren,” menen ze.

Ook Jozef stierf in Egypteland, op honderd tienjarige leeftijd. Ook zijn lichaam werd gebalsemd, maar in Egypte begraven, omdat hij onderkoning was geweest.

De Hebreëen echter bleven ook verder in Egypte wonen; ze werden daar tot een groot volk en latere geslachten wisten niet beter, of Egypte was hun vaderland. Dat

hun eigenlijke, hun ware vaderland heel ergens anders lag.... dat Kanaän hun vaderland was.... werd voor de meesten een oud verhaal, een legende.

Er zou nog heel wat gebeuren moeten, eer ze naar dat vaderland leerden verlangen!

19. DE BOZE VIJAND

Zie, de farao van Egypteland staat op het platte dak van zijn paleis. Met trots en voldoening ziet hij uit over het mooie, vruchtbare land aan zijn voeten. Ginds stroomt de Nijl, die ieder jaar het land overstroomt en het vochtig en vruchtbaar maakt. Zonder de Nijl was Egypte al lang woestijn geworden, evenals de zandwoestijnen, die het aan twee kanten insluiten. Daarom is de Nijl tot godheid verheven en wordt hem grote eer bewezen. Verder noordwaarts verdeelt hij zich in verscheidene armen. Tussen die armen ligt het land Gosen, waar de Hebreëen wonen. Het gelaat van de farao wordt strak en somber, nu hij aan de Hebreëen denkt. Hij kan dat volk niet uitstaan. Hij vertrouwt het niet. Lang geleden zijn ze ten tijde van een grote hongersnood hierheen gekomen, een kleine volksstam van zestig à zeventig man sterkte. Dat was in de tijd, toen de boze Hyksos Egypteland bezet hielden. Met de Hyksos-vorsten waren de Hebreëen bevriend; de farao begunstigde hen op alle mogelijke manieren. Daarom vertrouwt deze echte Egyptische farao hen niet, ze waren immers de vrienden van zijn vijanden.

Daarbij komt nog, dat de Hebreëen tot een groot volk zijn geworden en zich met de Egyptenaren nooit veel wilden inlaten. Het aanbidden van Amon-Ré, de zonnegod van Egypte, noemen zij een gruwel. Ook daarom haat en wantrouwt de farao de Hebreëen. Eigenlijk.... eigenlijk moesten ze bijtijds verdwijnen uit Egypteland. Ze wonen dáár, waar de Egyptische grens het zwakst is, in het Noord-Oosten. Dat is niet

zonder gevaar. Want stel, dat er wéér eens een heerszuchtig volk uit het Noord-Oosten kwam opzetten! Stel, dat de Hebreëen zich dan als verraders ontpopten en met hen mee gingen doen, om opnieuw Egypteland te bezetten!

Hoe meer de farao over deze dingen nadenkt, hoe waarschijnlijker het hem lijkt, en hoe meer hij de Hebreëen gaat haten. Ze moeten verdwijnen, dat staat vast. Maar hoe! Wist hij maar een middel om ze weg te krijgen. Zonder oorlog, zonder veldtocht.

Dreigender wordt het gelaat van de farao, duisterder wordt zijn blik. Vanwaar komen die vreemde gedachten? Komen ze hem aanwaaien, ergens vandaan?

De farao meent, dat hij alleen is, behalve dan de jonge slaaf, die hem met een grote, langstelige waaier koelte moet toewuiven. Maar zo'n slaaf telt natuurlijk niet mee en dus rekent de farao zich alleen. Hij is echter *niet* alleen. Er is iemand bij hem, onzichtbaar, maar dreigender, gevaarlijker en oneindig slimmer, dan hij zelf is. De vorst van de duisternis, die altijd strijdt tegen God, is bij hem en geeft hem raad. De vorst der duisternis haat zelf óók dat Hebreëenvolk. Zij immers bezitten het geheim van de Onzichtbare God, zij zijn de dragers van het Verbond, dat God met Abraham en zijn hele volk gesloten heeft! Daarom haat hij hen, veel meer, dan de farao van Egypte haten kan. Daarom fluistert hij de farao zijn raadgevingen in. En de farao luistert gretig. Samen zullen ze dat Hebreeuwse volk ten val brengen en daarmee Gods goede plannen met de wereld in de war sturen.

De farao schrijft een nieuwe, wrede wet uit. Alle jongetjes van de Hebreëen moeten direct bij de geboorte gedood worden. Zo'n heel klein kindje is immers zo teer. De vrouwen, die de Hebreeuwse moeders helpen, wanneer er een kindje geboren wordt, kunnen ze zo gemakkelijk doodmaken. Maar ze dóen het niet! Ze hebben meelij met de Hebreeuwse moeders! Ze hóuden van kleine kindertjes! Zij verzorgen ze net als vroeger, eerlijk en trouw. Ze doen net,

DE BOZE VIJAND

of het gebod van de wrede farao niet bestaat. Zo strijden die dappere vrouwen voor God, zonder het zelf te weten. Daarom mochten haar namen in de Bijbel bewaard blijven. Ze heetten Sifra en Pua, in het Boek staat het te lezen. Maar de farao geeft een nieuwe wet, die zeker zijn uitwerking zal hebben. Want nu zijn het geen meelijdende vrouwen, die voor de uitvoering moeten zorgen, maar de politie. De Egyptische politiemannen kennen geen meelij of barmhartigheid. Ze hebben geleerd: bevel is bevel, en een bevel is er om uitgevoerd te worden. In de nieuwe wet staat, dat alle pasgeboren jongetjes van de Hebreëen in de Nijl geworpen moeten worden. De politie zal zorgen dat 't gebeurt. Een volk zonder jongens wordt een volk zonder mannen, een volk zonder vaders. Zo'n volk móet uitsterven. Bovendien zal de God van de Nijl zoveel offers zeker graag zien en Egypteland er nog meer om zegenen.

Dat wordt jammer en grote nood voor de Hebreeuwse moeders, wanneer ze hun kinderen zien wegrukken door ruwe mannenhanden, wanneer ze weten, dat ze in de Nijl geworpen worden voor de krokodillen! De vaders lopen met gebalde vuisten. Ze zouden het liefst er op willen slaan! Maar wat kunnen ze beginnen? Tegen gewapende politiemannen moeten ze het toch altijd verliezen!

Gaat het vernietigen van de Hebreëen de farao niet snel genoeg? Gaat het de onzichtbare, boze vijand óók niet snel genoeg? Er verschijnt weer een nieuwe wet. De farao wil verdedigingswerken laten aanleggen langs de Noord-Oostwal van zijn rijk. Een sterke Noord-Oostwal moet het worden, met muren en torens en vestingbouw. De bakstenen, die daarvoor nodig zijn, moeten de Hebreëen leveren. Zij moeten de klei uit de rivier baggeren, het stro-haksel maken, dat stevigheid aan de klei zal geven. Zij moeten de stenen bakken en ze vervoeren naar de plaatsen, waar gebouwd wordt. En tenslotte komt ook het metselen voor hun rekening. Egyptische opzichters met knuppel en karwats zullen wel zorgen, dat

er niet geluierd wordt!

Maar — de Hebreëen zijn een herdersvolk. Ze zijn dit zware sjuouwen in de brandende zon niet gewend. Hoe zullen ze dat kunnen volhouden?

Ze kunnen het natúúrlijk niet volhouden en daarom is het de farao en zijn boze raadgever juist begonnen. Geen jongen zal man en geen man zal vader worden. Het volk zal uitsterven en de farao zal gerust en tevreden zijn. En wie ook tevreden zal zijn, is de boze, die Gods plannen in de war wil sturen. Maar God, de machtige, Onzichtbare Vriend der Hebreëen? De God van het Verbond? Wat zal Hij doen? Zullen de farao en de boze het samen winnen? Zal God deze strijd op leven en dood verliezen? Neen, dat gebeurt niet. Dat gebeurt nooit. God heeft zijn plannen allang kant en klaar. Hij wacht alleen nog maar tot de goede tijd is aangebroken.

En die tijd is nu gekomen. Er gebeurt iets heel bijzonders.

Er zijn een man en een vrouw, ze heten Amram en Jochébed, en die mensen verwachten hun derde kindje. Een grote zus is er al, dat is Mirjam. Een broertje is er ook, dat heet Aäron. En nu zal er nog een nieuw kindje bij komen. Zal het een zúsje zijn? O, ze hopen het! Een zusje mag blijven leven. Maar als het een jóngetje is. . . . dan moet het evenals zoveel andere jongetjes in de rivier worden gegooid, waar tussen het hoge riet de krokodillen loeren. Amram en Jochébed spreken veel met God, in de dagen die ze nog moeten wachten, en in het hart van Jochébed, de moeder, komt een dapper plan op.

Móói is het! Maar ook — geváárlíjk! Ze durft er alleen maar fluisterend met haar man over praten, want niemand, niemand mag het horen.

„Als ons kindje een jongen is, dan doden we het niet,“ fluistert ze. „We verstoppem het héél goed, zodat de Egyptenaren het niet kunnen vinden. Wij doen dat voor ons zelf. Maar ook voor God! Want — hoe kan het Verbond blijven bestaan, wanneer er geen enkele man overblijft, om het te er-

ven?" En Amram zegt: „Het is goed. We zullen onze jongen verstoppen." O, hij weet, het zal moeilijk zijn, het zal ondoenlijk zijn! Alleen, als Gød helpt! Dàn zal het kunnen!

Zo wachten die twee mensen en fluisteren over hun plan en roepen tot God voor hun kindje, dat nog geboren moet worden.

20. DE REDDER WORDT GEBOREN

Jochébeds kindje wordt geboren. Het is een jongetje. De buurvrouwen, die komen helpen, zeggen, dat ze nog nooit zo'n mooi en sterk kindje hebben gezien. Ze zuchten, terwijl ze het zeggen en moeder Jochébed zucht ook. Het leven is zo droevig geworden voor de Hebreëenmoeders! Maar als de buurvrouwen weer weg zijn, zegt vader Amram tegen zijn vrouw: „Stil maar, nú doen we, wat we hebben afgesproken. We geven onze jongen niet over. We houden hem; we verstoppen hem achter in de kamer, waar 't donker is."

Hij roept Mirjam, het grote zusje en Aäron, de broer, en laat hun het nieuwe kindje zien.

„Och," zeggen ze met grote ogen. „En moet het nou. . . ."

O, 't is zo erg! 't Is te erg, om uit te spreken.

„Nee," zegt Amram haastig, „de farao krijgt hem niet, de Nijl krijgt hem niet. We verstoppen ons kindje heel goed. Maar jullie — jullie moogt er nóóit over praten. Nóóit, versta je? Want als de politie het mèrkt, dan gebeurt er nog iets véél ergers! Dan worden we allemaal gestraft."

Ja, dat begrijpen Mirjam en Aäron heel goed. Ze hebben wel geleerd om bang te zijn voor de machtige, ruwe politiemannen. Van nu af aan lopen er vier mensen rond met een zwaar en moeilijk geheim. Twee grote en twee kleine mensen.

Vertrouwt Jochébed het toch nog niet helemaal? Zie haar eens druk bezig zijn! Ze

vlecht van taaie, stevige rietstengels een mandje, waar de kleine jongen precies in past. Als 't mandje klaar is, maakt Amram het goed waterdicht met pek en daarna legt Jochébed er zachte lappen in. Zorgvuldig wordt het weggeborgen. Amram en Jochébed weten wel waarom. Ze hópen, dat het nooit gebruikt zal worden! Maar o, ze zijn menigmaal zo bang!

Heeft het kleine jongetje te luid geschreid? Is zijn moeder niet vlug genoeg bij hem gekomen, zodat hij al maar luider ging schreien? Hij weet zelf immers nog niet, hoe geváárlijk dat schreien voor hem kan worden! Maar zijn vader en moeder weten het wèl. Ze zien elkaar aan met wanhopige ogen. Nu is het ongeluk gebeurd! Nu hebben ze buiten gehoord dat zij hun jongetje nog altijd in huis hebben.

Vader Amram zegt: „Nu moeten we dat àndere doen, wat we hebben afgesproken." En Jochébed zegt: „Ja, nu moet 't." Ze gaat naar de plank, waar ze het biezen mandje heeft opgeborgen. Ze neemt het en zet 't voor zich neer en kijkt er in. „Ja, nu moet 't gebeuren," zegt ze weer. „'t Is waterdicht," zegt vader Amram. „'t Blijft drijven op 't water." Ja, dat weet Jochébed wel. Maar o, wat is 't toch moeilijk. Ze geeft haar kindje voor het laatst te drinken en kust het en dan leggen ze het samen in 't mandje en dekken het toe. Wat ligt het daar lief! Moet het nu werkelijk 't huis uit, naar de boze Nijl? Moet 't wèg van zijn moeder, die zoveel van hem houdt? Maar — zijn wiegje is een waterwiegje, dat drijven zal op 't water. En — kan God niet maken, dat dit kindje wordt gered? Natuurlijk kan God dat. En — Hij zal het doen ook! Héél diep in hun hart wéten Amram en Jochébed dat zéker.

„Nu moet het," zegt Amram. „We moeten die anderen vóór zijn. Ga nu."

Zie, daar loopt de moeder al naar de rivier, het mandje onder de arm. Zo stil en bedroefd gaat ze daar heen. „Ga met haar mee," zegt de vader kortaf tegen Mirjam, die buiten is, en Mirjam loopt achter haar moeder aan.



Mozes in het biezen kistje

Zo komen ze samen bij de Nijl. Jochébed stapt het water in en buigt het riet op zij. Een vis schiet weg van schrik, een dikke kikker houdt op met kwaken. Op een open plek legt ze voorzichtig het kleine waterwiegje neer. Het kindje slaapt, de rietpluimen buigen zich over hem heen. Voor een poosje is het hier wel veilig. Als het maar vóór de nacht. . . . Weer kijkt ze en weer. Ze kan niet weggkomen van haar lieveling. Eindelijk stapt Jochébed terug uit het water, haar hart is vol zorg, haar hoofd is vol moeilijke gedachten.

„Blijf hier op wacht staan,” zegt ze zacht tegen Mirjam. En Mirjam doet het. Ze leunt tegen een boom en wacht en wacht. „Wat willen vader en moeder toch,” denkt ze. . . . „Wil vader ons broertje straks weer uit het water halen en naar huis brengen? Hoe dúrft hij!”

Soms, als ze héél nieuwsgierig is, gaat ze naar het water en gluurt, of ze het mandje nog kan zien. Maar gauw wipt ze weer naar haar boom en wacht. . . . en wacht. De zon brandt en 't is zo stil, zo dromerig still! Het riet vergeet te ruisen en de vele kikkers zijn weggedoken in de modder, waar 't nog wat koel is. Mirjam begint honger te krijgen, maar ze blijft op haar post. Zou ooit een meisje op zo vreemde manier op haar kleine broer hebben gepast? Hoelang moet ze hier eigenlijk nog blijven? Gebeurde er

maar wat! Kwam vader maar terug! Of — wil hij wachten, tot het avond. . . . tot het helemaal donker is?

Dan krijgt Mirjam een grote schrik. Er komen mensen aan, juist naar dit eenzame plekje toe. Ze hoort stemmen en zachte muziek. Ze ziet lichte kleren en een grote parasol. Als Mirjam die in 't oog krijgt, kruipt ze weg achter haar boom. Want zó gaat alleen de prinses wandelen. Of — baden in de Nijl! Als de prinses Mirjam ziet! Als ze haar brutáál vindt! En — o, 't kleine broertje in 't waterwiegje! Als het zich nu maar stil houdt! Als 't maar niet begint te schreien!

Nu staat de prinses aan het water. Zie je wel, ze wil gaan baden. Er wordt veel over de prinses gepraat. Ze is jong en knap en flink. Ze is de troonopvolgster. Ze is ook getrouwd, maar ze heeft geen kind, geen zoon. En dat is erg. Ze schaamt zich er voor. Want — wie moet nu later háár troonopvolger worden?

Opeens — o, Mirjam steekt haar hand in de mond van schrik! Opeens begint het kleine broertje in zijn waterwiegje luid te schreien. Natuurlijk, hij heeft honger en roept om zijn moeder. Hoe. . . . hoe zal het nú gaan?

„Hoor!” zegt de prinses. „Een kindje! Dat is zeker een van de Hebreeënkinderen, die mijn vader. . . . Gauw, gauw, loop 't water

in en haal het hier!"

Een slavinetje stapt tussen het riet door. Vol ongeduld wacht de prinses. Een wonderlijke, mooie gedachte is in haar hart gekomen.

„Die kleine jongen zal mijn zoon zijn!" 't Is haar net, of ze nu al van het kindje houdt! Daar is het slavinetje al met het mandje. Och, wat een mooi kindje ligt er in! „Ik houd hem, 't is mijn zoon," zegt de prinses. „Maar nu moet dat erge huilen over zijn." „Hij zal honger hebben," zegt de slavin zacht. „Er moet een vrouw zijn, die hem melk kan geven." De prinses ziet gebiedend om zich heen. Natúúrlijk moet er zo'n vrouw komen. Nu, direct.

En kijk eens! Daar komt Mirjam te voorschijn. Ze is opeens erg dapper geworden, en erg slim.

„Ik weet wel een vrouw, die het kindje kan voeden," zegt ze. Dat is goed, dan moet ze die vrouw meteen maar gaan halen. „Ja, ja," knikt Mirjam verheugd. Ze snelt weg. Neen, zó hard heeft ze nog nooit gelopen. Ze rent naar het dorp. En wie haalt ze?

Natuurlijk — haar eigen moeder; Jochébed, die ook de moeder van de kleine jongen is!

21. DE JEUGD VAN EEN REDDER

Jochébed drukt haar jongen vast tegen haar borst. Ze heeft het zo moeilijk gehad, toen hij in de grote rivier lag, zo heel klein en eenzaam in zijn biezen waterwiegje. Nu is het, of ze haar zoon uit de dood heeft teruggekregen. Maar ze laat van haar grote blijdschap niets merken aan de prinses. Deze verstandige koningsdochter mocht eens vermoeden dat het opzet is geweest! Ze mocht eens boos worden om de list, en dan... o, een prinses heeft zoveel macht, om akelige dingen te laten doen. Ze zijn door de wrede onderdrukking een bang volk geworden, de Hebreëen. Neen, Jochébed laat niet merken wat er in haar binnenste omgaat. De prinses merkt, dat het kindje

stil wordt bij de moederlijke vrouw. Ze overlegt bij zichzelf, hoe ze nu verder zal doen. Zal ze het kindje en de vrouw meenemen naar haar paleis? Zal ze daar de vrouw als slavin voor de kleine jongen laten zorgen? Of... ja, dat is een beter plan: laat de vrouw het kindje zolang bij zich houden, het voeden en wassen en het lopen leren later. Dan kan de prinses in die tijd de zaak met haar vader in orde brengen. Of hij haar plan wel goed zal vinden? een kind van de Hebreëen, dat hij dood wil hebben, een arme vondeling, als prinsje in het koninklijk paleis?

„Dat zullen ze wel móeten," denkt de prinses. „Als ik toch wil!" Zo mag dan Jochébed haar kleine jongen weer mee naar huis terugnemen. Dat is een feest in het kleine huisje! 't Is haast niet te begrijpen, dat het wáár kan zijn! Nu hoeft ze haar zoon niet meer angstvallig te verbergen; hij mag huilen, zo hard hij wil en later mag hij gewoon buiten komen. Hij staat immers onder de hoge bescherming van de prinses! Ja, bij Amram en Jochébed is dankbaarheid en blijdschap. Maar verder — och, verder is er niets veranderd in het land Gosen. De harde slavernij duurt voort, het werk blijft zwaar, de opzichters blijven wreed en streng. Ze laten veel te lange werkdagen maken, ze laten veel te zware lasten sjouwen. Ze hanteren de knuppel en de karwats, als echte beulen. De farao wil het zo; de farao wil dat Hebreëenvolk vernederen, hij wil het tot de dood toe verdrukken. Het hele volk moet te gronde gaan aan deze onmenselijke behandeling.

Gáát het ook werkelijk ten onder?

Neen, 't lijkt vreemd, maar het volk gaat niet onder. Veel kleine jongetjes worden vermoord, veel mannen sterven door de wrede behandeling. En toch — breidt het volk zich uit. Het wordt méér, in plaats van minder.

„God, die Abraham en Isaäk en Jacob geholpen heeft, helpt ook ons door deze verdrukking heen," zeggen de mensen. „God wil niet, dat ons volk uitsterft."

En degenen onder de Hebreëen, die er

nog een beetje méér van weten, zeggen: „'t Is om het Verbond, dat God met Vader Abraham gesloten heeft. En ook — met ons. 't Gaat om het Grote Vriendschapsverbond van de Onzichtbare God, dat nooit verbroken mag worden. God houdt zijn woord. Hij helpt ons door deze verschrikkelijke tijd heen. Hij zal ons ook redden uit de verdrukking. Hij zal maken dat we weer in Kanaän mogen wonen. Als vrije mensen.”

Ja, kijk, nu denken de geplaagde mensen opeens ook weer aan het andere stuk van de Belofte. Aan het land Kanaän, dat God aan hun voorvaders heeft beloofd. Toen ze het zo goed en zo rustig hadden in Egypte, hadden ze dat beloofde land bijna vergeten. Maar nú! Nu verlangen ze er naar! O, om uit deze boze slavernij weg te komen! Om weer een eigen, vrij Vaderland te hebben, zonder slavendienst en zonder beulen!

Er komen wel eens reizende kooplui in Gosen, die van Kanaän vertellen, want de karavaanweg naar het Noorden loopt er door. „'t Is een mooi land,” zeggen ze. „Een bèst land. Honing en melk en vruchten kun je er in overvloed krijgen.”

Zie je wel, een mooi en rijk land is het! Wanneer — wanneer zullen ze er naar toe mogen gaan? Het verlangen wordt steeds sterker in de harten!

Eindelijk komt de dag, dat de prinses haar kleine vondeling bij zich in het paleis wil hebben. Nu moet de jongen ook een naam hebben. „Mozes,” zegt de prinses. „Hij zal Mozes heten.” Mozes is een Egyptische naam en betekent: „Mijn zoon”. Ja, dat heeft de prinses goed bedacht!

Zo wordt Jochébeds kleine jongen prins van Egypte. Zijn de ouders èrg bedroefd, nu hun zoontje voor de tweede keer weg moet uit huis? Neen, dat zijn ze niet; ze verbazen zich over Gods bestuur. 't Is immers God, die dit alles zo bedacht en geregeld heeft? De verdrukking van hun volk wordt zo zwaar, zo ondraaglijk. Maar nu! Zou God bezig zijn, uitkomst te geven? Als hun zoon prins van Egypte wordt, dan zal hij later veel kunnen doen voor zijn arme

volk. Daarom zijn de vader en de moeder tòch blij, ook al moeten ze hun kind weer afstaan.

Zo woont Mozes dus in het paleis, en is prins van Egypte en krijgt een opvoeding als een prins. Als hij groter wordt, krijgt hij lessen van geleerde, Egyptische priesters, want een prins moet véél weten! Hij krijgt slaven, die hem op zijn wenken bedienen en hij gaat gekleed in prachtige kleren. Hij zegt „Moeder” tegen de prinses en leert zich thuis voelen in het koninklijk paleis, met zijn stoet van bedienden.

En mag hij nu nooit meer naar zijn èchte vader en moeder gaan? O, zeker wel, hij mag hen nu en dan bezoeken en hun geschenken brengen, omdat ze vroeger zo goed op hem gepast hebben. Maar weer bij hen gaan wonen — voorgóed — dat mag hij niet!

't Is voor Amram en Jochébed feest, wanneer Mozes bij hen komt. Ze vertellen hem veel van het leed, dat het Hebreëenvolk moet lijden. En ook vertellen ze alles wat ze weten van de Onzichtbare God, die de Grote Verbondsvriend is van de Hebreëen en die hun het heerlijke land Kanaän heeft beloofd. Mozes luistert graag naar die verhalen. Deze kan hij tenminste begrijpen! Dat andere, wat de Egyptische priesters hem leren, is zo vreemd en zo moeilijk. Dat laat het hært zo koud. Mozes gaat houden van het arme, geplaagde Hebreëenvolk. Hij krijgt grote eerbied voor de Verbonds-god der Hebreëen. Allerlei gedachten en vragen groeien er in zijn hoofd en in zijn hart. En eens — hij is dan al een grote prins — doet hij die vragen aan Jochébed.

„Wie is mijn èchte moeder?” „Dat ben ik,” zegt Jochébed trots.

„Wat is mijn èchte volk?” „Dat zijn de Hebreëen, mijn zoon.”

„En wie is de God, die ik moet dienen? Amon-Ré van de Egyptenaren? Of — de Grote Verbondsgod, waarvan u vertelt?”

En Jochébed juicht:

„Onze Verbonds-God, mijn zoon! Die alleen moet je dienen!”

22. DE REDDER BEGINT ZIJN WERK

Heel stil en nadenkend gaat Mozes die middag naar huis. Nu weet hij dus het geheim van zijn leven. Hij is een Hebreëenzoon, en geen Egyptenaar. Hij hoort bij de Verbonds-God van de Hebreëen en niet bij Amon-Ré, de Egyptische zonnegod. Hij wil God dienen en zijn arme, geplaagde volk helpen. Hoe? Dát weet Mozes nog niet. De slaven, die hem in zijn koninklijke draagstoel vervoeren moeten, verwonderen zich over hun rijke, jonge meester. Hij is heel anders dan anders. Wat zou hij hebben?

Nu heeft Mozes dus een geheim, dat hij aan niemand in het paleis vertelt. Maar hij denkt er wél veel over na. „Hoe kán ik die arme Hebreëen helpen,” denkt hij. Wacht, als hij eerst eens zèlf bij de bouwwerken ging kijken! Dan weet hij meteen, hóe erg het is!

Een eindweegs laat hij zich dragen, dan wil hij te voet verder gaan. Kan hij zich gemakkelijk laten dragen, terwijl zijn volk daar zo zwoegen moet? „Mijn volk, mijn volk,” zegt hij voortdurend tegen zichzelf, net zolang tot zijn hart er pijn van gaat doen. Want nu ziet hij eerst, hóe ze gekweld worden!

Hij staat stil en ziet de sjouwerlui bezig



De Hebreëen zwoegen zwaar in Egypteland

met veel te zware vrachten aan een schouderjuk. Ze moeten er mee opklimmen tegen ladders en tegen de treden van het bouwwerk. Er zijn jonge jongens bij en zwakke grijsaards en iedereen kan zien, dat ze niet harder voort kunnen. En toch móeten ze voort. De werkbazen lopen vlak achter hen, de karwats in de hand. „Mijn volk, mijn volk!” denkt Mozes en nu komt er naast de pijn ook woede in zijn hart.

Ergens op een uithoek van het terrein weerklinkt een luide schreeuw. Mozes snelt er heen. Hij ziet, hoe een arbeider wordt afgeranseld door een Egyptische opzichter. De man ligt al op de grond, maar nog steeds ratelen de felle slagen van de karwats op zijn lichaam neer. Dit wordt Mozes te veel. Hij wordt gloeiend van drift. „Mijn volk! mijn volk!” schreeuwt nu zijn hart. Hij gooit zich op de Egyptenaar, grijpt hem beet en slingert hem tegen de grond. Zijn hoofd ketst tegen een steen. Dan blijft de beul stil liggen. Hij is dood. Een felle schrik schokt door Mozes heen. De Egyptenaar is dood! Maar — wie een Egyptenaar doodslaat, is zèlf schuldig voor de farao! De zwaarste straffen staan er op. Hoe kan hij. . . die als prins in het paleis woont. . .

Snel kijkt Mozes om zich heen. Er is niemand in de buurt. Niemand, dan de geredde Hebreëer. En die zal hem zeker niet verklappen!

„Ik begraaf hem in 't zand,” denkt Mozes haastig. „Al vinden ze hem later ook, dan weet nog niemand, dat ik 't gedaan heb!” Vlug maakt hij een kuil in 't losse woestijnzand, gooit de dode man er in en werpt er aarde over heen. Daar. Niemand weet er van. Maar toch gaat hij terug naar zijn paleis, vol akelige, onrustige gedachten.

Hij kan niet nalaten, weer naar de bouwwerken te gaan kijken. Hoe meer misère hij ziet, des te groter wordt zijn verlangen zijn volk te helpen. Hoe? Dat weet hij nog niet. Zal hij moeten wachten, tot hij zelf misschien een farao van Egypte is? O, dat kan nog héél lang duren. En 't kan ook wel nooit zo ver komen. Dat God ook zijn plannen heeft gemaakt en dat Gods plannen

soms heel anders zijn, dan het denken van de mensen, daaraan denkt Mozes nu nog niet. God vindt, dat Mozes eerst nog veel moet leren en veel moet afleren, eer hij de redder van zijn volk mag worden. Ook zal hij op een andere manier de redder worden, dan hij nu denkt. Daarom mag hij er nu nog niet eens aan beginnen. Hij zou enkel domme, verkeerde dingen doen, zoals bijvoorbeeld, toen hij in drift die Egyptenaar doodsløog! Hij zou denken, dat hij het zelf wel kon. En in werkelijkheid wil God het doen. Mozes is toch niet de machtige Verbondsvriend! Maar God! Dat geheim moet Mozes eerst nog leren.

Hij loopt weer langs de bouwwerken, hij hoort luide ruziestemmen en gaat er naar toe. Zou wéér zo'n opzichter...? O, hij balt zijn vuisten al! Neen, nu zijn het twee Hebreeuwse mannen, die samen de grootste ruzie hebben. Mozes gaat er heen.

„Wat moet dat, waarom doe je dat?“ roept hij streng tegen de man, die bezig is er op te slaan. De man kijkt hem met woevende ogen aan.

„Waar bemoei jij je mee!“ zegt hij brutaal terug. „Nou? kom maar op! Wil je mij óók doodslaan, zoals je die Egyptenaar hebt doodgeslagen? Ja, ik heb 't wel gezien! Ik kan je nog altijd aanbrengen bij de farao!“

Mozes is verslagen. Daar gaat nu zijn geheim. Iedereen weet 't, 't hoeft maar door iemand, die hem kwaad wil, aangebracht te worden, dan komt hij in de gevangenis en krijgt zijn doodvonnis te horen. Een razende angst maakt zich van hem meester. „Vluchten! Vluchten!“ is het enige, dat hij nog denken kan. Hij redeneert niet meer. Hij verschaft zich wat mondvoorraad en een wijde woestijnmantel en verdwijnt uit de Egyptische samenleving. Hij gaat de onbewoonde wereld, de woestijn in, die al zoveel benauwde vluchtelingen heeft opgeslokt. Hij zoekt zijn weg naar het Zuid-Oosten, naar het Sinaï-gebied. Hier heeft hij de minste kans op de een of andere onangename ontmoeting. Maar in het Sinaï-gebied wonen mensen, dat weet Mozes. Eens per jaar trekt een handelskaravaan

daarheen, om er tin- en kopererts vandaan te halen. Er wonen Midianieten, die zelfs nog heel verre familie van de Hebreëen zijn. Langs 't hobbelige, ongebaande woestijnpad loopt hij voort. Dat is iets anders, dan in een koninklijke draagstoel gedragen te worden! Langzamerhand wordt hij kalmer, maar toch gaat hij gestadig voort, onder de brandende zon, door het gloeihete zand. De verwende, ontziene prins van Egypte is een arme zwerver geworden.

Op een avond, tegen zonsondergang, bespeurt hij weer tekenen van menselijk leven. Er is een waterput en jonge vrouwen zijn er bij, om haar schapen te drenken. Maar zie nu eens, daar komen herders aan, sterke kerels, die de meisjes weggagen. Hun schapen moeten éérst drinken van het water, dat de meisjes hebben geput! Ja, maar dat zal niet gebeuren, nu Mozes er bij is! Hij stapt op de kerels af en jaagt ze op zij. Zó, nu kunnen de meisjes hun schapen eerst laten drinken. Dankbaar en ook verlegen zien ze hun sterke helper aan. Dan gaan ze naar de tenten toe, nieuwsgierig babbelend. Wie zou hij zijn, die sterke vreemdeling? „Wat zijn jullie vroeg thuis vanavond,“ zegt haar oude vader en dan vertellen ze het verhaal.

„En waar is die vreemdeling nu? Moet ik boos worden? Zijn dat behoorlijke manieren, om die man niet eens een maal eten en onderdak aan te bieden voor de nacht? Vlug, Zippora, ga kijken, of die man er nog is en haal hem hierheen!“ Zippora snelt terug naar de waterput, waar Mozes nog zit, moe en eenzaam, en brengt hem de boodschap van haar vader over.

23. DE REDDER IN GODS LEERSCHOOL

Mozes wordt de gast van Rehuel, de hoofdman of jethro van de Midianieten, die daar in het Sinaï-gebied wonen. Deze Midianieten zijn geen echte trekkers meer. Lange tijd wonen ze in hun tenten op dezelfde

plaats. Maar als het gras te karig wordt, of de bronnen opdrogen, dan trekken ze verder, op zoek naar een beter oord. Wat is er veel te praten, 's avonds in de grote tent, wanneer de woestijnstilte om hen heen is! Mozes vertelt van de bange lotgevallen van Abrahams volk. Ja, daar had de jethro reeds een en ander van gehoord. Hij op zijn beurt vertelt van de reizen der Midianieten, van hun handel en hun veeteelt. Maar waarom zou Mozes eigenlijk verder gaan zwerven? Dat hoeft toch helemaal niet! De Midianieten zijn een gastvrij volk, de jethro is blij, dat hij Mozes heeft, om de lange avonden mee door te komen. Hoeveel wijze woorden kunnen ze samen nog wisselen! Een man is toch heel wat anders om mee te praten, dan die zeven vrolijke dochters van hem. En dan een man als Mozes, die zoveel weet en zoveel inzicht in de dingen heeft!

Mozes neemt het aanbod aan. Maar — hij wil dan ook werken voor de kost! Hij wil er ook met een deel van de kudde op uittrekken, net als de anderen. Hij heeft al zoveel geleerd! Zou hij ook niet kunnen leren, om een goede schaapherder te zijn?

Natuurlijk kan hij dat leren! Hij leert de geheimen van de grillige woestijn kennen, hij leert, dat er op de meest verborgen plaatsen soms heldere waterbronnen zijn; hij leert, dat er nu en dan zwermen trekvogels laag over de woestijn komen vliegen, half bedwelmd door de ontzettende hitte, en dat die gemakkelijk te vangen en goed te eten zijn. Hij leert de hitte van de dag en de kou van de nachten verdragen. Hij leert praktische tenten bouwen. En — hij leert geduld. Schapen komen niet vlug voorwaarts en jonge lammetjes helemaal niet. Door zijn kudde moet de haastige, driftige Mozes geduld leren. Geduld en barmhartigheid. Dat is het eigenlijk wat God hem leren wil in de herdersleerschool van de jethro. Hij zal het later zo nodig hebben, later, als hij op de grote kudde mensen zal moeten passen, die God hem wil toevertrouwen.

De jaren gaan voorbij. Mozes trouwt met

Zipora, de dochter van de jethro. Haar naam betekent „vogeltje”. Hij krijgt twee zoons; de oudste noemt hij Gersom. „Ik ben een vreemdeling”, betekent die naam. Deze naam heeft Mozes met opzet gekozen.

't Is een Hebreeuwse naam en hij zal hem voortdurend doen denken aan zijn volk in nood. Mozes is een vreemdeling bij de Midianieten, en hij wil dat blijven ook.

Zo zijn de Hebreëen vreemdelingen in Egypte. En allen met elkaar wachten ze op het heerlijke vaderland, dat God hun eenmaal zal geven. Maar voorlopig is zijn plaats bij de jethro en achter de schapen. Voorlopig moet hij blijven in de leerschool, waarin God hem heeft geplaatst.

Niet zo héél vaak komen er in die eenzaamheid berichten uit Egypteland, maar Mozes hoort toch genoeg, om te weten, dat het heel slecht gaat met het Hebreëenvolk. De enkele karavaan die hier komt, spreekt er van en er komen ook wel zwervers, vluchtelingen, die graag een boekje opendoen over de misdaden van de farao. Er is alweer een nieuw vorstengeslacht op de troon gekomen en van deze farao wordt ook niet veel goeds verteld. De onderdrukking wordt ondraaglijk zwaar. Grote massa's Hebreëen zouden weg willen lopen, als ze er de kans toe kregen. Maar de farao wil zijn duizenden dwangarbeiders niet missen.

Er komt een dag, die weer een Grote Dag is in de geschiedenis der mensheid. Een Dag van Beslissing, zoals er niet vele zijn.

Die dag dwaalt Mozes met zijn kudde verder weg dan gewoonlijk. 't Is, alsof de berg Horeb, die steil oprijst uit de zandvlakte, hem tot zich roept. 't Is, alsof God hem daar wil hebben, in de diepste stilte, omdat Hij Mozes iets heel bijzonders te zeggen heeft. „De Berg Gods” noemen de mensen die Horeb en Mozes ziet vol ontzag omhoog langs de grauwe graniethelling, die alleen aan zijn voet nog enkele groepen doornstruiken draagt. Mozes weet zeker, dat hij in heel zijn herdersleven nog niet zo'n plechtige stilte heeft meegemaakt. En dan gebeurt het Wonder, dat ook eenmaal geschied is aan Jacob, toen hij zijn

Hemeldroom had en toen hij worstelde in Pniël. God raakt Mozes' ogen aan, zodat ze kunnen zien. Hij raakt Mozes' oren aan, zodat ze kunnen horen. Mozes ziet, hoe een doornbos doorlicht wordt van een laaiende gloed. En toch verbrandt het niet. Een grote, eerbiedige verbazing vervult zijn hele hart. Dit . . . dit moet het Licht zijn dat God vergezelt, wanneer Hij zich tot demensen neerbuigt! Tegelijk hoort hij een stem — Gods stem — die tegen hem zegt: „Doe de sandalen van je voeten, want het is hier heilige grond.” Dan weet Mozes zéker, dat God aanwezig is. Op zijn blote voeten naderd hij tot het lichtende doornbos, knielt daar neer en slaat zijn wijde herdersmouw voor de ogen en luistert, naar wat God hem te zeggen heeft.

Dit zegt God: „Ik ben de God van uw voorvaderen, de God van Abraham, Isaäk en Jacob. Ik heb de verdrukking van mijn volk gezien en hun klachten gehoord en Ik wil hen helpen. Ga naar de farao, Mozes, en zeg hem, dat hij mijn volk moet laten wegtrekken.”

't Is Mozes, alsof hij opeens het grote Hebreëenvolk en de machtige heerszuchtige farao voor zich ziet. Is die zware taak niet veel en veel te moeilijk voor een man, die zoveel jaren in de woestijn heeft doorgebracht? Kan God het niet beter anders doen? Zónder Mozes?

„Ze zullen me niet geloven,” zegt hij. „Ze zullen vragen: Wie is die God, van wie ge spreekt. Ze zullen om bewijzen vragen.”

En God spreekt: „Ik ben dezelfde van altijd. Die Ik vroeger was, ben Ik nu en zal Ik ook in de toekomst zijn. Bij Mij is geen verandering. Ik ben Mijzelf getrouw tot in eeuwigheid. Zeg daarom tegen het volk: „Jáhwe”, „Eeuwig Getrouw” heeft mij gezonden. Want „Eeuwig Getrouw” is mijn naam.”

„Maar hoe kan ik bewijzen, dat ik U ontmoet heb?” vraagt Mozes weer. En God spreekt:

„Werp je staf op de aarde.” Mozes doet het en schrikt, want zijn herdersstaf is een kronkelende slang geworden.

„Neem hem weer op,” zegt God. En zie, de slang is weer een stok. Twijfelt Mozes nog? God wéét, dat hij nog niet voldaan is.

„Steek je hand in je kleren,” zegt God! Mozes doet het en haalt zijn hand er daarna weer uit. Een nieuwe schrik doet hem beven. Zijn hand is ziek, melaats geworden. Hulpeloos kijkt hij er naar en is dankbaar, wanneer dezelfde hand op Gods bevel weer gezond wordt, als te voren. Hij begrijpt, dit zijn bewijzen, die de mensen wel overtuigen móeten, dat de Werkelijke God hem gezonden heeft. Maar toch . . . als hij er over denkt . . . hij ziet er zo tegen op.

„Och, „Eeuwig Getrouw”,” stamelt hij, „ik ben hier in de woestijn een stil en achterlijk mens geworden, ik kan geen grote redevoeringen meer houden.”

„Heb Ik niet een mond aan de mensen gegeven? Zou Ik dan niet weten, wat ge spreken kunt en wat niet? Overigens, uw broer Aäron is er ook nog, om voor u te spreken.”

Weer ziet Mozes zich in gedachten voor de troon van de machtige farao staan. Hij — Mozes, voor die heerser? Hij beeft er voor terug als voor het ergste, wat hem overkomen kan.

„Och, „Eeuwig Getrouw”,” vraagt hij ontdaan. „Zend toch liever een ander. Ik zal het niet kunnen, ik durf 't niet aan.”

Nu wordt God eindelijk ongeduldig over het tegenspreken van Mozes. „Ik zal Aäron hierheen zenden en samen zult ge naar de farao gaan om voor mijn volk de vrijheid te eisen. Neem de staf mee. Ge zult daarmee bewijzen dat Ik het ben, die je gezonden heb.”

Nu durft Mozes geen woord meer tegenspreken en ook God zwijgt. Na een poos staat Mozes op uit zijn geknielde houding en ziet om zich heen. Het doornbos is weer gewoon, als de andere struiken. Het wonderbare Licht is er uit verdwenen. De berg-helling is kaal en leeg, de hemel hoog en ver. Nadenkend gaat hij naar zijn schapen terug en gespt zijn sandalen weer aan.

„God heeft met mij gesproken,” denkt hij. „Nu komt er weer een grote verandering in mijn leven. Ik moet terug naar Egypte

en alles doen, wat God mij heeft gezegd."

Hij drijft zijn kudde bijeen en gaat terug naar de tenten van de jethro. Daar vertelt hij, hoe God zich aan hem heeft geopenbaard en van de geweldige opdracht, die hij heeft gekregen. De oude, wijze jethro hoort hem ernstig en zwijgend aan.

„Ge moet gaan,” zegt hij eindelijk, wanneer Mozes zwijgt. „Er zullen grote dingen gebeuren met uw volk; aan hun lijden komt een einde.”

24. MOEITE EN STRIJD

Er staan twee mannen voor de elpenbenen koningstroon van Egypte; in het lange gewaad der Hebreëen, grijs van haar en baard; gegroefd van gelaat. Maar in hun ogen gloeit een vuur. Ze hebben een geweldige opdracht. Ze staan hier in naam van hun God. Ze smecken niet, ze redeneren niet, ze eisen. Zou Israëls God, de Almachtige, niet zijn eisen mogen stellen aan een farao van Egypte?

„Dit eist de God van Israël, wiens naam is „Eeuwig Getrouw”: Laat mijn volk trekken, opdat het Mij in vrijheid kan dienen.” Mozes en Aäron hebben de boodschap overgebracht. En de farao, die zichzelf goddelijke eer toeëigent, zegt trots: „Wie is deze God, dat Hij mij bevelen durft geven? Ik ken Hem niet, en ik zal dus ook de Hebreëen niet laten trekken.”

„Hij heeft mij bewijzen meegegeven,” zegt Mozes. Meteen werpt hij zijn staf op de grond. Ontzet wijken de omstanders terug. „Een slang! een slang!” Maar de farao op zijn hoge troonzetel moet er om lachen. „Een toverkunstje,” spot hij hooghartig. „Dat kan mijn hoftovenaar ook. Laat hem hier komen.”

De goochelaar verschijnt, werpt ook zijn stok op de grond en zie, een tweede slang kronkelt voor de gladde treden van de troon. Ja, ja, de Egyptenaren kunnen ook nog wel wat! Dat is nu alweer bewezen. Maar dan komt er ontzetting in de ogen van

de omstanders, hun spotlach vergaat hun op de lippen. Wat gebeurt daar? Ziel! Ziel! De slang van Mozes valt het Egyptische slangetje aan en slokt het op. Als dat maar geen slecht voorteken is! De farao krijgt ook even een schok, een soort van waarschuwing. Hij herstelt zich echter onmiddellijk. „Het Hebreëenvolk laat ik niet trekken,” zegt hij hooghartig. „Ik kan zoveel arbeiders niet missen. Ze hebben zelfs te weinig werk, als ze nog tijd over hebben voor vergaderingen.” De audiëntie is afgelopen. Mozes en Aäron kunnen gaan. En de opzichters van de bouwwerken krijgen bevel, de lasten van de arbeiders driedubbel zwaar te maken. Dat hebben ze er van, als ze zich met vrijheidsdromen bezighouden! De farao rekent er op, dat het volk zich nu tegen Mozes en Aäron zal keren. Dat doet het ook. Ze lopen te hoop om de twee grijsaards, ze schelden en schreeuwen, dat het hun schuld is, wanneer ze er nu allemaal dood bij neervallen.

„Was in Midian gebleven!” roepen ze. „Je hebt ons niets anders dan ongeluk gebracht! Tegen de farao kan immers toch geen mens op!”

Als Mozes nu eens niet heel zeker wist, dat het de zaak van God is, waarvoor hij hier moet strijden! Maar hij wéét het heel zeker en daarom denkt hij er geen ogenblik aan, om zich terug te trekken. Op regelmatige tijden verschijnen Mozes en Aäron in het paleis en laten Gods eisen horen. Iedere keer antwoordt de farao hun honend, beledigend. Natuurlijk zou hij ook hardhandig kunnen optreden en die lastige vreemdelingen gevangen laten zetten, hen verbannen uit zijn rijk. Hij doet dat echter niet. Misschien lijkt het hem niet de moeite waard. Misschien — durft hij het niet. Maar het Hebreëenvolk laten wegtrekken? Dat nooit!

Wat kunnen Mozes en Aäron nu verder doen? Ze hebben hun boodschap gebracht. Die is mislukt. Hoe nu verder? Nu de mensen moeten zwijgen, begint God zelf te spreken. Hij spreekt vertrouwenwekkend en begrijpelijk voor zijn vrienden. Maar

waarschuwend en dreigend, voor wie zijn vijanden zijn. God spreekt altijd op duizend manieren tot de mensheid; door zonneschijn en regen, door sterrenhemel en regenboog, door goede en kwade tijden, door leven en sterven. Maar soms... soms moet God een heel ernstige en duidelijke taal spreken. Dan gebeuren er verschrikkelijke dingen, zoals nu in Egypteland. Want tegen deze hardnekkige, spottende farao, die zelf God wil zijn, spreekt Hij door natuurrampen. Wil de farao doen, wie de sterkste is? Goed. Dan zal God hem nu bewijzen, dat de farao het zeker niet is; want het Hebreeëvolk móet vrij, het gaat om 't Verbond, het gaat om de toekomst van de wereld, waarvoor niet de farao, maar God de plannen mag maken. De wereld moet zien, dat „Eeuwig Getrouw", Israëls God, werkelijk God is, en buiten Hem niemand. De gewone mensen in Egypte, die niets vermoeden van de strijd tussen de farao en God, weten niet meer hoe ze 't hebben met het grote aantal rampen, die losbarsten over hun mooie, vredige zonneland.

Kijk, op gezette tijden van het jaar vertoont de Nijl, die in het zuidelijk hooggebergte ontspringt, wel meer een roodachtige kleur, die hem onbruikbaar maakt als drinkwater. Maar nu wordt dit verschijnsel zo erg, dat het water wel bloed lijkt, zodat de vis er in sterven moet. Vol angst en afschuw staren de mensen op de Nijl, die ze nog wel een godheid noemen. Ze begrijpen er niets van, ze griezelen hulpeloos en gaan vol zorg aan hun werk, want de Nijl-vis is volksvoedsel. En wie kan er lang zonder drinkwater! Alleen Mozes en Aäron weten wat er gaande is. En de farao! Die weet het ook!

Op een dag herkrijgt het rivierwater zijn gewone kleur en dan is dit leed geleden. De mensen herademen.

Maar korte tijd daarna komt een leger van kikkervorsen de landbewoners plagen. Natuurlijk hebben er altijd duizenden en nog eens duizenden kikkervorsen gehuisd in de moerassen langs de Nijl. Maar nu lijkt



Mozes en Aäron voor de farao

het er veel op dat al die kikkers een geheim commando hebben vernomen, om als een leger de bewoonde wereld binnen te trekken. Ze dringen de woningen binnen en maken het de mensen onuitstaanbaar lastig, door zich overal te verstoppen, tot in de bedden en de trog van de bakker toe. Totdat ook deze plaag plotseling ophoudt. De dieren sterven bij hopen en worden weggeveegd.

Maar de geheime strijd tussen de Egyptische farao en God zet zich voort. De enige die er een eind aan kan maken, is de farao. Wanneer hij zijn trotse hoofd buigt en toegeeft, is er vrede. Daaraan denkt hij echter niet en toch kan hij zo langzamerhand wel weten, dat zijn mooie, rijke Egypteland het slachtoffer gaat worden van zijn hoogmoed.

Na de kikkers komt er een muskietenplaag; na de muskieten komen grote steekvliegen, die de mensen het bloed vergiften. Daarna barst plotseling de veepest los en vervolgens komt er een besmettelijke

huiduitslag. Een hevig onweer, gepaard met hagelslag, verwoest de te velde staande oogst en wolken van sprinkhanen vallen op het land neer en eten alles op, wat er nog is overgebleven.

De farao krijgt van al deze rampen bericht. Hij hoort de klachten en de noodkreeten van zijn geslagen volk. De mensen komen in paniekstemming, maar hij bezweert hen de moed niet te verliezen. Hij belooft hulp bij de weder-opbouw, er komen commissies, die de geleden schade zullen onderzoeken. Maar het enige woord, dat zijn volk voor verdere ondergang bewaren kan, *en dat hij kent*, wil hij niet uitspreken. Als de farao „ja“ wilde zeggen tegen Mozes, en „ja“ tegen God! Als hij voor God wilde capituleren, dan was het met alle ellende gedaan. Soms, onder de indruk van een nieuwe ramp, *lijkt* het of hij dat „ja“ zal uitspreken. Maar voordat het zover is, wijkt hij alweer terug. Neen, hij wil niet buigen. Zo werkt hij samen met de boze Vijand. En niet met God, de Almachtige.

En twee volken wachten af, in grote, angstige spanning. Het Hebreëenvolk, dat zich in de laatste tijd Israël is gaan noemen, wacht op zijn bevrijding. Het Egyptische volk wacht op rust en herstel.

God wacht ook, tot Hem zijn eer gegeven wordt.

Maar Hij wil niet *altijd* blijven wachten!

25. STEEDS DUIDELIJKER SPREEKT GOD

Neen, God wil niet altijd gehinderd blijven in de uitvoering van zijn plan! Hij spreekt zijn laatste ernstige waarschuwing tegen de halsstarrige farao.

Uit het Westen, waar de grote Sahara woestijn begint, komen zware wolken opzetten, die het licht van de zon volkomen verduisteren. De mensen op het land houden op met werken, met angstige ogen zien ze de zandstorm naderkomen. De woestijnwind drijft hem voort! O, hij kiest zijn weg

over het Nijlland. En dat ná al de rampen, die er nu reeds zijn geweest! De kreet: Samoem! Samoem! vliegt van dorp tot dorp. In allerijl worden de vensters gesloten, de reten en kieren dichtgestopt, kinderen en vee naar binnen gehaald. Dan ligt het werk lam. De mensen verstoppen zich op hun slaapbanken en proberen zich daar te verdedigen tegen het fijne, scherpe zand, dat door de vliegende storm naar binnen wordt geperst. En ze worden bang! bang! Zo'n hevige zandstorm hebben zelfs de oudsten nog nimmer meegemaakt. Een dichte, onnatuurlijke duisternis ligt over heel Egypteland, drie dagen en drie nachten lang!

Ook de farao wordt de zandstorm en de angst gewaar. Bij het flakkerend licht van een paar flambouwen brengt hij zijn dagen door. Duister staart hij voor zich uit. Hij raakt de tel der uren kwijt. Is het dag of nacht? Hij weet het niet. Mensen, die zich toch buiten hebben gewaagd, doen vreemde, opgewonden verhalen, welke ook de farao bereiken. Bij de Hebreëen heerst deze dichte duisternis niet! In het land Gosen is het licht! Wat moet men dáárvan denken?

De farao peinst. Natuurlijk, dat had hij wel gedacht. Hij weet immers, waar het uiteindelijk om gaat! Maar o, hoe verlangt hij zelf, om van deze donkerheid en deze vreemde angst bevrijd te worden. Hoe moet zijn volk naar het licht verlangen, waarop het door zijn dienst van Amon-Ré, de zonnegod, tenslotte toch recht heeft. Waarom helpt Amon-Ré zijn volk niet? Kan hij tegen Israëls God niet op?

Farao laat Mozes en Aäron bij zich roepen en biedt zijn capitulatievoorwaarden aan. Het gehele volk zal mogen uittrekken, maar hun vee moeten ze achterlaten. Dat vee zal dan een heel geringe vergoeding zijn voor alle rampen, die het land hebben arm gemaakt.

Hoog richten Mozes en Aäron zich op. Een staalharde glans schijnt in hun ogen. Durft deze farao nog voorwaarden te stellen aan God? God eist een onvoorwaardelijke capitulatie en daarom eisen Mozes en Aäron, Gods dienstknechten, die ook. De

STEEDS DUIDELIJKER SPREEKT GOD

goede herder ontwaakt in Mozes en ook in Aäron spreekt het bloed van de oude herdersvorsten, voor wie de dieren vrienden waren. Wie laat zijn vrienden in handen van de vijand? Bovendien, hoe zou Israël bestaan kunnen zonder zijn vee? Het zou de reis naar Kanaän niet eens kunnen volbrengen!

„Geen hoof die bij ons behoort, zal achterblijven,” klinkt Mozes' fiere stem. „Allen, allen zullen we uittrekken.” Maar de farao hoort een nieuwe onbeschaamdheid in Mozes' woorden. Hij ontsteekt in blinde drift. Hij vergeet zijn koninklijke waardigheid en schreeuwt zijn woorden de zaal in. „Er uit! Onmiddellijk! En zo ge het waagt weer hier te komen! Ik — ik zal jullie laten doden! Vermoorden zal ik jullie! Dat zal ik!”

Nog eenmaal richt Mozes een woord tot de farao. 't Is het laatste, het allerlaatste. Hoor hoe ernstig het klinkt.

„Gij zult ons niet meer zien verschijnen. Maar het zal zo ver komen, dat uw knechten ons zullen smeken, of we het land willen verlaten!” De farao hoort de dreiging in Mozes' woorden. Ze klinken als een laatste, een allerlaatste waarschuwing van God. Maar kan een farao van Egypte capituleren? Wat zou zijn volk wel van hem denken? De farao haalt zijn koninklijke schouders op en laat de beide Boodschappers van God vertrekken.

En Egypteland gaat de tiende en hevigste ramp tegemoet, terwijl Mozes en Aäron hun volk voorbereiden op de uittocht, die nu spoedig komen zal.

Er volgt een nacht zo vol spanning, dat hij nooit zal vergeten worden, zolang de wereld bestaat. De Egyptenaren wachten in angst, wat er nu weer gebeuren zal, nu hun hardnekkige farao steeds nog weigert, het Hebreëenvolk te laten vertrekken. De Hebreëen daarentegen verwachten het wonder van hun bevrijding. Ze mogen niet eens gaan slapen in deze nacht, heeft Mozes laten rondzeggen. Ze moeten reisvaardig zijn. Staande moeten ze hun laatste maaltijd in Egypte gebruiken, de lange kleren opgebonden voor de afmars, de wandelstok in de

hand. Het vee is bijeengedreven, de herders weten hun taak.

Nu moet het andere deel van Mozes' gebod ten uitvoer worden gebracht: de laatste maaltijd, die voor alle gezinnen dezelfde moet zijn. Ongegiste koeken, die al in voorraad gebakken zijn en niet spoedig bederven; bittere kruiden als uitdrukking van het leed, dat geleden is. En het lam, dat iedere huisvader moet slachten, als teken van het offer dat gebracht moet worden, eer de volledige vrijheid bevochten is. Wie Mozes' geboden opvolgt, toont daarmee, dat hij behoren wil tot het volk dat uittrekt, dat gered wordt van de verdrukking. Wie daarbij behoren wil, moet ook de buitenkant van zijn huis, zijn deurposten, van een merkteken voorzien. Het bloed van het geslachte lam moet als herkenningsteken aan de deur zijn. Waarom?

Weinige uren later weten de Israëlieten, waarom dit nodig was. 't Is de nacht van Pascha, de nacht van „voorbijgang”. Voor hen, die alleen maar naar de natuur zien, gaat in deze nacht de zon over de Noorderkeerkring. Het licht, dat een tijdlang terug is geweken, keert weer. Maar voor hen, die in de Onzichtbare God geloven, voor hen, die bij Israëls Verbondsgod behoren, zal er nog een heel andere voorbijgang plaatsvinden. Het grootste leed van een mensenleven zal hun deur voorbijgaan.

In deze nacht waart de tiende en laatste plaag door Egypteland. In alle huizen der Egyptenaren sterft het oudste kind. In het paleis van de weerspannige farao sterft ook de eerstgeborene, de zoon, die eenmaal zijn troonopvolger had moeten zijn. Hij dacht hem zo veilig en goed bewaard in het grote koningshuis. Nu treft hem dezelfde zware slag, die alle ouders in zijn rijk treft. Versuft en wanhopig zit hij terneer. Maar zijn volk laat hem niet met rust. Het loopt te hoop voor het paleis en schreeuwt: „Stuur die Hebreëen toch weg! Weg met de Hebreëen!” Dreigt er oproer? Ook dat nog, in deze nacht vol verschrikking? Eindelijk, eindelijk buigt de farao zijn trotse hoofd en geeft toe. Aan zijn volk, aan Mozes, aan Is-

raëls God, die de Werkelijke God is. Veel heeft het gekost, eer het zo ver met hem kwam. Mozes en Aäron moeten bij hem komen. „Trekt uit, gaat heen; neemt uw schapen en runderen mee, zoals ge gesproken hebt en gaat heen.“ En dan komt er achteraan de enige bede, die ooit tot een Hebreëer over zijn trotse, Egyptische lippen is gekomen: „En vervloekt mij niet.“

De mensen, die buiten staan in donkere nacht, roepen ook: „Gaat! Gaat heen! Gaat spoedig heen! Eer wij allen dood zijn!“ Als een geweldig spreekkoor omgolven deze uitroepen de twee oude broeders, wanneer ze zich wegspoeden van het koninklijk paleis.

26. EINDELIJK VRIJHEID

De afmattende strijd is ten einde. „Eeuwig Getrouw“ is overwinnaar gebleven. Een stille, blijde dankbaarheid vervult het hart van Mozes en Aäron, nu ze zich van het koninklijk paleis naar hun eigen nederige woning spoeden. Ze gaan met opgeheven hoofd, als dappere strijders, die delen mogen in de overwinning van hun vorst. Thuisgekomen zien de beide broeders elkaar aan met een lange blik. Die blik moet alle woorden vervangen, welke ze nú niet kunnen spreken. Dan neemt Mozes de grote, gebogen bazuin van de wand en schrijdt er mee naar buiten. Hij ziet naar boven, waar „Eeuwig Getrouw“ woont; hij ziet om zich heen, waar binnen hun gesloten huizen zijn volk wacht. Het machtige ogenblik is gekomen, het keerpunt in 't leven van zijn volk. „Eeuwig Getrouw“ heeft gedaan, waarnaar' geslachten hunkerend hebben uitgezien. De bevrijding van het slavenjuk is er. Mozes zet de bazuin aan zijn mond en blaast het groot Signaal tot de trek de maanlichte nacht in. In de verte klinkt nog het koor der Egyptenaren. „Laat ze gaan! Laat ze gaan!“ Meteen komt er leven en beweging in de huizen der Hebreëen. Deuren worden geopend, gestalten komen naar buiten, uitroepen weerklinken,

moeders roepen hun kinderen bijeen, herders zoeken hun kudde op.

In het Oosten kleurt het allereerste morgenrood de hemel met doorschijnende parelmoertinten, maar voordat de zon geheel is opgekomen, is het Hebreëenvolk al weggetrokken, in rij en gelid en volgorde, precies zoals Mozes' voorschrift luidde. Geen woeste uittocht van losgebroken slaven is het, maar de ordelijke trek van een volk dat gaan mag, op Gods bevel. Door de nog steeds niet gesloten vestingwal trekken ze zuidwaarts, langs de weg die Mozes als vluchteling is gegaan. Het Sinaïgebergte is het eerste doel van de reis. Heeft God niet gezegd, dat Hij zich op die berg aan zijn volk zal openbaren en dat het Hem daar zal aanbidden?

De stemming onder de reizigers is goed. De vreugde om de bevrijding is zo groot, dat de bezwaren en gevaren van de trek niet geteld worden. God heeft hen door een wonder uitgeleid; nu zal ook de reis een wonderreis worden.

Maar dan? Wie heeft het 't eerste opgemerkt? Heeft een herder oudergewoonte zijn oor op de grond gelegd en heeft hij het dreunen van de bodem vernomen? Of heeft een goedgezinde Egyptenaar hun hijgend de ongelukstijding overgebracht? Spoedig gaat 't van mond tot mond, alle gelederen gaat het door, iedereen grijpt het aan met ontzetting. „We worden achtervolgd! De farao laat ons achtervolgen! Wee ons!“

Angstig staren de ogen achter zich, angstig vangen de oren ieder geluid op. De mensen begrijpen, voelen, wat hun te wachten staat. Voort, voort!

De farao heeft zich hersteld van zijn inzinking. Zijn hart, dat even tot toegeven gestemd was, toen zijn kind stierf, heeft hij al weer gepantserd. Die Hebreëen! Hij wil ze terughalen! Nog is het niet te laat. Met zijn snelle strijdswagens kan hij hen gemakkelijk inhalen. 't Slavenvolk, dat te voet moet gaan, dat daarbij nog belast is met vee en kleine kinderen, zal een lichte prooi zijn voor de farao van Egypte. Bevelen weerklinken kort en koud. Onder de ijzeren

wagenwielen dreunt de aarde en in de lanspunten flikkeren de eerste zonnestrallen. Met luide stem vuren de strijders hun paarden aan.

Steeds duidelijker worden deze geluiden door de Hebreëen verstaan; een dodelijke angst verlamt hun harten. Er wordt gemompeld, geroepen, luide geschreeuwd: „De farao komt! We zitten in de val! Mozes heeft ons in de val gelokt! Waren we slechts in Egypte gebleven, om dáár te sterven!”

Woedende mannen dringen om Mozes en Aäron heen. Gebalde vuisten worden dreigend opgeheven. Rauwe kreten weerklinken.

En Mozes? Wordt hij onzeker? Wankelt hij onder deze eerste, grote beproeving?

Mozes wankelt niet. Zijn geloof, dat God zijn volk kan en zal helpen, is de rots waarop hij staat. Dat geloof maakt van hem zelf óók een rots te midden van de woedende branding die zijn volk om hem heen ontkeent. God zal helpen, hoe dan ook!

Hoor, de leider verheft zijn stem.

„Weest stil!” roept hij. „God zal immers voor u strijden! Hij heeft het beloofd; Hij zal het ook doen!”

Dan leidt hij hen oostwaarts, door een pas tussen hoog opgestapelde rotsen. Bevreemd, beangst zien de mensen om zich heen. Moet dit de weg tot redding zijn? Hier kan zelfs niemand zijwaarts wegluchten. Enkele sterke mannen misschien. Maar stellig geen vrouwen met kinderen! Stellig geen vee.

Doch zie, daar wijken de rotsheuvels al weer uiteen. In grote, wijde stilte ligt de zee, de Rietzee, vóór hen. De eerste zonnestrallen schieten over het watervlak, aan de overzijde vlamt het gele woestijnzand. De zee! Betekent dit veiligheid voor de naderende wraak van de farao? Hoort! nader komt het dreunen der paardehoeven! Verwarde kreten golven aan! Dit wordt geen redding! Dit betekent het bittere einde van een korte vrijheidsdroom. Mozes heeft hen bedrogen! „Eeuwig Getrouw” laat hen omkomen! Een felle angstkreet scheurt zich

los uit duizenden kelen.

Maar boven al die kreten uit weerklinkt de stem van Mozes. Hij staat op een verheven rotpunt. Zijn gezicht glinstert. Hij heft zijn staf op en wijst er gebiedend mee over het watervlak.

„Trekt voort!” dondert zijn stem. „Zo spreekt God: Laat mijn volk voorttrekken!”

En het beangstigde volk bukt voor de overmacht, die van Mozes uitgaat. Ze trekken voort, het water van de Rietzee tegevoet; bij de watergrens maken ze halt.

„Trekt voort!” roept Mozes weer.

En dan gebeurt het wonder. God, die ook de winden beheerst, laat een verzenkende Oostenwind opsteken, een woestijnstorm, die wel vaker waait en dan in staat is, de uiterste noordelijke uitloper van de Rietzee droog te leggen. Niet de wind is het wonder. 't Wonder is, dat die wind juist nú waait, nu Gods volk een pad nodig heeft om hen in veiligheid te brengen.

„Trekt voort!”

De achtervolgden laten hun laatste aarzeling varen, ze grijpen hun enige kans op behoud aan en betreden de drooggelegde zeebodem. Zeshonderd familiegroepen trekken over dit vreemde pad, gevolgd door hun vee met de gehuurde herders.

Mozes staat op zijn rots met opgeheven staf, totdat de laatste mens en het laatste dier over is. Eenmaal heeft hij de farao toegeroepen: „Geen hoof zal er achterblijven.” Nu is het zover. Er blijft geen enkel stuk vee achter om in handen van de farao te vallen.

Daar nadert het leger reeds met dreunende wielen, met knallende zweepen en brallende bevelen. Wat de Hebreëen aandurfden, durven Egypte's keurtroepen zeker ook! Ze storten zich op 't zeepad. Maar dan grijpt de ontzetting hen aan. De weke bodem, die wel lichte mensenvoeten kon dragen, weigert de ijzeren strijdagens. De wielen zakken onverbiddeijk weg, paarden steigeren en schreeuwen in doodsnood, mensenhanden rukken aan de teugels, het is alles tevergeefs. De keurtroep verandert in een onontwarbaar kluwen

MOZES IN PLAATS VAN HET VOLK

van wagens, mensen en paarden. Dan houdt de Oostenwind op te waaien, even onverwacht als hij opgestoken is. Het water herneemt zijn loop; het sluit zich boven de worstelende, stervende mensen en paarden en maakt een eind aan hun lijden.

Op de hoge oever hebben de Hebreëen de laatste worsteling aanschouwd. Wanneer de golven zich boven hun doodsvijanden gesloten hebben, barsten ze los in een gejuich, zoals de woestijn nog nimmer heeft gehoord.

Nu eerst voelen ze zich waarlijk vrij! Ze grijpen naar vedel, trommel en tamboerijn en vieren hun vrijheidsfeest met uitgelaten reidans en woeste zegekreten.

Maar Mozes, staande op de behouden oever der Rietzee, zingt zijn eigen lied.

Zo klonk het lied, dat Mozes zong:

„Voor God wil ik zingen, want Hij is zeer verheven.

Het paard en zijn ruiter wierp Hij in de zee.

Mijn kracht en mijn gezang is in God. Hij was mij tot hulp.

Hij is mijn God en ik verheerlijk Hem.

Hij is de God mijns vaders en ik prijs Hem.

God is een krijgsheld! „Eeuwig Getrouw” is zijn Naam.

De wagens van de farao en zijn leger wierp Hij in de zee!”

Na de lofzang en de reidans komt het voorttrekken. Van oase tot oase wil Mozes zijn volk voeren, tot zij bij het gebergte Sinaï voorlopig rust zullen vinden. Daar wil hij dan ook proberen met Gods hulp orde en regel onder het volk te brengen. Daar hoopt hij hun bij te brengen dat ze Egypte en de slavernij mochten verlaten, uitsluitend om Gods wil. Omdat „Eeuwig Getrouw” een volk nodig heeft op aarde om zijn Naam en macht groot te maken onder de heidenen. Mozes weet, dat 't een bovenmenselijke taak zal zijn, want de afstammelingen van Israël zijn een slavenvolk geworden; weerspannig, prikkelbaar, on-

betrouwbaar, altijd op eigen voordeel belust. Maar vaster dan ooit vertrouwt Mozes op God, zijn Onzichtbare Meester en Vriend, die hem in alle dingen de weg zal banen.

Drie maanden duurt de trek naar de Sinaï.

Drie maanden lang leert Mozes de moeilijkheden van het Hebreëenvolk kennen. Maar drie maanden lang ondervindt hij ook de genade en de wondermacht van God, in wiens dienst hij staat. Bij de bittere bronnen van Mara maakt Hij het bedorven water zoet, zodat mens en dier zijn brandende dorst kan lessen. In de oase Elim gunt Hij hun een langere rustpoos onder de zeventig palmbomen. Wanneer de honger dreigt, laat Hij hun het manna, het woestijnvoedsel, vinden. En als de vijanden komen, de roofzuchtige Amalekieten, schenkt Hij hun de overwinning onder de dappere Jozua. En wanneer al deze wederwaardigheden achter de rug zijn, doemt het ontzagwekkend Sinaïgebergte voor hen op, waar Hij hun een nieuwe openbaring van zijn heerlijkheid wil geven.

27. MOZES IN PLAATS VAN HET VOLK

Daar zijn nu de Hebreëen gelegerd in de vlakte aan de voet van de Sinaï. Nu de eerste drukte voorbij is, staan de tenten keurig in rij en gelid, familie bij familie en stam bij stam. De stammen zijn genoemd naar elf zonen van Jacob. Daarbij komen dan nog Efraïm en Manasse, die gekomen zijn in de plaats van hun vader Jozef. 't Is een bar land, waarin de tenten staan en héél, heel anders dan het altijd groene land Gosen in Egypte. Hier rijzen dreigend de rotswanden van de Sinaïtoppen voor hun ogen op, er zijn slechts enkele waterlopen, die alleen in de regentijd veel water vervoeren, maar verder droog liggen. 't Veevoer is schaars en het leven voor de mensen is moeilijk. Maar — ze zijn als door een wonder aan de bange slavernij ontkomen.

En — hun oponthoud hier in dit barre land is immers slechts tijdelijk. Spoedig, als Mozes het sein geeft, zullen ze verder mogen reizen, regelrecht naar het mooie Kanaän, waar weer overvloed heerst!

Mozes leert zijn volk, waarvan hij veertig jaar lang vervreemd is geweest, nu eerst goed kennen. Valt het hem mee? Of — valt het hem tegen? Och, ze vallen hem zo tegen, deze mensen. Is dit nu het volk, dat Gods Verbondsvolk mag zijn en een zegen voor de wereld? Is dit het volk, dat de ere-naam: „kinderen Israëls" mag dragen? Vaak lijkt het er al heel weinig op. Alle rechtszaken en ruzies komen bij Mozes. Daardoor weet hij precies, wat er omgaat onder het volk. Er wordt geroofd en gestolen, er wordt vermoord en schandelijk geleefd. Met Gods heilige Naam wordt de spot gedreven en hoe vaak zijn de mensen niet ontevreden en weerspannig. Ze komen dan in opstand tegen Mozes, maar feitelijk bedoelen ze opstand tegen God. Vaak is Mozes' hart zwaar van zorgen en moet hij over hen zuchten. Maar één ding weet hij zeker: God is er. God heeft zijn plan voor dit volk gemaakt en dat plan is goed. En hijzelf, Mozes, mag Gods meesterknecht zijn, die dat plan helpt uitvoeren. Hij heeft maar te wachten op de bevelen van zijn onzichtbare Meester. Nu is hij weer bij de Horeb, één van de toppen van het Sinaïgebergte. Eenmaal heeft God hier zo duidelijk tot hem gesproken. Zal Hij dit nu wéér doen? O, Mozes' hart snakt er naar! Hij wacht er op met groot verlangen! Hij klimt de berg op en daar, in de eenzaamheid, verneemt hij duidelijk de stem van God. „Laat deze berg afzetten, zodat geen mens en geen dier er op kan komen. Ik wil Mij hier openbaren, de berg is Heilige Grond. Vraag nu aan het volk, of ze naar Mij willen luisteren en gehoorzaam zijn aan de wetten, die Ik hun zal openbaren. Dan zal Ik daarna mijn heerlijkheid aan hen tonen." Alzo roept Mozes de oudsten van het volk bij elkaar en brengt hun Gods vragen over. Luid en duidelijk klinkt het antwoord: „Ja, wij willen doen, wat Hij ons gebieden zal!"

't Is een plechtig en beslissend ogenblik voor Mozes en voor het ganse volk. Ze hebben openlijk Gods zijde gekozen. Heden wordt het Verbond vernieuwd en niet met één mens alleen, doch met het ganse volk. Al Abrahams nakomelingen weten nu, dat dit Verbond ook hun geldt en dat ze verplichtingen op zich hebben genomen tegenover „Eeuwig Getrouw". Er worden offerdieren gebracht, zodat ieder voor ogen kan zien, dat het een Bloedverbond is, dat nooit verbroken mag worden. God zal het zeker houden. Zijn Naam is niet voor niets „Eeuwig Getrouw". En de mensen? Zij kunnen het houden door trouw te zijn aan de wetten, die Hij hun zal openbaren.

Maar... de berg! Wat is daarmee de laatste dagen gebeurd? Mozes heeft hem laten afzetten, zoals God hem bevolen had. De waarschuwing is doorgegeven; geen sterveling, mens of dier, waagt het, de berg te betreden.

Op de Israëlieten, die vele geslachten lang in de vlakke Nijl-delta hebben gewoond, maakt de berg de indruk van een verschrikking. Zie toch eens! Een dikke kraag van donkere wolken hangt om zijn top! In die wolken flitst het weerlicht en dreunt de donder! En boven de donkere wolkenmassa schijnt een vreemde, rosse gloed, als van een vuur, dat daar brandt! Wat zou dat zijn? Wat zou 't betekenen? Schuwe, bevreesde blikken worden op de berg geworpen; het liefst waren de mensen weggekropen in de bescherming van hun tent. Maar Mozes dwingt zijn volk naar buiten te komen; hij leidt hen tot aan de afrastering. Hier zullen ze immers Gods wetten horen. Wanneer ze daar wachten, aan de voet van de gevreesde berg, worden de geluiden, die de lucht vervullen, nog heviger. 't Wordt de mensen benauwd om het hart. Angstig vragend zoeken ze hun grote leider. „Wat is dit? Wat betekent dit? Antwoord ons, Mozes!" Met opgeheven hoofd staat Mozes als een rots te midden van de branding. Zoals hij bij de Schelfzee stond, zo staat hij ook hier, onbevreesd, omdat hij weet, dat God niet zijn vijand, maar zijn

Vriend en Meester is. Zijn ogen stralen van een krachtige gloed. In vervoering heft hij de handen omhoog. Voor hem is dit alles een wonderbare muziek!

„Dit is de bazuin! De bazuin Gods!” roept hij luid. „God kondigt zijn komen aan! Straks zal Hij nederdalen en zult ge zijn heerlijkheid zien! Luistert! Luistert! Ge zult de bazuin Gods niet voor de tweede maal horen!”

De mensen fluisteren ontzet: „De bazuin Gods! de bazuin Gods!” Maar hun angst neemt toe, in plaats van af.

Voel eens! Bij die laatste hevige bazuinstoten dreunde de grond onder hun voeten. Nu durven ze niet langer blijven staan. Ze willen weg van dit geweldige, dat ze niet begrijpen. Ze strekken de handen naar Mozes uit.

„Mozes! Ga gij naar bóven, om daar met God te spreken! Niet hier! Niet met ons! God is zo groot en vreselijk! Wij zouden gedood worden!”

Vol eerbied en vertrouwen ziet Mozes omhoog naar de verborgen bergtop. God laat zijn macht, zijn Koningsmajesteit zien aan zijn volk, en de mensen worden bijna waanzinnig van angst. Dachten de Israëlieten dan, dat hun God, de grote Schepper van hemel en aarde, niet zo heel veel meer was, dan de schijngoden van Egypte? Dan leren ze het vandaag wel anders! God, hun „Eeuwig Getrouw”, is een God van onbegrijpelijke macht en majesteit! Hij daalt neer in een verzengende vuurgloed. Nooit zal Hij dulden, dat men met Hem spot! 't Kwaad zal Hij niet ongestraft laten! Mozes is dankbaar, dat God zelf dit aan zijn volk komt leren! Hij zou het niet gekund hebben.

„Ik zal gaan en met God spreken in uw plaats,” zegt Mozes ernstig. „Gaat rustig naar uw tenten en wacht, totdat ik ben weergekeerd.”

Dan begint hij geheel alleen de berg te beklimmen. Vol verbazing zien de mensen hem na. Wat voor een man is deze Mozes toch! Hoger en hoger klimt de eenzame gestalte, ongebogen, onvermoeid. Zie. . . . zie!

Nu is hij tot aan de duisternis genaderd! Nu verdwijnt hij er in! Hoe dúrft hij! Diep onder de indruk gaan de mensen naar hun tenten terug. Of ze hun leider ooit zullen terugzien?

Mozes klimt vol vertrouwen hoger op, tot God. God roept hem, hij hoort het duidelijk. Hoe graag gaat hij zijn machtige, onzichtbare Vriend tegemoet! Zijn hart smelt hem reeds vooruit naar het ogenblik van de ontmoeting. Angst? Neen, zijn vertrouwen is volkomen. Hij heeft ervaring. Hij kan niet angstig zijn voor „Eeuwig Getrouw”, die zijn Vriend is. De mannen en de vrouwen gaan weer aan hun werk. Ze verzorgen de tenten en de kinderen en het vee, maar vaak nog gaan hun gedachten naar het ontzaglijke, dat ze beleefd hebben. Eigenlijk begrijpen ze er niets van. Van Mozes begrijpen ze ook niets. Zoals hij daar toch in die duisternis verdween! Zou hij zo zeker wezen, dat daarboven „Eeuwig Getrouw” op hem wacht? Er zijn ook mannen, die met boze spot in de ogen over hem spreken. Mozes is hun véél te ernstig, véél te hoog verheven! Ze houden niet van hem. „Die komt nooit weerom,” zeggen ze. „Nee, nee, die zien we hier niet terug!”

Hopen ze soms, dat Mozes niet meer bij hen terugkomt? 't Valt hun zo moeilijk, om te geloven in een God, die ze niet kunnen zien. Ze vinden dit hele oponthoud in de woestijn een teleurstelling. Waarom zijn ze niet direct, rechtstreeks doorgetrokken naar het beloofde land! Zou Mozes wel zo'n erg goede gids zijn? Zou hij 't wel goed geraden hebben met die boodschappen over de Onzichtbare God?

's Avonds, als 't werk gedaan is en de grote woestijnstilte zich uitbreidt, zitten de mensen met elkaar te praten. Over Mozes, die nog niet terug is. Over Kanaän, dat zo ver is. En over Egypte. Over Egypte praten ze gráág. „'t Was daar veel mooier, dan we het nu hebben,” zeggen ze. „Je had er best eten. En wat was er vaak féést bij de Egyptenaren. Wéét je nog? Die feesten voor de gouden stier, met muziek en reidans en smulpartijen! Wéét je nog?”

28. DE GROOTSTE SCHAT VAN DE WERELD

„Weet je nog, weet je nog?“ vragen de mensen elkaar. „Daar in Egypte... O! vruchten en vis en groenten! O, en weet je nog van die goden van de Egyptenaren, voor wie ze die dansfeesten maakten? Weet je nog van dat gouden beeld van Amon-Ré? Weet je nog van die gouden stier? Die vroegen ze altijd om welvaart en vruchtbaarheid. Hier hebben we nooit meer eens een feestje, hier moeten we altijd werken en ernstig zijn. Zo wil Mozes het.“

De stamhoofden weten best van dit domme gepraat. Ze worden bang, nu Mozes zo lang wegblijft. Wéken is hij nu al weg! Stel je voor, dat het volk eens in opstand kwam! Wat moesten ze beginnen, zonder Mozes!

„Laten we een feest maken, net als in Egypte,“ zeggen ze. „De beste kleren aan, muziek en reidans. Laten we er ook een gouden stierbeeld bij maken, dan hebben we iets, dat we zien kunnen.“

Nu gaan ze met Aäron praten. En Aäron — de oude onderbaas, die altijd aan Mozes' rechterhand heeft gestaan? Aäron is óók bezorgd. Over zijn broer. En over het volk. Hij is ook bang voor oproer. „Laten ze hun gang gaan,“ zegt hij. „Laten de ambachtslui een stierbeeld maken, laten de vrouwen hun gouden sieraden er voor geven en een feestmaal bereiden. Morgen zal het feest zijn voor die god.“

De stemming onder het volk slaat om als een blad aan een boom. Er is gelach en gepraat, er wordt een collecte gehouden, die massa's goud oplevert, een knappe tekenaar maakt een ontwerp van een stierbeeld en de jeugd vlecht lange kransen, want die horen er ook bij. Zo zullen ze héél echt Egypte gaan spelen. 't Zal fijn zijn, om de ellende van het woestijnleven en de ernst van Mozes' Onzichtbare God eens te kunnen vergeten. 't Beeld wordt op een voetstuk gezet en met kransen omhangen. Dom staren zijn kalverogen heen over de menigte, die zich verdringt. De fluiten blazen,

de trommels worden geslagen, de mensen geven elkaar de hand en dansen en wiegen en draaien om het gouden stierbeeld heen. Precies, zoals ze het in Egypte wel hebben gezien. Ze weten van geen ophouden. Dat gaat altijd zo met zulke feesten. En tòch — zijn zij de mensen, die kort te voren luide „ja“ hebben gezegd tegen God? Ze hebben het Verbond vernieuwd, ze kennen de allereerste van de hoofdregels, die Mozes hun heeft voorgelezen:

„Ge moogt naast Mij geen andere goden hebben, spreekt „Eeuwig Getrouw.“ Ze hebben ook de aarde voelen dreunen en het onweer gezien en de bazuin van God gehoord. Ze kunnen weten dat „Eeuwig Getrouw“ een machtige Koning is, met wie niemand mag spotten! Nu doen ze zó! Hoe zal 't nu gaan? Moet daar geen ontzettende straf op volgen?

Maar — waar blijft Mozes dan ook? Mozes, Gods sterke Vriend, is de enige, die aan dit afschuwelijke, zondige feest een eind kan maken!

Waar blijft Mozes toch?

Mozes is boven op de berg aangekomen.

Daar heeft hij eerst nog zes dagen moeten wachten, eer hij in Gods tegenwoordigheid verschijnen mocht. Toen heeft God hem tot zich geroepen, bóven de donkerheid en bóven de dreunende onweersslagen. Daar is Mozes nu in het Grote, Stille Licht, dat bij God behoort. Abraham heeft dat Licht gezien, toen het Verbond gesloten werd. Jacob heeft het gezien in zijn Hemeldroom. Mozes ziet het nu. Hier spreekt God met Mozes over de goede vriendschapsplannen, die Hij met zijn volk en met de wereld heeft. Hier geeft God hem nog eens de wetten, de leefregels, waaraan zijn volk zich voortaan moet houden. Als ze dat doen, dan zullen ze eerst echt zijn Verbondsvolk zijn, dat Hem niet te schande maakt.

Mozes weet van geen dag of nacht, terwijl hij hier met God leeft. Hij heeft geen behoefte aan slaap, ook niet aan eten of drinken. Hij weet niet, hoeveel dagen er verlopen zijn, sedert hij de vlakke verliet,

hij is vergeten met tellen verder te gaan. Er bestaat hier boven maar één ding voor Mozes. God is bij hem, en hij is bij God. Dat betekent voor hem alles. Dat geeft hem ook kracht, om vol te houden. Hij luistert en schrijft met een scherpe stift Gods hoofdwetten in platen leisteen, die daar boven op de berg liggen. En wat hij niet kan optekenen, bewaart hij zó goed in zijn hart, dat hij het later precies zo aan zijn volk vertellen kan. Maar eindelijk is de audiëntie van Mozes bij God afgelopen. Hij heeft precies veertig dagen geduurd. De tien voornaamste wetten staan in leisteen gegrift. Als de grootste schat van de wereld draagt Mozes die schriftblokken mee naar beneden. Om zijn hoofd is nog de glans van Gods licht, waarin hij zoveel dagen heeft vertoefd; van zijn gezicht straalt een schittering, wonderlijk om te zien. Hij is niet

Zie eens, daar komt hem iemand tegemoet. Dat is Jozua, zijn trouwe, dappere vriend. Jozua heeft het tussen de tenten niet meer kunnen uithouden. Zijn zorg om Mozes en zijn vele gedachten over wat er gebeuren zou, daar boven op de berg, hebben hem weggedreven. Halverwege wacht hij op Mozes, de sterke, vereerde Leider. Nu begroeten ze elkaar. Mozes' gezicht draagt nog de weerschijn van het Licht van



Mozes en Jozua op de Sinai met de tafels der Wet. Het volk beneden aanbidt het gouden stierbeeld

moe en niet zwak door het lange vasten. Even recht en even krachtig als altijd aanvaardt hij de zware tocht naar beneden. Zijn hart brandt van verlangen om aan zijn broer en zijn volk van dit wonderbaarlijke samenzijn met God te vertellen.

Ach, Mozes weet niet. . . .

God en Mozes' stem is vol eerbied, wanneer hij vertelt van de wonderen, die hij op de berg heeft beleefd. Hij toont aan Jozua de stenen platen, waarop Gods wetten gegrift staan en zo dalen ze samen verder af. Bijna is de lange reis volbracht. Zie, daar in de diepte kan men reeds de tenten ontwaren; veel menselijke figuren bewegen zich daar, klein en onduidelijk door de grote afstand. Hoor! Daar stijgen geluiden op uit de mensenmenigte. Jozua, de man met het soldatenhart, blijft als aan de grond genageld staan. „Krijgsgeschreeuw?” roept hij uit. Zou er in zijn afwezigheid een overval gepleegd zijn door een vijandige woestijnstam?

Mozes echter hoort er iets anders in. „Dit zijn geen overwinningskreten,” zegt hij. „Ook is 't niet 't weklagen na een nederlaag. Luister, het klinkt als 't zingen bij een godsdienstig feest.” Wat kan het zijn! Door onrust bevangen gaan Mozes en Jozua

HET NIEUWE BEGIN

sneller voort. Hun ogen zoeken, hun oren luisteren. Eindelijk kunnen ze onderscheiden, wat zich beneden in de vlakke afspeelt. Ze zien het glinsterende stierbeeld; ze zien hoe de mensen, het volk, waaraan God zijn wondermacht heeft getoond, er in een aanbiddingsdans omheen springen. De lichamen wiegen op de maat van de muziek, de knieën buigen zich, de handen strekken zich uit naar het stierbeeld en de monden roepen in extase: „Heer! Heer!” Dit alles doet het volk, dat nog slechts veertig dagen geleden trouw en gehoorzaamheid heeft beloofd aan God.

't Slaat Mozes met ontzetting. Hij beurt de stenen schrijfplaten hoog op en gooit ze te pletter tegen de rotswand. Zo'n volk hóeft Gods wet niet meer te hebben.

Dan zet hij zijn tocht naar beneden voort. 't Is, alsof er een onweer nadert.

29. HET NIEUWE BEGIN

En wat waren dan die tien hoofdregels, die God aan zijn volk wilde geven? Eén keer hadden zij ze al mondeling van Mozes gehoord. Nu zouden zij ze in onvergankelijk steen ontvangen hebben. Maar — het volk heeft een gouden afgod gemaakt. Mozes is in drift ontstoken en de schrijfblokken liggen verpletterd op de grond.

Deze regels stonden er op:

Ik ben „Eeuwig Getrouw”, uw God, die u uit Egypteland, uit de slavernij heb uitgeleid.

Gij zult geen andere goden maken en dienen.

Gij zult Gods naam niet ijdel gebruiken. Gedenkt de Sabbat en heiligt die.

Eert uw vader en uw moeder.

Gij zult niet doodslaan.

Gij zult niet echtbreken.

Gij zult niet stelen.

Gij zult geen vals getuigenis spreken.

Gij zult niet begeren, iets, dat aan uw naaste toebehoort.

Door deze wetten van liefde en eerbied voor God en de naaste had het volk moeten leren, werkelijk als Gods volk te leven. Nu liggen ze in splinters op de grond verspreid en Mozes loopt, vervuld van een ontzettende toorn, naar de volkshoop toe, die angstig bijeendringt. De trommels en de fluiten zwijgen, 't plezier is voorbij, angst... angst om wat ze gedaan hebben, klopt in ieders hart.

„Daar is Mozes! Daar is Mozes!” wordt er gefluisterd. Velen slaan de handen voor de ogen. Ze zijn doodsbang voor wat er nu zal volgen. En Mozes roept zijn toorn en zijn ontzetting uit over het volk. Al die veertig dagen heeft hij met God overlegd over het welzijn van het volk. En onderwijs — heeft het volk dit gedaan! Opstand gemaakt tegen God. God hebben ze verraden! Dan spreekt hij snel en streng recht. De mannen van zijn eigen stam, de Levieten, moeten hem hierbij helpen. De radraaiers krijgen de doodstraf. En de anderen? Die meegedaan hebben omdat ze het zo erg niet vonden? 't Omvergesmeten stierbeeld moet tot poeier gemalen en in het drinkwater worden gestrooid. Daaruit kunnen ze leren, wat een eigengemaakte God waard is! Ze drinken hem op, tegelijk met het verontreinigde drinkwater. En ze móeten het doen, want drinkwater is schaars en kostbaar in deze zandwoestijn.

Ook met Aäron heeft Mozes ernstige woorden te spreken. En — dan — dan denkt hij alweer aan de toekomst. Zijn hart breekt bijna, wanneer hij daaraan denkt. Want met dat drinkwater en de doodstraf voor enkelen is de zaak niet klaar. Neen, o, neen, die straf zal véél verder reiken, dan iemand nu kan zien. Want — wat zal God doen? Kan Hij, „Eeuwig Getrouw”, iets te maken hebben met een volk, dat zó trouweloos is? Mozes weet zeker dat God dat niet kan. O, vreselijk, ze zullen een van God verstoten en verlaten volk worden! En nooit, nooit zullen ze het Beloofde Land mogen binnengaan! 't Is Mozes of hij zelf de volle zwaarte van die straf nu al voelt. Na een moeilijke, slapeloze

לא יהיה לך אלהים אחרים על-פני:
 לא תעשה לך פסל:
 לא תשא את-שם-יהוה אלהיך לשוא:
 זכור את-יום השבת לקדשו:
 כבד את-אביך ואת-אמך:
 לא תרצח:
 לא תנאף:
 לא תגנב:
 לא תענה ברעך עד שקר:
 לא תחמד כל אשר לרעך:

De tien geboden in het Hebreeuws

nacht besluit Mozes nog eens de berg te beklimmen. Hij houdt het niet meer uit, hij moet weer naar boven, naar het Grote Licht, om met God te spreken. Daar gaat hij weer, de sterke, oude held, nu beladen met de zonde van zijn volk. Hij heeft dat volk zo lief, ondanks alles, waarmee ze hem het leven moeilijk maken! Boven wacht „Eeuwig Getrouw” al op hem. Mozes valt op zijn knieën neer en heft zijn handen smekend op.

„Mijn volk heeft zo zwaar gezondigd!” roept hij. „Indien Gij recht wilt doen, indien Gij er een verlaten volk van wilt maken, o, God! Neem mij dan, in plaats van mijn volk! Maak van mij een verlaten man! Schrap mijn naam maar uit uw boek! Maar blijf Gij bij mijn volk, laat het mogen optrekken naar Kanaän! Met U!” Ademloos wacht Mozes. Dan zegt God: „Omdat Ik u ken, Mozes, en omdat ge zo gebeden hebt, zal Ik het doen. Ik zal bij hen blijven en hen geleiden naar Kanaän.” De ontzettende last wordt van Mozes afgenomen. In plaats van zware zorgen mag er nu blijdschap in wonen. En in die grote, lichte blijdschap durft hij aan „Eeuwig Getrouw” iets vragen wat hij allang gewenst, maar nooit nog gedürfd heeft.

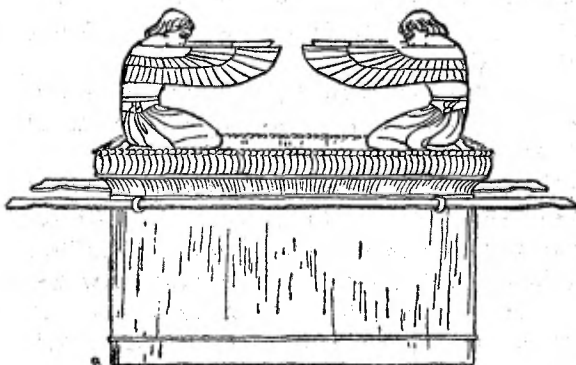
„O, „Eeuwig Getrouw”!” fluistert hij in vervoering. „Mag ik dan nu uw heerlijkheid zien?”

Maar God zegt: „Ge zoudt het niet kunnen verdragen, om Mij te zien. Maar ga in gindse kloof staan en houd je aangezicht bedekt. Ik zal daar voorbijkomen en Ik zal zelf uw handen voor de ogen wegnemen. Als Ik ben voorbijgegaan, dan zult ge zien.”

Met gebogen hoofd, de handen voor de gesloten ogen, wacht Mozes in de kloof. Gaat God hem voorbij? Zijn hart voelt het. Maar zijn menselijke ogen zien het niet. Eindelijk mag hij zijn handen wegnemen en de ogen openen. Hij ziet om zich heen. In de verte is een lichtgloed, die langzaam verglijdt. „God,” denkt Mozes. „„Eeuwig Getrouw” was hier, zoals Hij gezegd heeft.” Daarna moet hij twee nieuwe schrijfblokken opzoeken en in lange, geduldige arbeid opnieuw de tien hoofdregels inkrassen. Weer beneden gekomen, roept hij het hele volk bij elkaar en vertelt hun, wat God tot hem gesproken heeft. Eerbiedig luisteren de mensen. Ook opgelucht! Wat zijn ze bang geweest voor Gods strenge straffen. En nu — nu is het kwaad vergeven! Nu mogen ze een Nieuw Begin maken.

Na deze vergadering moeten allen hard aan het werk. God heeft het wel gezien, 't is voor deze mensen nog te moeilijk, om te rekenen met Hem, die onzichtbaar is. Daarom wil Hij hen helpen. Hij wil het hun gemakkelijk maken, Hem te dienen. Mozes weet er van en Mozes deelt nu zijn bevelen uit. Ze mogen een mooie, ruime tent maken, een afgezonderde tent; een Heiligdom. Daarin wil „Eeuwig Getrouw” voortaan tot het volk spreken. Ze mogen mooie, kunstige altaren maken, waarop geofferd zal worden; ook een grote kandelaar, die het Heiligdom zal verlichten. Maar het mooist en het kostbaarst zal een kleine, met goud overtrokken kist worden, die op zijn deksel twee levensgrote Engelfiguren draagt. Die kist zal in het heiligste gedeelte van het Heiligdom staan en niemand mag er bij komen, dan de hogepriester alleen. Gordijnen moeten hem afsluiten van de

overige ruimte. Daar in 't bijzonder zal „Eeuwig Getrouw“ zijn aanwezigheid tonen en zijn wil doen kennen. Daar, in het „Heilige der Heiligen“, zal God wonen bij zijn volk.



30. WEER OP REIS

Aäron mag de eerste hogepriester zijn. In zijn prachtige priesterkleding zal hij de leiding hebben van de diensten en de feestdagen. Want feestdagen krijgt het volk ook. Heel andere, veel echtere, dan die ene feestdag voor de gouden stier, die hun niet toekwam, die ze gestolen hadden en die hun zo slecht bekomen is. „Eeuwig Getrouw“ geeft hun zelf de feestdagen, waarop blijde muziek overal mag weerklinken en waarop de mensen in feestkleden zich in de ruimte rond het Heiligdom mogen verzamelen. Het voornaamste feest is het feest van Pascha, de herinnering aan de grote nacht, de laatste in Egypte, toen de dood aan hun huizen voorbijging, en die gevolgd werd door de uittocht.

Nu moeten ze dus allen aan het werk, want er is veel te doen, eer het Heiligdom gereed zal zijn. De tekenaars en de smeden, de houthakkers en de wevers, de edelsmeden en de ververs, mannen en vrouwen, alles komt druk in de weer. Dat is een vreugde in het grote tentenkamp. Tijd om ontevreden te worden, hebben ze niet meer. En de dingen die ze maken, worden zo sterk en zo mooi! Over honderd, tweehonderd,

en veel méér jaren zullen ze nog even mooi zijn als nu. En wat is het heerlijk wanneer Mozes en Aäron langs de verschillende werkplaatsen lopen en de gereedgemaakte stukken goedkeuren!

Zo werkt het volk eendrachtig aan de dingen die voor God zijn en eer ze het zelf weten, is alles voor de eredienst gereed. Daar is de Ark, de gouden kist, die op zijn deksel twee gouden, knielende Engelen draagt. Deze Ark is het teken van het vaste Verbond, dat „Eeuwig Getrouw“ heeft met het volk van Israël; daarom is de Ark het allerheiligste van alle heilige voorwerpen. Hij moet achter een prachtig geweven gordijn staan en alleen de hogepriester mag dat gordijn op zij doen en die ruimte binnengaan. Daar zijn de zevenarmige lamp en de tafel voor de offerbroden en de verschillende altaren. En daar is ook het vierdubbele dekkleed, weefstof en huiden, dat de Tent vormt. De tent, die al de heilige voorwerpen moet beschermen tegen oneerbiedige blikken en tegen het stof, de wind en de regen van de reis.

Wanneer de Heilige Tent geheel gereed is, is het juist de eerste verjaardag van de uittocht uit Egypteland en het grote feest van Pascha wordt met ernstige pracht gevierd. De bazuinen blazen, net als toen, en roepen de mensen bijeen. En — ze komen, blij van hart, om dit feest met God te vieren. Want te voren is er een groot wonder gebeurd, dat allen met diep ontzag heeft vervuld. Toen de Heilige Tent klaar was, toen alles, wat er in behoorde, op zijn plaats stond, is de wolk, die boven de Sinaï hing, in beweging gekomen en is komen hangen boven de Tent, boven de Ark, waarop de geknielde Engelen zijn. O, de mensen, die dit zagen, begrepen, wat er gebeurde! Heel stil hebben ze toegezien. „„Eeuwig Getrouw“ komt bij ons wonen,“ hebben ze gefluisterd. „Zie toch, de wolk is het bewijs, dat Hij bij ons is. Nu moeten we altijd op die wolk letten. Als die in beweging komt, moeten we verder trekken. Als hij in rust blijft, moeten wij ook blijven, waar we zijn. En door die wolk zal God ons de weg wij-

zen. De weg naar Kanaän, het beloofde land." Na het plechtige Paschafeest verheft zich de wolk. Haastig worden nu de tenten afgebroken en de eigendommen ingepakt. De Heilige Tent wordt heel eerbiedig door priesters aan lange staven gedragen, toegedekt met een kleed. Het vee wordt bijeengedreven en dan gaat de reis weer beginnen.

„Naar Kanaän! Naar Kanaän!" juichen de mensen, en de vaders en moeders vertellen aan hun kinderen, hoe heerlijk het dáár zal zijn. Nú kan de tocht niet lang meer duren! En dan — dan zijn ze er! Héérlijk zal dat zijn!

Heeft ooit een volk zo veilig door de barre woestijn gereisd, als dit grote volk van Israël? God wijst hun de weg, Hij zegt hun op te breken of te rusten, Hij verschaft hun eten en drinken. Anderhalf jaar na de uittocht uit Egypte brengt Hij hen aan de grenzen van het beloofde land. Daar zetten ze hun tenten op in de oasen van Kades, waar bronnen en palmbomen zijn en Mozes gaat met de stamhoofden overleggen, hoe ze nu verder zullen doen. Want, zo eenvoudig als sommigen wel eens gedacht hebben, zal de zaak zeker niet zijn! Nu ze er vlak vóór staan, begrijpen ze dat heel goed. Het land zo maar binnentrekken? Maar — er wonen andere mensen in dat land! Mensen, die er hun huizen en steden, hun akkers en weiden en boomgaarden hebben. Wat zullen die er van zeggen, als een groot, vreemd volk hun land binnendringt?

Vast niet veel goeds!

't Beste zal zijn, om twaalf mannen vooruit te sturen, voor iedere stam één. Dappere mannen, sterke mannen moeten het zijn. Echte verkenners, die hun ogen en hun oren goed de kost kunnen geven.

Zo gebeurt het. Twaalf verkenners gaan onder leiding van Jozua verder trekken. Van een heuvelrug kijken familieleden en vrienden hen na. Zie, daar gaan ze! Ze verdwijnen in de verte en zijn snel aan het oog onttrokken. Een onbekend land met onbekende bewoners en onbekende gevaren

gaan ze tegemoet. Nu moet het volk geduldig afwachten, tot deze verspieders terugkomen. Gelukkig is Kades een goede plaats om te wonen, want de verkenners blijven lang weg. Eerst na veertig dagen duiken ze weer op, maar ze zijn dan ook het héle land doorgetrokken, tot ver in het Noorden toe!

En hun ondervindingen? Daarvan moeten ze nu vertellen, de mensen hunkeren er naar!

O, het land is een goed en mooi land! Heel wat beter dan de barre woestijn! Men kan er melkvee en bijen houden. Men kan er koren verbouwen en vruchten groeien er in overvloed! Het is er nu de tijd van de wijnoogst en nu moeten de mensen toch eens zien! Zulke prachtige druiven groeien er in de dalen, hier niet eens zo ver vandaan! Twee mannen hebben de druiventrossen aan een stok tussen zich in gedragen, om ze niet te kneuzen. Allen kunnen er niet van smullen, maar allen begrijpen wel, dat de vruchten zoet en sappig zijn.

Máár! O, wee, er is een lelijk máár bij! In dat mooie, vruchtbare land heeft de bevolking versterkte steden gebouwd. Sommige steden liggen als adelaarsnesten boven op de rotsen, je kunt er niet bij komen! En wat een grote, forse mensen zijn het! „Wij hadden het gevoel, of we maar kleine, zwakke sprinkhanen waren!" zeggen de verkenners terneergeslagen. „Is dat wáár, Jozua? Zeg óók eens wat!"

„Ja," zegt Jozua, „in het Noorden wonen afstammelingen van de reus Enak. Dat zijn nog echte reuzen, geweldig van lichaamsbouw."

„En denk niet, dat ze hun land zo maar zullen afstaan," zegt een ander weer. „Ze zullen er voor vechten, zo zéker als iets! Neen, hoor, dit wordt niets met 't beloofde land! Want tegen zulke reuzen kunnen wij, Israëlieten, toch niet op!"

Och, nu verandert de blijdschap opeens in grote teleurstelling!

't Land is mooi en goed! Maar — als je er niet in kunt komen... wat heb je er dan aan!



Jozua en Kaleb spreken anders. Ze roepen: „Mensen, we zullen er wèl inkomen! „Eeuwig Getrouw” heeft het ons immers beloofd! Laten we toch op Hem vertrouwen!” Er wordt naar hun stem niet geluisterd. Een gehuil van woede breekt los tegen Mozes en Aäron en Jozua en Kaleb. 't Scheelt niet veel, of de mensen willen die vier mannen stenigen. Reeds worden hier en daar grote keien opgeraapt. „Laten we andere leiders kiezen en weer teruggaan naar Egypte!” schreeuwen ze. „Deze kunnen het immers niet!”

Eén moment ziet het er bitter gevaarlijk uit.

Maar dan, opeens, blijkt het, dat God zijn dienstknechten niet in de steek laat. De wolkkolom, die boven de Tent hangt, neemt grotere afmetingen aan en komt dreigend naar voren. Bevreesd zwijgen de woedende schreeuwers. Ze zien naar Mozes, die de wolk tegemoet gaat! Mozes, die niet bang is en die rustig neerknielt, die luistert, naar wat God hem te zeggen heeft. Vreselijke woorden zijn het, die Mozes verneemt.

„Hoelang zal dit volk Mij tergen?” spreekt God met donderende stem. „Ik zal het uitroeien en Ik zal u maken tot een ander groot volk, krachtiger dan dit. Dàt volk zal Ik in Kanaän brengen om er te wonen!”

En Mozes? Mozes, de geplaagde en bedreigde, die bijna gestenigd werd? Zegt Mozes nu: „Goed, doe Gij dat maar met dit volk?” Gunt hij het deze mensen, die opeens zijn vijanden zijn geworden?

Neen, zo is Mozes niet! Evenals op de

Sinaï bedenkt hij, hoe vreselijk het voor dit volk moet zijn, om door God verlaten en vernietigd te worden. En — kàn „Eeuwig Getrouw” ontrouw worden aan zichzelf?

Mozes werpt zich op de grond en smeekt tot God om behoud voor zijn volk. Ook voor de eer van God smeekt hij.

„Want,” zegt hij, „alle heidenen zouden van U zeggen: Hij kòn het volk niet in Kanaän brengen, daarom heeft Hij hen in de woestijn gedood.”

31. NIET INGEAAN

O, het is een ontzettend ogenblik voor allen. 't Is zo stil, zo stil onder het grote volk. 't Is, alsof men in die stilte de vele, vele harten hoort bonzen van angstige verwachting. Wat zal het zijn? Léven — of — dóód?

Maar daar klinkt de bevrijdende stem van God:

„Ik heb hun vergeven, zoals gij gevraagd hebt. Doch van al deze mensen, die mijn heerlijkheid gezien hebben en Mij tòch niet vertrouwen, zal er niet één het beloofde land binnengaan, behalve Jozua, de zoon van Nun, en Kaleb, de zoon van Jefunne.”

Mozes staat op uit zijn geknielde houding en brengt deze woorden over aan de mensen. Ze zijn verslagen. Aan de grens van het beloofde land — en toch niet binnengaan? Heel stil gaan allen naar hun tenten, 't is moeilijk, om aan die gedachte

te wennen! Ze kunnen er niet aan wennen. Sommigen willen er ook niet aan wennen. „Dat gaat zo maar niet,” mopperen ze. „Wij kunnen óók wel vechten, minstens net zo goed als die Kanaänieten!”

De volgende morgen al heel vroeg komt een grote troep gewapende mannen bij Mozes.

„Wat gaat ge nu doen?” vraagt de grijze leider verbaasd.

„We gaan het land veroveren,” zeggen de mannen. „Gisteren durfden we niet, maar nú durven we wel.”

Mozes schudt diep-ernstig zijn hoofd. Wat begrijpen deze mensen weinig van de ernst en de vastheid van Gods besluiten!

„Doet het niet,” waarschuwt hij. „God heeft het nú verboden. Hij zal niet met je zijn, je kunt geen voorspoed hebben.”

„O, jawel,” roepen de mannen. „We gaan toch!”

Zie, daar trekken ze de heuvels over, hun wapenen glinsteren in de zon. Hoe zal dit aflopen? Wéér wacht het volk in angstige spanning. Het loopt niet goed af. De Kanaänieten en Amalekieten, die daar in het Zuiden wonen, doen een uitval en verslaan de indringers. Ze drijven hen weg van hun grenzen en jagen het hele volk een eind terug, de woestijn in. Dat is een nieuwe teleurstelling, die de mensen zo maar niet nemen. Het blijven moeilijke, woelige dagen, vol van boze woorden en opstandige taal. En al die boze woorden en boze blikken gelden Mozes en Aäron. Eerst wordt het zacht gezegd en achter hun rug; dan luid en eindelijk wordt het geschréúwd: „t Is de schuld van Mozes en Aäron! Die beloven maar, beloven maar, en als 't er op aankomt, dóen ze niets! Waarom moeten zij altijd de leiding hebben? Laten anderen het óók eens proberen! Misschien gaat 't dan veel beter! Een nieuwe leider en een nieuwe hogepriester! Dat willen we.” Korach wordt de aanvoerder van de oproerlingen. Hij zou wel hogepriester willen worden. Zijn vrienden, Datan en Abiram, zouden dan de plaats van Mozes en Jozua innemen. Ze denken er niet aan, dat Mozes

en Aäron door Gód zijn geroepen en aangesteld. Ze vinden dat helemaal niet zo belangrijk. Zij kunnen het best zonder God, menen ze. Op een dag verschijnt Korach met dreigende taal voor Mozes: „Er moet nu maar eens een eind aan komen,” zegt hij brutaal. „Gij kunt 't niet, dat hebben we nu tot onze schade gemerkt. En Aäron kan 't evenmin. Er moeten anderen aan de regering komen. Zó gaat 't niet langer.” En Mozes? Wat doet hij?

Mozes antwoordt Korach met zijn eigen woorden.

„Neen, zó gaat het niet langer. Maar ik kan daarin niet beslissen. Dat moet God doen, die ons heeft aangesteld. Kom morgen in de Heilige Tent en probeer, of God u hebben wil als hogepriester. Als God het goedvindt, vind ik het natuurlijk óók goed.”

Korach — hij lijkt wel blind — gaat op het voorstel in. Met een aantal mannen, die graag zijn priesters zouden worden, nadert hij de heilige plaats, waar God woont. Datan en Abiram, die het bestuur willen overnemen, staan ook bij hem, met hun aanhang. Zónder God, tegen Gods wil in, willen ze dat doen. O, Mozes weet het well! Dit is geen oproer tegen hem! Dit is oproer tegen God, die niet met zich laat spotten. Hebben deze mannen dat nu nóg niet geleerd? Willen ze niet leren?

De wolk boven de Tent, de wolk, waarin God zich verbergt, wordt ontzagwekkend van breedte en donkerheid. Zien die oproerlingen dat niet? O, maar Mozes ziet het well! Hij vreest, hij waarschuwt de mensen, die samendringen om te kijken, wat Korach doet.

„Komt daar vandaan!” roept hij luid. „Komt terug van Korach!”

De oproerige mensen luisteren niet. Trots blijven ze staan om hun aanvoeders en dagen God uit.

En dan gebeurt er iets vreselijks, dat niemand ooit weer vergeten kan, zolang hij leeft. De grond spleijt open, de aarde beeft en dreunt en breekt uiteen. En in die gapende afgrond verdwijnen de opstandelingen met hun aanhang.

DE TOCHT WORDT VOORTGEZET

Nú — ja, nú vluchten de mensen weg van die vreselijke plaats! Ze jammeren luid en roepen: „Weg! Weg! dat de aarde ons ook niet opslokt!”

Maar — is met deze ontzettende straf de zaak nu beslist? Mozes vindt dat niet. Het hele oproer komt immers hieruit voort, dat de mensen zèlf willen kiezen en regeren. Terwijl toch in werkelijkheid God dat doen zal, „Eeuwig Getrouw”, de God van het Verbond.

Daarom moeten de mensen, die niet gestraft zijn, toch nog een ernstige les hebben. En God zelf wil Mozes hierin raad geven.

„Laat elke stam een reisstaf bij u brengen, met de naam van de stam er op geschreven,” zegt God. „Laat Aäron ook zijn hogepriesterstaf brengen. Breng die staven in het Heiligdom. Daar zal Ik mijn wil openbaren, zo, dat iedereen het duidelijk kan zien.”

Zo brengen de stamhoofden hun reisstaven bij Mozes en Mozes zet de staven in het Heiligdom. Dat sluit hij eerbiedig af en gaat dan rustig naar zijn eigen tent. Hij glimlacht. Er zal iets gebeuren vannacht. „Eeuwig Getrouw” heeft hem iets van zijn geheimen verteld! De nacht daalt over het grote tentendorp. Een stil-donkere woestijnnacht, waarin de meeste mensen slapen, maar waarin God werkt! In deze nacht doet Hij een van zijn grote, stille wonderen, waarover de mensen vele eeuwen later zich nog zullen verbazen.

De volgende morgen nadert Mozes reeds vroeg het Heiligdom. Met eerbiedige handen schuift hij het gordijn op zij en ziet de staven staan, op een rij, precies zoals hij ze daar heeft neergezet.

Precies zo? Wéér glimlacht Mozes, terwijl hij denkt aan zijn machtige, onzichtbare Vriend, die „Eeuwig Getrouw” heet. Want hier ziet hij het wonder voor zijn ogen staan, hij kan het met zijn handen grijpen.

Aärons staf, de staf van Gods hogepriester, heeft in deze nacht knoppen en bloesems en vruchten gekregen. Is het niet, als-

of God door deze wondertaal zegt: „Zo zal Ik alleen Aärons hogepriesterlijke werk zegenen, zodat het vruchten draagt? Want hij is mijn hogepriester, hem heb Ik geroepen en niemand anders.”

Mozes laat de staven aan de toegestroomde menigte zien. Aärons staf houdt hij lang en eerbiedig omhoog. Allen, allen moeten het wonder weten, dat God in de nacht heeft gedaan. Vol verbazing zien de mensen naar de bloeiende staf, en ze begrijpen best, dat deze staf nu niet meer gewoon in gebruik mag worden genomen. Hij wordt in het Heiligdom bewaard, in de Ark, bij de stenen schrijfblokken, waarop Gods Wet staat geschreven en bij het gouden kruikje met manna, het woestijnvoedsel dat God iedere dag geeft.

En wat doen de Israëlieten nu verder? Wat kunnen ze doen? Ze blijven in de buurt van Kades, het oasenland, wonen. Soms zwerft een deel van hen wat verder af, om handel te drijven met andere woestijnbewoners. Maar altijd keren ze naar Kades terug, dat ze zo langzamerhand als hun vaderland gaan beschouwen. Veroveringstochten worden niet meer ondernomen. Ze leven in vrede met de omwonende stammen. Zo gaan vele, vele jaren voorbij. Oude mensen sterven en kinderen worden geboren. Mozes en Aäron houden aantekening van de jaren. En eindelijk weten ze dat de tijd bijna verstreken is. Maar niet van hieruit zullen ze nu het beloofde land binnentrekken. Ze willen zuidwaarts gaan en daarna noordwaarts en dan over de Jordaan het land binnenvallen.

32. DE TOCHT WORDT VOORTGEZET

Na bijna veertig jaar: weer op reis. En nu: eindelijk naar Kanaän! Gods tijd is gekomen. De bazuin blaast het signaal van opbreken en het hele volk komt in rep en roer. Wat is er veel te doen, wanneer je bijna veertig jaar ergens hebt gewoond en je moet dan plotseling verhuizen. Wat is

er veel mee te nemen, wat is er veel, om voor te zorgen! Ja, en de mensen weten 't wel, het eerste begin van de reis zal weer door de woestijn gaan, door onherbergzame streken, waar het leven moeilijk is. Daarom ook moet er vooruit gezorgd worden. De vrouwen bakken ongegiste, platte broden, die lang goed blijven; ze verzamelen vruchten en grote waterzakken met helder bronwater, dat ze straks zo zullen missen. De kleren worden voor het laatst gewassen en eindelijk wordt ook het vee voor de laatste maal gedrenkt. De pakken en zakken worden op de lastdieren geladen, de priesters zorgen, dat de Ark eerbiedig meegedragen wordt, en dan komt het laatste signaal: trekken! Het afscheid van Kades valt velen zwaar. Er zijn zoveel graven gedolven, waar nu 't woestijnzand reeds weer overheen stuift. Maar de vreugde, dat de reis nu werkelijk gaat naar het beloofde land, overwint toch de droefheid. Er wordt vrolijk gebabbeld en gezongen onderweg en zo nadert de grote stoet de grenzen van het land Edom. Natuurlijk wil Mozes nu graag de kortste weg volgen en dan moeten ze dwars door Edom trekken. Daarom stuurt Mozes afgezanten naar de koning, die behoorlijk verlof vragen voor de doortocht.

„We zullen de grote weg houden,” zeggen de gezanten. „Er zal geen akker door ons vertreden worden en uw vruchten of koren zullen we niet nemen. Wanneer we gebruik maken van uw waterputten, zullen we daarvoor graag betalen.”

Maar de koning van Edom weigert kortaf. Hij wil het zwerfende volk van Israël niet binnenlaten in zijn land. Al de vorsten van de kleine rijkjes zijn bang voor de Israëlieten. Ze zijn zo'n groot volk geworden. En — ze hebben zo'n machtige God, die ze „Eeuwig Getrouw” noemen! Van al de dingen, die in de woestijn zijn gebeurd, van Gods grote wonderdaden, hebben de omwonende volken al zo een en ander gehoord! Denk eens — als de koning van Edom die Israëlieten binnenliet. . . . en ze wilden dan niet meer weg! Wat moest hij dan beginnen? Daarom zegt hij kortweg:

Neen, je komt hier niet in. Bovendien: ze zijn nog verre familie van elkaar, de Edomieten en de Israëlieten. Edom is immers de andere naam voor Ezau. En Israël is de nieuwe naam van Jacob. En was Jacob niet de man, die zijn broer Ezau bedrogen heeft, toen. . . . met het bord linzensoep en het eerstgeboorterecht? Ook dáárom wil de koning van Edom niets te doen hebben met die Israëlieten. En laat Mozes nu ook niet weer er om vragen. Dan zal hij wel eens met zijn leger komen!

Dat helpt, want op oorlog zijn de Israëlieten allerminst gesteld. Ze gaan al, zuidwaarts, altijd verder zuidwaarts, langs de grens van Edom, door de dorre en hete woestijn Sin.

Op deze weg beleven Mozes en Aäron een groot verdriet. Hun oude zuster Mirjam sterft. Zij is een van de weinigen die Egypteland nog hebben gekend en die de uittocht hebben meegemaakt. Wat is ze dapper en flink geweest op reis, ondanks haar hoge ouderdom. Wat heeft ze vaak de kinderen en de jonge mensen om zich heen verzameld om hun te vertellen van Egypte, van de éérste woestijnreis en alle wonderen, die er toen zijn gebeurd.

Nu is Mirjam gestorven en 't volk treurt om haar. Maar het grootste verdriet hebben toch Mozes en Aäron, haar beide oude broers.

En dan gebeurt er nog een tweede ramp. 't Drinkwater raakt op. De waterzakken liggen plat en droog; kinderen, mensen en vee beginnen hevig te lijden onder de dorst en wijd en zijd is geen bron of waterloop te bespeuren. Zoals het altijd gegaan is, zo gaat het ook nu. De mensen verliezen hun geduld en vertrouwen, ze worden opstandig, en — Mozes krijgt de schuld van het watergebrek. Ze lopen te hoop voor Mozes' tent en schreeuwen: „Waarom heb je ons in deze dorre streek gebracht, waar geen water is voor de dorst?”

Ze zijn verwend geraakt in Kades, bij de vele bronnen. Ze kunnen geen ontbering meer verdragen. Daarom is nu hun woede dubbel groot.

Ze laten Mozes en Aäron geen tijd, om rustig bij elkaar te zitten, in rouw over hun zuster. Ze moeten opstaan en zich met de mensen bemoeien, al doet het pijn aan hun hart. Ze gaan naar de Tent en klagen aan God hun nood en verdriet. En „Eeuwig Getrouw” wil ook nu zijn arme dienstknechten helpen.

„Ge moet het volk bijeenroepen en naar gindse steenrotsen gaan. Gebied daar die rotsen, zodat ieder het horen kan en er zal water uitvloeien.”

Daar lopen ze al in een lange stoet. Mozes en Aäron gaan voorop, al de dorstige, ontevreden mensen komen achter hen aan. Daar zijn ze al bij de woeste, grillige rotsen. Zal er nu een wonder gebeuren? De mensen wachten in grote spanning. Ze staren naar Mozes en Aäron, die uit het Heiligdom komen, die met God hebben verkeerd. Mozes is op de steenrots geklommen. Hij overziet het volk, dat lager staat dan hijzelf. Opeens begint er allerlei te woelen in zijn hart. Droefheid om Mirjam, woede om dit volk, dat hem nóóit met rust laat. Dat altijd direct ontevreden is en dan zo'n toon tegen hem aanslaat!

't Woelt en prikt in Mozes en opeens laait zijn oude drift hoog in hem op. O, hoe graag had hij deze mensen geslagen op hun ontevreden, valse gezichten! En hij roept, hij schréúwt: „Wil je water hebben, weerspennigen? Ik zal het uit deze rots te voorschijn sláán!”

Daarna heft hij zijn staf omhoog en sláát de rots. Eens. En nóg eens.

O, als er nú eens géén water komt! Dan is het met Mozes en Aäron gedaan. De woedende mensen zijn in staat hen te verscheuren!

Maar — er kómt water! God laat zijn oude, driftige dienstknecht niet in de steek. „Eeuwig Getrouw” is immers zijn naam? Een stroom van helder water springt tussen de rotsen te voorschijn en buitelt schuimend omlaag naar de wachtende mensen. Die juichen: „Water! Water!” Ze gooien zich op de grond en drinken wild.

Maar in hun harten blijft een boosheid



Mozes slaat met zijn staf op de rotsen

grijnzen. De meesten hebben wel begrepen, dat Mozes hier gezondigd heeft tegen God. Mozes kwam uit het Heiligdom — en hij heeft zich zó door zijn drift laten mééslepen! „Zie je wel,” zeggen de mensen, „Mozes en Aäron zijn geen draad beter dan wij. Ze hadden pas met God gesproken. En toen dedén ze zo. Dan is 't ook zo erg niet, als wij eens zondigen. Nou, ze moeten ons nóg eens de les lezen!” Donkere gedachten, boze praatjes gaan er in de harten om. God wéét het. God weet óók, dat dit komt door de schuld van Mozes en Aäron. Juist zij, die het zoveel beter weten, hadden het ànders moeten doen! Nu wordt Gods grootheid geschaad, door hen! Daarom moeten deze oude dienstknechten óók straf hebben. En — een zware straf. „Omdat ge dit gedaan hebt,” zegt God, „omdat ge mijn Naam niet hoog gehouden hebt voor het volk, daarom zult ook gij het beloofde land niet binnengaan.”

Ja, dat is een héél zware straf. Zo graag hadden ze na de zware reis het mooie Kanaän gezien! Zo héél graag hadden ze nog wat van de rust en de welvaart genoten, die daar zeker zal zijn!

AÄRONS LAATSTE REIS

Nu moeten ze dat alles afschrijven.

En wat doen de beide oude mannen?

Ze buigen hun grijze hoofden en zeuren of vragen niet. Ze vinden, dat God gelijk heeft.

Ze hebben gezondigd. Ze verdienen hun straf. En die straf willen ze dragen, stil en gedwee, tot eer van Gods Naam.

33. AÄRONS LAATSTE REIS

Met gevulde waterzakken wordt de reis weer voortgezet, zuidwaarts, altijd zuidwaarts langs de grens van Edom.

Vaak kijken Mozes en Aäron elkander ernstig peinzend aan. De weg kort op. Wie van hen beiden zal het eerst door God worden opgeroepen om te sterven? Beiden hebben ze al onder Gods leiding voor een opvolger gezorgd. Voor Mozes zal het Jozua zijn, de dappere, trouwe held. Voor Aäron zijn zoon Eleázar.

Nu wachten ze beiden af, stil en gedwee.

De eerste die moet heengaan is Aäron, die ook de oudste is. Hij wordt niet ziek. Hij is alleen maar oud en moe. Op een dag krijgt hij van God de boodschap, dat hij nu weggeroepen zal worden uit dit aardse leven. Het volk is dan gelegerd bij de berg Hor en Aäron denkt dat het mooi zal zijn, om nog eenmaal die berg te bestijgen. Wat een vèr uitzicht zal hij daarboven hebben. Zijn hele volk zal hij kunnen overzien en een groot stuk woestijn. Zou hij soms in héél verre verte een glimpje kunnen opvangen van het beloofde land? En — zal hij daarboven niet véél beter aan Gød kunnen denken dan beneden, tussen de woelende, werkende mensen, die van de Boodschap, welke hij gehad heeft, niets weten? Ja, zal het niet zijn, alsof hij dichterbij God is, en God dichterbij hem?

O, maar de oude, zwakke man hoeft niet alléén die berg te beklimmen! Mozes, zijn broer, en Eleázar, zijn zoon, gaan met hem mee. Maar — dat lijkt vreemd! Aäron wil de berg bestijgen in het prachtige kleed van

hogepriester, in 't kleed, dat bij Gød hoort.

Daar gaan ze met hun drieën, langzaam berg-opwaarts. Velen kijken hen na en schudden meewarig hun hoofd. „Wat begint die oude man nog,” denken ze.

Maar de oude man weet héél goed, wat hij wil. De zonnestralen flonkeren in het hemelsblauwe opperkleed, de gouden belle-tjes langs de zomen rinkelen en de edelstenen van schouder- en borststuk schitteren, alsof het zèlf kleine zonnetjes zijn.

Aärons hart wordt er heel blij van. Zijn sterfdag? Wel neen, het is een gróte féést-dag vandaag! Hij is op weg naar het Grote, Ware Heiligdom, waar God woont! Waar „Eeuwig Getrouw” woont, die zijn dienst-knecht nog nóóit alleen heeft gelaten!

Maar zijn lichaam wordt èrg moe van deze bergwandeling. Mozes en Eleázar moeten hem steunen, alléén zou hij niet verder kunnen gaan.

Och, ze begrijpen het wel, dit is de laatste gang, die hun broer en vader doet. Héél, héél spoedig zal God hem tot zich roepen. Nu zijn ze boven aangekomen. Lang, lang ziet Aäron om zich heen. Zie, daar beneden staan de bruine woestijntenten; de mensen krioelen er omheen. Hoe klein lijkt dit alles, van boven af gezien.

Zie, daar staat ook de Tent van God, het Heiligdom, waarin hij zo dikwijls met „Eeuwig Getrouw” heeft gesproken, waarin hij zóveel schone diensten heeft geleid. Nóóit zal hij er weer terugkeren. Maar dan ziet Aäron naar boven, naar de hoge Hemel, waar zijn trouwe Vriend woont, die hem aldoor àl zijn zonden vergeven heeft, en die het ook nú goed met hem zal maken. Aäron zal tot God mogen gaan in het èchte Heiligdom, dat niet door mensenhanden is gemaakt en dat mooier en beter en vaster is, dan een heilige Tent hier op aarde. Daarom is Aäron niet bang en ook niet bedroefd. Hij glimlacht vol vertrouwen.

Hij heeft echter nog iets te doen, eer hij helemaal vrij is om tot God te gaan. Hij beduidt Mozes, dat deze hem zijn kostbaar gewaad van hogepriester moet uittrekken. Stuk voor stuk neemt Mozes hem de kle-

dingstukken af en legt ze om Eleázars schouders. 't Is Aärons' erfenis voor zijn zoon, Eleázar zal zijn vaders opvolger zijn. Geen van de drie mannen spreekt een woord. 't Is hun, alsof de berg zelf een heiligdom geworden is, waar straks God zal verschijnen, om zijn moede dienstknecht tot zich te roepen.

Wanneer alles klaar is, gebeurt dat ook. O, geen van hen ziet God met zijn aardse ogen! Maar hun harten voelen zijn aanwezigheid even zeker, als wanneer ze Hem zagen, en alle drie wéten ze: Ook al sterft Aäron hier, tòch zal hij léven bij God. Zie, dieper en blijder wordt Aärons glimlach. Nog eenmaal breidt hij de armen uit en vertrouwt zich stervend toe aan „Eeuwig Getrouw“, zijn Vriend.

Zijn dode lichaam wordt door Mozes en Eleázar naar beneden gedragen, om in het woestijnzand ter ruste te worden gelegd. Het volk treurt oprecht om hem, dertig dagen lang.

Daarna moeten ze weer verder trekken. Dat gaat zo met woestijnreizigers, die een vaderland zoeken. Ze moeten altijd verder. Gelukkig, dat ondanks hun zonden en ongelooft, God met hen wil gaan! Tot de uiterste Zuidpunt van Edoms grens trekt het volk en dan buigt hun weg òm naar het Noorden. De stemming wordt steeds opgeruimder, want iedere reisdag brengt hen nu dichterbij het land, dat op hen wacht. Van reizigers, die ze ontmoeten, horen ze allerlei goeds over Kanaän vertellen. Dat maakt hun verlangen nog groter.

Mozes is nu nog maar alléén over, om het volk te leiden. Zeker, Jozua is er, de trouwe, dappere held! Jozua zal Mozes' opvolger worden, later, als ook Mozes door God zal zijn weggeroepen. Lang zal dat zeker niet meer duren. De weg kort snel op.

Maar nu rust nog steeds het zwaarste van de leiding op Mozes. Alle ontevredenheid en ongeduld en opstand komt altijd weer bij hem terecht. Want van binnen is het volk niets veranderd. Het blijft even lichtgeraakt en ontevreden als altijd en wanneer het hun maar even tegenloopt,

menen ze dat God en Mozes hun het grootste onrecht aandoen. Dan vergeten de mensen, dat Gods Naam is: „Eeuwig Getrouw“. Ze vergeten ook de wonderdaden, waardoor Hij hen altijd weer geholpen heeft. Ze lopen te hoop en maken oproer tegen Mozes. En — tegen God.

34. GELOOF EN VERTROUWEN

Na een tijd van betrekkelijke rust komen de Israëlieten nu weer in een streek, die arm is aan drinkwater. En het eerste, wat de mensen doen, is, God en Mozes hiervan een verwijt te maken.

„We worden slecht behandeld,“ zeggen ze. „We hebben aan alles gebrek!“ Och, hóe vaak hebben ze reeds met gebalde vuisten en vertrokken gezichten voor Mozes gestaan! Hoe váák hebben ze hem hun hatelijke woorden in het gezicht geslingerd: „Heb je ons hierheen gevoerd, om ons te laten sterven? Er is hier geen koren en geen water! En dat manna? We lusten dat zoete goed niet meer! We kunnen 't niet meer zien!“

Ook God, „Eeuwig Getrouw“, verraden ze met deze boze opstandstaal. Maar is dat niet opvallend? Strijdt God zó duidelijk voor zijn oude, moede vriend Mozes? De mensen denken er niet aan, hóe God hen altijd heeft beschermd tegen de boze, verwoestende machten van de woestijn. Méér dan enig ànder volk heeft Hij Israël omringd en beschermd, maar de mensen willen het niet weten. Ze hebben er geen oog voor.

En toch! Als God slechts één dag zijn sterke bescherming intrekt, als Hij hen één dag aan zichzelf overlaat, dan komen de gevaren te voorschijn!

Uit alle holen en spleten komen giftige woestijnaddertjes kruipen. Vals glinsterend glijpen ze door het zand en bijten de mensen, waar ze hen maar raken kunnen. Onder de tentzeilen kruipen ze door, nergens is men veilig voor dit slangengevaar. En



Mozes wijst op de opgerichte koperen slang

die gebeten zijn, zijn er direct erg aan toe. Slangengif werkt snel en is dodelijk.

Dat wordt een zware nood-toestand, zoals het volk nog niet heeft meegemaakt. Dit nieuwe, vréemde gevaar is véél, véél erger dan honger en dorst! Al de vorige dingen zijn vergeten! Ook de opstand tegen God en Mozes is vergeten! Als hulpelozen schreeuwen de mensen:

„We hebben gezondigd, maar help ons! help ons! we sterven.”

En Mozes?

Hij staat daar en ziet de uitgestoken handen, de van angst verwrongen gezichten, de ogen, waarin de doodsnoed gloeit! Hij ziet de vals glinsterende slangen, waaraan het volk te gronde zal gaan, als er niet spoedig hulp komt! Zijn hart stroomt vól medelijden.

Hij is als een goede vader. Hij kan niet kwaad blijven op zijn kinderen. Hij wil hen helpen, nu het gevaar zó groot is!

Helpen? Hoe kán hij helpen? Wat kan één mens beginnen tegen duizenden giftslangen? Wat kan een mèns beginnen tegen de

dreigende dood? O, maar dit weet Mozes heel zeker: „Gòd kan helpen, Gòd, die niet alleen het woestijngedierte, maar ook léven en dóód gebiedt. En — God zál helpen! Want zijn Naam is „Eeuwig Getrouw”!

Mozes valt op zijn knieën neer en bidt voor zijn volk in nood. En God wil ook nu weer uitkomst geven.

Hij geeft een middel, een wonderlijk middel, waarbij het aankomt op geloof en vertrouwen. Wie Hem gelooft en vertrouwt, zal gered worden, ook al is hij reeds door een slang gebeten.

Dit moet Mozes doen.

Hij moet van koper een slang laten maken en deze namaak-slang moet hij aan een hoge staak binden, zo, dat iedereen hem kan zien.

Zie, daar hangt de slang, glinsterend in de felle zon. Zie, Mozes staat náást de staak. Met zijn staf wijst hij op de gebonden slang en stèrk klinkt zijn stem over de mensen heen.

„Wie hier op ziet, zal niet sterven!” roept hij. „Kijk, de slang is gebonden, hij kan geen kwaad meer doen! Dit is het geneesmiddel dat God geeft! Komt en wordt genezen!”

De mensen hóren Mozes' krachtige roep, ze komen nader, ze krúipen nader, ze heffen hun ogen hulpzoekend op tot de slang, tot God, die dit wonderlijke middel heeft geschonken.

En aan allen, die komen, gebeurt het wonder. Ze worden genezen, hóe erg ze er ook aan toe zijn! Ze vóelen dat ze béter worden. De pijn trekt weg uit hun lichamen, de angst trekt weg uit hun ogen. En de opstand trekt weg uit hun harten. Ze weten het weer: God heet „Eeuwig Getrouw” en ze zijn zijn eigendom, nu en altijd.

Zijn er ook mensen die niet willen komen? Zijn er mensen, die boos en donker in hun tent blijven liggen, omdat ze grommen, dat Gods middel natuurlijk toch niet helpt?

Voor die mensen is er wèrkelijk geen hulp meer. God riep hen, God waarschuwde hen, maar ze zijn niet gekomen. Ze wilden niet geloven en vertrouwen. Nu ster-

AFGEWEND GEVAAR

ven ze aan de slangebeet; nu sterven ze aan hun boze, donkere opstand.

De slangenplaag houdt op. Alsof ze een bevel vernomen hebben, zo trekken ze zich weer terug in hun geheime holen en rotspleten. God trekt opnieuw zijn machtige bescherming om zijn volk. De tenten worden afgebroken, de reis wordt voortgezet. En de koperen slang, die aan de staak heeft gehangen? De vreemde slang, die Gods geneesmiddel was? Vóórdat de priesters de Ark toedekken voor de reis, legt Mozes die slang met eerbiedige handen in de gouden kist. Dáár moet hij bewaard worden, bij de andere wondertekenen, die God heeft gegeven. Bij de rotsplaten met de Geboden, bij het kruikje met manna en Aärons staf, waaraan nog de verdroogde bloesems zitten. „Tot een eeuwige gedachtenis voor het volk,” zegt Mozes. Dan wordt de Ark weer gesloten en toegedekt.

De bazuin schalt, het volk is reisvaardig, de trek wordt opnieuw begonnen. Noordwaarts gaat het steeds, langs Edoms Oostgrens. Nu hopen ze toch binnen zeer afzienbare tijd het beloofde land te bereiken.

't Reizen schijnt nú al makkelijker te gaan. De ontberingen worden minder, de harten worden weer vrolijk. Als hun nu maar niet weer de weg wordt versperd door de een of andere vijandelijke vorst!

35. AFGEWEND GEVAAR

Zie, daar kòmt alweer tegenspoed! De koning van Moab weigert aan de Israëlieten de doorgang door zijn land. Evenmin als de koning van Edom is hij er op gesteld, dit grote volk binnen te laten. „Ze zullen me alles opeten,” klaagt hij. „Zóveel mensen en zóveel veel Niets, niets blijft er voor mijn eigen volk over!”

Onderhandelen wil de koning van Moab niet. De Israëlieten met zijn legertje tegevoet trekken en hen weggagen, de woestijn weer in, dat wil hij óók niet. Zijn legermacht is lang niet sterk genoeg voor een gevecht tegen dat grote volk.

En toch — tòch wil hij die lastige Israëlieten wèg hebben. Hoe? O, dáár weet hij wel een middel op! Hij zal de hulp van onzichtbare, boze machten inroepen. Zèlf kan hij dat niet doen, maar hij weet van iemand, die dat wèl kan. Dat is Bileam, die ver naar het Noord-Oosten, eenzaam woont. Een vreemd, geheimzinnig mens is die Bileam. Hij is beroemd. Maar ook gevreesd. Hij gaat met toverkunsten om, hij kan met de geesten spreken. Hij kan óók de stem van God verstaan, maar toch is hij geen dienstknecht van God. Hij dóet gewoonlijk, wat hem het meeste geld oplevert. Hij dient zichzelf en zijn rijkdom, daarvoor alleen gebruikt hij zijn vreemde, sterke gaven.

Naar deze Bileam stuurt de koning van Moab zijn boodschappers. Een rijke beloning dragen dezen al met zich mee, want Bileam moet komen om het volk Israël te vervloeken. Zo'n vervloeking is een geheimzinnig en zeer gevaarlijk iets. 't Zijn geen wóórden alleen. . . . geen klanken, die verwaaien op de wind en verder geen kwáád kunnen doen! O, neen, het is véél, véél erger! 't Is een onzichtbare, levende macht, die op het volk wordt afgestuurd. . . . en die nóóit ophoudt, kwaad te doen. Als die vervloeking dóórgaat, dan zullen er allerlei náre dingen gebeuren gaan; misschien ziekte, misschien grote branden, misschien sterfte onder de kinderen of het vee. Maar in ieder geval zullen boze machten heersen over het volk. Ze zullen het volk doen ondergaan. Vreselijk, vreselijk is het lot van iemand, over wie Bileam de vloek heeft uitgesproken!

O, de koning van Moab heeft wel gehóórd van Israëls sterke God, die voor zijn volk niet anders dan zegeningen heeft! De koning van Moab lacht boosaardig. Bileams vloeken zijn zo sterk! Dáár kan zelfs Israëls God niet tegen op!

Bileams vloeken zullen iedere zegen bederven en wegnemen. En dan, wie weet! Wanneer het volk krachteloos en onzeker geworden is. . . . dan kan hij nóg met zijn leger komen en het verslaan. Dát zal dan makkelijk genoeg zijn. Zo dreigen er gróte,



Bileams muilezel wil niet verder

gróte gevaren voor het volk van Israël, maar God wéét van die gevaren. Hij weet wat de koning wil, Hij weet óók, wat Bileam wil. Hij waarschuwt Bileam, dat hij niets mag ondernemen tegen het volk van God. Maar Bileam gaat tòch op weg; hij wil dat vele geld verdienen. Ook onderweg krijgt Bileam nog waarschuwing op waarschuwing. Zijn muilezel weigert koppig verder te gaan, het dier is verstandiger dan zijn meester. En wanneer Bileam het arme dier woedend geranseld heeft, ziet hij een Hemelse gedaante op zijn weg staan, die hem met een lichtend zwaard tegenhoudt. Eindelijk komt Bileam onder de indruk; hij wil terugkeren naar zijn huis. Maar nú mag hij niet meer terug. Nu móet hij doorrijden naar koning Balak. „Maar daar zult ge alleen de woorden Gods mogen spreken!” zegt de Engel ernstig.

Zo rijdt Bileam dan door en komt bij de koning van Moab. Koning Balak wacht hem vol ongeduld. Hij heeft alles in orde laten brengen. Op een hoge heuvel heeft hij zeven altaren laten bouwen en het offervee wordt geslacht. Als straks de rook daarvan opstijgt, moet Bileam zijn machtigste ver-

vloekingen uitzenden over het volk van Israël.

Daar staat hij al, op de uiterste rand van de hoogte, een vreemde, dreigende gedaante. Achter hem branden en roken de altaren. Beneden hem, in de vlakke, staan de tenten der Israëlieten, honderden en nog eens honderden bruine tenten. En bóven hem? En om hem heen? Daar is God, de Eeuwige Getrouwe, die waakt over zijn volk en die het beschermen zal tegen deze grootste van alle boosheden. God zal nu tonen, dat al die boosheden niets zijn bij Hem. Dat Hij zelfs Bileam in zijn dienst kan nemen, om zijn werk te doen, om zijn volk te zegenen, in plaats van te vervloeken.

Bileam begint te spreken, luid en plechtig.

Maar — de koning van Moab schrikt er van. Dát... dat is ontzèttend! Dat is de bedóeling niet! Heeft hij dáárvoor zoveel schatten betaald? Hoor toch eens! In plaats van het volk te vloeken, zégent Bileam het. Hij róept, hij zingt de zegeningen er over uit! Tot drie, tot vier keer toe! In grote woede moet koning Balak het aanhoren.

„Hoort!” roept Bileam. „Dit is het, wat de Allerhoogste zegt! Dit is het, wat de Almachtige mij laat zien! Ik zie een Vorst uit Israël voortkomen!

Zie, hij schittert als een ster aan donkere hemel! Hij zal heersen over Israël en zó machtig zal hij zijn, dat hij Moab zal verslaan en Edom verwoesten!”

Op een andere plaats laat Balak nieuwe altaren bouwen en nieuwe offerdieren slachten. Maar ook hier kàn Bileam geen vervloeking uitspreken. God gebruikt de machtige als zijn werktuig. Hij mag en kàn niet anders dan zegeningen zeggen.

Eindelijk begrijpt koning Balak, dat het een onbegonnen werk is, om tegen Israëls God te vechten. Hij gaat terug naar zijn paleis en geeft ook Bileam verlof naar zijn woonplaats terug te gaan. Maar voordat ze uit elkaar gaan, hebben ze nog een kort, gevaarlijk gesprek met elkaar. Bileam is boos, dat hij als werktuig is gebruikt door God. Bileam kan het niet uitstaan, dat hij Israël

MOZES DOOR GOD GEROEPEN

heeft moeten zegenen, en dat hij het vertrouwen van koning Balak verloren heeft. Om dat vertrouwen terug te winnen, geeft hij hem een geniepige raad.

„Maak een groot feest voor uw god Kamos,” zegt hij. „Nodig de Israëlieten uit om te komen en mee te vieren. En wacht dan maar eens af, wat er van komt.”

Koning Balak volgt deze raad op. Hij laat een groot, heidens feest aanrichten en zendt uitnodigingen aan Israël. En velen komen. Uit nieuwsgierigheid, en omdat ze vriendschap willen sluiten met de Moabieten. Dagen en nachten duurt het feest. Er worden offers aan Kamos gebracht en zijn feestmaaltijden, er worden vreemde, geheimzinnige dansen uitgevoerd rondom de altaren, net zolang, tot de mensen onder de invloed komen van de boze geesten. Ze worden werktuigen in de hand van de boze, in de hand van Gods vijand, en hij leert hen allerlei schandelijke dingen te doen, die God heel duidelijk verboden heeft.

De gevolgen zijn verschrikkelijk voor de Israëlieten, die er aan meedoen. Duizenden van hen worden ziek en sterven een akelige dood. Zo straft het kwaad zichzelf. Zo straft God het kwaad.

Later horen de Israëlieten, dat Bileam de boze raadgever is geweest. Als een heel donkere herinnering is die naam blijven leven onder het volk, een herinnering, die verontwaardiging en afschuw opwekt. Maar die ook herinnert aan het gebod van God, om het kwade te haten.

36. MOZES DOOR GOD GEROEPEN

Na het verraad van Bileam en de zonde van Israël richten de gedachten zich meer en meer naar Kanaän. Kanaän is zo dichtbij! Het ligt aan de overkant van de Jordaan. Bij helder weer — en bijna altijd is het weer helder — kan men de beboste heuvels en de groene dalen duidelijk onderscheiden. Waarom laat Mozes de bazuin niet blazen tot de laatste trek? Waarop is

nu nog het wachten? De meeste mensen begrijpen er niets van!

Mozes zelf weet wèl, waarom ze hier nog moeten wachten. Hij zal immers het beloofde land niet binnengaan! Mozes wacht op de wenk van God, die hem tot zich zal roepen. Lang zal dat zéker niet meer duren.

Vindt Mozes het èrg, dat hij Kanaän niet zal binnengaan? Och, hij heeft zoveel leed en moeite en strijd ondervonden in zijn lange leven. Door zijn eigen drift; en door het lastige, opstandige volk, dat hij moest leiden. Zéker zou hij in Kanaän nog méér moeite en strijd tegemoet gaan! Er zal zwaar gevochten moeten worden en het leven zal moeilijk zijn de eerste jaren. Nu wil God hem tot zich roepen. Mozes vertrouwt zijn machtige, Onzichtbare Vriend volkomen. God zal niets verkeerd met hem doen. Er is voor Mozes een ander Beloofd Land, waar niet gevochten wordt, waar geen honger en dorst en ziekte en dood is. Nú is het nog onzichtbaar, evenals God onzichtbaar is. Maar over een poosje, wie weet hoe gauw al, zal Mozes het zien. Dan zal hij óók God zien, zijn Vriend, met wie hij zo vaak al gesproken heeft. Daarom vindt Mozes het goed, dat hij het aardse Kanaän niet betreden zal. De ruil is goed, vindt hij.

Op een morgen weet Mozes, dat het heel dichtbij is. Hij roept het volk bijeen om afscheid van hem te nemen. Daar staan en zitten ze om hem heen, ouden en jongen, grijsaards en kinderen en luisteren naar zijn afscheidswaarden. Velen zijn bedroefd. Is het niet, alsof een oude, trouwe vader heengaat van zijn kinderen? „Zo'n man krijgen we nóóit weer,” zeggen ze. En zuchten.

Hoor, wat Mozes zegt: Hij herinnert hen aan de wonderen, die „Eeuwig Getrouw” voor hen heeft gedaan. Nooit, nooit mogen ze die vergeten. Ook later, tot in de verste toekomst, zal God dezelfde zijn, de Eeuwig Onveranderlijk Trouwe.

Maar — het volk moet Gods geboden vasthouden en ook dóen. Het moet als Gods volk naar zijn wetten léven. Anders zullen

er verschrikkelijke dingen gebeuren, want God laat het kwaad niet ongestraft.

En dan de goden der andere volken, die rondom wonen. Israël mag die goden niet dienen en het hóeft hen niet te vrezen. Israël behoort bij God, bij „Eeuwig Getrouw“, die zijn verbond van vrede en vriendschap met hen heeft gesloten. Hij alleen is hun Heer en Meester. Wie de vreemde goden gaat dienen, kiest tégen God. Die kiest vóór de macht van de boze en het zal zeker slecht met hem aflopen.

Zo spreekt Mozes lang en ernstig tot het luisterende volk. Dan weet hij, dat zijn aardse taak gedaan is. Nu is hij helemaal vrij, God mag hem tot zich roepen. Hij denkt aan zijn broer Aäron, die de berg Hor wilde beklimmen. Hier is óók een berg, die óprijst uit de vlakte. Nebo is zijn naam. Mozes voelt, hoe God hem roept en dringt naar die berghoogte. Neen, Jozua en Eleázar, zijn trouwste vrienden, mogen hem nu niet vergezellen. Heel alleen gaat de sterke grijsaard zijn laatste gang. Hij heeft geen hulp nodig. Zijn rug is nog niet gebogen, zijn ogen zijn nog helder. Verbaasd en bedroefd zien de mensen hem na. Een tijdlang zien ze zijn lichte gestalte nog afsteken tegen het groen. Ze zien hem hoger en hoger komen. . . . kleiner en kleiner worden. Dan is hij voor hun starende ogen verdwenen.

En boven op de berg? Hoe vèr kan hij hier zien. Hij ziet het grote meer, waar eens Sodom en Gomorra gelegen hebben en dat nu Zoutzee heet. Hij ziet de Jordaan, die kronkelt door zijn diepe dal. En óver de Jordaan ziet hij de akkers en weiden en bergen en bossen van Kanaän. Dáár zal zijn volk thuishomen. Dáár zullen ze eindelijk tot rust komen om God te dienen! 't Is hem, alsof hij ze er al ziet wonen, te midden van hun akkers en boomgaarden.

Lang, heel lang staart Mozes naar dat land. Zijn hart wordt zo blij en licht en dankbaar. Hij weet dat God nu heel dicht bij hem is. Zoals op de Sinaï. Maar nóg mooier, nóg echter. Mozes' hart strekt zich uit, zijn Vriend tegemoet. En God nadert

zijn oude, trouwe dienstknecht. Daarboven, op de berg Nebo, gebeurt een wonder. God verandert het aardse lichaam van Mozes in een hemels lichaam en neemt hem dan tot zich in de eeuwige, lichte Heerlijkheid. Nu eindelijk mag Mozes zijn Onzichtbare Vriend zien en bij Hem blijven, voorgoed!

Neen, bij de mensen in de vlakte komt Mozes niet meer terug. Ze wachten, ze wachten, en denken dan, dat de oude man daar boven op de berg gestorven is. Flinke mannen gaan zoeken, ze vinden niets. Dan beginnen ze te begrijpen, dat er een laatste Wonder met Mozes is gebeurd.

Maar toch wenen en rouwen ze om hem. Ze zullen hem zo missen. „Nooit komt er weer een leider als Mozes,“ zeggen ze.

Dertig dagen duurt de rouw. En daarna moeten ze naar Jozua luisteren, die nú hun aanvoerder is. Er worden plannen gemaakt, om het beloofde land binnen te trekken. Jozua denkt, dat het goed zal zijn, eerst spionnen uit te zenden om het land te verkennen. Heel in 't geheim gaan twee mannen er op uit. Op een ondiepe plaats trekken ze door de Jordaan en komen dan in de stad Jericho. Ze overnachten in een huisje, dat op de stadsmuur staat en praten met Rachab, de vrouw, die daar woont.

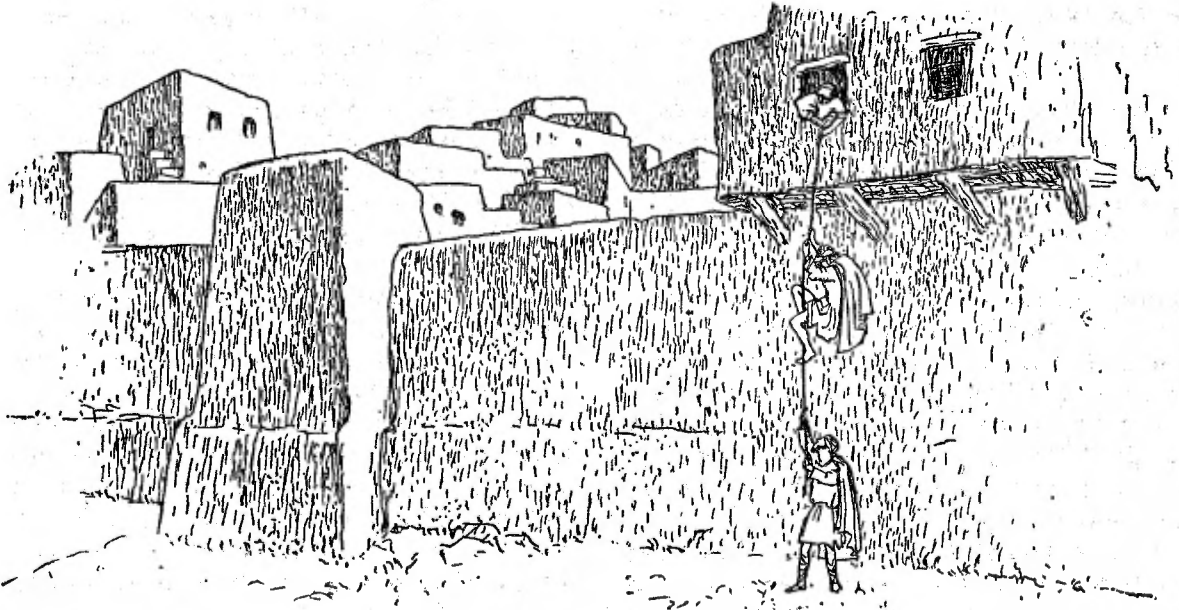
„Ik weet, wat voor mannen jullie zijn,“ zegt Rachab. „Maar ik zal jullie toch niet verklappen. Wij hebben hier wel gehoord van je grote volk en van de Sterke God, die jullie helpt. Zal ik je eens wat zeggen? Iedereen in dit land is bang voor jullie. En ook bang voor jullie God, die zo grote wonderen doet.“

Wat is dát voor een geloof en gedraaf onder het huis? Even kijken!

„Weg! Weg!“ roept Rachab. „Ze zoeken jullie! Kom mee naar het dak, daar is een schuilplaats!“

Hals over kop gaan de mannen achter Rachab aan!

„Hier! ga liggen!“ En als ze liggen, verstopt Rachab hen onder vlas, dat ze daar te drogen heeft gelegd. Beneden staat ze heel kalm de politie te woord. „Die mannen?“ zegt ze. „O, die zijn al lang weer



Rachab laat de verspieders uit het raam

weg. Toen 't donker werd, zijn ze weggegaan, eer de stadspoorten gesloten werden."

Liegen? O, Rachab weet heel goed, dat ze niet de waarheid spreekt. Maar wat ze nog béter weet, is, dat die Israëlietische mannen gered moeten worden! Voor hun volk. En voor Israëls God. Op haar manier moet zij daar aan meehelpen. Daarom stuurt ze de politie op een dwaalspoor. De politiemannen rennen de stad uit en zoeken de omgeving af, tot aan de Jordaan toe. Ze vinden natuurlijk niemand.

En Rachab klimt weer op het platte dak, een lang, sterk touw in de hand. Ze haalt de vlashoop op zij.

„Ze zijn weg!“ fluistert ze. „Hier, dit touw! Ik maak 't vast en jullie laat je omhoog zakken langs de buitenkant van de muur. Maar dit moet je me beloven: Als je over een poosje onze stad binnentrekt, spaar dan mij en mijn familie en mijn huis.“

Dat beloven de verspieders graag. „Laat dit touw dan uit je venster hangen,“ zeggen ze, „en blijf met je familie in huis. Dit huis zàl gespaard blijven.“

Dan zakken ze na elkaar af langs het touw en verdwijnen in de duistere nacht. Een paar dagen houden ze zich schuil in 't gebergte, dan wagen ze zich naar het veer in de Jordaan en komen behouden bij Jozua terug. „God zal ons zéker het land geven,“ zeggen de verspieders. „De inwoners beven nú al voor ons.“ Dan vertellen ze, wat ze van Rachab hebben gehoord en van de belofte, die ze haar gegeven hebben. Jozua neemt die belofte over. Hij vindt, dat de vrouw Rachab hem een gróte dienst heeft bewezen.

37. DE GROTE DAG

De Grote Dag breekt aan. De dag van de intocht in het Beloofde Land. Al heel vroeg zijn de mensen op. „Vandaag,“ zeggen ze verheugd. „Vandaag.“ Ze denken, dat nooit de zon zo mooi geschenen heeft en dat de hemel nooit stralender blauw is geweest, als op deze grote dag, nu de barre woestijnreis voorgoed achter hen ligt. Ze breken de

tenten af en trekken dan de feestklere aan. Hoor! de ramshoorn blaast, Jozua roept hen bijeen om tot hen te spreken.

„Vandaag trekken we het land binnen,” zegt Jozua, de veldheer. „Weest onbevreesd, „Eeuwig Getrouw” gaat met ons. De priesters zullen de Ark vooruit dragen en God zal wonderen doen.”

Daarna zet de lange, lange stoet zich in beweging. Rustig en ordelijk. De priesters met de Ark gaan voorop, plechtig is hun gang. Nu komen ze aan de Jordaan. . . . nu raken hun voeten het water! Er is véél water in de Jordaan, want het is de regentijd. En dan? Dan gebeurt, wat reeds eenmaal eerder gebeurd is, veertig jaar geleden, bij de Rietzee.

Dan wijkt het Jordaanwater uiteen, het wilde water houdt op te stromen, alsof een machtige hand het tegenhoudt. Is ergens bovenstrooms de hoge oeverrand door het snelle water uitgeschuurd en ondermijnd, zodat hij instortte en een dam vormde in de rivier? 't Gebeurt wel vaker in deze tijd van geweldige plasregens, dat de Jordaan op zo'n manier tijdelijk wordt afgedamd. Maar dan is het duidelijk, dat God, die heel zijn schepping, met alle waterstromen gebiedt, juist op dit ogenblik die dam heeft laten vormen, omdat zijn volk benedenstrooms een pad nodig heeft, waarlangs het Kanaän kan binnentrekken. Het pad is er, vol verbazing zien de mensen het aan. De priesters, die de Ark dragen, zetten hun voeten er op en schrijden voorwaarts. Boven de Ark rust de wolkkolom: „Eeuwig Getrouw” gaat voorop, de weg door de Jordaan. Stil en eerbiedig volgt het volk; groot en klein en al het vee daalt af naar de rivierbedding. Wanneer de priesters die de Ark vervoeren, in het midden van de rivier zijn gekomen, blijven ze staan en laten het volk passeren, en de mensen weten het: „God zelf betreft voor ons de wacht om het water lang genoeg tegen te houden.” Zo kunnen ze blij en onbezorgd voorwaarts gaan over de vreemde weg.

Jozua en Eleázar voelen het diepst, hoe gróót het wonder is, dat God voor hen doet.

„We moeten dit nóóit vergeten,” fluisteren ze eerbiedig. „We moeten een gedenkteken oprichten, met stenen van de Jordaanbodem.” Ze wenken sterke mannen, die twaalf grote stenen van de bodem oprapen en meedragen. Voor het gedenkteken van de Intocht, weten ze blij.

Achter het volk schrijden ook de priesters weer met de Ark. En zie, als de laatste man bij de andere oever is opgeklommen, herneemt het Jordaanwater zijn loop. Het stroomt bruisend over het pad, precies zoals te voren. Maar het volk is veilig over en Jozua laat de twaalf stenen opstapelen tot een machtig gedenkteken. Een monument voor de trouw van God, die zijn volk in Kanaän heeft gebracht. En dan slaan de mensen hun tenten op, want huizen, een stad, hebben ze nog niet. Vele dagen wonen ze daar en vieren het Paschafeest en wachten af, hoe het nu verder zal gaan.

Ja, hoe zal het verder gaan? Jozua, de aanvoerder, denkt daar veel over na. Hij weet, dat Jericho een versterkte stad is; de staat van beleg is er afgekondigd, de poorten blijven dag en nacht gesloten, iedere man is zwaar bewapend. Moet er nú al gevochten worden? Jozua wil wachten, tot God hem de weg wijst. Hij dwaalt dikwijls alleen in het veld, in de eenzaamheid verwacht hij hulp van God. En dáár, op zekere dag, ziet hij een gestalte tegenover zich staan, een zwaard in de hand. „Wie zijt ge?” vraagt Jozua. „Vriend, of—vijand?” „Ik ben een afgezant van God,” zegt de Man. „Ik kom een boodschap brengen aan gaande Jericho.” Een Afgezant! Maar — dan is de grond hier heilige grond! Snel doet Jozua de sandalen van zijn voeten en buigt zich diep terneer, om Gods boodschap te vernemen.

Een wonderlijke boodschap is het. Jozua denkt, dat nog nóóit een stad op die manier is ingenomen. Heel blij wordt hij er om, want al de heidenen zullen hieraan zien, hóe machtig de God van Israël is!

Later roept hij de priesters en de oudsten bij elkaar en brengt hun Gods boodschap over.

DE GROTE DAG

„Enige priesters moeten de Ark dragen en andere priesters de feestbazuinen,” zegt hij. „De krijgslieden zullen vooropgaan en het hele volk moet volgen. Zo trekken we om de stad, zes dagen achter elkaar. Maar op de zevende dag doen we dat zevenmaal en bij de laatste maal zal ik roepen: Juicht! Dan moeten alle feestbazuinen blazen en alle mensen moeten juichen, en dan zal God ons de stad geven.”

De mensen in Jericho vinden het maar een vreemde manier van oorlogvoeren, die ze te zien krijgen! Daar wandelt dat héle volk Israël om hun stad heen, in plaats van te vechten. Ze wandelen in feestkleren, wie heeft ooit zoiets beleefd? Die mensen zijn beslist niet goed wijs!

De bevolking van Jericho loopt te hoop op de stadsmuren, ver buigt men zich er over heen, om het zonderlinge schouwspel te zien. Maar dan — vergaat hun het lachen en spotten. Ze moeten wel denken aan hun eigen heidense toverkunsten en een wilde angst laait op in hun harten. „Zie, zie,” wordt er gefluisterd, „de vreemdelingen trekken de tovercirkel, de bancirkel om ons heen. Ze brengen ons in hun macht. Wee ons! Wee ons!” Toch blijven ze op de muren, kijken... staren naar die stille optocht, iedere dag opnieuw.

Hoe verder de dagen aftellen, des te groter wordt de vreemde, vage angst bij de inwoners van Jericho. Verhalen, die ze vroeger gehoord hebben over de grote macht en kracht van Israëls God, doen opnieuw de ronde. Wat zal er nú weer gebeuren? O, als ze hadden kunnen vechten, met het wapen in de vuist! Zelfs vallen in de strijd lijkt minder erg dan dit angstige wachten.

En dan komt de zevende dag van dit zonderlinge beleg. Weer wandelen de Israëlieten om de stad, weer star-ogen de mensen van Jericho hen aan. Maar zie! O, zie! Nú is het met één ommevang niet klaar! Wéér en wéér lopen de Israëlieten om de stad! Priesters, krijgslieden, volk. Zwijgend, wachtend, kijkend. De mensen op de muren tellen. Vijf keer zijn ze nu al rond geweest.

Nu... zes keer! Nu... lopen ze de zevende ronde. Groter wordt de angst. Want zeven is een wonderlijk getal, dat met de onzichtbare machten verband houdt. Daarom wordt de spanning mateloos, wanneer Israël voor de zevende maal rondom de stad loopt. De muren zijn volgeladen met kijkers. Nu... nu is de zevende ommevang bijna volbracht. Wat zal er nú volgen?

En dan... opeens! Daar heft Jozua met fors gebaar zijn staf omhoog. „Juicht!” dondert zijn sterke stem over al de mensen heen. Het is 't afgesproken sein. Het volk juicht en alle bazuinen schallen en het is een geluid, zo geweldig, dat de bergen er van dreunen. De berg, waarop Jericho gebouwd is, dreunt ook. De aarde beeft en de muren storten in, de inwoners, die er op en er over hingen, storten met het puin mee in de diepte. 't Is een ontzettend gezicht, dat de Israëlieten weer stil maakt. Maar ook de sterke poorten zijn open gevlogen, de toegang is vrij. Jericho is voor Jozua en zijn volk.

Voor Jozua? Neen, voor God is de stad!

Niemand mag plunderen, niemand mag meenemen, wat hij op straat of in de verwoeste huizen vindt. De dingen van waarde moeten bijeen worden gebracht en dan zal Jericho verbrand worden. Dat is het oordeel over de stad, die zich verzetten bleef tegen God.

En Rachab en haar huis?

In spanning gaan de verspieters zoeken. 't Is zo vréemd gegaan, zo heel anders, dan ze dachten. Zij hebben Rachab niet kunnen beschermen! Zelfs Jozua heeft het niet gekund.

Maar zie! Daar staat één enkel huis nog ongedeerd! Een touw hangt uit het raam. Is dat niet wonderlijk? God zelf heeft het gespaard en allen, die er binnen zijn gevlucht. Ze hebben ontzettende uren beleefd, maar dat is nu voorbij. Ze worden overgebracht naar het tentenkamp van de Israëlieten en mogen voortaan onder hen wonen, alsof ze ook tot het volk behoren. Ze staan onder de bescherming van Israëls God.

ZWARE TIJDEN

Zo is Jericho gevallen, als eerste stad van het land.

En hoe gaat het nu verder?

Och, het blijft hard tegen hard gaan, het wordt oorlog, met alle ellende, die een oorlog meebrengt. Dood en rouw, brand en verwoesting en vertrapte velden. Maar eindelijk komt het toch zo ver, dat wijd en zijd nederzettingen van de Israëlieten zijn. Ze worden met rust gelaten. Ze kunnen hun akkers bebouwen en hun boomgaarden planten. Ze wonen in huizen en niet meer in tenten en dit alles mag Jozua nog beleven. Hij is dan al hoogbejaard. Zelf weet hij, dat hij niet lang meer zal leven. Hij doet als Mozes, zijn oude vriend van lang geleden. Hij roept het volk bijeen en spreekt hun ernstige afscheidswaarden toe. Woorden van zegen, wanneer ze Gods geboden houden. Woorden van straf, wanneer ze vóór de afgoden zouden kiezen en tégen God! Maar het volk roept luid: „Wij willen „Eeuwig Getrouw” dienen” en daarmee sluit het opnieuw zijn verbond met God. Voor de Ark wordt nu een goede plaats gezocht. Hem meenemen op reis is voortaan niet meer nodig. De kunstige tent die in de woestijn gemaakt is, wordt er over uitgespannen. Voortaan zal hier, in Silo, het Heiligdom van Israël zijn. Nóg richt Jozua een gedenkteken op naast het Heiligdom. Dan zendt hij de mensen naar huis, naar hun akkers en hun vee. Tot aan zijn dood toe hebben de Israëlieten eerlijk hun belofte gehouden.

38. ZWARE TIJDEN

Jozua, de dappere aanvoerder en Eleázar, de trouwe opperpriester, zijn in hoge ouderdom gestorven. Ze hadden beiden de uittocht uit Egypte en de lange woestijnreis meegemaakt. Zij beiden hadden de wonderdaden gezien, waarmee „Eeuwig Getrouw” zijn volk is tegemoet gekomen. Zij waren de band tussen God en het volk.

Nu zijn ze heengegaan en het volk blijft

achter als wezen; als kinderen, die hun ouders verloren hebben.

De Israëlieten hebben zich nu over heel Kanaän verspreid. Er is echter slechts één Heiligdom, de Tent, die in Silo staat. De weg naar dat Heiligdom is voor de meesten lang en gevaarlijk en rovers loeren op de achtergelaten bezittingen. De kennis van God vermindert en de dienst van God raakt op de achtergrond. In het gewone leven rekenen de mensen eigenlijk niet meer met „Eeuwig Getrouw”. Ze hebben wonderlijke gedachten omtrent Hem gekregen. Ze menen, dat Hij een soort van Aanvoerder is, die gelijk met zijn volk dit land is binnengetrokken, en dat Hij er sedertdien de opperheer van is. De andere machten, die hier vroeger heersten, heeft Hij verslagen, evenals de Israëlieten indertijd de vreemde volksstammen verslagen hebben. Maar — wie zegt, dat die andere machten nu ook alle voorgoed verdréven zijn? Ze zijn onzichtbaar, dus na te gaan is 't nooit.

De bureu, met wie de Israëlieten nu in vriendschap leven, zeggen heel stellig, dat die vroegere machten niet verdreven zijn! Ze noemen hen Baäls en leven in voortdurende angst voor hun macht. Daarom maken ze dicht bij hun hoeven en dorpen heilige plaatsen, waar ze offers neerleggen, om de Baäls om te kopen en hen in een goede stemming te houden. Ze voelen zich helemaal afhankelijk van die onzichtbare, griezelige Baäls, die er altijd op zinnen, om kwaad te doen en te plagen.

„Ja,” zeggen ze tegen de Israëlieten, „jullie geeft niet veel om onze Baäls, maar je mag wel oppassen! Jullie God, „Eeuwig Getrouw”, woont ver weg, in Silo. Maar de Baäls zijn vlakbij en als je die tégen je hebt, ben je nog niet gelukkig! Je vee gaat dood, je weet niet, waardoor! Je oogst mislukt, en je kunt er niets tegen doen. Ze zijn machtig en listig, die Baäls. Zie, dat je ze te vriend houdt.” En de Israëlieten? De angst grijpt hen aan. Ze willen hun vee niet zien doodgaan! Ze zijn bang voor misoogst en hongersnood! Hun vertrouwen op God zakt weg, de angst voor de Baäls wint het verre-

weg. Zij bouwen óók offerplaatsen bij hun hoeven en dorpen en daar offeren ze aan de Baäls. Ze zoeken het bij de Baäls in plaats van bij de Almachtige, die zijn verbond met hen heeft gesloten. Hij waarschuwt hen, maar ze luisteren niet. 't Lijkt wel, of de Baäls hen betoveren, hen doof maken en blind! Totdat — God hun laat vóelen, dat de Baäls niet kunnen uithelpen en redden. Er gebeuren erge dingen in Israëel. Oorlog, roof, honger, armoe, ziekte. De offers aan de Baäls worden verdubbeld, maar de toestand verbetert niet. In die werkelijk gróte, héél gróte nood merken de mensen, dat de Baäls hen in de steek laten. In die gróte angst en verlatenheid denken ze aan God, hun machtige Verbondsvriend. Ze roepen tot Hem om uitkomst. En dan — dan zien ze, dat God werkelijk „Eeuwig Getrouw” is! Dan kómt er grote, ongedachte redding! Dan roept God een sterke man, een held en zegt tegen hem: „Ga die vijanden verjagen, Ik zal je helpen!” Dan wórdten de rovers verjaagd, er komt rust en veiligheid in het land. De mannen kunnen weer zaaien en oogsten; de vrouwen mogen weer bakken en spinnen en weven. De vijanden zijn gevluht, de wegen zijn veilig, er is weer orde en recht. Want die door God geroepen held blijft een tijdlang het volk regeren. De mensen sméken hem er om. Ze noemen hem hun „Richter” en ze gehoorzamen hem graag. Ze kunnen nu ook langs de veilige wegen naar Silo reizen, om „Eeuwig Getrouw” in het Heiligdom te danken voor zijn hulp. Gelukkige jaren breken aan.

Maar later? Ach — als de richter gestorven is, stort al het goede weer ineem. Dan komen toch weer de Baäls in de plaats van God; dan verraden en verloochenen de Israëlieten „Eeuwig Getrouw” opnieuw.

Totdat er weer vijanden komen, méér en wréder dan te voren! Want God laat zijn volk niet los. De mensen kunnen ontrouw zijn, maar Hij blijft getrouw. Hij blijft aan hen werken. Ze móeten leren, zijn volk te zijn, dat met Hem alleen door het leven gaat. Zo alleen kunnen ze hun roeping vervullen en een zegen voor de wereld zijn.

Zie eens, wat doet die jonge boer daar? Hij haalt een paar armen vol koren uit de schuur en gooit die in de wijnpersbak. Dan stapt hij er zelf ook in en begint het koren te dorsen, heel in 't geheim. Telkens houdt hij even op en luistert, en speurt met zijn scherpe ogen de omtrek af. Ach, er zijn weer vijanden in het land. Zeven jaar geleden zijn de Midianieten gekomen en doortrapter rovers bestaan er niet. Ze laten de Israëlieten zaaien en planten. Maar als de oogst rijp is, komen zij het koren en de vruchten weghalen. Ze maken het land zo arm, als het nog nooit is geweest. Ze maken de mensen wanhopig en bang. En de Baäls helpen niet.

Nu is Gideon, de jonge boer, in 't geheim aan 't dorsen. Straks zal zijn moeder de korrels malen en er broden van bakken. Als er nú maar niemand bij hem komt, die hem verraden kan!

„God is met je, dappere held!”

Dát is een schrik! Wie spreekt daar? Is Gideon dan toch niet alleen? O, zie, daar staat iemand! Een vreemdeling! Een vijand? Neen, Gideon ziet duidelijk dat de vreemde een Afgezant, een Boodschapper is van God. Vol verwondering ziet hij hem aan. Moor, wat de Boodschapper zegt: „Gideon, God wil dat ge de Midianieten zult verslaan. God zal je de overwinning geven.”

Nu wordt Gideons verwondering nog groter.

„Hoe kàn dat?” stamelt hij, „ik ben de jongste thuis en we zijn maar heel gewone, arme mensen!”

„God zal je krachten geven,” zegt de Boodschapper. Hij zegt dit zo vast en zeker, dat Gideon hem onvoorwaardelijk gelooft en zijn zware taak op zich neemt.

De volgende morgen zendt hij renboden door het land, die de mannen oproepen tot de strijd. Ze komen graag, ze wachten al zo lang op een oproep! Ze komen bij duizenden, gewapend en wel.

Maar God zegt tegen Gideon, dat zijn leger veel te groot is. Niet hun éigen kracht, maar Góds kracht moet de overwin-

ning behalen. 't Zal als door een wonder geschieden. Daarom moet Gideon een deel naar huis laten gaan en uit de rest moet hij de meest bruikbaren uitzoeken. Hij laat de mannen marcheren en brengt hen dan bij een beek, om te drinken. Zelf ziet hij scherp toe, hóe ze drinken. De meesten scheppen water in hun handen en slobberen dat op. Maar er zijn er ook, die zich plat voorover gooien en gulzig drinken, zoals een hond dat doet. Dát zijn de rauwste gasten, en die moet hij hebben; het zijn er maar driehonderd.

't Wordt nacht, de nacht vóór de strijd. Gideon is met zijn mannen op een berg geslopen. In het dal aan zijn voeten liggen de Midianieten bij duizenden. Ze slapen in hun oorlogstenten en rusten uit van hun rove-rijen. Ze weten wel, dat er iets gaande is in Israël, maar daarover maken ze zich niet bezorgd. Tegen hen kan immers toch niemand op!

Gideon wacht zijn tijd af. Hij heeft een slim plan bedacht, om met zijn kleine troep het grote Midianietenleger te verslaan. In grote spanning verlopen de uren. Gideon kan geen rust vinden. Hij sluipt naar beneden en luistert aan de tenten van de vijand. Hoor! daar binnen wordt gepraat! Gideon legt zijn oor tegen het tentdoek. „Ik kan niet meer slapen,” broemt een mannenstem, „ik heb náár gedroomd. Een brood kwam de berg afrollen, 't werd groter en groter, 't botste tegen de tenten en verpletterde ons allemaal.”

„Slechte droom,” broemt een andere stem. „Die Gideon, weet je, die vertrouw ik niet.” De mannen zwijgen. Maar Gideon wordt heel vrolijk van binnen. Zie je wel, dat God de overwinning zal geven? Zelfs de vijanden drómen er al van. Hij sluipt terug naar zijn mannen en wekt hen. „Je weet er van,” zegt hij. „We hebben ieder een brandende fakkel en zetten de drinkkruik er omgekeerd op. We omsingelen de vijand en als ik de bazuin blaas, sla je met je zwaard de kruiken stuk. Dan laaien de fakkels helder op. Je stormt voorwaarts en je roept

onze oorlogskreet: Voor God en voor Gideon!”

Ja, ja, de mannen weten 't. Ze hunkeren om aan de slag te gaan. Ze sluipen omlaag, ze omsingelen het kamp. Een felle bazuinstoot klinkt door de donkere nacht. En dan — opeens is de nacht niet donker meer. De fakkelgloed laait hoog op en driehonderd sterke kelen roepen: „Voor God en voor Gideon!” Voor de Midianieten wordt het een verschrikking. Ze vluchten met achterlating van hun roof. Gideon en zijn mannen jagen hen achterna tot ver over de grenzen. De rust en de welvaart keren terug in het land, en Gideon wordt richter over Israël. „Want,” zeggen de mensen, „door hem heeft „Eeuwig Getrouw” ons verlossing gegeven.”

39. SIMSON, DE EENZAME HELD

Weer zijn er vijanden in het land en weer helpen de Baäls niet. Ditmaal zijn het de Filistijnen, even brutaal en roofzuchtig als vroeger de Midianieten waren. Zwaar wordt de nood in Israël.

In deze tijd van angst en gevaren wordt er in het huis van Manoah een kindje geboren. 't Is een jongen en hij is veel sterker en groter dan andere pasgeboren kinderen.

„Zie je wel,” zegt de moeder trots, „'t is een heel bijzonder kind, precies zoals de Engel heeft gezegd. Hij zal zéker een held voor God worden. Nu moeten we alles precies zo doen, als de Engel geboden heeft. Hij mag nooit wijn drinken en zijn haar zullen we nooit knippen. Daaraan kan iedereen altijd zien, dat hij iets bijzonders is, dat hij God méér dienen moet, dan een ander.”

De ouders noemen hun jongen Simson en Simson blijft een heel bijzonder kind. Bijzonder, maar niet gemakkelijk. Voor zichzelf niet, en voor anderen evenmin. Hij is groter en sterker en woester dan zijn kameraden; hij maakt hen bang, ze laten hem alleen. Later vinden de meisjes het ook niet prettig om met de bazige, woeste Simson om te gaan. En dan dat vreemde,

lange haar van hem! En dat hij nooit het vrolijke wijnfeest mag meevieren! Ook de meisjes laten de sterke Simson alleen. Maar Simson wil toch een vrouw hebben. Als de meisjes van zijn eigen volk niet willen, zoekt hij er een bij de Filistijnen, bij de vijanden van zijn land. Zijn ouders schrikken van zijn plannen. Toch gaan ze met hun zoon mee naar Timnath, om voor de bruiloft af te spreken. De weg is lang en eenzaam en een hevig gebrul doet de oude mensen rillen van angst. „Een leeuw! Een leeuw! En nergens een schuilplaats!” „Och, stil toch!” roept Simson. „Dat is immers een heel gewone leeuw!” Hij zoekt 't dier op, en grijpt het bij de opengesperde muil. Even een felle worsteling, dan ligt 't roofdier verscheurd op de grond.

„'t Is al klaar,” zegt Simson, „kom, we gaan weer verder.” Verwonderd zien de ouders hun vreemd-sterke zoon aan. Kan hij 't zelfs winnen van een sterke, hongerige leeuw?

In Timnath wordt alles voor de bruiloft afgesproken. 't Zal een rijk en vrolijk feest worden, met véél gasten. Allemaal Filistijnen natuurlijk, want van zijn eigen volk durft Simson niemand meenemen. Zelfs zijn ouders willen niet voor de tweede keer naar die gehate Filistijnen gaan. En zo gaat Simson heel alleen naar zijn bruiloftfeest. Onderweg denkt hij aan de jonge leeuw, die hij verscheurd heeft. Wat zou er van hem geworden zijn? O, zie, vogels en kleine roofdieren hebben het vlees weggegeten. En kijk eens — een wilde bijenzwerm heeft al een raat tussen de ribben gebouwd. Simson breekt er een stuk af en zuigt de honing uit terwijl hij verder loopt.

In Timnath, in het bruiloftshuis, gaat 't vrolijk toe. Er wordt gegeten en gedronken en 's avonds worden er raadsels opgegeven. Simson is aan de beurt. Nee maar! hij weet een pracht van een raadsel!

„Wedden om dertig stel nieuwe kleren, dat jullie 't nooit raadt?” roept hij. En de dertig gasten schreeuwen: „Best! Kom maar op met je raadsel!”

„Voedsel kwam uit de eter en zoetigheid

kwam uit de sterke,” zegt Simson. „Wat is dat nu, hè?”

De bruiloftsgasten denken en denken. Ze vinden 't antwoord niet. Dat wordt een dúúr raadsel, want ze zullen ieder aan Simson een nieuw stel kleren moeten geven.

„Dat doen we niet,” zeggen ze, „er is toch zeker nog wel een middel om er achter te komen?” Ze gaan naar Simsons jonge vrouw en fluisteren met haar.

„Filistijnen moeten elkaar altijd helpen,” zeggen ze dreigend. „Dus jij helpt ons nu; en anders steken we de boel hier in brand.”

„Ik zal 't wel doen,” zegt de vrouw bang. „Morgen vertel ik 't jullie, kom morgen maar terug.”

Die avond zeurt ze zolang, tot Simson haar de leeuwengeschiedenis vertelt. En de volgende dag wachten de dertig gasten Simson op. Lachend roepen ze: „O, Simson! Wat is sterker dan een leeuw en wat is zoeter dan honing? Kom nu maar op met je prijs!”

Simson is woedend. „Verraad! verraad!” schreeuwt hij. „Je kleren, die zul je hebben! Wacht maar! Ik haal ze al!” Hij doet 't op zijn woeste manier. Hij vermoordt dertig Filistijnse mannen en neemt hun kleren mee. Die gooit hij zijn gasten voor de voeten. Ze kijken er naar met afgrijzen. Er kleeft bloed aan. Ze begrijpen, wat er gebeurd is.

Maar Simson loopt weg. Kwaad. En diep ongelukkig. Allen hebben hem bedrogen. Weer is hij alleen. Altijd alleen. Later wil hij terug naar zijn vrouw. Hij komt als een bedelaar. Maar haar vader lacht hem uit. „Die is allang met een ander meegegaan,” zegt hij spottend. „Waarom liep je ook weg als een dolle? Dat heb je er nu van!”

Alweer verraad! Nu voelt Simson zich nog veel ongelukkiger en eenzamer. Maar nú wordt zijn woede op die valse Filistijnen eerst ontzettend groot. Hij wil wraak nemen! Wraák! Hij bedenkt een vreemd, wild plan. In klemmen vangt hij vossen, wel driehonderd. Die bindt hij met de staarten aan elkaar vast en tussen de staarten bindt hij brandende bossen stro. Dan laat

SIMSON, DE EENZAME HELD



Simson verslaat de Filistijnen

hij de arme dieren los. Ze worden dol van angst en rennen schreeuwend heen en weer. Door 't koren, dat rijp en droog op 't land staat! Door 't struikgewas! Door een schuur! Door een huis! Overal waar ze komen, stichten ze brand! Overal sláán de vlammen uit. 't Wordt alles één knetterende vuurzee onder een regen van vonken. Aan blussen hoeft niemand te denken, want de oogsttijd is de droge tijd en in de droge tijd is er zo goed als nergens water. De Filistijnen knarsetanden van machteloze woede als ze zien, hoe heel hun hebben en houden verbrandt.

Ook Simson kijkt naar de felle brand.

Dan loopt hij weg, de eenzaamheid in. In een grot in 't gebergte gaat hij wonen. Hij kan de mensen niet meer zien!

Maar daarmee is de zaak niet afgelopen, want de Filistijnen nemen op hun beurt wraak op de Israëlieten. Ze roven en branden en moorden. „En dat doen we net zolang, tot we Simson zelf in handen hebben,” zeggen ze.

Eerst als je Simson aan ons uitlevert, houden we op.” Nu besluiten de Israëlieten Simson uit zijn berghol te gaan halen. Hij

is immers toch nooit meer dan een lastige, onbegrepen vreemdeling voor hen geweest! Dat hij een geschenk van God is voor het hele volk, hebben ze nooit kunnen ontdekken. En Simson heeft het hun ook nooit werkelijk laten zien. Hij heeft zijn bijzondere gaven misbruikt aan andere dingen. Zo verraden ze heel gemakkelijk hun volksgenoot terwille van wat voordeel. En — de reus laat zich meevoeren, de grote handen met touwen gebonden. Vreemdkalm gaat hij met zijn verraders mee. 't Hele leven kan hem immers niets meer schelen; de mensen kunnen met hem doen, wat ze willen. Zo ongelukkig als nú heeft hij zich nog nooit gevoeld. Zijn kalmte duurt . . . tot dat hij zijn doodsvijanden, de Filistijnen, ontdekt. Totdat hij de begerige grijs op hun gezichten ziet en hun kreten hoort. Dan is het opeens met zijn vreemde kalmte gedaan. Hij voelt de grote kracht, die hij van God ontvangen heeft, in zijn spieren gloeien. Zijn armen, zijn handen, ze beven en tintelen van die kracht. Zullen de Filistijnen hem te pakken krijgen? Nooit! Nooit!

Simson zet zijn spieren op onder de touwen die hem binden. De touwen knappen af als rietstengels. Nu de gehate Filistijnen te lijf!

Een wapen? Wacht! Hier op de grond ligt een bot, een stuk geraamte van een ezelskop! 't Lijkt wel iets op een zwaard. In een sterke vuist kan 't een gevaarlijk wapen worden. Simson bukt zich, raapt 't op, stormt op de Filistijnen af en slaat om zich heen. Lang duurt 't niet, dan heeft hij de strijd gewonnen. De Filistijnen vluchten. Of ze liggen dood op het veld. Simson zingt een woeste zegezing:

„Met een ezelskaak heb ik ze geraakt!

Met een ezelskaak versloeg ik duizend man!”

Maar dan opeens voelt hij zich weer eenzaam, moe en dorstig. Als God hem toen geen bron gewezen had, zou hij van dorst zijn gestorven. Nu drinkt hij en zet zijn zwerftocht voort.

In later jaren heeft hij weer een vrouw, wéér een Filistijnse. Ze heet Delila en laat

SIMSON, DE EENZAME HELD

zich door haar landgenoten bepraten om Simson aan hen over te leveren. Want de Filistijnen zinnen nog steeds op wraak. Ze waren al zo mooi de baas in Israël, ze meenden, dat ze 't reeds gewonnen hadden. Maar Simson is gekomen met zijn machtsvertoon. Toen zijn ze door Simson verslagen. Daarmee is het verzet weer wakker geworden in Israël. Simson, de grote, sterke man, Simson, de vrije en ongenaakbare, die zich van de Filistijnse overheersing niets aantrekt, is zelf door „Eeuwig Getrouw” als een stuk verzet in Israël neergezet. Simson is als 't ware een levende belofte van „Eeuwig Getrouw”, dat Israël deze bange tijd te boven zal komen. Zolang Simson er is, zijn de Israëlieten er niet onder te krijgen. Daarom moet hij weg. Niet „Eeuwig Getrouw” der Israëlieten, maar de Dagon der Filistijnen moet deze strijd winnen. Simson moet weg. En Delila zal hen daarbij helpen. Zij moet uitvinden, waarin de uitzonderlijke kracht van Simson schuilt. Duizend goudstukken kan ze er mee verdienen. Voor die duizend goudstukken verraadt ze Simson graag; hij is voor haar immers ook niet meer dan een onbegrepen, zonderlinge vreemde! Hem liefkozen en vleien, dat hoort bij haar verraad.

„Je bent zo sterk, Simson. Jij bent veel sterker, dan alle andere mannen. Hoe komt dat toch! Wat is het geheim van jouw grote kracht? Toe, zeg 't mij, mij alleen!”

Tot driemaal toe weet Simson haar met een leugen af te schepen. Maar wanneer ze niet ophoudt hem te vleien, vertelt hij haar zijn wonderlijk geheim met God, het bijzondere verbond, dat het doel en de kracht van zijn leven uitmaakt. En dat tevens het geheim is van zijn lange haartooi.

Zo verraadt Simson het verbond met God aan een Filistijnse. Zo minacht hij Gods werk aan hem.

Nu gaat het snel bergafwaarts met hem. Delila waarschuwt de Filistijnen; deze verstoppen zich in de nabijheid. En 's avonds, wanneer Simson zwaar slaapt, snijdt ze met een scherp mes zijn lange lokken af. Ze wenkt de vijanden, een hevige worsteling

volgt, maar Simsons kracht is geweken, als een gewoon mens kan hij tegen de overmacht niet op. Hij wordt gevangengenomen en in triomf weggevoerd.

Ze branden hem de ogen uit en laten hem in de gevangenis slavenwerk verrichten. Met zijn grote handen moet hij maalstenen ronddraaien, waartussen het koren tot meel wordt gemalen.

Daarna gaan ze een groot feest maken voor hun god Dagon, de eigenlijke winnaar van deze vreemde strijd. Om Dagon te eren, moet ook Simson verschijnen, zodat alle mensen hem kunnen zien. Een slaaf brengt de blindeman en zet hem neer bij een van de pilaren, die de galerij ondersteunen. Er stijgt een gebrul op onder de Filistijnen. „Heil, Dagon! Heil, Dagon, onze sterke God!” Simson hoort het gejuich. Zó eenzaam en ongelukkig als nu is hij nog nooit geweest. Nu wordt Dagon geëerd en „Eeuwig Getrouw” gehoond. Door wiens schuld? Simson buigt diep zijn hoofd. Hij weet wel, wiens schuld het is! Als hij zijn grote kracht gebruikt had in de dienst van God, zou 't er dan nu niet heel anders uitzien? Maar hij heeft niet gewild. Hij, Simson, is de enige schuldige van heel dit droevig gebeuren! Deze schuld voor God woelt in zijn hart.

Maar... kan hij nu nòg niet...? Al moest 't zijn leven kosten, kan hij nu nòg niet strijden voor God? Wanneer God hem nog één keer zijn oude kracht wilde teruggeven! Wat zou er dan niet kunnen gebeuren? Simson smeekt er om met al 't vurig verlangen, dat in hem is. „O, God! sterk mij nog deze ene keer!”

En dan... dan voelt hij opnieuw die wonderlijke kracht in zijn spieren trillen. 't Komt! 't Komt!

En dan verricht Simson, de eenzame blinde held, die pas op 't allerlaatst de ernst en het doel van zijn leven begrepen heeft, zijn laatste krachtdaad. Hij weet het, ditmaal zal 't hem zijn leven kosten, maar dat doet nu niets meer ter zake. In dit laatste en grootste ogenblik mag en wil hij nog beantwoorden aan Gods bedoeling met hem:

een teken, een moedgevend teken te zijn van de alles-overwinnende kracht van „Eeuwig Getrouw“, die aan zijn volk de vrijheid terug zal geven.

Met zijn geweldige handen grijpt Simson de pilaren beet en schudt er aan. Ze breken af als dorre staken. De gevolgen zijn ontzettend. 't Dak en de galerijen van de Dagonstempel storten in en alle feestvierende Filistijnen komen jammerlijk om het leven. Ook Simson zelf wordt onder het puin bedolven en vindt de dood. In zijn sterven heeft hij het doel van zijn leven bereikt. Israël heeft Gods ingrijpen gezien. „Eeuwig Getrouw“ is weer werkelijkheid voor Israël.

„„Eeuwig Getrouw“ heeft gewonnen, Dagon heeft verloren,“ wordt er gejubeld. „Eeuwig Getrouw“ zal ook verder zijn macht laten zien en de vijand volkomen verdrijven.

Deze jubel is het begin van de bevrijding.

40. RUTH

In die richterentijd gebeurt het weer eens, dat er hongersnood is in het land. En dan besluiten een vader en een moeder om met hun twee jongens uit te wijken naar een vréemd land, waar het leven gemakkelijker is. Ze hebben een boerenbedrijf in Bethlehem, maar het levert al jaren niet genoeg meer op. Daarom verlaat de man zijn huis en zijn land en trekt naar Moab. Daar vestigen ze zich en daar gaat het hun zó goed, dat ze helemaal niet meer naar Bethlehem terugverlangen. De jongens groeien er op tot flinke mannen, ze trouwen met Moabietische vrouwen en allemaal samen zorgen ze voor het land en het vee. Bethlehem? Och, ze zijn het bijna vergeten! Maar dan komt er grote droefheid over hun leven. Kort na elkaar sterven de vader en de beide zoons. Nu blijven de drie bedroefde vrouwen alleen achter. Naomi, de oude moeder, met Ruth en Orpa, haar schoondochters. Opeens voelt Naomi zich een vreemde in dit vreemde land. Haar man is

weg, haar beide zoons zijn weg. Wat dóet ze hier eigenlijk nog! Een groot verlangen komt er in haar hart naar Bethlehem, haar oude woonplaats in haar oude vaderland. Op een dag besluit ze tot de reis! Ruth en Orpa trekken met haar mee.

Maar wat is er met Orpa? Och, ze ziet telkens achterom, ze zucht, er staan tranen in haar ogen. Het scheiden van haar land valt haar zo moeilijk. En wonen ginds niet haar ouders? Zal ze die nu nooit weer terugzien?

Moeder Naomi merkt wel, dat Orpa verdriet heeft. Ze staat stil en zegt: „Kinderen, ga jullie nu terug en laat mij alleen verder reizen; je bent altijd zo goed en lief voor me geweest, God zal je er voor zegenen. Ga nu maar terug.“ Orpa barst in tranen uit. Ze omhelst moeder Naomi en bedankt haar en begint alvast terug te gaan.

En Ruth? Gaat die niet met haar?

„En jij, Ruth?“ vraagt Naomi zacht. „Moet jij ook niet teruggaan?“

„Moeder,“ zegt Ruth. „Ik hoor bij u, laat mij bij u blijven. Waar u woont, wil ik ook wonen; uw land is mijn land; en — uw God is mijn God!“ Orpa ziet nog eens vragend achterom, maar Ruth schudt haar hoofd. „Nee, ik ga niet mee. Ik blijf bij moeder Naomi.“

Zo reizen die twee vrouwen samen naar Bethlehem, de oude, zwakke vrouw en de jonge, sterke Ruth. Eindelijk komen ze in Bethlehem aan. De mensen kijken en kijken naar die twee reizigsters. „Wie zijn dat? Is dat... Naomi? Wat is ze veranderd, wat is ze oud geworden!“ „Ben jij het werkelijk, Naomi?“ Naomi glimlacht moe. „Ja, ik ben het, ik heb veel droefheid onderhouden. Je kunt me beter Mara noemen, dan Naomi.“ Mara betekent namelijk bitterheid.

Maar 't is wel heerlijk, dat Ruth bij haar is. Ruth zorgt voor haar en Ruth is onvermoeibaar. Om te beginnen moet er een huisje zijn en als dat gevonden is, moet er meel zijn, om brood van te bakken.

Gelukkig is het de tijd van de tarweoogst. De maaiers zijn dag in dag uit op de

RUTH

velden en Ruth gaat met andere vrouwen en meisjes mee om aren te lezen. Op zo'n groot oogstveld komen eerst de maaiers, dan de schovenbinders, en daar achteraan komen de arme mensen, die de vergeten aren mogen oprapen. Er moeten vergeten aren liggen. Dat is een wet van God. Een wet van barmhartigheid. Niemand mag schrapen, ieder moet wat voor zijn arme naaste over hebben. Laat ze maar komen naar het oogstveld en hun deel halen van de overvloed, die God heeft laten groeien. Wie niet te lui is, om vaak te bukken, kan heel wat koren verzamelen.

Ruth is zeker niet lui! Alle aren, die ze krijgen kan, verzamelt ze geduldig in haar grote schort. Ze heeft al een hele bos bij elkaar.

Zie eens, daar komt heer Boaz aan, de eigenaar van al deze landerijen. Iedere dag komt hij naar het mooie oogstwerk kijken en al de knechts vinden, dat ze een beste, vriendelijke baas aan hem hebben. Ja, maar heer Boaz weet dan ook, dat God hem al dit goed heeft toevertrouwd. Ook als landheer wil hij God dienen.

„Wie is dat meisje?“ vraagt Boaz. „Haar heb ik nog nooit hier gezien.“

„Dat is het meisje uit Moab, heer. Ze heet Ruth en is met de oude moeder Naomi meegekomen. U weet wel, Naomi, die lang geleden is weggetrokken met haar man en haar beide zoons. Sedert vanmorgen is Ruth hier bij ons en ze is de vlijtigste van allen.“

„Help haar maar wat voort,“ zegt Boaz tegen zijn binders. „Ik ken Naomi van vroeger. Ze is nog verre familie van me. Ruth moet veel koren thuisbrengen, want Naomi mag geen gebrek lijden.“

Nu laten de binders met opzet grote handenvol korenaren liggen, die Ruth mag oprapen. En heer Boaz gaat zelf naar 't meisje toe.

„Je hoeft nooit naar een andere akker te gaan,“ zegt hij vriendelijk. „En straks, als er rusttijd is, kom dan bij ons zitten. Je kunt meeeten en een slok wijn drinken.“ Ruth maakt een diepe buiging voor de landheer.



Ruth

„Ik ben een vreemde in dit land, en toch helpt u mij,“ stamelt ze.

„Ik heb gehoord, wat je voor Naomi doet,“ zegt Boaz. „En ook heb ik gehoord, dat je onze God wilt dienen. Daarom wil ik je voorthelpen, zoveel ik kan.“

Tot de avond toe werkt Ruth op 't oogstland en als ze thuiskomt, slaat Naomi haar handen in elkaar van verbazing. „Zoveel koren! Op wiens land ben je geweest, Ruth?“

„Op het land van Boaz,“ zegt Ruth.

„Boaz? Heb je bij Boaz gewerkt? Hij is familie van me, o, als hij ons helpen wil, dan zullen we niet in armoede leven!“

En Boaz wil werkelijk helpen.

Maar hoe kan hij het beste helpen? Naomi — en ook Ruth?

Op een dag is er een vrolijk bruiloftsfeest in het grote huis van Boaz. Boaz is de bruidegom en Ruth is de lieve bruid. En gindse oude vrouw, die er zo gelukkig uitziet? Wel, dat is Naomi. Neen, nu zegt ze niet meer, dat ze Mara wil heten. Nu wil ze haar eigen mooie naam, die „lieflijkheid“ betekent, graag bewaren. Het leven wordt weer zo mooi voor haar, nu Ruth en Boaz gelukkig zijn.

Na verloop van tijd wordt er in het huis

van Boaz een kleine jongen geboren. Dat is een nieuw en groot geluk voor Naomi. Nu is ze grootmoeder. De kleine jongen wordt Obed genoemd.

En — maar dit is eigenlijk nog een geheim — deze Obed is véél, héél veel jaren later, de grootvader geworden van — Koning David. Dus wat was Ruth, de Moabitische van koning David? De... óvergrootmoeder!

41. SAMUËL

Wat is er in al die jaren van strijd en nood van de Heilige Tent geworden? Van het Huis voor God, dat de Israëlieten in de woestijn zo kunstig hebben opgebouwd?

De Tent is al deze jaren bewaard gebleven. Wat de vijanden ook hebben geroofd, de Tent hebben ze niet dŕrven roven. Hij staat in Silo en bij de Tent is een huis gebouwd, waarin Eli, de hogepriester, woont. Eli is tevens richter, maar veel ontzag heeft hij niet onder de mensen. Zijn eigen zoons hebben niet eens ontzag voor hem. Ze zijn priesters geworden. Ze heten dienstknechten van God, maar wanneer er offers in het Heiligdom gebracht worden, stelen ze daarvan het beste weg. Zoals deze priesters doen, zo doen de meesten van het volk. Ze bekommeren zich niet om God en de wetten, die Hij gegeven heeft.

Maar toch zijn er ook nog eenvoudige, trouwe mensen, die ieder jaar eerbiedig naar Silo reizen, om daar hun offers te brengen. Een van die mensen is Elkána. Hanna, zijn vrouw, heeft een groot verdriet in haar leven, omdat ze geen kinderen heeft. Wanneer Elkána zijn offers gebracht heeft, blijft Hanna nog achter in 't Heiligdom.

„Hier woont „Eeuwig Getrouw”,“ fluistert ze. „Hij kan mijn verdriet veranderen in vreugde. Ik zal Hem nu nog eens heel bijzonder vragen om een kind.”

„Als ik van U een zoon krijg,” bidt ze in haar hart, „dan zal ik die zoon aan U wijden. Hij zal uw dienaar worden, hier in het Heiligdom.”

De oude Eli wil de Tent sluiten; hij ziet Hanna staan, haar lippen bewegen, doch woorden hoort hij niet. Ruw pakt hij haar bij de schouders. „Maak dat je weg komt! Schaam je! Je bent dronken, vrouw.” Hanna schrikt op uit haar gebed.

„Nee, nee, ik ben niet dronken! Ik heb een groot verdriet, dat heb ik aan „Eeuwig Getrouw” verteld, ik heb Hem mijn hartewens gezegd.”

Nu heeft Eli spijt van zijn optreden. Zelfs mag hij van God een woord tot haar spreken, dat haar troosten zal. „Ga in vrede,” zegt hij, „„Eeuwig Getrouw” zal je wens vervullen.” Heel getroost gaat Hanna met haar man naar huis. En zie, na verloop van een jaar krijgt ze werkelijk een zoon. Dat is een vreugde! Ze noemt hem Samuël en ze hoopt, dat hij later een held mag worden. Een held voor God!

Maar nu moet Hanna ook haar belofte houden. Zodra haar jongen zijn moeder kan missen, brengt ze hem naar Eli. Die zal hem verder opvoeden tot dienst in het Heiligdom.

't Afscheid is moeilijk en zwaar is 't, om zonder de jongen huiswaarts te gaan. Doch ieder jaar komen Hanna en Elkána naar Silo gereisd en ieder jaar brengt de moeder een nieuw, wit priesterkleed voor hem mee, dat ze zelf gesponnen, geweven en genaaid heeft.

Zo groeit de jonge Samuël op in Eli's stille huis. Al heel spoedig is hij de rechterhand van de oude man en wanneer Eli gebrekkig en blind wordt, is hij ook zijn trouwe verzorger.

Nu is het nacht en stil, heel stil rondom. Eli slaapt reeds lang. Aan de andere kant van het gordijn ligt Samuël, de jonge helper, op zijn rustbank. Ook hij zal in slaap vallen. Daar hoort hij zich bij zijn naam roepen.

„Samuël! Samuël!” Meteen is hij klaar wakker. Eli roept! Zou de oude man niet goed zijn geworden? Meteen staat hij al naast Eli's bed. „Hebt u mij geroepen, vader?” Maar Eli zegt: „Nee, mijn jongen, ik riep je niet. Ga gerust weer slapen.”

Samuël strekt zich weer op zijn rustbank uit. Maar hoor! Daar is 't weer. Een stem roept: „Samuël! Samuël!”

Nú is 't geen vergissing! Nu hééft Eli hem geroepen!

„Kan ik wat voor u doen, vader?”

„Neen, mijn jongen, ik riep je niet. Ga slapen.”

Weer strekt Samuël zich uit. En weer neemt hij hetzelfde geroep.

„Samuël! Samuël!”

„Vader Eli, ge hebt me wèl geroepen! Zeg toch, wat ik doen moet.”

Eindelijk begint Eli het te begrijpen. Wat Samuël hoort, is geen mènsestem. 't Is de stem van „Eeuwig Getrouw”, die hem zo duidelijk roept.

„Ga rustig liggen, mijn jongen. En als je de stem wéér hoort, zeg dan: „O, „Eeuwig Getrouw”! spreek tot mij, uw dienstknecht luistert!” God heeft je zeker iets heel bijzonders te zeggen, want 't is in vele jaren niet gebeurd, dat Hij zó een mens geroepen heeft.”

Verwonderd en verlangend doet Samuël wat Eli zegt. En dan spreekt God tot hem. Dan gebeurt het wonderlijke, dat „Eeuwig Getrouw” aan hem dingen vertelt, die later zullen gebeuren. Eigenlijk is 't een boodschap voor Eli, die Samuël moet overbrengen. Eli, de ontrouwe hogepriester en zijn beide ontrouwe zoons zullen omkomen op een en dezelfde dag. Samuël durft 't de oude man niet vertellen, maar Eli dwingt hem om 't te zeggen. Hij hoort zijn vonnis gelaten aan en buigt zijn hoofd.

„Hij moet maar doen, wat Hij goedvindt,” zegt hij.

De plundertochten van de Filistijnen worden steeds brutaler. Al maar dieper dringen ze het land binnen en al maar méér roven ze weg. 't Gaat niet langer, er moet gevochten worden. 't Gaat er woest toe in die strijd.

De Israëlieten merken, dat ze 't verliezen moeten. 't Eerste treffen alleen kost hun reeds vier duizend man. En dan — dan denken ze aan de verhalen van vroeger. Hoe Mozes en Jozua de strijd wonnen, omdat

„Eeuwig Getrouw” met hen was!

„Hij moet nu ook met òns zijn!” roepen ze. „Hij moet ons helpen winnen! Vlug! Haal de Ark uit de Tent, wij móeten deze strijd winnen!”

Zo denken ze, dat de Heilige Ark een soort van toverkist is, een ding, dat ze in de strijd mogen slepen om de overwinning te behalen! Een vreugdegehuil breekt los, wanneer de Ark verschijnt. Maar de Filistijnen zeggen: „Ze halen hun God in de strijd. Nu moeten we dubbel hevig vechten. Nu gaat het er om, wie winnen zal. Onze God Dagon of die God van Israël.”

God laat de Filistijnen de strijd winnen. God laat zelfs toe, dat de Filistijnen de Heilige Ark onder gejuich wegvoeren naar hun tempel, waar ze hem neerzetten aan de voeten van het Dagonbeeld.

Een renbode moet een hele serie verschrikkelijke tijdingen overbrengen aan Eli, de richter en hogepriester. De oude man zit buiten op een bank; hij wacht in grote spanning en luistert, zoals blinden luisteren. Daar houden snelle voetstappen bij hem stil, daar staat de looper hijgend voor hem.

„Wat is er gebeurd?” roept Eli. „Hoe is 't gegaan?”

„De slag is verloren,” klinkt 't somber.

„En verder? Verder?”

„Uw zoons zijn allebei gesneuveld.”

„En verder? Wat nog meer?”

„De Filistijnen hebben de Ark geroofd.”

Dit is te veel voor de oude, zwakke man. De Ark geroofd!

Daarmee heeft Israël zijn grootste schat, zijn eer, verloren!

Eli kan dit niet verdragen, hij valt van zijn bank en sterft.

Nu wordt Samuël, behalve priester, ook richter in Eli's plaats. 't Is een arm, verslagen en wanhopig volk, dat hij onder zijn hoede krijgt. De Filistijnen daarentegen voelen zich machtiger dan ooit en juichen over het bezit van de Ark.

Làng duurt hun juichen echter niet! Ze worden bang! Bang voor de geheimzinnige dingen, die er gebeuren. Hebben ze de God van Israël dan toch niet overwonnen? Is Hij

in werkelijkheid toch degene, die regeert? O, 't is zo angstig vreemd! Tot driemaal toe valt het Dagonbeeld van zijn hoge voetstuk af en de laatste keer ligt 't in brokken op de grond. En 't is zo volkomen onverklaarbaar! Of 't moest zijn, dat de God van Israël zijn macht toont! Maar er gebeuren nog meer dingen die de mensen bang maken. Er breekt een ziekte uit, waaraan veel mensen sterven. Daarna komt er een muisenplaag, die de oogst vernielt. De angst in de Filistijnse harten wordt steeds groter. Die Ark — die geroofde Ark — daarvan komt al deze ellende. Die Ark moet weg!

Van de ene stad wordt de Ark naar de andere gesleept. Alle vijf hoofdsteden van de Filistijnen krijgen een beurt en overal breken dezelfde plagen los. Maar dan hebben de mensen er genoeg van!

„De Ark moet weg, eer we allen sterven!” roepen ze. Zo eenvoudig is dat echter niet. Niemand durft de verantwoordelijkheid op zich nemen; de angst voor de Ark is te groot. Wacht, ze zullen 't aan de Ark zelf overlaten, waar hij heen wil! Er worden twee koeien voor een platte wagen gespannen en op die wagen wordt de Ark geplaatst. Een zweepslag klinkt, de koeien mogen lopen, waarheen ze willen, want een voerman zit er op de wagen niet. Waarheen gaan ze? Naar hun kalfjes, die met een touw staan vastgebonden? Neen, ze gaan, waarheen de God van Israël hen drijft. Ze gaan naar de grens van Israël en houden halt in het eerste dorp. De mensen zijn daar druk bezig met de oogst. Dat is een verrassing. Voorlopig wordt de Ark op een dorsvloer gezet en eerbiedig toege-dekt. Een jonge boer krijgt tot taak, de Ark te bewaken.

42. DE EERSTE KONING

Twintig jaren gaan voorbij. Al die tijd is Samuël een rechtvaardig richter en een trouw priester, die zijn volk wijst op „Eeuwig Getrouw”, de sterke Verbondsgod, die ze zo heel gemakkelijk vergeten

en verraden. Maar dan is hij oud en het volk, dat aan de toekomst denkt, wenst een koning. Volksvertegenwoordigers delen die wens aan Samuël mee. „We willen een koning, evenals de volken, die rondom ons wonen.”

Samuël wordt ongerust en bedroefd door die vraag. „Je hebt immers een koning!” zegt hij. „„Eeuwig Getrouw” is onze koning, dat vergeet je zeker. Een Hoger en Machtiger is er niet.”

Ja, dat weten de volksvertegenwoordigers ook wel. Maar zo bedoelen ze het immers niet. Ze bedoelen een menselijke koning, één, die het leger kan aanvoeren.

Samuël schudt weer zijn grijze hoofd. „Dat zal jullie ook niet bevallen, bedenk je eerst nog maar eens goed! Zo'n koning moet akkers en boomgaarden en dienstvolk hebben. Dat moeten jullie opbrengen. Hij gaat zware belastingen heffen. Die moeten jullie betalen. Bedenk je goed, eer het te laat is.”

Maar de Israëlieten zijn vast besloten, ze willen een koning hebben. De Onzichtbare God als koning is hun zo ver, zo vréemd.

„Dan zal ik God voor jullie vragen,” zegt Samuël vermoeid. En God laat zijn dienstknecht weten: „Het volk mag een koning hebben en gij, Samuël, moet zorgen, dat er een koning komt.”

Dat wordt een zware, verantwoordelijke taak voor de oude man. Gelukkig weet hij heel zeker: God zal hem helpen. Niet Samuël kiest, maar God doet dat. Ja, eigenlijk hééft God al gekozen, doch wie het zal zijn, weet nog niemand. Ook Samuël niet. En hoor nu, hoe de man gevonden wordt, die koning mag zijn over het volk van God!

In het land van Benjamin woont een boer, Kis genaamd. Op een dag lopen er ezelingen van zijn kudde weg en de boer stuurt zijn zoon met een knecht er op uit, om de kostbare dieren te zoeken. Eén, twee, drie dagen zoeken ze en vinden niets. Dan zegt Saul: „We moeten nu naar huis gaan, anders zou vader over ons nog méer bezorgd worden, dan over de ezelingen.” „'t Is jammer,” zucht de knecht. „Laten we toch nog

DE EERSTE KONING

één ding proberen. We zijn vlak bij Rama, waar Samuël, de Godsman, woont. Misschien weet hij, waar de ezalinnen zijn. Ik heb nog wat zilvergeld, om hem mee te betalen." Goed, dat zullen ze dan nog proberen. Ze vragen aan een paar vrouwen: „Woont de Man Gods, de ziener, hier?" En de vrouwen antwoorden: „Zeker, hij woont hier en hij is thuis ook. Ginds, op de hoogte, staat zijn huis."

En dan — dan gebeurt er een van die stille wonderen, die God zo dikwijls doet. Wanneer Saul er aan komt, komt Samuël juist zijn woning uit. Hij ziet de grote, sterke jongeman en verneemt meteen de stem van God:

„Deze is het, die Ik tot koning uitgekozen heb."

Saul zelf? Saul weet er nog niets van!

„We zoeken afgedwaalde ezalinnen," zegt hij, „we wilden aan de ziener vragen, of die ons misschien helpen kan."

„Ik ben de ziener," zegt Samuël vriendelijk. „En wees niet bezorgd over de ezalinnen, want ze zijn reeds gevonden. Blijf hier overnachten, ik heb belangrijke dingen met u te bespreken."

Die avond komt Samuël er niet meer toe, Saul zijn geheim te openbaren. Dat gebeurt eerst de volgende ochtend, wanneer hij Saul een eind op weg brengt.

„Laat die knecht vooruitgaan," zegt hij, „ik moet u alleen spreken, want ik heb een woord van God voor u."

In grote spanning blijft Saul staan. De knecht, de dieren, de wachtende vader, de boerderij, 't is alles weg uit zijn gedachten. 't Is, alsof hij en Samuël alleen op de wereld zijn, alleen met God.

En nu gebeurt er iets groots. Zie, Samuël neemt het kleine kruikje met gewijde olie, dat onder zijn wijde mantel aan zijn gordel hangt. Op een wenk buigt Saul zijn hoofd. Samuël giet de olie over zijn lokken uit en plechtig klinkt zijn oude stem: „„Eeuwig Getrouw" heeft u gezalfd tot koning over zijn volk, om het van zijn vijanden te verlossen. Ga nu naar Gilgal, daar zal ik met u dankoffers brengen."

Is de zaak nu klaar? Is Saul nu koning over Israël?

Samuël kent het volk te goed. Hij weet, hoe moeilijk het voor de mensen is, om eenvoudig te geloven. Daarom organiseert hij nu nog een grote verkiezing, waar de mensen zelf hun koning mogen kiezen, door het lot. Natuurlijk staat God achter deze verkiezing en Samuël weet nu de uitkomst reeds. Saul zal het zijn, de zoon van Kis.

Er wordt een grote volksvergadering uitgeschreven op het veld van Mizpa. Daar trekken nu alle familiehoofden naar toe. Velen moeten er dagen voor reizen en slapen op wagens en brengen in kisten hun mondvoorraad mee. Na een ernstige toespraak van Samuël wordt het lot geworpen. Eerst tussen de stammen. Vol spanning wachten de mannen af. Uit welke stam zal de koning zijn?

„Uit Benjamin!" roept Samuël en die roep plant zich voort. „Uit Benjamin zal de koning komen!"

Nu wordt er geloot tussen de families van Benjamin. „De familie van Matri! De familie van Matri!"

Daarna wordt er geloot tussen de gezinnen, waaruit zo'n familie bestaat. De spanning wordt steeds groter. „'t Huis van Kis! het huis van Kis!" wordt er geroepen. En daar staan dan de volwassen mannen uit het huis van vader Kis voor Samuël. Wie, wie zal het zijn?

Luide weerklinkt de naam van Saul. „Saul, de zoon van Kis, zal de koning zijn!" In triomf wordt hij aan de vergadering getoond. Er breekt een daverend gejuich los: „Leve de koning! Leve koning Saul!"

Maar enkelen zijn het niet eens met de keus. Ze schelden op Saul en verachten hem. Misschien hadden ze zelf koning willen worden. En zeker geloven ze niet, dat God deze koningskeus heeft bestuurd naar zijn wil! Maar Saul is Gods keus en Samuël schrijft dit plechtig in een boek, dat in het Heiligdom bewaard zal worden. Ieder gaat nu weer naar zijn huis. Saul ook. En thuisgekomen vat hij heel gewoon het boerenwerk weer op. Hij drijft de ossen en ploegt



Samuël zalft Saul

de akker en wacht af, wat God hem verder zal zeggen.

Boerenzoon. En toch — koning?

Ja, tòch koning. En een koning, die van God een echt koningshart heeft gekregen. 't Duurt niet lang, of wrede vijanden komen en belegeren de stad Jabes in Gilead. Het zijn de Ammonieten, onder aanvoering van hun koning Nahas.

't Is een droef en angstwekkend verhaal, dat de boodschappers Saul komen doen. De burgers van Jabes zitten in zo grote nood, dat ze zich willen overgeven, op voorwaarde dat Nahas, de Ammoniet, hun leven spaart. Maar daarmee is de aanvaller niet tevreden. Na de overgave wil hij van iedere burger ook nog het rechteroog laten uitsteken, om hen voorgoed te verminken. Om hun daardoor hun schande en onderworpenheid iedere dag opnieuw in 't geheugen te brengen. Wanneer de mensen op deze voorwaarde niet ingaan, zal hij de stad bestormen en uitmoorden. Dan blijft er niemand gespaard. Zeven dagen bedenktijd heeft hij gegeven. Daarvan zijn er nu al vijf voorbij! De inwoners van Jabes zijn

radeloos! Wie kan hen helpen in déze grote nood?

De boodschapper bereikt Saul, terwijl hij bezig is zijn akker te ploegen. Klagende, jammerende mensen staan om hem heen en wachten af. Saul ziet hen. In gedachten ziet hij ook de radeloze burgers van Jabes. Plotseeling ontwaakt zijn koningshart. Hij wil, hij móet het volk, dat God hem heeft toevertrouwd, helpen en redden. Dit is het laatste, wat er nog met hem gebeuren moet. Hij is door God gekozen, door zijn volk nog eens gekozen; nu ontwaakt de koning in hem. Door wat hij nu gaat doen, zegt hij „ja" tegen God.

Met bevelen en bedreigingen roept hij de strijdbare mannen bij elkaar en met een grote legermacht trekt hij de Jordaan over naar het bedreigde Jabes. Daar worden na een hete strijd de vijanden verslagen; de burgers van Jabes juichen en met hen heel het volk van Israël. „Leve de koning! Leve koning Saul, die de vijand verslaat en zijn volk verlost!"

Van nu af aan leeft Saul niet meer als eenvoudige boer. Er wordt een koningshuis voor hem gebouwd, hij krijgt bedienden, hij trouwt en sticht een gezin. Nu is de tijd gekomen, waarop Samuël al heeft gezinspeeld: de koning vraagt akkers en wijngaarden, de koning moet dienstvolk hebben, de koning heft belastingen, de koning verlangt eerbewijzen. Maar dit alles gunnen de Israëlieten hun dappere koning graag, ze brengen het op zonder mopperen.

43. KONING SAUL

Zo is nu Saul koning over Israël; koning over het volk van God. Hij is koning geworden in Gods plaats; hij is een handlanger, een plaatsvervanger van God. Aan zijn koningschap is de voorwaarde verbonden, dat hij altijd en overal naar Gods wil zal vragen. Er is ook aan verbonden, dat hij Samuël, de oude, wijze Godsman, zal eren en gehoorzamen.

KONING SAUL

Zal Saul zich aan deze voorwaarden kunnen houden? Ach, in het eerste begin van zijn regering struikelt hij al over deze voorwaarden en daarna gaat 't met hem van kwaad tot erger. Totdat hij niet meer een zegen is voor zijn volk, doch een vloek. Totdat God hem zijn koningschap moet afnemen.

De Filistijnen, de oude vijanden, weren zich weer. Ze komen met strijdswagens en ruiters. De oorlogskreet weerklinkt door het land, er moet gevochten worden. Samuël zendt een bode naar koning Saul. „Ik kom bij u in Gilgal. Daar zal ik offers brengen en God om bijstand vragen in deze grote nood. Daarna zult ge strijden en overwinnen.”

Saul wacht in Gilgal, één dag. . . zéven dagen. Samuël komt niet. De vijand is nabij, de soldaten morren en lopen weg uit het leger, omdat ze niet mogen vechten. En Samuël komt nog steeds niet. Voor Saul is 't een zware beproeving. Een examen, dat God zijn plaatsvervanger laat doen. En Saul zakt voor dit eerste examen in trouw en geloof. Hij gaat zelf de offers brengen, die alleen Samuël als priester brengen mag. 't Offeren wordt voor hem een tovermiddel, dat hem de overwinning bezorgen moet. Evenals lang geleden ook de Ark als toverkist werd gebruikt. Als Samuël verschijnt, is 't kwaad reeds gebeurd. „Wat hebt ge nú gedaan?” roept de oude priester verschrikt. „Ik heb zelf geofferd,” zegt Saul hooghartig. „U kwam niet en er was haast bij.”

Lang en droevig schudt Samuël zijn hoofd. „Ge hebt als een dwaás gehandeld, Saull! Op deze manier kan God u niet als koning handhaven. Hij zal een ander uitzoeken, om in uw plaats koning te zijn.”

De jaren gaan voorbij. God geeft Saul een gróte kans. Maar het wordt steeds duidelijker, dat Saul niet naar de Ware Koning wil luisteren. Zijn oude vriend Samuël weet 't, zijn soldaten merken het, zelfs zijn eigen kinderen ondervinden het. Koning Saul wordt een gevaarlijk mens! Men moet voor hem op zijn hoede zijn!

Eens kost 't zijn oudste zoon, prins Jonathan, zelfs bijna het leven. Tijdens een veldtocht tegen de Filistijnen geeft de koning een gebod: „Laat niemand eten of drinken, voordat de vijand geheel verdreven is. Wie het toch doet, zal met de dood worden gestraft.”

Uit vrees voor de straf houden de mannen zich aan dit vreemde gebod. O, ze kunnen hem haten om zijn onmenselijkheid. Jonathan trekt ook dapper mee door het zware bergterrein. Hij kent het dwaze gebod van zijn vader. Hoe kunnen de manschappen deze mars volhouden, bij deze hitte, zonder een slok water of een hap eten? Dat houdt immers niemand uit. Hij zelf ook niet. Ha! daar vindt hij een nest van wilde bijen! Met zijn zwaard steekt hij een stuk raat af en zuigt gretig de honing er uit. Hij knapt er helemaal van op.

Maar Saul hoort, wat zijn zoon heeft gedaan. Groot is zijn woede. Jonathan moet sterven.

„Om dat beetje honing, vader?” roept Jonathan verontwaardigd. „Wilt ge mij dáárom laten sterven?”

„Je moet sterven, Jonathan. Je hebt mijn gebod overtreden, waarop de doodstraf staat.”

Snel verbreidt zich het akelig nieuws onder de mannen. „De dappere Jonathan moet sterven, de koning wil het.” „Dat zal niet gebeuren!” roepen ze als uit één mond. Ze lopen te hoop en schreeuwen dat Jonathan niet sterven mag. En voor deze keer luistert de koning naar hen. Hij heeft de mannen nodig en is bang voor muiterij.

Zo wordt Jonathan door de manschappen gered. Maar diezelfde soldaten fluisteren onder elkaar, dat de koning wel gek lijkt; dat hij een boosaardig, gevaarlijk mens is, die ze niet meer vertrouwen kunnen.

Verder gaat de tijd en steeds duidelijker komt 't uit: Saul leeft niet meer met God en Gods geboden. Hij wil zijn eigen boze gedachten volgen. Op 't laatst lijkt het, alsof hij een verbond met de boze heeft, in plaats van met „Eeuwig Getrouw”. Hij dient Gods vijand in plaats van God en wil naar



David, de jongste zoon van Isai

geen enkele waarschuwing meer horen. Voor hemzelf betekent 't een diep-ongeluk-kig leven met altijd-durende angst. Ieder-een, zelfs Samuël, beschouwt hij als zijn vijand.

Nu vindt God de tijd gekomen, om de nieuwe koning te doen kiezen. Hij zélf hééft hem al gekozen, zonder dat de nieuwe koning het weet. Nu moet ook Samuël hem kiezen en zalven. Samuël, de grijze priester, leeft nog. Hij draagt zwaar leed om Saul, die zo hoopvol begonnen is en zo jammerlijk eindigt. Hoor, nu spreekt God tot hem.

„Treur niet langer om Saul. Ga naar Bethlehem en zalf de nieuwe koning.” 't Is een gevaarlijke opdracht voor de oude man, want Saul is zó geworden, dat hij nergens voor terugdeinst. Zelfs Samuël zou hij laten

doden, wanneer hij het doel van diens reis kende. Maar hij mag dat doel niet vernemen, voorlopig moet 't nog een geheim blijven tussen God en enkele vertrouwde mensen. Daarom houdt Samuël zich, alsof hij in Bethlehem een offerdienst gaat houden en neemt een kalfje met zich mee. De mensen daar schrikken van zijn komst. Ze zijn niet veel goeds meer gewend, sedert Saul een boze koning geworden is. „Brenge ge een goede boodschap?” vragen ze bevend.

„Een goede boodschap. Ik ben gekomen om met u een offermaaltijd te houden.”

Dan loopt hij door naar de boerderij van Isai. Op diens grote deel zal de dienst plaatsvinden. Maar eer de andere gasten komen, wil Samuël kennismaken met de zoons van de boer, acht in getal. Een voor een treden ze op de oude priester toe, allen jonge, sterke mannen, die moedig en vrij uit hun ogen zien. Stuk voor stuk zouden ze koning kunnen zijn. Maar God zegt: „Zie niet naar het uiterlijk, Ik let op het hart der mensen.”

Zeven zoons gaan hem zo voorbij; telkens schudt Samuël zijn hoofd. Hij heeft Gods stem niet gehoord, die sprak: „Deze is het.” En toch — hij moest naar Isai's huis gaan, om dáár de koning te zalven!

„Zijn dit al uw zoons?” vraagt hij. En Isai antwoordt: „We hebben nog één. Die is nog zeer jong, hij is nu met de schapen op het veld.”

„Laat hem halen,” zegt Samuël, „ik zal met de offermaaltijd wachten, tot hij er ook bij is.”

Na een poosje komt de jonge David binnen en Samuël denkt, dat hij nog nooit zo'n fijne jongen heeft gezien. Verwonderd kijkt hij een ogenblik naar de flinke gestalte met het golvende, roodblonde haar en de eerlijke ogen, die nu verlegen om zich heen zien.

Op hetzelfde ogenblik gebeurt weer het wonder, dat God heel duidelijk tot een mensenkind spreekt. „Deze is het. Zalf hem.” Dan neemt Samuël zijn koehoorn met

olie en zalft de jongste van Isai's zonen tot koning over Israël. In diepe verbazing staan de vader en de broers er bij. En dan gebeurt er nog een wonder van God. Terwijl de zalfolie zijn lokken aanraakt, raakt God het hart van David aan. David voelt het, 't maakt hem blij van binnen en geeft hem de zekerheid, dat „Eeuwig Getrouw” zijn Vriend en Helper zal zijn, zijn leven lang. Ook op de moeilijke koningsweg, die hem wacht.

De offermaaltijd wordt nu gehouden, maar over de zalving wordt niet meer gesproken. Isai begrijpt, dat hij David en zijn hele gezin in het grootste gevaar zou brengen, wanneer er ook maar iets van hun geheim uitlekte.

Samuël gaat weer heen. En David? David blijft heel gewoon herdersjongen, maar in zijn hart woont een grote vreugde. Daardoor klinken de liederen, die hij op zijn fluit speelt, nog schoner en zuiverder dan voorheen.

Met Saul gaat 't intussen snel achteruit. Hij lijdt aan woede-aanvallen, waarmee zijn huisgenoten geen raad weten. Als er zo'n aanval begint, vlucht ieder zo ver mogelijk bij hem vandaan, want niemand is dan zijn leven zeker. Is er dan geen enkel geneesmiddel voor Sauls boze onrust? „Muziek werkt kalmerend op zulke mensen,” zegt een van de dienaren. „Zal ik iemand halen, die op de fluit en de citer kan spelen? Ik ken er een, die dat wondermooi kan.” Goed, dat moet hij dan maar doen.

En wie verschijnt er nu als muzikant aan het hof?

Dat is David, de nieuwe. . . .

O! Stil! Dát mag Saul niet weten! Dat mag Saul nóóit weten! David mag hier alleen maar nu en dan de dienstknecht zijn, die voor de koning speelt, wanneer dat nodig is. God buigt op een heel ongezochte manier Davids weg naar het hof van de koning.

Maar het geheim, dat Hij met David heeft, moet een geheim blijven.

Een diep en wonderlijk geheim.

44. DAVID, DE HOVELING

't Kan geen geheim blijven, dat 't met koning Saul niet in orde is. De hofhouding, het leger, het hele volk weet er van. De mensen zien de toekomst donker in. Saul afzetten en een andere koning kiezen kunnen ze niet. Saul is door God zelf op deze koningsplaats gezet, als zijn plaatsvervanger. Daarom kan alleen God deze zaak verder regelen; de mensen moeten er afblijven.

Ook de Filistijnen, die oude ervvijanden, vernemen van Sauls afval. Heeft Saul „Eeuwig Getrouw” de rug toegekeerd en heeft nu zijn God hem verlaten? Dan is de kracht van Israël verzwakt. Dan is voor de vijand de kans gekomen, zijn grote slag te slaan! Ze komen met een zware legermacht opzetten. Bovendien voeren ze een geweldige voorvechter met zich mee, een reus van een man, helemaal in 't harnas en zwaar bewapend. Hun bedoeling is, dat Israël óók een kampvechter zal stellen, zodat het eigenlijke leger niet in de strijd hoeft te gaan. Want natuurlijk zal reus Goliath het winnen van ieder ander!

Elke morgen vertoont Goliath zich en daagt de Israëlieten uit, maar er is niemand onder Sauls soldaten, die het tegen de Filistijnen durft opnemen. Dan beschimpt Goliath ook „Eeuwig Getrouw”, omdat deze er klaarblijkelijk niet anders dan laffe strijders op nahoudt!

Op een ochtend komt ook David in het leger. Zijn vader heeft hem gestuurd met allerlei goede dingen van de boerderij voor zijn zoons en hun officieren. Juist als David aankomt, treedt Goliath naar voren en begint zijn dagelijkse scheldpartij.

„Wie is dát?” roept David verontwaardigd. „Hoor je, wat hij zegt?”

„O, die staat daar iedere morgen en daagt ons uit!”

„En gaat niemand met hem vechten?”

„Nee, natuurlijk niet! Tegen die reus kan immers niemand op.”

Maar David hoort, hoe „Eeuwig Getrouw”, zijn God, door de Filistijn bespot wordt en dat is hem te veel.

„Dan zal ik 't doen," zegt hij kortaf.
Meent David het werkelijk? Dan moet hij zich bij de koning melden.

Goed, David meldt zich bij Saul.
„Jij?" roept de koning verbaasd. „Maar — jij bent mijn jonge harpspeler! Neen, dat is geen werk voor jou. Die reus is een geoefend strijder, en wat weet jij van vechten af!"

Wat denkt Saul nú van David? Dat hij nog nooit gevochten heeft?

„Ik weet wat vechten is," vertelt David.
„Ik ben schaapherder, en eens is 't gebeurd, dat er een beer kwam, die een schaap van mijn kudde roofde. Een andere keer was 't een leeuw, die hetzelfde deed. Beide keren ben ik de roofdieren nagelopen en heb het schaap uit hun bek gered."

„Hoe kon je dat doen?" roept de koning verbaasd.

„O," zegt David eenvoudig, „ik vatte ze bij hun baard en sloeg ze tegen de grond en redde mijn schaap. Ik heb wel beren en leeuwen verslagen en tegen deze Filistijn durf ik het ook wel opnemen."

Ja, nu begrijpt koning Saul, dat hij David moet laten begaan. „Maar trek dan tenminste mijn harnas aan en neem mijn zwaard."

Op een wenk schieten dienaren toe en kleden David voor de strijd. Eng en zwaar sluiten de pantserplaten om Davids lichaam, dat aan de wijde, losse herderskiel gewend is. Hij kan er geen voet in verzetten.

„Zo kan ik niet gaan," zegt hij en de mannen kleden hem weer uit. Maar hoe wil hij dan gaan? Wel, in zijn gewone kleren! En wat zal zijn wapen zijn? „Dit," zegt David en laat zijn katapult zien. De koning en zijn strijders schudden hun hoofd en Goliath lacht dat het dreunt, wanneer de slanke, blonde jongen als kampvechter op hem afkomt.

„Wie sturen ze nú op me af?" schreeuwt hij. „Denken ze, dat ik een hond ben, die je met een stok verjagen kunt? Kom maar hier, dan zal ik de roofvogels je vlees te eten geven!"

„Jij vertrouwt op je kracht en je zwaard!"

roept David hem toe. „Maar ik vertrouw op God, die jij gehoond hebt!" Hij bukt zich en legt een kleine, gladde steen in zijn sling. Hij mikt, de steen suist weg en treft de reus tussen de ogen. De kleine steen dringt het voorhoofd binnen en raakt de hersenen. 't Schot is dodelijk, de reus wankelt en valt ter aarde.

Eén ogenblik hebben de beide legers ademloos gewacht op de afloop van de ongelijke strijd. Nu heffen de Filistijnen een noodgehuil aan en vluchten weg.

En David is de held van de dag! Koning Saul wil hem niet meer laten gaan. David moet in het koningshuis komen wonen.

En David doet dat. Hij ziet er Gods weg in, die hem langzaam maar zeker naar het koningschap leidt. Al moet zijn verkiezing tot koning ook nu nog een diep geheim blijven.

Van nu af aan is David dus huisgenoot in het koninklijk gezin. Jonathan, Sauls zoon, wordt zijn beste vriend. Michal, Sauls dochter, wordt zijn vrouw. De hofhouding dient hem graag. En het volk draagt hem op de handen, omdat hij Goliath verslagen heeft en hen van de Filistijnenplaag heeft verlost. Eenvoudig en trouw doet David, wat er van hem verwacht wordt. Hij speelt voor Saul, wanneer dat nodig is. Hij trekt mee ten oorlog als officier, en is zijn koning onderdanig en getrouw. Maar — wat is er met koning Saul? Merkt hij iets van Davids groot geheim? Wéét hij iets? Of — is het alleen maar jaloersheid, omdat het volk meer gesteld is op David, dan op hem? O, hij heeft 't wel gehoord, wat de mensen onlangs zongen, toen ze na een goed gelukte veldtocht als overwinnaars de stad binnenreden!

„Saul heeft duizenden verslagen! Maar David tien duizenden!" zongen de vrouwen en meisjes in beurtzang. De herinnering hieraan brandt nog in zijn hart. Sedertdien groeit zijn achterdocht tegen David met de dag. Wat wil die zoon van Isai? Wil hij kóning worden? Wil hij hem vermóorden misschien? Hij beloert David met krankzinnigheid in de ogen. De omgeving merkt het

DAVID, DE HOVELING

wel, hoe Saul David is gaan haten. Ze houden hun hart vast voor David, want de koning is een gewetenloos mens geworden, tot alles in staat. En steeds heviger worden zijn woede-aanvallen. Zie, daar zit David weer op de harp te spelen voor zijn koning. Schoon en rustig klinken de tonen door de grote koningszaal. 't Is alsof „Eeuwig Getrouw” in deze muziek zèlf spreekt tot de mensen. Ook tot Sauls donkere, woeste hart. Maar in plaats van lichter wordt het donkerder om hem heen. In plaats van naar God luistert Saul naar de boze, die hem weer iets influistert van het grote geheim, dat David door God tot koning is geroepen. De boze spotlacht tegen Saul. „Jij bent immers toch verworpen! Voor jou is er geen redding meer mogelijk! Terwijl deze zoon van Isai...!

Plotseling laait de donkere woede hoog op in Sauls geplaagde hart. Hij grijpt de speer, die altijd binnen handbereik naast zijn zetel moet staan, en smijt hem met geweldige kracht naar David. David springt op zij, de speer boort zich in de wand en blijft daar trillend steken. Op 't uiterste nippertje is David aan de dood ontsnapt.

Die dag verlaat hij het paleis.

Als Sauls gezworen vijand?

Neen, de koning heeft van nu af aan een trouwe vriend minder om zich heen.

In het paleis betreft Jonathan de wacht voor zijn vriend. Jonathan kent zijn vader, nooit zal hij vergeten, hoe koning Saul hem bijna gedood heeft, omdat hij een mondvol honing nam. Hij weet, dat Saul niet zal rusten, eer hij David heeft vermoord.

Heel in het geheim ontmoeten de vrienden elkaar nu en dan, vèr van het paleis, in 't veld, waar de rotsblokken hen verbergen. Eens zijn ze weer zo samen en bespreken hun moeilijkheden.

„Ik heb je vader niets gedaan!” klaagt David, „waarom doet hij zo tegen me? Zou ik niet weer thuis kunnen komen?”

„Ik weet 't niet,” zegt Jonathan. „'t Gaat met vaders boosheid altijd op en neer. Luister, ik heb een plan. Morgen is 't nieuwemaansfeest. Dan zal de grote familiemaal-



Saul en David

tijd zijn. Daar kom jij natuurlijk niet, maar ik zal scherp toeluisteren, hoe de koning over je spreekt. Kom morgen weer hier, maar houd je schuil. Ik zal ook komen, met mijn pijl en boog, zogenaamd om te oefenen. Als ik tegen mijn knecht zeg: „Loop niet verder, de pijl ligt dichtbij,” dan is de zaak veilig en kun je rustig thuiskomen. Maar als ik roep: „De pijl ligt verder!” dan is 't onveilig, dan moet je vluchten, zo snel je kunt.”

Daarna wordt Jonathans stem nog ernstiger.

„Ik weet heel goed, dat jij koning zult worden in vaders plaats. Beloof me nu dit: Als ik later hulp nodig heb, help me dan. En als ik gestorven ben, bewijs dan vriendschap aan mijn kinderen of kleinkinderen. Beloof me dat, David, op ons vriendschapsverbond.”

„Ik zweer 't je,” zegt David. „Zo zeker als God leeft en regeert, zo zeker zal ik de belofte houden, die ik nu aan je doe.” Nu moeten de beide vrienden afscheid nemen. De dag van het maanfeest zal de grote beslissing in hun leven brengen.

45. DAVID, DE ZWERVER

Het feest is aangebroken. In de koningszaal staat de lange tafel voor de familie-maaltijd gereed. Alle leden van het grote gezin komen binnen en nemen hun plaatsen in. De koning zet zich op de ereplaats, met aan zijn zij Abner, zijn hoofdofficier. Tegenover hem is Jonathans plaats. Naast Jonathan behoort David te zitten. Maar Davids plaats blijft leeg. De koning ziet het onmiddellijk. „Waar blijft die zoon van Isai?” snauwt hij Jonathan toe. „Waarom is hij niet op de maaltijd gekomen?”

„Vader,” antwoordt Jonathan, „David is naar Bethlehem gegaan; hij wil met zijn eigen familie het nieuwe-maansfeest vieren.”

„Wat? Wat?” roept de koning. „Moet je hem nog vóórpraten ook? Weet je niet, dat er voor jou geen plaats is op de troon, zolang die zoon van Isai leeft? Hij moet sterven! Haal hem en dood hem!”

Verontwaardigd staat Jonathan op.

„Vader!” roept hij, „waarom moet David sterven? Wat heeft hij u dan gedaan?”

Op deze woorden wordt Saul volkomen door zijn woede beheerst. Als hij zó is, kent hij slechts één antwoord: de speer!

Hij slingert het wapen naar Jonathan. Hij mist. Maar Jonathan loopt in brandende boosheid de zaal uit. Hij heeft slechts één gedachte: David waarschuwen op de afgesproken manier. Op het veld spant hij met bevende handen zijn boog en schiet doelloos een pijl af. Reeds holt de slaaf weg om de pijl voor zijn meester op te rapen.

„De pijl ligt verder weg!” roept Jonathan. „Haast je toch wat, blijf daar niet stilstaan!”

Daar staat de slaaf alweer voor hem, met de gevonden pijl.

„Nee, ik schiet vandaag niet meer,” zegt Jonathan kortaf, „breng die dingen maar naar huis.”

Hij wacht, tot de knecht uit het gezicht is verdwenen. Dan gaat hij naar de rotsen en roept zijn vriend.

„David! Ben je hier? Heb je 't gehoord?”

Ja, David heeft gehoord en begrepen. Lang durven de vrienden nu ook niet samen staan praten. Overal kan verraad loeren. Haastig, maar in diepe ernst, nemen ze afscheid van elkaar.

„Denk aan ons verbond,” zegt Jonathan, „en ga nu in vrede. Moge God je bewaren, overal, waar je zult zijn.”

Dan gaan de trouwe vrienden uit elkaar. Jonathan naar zijn huis in de stad, David op de vlucht voor Saul. Van nu af aan zal hij een zwerver zijn, hij, David, die 't geheim van de koningsbelofte met zich meedraagt! De vogels en de vossen zijn rijker dan hij. Die hebben een thuis. Maar hij niet. Maar dit weet hij heel zeker: „Eeuwig Getrouw” zal zijn woord houden en hem bewaren op al zijn moeilijke wegen. „Eeuwig Getrouw” zal hem nog tot koning maken, hoe weinig 't daar nu ook op lijkt!

Lange tijd loopt David stevig door. Hij richt zijn schreden naar Nob, waar in deze tijd het Heiligdom staat, bewaakt door Achimélech, de hogepriester. David kent hem wel, hij zal zeker willen helpen, met raad en daad! Vermoeid en hongerig strompelt hij de woning van de opperpriester binnen. Hij mompelt iets van een gewichtige opdracht en een overhaast vertrek, waardoor hij zelfs proviand en wapenen vergeten heeft. Kan Achimélech hem daar aan helpen? Dat wordt een lastig geval voor de priester. Er is alleen gewijd brood in huis, priesterbrood.

Maar... mag hij David laten hongervlijden, misschien wel laten sterven van honger... terwille van een oude wet? „Een mens is meer waard dan een wet,” denkt Achimélech en geeft aan David het heilige brood.

Nu nog een wapen! Ja, daarmee is de priester ook verlegen. Hij heeft geen wapenen in huis! Of — wacht eens! Het zwaard van Goliath wordt hier in 't Heiligdom bewaard, ter gedachtenis aan de wonderbaarlijke uitredding.

„Geef 't mij!” roept David haastig. „Ik ken dat zwaard, er is geen beter op de hele wereld!”

DAVID, DE ZWERVER

Met brood en wapen verdwijnt hij weer. Hij is een mens zonder thuis, een vogelvrij-verklaarde, die zich alleen in de wildernis veilig voelt. Toch blijft hij niet lang alleen. Er zijn veel ontevreden en bedreigde mensen in het land, door Sauls onbarmhartige wijze van regeren. Wanneer deze mannen horen, dat David openlijk met de koning overhoop ligt, zoeken ze hem op en sluiten zich bij hem aan. Binnenkort heeft hij een legertje van vierhonderd man om zich heen, die hem als hun aanvoerder en toekomstige koning erkennen. Nu eens worden ze hier, dan weer daar gezien. In bewoonde streken vertonen ze zich alleen, wanneer ze nieuwe proviand nodig hebben. Die wordt eerlijk door hen gekocht en betaald, want met roven en plunderen houden ze zich niet op. Integendeel! Hoewel hij een dakloze zwerver is, komt 't steeds meer uit, dat in zijn hart de koningsgedachte leeft. In de eenzame bergstreken beschermt hij de reizigers en schaapherders tegen rondzwerfende roofstammen en menige landbouwer voelt zich veiliger, wanneer hij David met zijn vrienden in de nabijheid weet. David krijgt zodoende steeds meer vrienden onder het volk, die hem op hun beurt weer helpen met voedsel, schuilplaats, of geheime boodschappen.

„Was David maar onze koning,” wordt er gezocht. „Dan zouden er betere tijden voor ons aanbreken.”

Datzelfde zuchten Davids makkers ook, wanneer ze de nieuwe wandaden vernemen, die koning Saul bedrijft. Vaak ballen ze hun sterke vuisten in machteloze woede; kunnen ze dan niets, niets doen, om Davids koningschap te verhaasten? Saul wil David vermoorden! Kunnen ze hem niet vóór zijn? Kunnen zij niet Saul. . . .

Maar neen, dat wil David niet. Dat zal hij nóóit willen. Saul is door God tot koning aangesteld. Nooit zal David een hand uitsteken, om Saul kwaad te doen. Gods tijd afwachten, dat is het enige dat David wil. Zijn vrienden begrijpen het niet; zij zouden 't anders willen doen! Eens wordt aan Saul verraden, dat David zich met zijn mannen

ophoudt ergens in 't gebergte. Onmiddellijk trekt hij er met een kleine legermacht op af om David te vangen. Spoedig bemerkten David en zijn vrienden, dat ze achtervolgd worden. Aan hun scherpe ogen ontgaat geen beweging. Zijn dat geen schimmige gedaanten tussen gindse struiken? Flickert daar beneden niet de zon in een speerpunt? Ze trekken zich terug in een spelonk, die diep de berg indringt. Heel achterin, in 't donker, zitten ze bijeen, zwijgend en somber. Als 't moet, zullen ze hun leven duur verkopen! De minuten gaan voorbij, minuten, die uren lijken. Daar! stemmengerucht! Nú! voetstappen, die hun berg beklimmen! Doodstil wachten de vluchtelingen. Zijn ze ontdekt? Zitten ze hier in de val? Wat zal de volgende minuut hun brengen? Strijd? Of — bevrijding? Leven? Of — dood?

Zie! Een man komt hun grot binnen. 't Hart klopt de vrienden in de keel. Die ene man is. . . koning Saul. Waar zijn zijn soldaten? Wat betekent dit? Dan — wordt 't voor David en zijn mannen opeens moeilijk om hun lachen in te houden! Koning Saul wéét niet, dat zoveel paar ogen hem begluren! Als hij 't geweten had. . . !

Koning Saul is immers ook maar een mens! Koning Saul heeft deze eenzame spelonk uitgezocht, om iets heel menselijks te doen! Daar hurkt hij neer!

Een van de vrienden stoot David aan.

„Zie je dat? Dat is de kans van je leven, een kans die God je geeft. Man, ga naar hem toe! Hij kan zich nu niet verdedigen! Sla hem dood, dan zijn we van hem af!”

En David? „Daarvoor mag God me bewaren,” zegt hij, „dat ik mijn koning zou doden!”

Toch — staat hij voorzichtig op! Toch — sluipt hij naar de hurkende Saul toe! Zijn vrienden staren met g.oeiende ogen naar iedere beweging. Zal David nu toch. . . ? O, ze hópen 't! Dáár. . . daar trekt hij zijn dolkmes!

David snijdt een punt van Sauls mantel af, die de koning daar even achteloos heeft neergelegd. Met die mantelslip sluipt hij

EINDELIJK KONING!

even onhoorbaar weer naar zijn vrienden terug. Ze herademen. Zó is David toch gróter, toch èchter held, dan wanneer hij de koning had vermoord, terwijl hij weerloos gehurkt zat!

Inmiddels is Saul klaargekomen. Hij slaat zijn mantel om, treedt uit de grot en geeft zijn troep bevel, verder te gaan. De mannen in de grot zijn gered. Doch David springt op en snelt naar buiten, de mantelslip in de hand.

„Mijnheer koning!” En als Saul verwonderd omziet: „Zó dicht ben ik bij u geweest, toen u neerhurkte in de grot! Ik had u kunnen doden. Ik heb het niet gedaan. Weet ge nú, dat ik uw vijand niet ben?”

En Saul? Hij slaat als gewoonlijk van het ene uiterste over in het andere. Hij huilt van aandoening en roept: „Mijn zoon! Mijn zoon! Je bent beter dan ik! Ik weet, dat je eenmaal koning zult zijn. Daarom: Zweer me nu, dat je mijn kinderen en kleinkinderen geen kwaad zult doen!”

Over deze gelofte behoeft David niet lang na te denken. Hij doet de eed, die Saul van hem vraagt.

Daarna gaat ieder zijn eigen weg. Saul naar zijn woning in de stad, van de beste voornemens vervuld. Maar David trekt met zijn vierhonderd man dieper de bergen in. Hij weet te goed, dat de koning niet te vertrouwen is.

46. EINDELIJK KONING!

Davids geheim is geen geheim meer.

Koning Saul schreeuwt het uit in zijn woedende buien en Davids vierhonderd getrouwen hebben zeker ook niet altijd gezwegen. 't Is een publiek geheim, dat David koning zal worden, al durft nu nog niemand er hardop over spreken. 't Enige, dat Davids vele, vele vrienden kunnen doen, is, hem zoveel mogelijk helpen en beschermen en hem op de hoogte houden van Sauls bewegingen.

Eens krijgt David weer een waarschu-

wing: „Wees op uw hoede, Saul is er op uitgetrokken met wel duizend man, om u te vangen!”

Dus begint de vlucht opnieuw, dieper de wilde eenzaamheid in. Hier zijn alleen smalle klauterpaden en grote rotsmassa's onttrekken de vluchtelingen aan het oog. Maar zij kunnen vanaf hun hoge bergrand vèr zien. Zij kunnen met hun scherpe jagersogen alles zien, wat beneden in het dal beweegt. Saul en zijn manschappen hebben daar een tijdelijke legerplaats gemaakt, want de koning wil rusten. Saul, Abner, de manschappen, allen hebben zich in hun mantels gerold en liggen onbeweeglijk. 't Is duidelijk, dat het hele leger slaapt.

„Wie gaat met me mee naar beneden?” vraagt David.

En Abisaï, een van de getrouwsten, zegt: „Ik ga met je mee.”

Voorzichtig dalen ze de steile helling af. Inderdaad, Sauls leger slaapt. Niemand bemerkt, hoe twee mannen langzaam nader-sluipen. Nu staan ze bij de koning. Peinzend ziet David op hem neer. Zie, zijn spies en zijn drinkkruik staan naast zijn hoofd. Wat een boze gedachten wonen er in dat koningshoofd. Wat een moordplannen worden daarin uitgedroed.

Kan Abisaï Davids gedachten lezen?

„Maak er een eind aan,” fluistert hij, „als je 't zelf niet wilt doen, laat mij 't dan opknappen. Eén stoot met mijn speer en hij is er geweest. Dan ben jij koning.”

Langzaam schudt David zijn hoofd.

„Hoe Saul aan zijn eind zal komen, weet ik niet,” fluistert hij terug, „maar door mij zal 't zeker niet gebeuren. God heeft hem tot koning gemaakt, God laat hem nog koning blijven, daar moet ik van afblijven.” Snel bukt hij zich en neemt Sauls speer en waterfles. Dan sluipen ze weg, even behoedzaam als ze gekomen zijn.

Later, op de hoge, veilige bergrand, roepen ze luid: „Abner! Abner! Kun je niet beter op de koning passen? We zijn bij jullie geweest, zie hier, de bewijzen! We zijn bij de koning geweest, we hadden hem kunnen doden, maar we hebben het niet ge-

daan. Maar jij! Abner! ontrouwe wachter! Jij hebt de dood verdiend!"

Abner, Saul, allen worden verschrikt wakker door dit geroep. De koning begrijpt, wat er had kunnen gebeuren! Hij had dóód kunnen zijn! Tot tranen toe geroerd ziet hij omhoog, naar David.

„David! O, David, mijn zoon! Neen, ik zal je geen kwaad meer doen! Kom bij me, ga mee terug naar mijn huis, voortaan zul je veilig zijn!"

Daaraan kan David natuurlijk niet denken. Hij kent Saul te goed. „Laat een van uw mannen uw speer halen," roept hij, „en moge ik altijd zo gespaard worden, als ik u nu gespaard heb!"

Nog een laatste uitroep van Saul klinkt tot hem door: „Gezegend, gezegend zijt gij, David, mijn zoon!"

Dan gaat ieder zijn eigen weg. 't Is hun laatste ontmoeting geweest. In toenemende spanning wacht 't volk af, hoe deze vreemde strijd zal aflopen.

Met koning Saul gaat het steeds méér berg-afwaarts. Hij heeft moedwillig God verlaten, nu kan hij de weg terug niet meer vinden. Hij heeft moedwillig naar de boze geluisterd, nu kan hij er niet meer los van komen. Saul is iemand geworden, die enkel nog maar duisternis en verraad om zich ziet. En die zelf ook tot allerlei duistere dingen in staat is. Zulke mensen zijn bang, bang, altijd bang! Wie zal Saul antwoord geven op al de bange vragen van zijn hart? Soms denkt hij: Als Samuël, de ziener, nog leefde! Hij zou me antwoord kunnen geven! Ja, zo eenzaam is Saul geworden, dat hij verlangt naar de oude, strenge man, die hem zo hard de waarheid heeft gezegd! Kon hij nog slechts één keer met hem spreken! De oude profeet is echter gestorven. Saul kan niet meer naar hem luisteren.

Neen? Kan dat werkelijk niet?

Stil! Saul wéét iets. Er zijn mensen in het land, die beweren, dat ze wél met de gestorvenen kunnen spreken. Ze hebben vreemde toverkunsten, ze vragen er véél geld voor, maar ze zèggen, dat ze spreken kunnen met degenen, die al zijn heenge-



David met de spies en de waterkruik van koning Saul

gaan. „Eeuwig Getrouw" heeft zulke toverkunsten streng verboden. Men moet Hem vertrouwen, in plaats van alles te willen weten. Vroeger, toen Saul pas koning was, heeft hij die waarzeggers en geestenbezwervers gestraft en hen uit zijn land verbannen. Maar nu... nu moet hij er voortdurend aan denken. Was er nog slechts één enkele tovenaer, die hem de toekomst vertellen kon! Die maken kon, dat hij antwoord kreeg op zijn vele bange vragen!

De Filistijnen hebben een nieuwe veldtocht ondernomen. Saul is weer in een oorlog gewikkeld. Beide partijen zijn tot de tanden gewapend. Iedere dag kan de beslissende slag vallen. Misschien morgen reeds. En dan? Wat dan? O, de koning móet het weten!

Zijn raadgevers vertellen hem van een geheimzinnige vrouw, die met de gestorvenen kan spreken. Toen de andere tovenaars verbannen werden, is zij stilletjes blijven

wonen. Heel in 't geheim doet ze nog steeds haar duistere werk. Ja, de officieren kennen haar wel; in Endor woont ze, vlak bij de grens.

In een donkere nacht gaat Saul naar haar toe, begeleid door een van zijn officieren. Ze zijn beiden gehuld in de mantel van een gewoon soldaat. Saul vindt, dat de vrouw liever niet moet weten, dat hij de kóning is, die vroeger zo streng was.

Daar kloppen ze al aan, daar wordt hun opengedaan, daar staat de vrouw voor hen.

„Men zegt, dat je met de gestorvenen kunt spreken,” begint Saul. De vrouw schrikt.

„Neen! Neen!” roept ze angstig. „Dat heeft de koning immers verboden! Wilt u mij er in laten lopen?”

„Er zal je geen kwaad overkomen,” zegt Saul bars. „Dat zweer ik je.”

Vreemd! Kan een gewoon mens zo beslist praten? Zo koninklijk? De oude mantel moest Saul verbergen, maar zijn wóorden verraden hem.

„Met wie zou u dan willen spreken?” vraagt de vrouw voorzichtig.

En Saul zegt: „Met Samuël.”

„Dan zijt gij zèlf de koning!” roept de vrouw. Daarna doet ze echter, wat de koning haar gebiedt. In de geheimzinnige, halfduistere kamer spreekt ze haar gevaarlijke toverwoorden en maakt ze haar vreemde handgebaren. Roerloos staan Saul en zijn metgezel er bij. Hun harten kloppen zwaar van verwachting. Zijn ze bang, voor wat ze zelf begonnen zijn? Maar dan. . . . Wat is er met die vrouw? Krijgt ze een vreemde, angstige droom? Ze staart met wijd-open ogen naar een donkere schaduwhoek van 't vertrekje. Al maar naar dezelfde plek staren haar ogen. Er ligt ontzetting in haar blik.

„Wat ziet ge?” fluistert Saul met schorre stem.

„Een oude man. . . . gehuld in wijde mantel. . . .”

„Samuël!” roept Saul. En buigt zich neer op de grond. En dan — dan verneemt hij nog eens, voor de laatste maal, de waar-

schuwende, bestraffende woorden, waarnaar hij vroeger nooit heeft willen luisteren. De woorden van Samuël. De woorden van God.

„O, koning Saul! Ge zijt ongehoorzaam geweest aan God. Nu moogt ge niet langer koning zijn. God geeft het koninkrijk aan David. De Filistijnen zullen u verslaan. Gij en uw zoons zullen sterven, morgen reeds.”

Dit is te veel voor Saul. Hij valt bewusteloos neer. Eerst na verloop van tijd kan hij zich weer oprichten en iets nemen van het voedsel, dat de vrouw heeft klaargemaakt.

Dan keren de beide mannen als verslagenen terug naar het kamp.

Donkerder dan de nacht is het hart van de koning. De officier merkt het: koning Saul is een gebroken mens, zonder hoop, zonder uitzicht. Ja, nu is de oorlog zéker een verloren zaak!

De volgende dag reeds begint de slag tegen de Filistijnen. Aan beide kanten wordt fel en dapper gestreden, maar de Filistijnen zijn steeds meer aan de winnende hand. Wanneer de avond begint te vallen, is de slag beslist. Drie koningszoons zijn gesneuveld, ook Jonathan, Davids trouwe vriend. Koning Saul, die niet levend in handen van zijn vijand wil vallen, smeekt een van zijn mannen hem te doden. Deze kan en durft dat niet doen. Dan doodt Saul zichzelf, met zijn eigen zwaard. Bloedrood gaat de zon onder achter de verre heuvelrij.

Nu is voor David de weg vrij, nu kan hij koning worden. Zijn zwerversleven met al zijn kwade kansen is voorgoed voorbij. Eindelijk!

Maar David begint zijn koningschap met een grote droefheid. Om het jammerlijke einde van Saul! Om al de helden, die gevallen zijn! En om zijn dappere vriend Jonathan! Om hem treurt David het meest!

47. KONING DAVID

„Eeuwig Getrouw” heeft zijn woord gehouden. Na lange jaren van geduldig wach-

KONING DAVID

ten en moeilijk zwerven is David nu koning, zoals Hij heeft beloofd.

't Is een zware en moeilijke taak, die God hem oplegt. Voorlopig vestigt hij zich in Hebron, een van de zuidelijke steden. Van daar ziet hij uit naar een andere hoofdstad, meer midden in het land. Meermalen denkt David aan de eeuwenoude stad Jeruzalem, nu bewoond door de Jebusieten, een klein, heidens volkje, dat zich veilig voelt in zijn onneembare rotsvesting. Wil koning David hun stad tot hoofdstad hebben? Die krijgt hij immers nooit! De Jebusieten kunnen gerust hun blinden en kreupelen op de wallen zetten! Jeruzalem is onneembaar! En toch — God heeft met die stad een andere, een betere bestemming, dan om een roofnest van de Jebusieten te zijn! In Gods plan staat, dat Jeruzalem Davids stad zal worden en dat er grote dingen in gebeuren zullen. De allergrootste zelfs, die ooit op aarde zijn gezien!

Daarom geeft Hij David in het hart, die stad tot hoofdstad te willen hebben.

Te vechten is er tegen deze rotsvesting niet. Bij verrassing echter kan hij wel genomen worden. Davids troepen ontdekken een kunstig verborgen watergoot en klauteren daarlangs omhoog. Opeens verschijnen ze midden in de stad. Daar kunnen de blinden en de kreupelen niets tegen doen. De spotters moeten de stad wel overgeven en David heeft zijn nieuwe residentie.

Nu pas voelt hij zich koning over het gehele rijk. Hij merkt dat ook aan de vorsten van de omliggende rijkjes. Ze erkennen hem en willen verbonden van vriendschap met hem sluiten. David ziet daarin de hand van God. God steunt zijn koningschap, hij mag een zegen zijn voor zijn volk.

Op zekere dag komt een gezantschap van Hiram, de koning van Tyrus, Jeruzalem binnen. De vreemdelingen brengen rijke geschenken mee. Tot Hiram's rijk behoort het Libanongebergte, dat dichte wouden van cederbomen draagt, oude, hoge stammen, die het sterkste timmerhout leveren, dat er bestaat. Hiram's rijk is beroemd om dit on-

verwoestbare cederhout en nu laat hij aan koning David cederstammen brengen, voldoende, om een paleis van te bouwen. Zelfs stuurt hij bekwame vaklui mee, om het hout te bewerken! Natuurlijk zendt David hem plechtige dankbetuigingen, maar nog dankbaarder is hij tot God, die dit rijke geschenk Hiram in het hart heeft gegeven.

De bouw van het koninklijk paleis duurt lang. Het vervoer van de materialen is op zichzelf al een hele geschiedenis, die veel tijd vraagt.

Op de Libanon-hellingen worden de cederstammen gekapt en glijden in suizende vaart omlaag. Dan worden ze naar de zee kust gesleept, tot vloten gebonden en aan een zee-stroming meegegeven, die ze zuidwaarts voert. Op een bepaald punt aan Israëls kust werpen de golven de vloten op het strand. Daar worden ze opgevangen en naar Jeruzalem versleept. En dan begint pas de eigenlijke arbeid! Tenslotte echter komt Davids koningshuis toch gereed. Wanneer nu de koning door zijn vensters naar buiten ziet, of in de avondkoelte rondwandelt op het platte dak, dat in een tuin herschape is, vervult een grote dankbaarheid zijn hart. Maar toch.... Neen! In orde is het nog niet!

Hij woont hier nu, hij, de koning!

Waar echter woont „Eeuwig Getrouw“, die de eigenlijke, echte koning is van dit volk?

In de Hemel. Ja! En toch wil Hij ook temidden van zijn volk wonen! Toch wil Hij zijn tegenwoordigheid tonen in de Heilige Tent! Waar is die Tent? Waar is de Ark? Wat is er geworden van de wetten en geboden, die God in Mozes' tijd gegeven heeft? Wat van de hoge feestdagen, waarop het hele volk Hem eerde om alles wat Hij voor hen had gedaan? Ach, de tijden zijn zo ruw geweest! Er is zoveel moois en goeds verloren gegaan. De feestdagen worden niet meer in ere gehouden, de mensen kennen de dienst van God niet meer! David voelt, dat dit veranderen moet. De Tent staat in Nob, op zijn eerste vlucht voor koning Saul is David er even geweest. En

KONING DAVID

de Ark staat nog steeds goed toegedekt, op de dorsvloer in Kirjath Jearim. Een half vergeten ding.

Allereerst laat koning David de Tent ophalen en uitspannen in Jeruzalem, dicht bij zijn paleis.

Vervolgens bepaalt hij een dag, waarop de Ark feestelijk zal worden ingehaald. Op een nieuwe wagen, getrokken door twee sterke ossen, wordt de Ark uit Kirjath Jearim gehaald. David trekt hem tegemoet met groot militair vertoon van wel dertig duizend gewapende mannen. Een verheugde volksmenigte sluit zich daarbij aan. Ze denken, dat ze „Eeuwig Getrouw” hun stad kunnen binnenhalen, zoals een heiden zijn afgodsbeeld ergens neerzet. Ze hopen en verwachten, dat ze meteen een bijzondere zegen hun stad binnenhalen, een zegen die ze verdienen door aan de Ark een ereplaats te geven.

Wie is eigenlijk de voornaamste bij deze intocht? Wel, David natuurlijk, koning David op zijn prachtig ros! Koning David, die alles zo goed georganiseerd heeft. De Ark is slechts een ding... een voorwerp, dat men verplaatst.

Op deze wijze echter wil God niet bij zijn volk wonen. Aan zijn eer en hoogheid wordt tekort gedaan. De intocht van de Ark binnen Jeruzalem mag niet doorgaan.

Een van de ossen struikelt, de wagen dreigt te kantelen, de Ark begint te glijden. Een van de begeleiders, een zekere Uzza, grijpt de Ark beet. Hij doet het, zoals men een stoel, een tafel, een opberg-kist beetpakt. Maar de Ark is geheel iets anders; de Ark is geheiligd door God, hij verdraagt geen oneerbiedige aanraking. Uzza ontdekt dit op hetzelfde ogenblik, dat hij de Ark aanraakt. Hij voelt een hevige schok en valt dood neer.

Een ontzettende schrik maakt zich meester van de mensen. De muziek verstomt, de feestvreugde verdwijnt. Uzza is dood! Hoe is dat mogelijk? En de koning in zijn veldheersuniform? De koning wordt heel stil. Het eerst van allen begrijpt hij, dat God hier gesproken heeft. „Zo mag het niet; als-

of men met Mij doen kan, wat men wil! Met Mij, die heilig en almachtig ben!”

Hoe het dan moet? Dat weet koning David nog niet. Voorlopig echter durft hij niet verder gaan. Hij geeft bevel, de Ark onder te brengen in het huis van Obed-Edom. Daar blijft hij toegedekt staan, drie maanden lang.

En dan weet David, hoe het wél moet. Dan weet hij, hoe het mag van God! Niet als de grote veroveraar, maar als een nederig mens, die genade van God ontvangt, mag hij de Ark binnen Jeruzalems muren halen. In plaats van zijn uniform trekt hij een gewoon linnen kleed aan. In plaats van als hoge officier, loopt hij als gewoon burger mee in de stoet. Priesters dragen de toegedekte Ark en gewijde muziek weerklinkt. De mensen hebben eerbied geleerd voor de Heilige God, die alles bestuurt en die als een grote genade onder hen wil wonen. Naarmate de intocht vordert, wordt Davids hart heel blij. Zó blij, dat hij zelfs vergeet, dat hij koning is. Hij neemt ook een muziekinstrument ter hand en gaat al spelend voor de Ark uit. Buiten zichzelf van geestdrift doet hij mee aan de gewijde priesterdansen, waarbij telkens één knie de grond raakt. Zo komen ze Jeruzalem binnen en nemen hun weg langs het paleis. Michal slaat voor een venster de intocht gade.

Zie toch eens, daar loopt koning David tussen de priesters, spelend en dansend als zij! Is dat nu koninklijk gedrag? Michal schaamt zich en wendt zich boos af van het venster. Later zegt ze het hem.

„Waarom deed je zo onkoninklijk? Bah, ik veracht je!” Ze begrijpt er niets van, dat iemand zó blij kan zijn om wat God doet, dat hij al het andere vergeet.

Michal is verder een vreemde voor David, al mag ze in het paleis blijven wonen en de moeder van de troonopvolger is zij niet geworden.

Weer gaan er enkele jaren voorbij, jaren van strijd en overwinning. Daarna breekt weer een tijd van vrede aan.

David, voor een van zijn paleisvensters, laat zijn ogen gaan over zijn koningsstad.

DAVIDS GOEDHEID EN DAVIDS ZONDE

Daar merkt hij iets op, dat niet in orde is. „Ik woon in een paleis van onverwoestbaar cederhout, veilig voor storm en regen. En het Huis van God is slechts een tent, van gordijnen gemaakt,” zegt hij in zichzelf. Meteen vat hij het plan op, een ander, een waardiger Huis voor God te bouwen, een



David ziet uit het raam van zijn paleis de tent van de Ark

Tempel, groter en schoner nog dan het koninklijk paleis.

Koning David heeft in Jeruzalem een trouwe vriend, met wie hij alle ernstige zaken bespreken kan. Die vriend is Nathan, de profeet, tot wie „Eeuwig Getrouw” soms op heel bijzondere wijze spreekt. Nathan zegt: „Het plan lijkt me goed; doe het.” Maar dan wordt het nacht en Nathan is ter ruste gegaan in zijn eigen bescheiden woning.

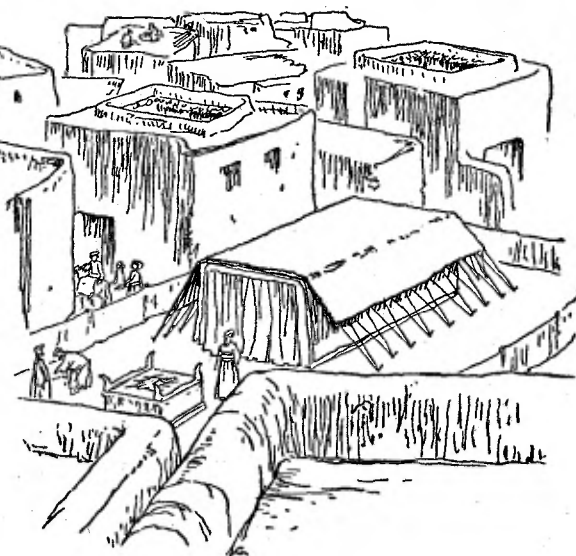
De geluiden van de dag zwijgen, het wordt stil om hem heen. In deze stilte spreekt God tot de profeet.

„Niet David zal Mij een Tempel bouwen, zijn zoon zal het mogen doen. Integendeel

zal Ik David een huis bouwen, het Huis van het Eeuwig Koningschap, dat nimmer een einde zal nemen.”

De volgende morgen gaat Nathan met een bezwaard hart naar zijn koning. Hoe zal David deze grote teleurstelling opvatten? Gelukkig let David het meest op het andere, op de belofte van God aangaande het „Eeuwig Koningschap”. En — de Tempel komt er immers toch! Zijn zoon zal hem bouwen!

Nu is David toch blij en dankbaar en in de loop der jaren spaart hij schatten op voor de Tempel, die zijn zoon later bouwen zal.



48. DAVIDS GOEDHEID EN DAVIDS ZONDE

In deze tijd van vrede is er nog een belangrijke vraag, waarop David een antwoord moet hebben.

„Hoe is het gegaan met de nabestaanden van koning Saul en Jonathan?”

„Ik zal zéker voor je nabestaanden zorgen.“ Die eed heeft hij Jonathan gezworen en later heeft hij voor Saul die belofte nog eens plechtig herhaald. Tot nu toe is er echter nog niet veel van gekomen. De zoons van Saul zijn allen dood. Maar — er moeten kleinkinderen zijn. Leven die misschien in armoede? Koning David laat een onderzoek instellen. En dan wordt hem bericht, dat in een afgelegen dorp nog een zoon van Jonathan woont. Hij heet Mefibóseth en is kreupel aan beide voeten. In de wilde vlucht na de verloren slag van Gilboa, heeft een verzorgster het kind laten vallen en nooit zijn de voeten weer normaal geworden. Nu is Mefibóseth reeds een man, hij is een ongelukkige stumper, die door zijn knecht Ziba trouw wordt verzorgd.

Daar komt op een dag een bode van de koning aan hun huis kloppen.

„Maak u gereed; de koning verwacht u bij zich.“

Mefibóseth en Ziba schrikken van dit bevel. Dat kan nooit veel goeds betekenen! Ze weten immers, hoe overwinnaars meestal doen met het overwonnen vorstengeslacht! Ze verminken hen en laten hen dan, als een hond, onder de tafel kruipen, om de weggegooide brokken op te eten. Mefibóseth noch Ziba kunnen denken, dat koning David het anders zal doen. David is voor hen nooit anders geweest dan de indringer, die de oorzaak is van al hun ongeluk.

Maar ze moeten gaan. Men kan de koning niets weigeren. Zuchtend, vol donkere en boze gedachten, gaan ze op weg. Mefibóseth rijdend op een ezeltje, de trouwe Ziba lopend er naast. Zo komen ze in Davids stad, Jeruzalem. De mensen op straat blijven staan en kijken hen na.

„Wie zou dat zijn?“ wordt er gevraagd. „Wie is die stumper?“

„O, dat is Jonathans kreupele zoon. De koning heeft hem bij zich ontboden.“

Zie, daar is Davids paleis, hier moet Mefibóseth binnengaan. Nu komt 't èrge, nu komt Davids wraak. Ziba ondersteunt zijn meester; zo strompelt hij de grote konings-

zaal binnen. O, hoe háát hij koning David, de machtige. Met moeite en tegenzin maakt Mefibóseth de hofbuiging. Dan wacht hij met gebogen hoofd zijn vonnis af. Om hem heen is een grote stilte, die hem nog meer ongerust maakt. Hij ziet niets van het diepe medelijden, dat uit Davids ogen straalt! Hij raadt niets van Davids goede, vriendelijke gedachten! Niets van de ontroering die de koning bevangt, nu hij Jonathans zoon voor zich ziet!

Maar hoor! Daar klinkt de stem van de koning.

„Mefibóseth!“

„Hier is uw knecht,“ antwoordt Mefibóseth stug.

En dan komt de verrassing, de eerste en allergrootste verrassing van Mefibóseths somber leven. Koning David daalt de treden van zijn troon af en vat hem bij de handen, die handen, die zich zo vaak gebald hebben tegen de koning.

„Mefibóseth, Jonathans zoon! Vrees niet voor mij! Je vader was mijn beste vriend. Ik zal voor je doen wat ik kan, om je leed te verzachten. Je vaders bezittingen krijg je alle terug, je knecht zal ze beheren. Je kunt in het paleis wonen, je zult mijn gast zijn.“

O, Mefibóseth! Waar blijven nu de donkere gedachten van haat en wantrouwen? Wèg zijn ze, gevlucht voor Davids goedheid. Nu schaamt Mefibóseth zich er voor. Hij kan zichzelf er wel om uitschelden. En — hij doet dat ook! „O, koning,“ stamelt hij, „wilt ge dan te doen hebben met zo'n hond, als ik ben?“ Maar David zegt nog eens: „Jonathans zoon,“ en richt hem op en geeft bevel, dat alles voor zijn gast in orde moet worden gebracht.

Over deze dingen wordt veel gesproken in het land en de mensen prijzen hun koning, omdat hij een edelmoedig vorst is, die werkelijk leeft naar Gods geboden.

Maar dan . . . dan gebeuren er verschrikkelijke dingen in Davids leven. Dingen, die God niet wil! Dingen, die God uitdrukkelijk verboden heeft!

Na jaren van vrede is er weer strijd uit-

gebroken. Nu gaat het tegen de Ammonieten en koning Davids troepen belegeren Rabba, hun hoofdstad.

Joab, de dappere generaal, is daar de bevelhebber. David zelf is in Jeruzalem gebleven. Na 'n warme dag zoekt hij wat avondkoelte in zijn daktuin. Daar ziet hij hoe beneden hem, op een binnenplaats, een vrouw zich aan 't baden is. Ze wordt door haar slavinnen gezalfd en gekleed en David denkt, dat hij nog nooit zo'n mooie vrouw gezien heeft. Hij denkt ook, dat een koning alles mag en daarom laat hij die vrouw in zijn paleis halen. Ze heet Bathséba, en is getrouwd met Uria, een van Davids trouwste officieren, die nu onder Joab tegen de Ammonieten vecht. Maar David wil, dat ze zijn vrouw zal zijn. Hoe moet dat nu? Bathséba kan toch niet de vrouw zijn van Uria, en óók van koning David? Nu David één zondig ding heeft gedaan, is het o zo gemakkelijk om nog méér zondige dingen te bedenken.

„Was Uria maar dood,” denkt David. „In de oorlog kun je sneuvelen. Sneuvelde Uria maar, dan was Bathséba voor mij. En dan merkte hij ook niet, dat ik de vrouw van hem afgestolen heb.”

Verder gaan Davids boze gedachten, al maar verder van Gods geboden af. Kan hij... de koning, niet een handje helpen, dat Uria sneuvelt? Zeker kan hij dat! En nu doet hij de derde zondige daad in deze droeve geschiedenis. Er gaat een geheim schrijven naar Joab. „Zet Uria op de gevaarlijkste plaats bij de volgende aanval.” Dat staat er in. En Joab gehoorzaamt zijn koning. Ook in het kwaad. Er wordt weer heftig gevochten en onder de vele doden is ook Uria. Zo heeft de koning zijn trouwe dienaar verraden en hem de dood ingejaagd. Bathséba komt na de voorgeschreven rouwdagen voorgoed in het paleis wonen en is Davids vrouw.

In dit alles heeft David zwaar gezondigd tegen God en de profeet Nathan, Gods vriend en Davids vriend, moet hem dit gaan zeggen.

't Is een zware en moeilijke boodschap

voor de oude man. Hij doet het in de vorm van een verhaaltje, dat hij zelf heeft bedacht.

„O, koning, er is iets ergs gebeurd,” begint Nathan en David vraagt direct: „Wát is er gebeurd?”

„Er waren twee mannen in de stad. Een rijke, die véél schapen had, en een arme, die slechts één jong schaapje bezat, waarvan hij hield als van een kind. De rijkard kreeg bezoek en moest voor een maaltijd zorgen, maar een van zijn eigen dieren wilde hij niet laten slachten. Toen liet hij het lam van de arme weghalen en bereidde dat voor zijn gasten.”

Koning David denkt, dat het echt gebeurd is en dat 't een rechtszaak wordt. Hier moet zwáár gestraft worden. „Wie is die man?” roept hij. „Noem zijn naam! Hij heeft de doodstraf verdiend!”

Nu richt Nathan zich hoog en fier op. Op zijn gelaat staat onwrikbare ernst en moed te lezen. Hij strekt zijn hand naar de koning uit.

„Koning David! Gij zijt zèlf die man! Gij hebt de enige schat van Uria genomen, terwijl ge zelf zoveel bezit! Daarmee hebt ge onheil over uw huis gehaald, want God kan dit kwaad niet ongestraft laten.”

De koning krimpt ineen, hij buigt zijn hoofd en slaat de handen voor de ogen. Hij ziet zijn grote schuld, die nooit, nooit weer goed te maken is.

„Ik heb gezondigd,” zegt hij uit het diepst van zijn hart. „De doodstraf, die verdien ik zèlf.”

Maar nu merkt David, dat hij te doen heeft met „Eeuwig Getrouw”, die zijn mensen nooit verlaat, zelfs niet, wanneer ze een zo groot kwaad moeten belijden.

Nu de koning dit zo eerlijk heeft gedaan, mag Nathan hem ook nog andere woorden zeggen. Woorden van vergeving en redding, die God voor hem heeft.

Later wordt er in het paleis een zoon geboren. David en Bathséba noemen hem Salomo. Salomo is een begaafde jongen, goed en vriendelijk in de omgang. Ook de profeet Nathan houdt veel van hem en

geeft hem een mooie bijnaam: Jedidja, dat betekent: lieveling van God. Ziet de profeet misschien in de verre toekomst dat Salomo eenmaal koning in Jeruzalem zal zijn?

49. VERRAAD IN DAVIDS HUIS VERRAAD IN DAVIDS HART

Koning David heeft méér zoons dan deze jonge Salomo. 't Is in die tijd bij de rijken de gewoonte, om méér dan één vrouw te hebben. Zo zijn er in Davids paleis verscheidene moeders met véél kinderen.

Onder al de prinsen is Absalom bij het volk het meest geliefd. Hij is zo móói om te zien. Alles aan hem is móói. Zijn hoge, slanke gestalte, zijn prachtige kleren, zijn regelmatig gezicht en zijn lange, golvende haardos. Vooral om dat haar is hij beroemd; de mensen hebben 't er vaak over, hoe zwáár dat prachtige haar wel zou wegen!

Absalom leeft echt als een prins. Ook dát maakt grote indruk op het volk. Hij gaat niet te voet, maar in een strijdswagen, met paarden bespannen en vijftig man moeten voor hem uitlopen als ere-wacht.

„En toch kan hij zo echt vriendelijk zijn en gewoon,” zeggen de mensen. „In de poort van de stad gaat hij maar zo met je staan praten en vraagt naar je moeilijkheden.”

Dat die vriendelijkheid eigenlijk valse berekening is, merken de mensen niet. En dat hij door die vriendelijkheid zijn vader verraadt, dát merkt zelfs koning David niet. En toch is 't zo: Absalom steelt nu de harten der mensen, omdat hij ze later nodig zal hebben voor zijn boze plannen. Want Absalom wil koning worden. Niet, nadat zijn vader gestorven zal zijn, maar nu reeds. Niet, omdat hij door God tot het koningschap geroepen is, maar omdat hij het zèlf wil. Absalom wil het koningschap door oproer veroveren.

Wanneer hij genoeg vrienden en volgelingen om zich heen heeft verzameld, spreekt hij de dag van de opstand af. In Hebron, de oude hoofdstad, zal het oproer

beginnen. De bazuin van het oproer weerklinkt. De volgelingen juichen: „Absalom is koning!” Een sterke, gewapende macht trekt op naar Jeruzalem.

Het zijn verschrikkelijke dagen voor David, nu het verraad van zijn eigen zoon komt. „Laten we wegtrekken uit Jeruzalem,” zegt hij somber. „Absalom is in staat, ons allen te vermoorden. Daarvoor wil ik hem bewaren.”

„Wij doen wat de koning wil,” antwoorden zijn getrouwen en kort daarna verlaat een droeve stoet de stad. David, de koning, vlucht uit de stad, die hij zo liefheeft. En hij vlucht voor zijn eigen zoon, die hij ook zo liefheeft. Het is hem, of zijn hart zal breken.

Over de Olijfberg trekt de stoet, in de richting van de Jordaan. In het Overjordanse land zal de koning voorlopig veilig zijn. Hier willen ook de trouw gebleven officieren een leger verzamelen, om tegen de opstandelingen te strijden.

Maar ook onderweg wordt de koning geen leed gespaard. Men boodschapt hem, dat Achitófel, zijn knapste en vertrouwdste raadsheer, is overgelopen naar de vijand.

Verderop, aan de overkant van een ravijn, wacht de boze Simeï hem op, een ver familielid van koning Saul. Nu koning David weerloos is, durft Simeï laffe wraak nemen. Hij gooit met zand en stenen en scheldt David uit voor verrader en moordenaar. Davids vrienden beven van verontwaardiging. Een jonge man staat met gebalde vuisten voor zijn koning: „Laat mij naar die schoft toe gaan, ik sla hem zijn brutale kop af!” Maar de koning wil dat niet. „Laat hem begaan. Mijn eigen zoon staat me naar het leven! Wat kan ik dan van een vréemde verwachten! God stuurt hem op mijn pad, láát hem schelden.”

Eindelijk is er aan Davids lijdensweg een eind. De stoet komt áán en óver de Jordaan. David kan tot rust komen in de gastvrije woning van een vertrouwd vriend.

En wat heeft Absalom, de oproermaker, in die tijd gedaan?

Hij is met vliegende vaandels Jeruzalem

binnengetrokken en heeft bezit genomen van het koninklijk paleis. Na een korte rustpoos trekt hij met zijn troep verder naar het Overjordaanse land. Een zoon trekt gewapend op tegen zijn vader, in de hoop, die vader te doden.

O, maar Davids volgelingen hebben op deze strijd wel gerekend! Zijn officieren hebben inderhaast een leger om zich heen verzameld, dat de strijd tegen Absalom wel kan aanbinden! Ze zijn gereed. De koning mag zèlf niet mee optrekken; hij mag zich niet onnodig in gevaar begeven en David schikt zich in deze wens. Zijn hart is zo zwaar van moeite en verdriet om zijn zoon. Hij ziet hem in gedachten als kind, als kleine jongen, als jonge man. Hoe lief heeft hij zijn zoon. . . . ook nú nog, nu hij een verrader is geworden! Straks zal er verwoed gestreden worden tegen Absalom; de officieren hâten hem, om alles, wat hij hun koning aandoet. En tòch. . . . toch mag hem niets overkomen. David wil zelfs déze zoon nog beschermen. Daarom laat hij zijn legeraanvoerders nog eens bij zich komen. „Joab en Abisaï, denkt er aan: Absalom is en blijft mijn zoon. Als je hem misschien gevangenneemt, doet hem dan geen kwaad. Behandelt hem goed, mijn zoon Absalom.”

Dan komt de slag en Absalom, de verrader, verliest. Door doodsangst aangegrepen, laat zijn volk hem in de steek en vlucht weg in de wouden en tussen de rotsen. Hij zelf vlucht ook, verblind van angst. Hij jakkert zijn muildier voort; hij ziet niet, dat een oude eik met lage, zware takken op zijn weg staat. Hij rijdt er in, en raakt klem tussen een paar takken, zo vast, alsof de eik hem met sterke armen gevangenneemt. Zijn rijdier schiet onder hem uit, machteloos hangt prins Absalom in de boom. Daar ontdekt hem een van Joabs mannen en schiet hem drie scherpe pijlen in het hart. Absalom is dood.

Maar vreselijk is het verdriet van de oude koning, wanneer hem deze tijding wordt gebracht! Hij sluit zich op in zijn kamer en de mensen horen zijn klacht: „Absalom! Mijn zoon Absalom!”

De opstand is voorgoed gedempt, David wenst ook verder geen wraakoefening op de opstandelingen. Zelfs de boze Simeï wordt met rust gelaten, nu David weer koning is. Met zijn getrouwen trekt David opnieuw zijn geliefde hoofdstad binnen en vestigt zich weer in het koninklijk paleis. Alles lijkt weer als te voren.

En toch! De koning kan dit oproer van Absalom niet vergeten! Zijn bezorgde gedachten gaan de gebeurtenissen nog eens na. Hoe kwam Absalom aan zoveel duizenden volgelingen? Is het volk zó gemakkelijk tot oproer te bewegen? Deze gedachte benauwt de koning. Hij denkt: 't Enige is, dat ik zelf voor een groot en sterk leger zorg, waarmee ik iedere opstand onmiddellijk kan onderdrukken. Hoeveel man zou hij wel onder de wapenen kunnen roepen? Dat moet Joab maar eens voor hem uitzoeken. Joab moet een telling houden door het hele land en de namen van alle strijdbare mannen op lange lijsten noteren. Dan weet de koning precies, waar hij aan toe is. Maar — weet koning David dat nú dan niet? Vergeet hij, dat „Eeuwig Getrouw” zijn Sterke Hulp en Machtige Beschermers is? Zal Hij, die hem tot koning heeft aangesteld, niet kunnen zorgen, dat hij koning blijft? Dáárom kòn en mòcht Absalom de strijd immers niet winnen, omdat David Gòds koning is?

Joab, de ruwe, trouwe soldaat, voelt zeker, dat zijn heer op verkeerde wegen gaat. „Zoudt u dat wel doen?” vraagt hij waarschuwend. Maar de koning wil het doorzetten en dan gaat Joab aan het werk. David is tevreden over de lange lijsten, die hem worden voorgelegd. Met zo'n leger is zijn koningschap zéker veilig.

En dan — dan begint er diep in Davids hart een stem te spreken, héél ernstig en héél verontrustend. „Eeuwig Getrouw” spreekt tot zijn dienstknecht door het geweten. Zó luid wordt die stem en zó dringend, dat de koning niets anders meer hoort of weet.

„Je hebt verkeerd gedaan, die volkstelling was fout, was zonde! 't Was wantrou-

HET EINDE VAN EEN OUDE EN HET BEGIN VAN EEN NIEUWE KONING

wen tegen God, je hebt Hem er mee beledigd!"

David weet, dat het zo is. Daarom zegt hij het hardop tegen God. „Ik heb tegen U gezondigd door deze volkstelling." Maar het kwaad is gebeurd, het hele volk weet er van, de gedachten van ongeloof en wantrouwen zijn uitgezaaid. Nooit kan dat meer ongedaan worden gemaakt. Wat de koning echter wél kan doen, is, de straf er voor dragen. Hij heeft zijn volk bijgebracht, dat ze van een léger, van éigen kracht afhankelijk zijn! Nu zullen ze allen met elkaar ondervinden, dat alleen God heerser is over leven en dood. De pestziekte breekt los in Jeruzalem; het lijden van zijn volk grijpt de koning diep in het hart. In iedere noodkreet, in iedere begrafenis hoort hij de bittere aanklacht: „Mijn schuld! Mijn schuld!"

Eindelijk kan David het niet meer uithouden. Hij voelt zich als een herder, die zijn kudde ziet wegroven en er zelf machteloos bij moet staan.

Machteloos?

Vroeger... heel lang geleden... in Bethlehems bergweiden... waagde hij zijn leven, wanneer een beer of een leeuw zijn kudde besprong. En nu — nu stelt hij weer zijn leven voor zijn schapen; voor de grote mensenkudde, die God hem heeft toevertrouwd. De pestziekte heeft hen besprongen, de dood rooft weg, door zijn schuld. De koning werpt zich op de grond en schreeuwt tot God. „Neem mijn leven! 't is mijn schuld! Maar laat deze arme schapen vrij!"

Nu is koning David zo ver, als God hem wil hebben. Zijn kwaad wordt hem gegeven en de straf, de vreselijke ziekte, komt tot stilstand.

Koning en volk herademen. Ze mogen nog eens een nieuw begin maken, met God en onder Gods bescherming.

50. HET EINDE VAN EEN OUDE EN HET BEGIN VAN EEN NIEUWE KONING

Koning David is oud en zwak geworden. Hij moet dag en nacht verpleegd worden

en iedereen weet het langzamerhand: van deze ziekte zal de koning niet meer genezen.

Hij voelt het zelf ook. Binnenkort moet er een andere koning zijn, een, die jong is en sterk, in plaats van oud en zwak. En die opvolger zal zijn: Salomo, Bathséba's zoon en Nathans leerling. David weet, dat dit de wil is van „Eeuwig Getrouw". Maar... zal niet een van de oudere prinses beweren, dat hij meer rechten heeft op de troon dan de jeugdige Salomo? In dat geval zou er weer oproer dreigen. Nathan en Bathséba spreken met de koning over deze zaak. „Laat Salomo nú reeds koning worden," zeggen ze, „wijs gij hem zélf als uw opvolger aan; daarmee kan oproer voorkomen worden." En David, de oude, moede vorst, zegt met zwakke stem: „'t Is goed, ik doe heden afstand van de regering. Van nu af aan zal mijn zoon Salomo koning zijn. Laten de priesters hem zalven, daarna zullen de feestbazuinen schallen en zal het volk roepen: Leve de koning!"

Zo gebeurt het. Er is feest in de stad met muziek en gejuich, omdat het volk een nieuwe, sterke koning heeft gekregen.

Korte tijd daarna moet David afscheid nemen van allen, die hem lief zijn. Nog eenmaal houdt hij zijn zoon voor, wat hijzelf in een lang en moeilijk leven telkens weer heeft moeten leren: „Blijf bij God en houd je aan Gods geboden, dan zal je bestuur een zegen zijn voor ons volk." Dan sterft koning David, na veertig jaren te hebben geregeerd. Hij wordt door zijn volk oprecht betreurd en nooit worden zijn naam en regering vergeten. De mensen van latere jaren zien op Davids regering terug als op de mooiste tijd die er ooit is geweest en de profeten kunnen Gods grote belofte niet duidelijker aankondigen dan door te zeggen: Een nieuwe David, een Davidszoon zal komen om de troon van Israël in eer te herstellen.

Maar met Salomo, de nieuwe vorst, gaan ze vol moed een nieuwe toekomst in.

Een koninklijke stoet verlaat Jeruzalem en beweegt zich in de richting van Gibeon.

Daar, in Gibeon, is sedert Jozua's tijd een offerplaats, waar men offers in het groot kan brengen. Er is een gebouw bij opgetrokken, waarin de priesters wonen en ook is er logeergelegenheid voor bezoekers, die er willen overnachten. Wie daar overnacht, zo dicht bij de heilige offerplaats, hoopt op een bijzondere Godsopenbaring, hetzij wakend of in de droom.

Daarom wil nu ook Salomo Gibeon bezoeken. Hij beseft, welk een zware taak het koningschap is. En hij weet, dat er zonder de hulp en de raad van „Eeuwig Getrouw“ niets van terecht kan komen.

't Is stil en donker geworden om de eenzame gebouwen. De offers hebben gebrand, de lofprijzingen hebben luide weerklonken. Nu is Salomo al wachtend in slaap gevallen. En zie, in zijn droom spreekt „Eeuwig Getrouw“ tot hem.

„Vraag van Mij, wat ge wilt en dat zal Ik u geven.“

Wat is er veel, dat een mens kan kiezen! Een lang en gezond leven; grote rijkdom; overwinning over de vijanden; een gelukkig gezin met veel zoons. Wat zijn er veel dingen, die speciaal een koning goed gebruiken kan!

Maar voor koning Salomo weegt zijn taak zwaarder dan iets anders.

„O, „Eeuwig Getrouw“,“ zegt hij eerbiedig, „Gij hebt me een groot volk gegeven en ik ben jong, zonder ervaring. Daarom vraag ik U: Geef mij een wijs hart, dat onderscheid kan maken tussen goed en kwaad, tussen recht en onrecht.“

„Ik zal u een wijs hart geven,“ antwoordt God, „ook de dingen, die ge niet gevraagd hebt, zal Ik u geven. En als ge mijn geboden houdt, een lang leven bovendien.“

Met een gelukkig hart ontwaakt de koning. God is in de nacht bij hem geweest en heeft hem grote dingen beloofd. En wat God belooft, zal zeker gebeuren.

Al spoedig merken de mensen, dat Salomo heel bijzondere gaven van God ontvangen heeft. „Niemand is zo wijs als hij,“ zeggen ze, en dan komen ze met allerlei sterke verhalen voor de dag. Met grote voorliefde

vertellen ze het verhaal van de twee vrouwen, die ieder een baby hadden. De vrouwen woonden samen in één kamer en de baby's waren nog erg jong en teer. Op een nacht sterft een van de kleintjes; het sterft zo stilletjes, dat zijn moedertje het niet eens dadelijk merkt. Maar in het morgenlicht, als ze haar kindje te drinken wil geven, merkt ze het wèl. Ze ziet om zich heen. Haar vriendin slaapt nog, naast haar eigen, gezonde jongen. En wat doet nu die arme, wanhopige moeder? Ze verwisselt de kindertjes. Nu heeft zij het levende en de ander heeft het dode kindje naast zich. De andere vrouw wordt wakker en bemerkt het bedrog. „Dat is mijn jongetje niet!“ roept ze. „Je hebt de kinderen verwisseld, maar dat wil ik niet, hoor je? Geef mij mijn eigen kind terug!“

De vrouwen krijgen ruzie en lopen naar de rechter. Maar de rechter weet er geen raad mee en stuurt ze door naar de koning, die meteen opperrechter is.

Daar staan de vrouwen dan en schreeuwen opgewonden en willen ieder het kind hebben. Hoe zal koning Salomo hierin beslissen? Hij roept een dienaar tot zich. „Haal een zwaard.“ Daarna zegt hij luid: „Hak nu het jongetje doormidden en geef de vrouwen ieder de helft.“ Méént de koning dat? Wil hij zó wreed zijn?

Neen, het is een list van hem, om uit te vinden, wie van tweeën de echte moeder is. Want kijk, de echte moeder valt voor hem op de knieën, strekt haar handen uit en roept: „Niet doen! Niet doen! laat háár het kind maar houden!“ Nu weet de koning genoeg. De vrouw, die het kindje zó liefheeft, is de echte moeder.

„Geef het haar,“ zegt hij en iedereen verwondert zich over zijn verstand. Deze rechtszaak zal niet licht vergeten worden. De hele stad en het hele land spreken er over. Tot ver in het buitenland wordt koning Salomo beroemd. En dan zijn rijkdom en de grote staat, waarin hij leeft! Met Hiram, de koning van Tyrus, heeft Salomo een soort van handelsverdrag gesloten. Ergens, ver in het Zuiden, moet een land lig-

gen, dat Ofir heet. Daar kan men goud vandaan halen. Salomo en Hiram besluiten om dat samen te gaan doen. Salomo bouwt de schepen en Hiram zorgt voor de bemanning. Na verloop van tijd kiest een kleine vloot zee op zoek naar Ofir. De schepen blijven lange tijd weg, maar het is de moeite waard, zoveel ivoor en goud als ze meebrengen. Nu laat Salomo een kostbare koningstroon vervaardigen van ivoor, dat met goud overtrokken wordt. Zes treden geven toegang tot de troon. Naast de armleuningen staan twee leeuwen en op de zes treden zitten ook aan weerszijden stenen leeuwen, zodat het lijkt, alsof koning Salomo door veertien grote leeuwen wordt bewaakt. Geen koning ter wereld heeft ooit zo'n troon gehad en heel Israël is er trots op. En steeds nog varen de schepen naar verre landen en brengen goud en ivoor, zelfs levende apen en pauwen mee, voor Salomo's dierenpark.

51. SALOMO, DE TEMPELBOUWER EN SALOMO, DE AFVALLIGE

Eenmaal heeft God aan koning David beloofd: Uw zoon zal voor Mij een huis mogen bouwen. Nu Salomo zijn regering stevig bevestigd heeft, begint hij aan dat reuzenwerk. Het land van Hiram levert hem cederstammen van de Libanon; elders worden de zware steenblokken uitgehakt en verschillende kunstenaars beginnen reeds met het vervaardigen van bronzen vaatwerk voor de Tempel. Om aan de nodige arbeidskrachten te komen, stelt Salomo een herendienst in: iedere maand moeten tien duizend mannen opkomen, om aan de Tempel te arbeiden. Vaak mopperen de mannen, omdat ze zolang van huis moeten zijn, maar als na vier jaar hard werken de Tempel voltooid is, zijn ze vol blijdschap over het grote werk dat er geschied is.

De dag van de plechtige inwijding breekt aan. Jeruzalem is vol mensen, die dit zeldzame feest willen meemaken. Onder luid

bazuingeschal wordt de heilige Ark uit zijn tent gehaald en de Tempel binnengedragen. Daar wordt hij neergezet in het Allerheiligste, een klein, vierkant vertrek voor God alleen. Geen sterveling zal daar meer een voet zetten, dan eenmaal per jaar de opperpriester, wanneer hij op de Grote Verzoendag vergeving afsmeekt voor zijn volk. Ook nu treden de priesters, die de Ark hebben binnengebracht, haastig terug. Ze zien, hoe de heilige wolk van God het schemerdonkere vertrekje reeds vervult. Daarna spreekt Salomo voor de hele vergadering het grote inwijdingsgebed, waarin hij God smeekt om zegen en bescherming voor dit Huis en voor het ganse volk.

„Laten uw oren geopend zijn voor de gebeden, die in dit Huis tot U zullen opstijgen. Wees Gij onze God en leer ons, uw volk te zijn.“

Zo eindigt het gebed van de koning en allen die het horen verwonderen zich over de eerbied en de innigheid van dit gebed. Door de pracht en de rijkdom van deze Tempel wordt Israël nog méér beroemd onder alle volken der wereld.

En weer snellen jaren voorbij. Jaren van sprookjesachtige pracht en praal voor koning Salomo en zijn naaste omgeving. De koning houdt van pracht en praal en grote statie; hij raakt er aan verslaafd. Hij stelt er een eer in, om alles in 't groot te doen, ook in zijn huishouding. De koninklijke huishouding is verbazingwekkend. Het is een tijd, waarin iedere man méér dan één vrouw mag hebben; de rijken hebben niet zelden véél vrouwen, maar zoveel vrouwen als koning Salomo in zijn paleis onderhoudt, is nog nooit en nergens vertoond! Wanneer zijn beambten ergens een mooi, jong meisje ontdekken, wordt het opgeëist en naar Salomo's harem gebracht. Ook van de omwonende, heidense vorsten komen dochters in Salomo's paleis wonen. Ze vinden dat een groot geluk en een grote eer, want ze kunnen daar een lui en onbezorgd leven leiden en worden verwend met kostbare gewaden en zeldzame geschenken. Ze eten van gouden eetgerei en hebben do-

zijn slavinne tot hun dienst. Ook deze vrouwen vergroten Salomo's roem en aanzien.

Maar ook worden ze zijn ongeluk!

Natuurlijk horen ze in Salomo's huis dikwijls spreken over „Eeuwig Getrouw”, Israëls machtige Verbondsgod. Ze geloven ook wel, dat Hij er is en ze nemen zijn weldaden dagelijks aan. En toch — het blijft aan de buitenkant; in hun harten heeft Hij geen woning; ze horen niet werkelijk bij Hem. In hun hart horen ze nog steeds bij de andere, de god van hun vaderland; bij Baäl, of Astarte, of Moloch, of hoe die god ook heten mag.

In hun harten blijft de oude vrees voor die goden wonen, daarom willen ze voor hen offerplaatsen bouwen en beelden neerzetten en heidense feesten vieren.

En Salomo geeft hun toe. Zelf laat hij kleine heiligdommen voor de vreemde goden oprichten en wanneer de vrouwen hem vragen, nu ook eens mee te gaan naar een van hun feesten, doet hij dat. Naarmate de koning ouder wordt, doet hij het vaker. Hij verdeelt zijn hart tussen „Eeuwig Getrouw” en de afgoden. Maar „Eeuwig Getrouw” kan zo'n verdeeldheid niet verdragen. Hij, de Enige en Almachtige, wil de gehele mens. Ook de gehele koning Salomo, die in zijn Naam regeert over zijn volk! Hij zendt een profeet naar de koning, die hem heel ernstig over zijn zondige houding aanspreekt.

„Zo spreekt „Eeuwig Getrouw” tot u: Ge wilt uw leven verdelen, hoewel Ik u tweemaal verschenen ben, hoewel gij mijn geboden zó goed kent en hoewel ge Mij en Mij alleen plechtig trouw hebt gezworen! Toch verdeelt ge uw hart. Daarom zal Ik uw koninkrijk verdelen. Ik zal het niet wegnemen, om de belofte, die Ik David gedaan heb, maar Ik zal het verdelen. Uw zoon Rehábeam zal slechts over een deel van het volk koning zijn. Het overige geef Ik aan een ander.”

In die tijd gaat een hoge beambte van Salomo's hof over het vrije veld. Hij ontmoet de profeet, die zo juist bij de koning

is geweest. En als een lichtstraal schiet het door de profeet heen, dat deze beambte, deze Jeróbeam, de ander zal worden, die over Israël regeren zal. Snel ziet hij om zich heen. Wijd en zijd is geen mens te zien, het ogenblik is gunstig, om Jeróbeam Gods boodschap over te brengen. Hij doet het zonder woorden en op een heel vreemde manier, maar Jeróbeam, die het ziet, weet, dat het diepe ernst is.

Hij neemt zijn oude profetenmantel van zijn schouders en scheurt die in twaalf stukken. Die twaalf stukken spreidt hij uit op de grond. Zo, nu moet Jeróbeam maar eens tien van die stukken oprapen! In diepe ernst bukt Jeróbeam zich en neemt tien stukken weg. Hij begint al te begrijpen, wat dit geheimzinnig gedoe betekent en wacht in spanning af, of de profeet nu ook nog iets tegen hem zèggen zal. Hoor! Daar spreekt de profeet! „Zoals ge nu tien delen hebt opgeraapt, zo zal „Eeuwig Getrouw” u tien stammen geven om over te heersen. Want Salomo's rijk wordt gescheurd, omdat hij de afgoden heeft gediend.” 't Is een wonderlijke boodschap voor Jeróbeam. Echter ook een angstige, een gevaarlijke boodschap. Als dit de koning ter ore komt. . . . 't Komt Salomo ook ter ore. Verwoed laat hij Jeróbeam, die hij een verrader noemt, overal zoeken. Maar Jeróbeam wordt niet gevonden. Hij is tijds naar Egypte gevlucht en wacht daar in veiligheid zijn tijd af.

Die tijd komt. Salomo sterft na veertig regeringsjaren. Volgens de belofte van het eeuwigdurend koningschap zal zijn zoon Rehábeam nu de troon van Israël bestijgen. Maar het volk is waakzaam geworden. Er zijn onder Salomo's regering dingen ingesteld, die niet langer zo voortgezet mogen worden. De zware belastingen en de gedwongen arbeidsdienst zijn er twee van. De hoofden der geslachten komen in Sichem bijeen, om te overleggen, wat ze zullen doen. Wanneer Rehábeam daar ook verschijnt, delen ze hem mee, dat ze hem wél als koning zullen aanvaarden, doch alleen dan, wanneer de belastingen vermin-

derd en de gedwongen diensten worden afgeschafft. Rehábeam, in de war gebracht, belooft, hierover te zullen nadenken. Hij vraagt de mening van de oude raadslieden, die ook zijn vader reeds hebben gediend.

„Geef het volk zijn zin,” is hun raad. „Wanneer ge nu naar hen luistert, zullen ze voor altijd uw trouwe onderdanen zijn.” Rehábeam echter is in grootheid opgegroeid en het bevalt hem niet, te moeten bukken voor het gewone volk. Liever luistert hij naar de raad van zijn leeftijdgenoten. „Toegeven? Neen! Dan regeert 't volk immers en niet gij!”

Wanneer de afgevaardigden om antwoord komen, voegt Rehábeam hun hooghartig toe:

„Mijn pink zal dikker zijn dan mijns vaders middel. Hebt ge van mijn vader zweepslagen ontvangen, zo zal ik u met de geselroede straffen.”

De afgevaardigden verstaan de beeldspraak. Een moeilijk leven wacht het volk, onder een dwaze vorst, die geen barmhartigheid kent.

„Maar wat hebben we tenslotte met hem te maken?” roepen ze uit. „Komt, we gaan nú naar huis! We komen echter weer bij elkaar, om een andere koning te kiezen!”

Als Jeróbeam verneemt, wat er in Sichem verhandeld is, waagt hij zich uit zijn schuilplaats. De oude profeet verschijnt ook en stelt hem voor als degeen die door God tot koning is bestemd. Dan aarzelen de mensen niet langer. Tien van de twaalf stammen kiezen hem tot hun koning. Maar twee stammen, Juda en Benjamin, blijven trouw aan Rehábeam, omdat hij uit Davids huis en geslacht is. En zo wordt ook de belofte van „Eeuwig Getrouw” bewaarheid, dat er aan Davids koningschap geen einde zal komen.

52. HET GESCHEURDE RIJK

Nu is het dus gebeurd. 't Machtige rijk van koning Salomo is in tweeën gescheurd. Voortaan zal er zijn een groot Tienstam-

menland en een klein Tweestammenland.

En toch... en toch... toch is dat kleine Tweestammenrijk, dat alleen maar bestaat uit Juda en Benjamin, het grootst. Jeróbeam, de kersverse koning, wéét dat. En hij maakt er zich bezorgd over. Daar is om te beginnen het altijddurend koningschap, dat „Eeuwig Getrouw” op Davids geslacht heeft gelegd en dat Rehábeam nu verder mag dragen. Daarbij vergeleken zijn de vorsten van het Tienstammenrijk niet meer dan ééndagsvliegen! Ja, en Jeruzalem heeft met de belofte ook de toekomstverwachting. Want eens zal God een koning geven uit Davids geslacht, de grootste van allen. Hij zal aan alle leed en druk een eind maken en onder zijn bewind zal een tijd van ongekende voorspoed aanbreken! En heeft Jeruzalem niet ook de Tempel met het Allerheiligste, waar „Eeuwig Getrouw” woont te midden van zijn volk?

In Jeruzalem schallen op de grote feestdagen de bazuinen en ruisen de Tempelkoren. Er is geen stad als Jeruzalem op de hele aarde, iedereen in zijn rijk weet dat.

Dit alles bedenkt Jeróbeam met zorg. Hij weet, dat zijn volk nog hängt aan de stad van Rehábeam, zijn vijand. Maar ze móeten loskomen van dat gehate Tweestammenrijk. Hij zoekt en vindt een middel, om dat doel te bereiken. Hij stempelt zichzelf daarmee tot een vijand van „Eeuwig Getrouw”, doch dat is iets, dat bij Jeróbeam, niet meetelt. Hoofdzaak is, dat hij zijn doel bereikt. Hij bouwt in zijn eigen land twee heiligdommen, een in het uiterste Noorden, bij Dan; en een in het Zuiden, bij Beth-el. Met het oog op 't reizen is dat heel gemakkelijk voor de mensen. In die heiligdommen laat hij grote stierbeelden plaatsen. In heel de bekende wereld is de stier het teken van kracht en vruchtbaarheid en naast de god van het land wordt overal de stier vereerd. Voor de heidenen, die rondom Israël wonen, kán dat: god en stier naast elkaar vereren. De Israëlieten weten dat heel goed; neen, 't is voor hen niet zo vreemd, dat Jeróbeam nu ook bij hen stierbeelden laat plaatsen.

Waarom zou 't niet kunnen! In Jeruzalem: de Ark waar de onzichtbare God woont. En hier: een stierbeeld, eveneens voor de onzichtbare God. Maakt dat nu zoveel verschil? De Israëlieten van het Tienstammenland laten zich door Jeróbeam verleiden om te denken, dat het helemaal niet zoveel verschil maakt. Bovendien willen ze de nieuwe koning niet graag tégen zich hebben, want Jeróbeam is een machtig heer. Hij stelt zichzelf aan tot opperpriester, die de offers zal brengen. Hij stelt de feestdagen vast, die nauwkeurig samenvallen met de feesten in Jeruzalem. Daardoor moet het alles nog echter lijken. De gewone mensen lopen er in. Maar Jeróbeam wéét, dat hij een heidense godsdienst invoert. Al gebruikt hij dan de naam van „Eeuwig Getrouw“ er bij.

Wanneer de inwijdingsdag nadert, stuurt hij boden door het land. „Waarom zoudt ge de bezwaarlijke reis naar Jeruzalem maken? Komt naar Dan of naar Beth-el, dáár kunt ge uw goden vereren!“ Koning Jeróbeam denkt op deze manier zijn volk te redden, maar hij bereidt het voor op de ondergang. Want Jeróbeam en zijn volk zijn Israëlieten. Ze wéten dat God géén andere godheid naast zich duldt. Ze wéten, dat ze zich niet mogen buigen voor een beeld. Toch doen ze het en de waarschuwingen, die God hun zendt, slaan ze in de wind. Nu móet Gods toorn wel over hen losbarsten. Ze vragen er als 't ware om! God roeit het geslacht van Jeróbeam uit, om de zonde van het half-heidendom, waartoe hij zijn volk heeft verleid. Zijn opvolgers maken het niet beter dan hij en ook het volk maakt 't niet beter dan in Jeróbeams dagen.

Zestig jaar later heerst Achab over het Tienstammenrijk. Hij zetelt in de nieuwe hoofdstad Samaria, die door zijn vader Omri als residentie is gebouwd en door hem nog wordt verfraaid. Het land geniet een tijd van welvaart en vrede, ook al, doordat Achab is getrouwd met Izébel, een rijke, prachtlievende en heerszuchtige Tyrische prinses. Izébel heeft uit haar vader-

land de Baälsdienst meegenomen en dit volslagen heidendom heeft het gewonnen van 't halve heidendom, dat Jeróbeam invoerde. Izébel en Achab zijn personen, die men te vriend moet houden, anders worden ze gevaarlijk. Daarom is hun wil eenvoudig wet en wanneer Izébel wil dat er Baälsaltaren komen, dan komen ze er ook. Over het hele land zijn heilige plaatsen met Baälsaltaren opgericht en alleen koningin Izébel heeft al vierhonderd vijftig Baälspriesters in haar dienst, die door haar onderhouden worden. 't Lijkt er veel op, dat het Tienstammenrijk voorgoed is afgefallen van de enige, ware God. 't Holt voort op de verkeerde weg. Heeft „Eeuwig Getrouw“ het misschien reeds geschrappt uit zijn boek? Wil God met dit zondige volk niets meer te doen hebben?

Zie, daar zit Achab, de rijke en trotse, maar slappe koning, in pracht en praal op zijn troon in Samaria. Hij verleent audiëntie aan zijn onderdanen, die heden met eerbewijzen of smekingen tot hem mogen komen. Eerbewijzen worden het meest gebracht; voor smekingen is het volk te bang voor deze machtige, wispelturige vorst. Rijk uitgedoste hovelingen en goed geklede burgers bewegen zich vol eerbied door de koningszaal. Achab verheugt zich, hij voelt zich op het toppunt van zijn macht.

Daar treedt onaangediend een zonderlinge, armoedige gedaante binnen, die in deze royale omgeving helemaal niet past. Een magere figuur, in een grauwe, kameelharen mantel gehuld, op blote staken van benen, met stoffige voeten en lange, verwarde haren. En met ogen, die branden in een vermagerd gelaat. Geen slaaf heeft hem blijkbaar durven tegenhouden; in bijgelovige angst hebben ze hem door laten gaan, regelrecht naar de koningszaal. Er valt een diepe stilte onder de aanwezigen. In die diepe stilte nadert de vreemdeling de troon en brengt zijn boodschap van „Eeuwig Getrouw“, Israëls God. Zijn arm waarschuwend uitgestrekt in Achabs richting, slingerert hij zijn boodschap de zaal in.

„Zo zeker als de God leeft, in wiens



Elia voorspelt droogte aan Achab

dienst ik sta, zo zeker zal er de eerstvolgende jaren geen dauw of regen vallen in dit land, tenzij op Gods bevel."

Met die boodschap moest Elia, de profeet, zijn zware taak beginnen. Hij brengt zijn boodschap en verdwijnt uit Achabs paleis, eer iemand hem kan grijpen.

Even duurt de stilte voort in de koningszaal. Zelfs wordt het even stil in Achabs hart. Geen dauw, geen regen. . . . dat betekent voor zijn land: verschroeide aarde, mislukte oogst, geen koren voor de mens, geen gras voor het vee, geen drinkwater voor allen. Dat betekent: hongersnood; hongerdóód misschien!

Even voelt Achab de klopp van „Eeuwig Getrouw" aan zijn hart. „Breng het volk tot Mij terug, en alles kan nog goed komen!"

Maar dit korte ogenblik van stilte en waarheid gaat voorbij. Een geroezemoes van stemmen breekt los. „Dat was een gek, let niet op zijn wartaal."

Achab laat Elia zoeken om hem te straffen voor zijn zwarte profetie, doch de profeet is onvindbaar. Hij heeft zich verborgen in het eenzaam hooggebergte, waar een

grot zijn woning is. Hier hebben de raven hun ruwe, sterke nesten gebouwd. De vogels vliegen af en aan met grote brokken voedsel voor hun jongen. Dikwijls laten ze iets vallen, eer ze hun nest bereikt hebben en Elia raapt het gretig op. Dit ravenvoedsel en het water uit de bergbeek houden hem in leven, verscheidene maanden lang. Intussen wacht hij op een wenk van God om zijn taak in de mensenwereld verder voort te zetten.

In die mensenwereld, Achabs Tienstammenrijk, ziet het er niet al te best uit. De najaarsregens behoorden te vallen, maar ze blijven uit. De boeren kijken wanhopig naar de strakblauwe lucht. Komen ze nu nóg niet, de regenwolken van over zee? Maar er kómen geen wolken, zelfs de dauw, die soms zo overvloedig kan zijn, blijft uit. 't Land lijkt een dorre, brandend hete woestijn, waarop geen koren groeien en geen ooft rijpen kan. Het gras verschroeit, beken en plassen drogen uit, het vee loeit klagend om voedsel en water, de mensen lopen somber en angstig rond, want het is duidelijk dat er een nooddijd aanbreekt, zoals ze nog niet hebben meegemaakt.

Koning Achab ziet en weet dit alles. Vaak denkt hij aan Elia, die dit alles heeft voorspeld. Hij kent ook het enige middel om zijn volk voor nóg grotere ellende te bewaren: zich buigen voor „Eeuwig Getrouw" en Hem alleen dienen. Maar dát kan Achab niet doen en Izébel, zijn vrouw, zal het zeker nóóit doen. Zij zet de koning nog meer aan tot de Baälsdienst en Achab wacht maar af, hoe het verder zal gaan.

Eindelijk droogt ook Elia's bergbeek uit. Tot in het hooggebergte doet de droogte zich voelen. Daaraan weet de profeet dat de tijd gekomen is om zijn veilige grotwoning te verlaten en zijn gevaarlijke taak weer op te vatten. Voor het eerst na lange tijd daalt hij van de bergen af en komt in de vlakte. Wat hij daar ziet, slaat hem met ontzetting. Verschroeide akkers, vermaarde mensen, verzwakte kinderen, dood vee in de weiden, die geen weiden meer zijn. Hier en daar lopen gebogen gestalten

naar onkruid te zoeken, dat altijd nog het langst in leven blijft. Met verbaasde, vijandige blikken staren de mensen Elia aan. Denken de stumpers soms, dat hij de schuld is van hun ellende? Die schuldige zit heel ergens anders! Die zit op de koningstroon in Samaria. En — in hun eigen hart, dat met de Baälsdienst niet wil breken.

Daar gaat Elia door het land. Zijn profetenmantel is nog havelozer, zijn uiterlijk nog hoekiger en ruiger geworden. Zijn ogen branden als in koorts. Zelf lijdt hij ook honger en dorst en hij weet, dat zijn leven gevaar loopt in Achabs land. Daarom verlaat hij voorlopig het Tienstammenland weer en begeeft zich in den vreemde. Hij gaat naar Zarfath, een stadje, dat dicht bij de zee ligt.

53. ELIA'S STRIJD VOOR „EEUWIG GETROUW”

Buiten de poort van Zarfath is een vrouw bezig wat dor hout bij elkaar te sprokkeljen. Dat ligt er genoeg in deze tijd! Ze ziet Elia medelijdend, doch niet vijandig aan. Uitgeput gaat de profeet op een steenbrok zitten en roept haar toe: „Haal me wat water en een brok brood, ik kan niet meer!”

„Water kunt ge krijgen. Maar brood? Hebt ge dan niet gezien, hoe het hier is gesteld? Droogte en honger, precies als in Israël. Daarbij ben ik nog een arme, hulpeloze weduwe, die voor mijn kind niet eens kan zorgen. Op dit brandhout wil ik de laatste koek bakken. Daarna zullen we moeten sterven van honger. Dat is de zuivere waarheid, zo zeker als „Eeuwig Getrouw”, uw God, leeft!”

Diep grijpt de klacht van de arme moeder Elia in het hart. Diep grijpt ook haar geloof hem aan. Zij, die toch een heidense is, spreekt van „Eeuwig Getrouw” als van de levende God. Terwijl Israël... Hem verloochent en de Baäls dient.

Aangeprepen door de kracht van God richt Elia zich op en staat voor de weduwe, de hand ten hemel geheven, een sterke

gloed in de ogen. „Vrouw,” klinkt 't plechtig, „ga je koek bakken en breng mij er van. Doe het gerust, want zó spreekt de God, in wiens dienst ik sta: Het meel en de olie zullen niet opraken, totdat er regen zal vallen en nieuw voedsel zal groeien!”

En de vrouw? Ze luistert naar de sterke profetenstem. Nieuwe hoop, nieuwe dūr springen in haar op. Nú weet ze het heel zeker: „Eeuwig Getrouw”, de God van Israël, zal doen, wat Hij belooft. Met zijn woord kan ze het veilig wagen.

„Ja, heer, ik zal het doen,” stamelt ze en gaat dan haastig naar huis en aan het werk. Zo'n eenvoudige koek is vlug gebakken. Ze brengt de eerste, die uit de oven komt, aan Elia en gaat dan verder bakken. En zie, God doet een wonder in haar huisje. Het meel en de olie raken niet op, zij en haar zoon-tje zijn veilig in de hoede van Israëls machtige God. Elia neemt zijn intrek in haar woning en wacht daar af, hoe God hem verder zal willen gebruiken, om zijn Naam groot te maken.

De eerste keer gebruikt God hem op een zeer ongedachte wijze. Het kind van de weduwe, haar jongen, wordt ziek en sterft. De moeder is radeloos van verdriet en in die radeloosheid komen allerlei oude, donkere gedachten weer op in haar hart. „Waarom gebeurt dat?” denkt ze. „Wat kan daar achter zitten? Komt 't misschien, doordat ik Elia, de dienaar van „Eeuwig Getrouw”, in huis heb genomen. Nu valt de aandacht van „Eeuwig Getrouw” ook op mij, Hij ziet mijn ongerechtigheden en straft me, door mijn jongen van me te nemen!”

Wanneer Elia die avond thuiskomt, ziet ze hem met boze ogen aan en roept met harde stem:

„Weet ge, wat hier gebeurd is? Mijn jongen is dood. En dat is uw schuld. Ge hadt hier nooit moeten komen! O, had ik maar niet naar uw gepraat geluisterd! Nu is mijn jongen dood!”

Dan barst de arme vrouw in tranen uit.

Heel stil staat Elia. Hij is niet boos om de verwijten van de moeder. Hij begrijpt haar

zware verdriet zo goed. Hij weet 't, ze is een heidin, ze kan nu niet anders denken en spreken.

Maar hij weet óók, dat „Eeuwig Getrouw“ nu van zich zal doen spreken; dat Hij zijn kracht hier openbaren zal. „Eeuwig Getrouw“ zal ook in dit Baälsland zijn macht tonen. „Geef mij de jongen mee,“ zegt hij zacht.

Hij draagt het reeds verstijfde lichaampje naar zijn kamer en legt het op zijn eigen slaapbank neer. Dan strekt hij zich over het kind uit en roept tot God om een teken van de grote Overwinning. Lang en dringend bidt Elia. En „Eeuwig Getrouw“ doet wat zijn dienaar vraagt. Hij geeft het kind het leven terug. De jongen opent zijn ogen, haalt diep adem en richt zich op. En Elia neemt hem opnieuw in zijn sterke armen en draagt hem naar zijn moeder terug. „Je zoon leeft, moeder! „Eeuwig Getrouw“ heeft hem je teruggegeven. Hier is hij.“

Over deze grote machtsdaad van „Eeuwig Getrouw“ wordt veel en eerbiedig gesproken in het heidense Zarfath. In spanning wachten de mensen af, of Hij nu misschien ook iets tegen die moordende droogte zal doen.

Bijna drie jaar heeft nu de grote droogte geduurd. Het leven is ondraaglijk moeilijk geworden. Regen! Regen! is de enige wens, die nog in de benauwde harten leeft.

De Baälspriesters doen wat ze kunnen, om regen te krijgen. Ze maken offerfeesten, ze roepen en schreeuwen om regen. Om de Baälsaltaren dansen ze hun waanzinnige dansen en verwonden zichzelf tot bloedens toe met hun scherpe offermessen. Daaraan moet Baäl zien, dat ze er zelf ook heel wat voor over hebben, ze hopen hem er mee te vermurwen, doch regen komt er niet. De hemel blijft blauw en wolkenloos, de zon brandt op de velden, waarop nu geen halm meer groeit. Angst en ellende, honger, ziekte en dood zijn overal.

In deze tijd ontvangt Elia van God het bevel, zich weer naar Israël, naar koning Achab te begeven. De nood klopt reeds aan het welvoorzien paleis van de koning. Hij

is bezorgd over zijn kostbare stallen, er is voor de paarden geen gras meer. Zijn hovelingen zoeken naar wat groen en één van hen komt Elia tegen. De man schrikt van de profeet. „Weet ge niet, dat de koning u steeds nog zoekt, om u te doden? Ga heen, eer 't te laat is!“

Maar Elia zegt: „Ik moet de koning spreken. Ga naar uw heer en zeg hem, dat ik hem hier verwacht.“

Met open mond staart de hoveling Elia aan. Ontbiedt deze haveloze profeet koning Achab bij zich?

Ja, wie is hier eigenlijk de wáre koning: Achab in zijn rijke kleren en met zijn boze, verduisterde ziel? Of is het Elia, de knecht van God, in zijn ruige, bestoven plunje? „Laat Achab bij me komen,“ gebiedt Elia. En Achab vergeet zelfs zijn koninklijke waardigheid, als hij Elia ziet. Hij begint te schelden. „Zo, ben je daar, ongeluksbrenger?“ „Ik ben niet de ongeluksbrenger,“ zegt Elia kalm, „gij zijt het zelf, omdat ge het volk de Baälsdienst hebt geleerd. Maar nu moet er een beslissing vallen. Het volk moet weten, wie de Machtige is. Op de berg Karmel zal het beslist worden. Zend uw Baälspriesters naar Karmel; ik zal daar ook zijn.“ Door heel Israël gaan nu de koninklijke boodschappers.

„Groot offerfeest op de Karmel! Vierhonderd vijftig Baälspriesters! Komt allen!“

De mensen komen. Groot offerfeest! Zou dat een kansje op regen betekenen? Ze legeren zich in de vlakte aan de voet van de heuvelrug en zien toe, hoe het offervee wordt aangebracht. Ze wijzen elkaar op de geweldige Baälspriesters, die door de koningin onderhouden worden. Dan zien ze naar de hoge, ruige gestalte in zijn bruine pij. „Elia, de profeet,“ fluisteren ze huiverend. „Hoe dūrft hij hier komen!“ Ze kunnen zich nog veel meer verwonderen, want het blijkt, dat Elia de leiding heeft. Nu treedt hij naar voren en spreekt de menigte toe. Hoort wat hij zegt!

„Jullie zijn als een mens, die kreupel is aan beide benen. Nu eens zak je naar deze kant door en dan naar die. De ene keer wil

ZÓ ANTWOORDT GOD

je „Eeuwig Getrouw” dienen en dan weer Baäl. Dat moet nu uit zijn. Je kunt slechts één dienen: de Ware, Werkelijke God. Als Baäl dat is, dient hem dan. Maar als „Eeuwig Getrouw” het is, dient Hem dan alleen!” Veel mensen vinden dat goede woorden. „Verder! Verder!” roepen ze. En Elia gaat verder.

„We zullen twee offers brengen,” roept hij met vaste stem. „De Baälpriesters één en ik één. Zij zullen Baäl aanroepen en ik „Eeuwig Getrouw”. We brengen geen vuur op het altaar, maar de God, die met vuur uit de hemel antwoordt, zal onze God zijn.”

Weer vinden de mensen, dat Elia wijze woorden spreekt. Ze klappen in de handen en roepen: „Dát zullen we doen! Dát zullen we doen!” Daarna zwijgt alles, want de offerstieren worden voorgeleid, het Baäls-offer begint.

De spanning neemt toe, want de Baälpriesters doen meer dan ooit hun best. Ze begrijpen, dat hun leven er van afhangt, wie deze vreemde strijd zal winnen.

„Baäl, hoor ons! Baäl, zend vuur!” gillen de priesters. „Baäl, hoor ons! Baäl, hoor ons! Vuur! Vuur!”

Elia zit wat terzijde op een grote steen. Hij ziet, hoe wild de priesters worden, hij hoort hun rauwe kreten. En hij weet, hoe doelloos dit alles is. „Schreeuwt nog wat harder!” spot hij. „Misschien is Baäl in gepeins verzonken! Misschien is hij op reis! Misschien slaapt hij! Roept hem wakker!”

En woester wordt de Baälsdans, de priesters komen in een toestand van waanzin en snijden zich met de offermessen in voorhoofd en armen. „Baäl, hoor ons! Baäl, hoor ons!” Ze komen aan 't eind van hun krachten, velen zakken in elkaar en prevelen wartaal. Maar er is geen antwoord en geen verhooring van hun geroep.

Vuur uit de hemel valt er niet.

54. ZÓ ANTWOORDT GOD

De zon zinkt lager en lager, een grimme, bloedrode bol nadert de horizon.

Ademloos hebben de mensen in de vlakte het woeste doen van de Baälpriesters gevolgd. Nu zakt de betovering. Er is geen antwoord en geen verhooring geweest.

Zie, daar rijst Elia op. Scherp tekent zijn gestalte zich af tegen de wolkenloze avondhemel.

„Komt dichterbij!” roept hij en allen gehoorzamen hem. Ze kunnen zien, hoe Elia uit twaalf stenen een altaar opbouwt. „Twaalf stenen, twaalf stammen,” fluisteren sommigen, die er nog iets meer van afweten. Dan legt Elia het offervlees op het altaar en giet er tot driemaal toe water over uit. Later moet niemand van hem kunnen zeggen, dat hij bedrog heeft gepleegd. Want God zal hem vuur geven, dat staat bij hem vast.

't Is juist de tijd, dat de zon ondergaat, in vroegere, betere jaren de tijd van het avondoffer en het avondgebed. Nu brengt Elia, hier op de Karmel, het avondoffer voor heel zijn volk. Hij heft de handen omhoog en roept luid tot zijn God, tot „Eeuwig Getrouw”, de God van Israël.

„O, „Eeuwig Getrouw”! God van Abraham, Isaäk en Jacob! toon nu uw vermogen! Antwoord, o God, opdat dit volk kan zien, dat Gij waarlijk God zijt!”

Luid galmt zijn stem over de omliggende vlakte. In mateloze spanning luisteren de mensen.

En God antwoordt zijn knecht. God antwoordt met vuur uit de hemel. Een bliksemstraal doorklieft de lucht, slaat in in Elia's altaar en zet het in brand.

De doodse stilte onder het volk wordt nu verbroken. De mensen werpen zich ter aarde en roepen: „„Eeuwig Getrouw” is God!” Het geroep plant zich voort tot in de buitenste rijen, totdat de hele vlakte bruist van het roepen: „„Eeuwig Getrouw” is God! „Eeuwig Getrouw” is God!”

De harde strijd is beslecht. Baäl is verslagen.

Maar vreselijk is het lot van de Baälpriesters. Ze worden gegrepen en omgebracht.

Ook koning Achab is bij het laatste be-



Elia bidt om regen

drijf tegenwoordig geweest; hij kon het in zijn zomer-residentie Jizreël niet meer uithouden. Hij heeft laten inspannen en is naar Karmel gereden, waar zijn dienaren haastig een koninklijke tent voor hem hebben opgezet. In de opening daarvan heeft hij de ontzaglijke eindstrijd meegemaakt en het juichen van zijn volk gehoord. Nu komt Elia bij hem staan.

„Ga gerust in uw tent, o koning en laat een maaltijd aanrichten. De nooddijd is voorbij, ik hoor al het gedruis van geweldige plasregens!” Achab doet het, blij, dat hij er zo genadig afkomt. Maar — wat Elia in het geloof al hoorde, is er nog niet! Het regent niet. Er is zelfs geen wolkje aan de hemel te zien. Kan Elia zich zó vergist hebben? Of — houdt God de beloofde regentenslotte toch nog in? Een grote spanning maakt zich meester van de moede profeet. Nóg is de strijd niet ten einde! Er moet nog verder gestreden en — gelóófd worden!

Hij klimt hoger op de heuvel en wenkt zijn helper om met hem mee te gaan. Van hier kan men naar het Westen toe een stuk van de zee overzien. Het rood van de

ondergegane zon speelt er op in wondermooie kleuren. Maar ook hier is geen wolkje te zien. Nu weet Elia zéker, dat er nog gestreden moet worden. Hij zal 't op zijn knieën doen.

„Blijf hier en kijk uit over de zee,” zegt hij tegen de knecht. „Als je een wolk ziet, waarschuw me dan.”

Zelf knielt hij op een afstand neer, buigt zijn hoofd ter aarde en roept tot „Eeuwig Getrouw” om regen, om de uiteindelijke overwinning na de strijd.

„Zie je niets?” vraagt hij na een poos. En de knecht antwoordt:

„Niets! Er is geen wolkje te zien.”

Dan bidt Elia verder. Zes keer roept hij de knecht bij zich; zes keer vraagt hij ademloos: „Zie je niets?” En zes keer luidt het antwoord: „Er is geen wolkje te zien.”

Toch blijft Elia geloven en bidden. 't Kan niet, dat God hem bedriegt! 't Kan niet, dat God geen regen zendt!

En dan — de zevende keer —: „Zie je nog niets?”

Dan roept de knecht 't uit: „Er komt een wolkje oprijzen uit de zee, zo groot als mijn hand.” Sprakeloos staat Elia dan en staart uit over de grote zee naar het kleine wolkje, dat snel naderbijkomt. De Westewind zit er achter, de regenwind, die vroeger altijd op gezette tijden woei. En het is al geen klein wolkje meer, het is een zware wolk, een wolkenveld, dat de hele hemel bedekt. Regenstromen zullen er uit neerkletteren en de aarde zal weer vruchtbaar worden.

Dat zal de redding zijn van het arme volk. En de glorierijke eindoverwinning van „Eeuwig Getrouw”. Nog nooit heeft Elia zo grote vreugde in zijn hart gehad. Hij loopt naar Achab en roept: „Laat spoedig inspannen, o, koning, en rijd terug naar Jizreël, want straks zullen de wegen onbegaanbaar zijn door de regen.”

Achab geeft onmiddellijk bevel en terwijl hij nog onderweg is, barsten de buien al los. Dat is een vreugde voor de samengestroomde mensen. Ze laten de zware regendroppels op zich neerstorten en vangen

met hun mond het water op en de kinderen laten hun hele lichaam nat regenen en dansen en jubelen van plezier. Velen van hen hebben nog nooit regen gevoeld.

Maar Elia heeft zijn touw-gordel vaster om zijn middel getrokken, zodat zijn kleding hem niet hindert en loopt voor Achabs wagen uit naar Jizreël, alsof het een feestelijke optocht is. En hoewel hij reeds een bejaard man is, krijgt hij de kracht om die loop vol te houden. Hij voelt zich een heeraut, niet van Achab, maar van „Eeuwig Getrouw“.

Elia rekent er niet mee, hoe weifelend en slap de koning is. Hij denkt ook niet aan Izébel, die als een boze geest achter de koning staat. Izébel heeft al lang gehoord, wat er op de Karmel is gebeurd. Zijn háár Baälpriesters gedood? Dan zal nú Elia vermoord worden.

Gelukkig ontvangt Elia een geheime boodschap. „Vlucht! Izébel staat u naar het leven!“ 't Is een diepe, schokkende teleurstelling voor hem. Van de grootste blijdschap stort hij in de diepste nood. Nu moet hij vluchten voor zijn leven. Tussen de mensen, in dit land, vertrouwt hij zich niet meer. Overal kunnen immers handlangers van Izébel zitten! Elia gaat zuidwaarts, de woestijn in, die reeds zoveel benauwde vluchtelingen geherbergd heeft. Eerst als de zon weer zinkt, durft hij zich wat rust gunnen onder een eenzame doornstruik. Doodmoe is hij nu. Zijn lichaam door de lange mars; zijn ziel door de teleurstelling. Nog hoort hij het gejubel van de volksmenigte: „„Eeuwig Getrouw“ is God! „Eeuwig Getrouw“ is God!“ Nog voelt hij de geweldige regenstromen, die God liet neerdalen. En nu? Nu is het toch weer een verloren zaak. Izébel en Achab zullen iedereen doden, die God de eer geeft.

55. ELIA OP HOREB

Tegen de avond van de veertigste reisdag staat de Horeb grauw en geheimzinnig voor Elia. Hij heeft de bergklomp nader

en nader zien komen, de berg is zijn gids en baken geweest op zijn lange woestijnreis. Nu is het doel bereikt. Hoe eenzaam is het hier. Maar ook, hoe groots en plechtig! Steil rijzen de naakte granietwanden op uit de vlakke, de avondzonnestrallen spelen nog om de woeste, platte top. Weldra zal de nacht vallen. Met zijn laatste krachten beklimt Elia de berg, totdat hij een rots-hol, een spelonk, vindt, waarin hij rusten en overnachten kan. Hier zal hij veiliger zijn dan tussen de vele mensen in zijn vaderland. Hoog boven hem vonkt de schittering van duizenden sterren; langzaam en zeker vervolgen ze hun baan langs het donkere hemelgewelf. De koele nachtwind suist langs de bergflanken; het klinkt als tempelgezag in Elia's oren. Heel ver weg is Israël, waarin de boze Achab en Izébel de baas spelen. Maar dichtbij is God, „Eeuwig Getrouw“, die Elia tot zijn dienstknecht geroepen heeft. Diep onder de indruk legt Elia zich neer en wacht, en luistert. God heeft hem hier besteld, hier zal God tot hem spreken, evenals Hij lang geleden gesproken heeft tot Mozes, de grote leider van Israël.

Hoor! Hoor! daar klinkt Gods stem al, zo duidelijk als de stem van een vriend. „Elia! Waarom zijt ge hier gekomen?“

Vol eerbied richt Elia zich op.

„Ach, „Eeuwig Getrouw“! ik heb voor U gewerkt en geijverd, maar het heeft alles niets geholpen. Het volk Israël dient nog steeds de Baäls en wie U getrouw blijft, wordt gedood. Mij zoekt men ook te doden. Vergun me hier te blijven, want in Israël is geen plaats meer voor me; ik ben de enig overgeblevene, die nog in U gelooft.“

Maar God spreekt tot Elia:

„Nee, Elia, ik heb u nog verder nodig als mijn dienstknecht. Er is nog veel werk voor u te doen. Sta nu op en houd u gereed om naar buiten te treden. Want Ik zal u hier mijn heerlijkheid laten zien. Dat zal u moed en kracht geven om terug te gaan en verder te strijden voor mijn Naam.“

Elia stelt zich op in de opening van zijn rotsspelonk. Vol eerbied wacht hij op Gods

verschijnen. Hoe. . . hoe zal het zijn?

Plotseling raast een gierende stormwind langs de bergwand. De grond dreunt van zijn kracht, zodat rotsblokken los raken en met donderend geweld naar beneden storten. Elia weet, dat deze storm een bode, een heraut is van God. Zijn hart beeft van verwachting. Zal nu, in deze storm, de Sterke God verschijnen, die alles opruimt, wat Hem in de weg staat?

De stormwind raast voorbij, maar God komt in de stormwind niet. En verder wacht Elia, staande in zijn rotsspelonk.

„God zàl komen,” zegt hij tegen zichzelf. „Hij hééft het beloofd. Hij komt zéker.”

Daar! . . . Wat is dat?

Onder de voeten van de eenzame man begint de bodem te bewegen, alsof geheimzinnige krachten hem aangrijpen. Diep binnen in dreunt de berg.

„Een aardbeving,” weet Elia. „Een zware aardbeving. Een bode van God. Zal Hij nú komen en zich aan mij openbaren?”

Hij wacht, eerbiedig en zonder vrees. Maar de beving rolt verder door het binnenste der aarde. En God verschijnt niet.

„En toch zal Hij komen,” denkt Elia weer. „Hij komt, Hij heeft het gezegd.”

Na de aardbeving maakt een vuurgloed zich los uit de bergspleten. Grillige glansen verlichten de bergwand. Uit oude, heilige verhalen weet Elia, hoe een licht, een vuurgloed God omhult, wanneer Hij zich aan een mens openbaart. Zo was het met Abraham, zo was 't met Mozes, hier op deze zelfde berg. Luider klopt zijn hart. Zal het met hem ook zo gaan? Zal in deze vuurgloed God tot hem komen? Elia staart in de glansen en wacht. Maar de vuurgloed zakt weg in de spleten en kloven, het licht dooft uit, de nacht is donker als te voren. En nòg is God niet gekomen.

„En toch zult Gij komen,” zegt Elia, „Gij hebt het beloofd.”

De nachtelijke uren gaan voorbij, de sterren vervolgen hun loop, Elia wacht.

En dan. . . dan komt om hem heen een zacht geruis. Zo plechtig, zo lieflijk na het geweld van storm en aardbeving. Is het

misschien Hemelse muziek, die hij nu verneeemt? Kondigt God hiermee zijn komen aan?

Elia weet, dat 't zo is. Hij doet nog een stap voorwaarts. Nu staat hij op de uiterste rand van de rotsspelonk. Dan bedekt hij zijn ogen met zijn mantel. In het suizen van deze zachte koelte voelt hij God vlak bij zich. Hij ziet Hem niet met zijn lieflijke ogen. Hij zou Hem niet dúrven aanzien. Het is hem genoeg, dat God er is. Hoor! Nu spreekt God tot hem.

„Ge wildet hier blijven, Elia? Ge kunt hier niet blijven, ge moet Mij nog dienen in de mensenwereld. Keer terug naar Israël, Ik zal u beschermen. Ik heb Achab verworpen, hij mag niet langer koning zijn. Zalf Jehu, de zoon van Nimsi, tot koning over Israël. Ge kent hem wel, hij ijvert voor mijn Naam. En dan heb Ik Mij nog een dienstknecht uitgezocht om u terzijde te staan. Eliza, de zoon van Safat. Hem moet je mijn boodschap overbrengen. Gij beiden zult het land doorreizen en mijn getrouwen opzoeken. Want ge zijt niet alleen overgebleven, Ik heb nog vele duizenden in Israël, die niet voor Baäl buigen.”

De zachte koelte houdt op te suizen en God spreekt niet meer tot zijn dienstknecht. Elia opent zijn ogen en ziet om zich heen in de stille bergnacht. Zijn hart is moedig en gerust. Hij verlangt er naar, verder te werken voor God.

Na een korte rust aanvaardt hij de terugtocht naar zijn land. Het eerst van alles zoekt hij Jehu op en kondigt hem het koningschap aan. Dan gaat hij Eliza bezoeken, de zoon van Safat, die in het Jordaan-dal woont. Safat is een herenboer. Als het tijd is, om de akkers te ploegen, gebeurt dat met twaalf span ossen. Eliza drijft het twaalfde span en houdt meteen toezicht op de elf knechts, die met hun ossen voor hem uitgaan. Toch zal hij geen boer worden, zoals zijn vader. 't Merkwaardige is, dat Eliza daarvan zelf nog niets weet. Van alle mensen is alleen Elia, de profeet, op de hoogte van Gods plannen met de jonge landman.

De ossen stappen gedwee en de scherpe

ELIA'S LAATSTE DAGEN

ploegschaar scheurt de aarde in rechte voren open en Eliza loopt er achter en houdt een waakzaam oog op de knechts. Daar komt onverwachts een vreemde, magere gedaante over het open veld naar hem toestappen. Een gedaante, die Eliza toch wel bekend is. Wie zou ook Elia, de profeet, niet kennen, op wiens woord de droogte en de regen gekomen zijn! Na het offer op Karmel is zijn naam op ieders lippen geweest en men heeft het ergste gevreesd, toen hij zo spoorloos verdwenen was!

Maar daar staat Elia dan naast de ijverige ploeger. Deze ziet hem vragend aan. Komt de profeet voor hem? Elia gebruikt niet veel woorden voor zijn boodschap. Hij neemt eenvoudig zijn ruige profetenmantel en gooit die Eliza om de schouders. Eliza verstaat deze taal volkomen. Is het soms de verhooring van een geheime wens, die reeds lange tijd in zijn hart leefde? De wens om „Eeuwig Getrouw” te mogen dienen... anders dan als boer? Nu is hij door Elia, neen, door „Eeuwig Getrouw” zelf gevangen. Nu is 't uit met het rustige boerenleven. Van nu af aan moet hij met Elia meetrekken van oord tot oord. Dikwijls in armoe, maar altijd in gevaren. Want Achab en Izébel heersen nog steeds in Israël en hun regering is een schrikbewind voor allen, die weigeren de Baäls te aanbidden. Maar Eliza wil zonder meer gehoorzaam zijn aan Gods roeping. Alleen... „Mag ik van vader en moeder afscheid nemen?”

O, Elia kent dit afscheid nemen. Daar komt een plechtige afscheidsmaaltijd aan te pas, waartoe alle burens en familieleden worden uitgenodigd. Veel toespraken, vol van vermaningen en gelukwensen. Misschien zullen de oude mensen proberen hun zoon over te halen om thuis te blijven, veilig en gerust. En wie zegt, dat er onder al die mensen niet een handlanger van Achab zit.

„Je bent door God opgeroepen,” zegt Elia, „maar ik dwing je niet. Als je gehoorzamen wilt, doe 't dan dadelijk. Zo niet, ga dan naar huis.”

Dan bedenkt Eliza zich niet langer. Hij



Eliza aan de ploeg

draagt de akker over aan de knechts, neemt afscheid van hen en volgt Elia als zijn leerling en dienaar. Van nu af aan ziet men de twee mannen samen door het land trekken. Overal zoeken ze de verstrooide getrouwen op, houden samenkomsten en spreken hun moed in. Overal waarschuwen ze de Baälsdienaars voor de schrikkelijke gevolgen van hun kwaad. Ze zien ook in de toekomst en stichten in verschillende delen van het land scholen met eenvoudige internaten voor jonge mannen, die voor God gekozen hebben en Hem willen dienen. Profetenscholen noemt het volk deze internaten. Later zullen deze jonge mannen weer naar hun woonplaatsen teruggaan, om daar te getuigen van de Enige, Werkelijke en Betrouwbare God. En daarmee zullen ze meehelpen, hun land van de ondergang te redden.

56. ELIA'S LAATSTE DAGEN

In deze tijd bedrijft koning Achab zijn laatste grote schanddaad. Hij heeft al lang het oog geslagen op de wijngaard van Naboth, zijn buurman. Hij wil die wijngaard

kopen om er een moestuin van te maken. Dus ontbiedt hij Naboth bij zich.

„Verkoop mij uw wijngaard, ik zal u betalen wat ge vraagt. Als ge 't liever hebt, kan ik u ook een ander goed stuk grond er voor in de plaats geven.”

De koning verwacht niet anders, dan dat Naboth onmiddellijk op dit edelmoedig voorstel zal ingaan. Maar Naboth is een van degenen, die trouw zijn gebleven. Hij kent Gods wet en houdt zich daaraan. Deze wijngaard is erfgoed, steeds overgegaan van vader op zoon. Zo'n bezit mag niet aan vreemden worden verkocht, dat heeft „Eeuwig Getrouw” in Mozes' wet bevolen. Daarom weigert Naboth, op de handel in te gaan.

Dat is ongehoord! Zou een koning niet iets kunnen krijgen, waarop hij zijn zinnen heeft gezet? 't Blijkt hier van niet. Boos legt Achab zich op een rustbank neer met zijn gezicht naar de wand. Hij weigert zelfs te eten die dag. De slimme, gewetenloze koningin Izébel lacht hem uit.

„Is dat om de wijngaard van Naboth, dat je zo bent?” vraagt ze. „Wat ben jij voor een koning, dat je geen middel weet, om die wijngaard toch in handen te krijgen! Laat mij 't maar doen. Leen me je briefzegel, ik maak 't wel voor je in orde.”

Nu schrijft Izébel een brief aan het stadsbestuur, en sluit die met het koninklijke zegel. Achab vraagt niet eens, wat ze in die brief geschreven heeft. Als hij Naboth slechts vernederen en de wijngaard aan zich kan trekken, is hem ieder middel welkom.

Naboth merkt het eerst de gevolgen van het koninklijke schrijven, dat voor het stadsbestuur zoveel als wèt is. Hij wordt op straat door twee mannen er van beschuldigd, dat hij God en de koning gelasterd heeft. 't Zijn valse getuigen, hun optreden is in dienst van het stadsbestuur. Dus wordt de zaak niet verder onderzocht. Op dit misdrijf staat de doodstraf. Buiten de poort wordt Naboth gestenigd, tot er de dood op volgt, en zo groot is Izébels macht, dat niemand zich tegen dit schreeuwend

onrecht durft verzetten. De enige, die het durft, hoort eerst van de schandelijke daad, wanneer het kwaad reeds is geschied. Naboth is dood, het onherstelbare is gebeurd. Toch haast Elia zich, door Gods geest gedreven, naar de koning toe. Juist die dag is Achab in zijn kostbare draagstoel uitgegaan, om zijn nieuwe aanwinst te bezien. Bij de ingang van Naboths wijngaard wacht Elia hem op. Hij wenkt en de dragers staan stil. Woedend ziet de koning zijn oude tegenstander aan.

„Heb je me weer weten te vinden, mijn vijand?” sist hij. Onbevreesd ziet Elia Achab aan.

„Ja, ik heb u gevonden,” klinkt het met vaste stem, „ook weet ik, wat ge met Naboth hebt gedaan. Maar zó zegt de God van Israël: Voor dit kwaad zult ge gestraft worden. Ramp na ramp zal er komen over uw huis en geen van uw nakomelingen zal de koningstroon erven. En wat Izébel betreft, die van alles de hoofdschuldige is, ook zij zal een vreselijke dood sterven.” Achab luistert toe, hoe hem Gods oordeel wordt aangezegd. Een grote verslagenheid maakt zich van hem meester. De wijngaard triomfantelijk binnengaan, durft hij niet meer. Hij geeft bevel naar huis terug te keren. Daar gaat hij in een donkere hoek zitten, op de grond, een rouwkleed om de schouders geslagen. Zo zit hij lange tijd, in sombere gepeinzen verzonken.

Om dit openlijk rouwbetoon stelt God de volvoering van het vonnis nog uit. Achab krijgt een kans om zoveel mogelijk goed te maken alles, wat hij in zijn lange regering misdreven heeft.

Achab doet het niet. 't Blijft bij rouwvertoon alleen en drie jaar later komt hij bij een veldtocht ellendig om het leven.

Maar wat is er de laatste tijd met Elia? Wanneer ze samen langs de landwegen lopen, moet Eliza voortdurend bezorgd naar hem opzien. Elia's ogen kijken zo ver weg, over alle aarde-dingen heen, naar iets heel moois, dat in de verte is. Heeft de trouwe dienstknecht een heel bijzonder geheim met zijn Grote Meester? Eens vraágt Eliza

ELIZA, GODS PROFEET

hem er naar en Elia antwoordt, dat dit werkelijk zo is. Hij hééft een boodschap van God gehad, die hem zo blij verwachting maakt. „God zal mij spoedig tot zich nemen,” zegt hij.

Nu kent Eliza dus het geheim. Maar nu laat hij Elia ook geen ogenblik meer alleen. Samen bezoeken ze nog eens de profetenscholen en zie, de leerlingen blijken ook al iets van Elia's geheim te weten. Ze roepen Eliza apart en vragen: „Is het waar, dat God Elia spoedig tot zich zal nemen?” En Eliza zucht: „Ja, 't is waar, zwijgt er nu maar over.”

't Is duidelijk, dat Elia deze reis als een afscheid beschouwt. Alle profetenscholen bezoekt hij, het laatst die van Jericho en daarna slaat hij de weg in, die naar de Jordaan voert. Vijftig leerlingen volgen op een afstand. Ze vóelen, dat er iets gebeuren gaat.

Ze zien inderdaad wonderlijke dingen gebeuren, die ze hun levenlang niet vergeten zullen. Ziel! daar slaat Elia met zijn mantel het Jordaanwater en het wijkt uiteen, zodat er een pad ontstaat. Aan de overkant lopen Elia en Eliza het vlakke land in. Daar ziet Elia zijn trouwe vriend en opvolger ernstig aan. „Doe een wens, eer ik van je word weggenomen,” zegt hij plechtig. Eliza heeft slechts één wens al deze jaren gehad. „Vader! dat ik zo mag worden als gij!” roept hij uit.

„Je wenst iets moeilijks, Eliza. Maar weet dit: Als je straks mijn mantel vindt, dan is je wens vervuld. Vind je hem niet, dan is ook je wens niet vervuld.”

Daarna gaan ze weer zwijgend voort. Om hen is de stilte van 't Overjordanse land.

En dan gebeurt opeens het grote en onverwachte, waarvan Eliza nog schrikt, maar dat voor Elia niet vreemd meer is. Een vuurgloed schuift tussen hem en Eliza, tussen hem en de aarde. De heldere lichtgloed, die van God is. Tegelijk is er een heftige beweging in de lucht, alsof een stormvlaag om hen vaart. Voordat Eliza 't goed beseft, is Elia van hem weggenomen, hemelwaarts.

Eliza heft de handen op en roept en klaagt hem achterna: „Mijn vader! mijn vader!” Maar Elia is heengegaan; alleen moet Eliza zijn zware taak voortzetten.

Later zegt hij tegen zijn leerlingen dat het was, alsof de profeet in een vlammenwagen, getrokken door vurige vlammenpaarden, van de aarde werd weggehaald. De leerlingen echter, die met ontzetting in het hart het snelle gebeuren uit de verte hebben gezien, meenden, dat een kort maar hevig onweer Elia weggenomen had.

Elia's profetenmantel is van hem afgegleeden. Dat is de oude, aardse mantel, waarin hij zoveel ellende, armoe, nood en gevaren heeft meegemaakt. Voortaan behoeft hij die niet meer te dragen. God heeft in de Hemel het nieuwe feestkleed van louter licht voor hem gereed. Hoe groot zal Elia's vreugde zijn! De aardse mantel wordt door Eliza opgeraapt als een kostbare schat. Voortaan zal hij die dragen en hij zal weten en beleven, dat zijn grote wens verhoord is. Hij mag een machtig profeet zijn, zoals Elia was, een dapper strijder voor „Eeuwig Getrouw”.

57. ELIZA, GODS PROFEET

Voortaan ziet men nu Eliza alleen het land doortrekken, zonder zijn onafscheidelijke leermeester. Maar hij draagt Elia's profetenmantel; die is hem een waarborg dat „Eeuwig Getrouw” ook aan hem de nodige Godskrachten zal geven. Behalve Elia's mantel draagt Eliza ook Elia's ideaal met zich mee: Israël terugwinnen voor God; een getuige zijn van God te midden van een volk, dat altijd nog de Baäls dient.

Toch vervult hij zijn taak op zijn eigen manier. Niet als boeteprediker, zoals Elia was, maar door met de kracht, die God hem geeft, de mensen te helpen, wanneer ze radeloos tot hem komen. Daardoor krijgt hij veel vrienden in het land en is hij bij velen een graag geziene gast.

ELIZA, GODS PROFEET

In Sunem, dicht bij Jizreël, wonen een man en een vrouw, die hem bijzonder eren en verzorgen. Ze laten een kamer voor hem bouwen op het platte dak van hun huis. Daarin kan de profeet zich terugtrekken en rusten, zo vaak hij wil.

Op een dag wordt het enige kind van die mensen, een jongetje van een jaar of vier, doodziek bij zijn moeder thuisgebracht. 's Morgens vroeg is hij vrolijk en wel met zijn vader naar het land gegaan, om naar het maaien en schovenbinden te kijken. De zon schijnt echter fel in de droge oogsttijd; 't kind heeft zonnesteek gekregen en is kreunend neergevallen. „O, mijn hoofd! mijn hoofd!”

Nu ligt het bij zijn moeder op schoot en de moeder kan met al haar liefde niet helpen; 't kreunen wordt zwakker en houdt op; 't kind is gestorven. Nu krijgt de moeder het opeens heel druk. Neen, tijd tot schreien en klagen heeft ze niet. Ze heeft slechts één gedachte: Eliza, de Godsman, moet komen. Want waar hij is, zijn de Godskrachten en waar de Godskrachten zijn, is hoop.

Ze legt voorzichtig haar dode kindje op Eliza's rustbed neer, waarop de profeet nog kort geleden heeft geslapen. Dan laat ze snel een ezel zadelen en rijdt zo hard ze kan naar de Karmel, waar ze Eliza hoopt te vinden. Ze valt voor hem neer, slaat haar armen om zijn knieën en vertelt in opgewonden woorden het vreselijke, dat er is geschied. Een diep medelijden welt in Eliza's hart en tegelijk weet hij, dat hij hier zal mogen helpen door de Godskracht, die in hem woont. Hij geeft zijn staf, die hij op al zijn reizen met zich draagt, aan Gehazi, zijn knecht. Zou God soms alleen reeds door die staf een wonder willen doen? Eliza hóópt het. „Vlug, loop, en leg de staf over het dode kind, het zou kunnen helpen!”

Maar de moeder smeekt opnieuw: „Ge gaat toch zelf óók mee? Ge wilt toch zèlf met me meegaan naar huis?”

Ja, dat doet Eliza. En als hij merkt, dat zijn staf niet geholpen heeft, werpt hij zichzelf bij het dode kindje neer en bidt en

roept tot God om het leven voor dit jongetje. God verhoort het worstelend bidden van zijn dienstknecht. Het leven keert terug in de kleine jongen. Hij richt zich op en opent zijn ogen en vraagt naar zijn moeder. Nu mag de moeder binnenkomen, ze vindt haar kind levend en gezond. Ze kan geen woorden vinden, om er voor te danken. En Eliza's reis gaat weer verder, om ook op andere plaatsen voor de eer en de macht van zijn Hemelse Meester te getuigen. Zou er nog één kind of volwassene in Israëel zijn, die niet van Hem heeft gehoord?

Maar wie zit daar in zijn rijke woning in Damascus? Dat is een heel eind van Israëel verwijderd! Wie staart daar zo somber en droef naar buiten? Wie moet als een gevangene leven, in zijn eigen huis? Dat is Naäman, de aanvoerder van het Syrische leger. Hij is een dapper soldaat, hij heeft talloze vijanden voor zijn koning verslagen. Hij heette de Onverwinbare.

Maar nu is er een vijand gekomen, die hem verslagen heeft. Een stille, sluipende vijand, tegen wie nog niemand geleerd heeft te strijden. De melaatsheid. Naäman, de dappere held, is melaats geworden. Nu mag hij niet meer meedoen in het grote leven; nu moet hij maar werkloos afwachten, tot de ziekte erger, en erger, en erger wordt. Nu moet hij maar wachten op de dood, jaren lang!

Naämans hele huis is er door in rouw gedompeld; iedereen loopt met een somber, bedrukt gezicht rond.

Maar wie trippelt daar door het huis? Dat jonge, zwartgelokte meisje kijkt blij... alsof ze een prettig geheim weet. O, zij heeft óók droevige dingen leren kennen in haar leventje. Er is een krijgstoet geweest van de Syriërs in Israëel, haar vaderland; ze heeft vreselijke dingen gehoord en gezien en tenslotte is ze met de overige buit weggevoerd naar Damascus; daar is ze de slaavin geworden van Naämans vrouw, en ze heeft 't niet slecht getroffen. Maar het beste van alles is het geheim, dat ze uit Israëel heeft meegenomen naar den vreemde en

dat niemand haar ooit zal kunnen afnemen: het geheim van Israëls God en van Eliza, Gods machtige profeet.

Nu staat ze bij haar mevrouw en zegt: „Waarom gaat mijnheer Naäman niet naar Israël? Daar woont een Godsman, die hem wel genezen kan.”

Genezing? Zou dat mogelijk zijn? 't Is, alsof het licht begint te schijnen, midden in de nacht.

De raad van het Joodse slavinnetje wordt opgevolgd. Naäman reist met groot gevolg en rijke geschenken naar Israël. Nu niet als dwingeland, maar als smekeling. Hij heeft een schrijven van zijn koning bij zich, aan Israëls koning gericht. „Zorg, dat mijn knecht Naäman genezen wordt van zijn melaatsheid.”

Dat is een wanhoop in het paleis! Wat vraagt daar die Arameese vorst! Wie kan ziekten en kwalen gebieden, dan God alleen! Of — zou dit een nieuwe manier zijn, om ruzie, om oorlog te maken? Angstig be-raadslaagt Israëls koning met zijn staf. Naäman wacht. Hoe moet dit aflopen! Daar komt de knecht van Eliza aangerend. „Stuur Naäman naar mij, dan zal hij ge-waarworden, dat er een profeet in Israël is.” Beyreemd, maar vol hoop, trekt Naäman met zijn gevolg naar Eliza's nederige woning. Nu zal het wonder gebeuren gaan! Straks komt de beroemde profeet naar buiten met wonderzalf en wonderspreuken. Daarmee zal hij zijn deftige klant genezen en daarna zal Naäman de wonderdokter vorstelijk belonen.

Maar weer gaat 't heel anders, dan Naäman denkt! Eliza vertoont zich niet eens! Alleen Gehazi, de knecht, komt naar buiten. „Mijn meester zegt: Dompel u zeven keer onder in de Jordaan; dat zal u genezen.” En Naäman? Hij is woedend. Wat is dat voor dwaze praat? Durven deze mensen in Israël nog spotten met zijn ellende? Als er gebaad moet worden. . . . dan honderd-maal liever in het heldere water van de ri-vieren van Damascus, dan in de modderige Jordaan! „Wendt de paarden, terug naar huis!” klinkt nors zijn bevel.

Nu echter komen zijn dienaren in bewe-ging. Ze smeken hun meester, het toch te willen proberen. De Jordaan is immers dichtbij? Wie weet of 't toch niet helpt!

En Naäman, de melaatse, laat zich raden. Zevenmaal dompelt hij zich onder in de Jordaan; na de zevende keer merkt hij, dat de zieke plekken verdwenen zijn; zijn huid is weer zo gaaf en gezond als van een kind. Maar nu moet Eliza zijn beloning hebben! Goud, zilver, kostbare gewaden! Deknechts moeten met afladen beginnen. En zie, weer loopt het heel anders, dan Naäman dacht. Deze zonderlinge Godsman weigert iedere beloning. Hij hééft Naäman niet genezen, dat heeft God gedaan en Hem kan men op deze wijze niet belonen. Integendeel, Naäman mag zèlf een geschenk uit Israël mee-nemen naar zijn vaderland. Hij vraagt en krijgt een zak met aarde van Israël, om in Damascus een altaar te bouwen voor Is-raëls God, die hem genezen heeft.

Met brandende ogen ziet Gehazi de stoet vertrekken. Daar gaat al die kostelijke rijk-dom! 't Land weer uit! Wat een dwaasheid van Eliza, om zichzelf en hem zo te benade-len! O, maar Gehazi is zo dwaas niet. Ge-hazi ziet best kans, om nog een deel van de schatten te bemachtigen! Voor zich alleen! Hij rent de stoet achterna, hij haalt de stoet in.

Wat hij wil? „Mijn meester heeft zich be-dacht, hij heeft een paar onverwachte gas-ten gekregen, die hij wil eren. Hij vraagt om een deel der beloning.”

O, dat kan! Natuurlijk! De vreemdelin-gen begrijpen heel goed, dat Eliza zich be-dacht heeft! Hij zakt in hun ogen af tot een heel gewoon, hebzuchtig mens. Neen, hij is zéker niet de hoge, strenge Godsman, zo-als hij deed voorkomen! Dat is echter iets, waarover Gehazi niet nadenkt. Gehazi ziet goud! goud! Genoeg voor heel zijn verdere leven! Hij verstoopt het in 't huis van een vriend en haast zich naar zijn meester. Nu vooral doen, alsof er niets gebeurd is!

Bedroefd ziet Eliza zijn knecht aan.

„Waar ben je geweest, Gehazi?” klinkt het verwijtend.

„Ik? Ik ben nergens geweest.“

„Gehazi, ik heb je in de geest gezien, toen je wegliep en de schatten nam, die ik geweigerd heb. Nu ben je rijk, Gehazi, nu kun je van alles kopen. Maar de melaatsheid van Naäman kleeft er aan. Nu zul je zelf melaats worden.“

Verstlagen sluipt Gehazi weg. Er zijn al zieke plekken op zijn huid te zien.

58. TOT HET EINDE TOE GETROUW

De wonderbaarlijke genezing van Naäman kan een nieuwe oorlog niet tegenhouden. Israëel is een ijverig volk en er is altijd veel buit te behalen. Enkele jaren later trekken er weer gewapende Syrische benden tegen Israëel op. Ze willen nu hun grote slag slaan, de hoofdstad Samaria innemen en het hele land bezetten. Maar dat is vreemd! Alle plannen en krijgsliden, die de Syrische hoofdofficieren in het diepste geheim bespreken, mislukken. Telkens blijkt, dat Joram, de koning van Israëel, op de hoogte is, en zijn tegenmaatregelen reeds heeft genomen. Schuilen er dan verraders in de Syrische staf?

„Nee,“ weet iemand te vertellen, „bij ons is geen verraad. 't Is zo: in Israëel is een profeet, een machtig Godsman. Zo een heeft heel bijzondere mogelijkheden in zich. Hij leest van verre onze geheimste beraadslagen als een open boek en brengt ze dan ter kennis van zijn koning. Zo is het, en niet anders.“

„En waar woont die Godsman dan? In Dothan? Goed, dan moet eerst die Godsman gevangen en onschadelijk worden gemaakt. Daarna zullen we de oorlog winnen.“

In de nacht wordt het stadje Dothan door de Syriërs omsingeld. Wanneer de bewoners in de vroege morgen naar buiten komen, zien ze de eerste zonnestrallen schitteren in de wapens van hun vijanden. Ze begrijpen, wat hun te wachten staat en zien vol vrees de verdere gang van zaken

tegemeet. Ook Eliza's nieuwe knecht komt buiten om water te putten; hij begrijpt nog beter dan de anderen, waar het de Syriërs om te doen is. Hij rent weer naar binnen, naar Eliza toe.

„Meester! Meester! De vijand om Dothan! Wat moeten we nú beginnen?“ Rustig gaat Eliza naar buiten en ziet de vijanden, die heel in 't bijzonder zijn vijanden zijn.

„Wees niet zo bang; weet je niet, dat bij ons meer hulptroepen zijn, dan bij hen?“

Zonder begrip kijkt de jonge man in 't rond. Nee, hij bespeurt niets van de hulptroepen, die Eliza ziet.

Toch is het van 't allergrootste belang, dat hij ze wèl ziet. Hoe zal hij anders straks met zijn meester mee durven gaan. . . . buiten de poort? Daarom vraagt Eliza van God: „Laat deze knecht toch óók mogen zien, wat ik zelf zo heel duidelijk zie!“

En dan gebeurt er daar in Dothan, op die vroege zonnemorgen, in alle stilte een groot wonder. God geeft aan de knecht van zijn profeet voor een kort ogenblik de macht om dingen te zien, die voor de mensen gewoonlijk verborgen blijven. God opent zijn ogen op een heel bijzondere manier en de knecht staart, en glimlacht verbaasd, en ziet achter de vijandelijke linies de lichtende helden van Gods legerscharen, die daar zijn om op Eliza en zijn knecht te passen.

„Hebt ge ze gezien?“ vraagt Eliza, „ga dan nu met mij mee.“ Nagekeken en nageroepen door de verbaasde burgers gaan ze de poort uit, regelrecht de vijand tegemoet. Gods hulptroepen doen hun werk: de vijanden herkennen Eliza niet eens. Hij staat gewoon met hen te praten, ze geloven hem.

„Ge moet in deze stad niet zijn,“ zegt Eliza, „kom met mij mee, ik wijs u de weg.“

Gedwee gaan de Arameeërs achter Eliza; 't lijkt er veel op, dat hij hen met zijn geest, met zijn sterke wil, gevangengenomen heeft. In een dwangtoestand volgen al de gewapende krijgers de twee ongewapende mannen. Zonder dat ze het merken, brengt Eliza het Arameese leger de hoofdstad Samaria

binnen. Koning Joram kan zijn ogen niet geloven. Daar komen zijn bitterste vijanden aan, als schapen zo gedwee! Hij snelt de treden van zijn paleis af, Eliza en het gevangen leger tegemoet. „Zal ik ze neerslaan?” roept hij.

Maar Eliza ziet hem bestraffend aan.

„Ze zijn gevangenen; is het gewoonte, om gevangenen te doden? Geef deze mannen te eten en zend hen dan terug naar hun land.” En dan komt er aan de grimige oorlog een vreemd, maar vrolijk eind. Er worden tafels opgeslagen in de open lucht, er worden spijzen en dranken gebracht en 't wordt een heel feestmaal. Dát hadden de Arameeërs niet verwacht, toen ze bemerkten, in Samaria in het hol van de leeuw te zijn aangekomen!

Nu kunnen ze als goede vrienden, onder veel dankbetuigingen scheiden van hun voormalige vijand!

Aan een rooftocht tegen Israël hebben deze Syriërs nooit weer meegedaan.

Eliza is een oud man geworden. Sedert Elia hem achter de ploeg vandaan haalde, heeft hij dag en nacht gearbeid voor God en voor zijn volk. Veel vorsten heeft hij elkander zien opvolgen, veel nood en elende heeft hij aanschouwd. Maar ook veel wonderen, door God aan zijn volk gedaan. Nu grijpt een ernstige ziekte hem aan. Heel Israël is in bange spanning, hoe dit zal aflopen. Hoe zal het met volk en koning gaan, wanneer de sterke, trouwe raadsman zal worden weggenomen? De toekomst is zo donker zonder de Godsman. Buiten de grenzen zijn dreigende vijanden en binnen de grenzen loert altijd nog de Baälsdienst.

De koning komt zijn oude vriend bezoeken. 't Zal een afscheidsbezoek zijn. Hij weent en klaagt. „Mijn vader! mijn vader! Wij kunnen u niet missen! Gij zijt de kracht en het behoud van Israël!”

Eliza wil dit geweeklaag niet horen; hij heeft iets veel belangrijkers te doen. Zelfs op dit ziekbed, dat zijn sterfbed gaat worden, heeft hij een taak voor zijn God te verrichten. Met moeite richt hij zich halverwege op en ziet de koning gebiedend aan.



Eliza gaat de vijand tegemoet

„Neem uw pijl en boog, open het oostelijke venster en schiet een pijl af.”

Verwonderd doet de koning, wat de profeet van hem eist. Een pijl in 't wilde weggeschoten? Hij ziet er het nut niet van in! Maar hoor, de Godsman spreekt!

„Dat was een overwinningspijl, koning! Overwinning op de Syriërs! En nu: sla met uw pijlenbundel tegen de grond.” Ook hiervan kan de koning het nut niet inzien. Hij vindt 't een vreemd spelletje, dat de doodzieke man met hem speelt. Er is echter iets in de blikken van de stervende profeet, dat gehoorzaamheid afdwingt. Hij neemt zijn pijlenbundel en slaat de grond er mee, een-, twee-, driemaal. Dan werpt hij de pijlen

neer, hij heeft genoeg van die onzin.

Bestraffend ziet Eliza de slappe koning aan. „Ge hadt vijf, zes keer moeten slaan! Dan zoudt ge de vijanden voorgoed verslagen hebben! Nu zult ge slechts drie overwinningen behalen!”

Vermoeid zinkt de oude profeet in zijn kussens terug. De koning staart uit het venster. Dát heeft hij niet geweten! En zijn geloof was niet groot genoeg, om het zonder weten, alleen met vertrouwen, te doen! Nu zal zijn geloof ook niet groot genoeg zijn, om de volkomen overwinning te behalen.

Stil neemt hij afscheid van Eliza en gaat heen. Er zijn dingen, die men onmogelijk kan overdoen.

De volgende morgen ontvangt hij het bericht, dat Eliza in die nacht is gestorven. God heeft zijn trouwe dienstknecht tot zich geroepen. Met het Tienstammenrijk is het echter onder verschillende vorsten steeds meer berg-af gegaan, totdat God zelf aan hun volksbestaan een eind maakte. Hij liet toe dat er vijanden kwamen, die het volk in ballingschap wegvoerden.

59. VAN EEN KLEINE DAVIDSZOON

Hoe is het al deze jaren in het Tweestammenrijk gegaan? Daar heeft „Eeuwig Getrouw” zijn belofte aan Davids huis gehouden: steeds is een zoon zijn vader opgevolgd, steeds heeft een Davidszoon geregeerd. Maar ach, wat zijn het voor Davidszonen geweest? In niets leken ze op hun grote voorvader! Ze zijn afvallig geworden van „Eeuwig Getrouw”, ze hebben de Baälsdienst het land binnengehaald. Tot in Jeruzalem toe staan de vreemde altaren, doch de Tempel van „Eeuwig Getrouw” staat gesloten en verwaarloost telkens meer.

En toch — „Eeuwig Getrouw” leeft! Zijn Verbond bestaat nog! De enkele getrouwen die er nog zijn, weten dat. Zij hopen dat er

nog eens een echte Davidszoon de troon zal bestijgen, een koning, die al het verlorene herstellen zal. 't Lijkt er wel op dat ze tevergeefs hopen, want zo erg als nu is de toestand nog nooit geweest; de bewoners van de stad en van het koninklijk paleis zijn wild van angst en afgrijzen. Ze schuilen weg van het erge, dat gebeurt. Hoor, er schreit een baby in een van de binnenste kamers van het paleis. Hij ligt in de armen van een kindermeisje, ze loopt met hem op en neer en probeert hem te susen. Ze drukt hem tegen zich aan en fluistert: „Stil, stil, mijn kleine prins! Stil nu, kleine Joas! Schrei niet zo, o! schrei niet zo! Laten ze je toch niet hóren!” Er gloeit angst in haar ogen, terwijl ze het prinsje op haar armen dodijnt. Felle angst voor iets, dat komen kan. Er is nog een vrouw in de kamer, een dame, een prinses die met de opperpriester is getrouwd. De dame is de tante van het schreiende prinsje, tante Josabat, en ook in háár ogen gloeit een wilde angst. Gelukkig, de kleine Joas wordt stil, zie toch eens, hij valt in slaap! Nu is er een kans, een kleine kans, dat hij niet ontdekt wordt! Een kans, dat tante Josabat hem kan redden. En dat móet, deze kleine Davidszoon móet gered worden! Hij is de laatste, de enig overgebleven!

Nu luisteren de beide vrouwen weer naar de verwarde geluiden, die uit het paleis en van de straat opstijgen. Vluchtende voeten, noodgehuil, verwensingen, doodskreten! Ze huiveren, de beide eenzame vrouwen. Er gebeuren vreselijke dingen in Jeruzalem, in het paleis, dat koning David met zoveel vreugde heeft laten bouwen. Koning Ahazia, de vader van het kleine prinsje Joas, is gestorven. Nu wil zijn moeder, de oude koningin Athalia, regeren. Zij is een dochter van koning Achab, die in Samaria regeerde en Izébel, de boze koningin is haar moeder. Thuis heeft ze de Baälsdienst geleerd en die heeft ze ook in Jeruzalem ingevoerd. Thuis heeft ze ook geleerd, dat 't er op aankomt om macht te hebben; macht! macht! macht! En dat men alles mag doen, om die macht te krijgen. Ook de aller-

slechtste dingen. Koningin Athalia wil macht hebben, ze wil heel alleen regeren. Geen prins mag blijven bestaan, die haar zou kunnen verjagen van haar troon. Daarom heeft ze bevel gegeven, dat alle prinsen gegrepen en vermoord moeten worden, ook haar eigen zoons en kleinzoons.

Daarom is er woest geschreeuw in en om het paleis. Daarom is die doodsangst in de ogen der beide vrouwen. Zij beiden hebben het kleine prinsje Joas gered. Ze hebben hem verstopt in de binnenste kamer. Straks... als 't een béétje veilig is, zullen ze hem in de Tempel brengen, naar de tempelkamers, waar tante Josabat woont met haar man, de opperpriester Jojada. Jojada is thuisgebleven. Hij wacht... en bidt. Om hulp... om redding van de kleine prins, van de kleine Davidszoon, de enig overgeblevene. Prinsje Joas is de hoop van Jojada's hart, de hoop van heel het volk. Daarom heeft hij tegen zijn vrouw gezegd: „Ga vlug en haal hem. Breng Joas hier, hij zal ons kind zijn, in de Tempel is hij veilig. Ik zal hem zelf opvoeden tot koning, tot een dienaar van „Eeuwig Getrouw“.” En Josabat is gegaan en nu wacht ze... en luistert... 't Wordt stiller rondom. Kunnen ze het wágen?

„Kom mee,” fluistert Josabat. En het kind-meisje volgt haar mevrouw. Een gang door... nog een gang. Dan een geheime deur. Gelukkig, ze zijn binnen de tempelmuren. Hier is heilige grond. Hier kan en mag Athalia niet komen. Daar is ook reeds de priester Jojada.

„Heb je het kind?”

„We hebben hem; kijk, hier is hij, gezond en wel.”

Met een ernstige blik ziet Jojada naar het slapende kind.

„Davidszoon,” zegt hij eerbiedig, „koning van Gods volk.”

In de Tempel groeit de kleine Joas op, gelijk met Jojada's eigen kinderen. Hij wordt er verborgen gehouden als een kostbaar bezit. Twee goede, trouwe mensen zorgen voor hem bij dag en nacht. Want steeds nog regeert Athalia. Steeds nog heerst er



Jojada leert Joas

angst in Jeruzalem.

Als hij groot genoeg is, geeft oom Jojada hem les in alles, wat een prinsje weten moet. In alles, wat een kleine Davidszoon moet weten. Dat is het allereerste en het allermeeeste van Israëls God, van „Eeuwig Getrouw”. Van Hem kan Joas nooit genoeg leren, vindt de priester. Want later — o, Jojada hóópt, dat hij het beleven mag — later moet de Baälsdienst worden weggedaan. Later moet het Verbond met „Eeuwig Getrouw” worden vernieuwd. Dan kunnen de schone Tempelfeesten weer gehouden worden, met bazuinen en spreekkoren en jubelend gezang! Jojada verlangt naar die heerlijke tijd. Hij zelf heeft niet stil gezeten al deze moeilijke jaren. Hij heeft de oude, heilige verhalen van zijn volk verzameld en opgeschreven. Knappe priesters helpen hem daarbij. Van het allereerste begin der schepping af heeft hij ze opgeschreven en hij weet zeker, dat „Eeuwig Getrouw” hem geholpen heeft om dit goed en waar te doen. Straks, als de tijden beter worden, moeten de mensen en de kinderen die geschiedenissen lezen en leren. Want hoe kan het volk „Eeuwig Getrouw” dienen en liefhebben, wanneer ze Hem eigenlijk niet kennen? Wanneer ze niets weten van de grote machtsdaden, die

Hij de eeuwen door voor zijn volk heeft gedaan?

Zie, daar zitten ze weer bij elkaar in de leerkamer van de Tempel, Jojada, de bejaarde opperpriester en prins Joas, zijn kleine neef. Ze zitten met gekruiste benen op zachte kussens en Jojada's wijsvinger is waarschuwend opgeheven. Voor Jojada ligt een boek. Een lange strook perkament, die met dichte lettertekens is volgeschreven. De strook is opgerold om een kunstig besneden stok. Wie er in leest, rolt het gelezen gedeelte op een andere boekrol. Het geheel wordt later vastgebonden en veilig weggeborgen in een koker. Joas weet het wel, zo zien de heilige boeken er uit, waarin de geschiedenis van zijn volk en de wetten van God geschreven staan. Hoor, de les begint.

„Luister goed, Joas, ik ga nu vertellen van onze God, „Eeuwig Getrouw“, de God onzer vaderen. Aan Hem is ons volk alles verschuldigd. Hij heeft Israëel opgebouwd uit één enkele man, uit Abraham, de aartsvader. Hij heeft ons gered in de tijd van de grote hongersnood en ons in Egypte gebracht, waar overvloed was. Na eeuwen heeft Hij ons uit de Egyptische slavendienst gered en ons door Mozes zijn wetten gegeven. Hij heeft aan koning David zijn troon geschonken en daaraan verbonden de belofte van 't eeuwigdurend koningschap. „Eeuwig Getrouw“ houdt zijn beloften. Daarom heeft Hij jou gered uit het woeden van Athalia en je binnen deze Tempelmuren veilig gesteld. Jij bent de kleine Davidszoon. Je zult later regeren in zijn Naam, zoals ook je vader David heeft gedaan.

Hij is zo machtig, onze „Eeuwig Getrouw“, veel machtiger dan de Baäl, die Athalia en haar volgelingen vereren. Hij heeft de zon gemaakt, die nu zo warm schijnt. Ook de maan en de sterren, die de nacht verlichten. Hij laat de winden waaien en zendt regen en droge tijden. Hij geeft het land zijn vruchtbaarheid, zodat er voedsel voor mens en dier op groeien kan. Door Hem is alles geschapen en door Hem leeft alles. Ook wij. . . . ook jij, Joas. Daarom

moeten we Hem de eer geven en Hem alleen dienen. En niet, en nooit de Baäls, waarop Hij toornig is.”

Jojada zwijgt even en ziet zijn leerling onderzoekend aan. Joas knikt ernstig met zijn zwartgelokt hoofdje. Hij heeft zijn oom geen ogenblik uit het oog verloren, zijn donkere ogen schitteren, deze les bergt hij niet alleen in zijn verstandig hoofdje, maar ook in zijn hart.

De kleine Davidszoon neemt zich voor later een dappere, trouwe strijder te worden voor „Eeuwig Getrouw“, de God van zijn vaderen.

60. VAN LESSEN EN BELOFTEN

Hoor! Prins Joas wordt door zijn tante geroepen. „Vlug naar de leerkamer! je oom wacht al op je.”

Nu laat Joas zijn spel met zijn neefjes en nichtjes in de steek en huppelt naar het leervertrek, waar oom Jojada hem al wacht. Hij laat zich neerzakken op het kussen en buigt zijn benen onder zich. Dan ziet hij de opperpriesteren vragend aan.

„Vandaag zal ik je vertellen alles, wat wij van de oertijd weten, van het allereerste begin der dingen, die er nu zijn. Onze God „Eeuwig Getrouw“ heeft de ganse schepping gemaakt uit niets. In het begin was er niets dan een donkere, woest bruisende zee en daarboven een even donkere hemel. Maar God riep: „Er kome licht!“ En er kwam licht. God schiep de zon voor het licht van de dag; maan en sterren als lichten voor de nacht. Daarna schiep Hij het leven op aarde. Groene kruiden, planten en bomen. Vissen voor het water; vogelen voor de lucht; kleine en grote dieren voor de aarde. Aan al dat levende gaf Hij het vermogen, zich voort te planten, zodat het leven niet wegsterft van de aarde. De planten vormden zaden, de dieren kregen jongen. Zo ging het leven steeds door. Het wemelde en woelde op het land en in de zeeën.

Daarna maakte God de mensen. Dat was een grote dag voor de schepping. Hij vormde ze uit het stof der aarde, waaruit Hij ook de dieren had gemaakt. Een man en een vrouw schiep God. Maar toen ze gereed waren en voor hem stonden, gaf God hun nog iets mee in het leven. Hij goot iets van zijn geest in hen uit en hoewel de geest onzichtbaar is, was het juist die geest, die hen tot mensen maakte. Zonder die gave waren ze als de dieren geweest. Door die geest konden ze Hem kennen en liefhebben en door die geest heersten ze over al 't gebied. De dieren voelden dat en gehoorzaamden de mensen, zonder evenwel bang voor hen te zijn.

Die eerste mensen, Adam en Eva heetten ze, woonden in een heerlijke tuin, het Paradijs. God had die tuin expres voor hen geplant, ver naar het Noorden, waar de vier grote rivieren zijn. Nooit is er een plek op aarde geweest, zo goed en schoon als het Paradijs. Angst en vrees, honger en koude, ziekte en dood kende men er niet. Iedere dag begon met vrede en vreugde en 's avonds wandelde God door zijn tuin en zegende de mensen."

"Is die tuin er nog? Kan ik er heengaan, later, als ik groot ben?"

Jojada schudt zijn hoofd.

"Nee, mijn jongen, dat kan niet, dat kan nooit. Het Paradijs is gesloten. Een Engel met een vlammend zwaard in de hand houdt de wacht.

't Is zo lang geleden, de mensen hebben het Paradijs vergeten. Alleen ons volk heeft de gedachtenis er aan bewaard. Ons volk is door God uitverkoren om bewaarder te zijn van zijn geheimen. Daarom is het een eér, een rechte Israëliet te zijn, begrijp je?"

Joas knikt. Maar nu wil hij zo graag weten hoe het kwam, dat het Paradijs gesloten moest worden.

"Wil je dat weten? Zal ik het je vertellen? 't Is een droeve geschiedenis, mijn jongen! Eerst echter nog dit: In zes dagen heeft God de hele schepping toebereid, en Hij zag, dat alles zeer goed geworden was. Daarom rustte God op de zevende dag en

verlustigde zich in alles wat Hij had gemaakt. Je weet wel, voor ons is ook nog de zevende dag de rustdag, wij noemen hem Sabbat, een heilige dag, die voor God en zijn dienst is bestemd. Door Mozes heeft God ons het Sabbatsgebod nog eens heel duidelijk gegeven.

"Gedenkt de Sabbat, dat gij die heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen, maar de zevende dag is de Sabbat van „Eeuwig Getrouw", uw God. Dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch de vreemdeling, die in uw poorten is."

Leer dit gebod uit je hoofd, mijn jongen, je tante zal je er wel bij helpen."

Dan vertelt de opperpriester nog, hoe het Paradijs verloren is gegaan.

"In de wondertuin groeiden veel bomen, die alle schoon waren om te zien. Hun vruchten waren voor de mens goed om te eten. Doch één boom was er, waarop God een verbod legde. „Eet daarvan niet," sprak Hij, „aan zijn vruchten zoudt ge sterfen." Die ene, gevaarlijke boom was de boom der kennis van heil en onheil; van wat goed en wat kwaad was voor de mens. De mens behoefde die kennis niet, want God zorgde voor hen. Ze hoefden zich slechts aan Hem toe te vertrouwen, en alles kwam in orde. Begrijp je? Ze moesten als kinderen zijn, die hun Vader vertrouwen. Nu moet ik je nog vertellen, dat behalve God er ook de Satan was. Satan is Gods oude vijand, altijd er op uit om Gods goede werk te verstoren. Hij wilde ook Gods Paradijs verstoren en het geluk en de vrede van de mensen die er woonden.

Op een dag drong hij het Paradijs binnen. Niet in zijn werkelijke gedaante, dan waren de mensen zó geschrokken, dat ze op hun hoede waren geweest. Nee, hij nam de gedaante aan van een slang. Slangen waren er genoeg in de tuin, het waren schepselen Gods en er was geen reden om er bang voor te zijn. De mensen konden toen vriendschappelijk praten met alle dieren; ook met de slangen.



Het Paradijs

Eva schrok niet, toen deze slang naar haar toe kroop en begon te spreken.

„Heeft God verboden, dat je van die mooie vruchten zou eten?” vroeg de slang. „Eet er toch van, dan zul je zien, wat er gebeurt! Dan word je even wijs als God is, dan kun je zelf beslissen over heil en onheil, dan ben je van God niet meer afhankelijk, maar eigen baas. Zou je dat niet lijken?”

Eva keek naar de boom, ze zag de glinsterende vruchten en ze minachtte God, omdat Hij het eten er van verboden had. Ze wilde Gods gelijke worden en niet langer kinderlijk onder Hem staan. Ze stak de

hand uit en plukte en at. En toen even later Adam kwam, gaf ze hem ook van de vrucht. Adam at eveneens.”

De priester zucht en zwijgt, in nadenken verzonken.

„En toen?” vraagt Joas nieuwsgierig.

„Toen mijn jongen, was er aan het Paradijs al een einde gekomen. De mensen wáren wijs geworden; angst en verlegenheid deden hun intree in de tuin. Ze merkten dat ze naakt waren en schaamden zich. Ze maakten voorschoten van vijgebladeren en bonden die om zich heen. En toen God met het suizen van de avondwind in de tuin kwam, waren ze bang voor Hem. Ze ver-

PRINS JOAS NEEMT EEN GROOT BESLUIT

stopten zich tussen de struiken en wilden niet gevonden worden. Maar God vond hen toch en dwong hen om voor Hem te verschijnen. Daar, in het Paradijs, had toen de eerste rechtspraak plaats. God ondervroeg hen en zij wierpen de schuld op elkaar. Daarna kwam de straf. In de tuin was geen plaats meer voor hen, ze hóórden er niet meer in. Een machtige Engel dreef hen naar buiten. De poort werd gesloten; de Engel bleef er voor op wacht staan, zijn vlammenzwaard getrokken. Nooit zouden Adam en Eva een kans hebben er weer binnen te komen. Dat was voorgoed voorbij. Diep gebogen verwijderden ze zich. Ze waren nu wijs, ze begrepen, dat het leven moeilijk en gevaarlijk voor hen was geworden. Ja, gevaarlijk ook. 't Leek wel, of heel de schepping boos was over hun daad. Er groeiden dorens en distels, die hun huid openscheurden, en de dieren, die te voren hun vrienden waren, lieten nu hun tanden zien of vluchtten weg. De zon stak hen en de koude nachten deden hen rillen, zodat ze dieren gingen vangen om van de huid kledingstukken te maken. En hun hart, dat eerst zo vrolijk en onbezorgd was, groeide vol donkere zorgen.

Maar één lichtpunt hadden ze uit het Paradijs meegenomen, de donkere wereld in. Ze hadden nog gehoord, hoe God de slang vervloekte. En ook — hoe God een belofte uitsprak. „Er zal vijandschap zijn tussen u en de mens,” sprak God. „Gij zult op zijn hielen loeren en hij zal u de kop intrappen. Doch ééns zal er een mens komen, die aan deze strijd een einde maakt. Hij zal niet alleen uw vijand zijn, maar u ook overwinnen.”

Vaak dachten Adam en Eva aan deze belofte.

„Er zal een mens komen, die de Satan overwint,” zeiden ze tegen elkaar. „Dan zal alles weer goed worden, dan zal uit ons hart de vrees weg zijn en Gods toorn op ons zal gestild worden.” Dit hielp hen door het moeilijke leven heen. Ze hadden iets schoons om op te wachten.”

De priester houdt op te vertellen. Zijn

ogen staren ver weg, over zijn kleine leerling heen. Er ligt verlängen in die ogen. Oók moeheid, als van iemand, die héél lang reeds heeft gewacht. „Is die man gekomen?” vraagt Joas zacht.

„Neen, Hij is nog steeds niet gekomen. Maar — Hij komt! God heeft het beloofd. 't Is Gods plan en God volvoert zijn plannen altijd. De Redder komt! Onthoud dat, prins Joas.

Adam en Eva kregen hun eerste zoon. Ze noemden hem Kaïn, dat betekent „de verworvene”. Ze juichten, ze meenden, dat hij de man was, die het Paradijs heropenen zou. Hij was het niet.

Later zijn er véél, veel mensenkinderen geboren, maar geen van allen was de Grote Redder. En toch komt Hij! Hij komt!” De stem van de priester wordt fluisterzacht.

„En, prins Joas, dit is het geheim van ons volk: de Redder zal uit Israël komen. Hij zal een Davidszoon zijn. God heeft ons daartoe uitverkoren. Vergeet dat nooit, prins Joas! Een Davidszoon zal de Redder zijn.”

61. PRINS JOAS NEEMT EEN GROOT BESLUIT

Wat is er veel te vertellen van die aller-eerste dingen. 't Is goed, dat oom Jojada niet moe wordt van het vertellen en Joas niet van het luisteren.

Hoor, het is weer les-uur, de priester vertelt verder.

„Adam en Eva kregen nog meer kinderen, behalve Kaïn. Hun tweede zoon noemden ze Abel en toen die beide broers, Kaïn en Abel, gróót werden, kwam het eerst duidelijk uit, dat het hart van de mensen bóós was geworden. In die tijd hadden de mensen al de gewoonte om offers aan God te brengen. Ze bouwden een ruw altaar van veldstenen en verbrandden daarop hun offergave. Kaïn was landbouwer geworden, dus offerde hij van de vruchten die zijn land opleverde.

Abel was schaapherder geworden en offerde gewoonlijk een lam van zijn kudde.

Maar in het offeren van de beide broers was een groot verschil. Kaïn vond het heel gewoon, dat God zijn offer aannam. Hij was thuis de oudste en had daardoor bij zijn ouders altijd een schreefje voor. Hij dacht, dat hij bij God ook wel een schreefje voor zou hebben. Daarom stond hij rechtop en trots voor zijn altaar. 't Was, alsof hij God uitdaagde. God moest 't niet wagen, dit offer niet aan te nemen. Kaïn deed, alsof hij Gods gelijke, ja — Gods méérdere was.

Abel daarentegen voelde zich thuis altijd de minste, omdat hij de jongste was. Dat had hem nederigheid geleerd voor zijn ouders en zijn broer. 't Leerde hem ook deemoed voor God. Abel knielde bij zijn altaar en boog zich diep en smeekte God, zijn offer genadig aan te nemen.

God had Kaïn te voren meermalen gewaarschuwd voor die hoogmoed, maar Kaïn wilde niet luisteren. Nú liet God aan de beide broers zien, dat Hij in deemoed gediend wil zijn en niet in uitdagende trots. Ze zagen voor hun ogen, dat Hij Abels offer aannam, maar Kaïns offer weigerde."

„Wat zagen ze dan?" vraagt Joas ademloos.

„Dat weet ik niet, mijn jongen. Misschien trok de rook van Abels offer recht omhoog en sloeg de rook van Kaïns offer neer. Maar ze zágen 't, ze wísten 't. Toen werd Kaïn woest van afgunst op Abel, zijn broer. Hij viel op hem aan en sloeg hem dood. 't Was de allereerste keer, dat een mens dood op de grond lag. Adam en Eva schrokken van hun bleke, stille zoon, die zich niet meer bewegen kon. Ze begrepen het eerst niet. Toen ze het wél begrepen, schreeuwden ze hun verdriet uit. Maar Kaïn vluchtte weg en bleef zwervende. Zo hadden Adam en Eva allebei hun zoons op één dag verloren. Later troostte God hen en schonk hun nog een zoon. Ze noemden hem Seth.

De jaren gingen voorbij, vele, vele jaren. Het kwaad nam toe op de wereld. Het nam zó toe, dat het Gods schepping helemaal bedierf. Toen kreeg God berouw, dat Hij de

aarde aan de mensen gegeven had. Hij liet een vijand van de mensen los. Het water. Van boven, uit de wolken, vielen waterstromen omlaag, het water uit de stromen en zeeën kwam omhoog. Dat werd een grote overstroming, zó groot, als er nooit weer een is geweest. De mensen probeerden te vluchten, maar eindelijk konden ze niet verder vluchten, ze moesten verdrinken."

„Verdronken alle mensen, oom Jojada?" vraagt Joas met grote ogen. „Neen, niet allen verdronken. God had zijn Paradijsbelofte gegeven en die moest door een mens worden vervuld. Daarom bleven er nu mensen over. Dat was Noach met zijn gezin. God had Noach lang te voren gewaarschuwd voor de grote watervloed en Noach had een groot, houten huis gebouwd, een woonschip, dat later zou kunnen drijven op het water. De andere mensen lachten hem uit en bespotten hem om dat woonschip, maar Noach bouwde tòch. Toen het water begon op te komen, was Noach blij, dat hij geloofd en gebouwd had. Hij ging met al de zijnen in de ark en toen was er ook nog plaats voor de dieren, die God hem zond om mee te nemen. Van iedere diersoort kwamen er twee, een mannetje en een vrouwtje. Die zouden samen weer jongen krijgen en zo zouden er op de schoongespoelde aarde ook weer dieren zijn."

„En verder, oom Jojada?"

„Ja, verder. Vele, vele dagen duurde de grote watervloed, toen was de hele wereld overspoeld door het water. Eenzaam dreef de ark op de rusteloze golven. Maar God dacht aan Noach en de zijnen. Hij gebod het water en het begon te dalen. Toen liep de ark vast tegen wat eens een hoge bergtop was geweest. Langzamerhand werden nu de hoogste punten zichtbaar. Nog veertig dagen wachtte Noach, toen zond hij een raaf uit. Deze vloog heen en weer, maar kwam niet terug. Daaraan wist Noach, dat hij voedsel gevonden had.

Later liet Noach een duif uitvliegen, maar de duif keerde spoedig terug. Er was geen plekje voor haar om te rusten en geen

voedsel om te eten. Noach stak zijn hand uit en haalde haar weer naar binnen. Na een week probeerde hij het echter weer en toen bleef de duif weg. Daaraan bemerkte Noach, dat er al heel wat land droog moest zijn. Ze gingen uit de ark en Noach bracht God dankoffers. Bij die gelegenheid deed God aan Noach een belofte. Hij sloot een verbond van eeuwige vriendschap met hem. Een grote regenboog in de wolken was het teken van dit verbond. Zovaak Noach later een regenboog zou zien, moest hij denken aan Gods trouw."

De priester zwijgt. Maar één ding wil Joas nog graag weten.

„Is die ark nog op de berg? Heeft iemand hem wel eens gevonden?"

„Niemand heeft hem ooit gevonden," zegt Jojada. „'t Is echter mogelijk, dat hij er nog is. Niemand weet precies, wáár hij is. En dan nog. . . 't is héél ver weg, kleine Joas."

Joas zucht diep. Ja, dat denkt hij ook. Héél ver weg! Jammer!

Nog even gaat de priester door met zijn oude verhalen.

„Er werden weer kinderen geboren en die kinderen werden groot. De mensen waren sterk en werden zeer oud. Zo kwamen er spoedig weer véél mensen op de aarde. De hele vlakke woonde vol mensen, zodat er bijna geen plaats meer overbleef. Toen gebod God de mensen, dat ze uit elkaar moesten gaan, om de hele aarde te bevolken. Maar dat wilden, dat dūrfden ze niet. Ze waren bang om af te zwerven over die grote, onbekende wereld. Alleen wanneer ze bij elkaar waren, voelden ze zich machtig en sterk. Daarom wilden ze bij elkaar blijven. Ze begonnen een toren te bouwen, een soort van tempel, uit ruwe stenen. Die toren moest heel hoog worden, de top moest tot in de hemel reiken; op zo'n manier wilden ze de onzichtbare machten de baas worden. Want hun angst was niet het grootst voor de dingen, die ze zien konden, maar wel voor de dingen, die ze niet konden zien. Eerst wanneer ze die aan zich onderworpen hadden, zouden ze rust krij-

gen, meenden ze.

In al deze overleggingen waren de mensen zeer hoogmoedig tegenover God. Maar God wil kleinheid, nederigheid, deemoed. Onthoud dat, Joas. Wie hoogmoedig is, krijgt met Gods toorn te doen en met Gods straf. Alleen de deemoedige schenkt Hij genade. Hoogmoed is eigenlijk opstand tegen God.

God toornde ook op de mensen, die de toren van Babel bouwden. Hij deed de aarde beven, zodat het trotse bouwwerk instortte, lang voordat het gereed was. Dat moet een vreselijk gezicht zijn geweest. De mensen schreeuwden het uit. En opeens bemerkten ze, dat ze elkaar niet meer konden verstaan. Nu had 't geen nut om nog langer bij elkaar te blijven. Verschillende groepen trokken weg in alle richtingen en zo gebeurde tòch, wat God bevolen had. De hele aarde werd bevolkt. Maar de spraakverwarring is gebleven, tot op onze dag."

Spraakverwarring? Joas begrijpt dat moeilijke woord niet goed. Hij heeft nog nooit een andere taal horen spreken, dan het Hebreeuws van zijn vaderland!

„En toch is er iets," vervolgt de priester weer, „dat nog veel erger is, dan de spraakverwarring. De mensen deden als vóór de zondvloed. Ze vergaten God; ze wilden Hem vergeten. Toen werden ze bang voor allerlei dingen. Bang voor de zon, die zo branden kan. Bang voor het vuur, dat verwoest. Bang voor 't water, dat zo machtig is. Ze gingen zon en vuur en water aanbidden, in plaats van God. Ze gingen er voor offeren, uit vrees.

Nog later kwam in hun harten, dat er verschillende onzichtbare, geheimzinnige machten regeren over het land. Over akkers en stallen en huisgezinnen. Deze onzichtbare, boosaardige heren noemde men Baäls. Men moet hun offeren om ze te vriend te houden. De eer, die alleen toekomt aan „Eeuwig Getrouw", wordt aan de Baäls gegeven. Ja, Joas, ook ons volk, ook Israëel doet mee aan deze Baälsdienst. O, hoe háát mijn ziel de Baäls en hun dienaren!"

De stem van de opperpriester is luid en

hard geworden, die stem roept iets wakker in Joas' hart.

Later, als hij koning is, zal hij de Baälsdienst verbieden, de altaren afbreken en de valse priesters verjagen! En dan zal hij, samen met zijn oom Jojada, het volk terugbrengen tot de dienst van „Eeuwig Getrouw”.

62. EEN KLEINE PRINS WORDT KONING

De jaren snellen voorbij. Jaren van afval van „Eeuwig Getrouw”, jaren van vrees voor koningin Athalia. Voor velen ook: jaren van hunkerend verlangen naar betere tijden. En — jaren van droefheid om de ondergang van Davids huis.

De kleine Joas is en blijft een kostbare, zorgvuldig bewaakte schat binnen de gewijde Tempelmuren. Slechts weinigen weten van zijn bestaan, en dat is goed. De meeste bezoekers zien de zwartgelokte, kleine jongen aan voor één van Josabats eigen kinderen. Jojada en Josabat vinden dat een grote geruststelling.

Op Joas' zevende verjaardag is Athalia een oude vrouw. 't Schijnt, dat haar macht begint te verslappen. Nu begint er voor de opperpriester Jojada een heel ander werk, dan waaraan hij gewoon is. 't Is een moeilijk, een levensgevaarlijk werk, en toch — hij doet het met vreugde, omdat hij God en zijn volk liefheeft. Jojada bereidt een staatsgreep voor. Om te beginnen heeft hij een lang, geheim gesprek met de officieren van de stad. In de donkerte van de avond komen ze bij hem in de Tempel. Ze kijken ernstig, hun aanwezigheid hier moet een diep geheim blijven. Hun ogen staan ook somber; ze zien geen toekomst meer. „Als deze oude, boze vrouw eens sterft,” zeggen ze, „wie moet dan onze koning worden? Alle Davidszonen heeft ze laten vermoorden. Zeker heeft „Eeuwig Getrouw” zijn belofte van ons weggenomen. Dan hééft ons volk geen toekomst meer.” Wanneer de ge-

heime vergadering bijeen is, allen dappere, betrouwbare mannen, komt Jojada met zijn groot, zijn schoon geheim voor de dag, dat hij zeven jaren lang zo zorgvuldig verborgen heeft weten te houden. Zijn ogen hebben een sterke, blijde glans. Hij weet het immers: de toekomst is niet verloren. „Eeuwig Getrouw” houdt zijn woord! Er is een Davidszoon. Gespaard gebleven bij de grote gruwelmoord.

„Luistert nu, gij allen,” fluistert hij. „Ik heb een goede tijding voor u. Er is een Davidszoon, een kleine prins! In deze Tempel heb ik hem verborgen gehouden, nadat Josabat hem heeft gered. Ik zelf heb hem opgevoed tot zijn taak.”

Weg is nu alle somberheid. Vol bewondering zien de officieren de dappere priester aan, die daar in alle eenvoud zo'n grote en gevaarlijke daad heeft verricht.

„Hoe oud is het kind nu?” vraagt een van hen. En Jojada zegt: „Hij is al zeven jaar.”

„Hoe heet hij?” wil een ander weten.

„Joas. Prins Joas. Later: koning Joas.”

„Laat hem nu reeds koning worden,” zeggen de officieren. „Er móet een eind komen aan Athalia's regering en aan de Baälsdienst. Het volk snakt naar een andere koning, naar een betere, rustiger tijd. Laat prins Joas koning worden. Wij kunnen immers het werk voor hem doen!”

Nog lange tijd duurt het gesprek van Jojada en de officieren. Daar in die donkere nacht sluiten de mannen een plechtig verbond. Joas, de kleine Davidszoon, zal koning worden.

En dan — dan breekt de grote dag voor Israël aan. Het oude volk krijgt een koning uit Davids huis; een koning, die zich een dienstknecht weet van „Eeuwig Getrouw”. 't Is óók een gevaarlijke dag, want nog altijd heeft Athalia macht. Daarom worden om de gehele Tempel zwaar bewapende wachters op post gezet. Géén onbevoegde mag er binnenkomen, want daarbinnen gebeuren grote dingen. Tante Josabat kleedt haar kleine neef in echte koningskieren en brengt hem dan naar zijn oom Jojada, de opperpriester. Deze ziet de kleine koning

EEN KLEINE PRINS WORDT KONING

ernstig en bemoedigend aan en spreekt hem goede woorden toe. Het volk verlangt naar zijn koningschap, alle getrouwen zullen hem helpen en God zal hen beschermen. Dan geleidt hij hem naar het midden van de Tempel. De officieren en priesters wachten daar reeds. Ze vormen een kring om hem heen, ze willen allen hun leven geven voor hun nieuwe, jonge koning. Heel stil staat Joas in hun midden en ziet met zijn heldere ogen de ruige, baardige mannen aan.

Zie, nu neemt de opperpriester met plechtig gebaar een kruikje met zalfolie en giet dat uit boven Joas' zwarte krullen. Dan zet hij hem de prachtige, zware koningskroon op het hoofd en geeft hem in de hand de Boekrol, waarin Gods wetten staan geschreven. Eén ogenblik kijken al die ernstige mannen met ontroering naar hun kleine koning.

Maar dan! Dan breekt er een gejuich los uit al die krachtige kelen. „Leve onze koning! Leve onze koning!” Uit de Tempel schalt het over de straten van Jeruzalem. De mensen spitsen hun oren en zien elkaar met blijde ogen aan. Dan juichen ze mee: „Leve de koning! Leve de koning!” Ze worden heel vrolijk, ze halen hun trompetten en fluiten en citers voor de dag. Ze gaan in optocht naar de tempel en roepen in luide spreekkoren: „Leve de koning! Leve de koning!”

Het zingen en juichen schalt ook tot in Athalia's paleis. Ze wéét, wat dit betekent! Aan háár gestolen, met moord verworven heerschappij komt een eind. Het volk wil haar niet meer. Ze is afgedankt. Hoor! hoe het volk jubelt en juicht!

Maar nog eenmaal laat haar oude kracht hoog op. Ze kent geen vrees, deze oude, boze vrouw. Ze scheurt haar statiekleed en holt naar buiten, naar de Tempel, waar het gejuich het luidst is. „Verraad! Verraad!” schreeuwt ze.

Er is niemand, die haar helpt. In haar waanzinnige woede probeert ze de Tempel binnen te dringen; ze wil de kleine koning zijn kroon van het hoofd rukken; met eigen

handen wil ze hem doden, zoals ze reeds zovelen gedood heeft. . . .

Deze keer gelukt het haar niet. Ze heeft voorgoed verloren. Wanneer ze niet wil luisteren naar de bevelen van de officieren, wordt zij zelf door hen gedood.

In de Tempel gaat de kroningsplechtigheid nog verder. Daar vernieuwt Jojada het Grote Verbond tussen „Eeuwig Getrouw” en zijn volk. Daarna wordt koning Joas naar buiten geleid, zodat heel het blijde volk hem kan begroeten. Onder daverend gejuich schrijdt de stoet naar het koninklijk paleis, waar Joas in de koningszaal plaats neemt op de leeuwentroon.

En dan. . . dan breekt er onder het blijde volk een gloeiende ijver los voor „Eeuwig Getrouw” en hun kleine koning.

Met stokken en houwelen gewapend trekken ze door de stad en buiten de stad en verwoesten overal de Baälsaltaren en de heilige plaatsen. Bij ieder altaar, dat in puin stort, davert de vrolijke jubel over het land.

Maar — kan een jongen van zéven jaar dan kóning zijn? Kan hij een lánd en een vólk regeren? Neen, dat denkt niemand van al de mensen, die nu juichen! Er wordt voor hem geregeerd. Door Jojada en de oversten van het leger. Om te beginnen wordt de Tempel hersteld. Lange jaren zijn de prachtige Tempelgebouwen verwaarloosd. Zelfs heeft Athalia stukken van de Tempel laten wegbreken, om daarvan Baälsaltaren te bouwen en de heilige voorwerpen hebben ze bij hun Baälsdienst gebruikt.

In de eerste plaats moet die schande worden hersteld. Er zal veel geld voor nodig zijn. Daarom wordt door de dienaren van de Tempel een grote collecte-reis door het hele land ondernomen. 't Duurt lang, eer het geld binnenkomt, want het reizen is moeilijk in die dagen en er is overal zoveel te vertellen. De bewoners van de ver gelegen streken willen ook wel eens precies weten, wat er nu eigenlijk gebeurd is in Jeruzalem! 't Is zo prettig, om voor dankbare toehoorders te vertellen. Neen, de collectanten haasten zich niet! Jojada heeft

EEN GOEDE DAVIDSZOON

echter wél haast. Daarom bedenkt hij nog iets anders, om geld binnen te krijgen. Hij laat een zware kist voor de Tempel plaatsen, een offerblok, en hierin kunnen de mensen nu hun bijdragen doen, zoals Mozes die vroeger reeds heeft vastgesteld. Nu komt er veel geld binnen en het grote werk neemt een aanvang.

Jojada, de trouwe opperpriester, wordt zeer oud. Al die jaren is hij de raadgever en beschermer van de jonge koning. Wanneer hij honderd en dertig jaar is, roept God hem weg uit dit leven. Dan is koning Joas echter reeds een man. Hoe zal hij zich nú houden... nu Jojada niet meer naast hem staat?

Ach, het is bijna te droevig om te vertellen. Koning Joas luistert naar verkeerde vrienden, die hem verleiden tot de dienst der heidense afgoden. „Eeuwig Getrouw” waarschuwt hem! Jojada's zoon Zacharja, met wie Joas is grootgebracht, komt hem waarschuwen in de Naam van God.

„Doe dit niet, koning Joas! Als gij God verlaat, zal God ook u verlaten! Dat zal uw ondergang zijn!”

Joas verdraagt echter geen waarschuwingen. Hij laat zijn neef en vriend Zacharja grijpen en doden, in de voorhof van de Tempel. „„Eeuwig Getrouw” ziet dit en zal mij wreken!” roept Zacharja stervend uit.

Zijn woord wordt waarheid. Na deze moord gaat het met koning Joas van kwaad tot erger. Tenslotte wordt hij door vrienden van Zacharja vermoord.

Zijn zoon wordt koning in zijn plaats.

63. EEN GOEDE DAVIDSZOON

Jaren gaan voorbij, vele, vele jaren. Verschillende koningen regeren over 't Tweestammenrijk. Vorsten, die de dienst van „Eeuwig Getrouw” onderhouden; en vorsten, die de afgoden vereren. Er zijn goede en boze jaren voor het land, er zijn krijgstochten tegen vijanden, maar ook beleeft

het volk lange tijden van vrede en vreespoed.

In al die jaren blijft de verwachting van de Grote Davidszoon leven in het volk, en het sterkst is die verwachting in tijden van druk, wanneer er een boze, afvallige koning regeert. Dan troosten de mensen elkaar met de betere toekomst, die zéker komen zal. Dan, als de grote Davidszoon gekomen is, die land en volk in oude glorie zal herstellen. De priesters lezen er de oude liederen en spreuken op na en leren die aan het volk. En dan zijn er nog de profeten, die nog feller en duidelijker spreken van „Eeuwig Getrouw” en zijn belofte. Elke nieuwe koning wordt door de profeten bekeken en gekeurd. Zou déze de belofte zijn? Ach, neen, hij is het niet! We moeten op een ander wachten!

't Is een heel apart slag mensen, die profeten. Men kan er niet voor léren. God roept iemand, om zijn profeet, een overbrenger van zijn boodschappen te worden, en God geeft hem meteen ook de wijsheid en de moed om die taak te volbrengen. Een rustig leven hebben de profeten niet; vaak zelfs een leven vol gevaren. Soms wordt een priester profeet, 't gebeurt echter ook, dat een herder of landbouwer door God geroepen wordt. Maar wie het ook is, altijd wijzen ze het volk op de Davidszoon, die komen zal en die in volkomen gehoorzaamheid aan „Eeuwig Getrouw” zal regeren.

Nu heeft Hizkia de troon met de gouden leeuwen bestegen. Zijn vader Achaz heeft de afgoden gediend; hij heeft zelfs de heilige Tempelschatten gebruikt, om militaire hulp te kopen van Assyrië. Daarna heeft hij de Tempel gesloten.

Hizkia echter wil Gods dienstknecht zijn en als eerste taak moet de Tempel in eer hersteld worden. Samen met de priesters gaat de koning de Tempel inspecteren, ze schudden ontdaan hun hoofden. Zie toch eens: overal liggen dikke lagen stof en puin en in de hoeken slingert verroest en vervuild gereedschap. Neen, in zo'n Tempel kan men geen diensten houden tot Gods eer.

EEN GOEDE DAVIDSZOON

„Ge ziet het,” zegt de koning, „dit is er van Gods Huis geworden. Hier moet gewerkt worden, en met spoed. Wanneer de Tempel gereinigd is, zullen we hier feestelijk samenkomen en het verbond tussen „Eeuwig Getrouw” en zijn volk vernieuwen.”

Nu begint het groot herstel van de Tempel. Drie weken lang zijn de werklieden bezig; ladingen vuil en afval worden in de beek Kedron gestort, die langs de berg van Jeruzalem stroomt en na drie weken kan de opperpriester de koning melden, dat de Tempel gereed is. Met een plechtig feest wordt het Huis van God opnieuw in gebruik genomen; de bijna vergeten liederen van David worden gezongen, de bazuinen schallen met blij geluid, offers worden gebracht, en de hele mensenmenigte knielt aanbeddend neer, wanneer het verbond met God wordt vernieuwd.

Veertien jaren van vrede en voorspoed volgen; de mensen zijn er diep van onder de indruk, dat de zegen van God zo duidelijk rust op Hizkia's regering. Velen vragen zich zelfs af, of deze goede, vriendelijke koning misschien de beloofde Davidszoon is, aan wiens regering nimmer een eind zal komen. Hoe rustig en gemakkelijk zou hun leven dan voortaan zijn!

Onverwachts wordt er aan die mooie droom een eind gemaakt. Neen, de tijd voor Gods eeuwig Vrederijk is nog lang niet gekomen, daartoe moet er eerst nog heel iets anders gebeuren, niet in de *uiterlijke* omstandigheden, maar in het *innerlijk*, in het *hart* van Gods volk. Daarom *moet* deze rustige tijd, waarin Israël zich vastdroomt, verstoord worden. Er komt oorlog!

Ver in het Noorden is het machtige Assyrische rijk ontstaan, een militaire staat onder een heerszuchtig vorst, die zijn rijk voortdurend nog wil uitbreiden. In de toekomst wil hij zelfs het verre, vruchtbare Egypteland gaan bezetten; de plannen daartoe heeft hij reeds klaar liggen. Allereerst moet hij de landjes onderwerpen, die tussen Assyrië en Egypte in liggen, dus ook het Tienstammenrijk en het Tweestammen-

rijk. Het eerste is jaren geleden door zijn voorganger reeds bezet en het grootste deel der bevolking is overgebracht naar zijn eigen land. Daar wonen ze nu in ballingschap en treuren over hun verloren vrijheid en hun verwoeste vaderland. De bewoners van Juda is even de schrik om het hart geslagen, toen ze hoorden van het oordeel, dat over Israël ging. O, ze weten het „waarom” zo goed! Israël heeft de Baälsdienst verkozen en „Eeuwig Getrouw” de rug toegekeerd. Maar is 't in Juda zoveel beter gegaan? Zijn daar niet ook vreemde altaren opgericht, terwijl de Tempel een vergeten, verwaarloosd gebouw was? Die schuld alleen al is om er onrustig onder te worden. De priesters echter hebben de bevolking weer gerustgesteld. „Nu zijn we weer vroom,” hebben ze gezegd, „Jeruzalem en de Tempel zijn in eer en aanzien hersteld en de dienst van „Eeuwig Getrouw” wordt weer onderhouden. God zal zelf passen op zijn stad en zijn Huis, ons zal niets overkomen.”

Dan trekt koning Sanherib met een sterke legermacht zuidwaarts en bezet het platteland van Juda. Nøg blijft Jeruzalem vrij; Hizkia kan hem afkopen met veel goud en zilver. Maar Sanherib, de begerige, komt terug en nu is er niets meer, dat helpen kan. Jeruzalem wordt belegerd, meteen is de bevolking wanhopig. Dit hadden ze nooit verwacht! Nu blijkt het, dat koning Hizkia een echte Davidszoon is, al is hij dan niet de Grote Davidszoon. Hij spreekt de mensen moed in, hij wijst hun op „Eeuwig Getrouw”. „Weest sterk en dapper,” zegt hij, „en vreest niet voor Assyrië. Zij vertrouwen alleen maar op hun wapenen, maar wij hebben Gød die voor ons zal strijden.”

Er breekt een zware tijd aan voor het belegerde Jeruzalem, 't is volledig ingesloten, er komt voedsel- en watergebrek. Vreselijk wordt het lijden van de bewoners, en bij dit lichamelijk lijden komen nog de spotternijen, waarmee Sanherib de Joden ook geestelijk wil breken. Hij stuurt zijn herauten tot onder de stadswallen. „Geloof Hizkia niet,” roepen die. „Jeruzalem is niet

te redden. Geeft de stad over, eer het te laat is!"

Deze woorden zijn als evenveel giftige pijlen, die de woordvoerders afschieten. 't Gif dringt de benauwde harten binnen. Hebben die schreeuwers geen gelijk? Kunnen de bewoners niet véél beter de stad overgeven en er tenminste het léven afbrengen? Hizkia met zijn vrome woorden... wat heb je er tenslotte aan?

Hoor! Hoor! de woordvoerders zijn er weer!

„Op wie vertrouwen jullie eigenlijk? Op Hizkia? Hizkia is een mooiprater, een bedrieger! Op Egypte? Hoop je, dat de farao zal komen helpen? Egypte is veel te zwak, 't is een gebroken rietstaf; als je er op leunt, knapt hij af. Of — vertrouwen jullie op je God? Dat is het domste, dat je kunt doen! Alle landen, die we onderworpen hebben, hadden hun goden, maar niet één van die goden kon tegen ons op! Dat kan jullie God evenmin! Geef je over, eer het te laat is." De ogen van het volk worden groot van ontzetting. De vijand lastert God! Luister niet! Stop je oren dicht!

Maar ach, het gif is de harten alweer binnengedrongen. Er wordt gefluisterd hier en daar: „Zou Sanherib geen gelijk hebben? Moeten we de stad niet overgeven, om zelf gered te worden?" Hizkia echter weigert de overgave en het wrede beleg duurt voort. Wie zou ooit hebben kunnen denken, dat Jeruzalem, de stad van God, zulke bittere tijden beleven moest?

En de vijand zit niet stil. Op een dag wordt Hizkia een brief gebracht van koning Sanherib. Hierin staan alle spotterijen en bedreigingen nog eens heel duidelijk geschreven. Zal nu misschien de kracht van de koning breken? Nadat Hizkia de brief gelezen heeft, zit hij stil, in ernstig gepeins verdiept. Hij ziet geen uitkomst meer. De nood in de stad is tot het uiterste gestegen. Maar dit weet hij nochtans zeker: „God weet de uitweg; „Eeuwig Getrouw" helpt, wie op Hem bouwen."

Hizkia staat op, de brief nog steeds in de hand. Wil hij nog eens met zijn officieren

gaan overleggen, wat ze kunnen doen? Neen, bij mēsen is geen raad meer. Hizkia gaat naar de Tempel, en daar... daar legt hij de dreigbrief open neer. Nu moet „Eeuwig Getrouw" hem maar lezen en een beslissing nemen, de koning kan niet meer. De koning ligt geknield en wacht.

Wie komt daar de Tempel binnen? Dat is Jesaja, de profeet, de trouwe vriend van de koning. Hoor! Hoor! God antwoordt reeds! Jesaja heeft een boodschap voor de koning!

„Zo spreekt God, de Assyriërs zullen in deze stad niet komen. Ik zal de stad bewaren, omdat het Davids stad is." Hizkia rijst op, gesterkt en bemoedigd. Nu kan hij ook zijn volk weer nieuwe moed inspreken. God! God zal helpen!

In diezelfde nacht spreekt God ook tot Sanherib, de koning der Assyriërs, die spotten durfde met zijn macht. God spreekt tegen hem een ontzettende taal. Er komt een grote, snelle sterfte in het leger; bij duizenden liggen de strijders des morgens dood in hun tenten.

Wàt 't geweest is? Niemand die 't precies kon zeggen. „God heeft de spotters gestraft," zeggen de mensen eenvoudig. „Nu is de wrede Sanherib, die door niemand te verslaan was, tòch verslagen. Niet door mensenkracht, maar door God."

De rest van het leger trekt verslagen af, de stad is vrij. Nog vijftien jaar mag Hizkia te Jeruzalem regeren. Dan sterft hij in goede ouderdom en wordt oprecht door zijn volk betreurd. Vol zorg zien de mensen de toekomst in, want ze weten het: Hizkia's zoon, die nu zijn opvolger wordt, is niet zoals zijn vader was. Manasse laat zich in met vreemde goden.

64. EEN DROEVIG EINDE

Koning Manasse! De mensen waren bezorgd, toen hij de regering overnam; ze krijgen gelijk. Manasse keert God de rug toe. Hij voert de dienst in van Astarte en

Moloch, de gruwelijke god, die mensenoffers vraagt. Later voert hij de zonnediens in en waagt het zelfs de zonnewagen, door steigerende paarden getrokken, boven de ingangspoort van de Tempel aan te brengen. 't Is duidelijk, dat hij met „Eeuwig Getrouw” heeft afgerekend en 't is ook zó, dat hij velen van zijn volk verleidt om te doen als hij. 't Gaat niet goed met het volk van Juda, de vijf en vijftig jaar dat Manasse regeert. En onder zijn zoon Amon gaat het niet beter. De getrouwen die er nog zijn en de profeten die God zendt, zien de schuld van land en volk hemelhoog worden.

En in het Noorden loert de machtige koning van Babel! 't Assyrische rijk is alweer te gronde gegaan, nu is het Babel, dat de wereldheerschappij wil hebben. 't Machtige Babel en het schuldige Juda! Hoe zal het gaan?

Nog heeft God geduld met zijn weerspannig volk. Hij zendt zijn profeten, die getuigen en waarschuwen. En dan geeft hij ook nog eens een koning, die een echte Davidszoon wil zijn. Josía is acht jaar, wanneer hij tot koning wordt gekroond, nadat het wanhopige volk zijn vader Amon heeft vermoord. Een jongen van acht jaar op de troon, in deze gevaarlijke tijd? Ja, maar de jonge koning heeft een goede, wijze raadsman: Hilkía, de opperpriester. Jarenlang heeft Hilkía gewacht en gebeden om deze kans, het volk weer terug te brengen tot „Eeuwig Getrouw”. Nu kan er eindelijk worden aangepakt en begonnen! Daar is om te beginnen de Tempel, die vele tientallen jaren lang weer verwaarloosd is! Hilkía wandelt er in rond, in gezelschap van Safan, de particuliere secretaris van de koning. Hier moeten dozijnen metselaars en timmerlui aan het werk gaan! Hier mag niet op geld gekeken worden! 't Is een erezaak om de Tempel zo spoedig mogelijk weer in gebruik te kunnen nemen! Geregelde afrekening van de werkbazen? Neen, daarvan wil de koning niet horen. 't Is werk voor God! Laat 't een zaak van vertrouwen zijn! Al pratend en plannenmakend lopen de



Safan en Hilkía vinden de Wet in de ruïnes van de Tempel

goede grijsaards de hele Tempelruimte door. Niets ontgaat aan hun blikken. Zie eens, hier lijkt wel een geheime bergplaats in de muur te zijn, bijna verborgen onder puin en spinnewebben. Hilkía steekt zijn hand er in. Daar ligt iets! Wat kan dat zijn? „Een boekrol,” zegt Safan verwonderd. „Wat zou daar in staan?” Met bevende handen wordt het boek losgemaakt en ontrold. Twee oude hoofden buigen zich er over, twee paar oude ogen ontcijferen de tekst. Dan zien ze elkaar aan, met stomheid geslagen. „De Wet van God,” fluistert Hilkía eerbiedig. „Safan, we hebben een grote vondst gedaan! Dit moet de koning weten! Vlug, kom mee naar het paleis!”

Zo snel ze kunnen lopen de oude mannen naar het paleis, de kostbare rol in de handen geklemd. Daar overhandigen ze hem aan koning Josía. Safan moet voorlezen.

En Safan leest, langzaam en plechtig, de nadruk leggend op ieder woord. Voor het eerst na vele, vele jaren weerklinkt het woord van God weer in het paleis van Jeruzalem. Josía is diep onder de indruk. Van alles, wat Safan leest, wist hij niets. En het volk, Gods oude volk, weet er ook niets van! Geen wonder, dat ze zo gemakkelijk de afgoden hebben gediend. „Dit moet het hele volk weten,” zegt hij. „Zend boden uit, dat alle mannen moeten opkomen naar de Tempel, om de woorden van het Verbondsboek te vernemen.”

Ze komen bij honderdtallen en de jonge koning, staande tegen een van de Tempelzuilen, leest zélf de Verbondswoorden voor. In plechtige stilte wordt geluisterd. De mannen weten en voelen 't zo duidelijk: 't is de kóning, die voorleest; 't is echter Gòd, die tot hen spreekt. Ze zijn beschaamd en getroffen door Gods trouw, die hen nu weer tot zich roept. Plechtig beloven ze trouw aan de Wet en ze nemen zich voor om door het hele land alles op te ruimen, wat nog aan de afgodendienst herinnert.

Dit is een grote dag in het leven van koning Josía. Maar groter nog is het eerste Paschafeest, dat in de vernieuwde Tempel wordt gevierd. Dit wordt een feest, zo geweldig, als er sedert Mozes' tijd niet is geweest. De koren jubelen Gods glorie uit, de bazuinen schallen, de offers worden gebracht, het volk wijdt zich opnieuw aan God. En hier en daar komt weer de grote vraag op: Zou deze Josía soms de beloofde Davidszoon zijn? Zouden we nu de tijd van nimmer eindende vrede zijn binnengegaan?

Ach, wie vèrder kijkt dan de wallen van Jeruzalem, wie even in de grote buitenwereld rondkijkt, die moet wel de angst om het hart slaan.

In die grote, woelige buitenwereld maken de koning van Babel en de farao van Egypte zich gereed tot de oorlog. 't Gaat tussen hen om de wereldheerschappij. Die moet nu worden uitgevochten. Het kleine, machteloze Juda ligt tussen de twee grote mogendheden in. Josía, Juda's koning, moet partij kiezen. Afgezanten van de beide heersers

hebben hem bewerkt met beloften en dreigementen. Josía kiest de machtigste, die alle naburige rijkjes al aan zich onderworpen heeft. Hij wordt de bondgenoot van de koning van Babel en trekt met zijn leger-tje de Egyptenaren tegemoet. Bij Megiddo wordt de beslissende slag geleverd. Daar razen de strijdwagens heen en weer, daar blikkert de zon in harnassen en schilden, daar weerklinken de rauwe oorlogskreten door het briesen en hinniken der paarden. 't Is een zware strijd, waarin lange tijd de kansen op en neer schommelen. Tenslotte echter moet het dappere, maar veel te kleine Judeese leger het verliezen tegen de Egyptische overmacht. Velen van Josía's mannen zijn reeds gesneuveld, de rest begint te wijken, te vluchten. 't Zal voor de Judeese strijders een dubbel droeve dag worden. Josía, hun dappere koning, sneuvelt eveneens in deze slag van Megiddo. In plaats van met gejuich en buit keren de overlevenden met diep verslagen harten naar Jeruzalem terug. Hun dode koning voeren ze met zich mee, om hem een koninklijke begrafenis te bereiden.

Na de rouw ziet het volk vol zorg de onzekere toekomst in, nu Joahaz, Josía's zoon, koning wordt in zijn vaders plaats. Het volk weet: Joahaz is niet als zijn vader. Maar er gebeurt meer, dat de mensen schokt en verschrikt. Necho, de farao van Egypte, die de slag bij Megiddo gewonnen heeft, trekt als overwinnaar Jeruzalem binnen. Hij zet Joahaz af en maakt Jopakim koning in diens plaats en legt het volk een zware oorlogsschatting op. Aan al deze dingen merkt de bevolking van Juda: we hebben onze vrijheid verloren. Dat enige tijd later Necho weer verslagen wordt door de Babylonische troepen, maakt voor de Judeeërs niet zo heel veel verschil. Hun vrijheid krijgen ze niet terug. Voortaan staan ze onder opperheerschappij van Babel en moeten nu aan de koning van Babel schatting betalen.

Maar weet de bevolking van Jeruzalem nu, waar het eigenlijk om gaat? Weten ze, dat hun wel en wee samenhangt met de toorn of de genade van God? Denken ze

er aan, dat Gods geduld met hen wel eens uit kon zijn?

Neen, daaraan denken ze niet. Er zijn valse profeten in de stad, die hen in slaap sussen. Dat is al zo op de kroningsdag van koning Jojakim, tijdens de feesten in Jeruzalem. Er worden lange redevoeringen gehouden, door priesters en profeten, geestdriftige, nationale redevoeringen. De mensen moeten moed houden, want „Eeuwig Getrouw” zal nooit toelaten dat er met zijn stad en Tempel iets gebeurt. Jeruzalem is veilig, 't is immers Gods eigen stad?

Toch kunnen de Jeruzalemmers de waarheid weten. Er is ook een profeet van God in hun midden: Jeremia. Zie, daar treedt hij naar voren, in boetekleed, met een ernstig, vermagerd gelaat, waarin diepliggende ogen branden. „Jeremia,” wordt hier en daar verschrikt gefluisterd. „Wat zou hij te zeggen hebben?” Hoor, hoor! hij slingert zijn woorden de mensen in 't gezicht. Dat is andere taal, dan wat ze van de feestredenaars hebben gehoord! „Luistert niet naar die valse profeten! Denkt niet, dat 't bij God gaat om de Tempel, dit gebouw van steen! Bij God gaat het om zijn geboden! Wanneer ge die niet houdt, betekent ook de Tempel niets meer. Hij zal verwoest worden!”

Jeremia wordt gevangengezet, maar komt weer op vrije voeten. Waar hij kan, roept hij de Godswoorden uit, die hij ontvangt. Hij moet zich verstoppen in de wildernis, maar komt weer te voorschijn en verheft opnieuw zijn stem in naam van God. Hij weet, dat Gods geduld met dit volk voorbij is. Hij ziet de overmachtige vijand reeds nader komen. Hij kent het einde van het volk en de stad, die hij zo liefheeft. Hij roept zijn waarschuwingen uit met gevaar voor zijn leven; 't is alles tevergeefs. Er wordt naar Jeremia niet geluisterd. Zie, daar slaat Nebucadnezar reeds het beleg om de stad. „Geef de stad vrijwillig over!” is Jeremia's raad. „Red, wat er te redden valt!” Maar de nieuwe koning Jojachin aarzelt te lang. Als hij eindelijk tot gedeeltelijke overgave besluit, is het reeds te laat. Nebucadnezar neemt bezit van de trotse

Davidstad. Nog elf jaar mag Zedekia, uit het oude koningsgeslacht, als stadhouder regeren. Dan raakt hij verstrikt in een samenzwering, die hem noodlottig wordt. Hij wordt in ballingschap weggevoerd, samen met het grootste en beste deel van het oude volk.

En over de stad en Tempel gaat het oordeel. De heilige Tempelschatten worden geroofd, de schone Tempel wordt verwoest, stad en land worden daarna aan verwildering prijsgegeven. Slechts wat arme, schuwe mensen mogen er blijven wonen. Ze lijden een droevig bestaan, zonder wapenen, zonder gereedschap, in altijddurende strijd met roof-Bedoeïenen, die hun schrale oogst willen weghalen. Ze vermengen zich tenslotte met allerlei heidense naburen en vormen een half heidens, verwilderd volkje, dat geen toekomst meer ziet.

En bij allen — bij de bannelingen in het vreemde land en bij de achterblijvers in het oude Israël, leeft de bange vraag: „Waarom? Waarom is dit zo geschied?”

Er zijn profetenwoorden nodig, om die moeilijke vraag te beantwoorden.

65. GODS GETUIGEN IN HET VREEMDE LAND

„Waarom?” is de bange vraag van de mensen. Slechts enkelen vinden op deze vraag het antwoord, en ook dat antwoord is weer bang. „Omdat wij „Eeuwig Getrouw” hebben verlaten, omdat we Hem en het Verbond niet hebben geacht, dáárom komt al dit leed over ons! Dit leed is... straf!”

En dan komt er weer een nieuwe vraag op. „Zou het ooit nog anders kunnen worden? Of — is het voorgoed uit tussen God en ons volk?”

„Ja, ja, ja!” roepen de profeten, „'t kan anders worden! God straft om te verbéteren, niet om te plagen! Bekent je schuld, toont berouw en Hij zal ons volk weer aannemen. De belofte is er nog van de grote

Davidszoon, 't Verbond bestaat nog steeds. Keert terug tot God, en alles zal goed worden, op zijn tijd!"

Het volk luistert gretig naar de sterke profetenwoorden en de hoop herleeft in de harten. God hééft zijn getrouwen, ook in het land van de ballingschap.

Zie eens, daar staan vier jonge, Joodse mannen in het vreemde land voor hun leermeester. Ze zijn in opleiding om hoveling te worden aan Nebucadnezars hof. Zo wil Nebucadnezar de vriendschap van de onderworpen volken verwerven. Drie jaren duurt de cursus en de jongens moeten er in die tijd gezond en welgedaan gaan uitzien. Dikke hovelingen is een eer voor de vorst. Daarom heeft Nebucadnezar geboden dat ze hetzelfde voedsel moeten hebben, dat op zijn eigen tafel komt.

De vier jonge Joden, Daniël, Hananja, Misaël en Azarja, weigeren echter dit rijke, vette eten.

„Wij zijn Joden," zegt Daniël niet zonder trots. „Wij mogen het voedsel niet eten, dat van de tafel des konings komt, want het is aan de afgoden gewijd. Geef ons ander, eenvoudig voedsel, groente en kruiden en sta ons toe alleen maar water te drinken." De hoveling krabt zich achter het oor. Die hardnekkige Joden met hun zonderlinge wetten brengen hem in grote verlegenheid. 't Is, dat de koning op dit viertal bijzonder gesteld is, anders zou hij zijn maatregelen wel nemen.

„Ik vrees, dat de koning dit niet erg waarderen zal," zegt hij. „De koning wenst, dat ge er welgedaan zult gaan uitzien en op groente en water alleen kan iemand ternauwernood het leven houden."

Doch Daniël houdt vol; hij heeft de moed om ook in het vreemde land trouw te blijven aan de regels van zijn God.

„Probeer het eens, mijnheer, probeer het eens tien dagen," zegt hij vrijmoedig. Daarin stemt de hoveling tenslotte toe, en als na die proeftijd blijkt, dat de jonge Joden er niet slechter uitzien dan de overige leerlingen, mogen ze voortaan hun eigen voedsel kiezen. Daniël, neen, God! heeft de kleine

strijd gewonnen.

Wanneer de opleiding voltooid is, worden hun Joodse namen veranderd in heidense namen van het land. Daniël wordt Beltsazar, zijn vrienden worden Sadrach, Mesach en Abednego. De bedoeling is, dat ze hun oude namen maar spoedig moeten vergeten en daarmee ook hun vaderland, afkomst en godsdienst. Voortaan zijn ze het eigendom van hun nieuwe heerser, dat moeten ze heel goed weten. Nebucadnezar keurt zijn nieuwe dienaren en neemt hen in genade aan. Spoedig bemerkt hij, dat zijn keus goed is geweest. De vrienden maken snel promotie; ze worden al spoedig gerekend tot de raadslieden van de koning.

In die tijd heeft Nebucadnezar 's nachts een droom, waaruit hij ontsteld wakker wordt. Hij probeert de droom terug te halen om te weten, wat er voor verschrikkelijks in was, maar het lukt hem niet. De droom is verdwenen, alleen het angstgevoel blijft. Dat kan de koning niet kwijt-raken en evenmin verklaren. Dan moet er met die droom iets bijzonders zijn; 't moet een voorspellende droom zijn geweest! Nu wil en zál de koning weten, welke droom het was. De koninklijke waarzeggers moeten komen en hem de droom en de verklaring er van geven. Daar staan in de vroege morgenstond de droomuitleggers voor hun hoge meester. Verslagen en dodelijk bang. Ze kennen Nebucadnezar maar al te goed! Hij is een tyran, die redeloze eisen stelt en even redeloos straft. Hoor nu, wat hij eist!

„Vertelt mij de droom en zijn uitleg. Als ge het kunt, zult ge rijkelijk beloond worden. Kunt ge het niet, dan laat ik u in stukken hakken. Spreekt nu."

„Als de koning ons zijn droom wil vertellen, zullen wij de verklaring geven," stamelen de waarzeggers. Hierop briest de koning van woede. „Tijd winnen, hè?" snauwt hij. „Ja, dat kennen we!"

„Neen, o neen, koning! Maar dit is een onmenselijke eis! Nooit heeft een koning zo iets van zijn wijzen gevraagd! Dit is een zaak van de goden, doch u hebt hier geen

goden voor u, maar slechts sterfelijke mensen." Door dit antwoord neemt de woede van Nebucadnezar nog toe. „Weg met deze waarzeggers! Hakt ze in stukken! En doet dat met alle wijzen van Babel; het zijn toch niet anders dan nietsnutte dwazen!"

Alle wijzen? Dan zullen ook Daniël en zijn vrienden gedood worden.

Ze zitten bij elkaar en bespreken de noodtoestand. Eén lichtpunt zien ze en dat licht wordt steeds stralender. „God, onze God, de Almachtige, die alles ziet en bestuurt, kent ook de angstdroom van de koning. Onze God is „Eeuwig Getrouw", Hij zal ons helpen in deze grote nood."

„Bidt voor mij, dat God mij wijsheid geeft," zegt Daniël tegen zijn vrienden. Daarna vraagt hij als gunst aan de koning om vier en twintig uur uitstel van het doodvonnis en gaat in zijn eigen huis rustig en vertrouwend de nacht tegemoet. In die nacht geeft God aan zijn dienstknecht dezelfde droom, die Nebucadnezar zo heeft verschrikt en de volgende ochtend staat Daniël voor de tyran, die ondanks zijn macht en rijkdom zo'n bitterbang leven leidt.

„Kunt gij me de droom vertellen?" vraagt hij.

„Geen mens, geen wijze of waarzegger kan u dat geheim meedelen," zegt Daniël. „Maar weet, dat er een God in de hemel leeft, voor wie niets verborgen blijft. Hij heeft mij uw droom verklaard.

Gij hebt in uw droom een ontzaglijk beeld gezien, dat uit verschillende metalen was samengesteld. Van boven naar beneden was het goud, zilver, koper en ijzer; de voeten echter waren van ijzer met leem gemengd. Die voeten waren te zwak, om het zware beeld te dragen. Toen er een grote steen van de berg kwam rollen en tegen de voeten sloeg, viel het beeld tegen de grond en werd verbrijzeld. Dat was uw droom, o koning!"

De koning buigt zich voorover op zijn troon. „Ja, ja, dat droomde ik! En nu de verklaring nog!"

„Dit is de verklaring. Uw rijk, o, koning,

is het gouden hoofd van het beeld. Daarna zullen allerlei koninkrijken elkaar opvolgen, afnemend in kracht. Het laatste zal een zwak rijk zijn, uit ijzer en leem. In die tijd zal er een nieuw rijk ontstaan, dat alle vorige rijken verbrijzelen zal. Dat nieuwe rijk zal sterk worden en tot in eeuwigheid bestaan. God heeft mij deze verklaring gegeven; deze is betrouwbaar."

Nebucadnezar is verrukt, buiten zichzelf over Daniëls wijsheid. Hij verlaat zijn troon, buigt diep voor Daniël en zegt: „Uw God moet wel boven alle andere goden staan, dat Hij deze geheimenissen kan openbaren!" Dan laat hij wierook brengen om die God en zijn dienaar te eren en Daniël wordt begiftigd met rijke geschenken. Zijn vrienden worden tot stadhouders gepromoveerd, maar Daniël zelf blijft aan het hof als opperste raadsman van de koning.

Zo heeft Nebucadnezar op een merkwaardige manier kennis gemaakt met „Eeuwig Getrouw". Toch vindt hij het raadzaam om ook de god van zijn eigen land tot vriend te houden, en aangezien volgens zijn leer de goden licht jaloers worden op elkaar, wil hij die landsgod op een nooit vertoonde manier eer bewijzen. In een breed dal, in het landschap Babel, laat hij een monsterachtig groot beeld oprichten, dat met goud overtrokken wordt. Wanneer het beeld gereed is, bepaalt hij een gunstige dag voor de inwijding. Alle burgerlijke en militaire autoriteiten moeten hierbij aanwezig zijn en er is een speciaal muziekkorps opgesteld, dat het feest zal begeleiden.

Hoort nu, wat de heraut des konings roept!

„Zodra de muziek inzet, moet een ieder ter aarde vallen en het beeld hulde bewijzen. Wie dit weigert, wordt in het vuur geworpen!" Vele ogen kijken bevreesd naar het beeld, dat in zijn wanstaltig onderlijf een smeulende vuurgloed bergt. De gunst van de goden wordt duur betaald! Wee, wie dit lot treft! Wanneer de horens, de citers en de fluiten hun eentonige melodie laten horen, valt heel de mensenmassa met één beweging ter aarde. Maar drie jonge man-

nen blijven fier rechtop staan. 't Zijn Sadrach, Mesach en Abednego, de nieuwe, Joodse stadhouders. Zij kennen de hoofdwet van „Eeuwig Getrouw”: Gij moogt geen andere goden dienen, noch u voor hen nederbuigen. Daaraan willen ze zich houden, al zou het hun leven kosten.

Prompt wordt hun daad aan Nebucadnezar gemeld.

„Laat die mannen hier komen.”

Dan spreekt hij hun toe. Ze krijgen een kans om hun leven te redden. Nog eenmaal zal de muziek spelen, nog eenmaal zullen allen aanbeddend nedervallen. 't Is de laatste kans. Doen ze nu nog niet mee. . . . dan kan niemand, zelfs geen God, hen redden van de vuurdood!

En de jonge Joden antwoorden:

„Wat zullen wij hierop zeggen? Als onze God ons verlossen wil, dan zal Hij dat ook doen. En als Hij het níet wil, weet dan, o koning! dat we tòch uw beeld niet zullen aanbidden.”

Het aangezicht van de koning wordt strak en verwrongen als van een heel boos masker. Hij wenkt, de drie vrienden worden gebonden en in het vuur geworpen, dat te voren extra is aangewakkerd. Met starre ogen staart Nebucadnezar, de tyran, in de vlammen, die zijn vijanden zullen verteren. Maar dan. . . . dan trilt er een grote, diepe angst door zijn wezen! Zijn ogen puilen uit, zijn handen tasten naar steun. „Zegt me! hebben we niet drie mannen in het vuur geworpen? Het waren er toch drie?!”

„Zeker, koning, het waren er drie.”

„Maar nu zie ik er vier! Vier! Ongebonden! Ongedeerd! De vierde ziet er uit als een hemels wezen!”

Een grote ontzetting grijpt de omstanders aan. Aan wie hebben ze zich vergrepen, dat er hemelse hulp komt opdagen! Welke God hebben ze beledigd, door zijn dienaren in het vuur te werpen! Wat staat hun zelf nu te wachten! Nebucadnezar strompelt als een verslagen mens naar de vuurhaard en roept de drie trouwe getuigen naar buiten. Hij bekijkt en betast hen en moet erkennen, dat ze ongedeerd zijn, ja,

dat er zelfs geen schroeilucht aan hun kleren is. En weer betuigt Nebucadnezar met luid stem, dat er geen God is, gelijk aan Israëls God en dat Hij geëerd moet worden tot aan de einden der aarde. Maar deze wetenschap belet hem niet zó hoogmoedig te worden op zijn rijkdom en macht, dat het doorslaat tot waanzin. Op een dag gaat hij naar buiten, werpt zich op het grasveld neer en begint gras te eten, gelijk de beesten. Gods roepstem is voor hem tevergeefs geweest.

66. DANIËL, DE GETROUWE

Er wandelt een hoge regeringsambtenaar van het huis des konings naar zijn eigen deftige woning. De dienst is voor deze dag geëindigd, in het verre Westen rust de zon als een vuurrode bol in een tuin van wondermooi gekleurde wolken. Spoedig zal hij ondergaan, dan valt de nacht. De hoge raadsheer verhaast zijn schreden. Wanneer de zon wegzinkt, wil hij thuis zijn. Zonsondergang is de tijd voor reukoffer en avondgebed. Hoe schoon was dat vroeger in Jeruzalem! Hoe dicht was „Eeuwig Getrouw” bij zijn volk, wanneer de priester de handen uitbreidde voor de avondzegen!

Deze raadsheer, Daniël, heeft eigenlijk alles, wat zijn hart begeren kan: het vertrouwen van zijn koning, eer en rijkdom. Daniël weet ook, dat de macht en de zegen van „Eeuwig Getrouw” niet beperkt zijn tot Jeruzalem en de Tempel. Ook hier in den vreemde regeert God over zijn volk, Daniël heeft dat zelf keer op keer ondervonden. Maar toch. . . . er brandt een groot verlangen in zijn hart, een heimwee naar het oude Jeruzalem en de schone Tempeldiensten.

Daarom heeft hij in zijn huis openslaande vensters laten maken, naar het Zuid-Westen, waar in nevelige verte Jeruzalem moet liggen. Wanneer hij voor die vensters zijn gebeden zegt, is het hem, alsof hij dichterbij de Tempel, dichterbij God is.

Thuisgekomen loopt hij meteen door naar

DANIËL, DE GETROUWE

zijn particulier vertrek, met de open vensters naar Jeruzalem. Daar staat hij en ziet uit en heft zijn handen op en zegt zijn avondgebed tot „Eeuwig Getrouw“.

Zien de voorbijgangers hem daar staan? Goed, Daniël schaamt zich niet voor zijn God; de mensen zijn er trouwens al aan gewoon, dat de hoge heer iedere avond voor zijn open venster bidt.

Vanavond echter zien zijn vijanden hem ook daar staan. Zijn vijanden, dat zijn andere hoge ambtenaren, die afgunstig zijn, omdat Daniël sneller bevorderd is dan zij. Ze willen wraak nemen. Daniël, de vreemdeling, moet verdwijnen. Al zo lang hebben ze hem waargenomen, of ze hem niet op 't een of ander kunnen aanklagen. Ze hebben niets kunnen vinden, Daniël dient zijn koning eerlijk en trouw.

Maar nul! Nu hebben ze iets! Daarop zal Daniël vallen! Ze kunnen hem pakken in zijn geloof.

Ze vragen een gesprek met de koning aan. Ze buigen en vleien, en spreken hun mooiste hoftaal.

„O, koning, leef in eeuwigheid! Wij menen dat het goed zal zijn, uw eer en aanzien onder het volk nog eens extra te versterken; het volk moet voelen, dat het van u alleen afhankelijk is.

Daarom is het nodig een wet uit te schrijven, dat gedurende dertig dagen niemand iets mag verzoeken aan God of mens, behalve aan u, o, koning. Wie deze wet overtreedt, moet in de leeuwenkuil geworpen worden.“

De koning voelt zich zeer gevleid. Dat de wet niet uit te voeren is, komt niet in hem op; dat de straf onevenredig zwaar is, evenmin. Zonder bedenken geeft hij zijn koninklijk zegel, de wet wordt geschreven en in naam des konings luidkeels afgekondigd in de straten. Die het horen kijken elkaar vol zorg aan. Iedereen kent de wrede liefhebberij van de vorst om er een kuil met leeuwen op na te houden en die af en toe met veroordeelden te voeden.

Ook Daniël hoort het schallen der herauten. Hij weet, dat nu zijn vijanden in span-

ning wachten en hem gadeslaan. Hij weet ook, dat er niets behoeft te gebeuren, wanneer hij slechts gedurende deze dertig dagen zijn avondgebed nalaat, of het heimelijk doet, in een achterkamer, met gesloten gordijnen. Maar daarover denkt Daniël niet eens! Hij zal voor zijn God uitkomen, dwars tegen alle vijanden in!

Als de zon ondergaat in vuurrode gloed... als de vijanden verdekt staan opgesteld om hem waar te nemen... verschijnt Daniël voor zijn open venster en staart naar Jeruzalem en heft zijn handen omhoog en smeekt luidkeels tot „Eeuwig Getrouw“. Hij weet, dat het zijn laatste avondgebed zal zijn.

Nu gaat het snel. De vijanden springen toe, Daniël wordt gegrepen, gevonnist en in de leeuwenkuil geduwd.

In die nacht kan koning Darius niet slapen van wroeging en verdriet. Zó heeft hij het immers niet bedoeld, dat Daniël, zijn vertrouweling, het slachtoffer van de dwaze wet zou worden! De koning is als een misdadiger, die naar de plek van zijn misdaad gedreven wordt. In de vroege morgen staat hij op, zonder hulp van zijn dienaren en begeeft zich door het park naar de leeuwenkuil. Hardop klaagt hij zijn wroeging uit. „Daniël, o, Daniël! Waarom hebt ge uw God zó ijverig gediend? Hij heeft je ook niet kunnen redden van de leeuwen!“

De koning gaat voort, hoewel hij vreest voor hetgeen hij te zien zal krijgen. Luider klinkt zijn klacht. „Daniël! o, Daniël!“ Dan staat hij ademloos stil. Klinkt daar een stem uit de akelige diepte van de leeuwenkuil? Herkent de koning die stem goed? Is dat Daniëls stem? Hoor! Hoor!

„O, koning! klaag niet over mij! De God, die ik dien, heeft zijn Engel gezonden, om mij te beschermen. De leeuwen hebben mij geen kwaad gedaan!“

Diep buigt de koning zich over de rand van de kuil der verschrikking. Daar staat zijn trouwe vriend, afgemat, maar verblijd in God. De leeuwen liggen of staan gapend om hem heen; 't lijkt, of ze Daniël niet eens zien.

Maar nu wordt hij uit de kuil gehaald en met eerbewijzen overladen. Nog vele jaren bekleedt hij het ambt van eerste raadsman. Eerst onder koning Darius, later onder diens opvolger, koning Cyrus.

En hoe gaat het nu met de vele, vele anderen in hun ballingschap? Wel, ze moeten bekennen, dat het nogal meevalt. De reis... ja, die was verschrikkelijk. Ze werden lopend op transport gesteld en met zweepslagen en vreselijke bedreigingen voortgejaagd. O, dat omzien naar het vaderland, waaruit nu de vlammen hoog oplaaiden! Ach, de wanhoop over Jeruzalem en de Tempel, die nu verwoest werden! Zo'n einde, welk een schande voor God en zijn volk!

En toch — eenmaal in het vreemde land, is het meegevallen. Ze worden niet in kerken opgesloten, niet als slaven op de markten verkocht. Ze mogen zich vrij vestigen en werk zoeken op de akker of in de handel. Ze mogen zelfs vrijuit bijeenkomen om hun Heilige Boekrollen te lezen, hun liederen te zingen en te luisteren naar priesters en profeten. Alleen... terugkeren naar het vaderland mogen ze niet. Sommigen vinden dat niet eens zo heel erg! Land en stad en Tempel zijn immers verwoest en leeggeplunderd!

Anderen vinden dat wel heel erg. Evenmin als Daniël kunnen zij het oude Jeruzalem vergeten. Zij hebben vensters in hun hart, die dag en nacht openstaan naar de stad van de grote Koning. Zij begrijpen, dat deze ballingschap een straf is voor hun ontrouw. Zij vragen en roepen: „Wanneer o, God? Wanneer zult ge ons weer blij maken?” O, ze weten heel zeker: Eéns komt die tijd! God zal zijn volk niet altijd straffen. God zal zijn Huis niet voor eeuwig verwoest laten. De vaste belofte aan Davids Huis is er immers nog... de belofte van het onverwoestbaar koninkrijk? Eens zal de Grote Koning, de sterke Davidszoon, verschijnen. En hij zal regeren in Jeruzalem. Hij zal heersen over een verlost en geluk-

kig volk. Maar wanneer zal dat zijn? Wanneer?

Na veertig jaren van ballingschap geeft koning Cyrus verlof, dat een groot aantal Joden mag terugkeren naar hun vaderland, om daar de wederopbouw ter hand te nemen.

Een lange optocht van mannen, vrouwen en kinderen verlaat vol blijdschap het vreemde land. Prins Zerubbabel uit Davids geslacht is hun aanvoerder. En Cyrus zendt hen niet met lege handen weg. De geroofde Tempelgereedschappen voeren ze met zich mee en daartoe nog een grote kudde van paarden, kamelen, ezels en muilieren. Vol vreugde ondernemen ze de lange, vermoeiende reis. Ze zien een mooie, lichte toekomst voor zich liggen. Dat hun steden en dorpen ruïnes zijn, dat Jeruzalem in puin ligt, dat de oude akkers en wijngaarden overwoekerd zijn van onkruid en dat vreemd, vijandig zwerversvolk zich tussen de puinhopen heeft gevestigd... daaraan denken ze niet! Ze reizen als in een mooie droom. En ze worden verschrikt wakker, wanneer ze de werkelijkheid zien. Ze barsten los in luide klachten, wanneer ze het verwoeste Jeruzalem aanschouwen. Maar na de klachten begint de arbeid. Hier zal gewerkt moeten worden, maanden-, jarenlang! 't Allereerst wordt op de plaats van het oude altaar een nieuw altaar gebouwd.

Daar kan „Eeuwig Getrouw” volgens zijn voorschriften worden gediend. Dit gebeurt in het jaar 538 vóór onze jaartelling.

In 518 komt er door het drijven van de profeten Haggai en Zacharia een kleine Tempel gereed. Maar dan verslapt de moed van de teruggekeerden. Ze leven zo goed mogelijk voort in een nog altijd verwoeste stad en worden dagelijks meer geplaagd door de vreemdelingen, die de teruggekeerde Joden als gevaarlijke indringers beschouwen. Hun geloof is dof geworden en zonder veel hoop voor de toekomst. Heeft „Eeuwig Getrouw” hen dan toch verlaten? Hebben de profeten gelogen? Is er voor stad en land geen kans op herstel? En prins Zerubbabel?

Velen hebben gehoopt en geloofd, dat hij de beloofde, Grote Koning zou zijn. Maar ach, hij is het niet! Onder de Grote Koning zou het wel anders gaan dan nul!

67. WANNEER?

God vergeet zijn beloften niet. Nu niet en nooit. Zelfs wanneer de mensen ze vergeten en suf en moedeloos worden, is Hij bezig, aan hun vervulling te werken. Alleen, het gebeurt op zijn tijd en niet op de tijd, die de mensen wel zouden willen. En het gaat soms niet zo snel, als de mensen verwachten.

In het jaar 458 vóór onze jaartelling verlaat Ezra, een geacht en ijverig schriftgeleerde, het vreemde land om naar Jeruzalem te reizen. Hij heeft veel over de noodtoestanden in Jeruzalem gehoord; hij weet, dat de kóning hem verlof heeft gegeven, maar hij weet ook, dat God hem zendt, om daar een grote, zware taak op zich te nemen. Een dubbele taak, want behalve aan de stad, zal hij ook moeten bouwen aan het geloof en het leven van de mensen. De taak is te zwaar voor één man. God weet dat en zendt hem in 't jaar 444 een ijverige medewerker: Nehemia, de hoveling van koning Artaxerxes.

In die tijd, wanneer zelfs Ezra moedeloos begint te worden, staat Nehemia in de eetzal van de koning. Hij moet de wijn bij de maaltijd inschenken en rond dienen. Hij behoort dat te doen met een opgewekt gelaat, maar vandaag staat zijn gezicht somber. Er zijn kersverse berichten uit Jeruzalem binnengekomen, die spreken van ellende, vijandschap en moedeloosheid. Hoe kan hij vrolijk zijn, wanneer de stad van God in puin blijft liggen...? Wanneer zijn volk zo diepongelukkig is?

Koning Artaxerxes merkt het, dat zijn schenker niet is als anders.

„Is er iets? Zijt ge ziek, dat ge zo somber kijkt?”

„O, koning! vergeef het mij. Hoe kan ik

vrolijk zijn, wanneer Jeruzalem, mijn vaderstad, verwoest blijft, omdat het aan krachten en leiders ontbreekt!”

„Wat wilt ge dan?” vraagt de koning en Nehemia raapt al zijn moed bijeen en legt zijn hartewens voor de koning neer.

„O, koning, laat mij naar Juda mogen trekken, om daar de opbouw ter hand te nemen!” Dan bemerkt Nehemia opnieuw, hoe God ook in dit vreemde land regeert, want niemand anders dan Hij kon de koning de goedheid in het hart geven om zijn vertrouwde schenker af te staan aan de verre, verwoeste stad, waarvoor hij eigenlijk niet de minste belangstelling heeft. Er zijn zijn zoveel verwoeste steden in zijn rijk, die nimmer worden opgebouwd!

Onder begeleiding van gewapende ruiters reist Nehemia naar Jeruzalem. Diep onder de indruk komt hij van wat hij dáár aanschouwt. Hij kan er niet van slapen! In de derde nacht staat hij op, haalt zelf zijn muilnier uit de noodstal en rijdt bij maanlicht de stad uit. Flauw tekent zijn eenzame gestalte zich af tegen de naargeestige puinhopen, zwart schuift zijn schaduw met hem mee. Krekels sjirpen, een schuwe vos sluipt haastig weg, hier en daar is het pad zo slecht, dat zijn muilnier strompelt en zijwaarts moet gaan. Nehemia ziet om zich heen over het stille land en opwaarts naar de blanke maanhemel. Hoe lief heeft hij dit oude vaderland! Hoe lief heeft hij Jeruzalem, zelfs nu het verwoest terneer ligt! Bij iedere stap van zijn rijdier voelt hij zich rustiger worden. Eindelijk zal God de opbouw doen gelukken. Verder rijdt Nehemia, van poort tot poort. Hij onderzoekt de brokstukken muur, die zijn blijven staan; hij neemt de schade op en maakt berekeningen. 't Lijkt wel, of hij bouwmeester is, in plaats van koninklijk hoveling.

„'t Kan,” denkt hij, „'t moet kunnen, want God zal ons helpen. Alleen... we zullen héél hard moeten aanpakken.”

Wanneer Nehemia de hele stad is doorgereden, gaat hij door de Dalpoort weer naar binnen om in zijn huis nog wat uit te rusten, eer de nieuwe dag begint. 't Zal een

dag worden van organiseren en plannen maken.

Reeds in de ochtend verzamelt hij de inwoners van Jeruzalem om zich heen en legt hun zijn plannen voor. Ze kijken hem aan, alsof hij een vreemde taal spreekt en schudden mismoedig het hoofd.

„U is nog een vreemdeling hier,” zeggen ze bedrukt, „maar wij weten, dat 't werkelijk niet gaat. Terwijl we nog aan het werk zijn, komen woeste benden ons aanvallen en dan hebben we niets om ons mee te verdedigen, dan wat gereedschap.”

„Dan gaan we voortaan in twee groepen werken,” zegt Nehemia. „De ene groep zal de troffel hanteren, de andere groep het zwaard. Weest sterk en dapper, God in de Hemel zal het ons doen gelukken.”

Het gelukt hem, de mensen op te beuren uit hun neerslachtigheid; de arbeiders melden zich en werken met grote ijver. Velen komen dag en nacht niet uit de kleren. Maar de muren groeien zienderogen en overal is vreugde om deze arbeid. Ondanks nieuwe listen van de vijand worden de muren in twee en vijftig dagen voltooid, zodat er geen scheur, geen barst meer overblijft. Met verbazing en ongerustheid merken de vijanden het op.

„Hun God heeft hen geholpen,” zeggen ze. „Ze moeten wel een sterke en machtige God hebben, tegen wie wij niet op kunnen.”

Binnen de herstelde muren sluit het volk zich vaster aaneen. Ook scharen ze zich vaster om „Eeuwig Getrouw”, hun wonder-God, die hen zo duidelijk helpt. Ze vormen een dappere Joodse gemeenschap, waarvan de leden elkaar in nood en dood bijstaan. En het middelpunt van die gemeenschap is „Eeuwig Getrouw”, de God van hun vaders, de God van het Verbond.

Na Jeruzalem herstelt zich ook het platte land van de jarenlange verwoesting. Boerderijen worden herbouwd, akkers van onkruid gezuiverd, tarwe wordt uitgezaaid en de wijngaarden dragen weer vruchten. De tijd van ellende lijkt een boze droom, waaruit men nu gelukkig is ontwaakt. In alle

plaatsen van enig belang verrijzen leerhuizen of synagogen, waarin op de Sabbatdagen de bevolking wordt onderwezen in de Wet en de historie. De priesters dringen er bij de mensen op aan, trouw te komen.

„We hebben door ontrouw ons Gods straffen op de hals gehaald,” zeggen ze, „alles hangt er nu van af, of we voortaan „Eeuwig Getrouw” zullen dienen en zijn geboden onderhouden. Wanneer ons volk geen ernst daarmee maakt, maar evenzo leeft als de mensen van vóór de ballingschap, dan zal er zeker iets nog veel ergers gebeuren. Daarom: je kunt God nooit precies genoeg dienen!”

De mensen begrijpen het best! Ze zijn zo benauwd voor nieuwe straffen. Daarom juichen ze het toe, dat de priesters en schriftgeleerden er nog méér wetten bijmaken, dan uit Mozes' tijd zijn overgeleverd. Daarom vinden ze ook, dat er strenge straffen nodig zijn voor hen, die de Wet niet houden. En de priesters letten streng op, dat weet iedereen! Langzaam aan leren de Joden hun God „Eeuwig Getrouw” beschouwen als een boze God, die men moet trachten tevreden te stellen met offers en lange gebeden.

't Lijkt er ook op, dat de mensen de hulp en zegen van God verdienen willen, door met grote nauwgezetheid hun godsdienstplichten te vervullen.

Ja, kènnen ze de werkelijke, echte God nog wel, die met Abraham en Mozes omging als met zijn vrienden? Weten ze nog iets van het Grote Verbond, dat „Eeuwig Getrouw” met hen heeft en dat een verbond van genade is?

Och, neen, eigenlijk weten ze van dit verbond niets meer af, niemand boodschapt het meer aan het volk. Van het geloof is een soort van school gemaakt. „Eeuwig Getrouw” is de strenge Bovenmeester, de priesters zijn strenge meesters en het volk is een domme kinderschaar. En pas dan maar op, dat je geen straf krijgt!

En de Grote Koning, de Beloofde Davidszoon, die door „Eeuwig Getrouw” is beloofd? Ja, die Verwachting leeft nog onder

WANNEER?

het volk, telkens weer worden de oude profetieën er weer op nagelezen! Kijk, want dit volk, dat zo dapper gestreden en gebouwd heeft, is een volk zonder Koning! Dat zal zo niet blijven. Hun Koning komt! Wanneer zal Hij komen? Niemand, die 't precies kan zeggen. 't Enige, dat men kan doen, is wachten!

Jaren gaan en komen; mensen sterven, zonder dat ze de vervulling hebben gezien; kinderen worden geboren, die de verwachting verder zullen dragen.

In de grote buitenwereld wisselt de ene heerschappij de andere af. Nieuwe machthebbers regeren over Israël, maar het zijn vreemde, opgedrongen machthebbers, die met de beloofde Grote Koning niets te maken hebben. Ze onderdrukken het volk, in plaats van het te bevrijden. En groter wordt het verlangen naar die Ene Davidszoon, aan wie „Eeuwig Getrouw” zelf de heerschappij zal overdragen. Hij zal Israëls glorie zijn. Wanneer zal Hij komen?

68. AMOS, DE LASTDRAGER
(± 750 v. Chr.)

Amos, de schapenboer van Tekóa, dwaalt met zijn kudde over de hoogvlakte van Judea. Hij is niet alleen schapenfokker, hij is ook vruchtenkweker. In de warme zomermaanden kweekt hij vijgen en moerbeien in de beschutte dalen. En in de koele tijd zwerft hij met zijn kudden rond.

In de geurende schaduw van zijn moerbeigaarden en onder de stille, strakke velden van het steppenland is Amos een denker geworden, een innerlijk mens, die met al de dingen van het leven in 't reine poogt te komen voor Gods aangezicht.

De levensdingen zijn vele en de meeste er van zijn zwaar om te dragen. Niet voor zijn eigen persoon. Hij heeft met hard werken een ruim bestaan. Neen, hij tilt zwaar aan de lasten, de schuldlasten van zijn volk, dat hij liefheeft. Vaak denkt hij: „Amos is wél een passende naam voor me, want God heeft me tot lastdrager geschapen.”

't Is immers niet zo, dat Amos in de stilte van boomgaard of bergweiden een afgezonderd bestaan leidt! Op gezette tijden bezoekt hij de marktplaatsen in de steden van Juda en in het Tienstammenrijk. Daar is hij in de grote, drukke wereld, daar ziet hij, wat er omgaat onder zijn volk. Telkens, wanneer hij zich daarna weer terugtrekt in de eenzaamheid, neemt hij een nieuwe last van zorg en schuld mee op zijn brede schouders.

't Is in de jaren, dat Jeróbeam II over het Tienstammenrijk regeert. Hij is de zoon van koning Joas, die de profeet Eliza op zijn sterfbed bezocht en die toen met pijlen, in 't geloof afgeschoten, zich zijn toekomstige overwinningen verzekeren kon. Joas' geloof reikte toen niet ver genoeg, maar toch zijn de Syriërs verslagen. Jeróbeam II heeft zelfs de landsgrenzen naar Noord en Zuid uitgebreid en de rijke stad Damascus schatplichtig gemaakt. Er is vrede rondom; er heerst een steeds toenemende welvaart. Vooral in de steden is dit merkbaar. Een deel van het volk weet met zijn rijkdommen

geen raad; de feestmalen zijn niet van de lucht, de weelde van kleding en sieraden kent geen grenzen, allerlei buitenlandse artikelen doen hun intree en het eenvoudige meubilair wordt vervangen door kunstig besneden ivoor. Amos, in zijn kemelharen herdersmantel, schudt zijn hoofd over dit alles. De rijkdom van dit wereldje is voos, want God is er niet in. Dit verslappende weeldeleven zal Israël opbreken, al wil niemand dit nu nog geloven. Amos' scherpe ogen zien ook de keerzijde van de medaille. Die keerzijde is niet zo mooi. Een groot deel van het volk wordt uitgebuit door de rijken, er is onrecht en ongerechtigheid in het land, terwijl Israël, Gods volk, toch Gods wetten kent. En wat zijn Gods wetten anders, dan het beoefenen van recht en gerechtigheid? Israël laadt schuld bij schuld op zich en déze schuldenlast neemt Amos mee, wanneer hij weer huiswaarts trekt. De zwaarte van die last heeft zijn trekken gegroefd en zijn rug gebogen. Want dit weet hij: God zal ingrijpen. En dit ingrijpen zal straf, zal oordeel zijn.

Nu zwerft hij door de steppe van Jūda. Vannacht heeft hij bij zijn kudde gewaakt. Hij heeft een leeuw horen brullen. Ontzettend, vol majesteit rolde het gebrul over de hoogvlakte. 't Was Amos, alsof hij daarin Gods stem hoorde, die zich dreigend verhief tegen zijn ontrouwe volk. Wee, wanneer de leeuw toespringt en neerslaat! Amos heeft gehuiverd, niet voor zichzelf, maar voor zijn volk. Want driemaal wee, wanneer Gods oordelen losbarsten over hen, die wel wéten, maar niet willen!

Ook heeft Amos de onuitsprekelijke pracht van de sterrenhemel aanschouwd. In welk een rust trekken die sterrengroepen en sterrenvolken langs hun hemelwegen. Ze trekken en trekken en nooit wordt hun regelmaat verbroken. Nooit zegt er een: „Ik wil de weg niet gaan, die God mij voorschrijft.”

Daar is Orion, de reus, met het zwaard aan zijn gordel. Gehoorzaam schrijdt hij voort. Daar zijn de lichten van het Zeven-gesternte en al de vele andere. God, de

Schepper van sterren en mensen, is een God van orde en recht. Zijn wetten staan aan het uitspansel geschreven en in Israëls Heilig Boek. En God wil gehoorzaamd zijn. De sterren doen dit. Maar de mensen? Maar Israël? Israël weigert God de gehoorzaamheid. Israël verkiest het onrecht. Weer heeft Amos gehuiverd. Gods straffen kunnen niet uitblijven.

Daarna heeft hij de zwarte nacht zien overgaan in morgenstond, het licht is schitterend doorgebroken. Doch ook nu laten de sombere gedachten de schaapherder niet los. Zie eens, daar komt uit het Noorden een grote vogel met snelle wieslag nader. Met spanning volgt de herder zijn vlucht. Een roofvogel? Dan moet hij dubbel waakzaam zijn voor de lammeren van zijn kudde. Neen, 't is slechts een stormvogel. Zijn naargeestig geschreeuw kondigt noodweer aan. Men zij gewaar-schuwd. Amos ziet de boodschapper na. „Zo'n stormvogel ben ik ook,” denkt hij, „ik zie het nooddij aankomen. . . . uit het Noorden. . . . Moet ik mijn volk nu niet waar-schuwen?”

Echter voordat God hem heel duidelijk geroepen heeft tot die nieuwe, zware taak, kan en durft hij niets ondernemen. Amos wacht. En God komt tot hem. God roept de schaapherder tot boodschapper, tot profeet. God raakt zijn ogen aan, zodat hij andere dingen kan waarnemen, dan die van deze aarde zijn. God raakt zijn oren aan en geeft ook die een bijzonder vermogen. God spreekt tot Amos in visioenen.

Eens hoort hij een wonderlijk gesuis en geratel in de lucht. 't Komt uit het Noorden; het nadert snel en onweerstaanbaar. Laag strijkt het over 't land, straks zal het er op neerdalen. Er is een bange dreiging in dit eentonige suizen en ratelen. Amos kent het geluid, 't is de schrik van alle plattelandsbewoners. 't Kondigt het naderen aan van een sprinkhanenzwerm, die met millioenen vraatzuchtige dieren zal neerstrijken op akkers en weiden en boomgaarden. Geen blad of vrucht, geen groene vezel zullen ze overlaten. Ze zullen het bloeiende land ver-



Amos, de stormvogel

anderen in een kale woestenij. En wie kan een sprinkhanenzwerm keren? Niemand!

Met spanning neemt Amos de lucht waar. De zwerm komt echter niet. 't Was een waarschuwingsvisioen, dat God hem zond. Uit het Noorden zal de vijand komen, als sprinkhanen in menigte en even onbarmhartig als zij. Ze zullen het land bezetten, het doodarm maken! Amos vouwt zijn handen en bidt:

„O, „Eeuwig Getrouw"! laat 't voorbijgaan! mijn landje zou het niet overleven!”

Amos krijgt méér visioenen te zien. Een vuurregen komt opzetten, die heel het land verzengt. De vijand, de vijand! Met moord en brand zal hij komen!

Hij ziet een Engel, die met een paslood de muren van Jeruzalem meet. Met angst ziet Amos, hoe bedenkelijk die muren uit het lood zijn gezakt. Ze zijn onbruikbaar, ze staan op instorten! Meteen weet hij: zo staat ook mijn volk niet meer recht voor

God. 't Is verzakt in ongerechtigheden, 't is onbruikbaar geworden voor God. Wat zal God doen met een onbruikbaar volk? Hij zal het omverhalen, tegen de grond werpen, vernietigen. Weer vouwt Amos zijn handen: „Néen, neen, „Eeuwig Getrouw"! Dat niet! Genade voor mijn volk, spaar het nog!"

Als laatste visioen ziet hij een mand met zomervruchten, prachtig om te zien. Maar ach, hoe kort van duur zijn ze! Er komen rotte plekken aan, het rot grijpt om zich heen, niemand kan ze meer gebruiken. Ze worden weggegooid en vertreden.

Is Israël niet ook zo'n mand met schoon-schijnende vruchten, waarin toch het rot al de overhand heeft? Dan zal God het straks opzij gooien, vernietigen. Weer wil Amos om genade roepen, om voorbijgang van dit vreselijk oordeel. Nu komt er geen woord over zijn lippen. Zijn profetenoor heeft Gods stem vernomen, vol afwijzende ernst en hoogheid.

„Het einde is op handen. Ik zal Israël niet meer voorbijgaan."

't Gebed besterft Amos in het hart. Maar oneindig zwaarder wordt de last, die Amos torst. Het oordeel komt. En het volk leeft voort, zonder het te willen zien. Hij móet, hij móet zijn zondigend volk waarschuwen! Wanneer?

Amos wacht op Gods bevel.

Dat bevel komt. Er zal een groot, godsdienstig feest zijn in Beth-el, vlak bij de Judeese grens. Daar staat nog altijd het gouden stierbeeld, dat Jeróbeam I er indertijd heeft laten plaatsnemen. Beth-el is het nationale Heiligdom geworden van het Tienstammenrijk, een vervanger van de Tempel in Jeruzalem. Bij dit gouden beeld wil men nu „Eeuwig Getrouw" huldigen om de welvaart en de vrede, die het volk zo ruimschoots geniet. 't Zal een groots feest worden, want feestvieren kunnen de mensen. Aan offers en aankleding zal niets worden gespaard en wanneer men zich daarmee de vriendschap en verdere gunst van „Eeuwig Getrouw" kan verzekeren, is dit ook best de moeite waard. Zo zal het, ondanks de

Naam van God, toch een heidens feest zijn. 't Zal voos zijn, rot als de zomervruchten, die Amos zag. Een hevige woede over dit feest woelt in zijn hart. En in deze heilige toorn roept God hem tot profetendienst. „Amos! ga naar Beth-el en spreek daar mijn woord!"

't Is een zware gang voor Amos. Duizendmaal liever was hij in zijn vertrouwde eenzaamheid gebleven, met zijn gepeinzen en zijn visioenen. Maar hij gaat. Hij kan niet anders. De Leeuw heeft gebruld. Wie zou niet naar hem luisteren?

Zie, daar gaat hij reeds! Met haastige tred, een sombere stormvogel in zijn wijde, grauwe herdersmantel. Als een stormvogel zal hij zijn stem verheffen en zijn volk het komend noodgetij aankondigen. De doornstaf, waarmee hij zijn onwillige schapen bijeenhoudt, zwaait hij in zijn hand. 't Lijkt of hij op weg is om klappen uit te delen! Zo verschijnt hij in Beth-el, een wonderlijke vreemdeling, die de aandacht trekt. Met wantrouwen bekijken de vrolijke feestgangers deze menselijke stormvogel. Wat is dat er voor één, wat wil die man? Die man hóort hier niet, wie gaat er nu met zo'n streng en vastberaden gelaat naar het vrolijke Beth-el-feest! En dan in zulke kleren! 't Is een schande, een bespotting!

Er wordt om Amos gelachen, maar wanneer hij begint te spreken, houden de spottertijen spoedig op. Hij staat op een hoogte en zwaait met zijn stok en slingert zijn woorden over het luchthartige volk. Hij schetst hun zijn dreigende visioenen. Hij bezweert hun dat ze van God waren en dat hij hen als profeet in Gods Naam komt waarschuwen, eer het te laat is! Een wonderlijk krachtig en dreigend lied zingt Amos daar op de hoogte van Beth-el, zoals slechts enkele malen op deze wereld gezongen is. Zo spreekt God door hem tot zijn volk:

„Ik haat en verwerp uw feesten!
Uw samenkomsten kan Ik niet uitstaan,
in uw offerfeesten heb Ik geen behagen.
Weg van Mij met het getier uwer liederen.
Het spel uwer harpen wil Ik niet horen!
Ik zal u wegvoeren, verder dan Damascus, zegt God,
wiens Naam is: God der legerscharen.

Hoort dit, gij die de armen vertreedt, de behoeftigen in het land onderdrukt. In eeuwigheid zal Ik geen van uw werken vergeten; de hoogten van Isaäk zullen verwoest, de heiligdommen van Israël zullen tot puin worden. En tegen het stamhuis van Jeróbeam zal Ik opstaan met het zwaard."

Amos zwijgt. 't Blijft doodstil onder zijn hoorders. 't Is, alsof zijn woorden nog nalklinken; alsof ze kloppen aan de harten. God klopt in zijn grote genade bij hen aan. Hij heeft zijn volk op een tweesprong geplaatst. 't Mag kiezen.

De weg tot Hem, ten leven.

Of — de weg zónder Hem, naar de dood.

De stilte luistert. God luistert. 't Is, of het land met Hem mee luistert. Welke weg? Welke weg?

't Beslissende ogenblik gaat voorbij. Reeds treedt de opperpriester Amazia naar voren. Hij zal deze zaak even recht zetten. Wat verbeeldt deze onbeschaamde boer zich wel? Zal hij hun, de edelsten van Israël, de les komen lezen? Amazia heeft van woede. Toch houdt hij zich kalm. Hij gaat naar Amos toe, die steeds nog als een dreigende figuur op de hoogte staat.

„Ga terug naar de boeren van Juda,” klinkt het neerbuigend. „Dáár kunt ge mischienen nog wel de kost ophalen met zulke woorden. Hier bij ons gáát dat niet.”

Verbaasd ziet Amos hem aan. Wát hij verwacht heeft. . . . dit niet. Wát denkt men hier van hem? Dat hij voor gèld profeteert. . . . evenals hun eigen profeten, die geen profeten zijn? Fier richt hij zich op.

„'t Is mijn beroep niet; ik ben veehouder en kweker, ieder afzonderlijk levert een ruim bestaan op. Weet dit: God heeft mij uit mijn werk gehaald en mij naar Beth-el gezonden, zeggende: Profeteer.

Nu dan, omdat ge God bespot hebt, is er voor u ook nog een woord.

Uw vrouw zal een slecht leven leiden, uw zoons en dochters zullen door het zwaard vallen, gij zelf zult sterven op onreine bodem, en Israël zal in ballingschap worden gevoerd.”

Na deze woorden wendt Amos zich af en gaat heen. Ongehinderd. Zijn schaduw

blijft hangen over heel het feest. Want het feest gaat door, met pracht en praal, met offers en liederen. Schoon voor de mensen. Een gruwel voor God.

Men heeft Amos ook verder met rust gelaten, als wilde men hem doodzwijgen. Eerst veel later, toen het oordeel zich begon te voltrekken, heeft men zich de stormvogel en zijn strijdkreten herinnerd.

Want Amos heeft de Godsworden die hij ontving, opgetekend, om ze voor tijdgenoten en nageslacht te bewaren. Ze zijn gelezen en herlezen. Ze zijn levend tot op deze dag. Nóg steekt God in hen zijn hand op en maant tot bezinning. Denkt er aan, gij volkeren.

„God is een God van orde en gerechtigheid, die slechts door orde en recht gediend kan zijn.

Laat Gods volk niet denken, dat het er op los kan leven, omdat het Gods volk is.

Alle volken staan in Gods hoede, evenals de sterrenvolken aan de hemel. Hij vormt ze en leidt ze langs hun wegen.

Geen enkel volk heeft het recht God te danken voor zijn voorspoed, zolang het onrecht gehandhaafd blijft.”

Maar ook heeft Amos van troost mogen spreken, van herstel na de straf. Hij heeft aan Gods trouw mogen herinneren, die zijn volk niet vergeten kan, ondanks alles.

„Ik zal de vervallen hut van David weer oprichten, Ik zal haar scheuren dichten, haar puinhopen herstellen.

Ik zal het lot van mijn volk Israël wenden, zij zullen de verwoeste steden bouwen en bewonen, zij zullen wijngaarden planten en zelf de wijn er van drinken.

Zij zullen tuinen aanleggen en de vruchten er van eten.

Ik plant hen in hun land en zij zullen niet meer worden uitgerukt, zegt „Eeuwig Getrouw”, uw God.”

Met deze zegezing sluit Amos zijn profetieën. Evenals al Gods profeten reikt hij heen over de eeuwen naar de gouden eeuw, wanneer alle beloften volkomen in vervulling zijn gegaan en Gods vrede er is, voor Israël en alle volken.

69. JESAJA, PRINS EN DICHTER,
TOT PROFEET GEROEPEN

(± 736 v. Chr.)

Na twee en vijftig gezegende regeringsjaren is Uzzia, de oude koning van 't Tweestammenrijk, gestorven. Zijn einde is een verlossing geweest uit ondraaglijk lijden, want de laatste jaren was hij melaats. 't Was, of er een schaduw hing, niet alleen over het koninklijk paleis, maar over heel Jeruzalem en heel het volk. In bange spanning werd het einde verwacht, het einde, dat hij melaatsheid maar niet komen wil. Nu echter is het leven veranderd. Nu mag de feestzon weer schijnen. Jotham, al jaren regent, is tot koning gekroond. Op alle bergen van Juda branden de vreugdevuren en Jeruzalem stroomt vol vrolijk volk. In deze dagen kan men zien en tasten, dat de veeljarige regering van Uzzia een tijd is geweest van vrede en welvaart. Voornamen huizen, paleizen gelijk, zijn verzezen. De edelen van de stad laten zich in kostbare staatsiekoesten rijden of dragen. De kleding is overdadig van weelde. De straten schitteren van de veelkleurige oppermantels der heren; de dames dragen sierlijke, langafhangende sluiers van het fijnste weefsel. Gouden sieraden schitteren aan voorhoofd, armen en enkels, de voornamen hullen zich in wolken van parfum. Overal zijn feestelijke maaltijden, op tal van plaatsen weerklinkt muziek. 't Leven is zorgeloos vrolijk, overmoedig geworden in Jeruzalem.

Te midden van dat mooi uitgedoste, feestelijke publiek wandelt Jesaja als een eenzaam mens. Hij ook is een prins uit Davids huis. Echter zo ver verwijderd van het regerend koningsgeslacht, dat hij geen kans heeft, ooit de troon te mogen bezetten. En toch — toch heeft hij de gaven en de werklust, en bovenal — het gelóóf, dat zijn grote voorvader David had. Zijn scherpe blik doorziet het politieke spel van die dagen, waarvan de kleine staten het slachtoffer worden. Hij kent de innerlijke gevaren van zijn volk, dat zich overgeeft aan opper-

vlaakkigheid en het verbond met „Eeuwig Getrouw" steeds méér tot schande maakt. Hij weet, dat er slechts één weg is tot behoud: onvoorwaardelijke terugkeer tot God. Hij ziet deze dingen veel duidelijker dan Jotham, de nieuwe koning. Hoe graag zou hij zijn gaven besteden, ze uitbuiten in dienst van God en zijn volk! Maar de omstandigheden zijn hem tegen. Hij staat aan de kant, een werkloze prins. Een leeg en doelloos leven is zijn deel. Dáárom voelt Jesaja zich vandaag eenzaam en overbodig te midden van het feestgewoel. De overmoedige pret wekt bij hém pijn en zorg; hij zit vol onbeantwoorde vragen. Hij weet nog niet, dat God hém, de begaafde Davidszoon, tot een ambt zal roepen, hoger en edeler dan het koningsambt. Hij vermoedt niet, dat zijn naam bekend en geliefd zal zijn tot in de verste eeuwen. Dat men zijn zangen zal lezen en hørlezen, wanneer de naam van koning Jotham nog slechts aan enkelen bekend zal zijn. En nog veel minder kan hij weten, dat God heden, te midden van het feestgewoel, de eenzame prins tot het zware, maar heerlijke profetenambt zal roepen. God laat al de gaven, die Hij Jesaja bij zijn geboorte heeft meegegeven, gebruiken in zijn dienst, aan Israël en aan de mensheid.

Jesaja richt zijn schreden naar de Tempel. Hij is die gang gewoon; hij heeft geleerd, dat een eenzame nergens beter kan zijn dan dicht bij God, die niemand onbevredigd laat.

Op dit uur van de dag zijn de Tempelvoorhoven verlaten. Diep in het schemerige gebouw brandt het gewijde licht op de zevenarmige kandelaar. De wierookgeur van de laatste offers hangt nog in de warme lucht. Jesaja leunt tegen een der pilaren, tegenover het altaar; hij buigt het hoofd en sluit de ogen, vermoeid door de innerlijke strijd. Alleen God kan hem nog helpen door de leegheid van dit leven. Maar zàl Hij het doen? Hij, die zo hoog verheven, zo heilig is? Wat is bij Hem een prins Jesaja? Een nietig stofje, een onrein, nietig stofje, méér niet!

Plotseling heft de moede man het hoofd op en opent wijd zijn ogen. Een felle lichtglans, die door zijn gesloten oogleden drong, heeft hem teruggeroepen uit zijn gepeins. Wat is dat? Heeft men ook in de stad een vreugdevuur ontstoken, vlak bij de Tempel?

Maar neen, het licht is binnen in de Tempel. Zie, het omzweeft het altaar! Een buitengewone klaarheid van weten en denken vervult de eenzame prins. „Dit is het Licht van God; het Licht is Gods troon. Hem zèlf zie ik niet, mensenogen zouden zijn glans niet verdragen kunnen. Wie Hem zou zien, zoals Hij is, zou 't besterven. Wat ik zie, zijn de lichtende zomen van zijn gewaad. Ze breiden zich uit, ze vullen de hele Tempel. God is neergedaald in zijn Huis! Is Hij tot mij gekomen? Hij, de Almachtige, de Héilige?” Duidelijker wordt het visioen, dat Jesaja's ogen mogen zien. Hij ontwaart aan weerszijden van de Lichttroon een machtige Engelengedaante. Licht, licht, niets dan licht is hun wezen. Op snelle lichtvleugelen zijn ze hierheen gekomen, toen God hen wenkte. Het licht omhult hun voeten, het licht hecht zich aan de schouders, en de aangezichten stralen zoveel lichtglans uit, dat het als blanke vleugelen de trekken verhult.

„Zó heilig is „Eeuwig Getrouw“, dat zelfs Engelen hun aangezicht voor Hem bedekken moeten,” denkt Jesaja verschrikt. „En ik . . . wat moet ik doen? Ik, die onheilig, onrein ben, van mijn geboorte af? Ik hóór hier niet! Ik zie geheimen, die het een mens niet geoorloofd is te zien. . . !” En toch, toch blijft hij. Een kracht, die sterker is dan hij, houdt hem roerloos aan zijn plaats gebonden. En verder gaat het visioen en Jesaja beleeft het mee, zoals hij nog nooit iets anders meebeleefd heeft. 't Visioen neemt hem op, het verslindt hem.

Hoor! de Engelen zingen in beurtzang. Duidelijk verstaat Jesaja de inhoud van hun zang.

„Heilig, heilig, heilig is God.”

En het antwoord ruist:

„De ganse aarde is van zijn heerlijkheid

voll!”

Luider en luider wordt het gezang, feller en feller straalt het Licht. Een Lichtnevel vervult de Tempel; van het Engelenlied dreunen de gewelven; de zware deuren sidderen in hun posten. En heel Jesaja's leven siddert mee. Kleiner en kleiner voelt hij zich worden, een menselijk stofje, een onrein, menselijk stofje, dat wegkrimpt onder deze openbaring van Gods Majesteit. Afwerend strekt hij zijn handen uit en steunt: „Niet méér, niet méér, dit kan ik niet verdragen! ik moet vergáán! ik ben onrein, uit een onrein volk geboren, mijn lippen zijn onrein, ze kunnen niet meezingen in de Engelenzang!”

Moet het daarbij nu blijven? Een Jesaja, die weggezonden is in de donkere diepte van zijn onwaardigheid? Een Jesaja, die donker blijft te midden van Gods heilig Licht? Want nooit kan een mens zijn eigen onreinheid te niet doen. Ook Jesaja niet. Die onreinheid is met zijn bestaan verweven. Maar God heeft Jesaja tot heel bijzondere dienst bestemd. De donkere Jesaja moet veranderen in een kind van het Licht en God zèlf brengt die verandering tot stand. Op zijn wenk buigt één van de machtige Lichtwezens zich over het altaar, waarop het vuur nog nagloeit en neemt een kooltje vuur op. Daarmee nadert hij de roerloos wachtende Jesaja. Hij raakt er Jesaja's lippen mee aan. Het heilig vuur brandt en gloeit en pijnigt, maar 't schroeit ook de oude onreinheid weg. Alles, wat hem machteloos maakte, wordt weggebrand en Jesaja's hart wordt bevrijd en verheugd. God heeft zelf de gebonden prins vrijgemaakt tot zijn dienst. Heel zijn wezen, ook Jesaja's oren, delen in die vrijmaking. Hoog van de Troon in het Licht hoort hij een stem. De stem van de Onzichtbare God moet dat zijn. Wonderlijk weemoedig, als een klacht, klinkt die stem. Diep geschokt luistert Jesaja toe. Zo klaagt een vader over ontrouwe kinderen, die zijn liefde verachten. Zo wéént een vader over verloren zonen. Zo probeert hij hen nog te redden, ondanks alles!

„Mijn volk moet gewaarschuwd worden,” klaagt God. „Maar wie zal Ik zenden? Wie wil heengaan, om mijn woorden te spreken?”

Diep ontroerd beluistert Jesaja het klagen van de Almachtige, Heilige God. Lijdt God onder de zondenlast van zijn volk? Dan, opeens, recht zich Jesaja's gestalte. Zijn ogen vlammen, hij is een held, die zich aanbiedt voor een gevaarlijke post. Hij doet een stap voorwaarts naar het altaar en roept in verrukking: „Hier ben ik, o, God! Ik wil gaan! Zend mij!” In de geheimzinnige stilte die volgt, weet Jesaja, dat hij aangenomen is.

Het visioen verdwijnt, maar in Jesaja's hart blijft het licht. De werkloze prins is tot de arbeid geroepen, zijn doffe onmacht is weg, God zelf heeft hem bekwaam gemaakt tot zijn dienst.

Jesaja moet de gewone wereld weer in, die voortaan zijn arbeidsveld zal zijn. Aarzelend verlaat hij de Tempel. De galm van het Engelenlied ruist nog in zijn ziel. „Heilig, heilig, heilig is God! Heel de aarde is van zijn heerlijkheid vol.”

Met dit lied in de oren omvangt hem de feestroes van de stad. Oppervlakkig, ijdel, onrein is alles wat hij om zich ziet. Maar Jesaja weet, dat er méér en érger is! In de nauwe achterstraten, waar de rijken weigeren te komen, is de opgehoopte ellende van het arme volk, dat door de rijken wordt uitgebuit. En buiten de stad weet hij de afgodsbeelden, kwistig met goud versierd. Onheilig, onheilig, driemaal onheilig is volk en stad en land! God echter is heilig! Driemaal heilig! Heilig, tot een oneindige macht verheven! Zou die heilige God dan niet iets anders van zijn volk verwachten, dan wat het nú oplevert? Mag Hij niet op zijn minst dankbaarheid verwachten en goede trouw in het naleven van zijn geboden?

Op deze weg door de stad dicht Jesaja zijn eerste rede tot zijn volk; 't is als de echo, van wat hij in de Tempel hoorde.

„Hoort, gij hemelen, neem ter ore, gij aarde, want „Eeuwig Getrouw” spreekt. Ik heb kinderen opgevoed en grootgebracht, maar zij zijn Mij ontrouw geworden!”

Een rund kent zijn bezitter,
een ezel de kribbe zijns meesters —
Israël echter kent niets,
mijn volk heeft geen inzicht.”

Later dicht hij er het lied van Gods genade bij.

„Komt, laten wij een overeenkomst maken, zegt God. Al zijn uw zonden als scharlaken, zij zullen worden wit als sneeuw. Al zijn ze rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol. Indien gij gewillig en gehoorzaam zijt, zult gij het goede des lands eten. Maar indien gij u verzet, zult ge door het zwaard worden verteerd.”

Het volk slaat geen acht op zijn woorden. Zo wordt Jesaja's prediking meer en meer die van het naderend oordeel. God zal het oordeel zenden, doch Israëls vijanden zullen het voltrekken. In 't Noorden maakt Assyrië, in het Zuiden maakt Egypte zich gereed tot een strijd op leven en dood. Beide vorsten willen een greep naar de wereldheerschappij doen. En Israël ligt vandoor tussen beide machtigen in. De legers zullen komen met moord en brand en plundering en met onzegbaar leed. In werkelijkheid zal het Gods oordeel zijn over zijn trouweloze volk.

„Bekeert u eer het te laat is!” roept Jesaja. „Bekeert u, opdat al dat leed niet aan Jeruzalem behoefte te komen!”

Veertig lange jaren leeft Jesaja als profeet te midden van zijn volk. Steeds ernstiger en directer wordt zijn prediking. Hij valt hen aan over hun afgodendienst, over hun dienen van God, dat slechts vorm en schijn is, terwijl Gods geboden overtreden worden.

„Wie heeft van u verlangd, dat gij mijn voorhoven zoudt betreden?” roept hij namens God de Israëlieten toe. „Houdt op met die onnutte gaven, Ik heb een afschuw van die offergeur, uw bedevaarten en feesttijden vermoeien Mij, Ik haát ze!

Wast u, reinigt u, houdt op met kwaad doen!

Leert het goede te doen, tracht naar recht, weerstaat de verdrukker. Doet recht aan de wezen en verdedigt de weduwen!”



/ Er zal een rijsje voortkomen uit de tronk van Isai

Veel succes heeft Jesaja niet. Hij oogst spot en hoon, in plaats van belangstelling en bekering. Maar hij blijft getrouw in zijn zware taak. Bij alle teleurstelling blijft hem de hoop, dat een déél van het volk, een overblijfsel, zich nog bekeren zal tot oprechte dienst van God. Want het Verbond is er. Dat zal God, de Getrouwe, nóóit vergeten. Hij zal niet toelaten, dat het hele volk dit Verbond vertrapt. Koningen komen en koningen gaan. Steeds nader rukken de Assyrische legers, steeds hachelijker wordt de toestand. Reeds is Samaria onder de voet gelopen en het Tienstammenvolk als ballingen weggevoerd. Vluchtelingen dolen rond in de wouden van Juda. Ze wagen zich in Jeruzalem, hongerig, half gekleed, kapot van de ellende, die ze hebben meegemaakt. Ze zijn een prediking op zichzelf. Ze zijn de levende bevestiging van de woorden, die Jesaja al deze jaren zijn volk heeft toegeroepen. En nóg luistert het niet naar hem, het is hardhorend en verblind, het heeft een stenen hart, het wil Gods waarschuwingen niet verstaan. Het roept zèlf het oordeel nader, het vraágt er om! En toch houdt Jesaja vol, denkend aan het overblijfsel, dat bestaan moet blijven terwille van Gods zaak.

Voor hen mag hij later ook betere tijden

aankondigen, wanneer het zich weer oprecht aan „Eeuwig Getrouw” verbonden zal hebben om Hem alleen te dienen. Hoort, hoe hij voor hen zingt:

„Het volk, dat in donkerheid wandelt,
ziet een groot licht.
Zij, die in een land van duisternis wonen,
een licht gaat over hen op.
Gij vermeerderd de blijdschap,
gij maakt de vreugde groot,
want elke schoen, stampend in het krijgsgewoel,
is tot brandstof geworden, tot spijsje voor het vuur.”

Dan zal weer een Davidszoon de troon beklimmen, een lid van het bijna uitgestorven koningsgeslacht.

„Want een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij is op zijn schouder,
en zijn naam wordt genoemd:
Wonderraad, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst.
Groot is zijn macht op Davids troon,
zonder einde de vrede van zijn Koningschap.”

En zo, al dichtend onder Gods leiding, mag Jesaja heen grijpen over alle oordeel en nood, naar de gouden eeuw, die God voor zijn ware volk heeft weggelegd. Zijn geest springt over eeuwen heen, hij ziet het gebeuren, als was het vandaag. Ook nu nog weerklinkt Jesaja's machtig toekomstlied en het doet heimwee rijzen, in ieder, die het hoort. Hoort dan, hoe Jesaja zingt van Gods gouden tijd.

JEREMIA, DE LIJDENDE PROFEET

Er zal een rijsje voortkomen uit de tronk van Isai,
uit zijn wortelen zal een loot ontspruiten.
De geest des Heren zal daarop rusten,
de geest van wijsheid en verstand,
de geest van kennis en vreze des Heren.

Dan zal de wolf met het lam verkeren,
de panter zal zich naast het bokje nedervlijen.
Het kalf en de leeuwenwelp zullen te zamen grazen,
en een kleine jongen zal ze weiden.
Koe en berin zullen met elkander omgaan,
haar jongen zullen te zamen nederliggen.
De leeuw zal stro eten, gelijk het rund,
de zuigeling zal spelen bij het hol van een adder.

Niemand zal kwaad doen, noch verderf aanrichten
op mijn ganse heilige berg,
want de aarde zal vol zijn van de kennis des Heren,
gelijk de wateren de zee bedekken."

De mens, de prins Jesaja, is na volbrachte
taak teruggetreden in de vergetelheid. Men
weet zijn einde niet, evenmin de plaats,
waar zijn lichaam begraven werd. Maar zijn
werken, zijn Godswoorden, zijn gebleven,
langer dan hij zelf vermoeden kon. Ze zijn
tot op onze dag een helder lichtspoor, dat
heenwijst naar God, die heilig en genadig
is. En die nog steeds zijn volk, zijn over-
blijfsel roept, om het toe te bereiden tot zijn
Gouden Eeuw.

70. JEREMIA, DE LIJDENDE PROFEET

(± 600 v. Chr.)

In de gaarden van Anatoth, het priester-
stadje in 't gebergte, slapen de ontbladerde
loofbomen hun korte winterslaap. Maar de
amandelboom bloeit reeds met sneeuwwitte
pracht. De amandelboom is als een dappere
wachter, die waakt over het slapende leger
der andere bomen.

Er loopt een jonge man in de boomgaard
van zijn vader. Zijn ernstige ogen zien ver-
der dan de gewone menselijke grenzen, zijn
oren horen dingen, die voor anderen ver-
borgen blijven. Hij leeft in een wereld, die
men niet zien of tasten kan, maar die er
toch is. God spreekt tot hem.

„Jeremia, ge zijt mijn profeet. Gij zult
mijn woorden spreken tot het volk, Ik heb

u met die gave geboren laten worden. Zeg
niet, dat ge te jong zijt, want Ik zal met u
zijn en over u waken."

Jeremia ziet omhoog in de sneeuwwitte
amandelbloei. Ja, God is een waker, een
wachter voor zijn volk! Maar ach, het is
niet veel moois, wat God van zijn volk te
zien krijgt!

Vervuld van benauwende gedachten
keert Jeremia naar zijn huis terug. Zijn volk
heeft God verlaten, het is ontrouw gewor-
den aan het Verbond. Hoe groot moet Gods
toorn zijn! Welke vreselijke woorden zal
hij op Gods bevel zijn volk moeten toe-
roepen! En hij heeft zijn volk zo lief! Ver-
vuld van benauwende gedachten treedt Je-
remia het huis binnen. Boven de stookplaats
hangt een pot met kokend water. 't Bruist
en borrelt en vliegt over de rand van de
pan.

Met zijn vernieuwde ogen staart Jeremia
naar dit woelende water. Zó! zó kookt ook
Gods toorn! En hij moet dit zijn volk toe-
roepen! Maar eerst mag hij nog waarschu-
wen! 't Is nog niet te laat!

Op de troon van Juda zit koning Josía
en koning Josía wil luisteren naar God en
naar Gods profeet. Josía wil ook een dienst-
knecht van God zijn. De afgodendienst
wordt streng verboden, de vreemde altaren,
waarop zoveel gruwelen zijn bedreven,
worden afgebroken. De grote feesten wor-
den in ere hersteld; de Tempel, die jaren
lang gesloten bleef, wordt geopend, schoon-
gemaakt en hersteld. In een verborgen nis
vinden oude geleerden een verloren ge-
raakt wetboek terug. Wanneer de koning
dat leest, krijgt hij een grote schrik. In dat
wetboek staat, hoe het móest zijn. Nu ziet
hij eerst duidelijk, hoe ver zijn volk is af-
gedwaald van de Eeuwige God. Van deze
dag af aan vat hij de hervormingen nog
strenger aan. Jeremia mag een tijdlang
zwijgen. Zijn hart echter blijft ongerust. De
koning repareert het uitwendige, 't ver-
woeste, bedorven binnenwerk kán de ko-
ning niet herstellen. Dat kan God alleen
doen, wanneer het volk met berouw en
goede wil tot Hem komt. En dit — doet het



Jeremia — De amandelbloesem

volk niet. De mensen denken, dat 't zó wel in orde is. Met angst en zorg ziet Jeremia de toekomst tegemoet. Hij weet zoveel méér dan de anderen! Hij ziet oorlog en ondergang in 't verschiet.

Daar breekt de oorlog al uit. Van de twee grote wereldmachten, Babylonië en Egypte. Josía wil Babylonië helpen en trekt moedig het Egyptische leger tegemoet. Het kost hem zijn leven. Hij sneuvelt als een held in de slag van Megiddo en zwaar is de rouw van zijn volk. Jojakim, zijn zoon, volgt hem op. Jojakim is anders dan zijn dappere vader. Jojakim herstelt de afgodendienst en breidt deze nog uit. Onmiddellijk komt Jeremia, Gods profeet, fel in actie.

„Wee deze stad en deze Tempel!” roept hij uit in de straten. „Zij zullen vergaan, omdat God er niet meer mag wonen! Hoort naar mijn stem! Hoort naar mijn stem!” De mensen lachen hem uit. Wat een zwartkijker is die Jeremia! Gods stad en Gods Tempel kunnen immers niet vergaan! Daarop zijn ze volkomen gerust. Jeremia moet liever zwijgen, hij weet er niets van!

Maar Jeremia geeft de strijd niet op. God dwingt hem steeds verder te gaan in zijn dienst.

Zie eens, er is een volksoploop in een van Jeruzalems nauwe straten. De mensen rekenen de halzen uit. Wat gaat Jeremia nú

weer beginnen? Kijk toch eens. Hij heeft een aardewerk-kruik in de handen. Wat wil hij daarmee?

„Volgt mij!” klinkt het gebiedend, en de mensen volgen hem; ook een paar regeringspersonen lopen mee. Hij leidt hen tot buiten de stadspoort. En daar heft hij zijn kruik hoog op en slaat hem dan te pletter tegen de rotswand. De scherven vliegen in het rond. Een angstig zwijgen heerst onder de toeschouwers. Ze voelen iets griezeligs, iets akeligs in de manier van doen van Jeremia. Hoor! Nu spreekt hij, terwijl hij met bedroefde ogen de mensen aanziet!

„Hoort naar mij! Hoort! Onherstelbaar, aan stukken gaan ook deze stad en dit volk, omdat het God verlaten heeft, omdat het van hoog tot laag de afgoden dient!”

Terneergeslagen, vol twijfel, gaan de mensen naar huis. Maar Jeremia wordt diezelfde dag nog door de Tempelwacht gegrepen. Zo'n zwartkijker moet leren zijn mond te houden. De Tempelrechters veroordelen hem tot geseling en opsluiting. Zwijgend verdraagt hij de schande en de martelende pijnen. Maar in de nacht stijgt zijn klacht op tot God.

„Was ik maar nooit geboren! Mijn moeder was blij, toen ik geboren werd, ze had beter niet blij kunnen zijn! Had God mij maar nooit geroepen tot zijn dienst! Maar

Gij hebt mij geroepen en ik móet uw woord spreken, hoe moeilijk het ook is. Ik zál het ook doen, ik ben immers uw toegewijde dienaar! Maar eigenlijk is dit geen léven, o, God!"

Wanneer Jeremia weer op vrije voeten is, voegt zich een jonge man bij hem. Baruch, de schrijver, biedt de profeet zijn diensten aan. Dat is een heldere lichtstraal in Jeremia's leven. Van nu af aan arbeiden ze samen aan een groot werk. Jeremia dicteert en Baruch tekent op. Alle Godswoorden, die in Jeremia's hart tot leven komen, schrijft Baruch in een boekrol. Ze werken hard, er is haast bij. De tijden worden steeds ernstiger. Gods stem klinkt dreigend tot zijn volk.

„Er komt een vijand uit het Noorden! Wee, wee, stad en Tempel zullen verwoest worden! Hoort! hoort naar mijn stem!"

Baruch staat op een terras van de Tempel en leest luide de woorden voor. Hooggeplaatste personen blijven staan en luisteren verontrust. Een vijand? Uit het Noorden? Als het eens wáár was! Is dit niet een zaak, die de koning moet weten? O, ze kennen hun koning wel, zijn woede zal grenzenloos zijn. En toch — hij móet het weten, wat deze ernstige profeet te zeggen heeft.

„Geeft ons uw boekrol," zeggen ze tegen Jeremia en Baruch. „Wij willen 't de koning voorlezen. Maar gij — zoekt een schuilplaats buiten de stad, waar de koning u niet kan vinden."

Zwijgend geeft Baruch zijn boekrol over en verlaat met zijn meester de stad. En de ambtenaren staan voor hun koning. Jojakim zit in een van de binnenvertrekken en warmt zich bij een komfoor, waarin een kolenvuur gloeit, want het is 't koude jaargetijde. Heviger dan het vuur echter gloeit de haat in zijn hart. Haat tegen God, haat tegen de profeet, die Gods woorden uitroept. Ditmaal is het een zwijgende haat. Telkens, wanneer de ernstige, voorlezende stem even zwijgt, gebiedt Jojakim het voorgelezen stuk af te snijden en hem aan te reiken. Daarna gooit hij het als een waardeeloos vod op het kolenvuur.

Angstig zien de priesters toe. Hun koning verbrandt het Woord van God. Nu kan het oordeel niet langer uitblijven!

Wee, wee, over stad en volk! De boekrol is verbrand, de profeet houdt zich schuil in 't gebergte, maar zijn woorden blijven doorklinken. Wat zal de toekomst brengen?

Korte tijd later rukken de machtige Babylonische legers van Nebucadnezar op naar Jeruzalem en omsingelen de stad. In deze tijd sterft koning Jojakim. Zijn jongere broer volgt hem op. Om zijn stad te redden geeft de jonge koning zich over aan de vijand. Met veel aanzienlijke Joden wordt hij in ballingschap weggevoerd. Een nieuwe koning, Zedekia, wordt door Nebucadnezar aangesteld. De stad is gered, maar het is slechts schijn. Jeremia weet, dat de redding slechts schijn is. Zedekia is een onbetrouwbaar mens, tijdens de kroningsfeesten wordt er al een samenzwering tegen Nebucadnezar op touw gezet. Voor zo'n volk, voor zo'n stad is er geen redding. Jeremia moet het hun vertellen, hen waarschuwen!

Op de kroningsfeesten verschijnt hij in de stad met een juk op zijn nek zoals de ossen dragen, wanneer ze voor de ploeg zijn gespannen. De mensen lopen om hem te hoop. Angstig zwijgend wacht men de Godswoorden af, die de profeet zal gaan spreken.

„Hoort naar mijn stem! Geeft de stad over! Draagt gewillig als een os het juk van Nebucadnezar! Wie dit niet doet, zal ellendig omkomen!"

Wat?! De stad overgeven? Vrijwillig? Heb je ooit zo'n slechte vaderlander gezien? Een gehuil van verontwaardiging breekt los. Te midden van 't tumult springt Hananja, een dienaar van de koning, naar voren. Hij rukt Jeremia het houten juk af en breekt het in stukken. Triomfantelijk houdt hij de stukken omhoog.

„Ik ben óók een profeet!" roept hij. „Zie, zó zal het gaan! Zó zal God het juk van Nebucadnezar verbreken. Binnen twee jaar zullen we vrij zijn! vrij!"

„Ja! Ja! Ja!" roepen de mensen opgelucht.

„Moge het zo gebeuren,” zegt Jeremia zachtmoedig, terwijl hij zich verwijderd. Later echter laat Hananja's gevaarlijke leugen hem niet met rust. Hij gaat naar hem toe. „Ik heb een Godswoord voor u, Hananja! 't Houten juk zal in een ijzeren juk veranderen, dat zwaar en pijnlijk zal zijn. Maar gij, Hananja, gij zult binnen twee maanden dood zijn.”

Inderdaad sterft Hananja, de valse profeet, korte tijd daarna.

Jeremia's woord was wáár geweest. Hijzelf echter gaat zware tijden tegemoet. Wil hij de stad overgeven? Dan is hij een gevaarlijke landverrader! Hij wordt gegrepen en opgesloten in een vunzig, onderaards kerkerhol.

Nu is koning Zedekia veilig voor de Godsworden van de ernstige profeet. Toch keert zijn rust niet terug! Zou het wáár zijn, dat een eerlijke, volledige overgave de redding van stad en Tempel, en — van hem zelf betekent? Eindelijk houdt hij de onrust niet meer uit. Jeremia moet bij hem komen.

Daar staat de martelaar vóór hem, holo-gig, vervuild, ontwend aan het schelle daglicht. Hoe gemakkelijk zou het nu zijn geweest, om zijn vrijheid en eerherstel te verwerven. Wanneer hij nu de koning naar de mond sprak — hem zei, dat 't zo erg niet bedoeld is!

Maar Jeremia is een profeet van de Hoge God, hij kan geen onwaarheid spreken, om zichzelf te redden. Hij is liever martelaar, dan verrader van Gods zaak. Zijn woord is nu, wat het al de tijd is geweest:

„Wilt ge redding? Geef de stad dan over.”

De koning aarzelt. Als deze profeet eens gelijk had? De hoge officieren echter eisen Jeremia's dood. 't Moet nu maar eens uit zijn met die landverrader.

De slappe koning geeft toe. Jeremia moet dan maar worden opgeofferd. Zo zal vele jaren later een andere Onschuldige, groter dan Jeremia, in deze zelfde stad Jeruzalem ten offer vallen aan onrecht en wreedheid. Hij zal gekruisigd worden. Jeremia echter wordt op het binnenhof van het paleis in een

slijkput gegooid, die hem langzaam maar zeker zal doen stikken.

Achter de neergelaten gordijnen van de vrouwenvertrekken zien angstige, medelijdende ogen toe, hoe de weerloze, zwakke man in de diepe put wordt geduwd. Ze kunnen niet veel tegen het onrecht beginnen, de vrouwen uit die tijd. Naar hun stem wordt niet geluisterd, daardoor zijn ze er aan gewend geraakt list te gebruiken.

Stil wachten ze de donkere nacht af. Dan, wanneer alles stil en schaduw is rondom de grote gebouwen, daalt een negerslaaf, zelf zwart als de nacht, geruisloos af naar de hof en de modderput. Hij werpt de reeds bijna bewusteloze profeet sterke zelen over de schouders en werkt hem met grote inspanning uit zijn akelig graf en brengt hem in veiligheid. Wanneer later koning Zedekia van de ontsnapping hoort, laat hij de zaak zo. Zelfs raadpleegt hij nog eenmaal in het geheim de profeet en verneemt dan dezelfde Godsworden: „Geef de stad over, dat zal uw redding zijn.” Hij kan echter zijn officieren niet mee krijgen en blijft aarzelen. Daarmee gaat zijn laatste kans voorbij. Nebucadnezar verliest zijn geduld. De stad wordt stormenderhand veroverd. Ontzettend is de verwoesting. Zedekia zelf wordt met het grootste en beste deel van zijn volk in ballingschap gevoerd.

In de nu onderworpen stad mag Jeremia woorden spreken van troost en verzoening en uitzicht op betere tijden. Maar ook thans wil het volk niet naar hem luisteren. Het wil de onderwerping niet. Na een kort, maar hevig oproer wordt Nebucadnezars stadhouder Gedalja vermoord. Beducht voor wraak vlucht een groot deel van Jeruzalems bevolking naar Egypte.

De oud en moe geworden profeet voeren ze met zich mee. Jeremia heeft het vaderland, dat hij zo hartstochtelijk liefhad, niet teruggezien. Hij is in den vreemde gestorven.

71. EZECHIËL, GODS ZWIJGZAME
PROFEET

(± 600 v. Chr.)

't Is in de dagen van Jojakim, die koning is in Jeruzalem. Hij is het bij de gratie van Nebucadnezar, heerser in Babel.

Koning Jojakim laat zich door dwaze raadslieden verleiden om in opstand te komen tegen zijn machtige leenheer. De profeet Jeremia, die in deze dagen binnen de muren van Jeruzalem woont, waarschuwt krachtig tegen dit verraad. Er wordt niet naar hem geluisterd. De legers, die Jeruzalem voor dit verraad moeten tuchtigen, rukken reeds aan. Ze slaan 't beleg om de stad. Dan sterft onverwachts koning Jojakim, nog eer er iets gebeurd is.

Zijn opvolger, Jojachin, wil proberen, de stad nog te redden door zichzelf te offeren. Vrijwillig gaat hij met een aantal aanzienlijken de stad uit, de vijand tegemoet. Ze worden niet gedood, doch gevangengenomen en als ballingen weggevoerd naar Babel. Jaren te voren was zo ook reeds het Tienstammenvolk weggevoerd in Assyrische ballingschap,

Onder de nieuwe ballingen bevindt zich ook Ezechiël, de jonge priester, de geleerde, die met hart en ziel zijn ambt vervulde en zich met volle ijver op de studie der Wet had geworpen. Nu trekt God onder dit alles een streep. Als een losgerukt mens komt hij terecht tussen de ballingen, aan wie Tel Abîb, aan de Kebar-rivier, tot woonplaats is aangewezen. De eerste jaren gaan voorbij in een bittere strijd om 't bestaan. Want ze zijn geen gevangenen, deze ballingen. Ze genieten volle vrijheid om zich een nieuw bestaan op te bouwen. Naar het uitwendige gaat dat wel. Maar het inwendige! Nu ze naar lichaam en geest ontheemd zijn, voelen deze mensen eerst, welk een schat ze bezeten hebben in Jeruzalem en de Tempel. Heimwee gaat hen plagen. Wanneer de Babyloniërs hen vragen: „Zingt toch uw schone Tempelzangen voor ons,” dan schudden ze weemoedig het hoofd. Hoe

zouden ze kunnen zingen in het vreemde land! Ze bergen hun harpen en citers op. Ze kennen slechts één klacht:

„Jeruzalem, Jeruzalem! eer dat ik u vergeet!”

Ook Ezechiël, de priester, lijdt onder de algemene toestand. Na enkele jaren echter komt bij hem het ontwaken uit deze verdoving. Hij is priester. Heeft God hem daarmee niet tot een wachter gemaakt over zijn medeballingen? Wat is de taak van een wachter? Hij moet de horen blazen, wanneer er gevaar dreigt. Ezechiël blaást de horen, want er dréigen gevaren. Dit volk in ballingschap mist zijn Tempel. De heilige feesten worden niet meer gevierd; de kennis van God vermindert bij de dag. En hoevelen zijn er niet onder de weggevoerden, die denken, dat hun God, dat „Eeuwig Getrouw” hen nu niet heeft kunnen volgen naar het vreemde land! Omdat Hij, evenals de vreemde goden, aan een bepaalde plaats gebonden zou zijn!

God zelf bereidt Ezechiël toe om een wachter te zijn naar zijn wil. God roept hem tot profeet, en laat hem de heerlijkheid van zijn heiligheid zien.

't Is een grote, maar tegelijk een vreselijke dag in Ezechiëls leven, waarop hij dit visioen heeft. 't Is zo hevig, dat hij er later geen woorden voor kan vinden, die 't kunnen wéérgeven. Ieder mensenwoord schiet hier te kort. Hij kan slechts stamelen, in opgewonden beeldspraak. Hij spreekt over de schittering van edelstenen, over lichtglansen en vuurvlammen en dit alles duidt dan nog maar de heerlijkheid aan van de troon, waarop de Almachtige zetelt. Die troon wordt gedragen door gevleugelde wonderwezens, op bollen in plaats van op voeten, zodat ze zonder keren zich naar alle kanten bewegen kunnen. Hem zèlf, „Eeuwig Getrouw”, ziet Ezechiël niet. „Eeuwig Getrouw” is te hoog verheven, te heilig, dan dat mensenogen Hem zouden kunnen waarnemen. Ezechiël begrijpt, dat hij 't ook niet zou kunnen verdragen. Reeds wat hij te zien krijgt van Gods heerlijkheid is te erg voor een mens. Hij slaat tegen de grond

EZECHIËL, GODS ZWIJGZAME PROFEET

en drukt zijn gezicht op de bodem. 't Is hem, alsof hij sterven gaat, onder deze verschrikkelijke Godsopenbaring. Dit is echter niet Gods bedoeling. Integendeel, Ezechiël moet léven, om Gods profeet te kunnen zijn.

„Mensenkind, sta op!” roept God gestreng. Bevend staat Ezechiël dan voor God, als een slaaf voor zijn meester en laat zich door Hem het profetenambt opleggen. „Spreek tot dit volk. Vrees niet en laat u nimmer afschrikken om mijn woord te spreken. 't Is een weerspanning volk, ge kent het. Ze zijn giftig als de brandnetels, scherp als de doornen en verraderlijk als de schorpioen. Toch moet ge hun mijn woorden aanzeggen, want Ik heb hen nog niet losgelaten. Ze zijn mijn volk. Ook in den vreemde blijf Ik aan hen werken.”

De stem zwijgt. 't Visioen verdwijnt. Ezechiël is alleen, de gewone wereld is om hem heen, hij kan naar huis gaan. Peinzend over wat hem overkomen is, zet hij zich in beweging. Is hij blij met de roeping, die op zo geweldige wijze tót hem kwam? Is hij fier op de hoge eer, die God hem bewezen heeft? Voorlopig voelt Ezechiël daarvan nog niet veel. Hij kan 't niet verwerken. De verschrikking blijft de overhand houden in zijn hart. Thuisgekomen spreekt hij met niemand over het visioen. Er is trouwens geen sterveling, die hem zou kunnen en willen begrijpen. Als hij 't probeerde. . . . als hij begon te stamelen over wat hij aanschouwd heeft. . . . Men zou hem krankzinnig noemen en hem vol angst ontwijken! Zeven dagen blijft Ezechiël thuis in een hoek zitten, verbijsterd en stom. Hij kan er niet over spreken, hij weigert iemand iets te zeggen, van wat hem overkomen is.

Maar daarna drijft God hem zijn huis uit, het eenzame, vlakke veld in, om nog eens ernstig met zijn knecht te spreken. En eerst na dit gesprek geeft Ezechiël zich volkomen gewonnen. Hij aanvaardt het profetenambt, dat God hem oplegt, hoe zwaar dat ook mag zijn.

Van nu af aan komt hij steeds meer in 't middelpunt van de belangstelling te staan. Want hij doet vreemde dingen, zo

maar, in 't openbaar, zodat al 't volk het kan zien. Ezechiël weet bij ervaring: wóórdén laten deze verbitterde, afgestompte ballingen langs zich heen glijden. Práten met hen richt niets uit. Daarom behandelt hij hen als kinderen en laat hun de dingen, die God hun wil zeggen, zien.

„Hoe zou 't in Jeruzalem gaan?” Dat is de bange vraag, die alle gemoederen bezighoudt. „Is er kans, dat we spoedig kunnen terugkeren naar onze stad? We zijn immers Gods volk? We hebben er toch récht op, weer in de stad te wonen, onder regelrechte bescherming van onze God?” Waarbij ze dan vooropstellen, dat God hen maar moet nemen, zoals ze zijn, onveranderd.

De berichten zijn schaars en onbetrouwbaar. Ezechiël echter weet van God het antwoord. Hij moet van Godswege de mensen inlichten over de werkelijke toestand.

Zie, daar zit hij op de markt van Tel Abib. Vóór hem op de grond ligt een plaat gebakken klei. Ezechiël tekent. Hij tekent een stad, dat is Jeruzalem. De mensen drommen om hem heen en rekken de halzen uit. Komt kijken, wat die man daar tekent! Jeruzalem. . . . wallen er omheen, zoals de vijand die opwerpt. . . . stormrammen die de muren beuken. . . . belegeraars overal!

Wat gaat hij nu doen? Hij neemt een ijzeren potdeksel en houdt dat voor zich, als een schild. Hij gaat de stad bestoken! De muren vallen! De stad verdwijnt! Jeruzalem is gevallen!

't Wordt stil onder de toeschouwers. De spot besterft op de lippen. Is dit het lot. . . . van hún Jeruzalem? Ze begrijpen: God spreekt door deze wonderlijke profeet. „Koestert toch geen ijdele hoop,” zegt God. „'t Lot van Jeruzalem is beslist. Aan de ballingschap komt voorlopig géén eind.”

Zwijgend heeft Ezechiël getekend, zwijgend gaat hij huiswaarts. Toch heeft hij meer bereikt, dan met een stroom van woorden.

De dagen gaan voorbij. Ezechiël zwijgt.

Dan is er weer een oloop om hem heen. De een wenkt de ander. „Kòm! kòm! de pro-

feet is weer bezig!"

Wat hij nú gaat doen?

Hij heeft verschillende zakjes meegebracht met restjes tarwe, gerst, bonen, linzen, gierst en spelt. Dat alles doet hij in een kom en begint er een soort beslag van te maken. De huisvrouwen schudden hun hoofd. Van die rommel kun je toch geen behoorlijk brood bakken? Nee maar, dat zal wat moois worden!

Maar — wat heeft hij nog in die vuile zak meegebracht? O, zie eens, 't is rundermest! Van die plakken welke de koeien achter zich neer laten vallen, maar dan gedroogd. De allerarmsten gebruiken die plakken wel eens als brandstof, maar alleen in tijden van de allergrootste nood, want 't is op alle manieren onrein. Ezechiël stookt er ook een walmend vuurtje van en bakt daarboven zijn noodbrood. De mensen schudden hun hoofden, de huismoeders griezelen. Wat mankeert hem vandaag? Dat hóeft hier immers niet! 't Is hier wel ballingschap, maar aan voedsel en brandstof is geen gebrek.

't Allervreemdste vernemen de mensen pas later. Ezechiël eet zelf de koek op, bij heel kleine dagporties tegelijk. Ook gunt hij zich maar héél kleine porties water. Dat houdt hij dágen vol. Waarom toch?

De oplossing van het raadsel komen ze te weten, wanneer de profeet weer tot hen spreekt.

„Zó zal 't in Jeruzalem gaan. Ze zullen er oorlogsbrood bakken van oude resten en de noodrantsoenen zullen bitter klein zijn. Ook het drinkwater zal zuinig gerantsoeneerd worden. Er zal grote kommer zijn in de stad.”

Na verloop van tijd verschijnt de wonderlijke profeet weer op het marktplein, nu met een zwaard in de hand. Dat zet hij aan voor aller ogen. Eerbiedig wijken de toeschouwers terug, men kan nooit weten, wat deze zwijgende man van plan is!

Zie, hij heft het zwaard omhoog! 't Flikkert in de zon. En dan? Dan grijpt hij met de linkerhand zijn lange hoofdhaar beet, hoog boven zijn kruin en slaat het met één

zwaardslag af. Nu ondergaat zijn lange baard hetzelfde lot. Mooier wordt hij er niet op, maar niemand waagt 't, te lachen. In grote spanning wacht men af, wat Ezechiël verder zal doen. Kijk eens aan, hij verdeelt het haar in drieën. Hij stookt een vuurtje en verbrandt daarin één derde deel. 't Knettert en stinkt. Wèg is het.

Een ander deel hakt hij fijn met het zwaard. Daar blijft ook niet veel van over. En de rest werpt hij omhoog, zodat de wind het meevoeren kan. Maar zie! zie! Eén kleine handvol grijpt Ezechiël terug en wikkelt 't in een slip van zijn overkleed. Als iets kostbaars, dat zorgvuldig bewaard moet worden. In diep stilzwijgen heeft Ezechiël dit wonderlijke spel gespeeld. De mensen begrijpen hem ook zónder woorden. Dat beginnen ze al aardig te leren.

Zó zal het gaan met de inwoners van Jeruzalem! Een deel zal omkomen van honger en ziekte; een deel zal vallen door de krijgsverrichtingen; een deel wordt in ballingschap verstrooid. Maar van dat laatste deel zal God een aantal verenigen om terug te trekken naar Jeruzalem. Hij zal hen zorgvuldig bewaren, omdat ze zijn volk zijn, het nieuwe volk voor het teruggewonnen land.

Wanneer Ezechiël daarna zijn roep tot bekering weer laat horen, slaan de mensen er méér acht op. „Bekeert u van uw boze wegen, o, Israëll! keer terug tot God, opdat ge niet omkomt, maar léven moogt!”

Ze begrijpen: 't hangt van de bekering af. van hun ommekeer naar „Eeuwig Getrouw”, of ze mogen terugkeren naar Jeruzalem, al of niet.

De verwoesting van Jeruzalem komt en 't is vreselijk. Vluchtelingen uit de stad komen na lange omzwervingen in Tel Abíb aan en vertellen erge verhalen over hongersnood en watergebrek, over de pest, over brand en plundering en het moordend zwaard van de vijand.

„We hebben 't geweten,” zeggen de ballingen ontzet, „Ezechiël, de profeet, heeft het ons alles van te voren aangekondigd.”

En Ezechiël zelf? Moet hij nu nog voort-

DE ANDERE JESAJA, DE BRENGER VAN GOEDE BOODSCHAP

gaan met zijn sombere voorspellingen? Heeft hij nu óók nog straf en onheil aan zijn volk te verkondigen?

Neen, nu Jeruzalem verwoest is, nu de straf voltrokken is, mag hij het oog richten op een lichtere toekomst. Want God stráft wel, maar Hij verlaat zijn volk niet. Israëel blijft Gods volk en reeds tijdens de straf werkt God aan hun toekomstig heil. In een wonderlijk visioen ziet Ezechiël dorre doodsbeenderen tot leven komen. Hij weet: zó zal door „Eeuwig Getrouw” ook het volk tot waarchtig leven komen, zodat het Hem vrolijk dienen kan.

Maar verder, veel verder laat God hem de toekomst zien. Israëel en Juda, het Tienstammen- en het Tweestammenvolk, die zo lang door menselijke zonden gescheiden zijn geweest, zullen herenigd worden tot één volk van God. In 'n schitterend visioen mag Ezechiël zelfs de herbouwde stad en de nieuwe Tempel zien, waarin een Engel hem rondleidt.

De gelukkige hereniging vertelt de profeet weer aan het volk in een spel, dat hij hun vóórspeelt. Zie, daar staat hij weer, midden in de stad. Twee staven, zoals de herders die gebruiken, heeft hij in de hand. En wat gaat hij nu doen? Hij begint letters in de ene staf te krassen. Wie dichtbij staat, spelt de woorden.

„Voor Juda en die met hem verbonden zijn,” staat er te lezen.

Daarna komt de andere staf aan de beurt. Letter na letter verschijnt. De mensen verblinden het schrift. Wat wordt 't?

„Voor Jozef en zijn bondgenoten,” leest er een hardop. Nu beginnen ze te begrijpen. Juda. . . . dat is immers het oude Tweestammenrijk, zo genoemd naar de voornaamste stam. Jozef is het oude Tienstammenrijk, waarvan Manasse en Efraïm, Jozefs zonen, het belangrijkste deel uitmaken. Dáárom gaat 't dus, om Juda en Jozef!

En verder?

Zie, nu doet Ezechiël de beide staven bij elkaar en omwikkelt ze met een koord. Uit de twee staven is nu één sterke geworden. Zegepralend houdt hij de dubbele stok om-

hoog. Zó zal God de twee volkeren weer verenigen tot één volk, onder één koning, tot zijn eer. En die vorst is natuurlijk een koning uit Davids Huis! Zal God dus ál zijn beloften wáár maken, ondanks deze straf? Is God zó trouw, dat Hij géén van zijn beloften vergeet?

Ezechiël weet zéker, dat het zo zal gaan. O, hij weet nog veel meer! Hoe langer hij luistert naar God, hoe wijder zijn ogen opengaan voor de schone toekomst, die God voor zijn volk bereidt. En in de aller-verse toekomst, waarover ook het allerschoonste licht straalt, ligt het einddoel van als Gods bemoeiingen, het Vrederijk, waarin voor eeuwig de Grootste Davidszoon zal heersen. Dan zal er geen sprake meer zijn van afgodendienst, van zondenood en straf. Want de Davidszoon zal herder van allen zijn tot in eeuwigheid. God zal onder hen wonen in zijn Tempel, die schoner en volmaakter zal zijn, dan nú een mens zich denken kan. En Jeruzalem zal een nieuwe naam krijgen, een erenaam. „„Eeuwig Getrouw” is aldaar”. Zo zal men de stad noemen.

Ezechiël, één van Gods wonderlijkste dienstknechten, heeft het herbouwd Jeruzalem niet meer gezien. In ballingschap is hij gestorven, na meer dan twee en twintig jaar een wachter te zijn geweest op de zware post, waar God hem had gesteld. Hij is gestorven in de zekerheid, dat God ál zijn beloften wáár maakt. Ook die van 't Godsrijk, dat komt voor allen, die Hem hier in trouw en liefde hebben gediend.

72. DE ANDERE JESAJA, DE BRENGER VAN GOEDE BOODSCHAP

(± 550 v. Chr.)

Ongeveer honderd vijftig jaar na Jesaja, de Vorstenzoon, leeft de andere Jesaja, wiens werken zozeer in de geest van zijn grote voorganger zijn gedicht, dat ze er als

't ware een vervolg op vormen en daarom ook door het nageslacht bij de boekrol van de eerste Jesaja zijn ingelijfd en op diens naam gesteld. Maar het is juist uit zijn werken duidelijk, dat deze Jesaja een zoon van de ballingschap is, die tot zijn medeballingen het woord richt. Zijn woord, dat Gods woord is. Want ook deze latere Jesaja is profeet. Hôe hij tot het profetenambt geroepen werd, is een geheim gebleven tussen God en hem. Zelf zegt hij er van, dat „Eeuwig Getrouw“ hem reeds vóór zijn geboorte tot een dienstknecht heeft toebereid, niet alleen voor Israël, maar ook voor de heidenen, tot aan het eind van de aarde.

In de eerste plaats richt hij zich echter tot het volk, tot het overblijfsel, waarvan ook zijn voorganger reeds zong. Tot hen, die zich blijven vastklemmen aan God, die van Hem nog altijd redding verwachten, hoe lang hun geloof ook op de proef wordt gesteld. Voor hen heeft Jesaja de blijde boodschap, dat God steeds bezig is, voor hen te strijden. Dat Hij de wereldgeschiedenis en alle machtigen zó leidt, dat het uiteindelijk Israël tot zegen is. Aan de ballingschap zal een einde komen, God is reeds bezig de weg te banen tot terugkeer naar het oude vaderland. Jesaja ziet het in de geest reeds gebeuren, zijn hart klopt van verrukking, hij barst uit in een zegelied voor zijn volk.

„Troost, troost mijn volk, zegt uw God.
Spreek naar het hart van Jeruzalem,
roep haar toe, dat haar dienst is vervuld,
dat haar schuld is betaald.

Daar roept een stem:

Baant in de woestijn een weg voor de Heer!
Effent in de wildernis een heirbaan voor onze God!
Want de heerlijkheid des Heren zal zich openbaren,
en al wat leeft zal het zien,
want de mond des Heren heeft het gesproken.”

't Gaat van hand tot hand, van mond tot mond, zo'n gedicht, dat van Godswege tot de mensen spreekt. De mensen-in-nood rukken het elkaar bijkans uit de handen en waar het komt, doet het zijn werk. De moed wordt verlevendigd, dof geworden ogen zien minder somber de toekomst in, het hart klopt van nieuwe hoop. Er is een profeet opgestaan, God heeft bemoeienis met zijn

volk, er zal uitkomst komen. Hij zal het doen, Hij heeft het beloofd!

Natuurlijk zijn er ook in Jesaja's dagen mensen die twifelen, of God die wonderbaarlijke verlossing wel tot stand zal kunnen brengen. Ze zijn zo wijs, die mensen. Ze beredeneren haarfijn, dat het niet kan en dat Jesaja een dwaze idealist is. Israël is immers verstrooid onder de volkeren, stad en land zijn verlaten en verwoest. Hoe zou al dit euvel ooit weer terecht kunnen komen?

Ook voor hen heeft Jesaja een woord. Hij verdedigt God tegen zulke aantijgingen. Weten die sprekers dan niet meer, dat zij te doen hebben met de Almachtige, de Schepper en Bestuurder van het duizelingwekkend groot heelal? Hij heeft de hemelen uitgespannen zoals een man zijn tentdoek spant. Hij wijst aan de sterren hun baan, geen hemellicht waagt het, daarvan af te wijken. Hij heeft de oceanen afgemeten, bergen en heuvelen gewogen. Daarbij had Hij niemands raad nodig, niemand kon Hem hulp verlenen. Deze machtige God regeert ook de volkeren en Hij is „Eeuwig Getrouw“, in wiens hand Israël rust. Hij is van Israël de herder, die zijn kudde weidt met barmhartigheid en groot geduld. De lammeren draagt Hij, de zogenden jaagt Hij niet op. Is er dan nog reden voor Israël om te klagen, dat God zijn volk vergeet en voor zijn rechten niet meer opkomt? Hoort allen naar deze woorden:

„God wordt niet moede, noch mat,
ondoorgrondelijk is zijn verstand.
De moeden geeft Hij kracht, de machtelozen sterkt Hij.
Jongelingen worden moede, jonge mannen struikelen.
Maar zij, die op God wachten, ontvangen nieuwe
kracht.

Zij krijgen nieuwe vleugels, gelijk een adelaar,
zij lopen, en worden niet moede.
Zij wandelen, en worden niet mat.”

Met spanning ziet Jesaja de dingen, die op het grote wereldtoneel zich afspelen en fel beleeft hij de dingen mee. Dat hebben alle profeten altijd gedaan. Ze wisten het: God werkt en spreekt in de wereldgeschiedenis. God grijpt in in het leven van heer-

sers en volken en Hij richt alles zo, dat uiteindelijk zijn wil alleen geschiedt. En die wil is vooreerst het vrij maken van Israël.

In Jesaja's tijd veroorzaakt Cyrus, de koning van Perzië, een geweldige beroering onder de volkeren. Nooit was er een veroveraar, die in zó korte tijd de wereld aan zich onderwierp. In drie weken tijds oververt hij met zijn ruiterscharen het machtige Babylon. In drie jaar is hij wereldheerser. Heel verschillend is de uitwerking, die Cyrus' onweerstaanbaar naderen op de mensen heeft. Dat het gehate Babel valt, is voor Israël een grote voldoening. Daarnaast rijst echter de bange vraag: „Hoe zal 't nu met ons gaan? Zal de nieuwe heerser ons in vrede laten wonen? Of — moeten we ook dit hálve vaderland straks weer verlaten? Gaat hij ons opnieuw verslepen, nu naar zijn eigen rijk?” 't Is een bange, opwindende vraag. Want vele ballingen hebben zich uit niets een bestaan weten op te bouwen in het vreemde land!

Jesaja echter, Gods begenadigde boodschapper, ziet ook Cyrus met het oog van 't geloof. Tenslotte is ook de machtige Cyrus niet meer dan een slaaf, een handlanger van God, die moet meehelpen om Gods wil te volvoeren. Gods wil, die voor Israël góed is.

„Weest gerust!” roept hij de vertwijfelden toe. „Iedere verovering van Cyrus is een stap nader tot onze bevrijding! Israël's verlossing is het einddoel van alles en God houdt dit einddoel vast in het oog!”

Zó zeker is Jesaja van zijn zaak, dat hij zingt, alsof het reeds gebeurd is!

„Jubelt, gij hemelen! Want de Héér heeft het gedaan.
Juicht, gij diepten der aarde!
Breekt uit in gejubel, gij bergen,
gij wouden met al uw geboomte!
Want de Heer heeft zijn volk verlost
en zich in Israël verheerlijkt!”

Zo zingt Jesaja, zo strijdt hij met de woorden, die God hem geeft. Het haastige volk hoort er in, dat de bevrijding onmiddellijk na Cyrus' overwinning zal plaatsvinden. Daardoor blijft de uitkomst ver beneden de

verwachting. Want wel komt Cyrus als overwinnaar, doch Israël's verlossing blijft nog uit. 't Is Gods tijd nog niet en bij het volk ontbreken het geloof en vertrouwen om geduldig op Gods tijd te wachten. Alles, wat ze zich in opgewonden dromen hebben voorgesteld, valt in puin. Nu slaat de blijde verwachting om in woede. En die woede wordt gekoeld op Jesaja, die hun de goede boodschap heeft gebracht. Hij is een valse profeet, een bedrieger. Jesaja wordt gegrepen en voorgeleid en wanneer ze hem in hun macht hebben, breekt de opgekropte woede volledig over hem los. De woestelingen schelden en spuwen op hem, ze sleuren hem bij zijn baard heen en weer, ze stompen en slaan en vervloeken hem.

En waarom dit alles? Omdat hij te goeder trouw de woorden heeft gesproken, die God hem ingaf. Maar dit is wonderlijk! Hoewel Jesaja dus onschuldig is, denkt hij er niet aan, zich te verdedigen. Zijn drift ontbrandt niet. Gedwee laat hij de woede van het volk over zich komen, geduldig draagt hij de grootste vernedering. 't Is alsof God zelf zijn hand op zijn mond legt, zodat hij zwijgend kan lijden, als ware knecht van God.

Eindelijk heeft het volk zijn woede gekoeld. De mensen gaan naar huis. De profeet heeft het leven er af gebracht, hij kan ook naar huis gaan om herstel te zoeken van zijn wonden en kneuzingen. Zijn lichaam geneest, maar zijn geest blijft met het droeve gebeuren bezig. Eén vraag staat hem steeds voor ogen: „Waarom moeten Gods dienstknechten lijden, wanneer ze het werk van hun meester doen? Kon Hij, de Almachtige, dit niet anders inrichten? Of — hóórt het lijden bij de dienst van God? Is het een onderdeel van de taak?”

Over deze benauwende vraag worstelt Jesaja met God. Hij smeekt om een antwoord. En God gééft hem antwoord. God zegt: „Ja, dit lijden behoort er bij. Waar mijn werk gedaan wordt in een zondige wereld, móeten botsingen komen. In werkelijkheid gaat de woede tegen Mij; mijn dienstknechten krijgen de slagen om mijnentwil. Slechts wie ze om mijnentwil

draagt, helpt mee aan de overwinning. Daarom: Wie mijn grootste dienstknecht is, moet ook op het grootste lijden rekenen." Jesaja krijgt een nieuwe schok.

„Geldt dit ook uw allergrrootste Dienstknecht, de Davidszoon, die Gij beloofd hebt?"

„Ja, het geldt ook voor Hem. Hij, die de eindoverwinning behalen zal, zal ook door het diepste lijden moeten." Jesaja sluit zijn ogen. 't Is hem te moeilijk. 't Gaat te zeer tegen menselijke verwachting in. Zal de Davidszoon in plaats van heerlijkheid, het lijden tot zijn deel krijgen? Wie kan dat vatten?

Maar God helpt zijn dienstknecht, om deze zware les te leren. Hij laat hem in een visioen die Allergetrouwste zien, in zijn lijden, dat Hij nog oneindig gedweeër draagt, dan Jesaja kon doen. De eeuwen die nog komen moeten, vallen weg. De profeet ziet het gebeuren, alsof het heden was; God maakt hem tot een toeschouwer langs de weg, die de grootste Davidszoon moet gaan. Jesaja's hart dreigt er onder te breken. Maar toch neemt hij na zijn ontwaken uit het visioen de schrijfstift en tekent op, wat hij gezien heeft.

„Hij was veracht, van de mensen verlaten, een man van smarten, bezocht door krankheid, als een, voor wie men het aangezicht verbergt. Hij was veracht, wij achtten Hem niet!

En toch: onze krankheden, Hij nam ze op zich, onze smarten, Hij droeg ze. Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld. De straf, die ons het heil brengt, was op Hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden."

Na dit lijden ziet Jesaja toch het licht weer gloren. 't Lijden is niet het laatste. Overwinning, verlossing zullen het loon zijn van het lijden en de Davidszoon zal een rijke erfenis ten deel vallen. En daardoor mag Jesaja ook nu zijn volk weer hoop en moed inspreken.

De bevrijding komt. „Want," spreekt God,

„bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijn genade zal niet wijken en mijn vrede wankelt niet. Met vreugde zult gij uitgaan en met vrede worden voortgeleid, bergen en heuvelen zullen voor u in gejubel uitbreken, alle bomen des velds zullen in de handen klappen en het zal zijn tot des Heren roem, tot een eeuwig, onverdelgbaar teken."

Daarna zwijgt ook deze Jesaja. Hij zinkt weg in vergetelheid, evenals zijn vorstelijke voorganger en naamgenoot. 't Ging ook niet om hem, om zijn roem als dichter. 't Ging om „Eeuwig Getrouw", om God, wiens woorden hij mocht uitzaaien in de grote wereldakker. Dat zaad is opgekomen en steeds nog draagt het vrucht. Tot een „eeuwig en onveranderlijk teken" van Gods genade en trouw.



Daniël

HET BOEK VAN HET NIEUWE VERBOND



1. DE WEGBEREIDER VAN DE KONING

Nu is al weer de kleine Joodse staat overgegaan in de macht van een andere bezetter. Assyrië heeft hier geheerst en Babylon; daarna het machtige Griekse Rijk; vervolgens waren het beurtelings Syrië en Egypte; nu zijn het de Romeinen, die Palestina bezet houden. Dat alles betekent vele eeuwen van onvrijheid voor het oude volk van God, hoewel het geroepen was, in naam van die God te heersen.

En nog steeds zijn er geen tekenen, dat de Bevrijder, de Beloofde, de Grote Davidszoon, spoedig zal komen. Eigenlijk lijkt zijn komst verder weg dan ooit. Er wordt vurig naar Hem verlangd. Maar... zou er wel plaats voor Hem zijn in dit land, dat niet alleen een koning, doch boven die koning ook nog een keizer heeft?

Op de belangrijkste punten hebben de Romeinen sterke vestingwerken gebouwd, want keizer Augustus, in Rome, wil rust hebben in zijn onmetelijk groot gebied. Daarom dreunen over de hele wereld de voetstappen van zijn soldaten. Overal ziet men hun strakke, gladde gezichten, die trots en hoog over de onderworpen volken heen kijken. Ook over de Joden, die in Palestina wonen. De Romeinen vinden zichzelf het belangrijkste volk van de aardbodem en ze laten dat terdege merken aan de onderworpen volkeren. De Joden echter weten, dat God hen heeft uitverkoren om het belangrijkste volk ter wereld te zijn. Daarom haten en verachten de Joden de Romeinen. En de Romeinen haten en verachten de zelfbewuste Joden. Toch is er betrekkelijk rust in het land, want de militaire bezetting is zwaar en iedere poging tot oproer wordt streng gestraft. Hoe graag zouden de Joden weer een vrij volk zijn, dat niemand naar de ogen behoeft te zien. Zoals in Davids en Salomo's tijd! Waar blijft de Grote Koning, die hen bevrijden zal? God heeft Hem beloofd, door de mond van vele profeten. Hij zal zeker komen, de

Redder, die Messias wordt genoemd. Hij zal op de troon van zijn vader David zitten en land en volk in eer herstellen. Duizenden verlangen hartstochtelijk naar de dag van zijn heerschappij, naar de glorie en de welvaart, die Hij schenken zal. Kwam Hij maar, 't wachten valt zo lang!

De priesters en de schriftgeleerden weten iets, dat helpen zal. „Hoe strenger wij onze godsdienstige wetten houden, hoe eerder de Beloofde kan komen. „Eeuwig Getrouw“ ziet dan, dat we vroom en ijverig zijn, en voor beloning zendt Hij ons de Messias.”

De priesters maken er zelfs nog nieuwe wetten bij, die niet in de oude boeken van Mozes staan. „Pas op, dat je dit niet doet! Pas op, dat je dat niet doet.“ 't Leven wordt er moeilijk door, aan alle kanten bang en gebonden. Want de priesters hebben strenge straffen vastgesteld, en wie de priesters tegen zich heeft, is er ongelukkig aan toe. De Romeinen spotten met al die Joodse godsdienstwetten. Voor hen bestaan alleen maar het bevel van de keizer en de straf van de keizer. Ze hebben in hun vaderland veel mooie, marmeren godenbeelden, maar hier in den vreemde is de keizer hun eigenlijke god. Daarom verachten de Joden hun onderdrukkers nog des te meer.

Er is een kleine partij illegale strijders in het land. Dat moet natuurlijk een groot geheim blijven, want het is levensgevaarlijk er toe te behoren. Ze wapenen zich in stilte en hitsen het volk tegen de bezetters op. Wie ontdekt wordt, wordt meedogenloos gestraft. Doch de illegalen blijven op hun manier doorwerken aan de bevrijding.

„Later mogen wij onder de Grote Koning dienen en tot hoge eer komen,” zeggen ze vol hoop.

Er zijn ook Joden, die vinden, dat ze het onder deze bezetter nog zo slecht niet hebben. Dat zijn voornamelijk de priesters en hun aanhang. „We hebben in ieder geval onze Tempel nog,” zeggen ze. „Die hoeven we niet te sluiten, we worden niet gehinderd in onze godsdienst. Onze Tempelpeestten worden druk bezocht en door heel het land hebben we onze leerplaatsen

en synagogen, waar het volk de wet kan horen. Dat alles mag van de keizer. En dat is toch iets goeds?"

Dan zijn er ook nog Joden, die met de bezetter meewerken. Ze nemen de winstgevende banen aan, in het bestuur of bij de belastingen. Maar dat zijn zulke onvaderlandse, verachtelijke lui, dat een echte Jood niet met hen wil omgaan. Ze zijn onrein, evenals de heidenen. Zelfs op een plaats bij de Tempelfeesten hebben ze geen recht en als de Grote Koning komt, zal Hij met hen zeker niet te doen willen hebben. De Messias is alleen voor de heel echte, vrome Joden.

Tussen al die vele mensen met hun verschillende inzichten wonen dan ook nog de eenvoudige vromen, zij, die vasthouden aan „Eeuwig Getrouw" en zijn beloften. Deze mensen verbazen en beangstigen zich over heel iets anders, dan over de hardheid van de Romeinse bezetting.

„'t Is anders dan vroeger," klagen ze. „'t Is nu zo heel anders dan in de tijd, waarvan de heilige boeken ons vertellen. 't Lijkt wel, of er een dikke scheidsmuur is tussen God en ons volk. 't Lijkt wel, alsof er geen verbinding meer is. Al meer dan tweehonderd jaar is er geen profetenstem gehoord. En Engelen, Gods Boodschappers, kennen we alleen uit oude, mooie verhalen. Zou God ons vergeten. . . . verlaten hebben?"

Tegen de priesters durven ze deze dingen niet zeggen. 't Zijn meest eenvoudige vissers, boeren of schaapherders. Ze zijn niet geleerd en ze kunnen nooit zo heel precies de vele moeilijke wetten houden. De priesters verachten dat ongeleerde volk. Maar zij verlangen het sterkst naar de Beloofde Koning. Zij verlangen het meest naar het grote, dat gebeuren gaat, wanneer God de verbinding weer zal hersteld hebben.

En zie, onverwachts wordt het eeuwenlange stilzwijgen, dat als een straf op het land drukte, verbroken. Neen, van Gods kant was er geen blijvende scheidsmuur. Hij is „Eeuwig Getrouw", die altijd zijn beloften vervult. 't Was alleen de vastgestelde tijd nog niet. Die tijd is nu aangebroken. God

zendt weer lichtende Boodschappers naar zijn volk. Die hen zien en horen, zijn verast en ontroerd. Maar ook. . . . bevreesd. 't Is zo vreemd en wonderlijk, deze verbinding met Gods ongeziene wereld.

De eerste, aan wie een van Gods Boodschappers verschijnt, is de oude priester Zacharias. Hij staat op die grote, gewichtige dag van zijn leven in de Tempel, bij het kleine, gouden reukoffer-altaar, waar hij de wierook van de avondgebeden ontsteken zal. De bidders zijn in de voorhof bijeen; tegelijk met de wierookgeur van het altaar stijgen hun gebeden omhoog tot God. Straks zal de priester terugkomen uit het Heilige en hen zegenen. Daarna zullen ze gerust huiswaarts gaan voor de nacht, veilig in Gods bescherming. Zacharias is ontroerd, nu hem de hoge eer te beurt valt, het reukoffer te ontsteken. Dat gebeurt slechts een paar keer in een priesterleven. Er is een zeer groot aantal priesters aan de Tempel verbonden; om de verschillende dienstverrichtingen wordt geloot en wie door het lot wordt aangewezen voor de dienst aan het reukofferaltair, voelt dit als een grote genade en betreedt het Heilige in bijzondere, verheven stemming.

Er hangt een plechtige stilte rondom de eenzame, oude priester, in zijn lang, witlinnen kleed. Hij heeft zijn ogen gesloten en zegt ook zijn avondgebed. Hij bidt om de ontferming van God, om de komst van de Grote Koning, de ware Davidszoon, die Israël zal redden van zijn onderdrukkers en het in de oude eer en glorie herstellen zal.

Hij opent de ogen weer. En dan — is hij niet meer alleen! Naast het altaar, waarboven de wierookdamp nog hangt, is een sterke lichtglod en in dat licht ontwaart hij een Gestalte, zoals hij nog nimmer heeft aanschouwd. Dat kan niet anders zijn, dan een Boodschapper van God, een Engel!

O, Zacharias hunkert naar een nieuwe openbaring, naar een nieuwe verbinding met God. Maar nu God hem een Boodschapper zendt, maakt het hem angstig. Afwerend heft hij de handen op. Hoor! nu

spreekt de Engel tot hem, vriendelijk en goed.

„Wees niet bang voor me, Zacharias! God heeft uw gebeden verhoord, de Koning komt. Uw vrouw zal een zoon krijgen, ge moet hem Johannes noemen. Hij zal een dienstknecht zijn van „Eeuwig Getrouw” en de wegbereider van de Grote Koning.”

Zacharias kan niet geloven, dat zoveel geluk mogelijk is.

Ze hebben naar de Koning verlangd. . . . nu komt Hij.

Ze hebben naar een zoon verlangd, ze hebben de hoop al opgegeven, ze zijn al oude mensen geworden; nu krijgen ze ook deze wens nog vervuld.

„Hoe. . . hoe kan ik zéker weten, dat het wáár is, wat Gij zegt,” stamelt hij. Maar de Engel zegt fier: „Ik ben Gabriël, de gezant van God! Ik spreek geen onwaarheden. Omdat gij echter mijn wóórden niet gelooft, zult ge een bewijs krijgen. Ge zult niet meer kunnen spreken, totdat uw zoon geboren is.”

De Engel verdwijnt uit Zacharias' ogen. Zacharias is weer alleen. De mensen in de voorhof hebben al lang hun gebeden gezegd. Waar blijft nu de priester met de avondzegen? Ze worden ongerust. Er zal de oude man toch niets overkomen zijn? Even naar binnen gaan en kijken? Dat is streng verboden, ze moeten nog maar afwachten.

Zie, daar gaan de zware gordijnen op zij. Bevreemd zien de mensen hun oude priester aan. Hij is bleek en ontroerd. Wat kan er met hem gebeurd zijn? Zie, nu wijst hij op zijn mond. Nu breidt hij de armen uit voor de avondzegen. Maar — er komt geen woord over zijn lippen. Hij laat de handen weer zakken; hij heeft de zegen gedacht, maar niet gesproken. De mensen gaan hoofdschuddend naar huis. Hoe vreemd is dit alles!

Spoedig is de tijd van Zacharias' priesterdienst nu afgelopen. Hij mag naar zijn huis gaan, in 't gebergte. Daar zal hij blijven, totdat hij weer opgeroepen wordt.

Als Zacharias thuiskomt, kan hij nog steeds niet spreken. Wat hij zijn vrouw

Elizabeth te vertellen heeft, moet hij op een leetje schrijven. Nu verheugt Elizabeth zich ook. Ze mag een zoon verwachten, haar hartewens zal in vervulling gaan. En — haar zoon zal iets heel bijzonders zijn!

„Wegbereider voor de Grote Koning!” Welk een grote eer heeft God voor haar weggelegd! En dat in haar ouderdom, na zoveel jaren van vergeefse hoop!

2. DE KONING NADERT

Ja, werkelijk, God hééft het grote stilzwijgen verbroken! Er komen méér verschijningen van Hemelse Boodschappers. Vijf maanden na de ontmoeting van Zacharias met de Engel, wordt Gabriël gezonden naar Maria, een jonge vrouw, die in Nazareth woont. Nazareth is een stadje in Galilea, de noordelijkste provincie van het land. Daar in Galilea is sedert de ballingschap veel vreemd volk komen wonen, dat zich met de Joden heeft vermengd. De Joden in Judea zien op dit gemengde volk met minachting neer. Ze spreken van het heidendistrict, waar nooit veel goeds vandaan komt. Doch in dat verachte heidendistrict woont iemand, die op heel bijzondere manier Gods dienaress mag worden. Op een zó bijzondere manier, als nog nooit iemand in Israël Hem heeft mogen dienen. Die ene uitverkorene is Maria van Nazareth. Ze is maar een heel gewoon meisje, dat bij haar ouders in huis woont en spinnen, weven en naaien heeft geleerd. Ze verzorgt met haar moeder het huishouden en ze maakt graag een praatje bij de stadsbron, waar de vrouwen 's avonds het water moeten halen. Ze is precies als alle anderen. En tòch heeft deze Maria iets, dat geen der andere vrouwen van Nazareth bezit. Ze is een afstammeling van Davids oude koningsgeslacht. De koningslijn, die van David over Salomo, Rehábeam en vele andere vorsten loopt, eindigt in háár. Neen, de afgehouden tronk van Davids koningsgeslacht is niet dood. De wortels leven nog,

er zit nog werking in. God zelf heeft hem bij het leven bewaard, om zijn belofte tot vervulling te brengen. Maar ach, wat kan een meisje, een jonge vrouw, te maken hebben met de belofte van het altijd-durend koningschap! De glorie van Davids huis is sinds lang verdwenen, zijn nazaten zijn gewone burgers geworden. En bovendien: is voor het koningschap niet een man nodig... een sterke held? Niet een Davidsdóchter... maar een Davidszóón? De vrouwen in Maria's omgeving overdenken deze dingen met zorg en bidden tot God om uitkomst. Ze spreken er niet veel over; de komst van de Beloofde lijkt immers zo ver verwijderd!

Maria heeft wel gehoord van de wondere ontmoeting, die Zacharias heeft gehad, want Elizabeth is haar nicht. Met haar ouders verheugt ze zich over de komst van de wegbereider. Als de wegbereider nadert, kan immers de Koning ook niet lang meer uitblijven?

Wanneer zal Hij komen en hoe zal 't dan gaan? Maria denkt veel en verlangend na over deze blijde dingen.

Maar — als Gods Boodschapper ook bij haar verschijnt, komt er toch een grote vrees in haar hart.

't Is het stille, hete middaguur, waarop niet wordt gewerkt. Maria zit in de kleine, beschaduwde binnenhof van haar huis en droomt stil voor zich heen over de grote dingen, die gebeuren gaan.

En dan — verschijnt ook bij haar de in licht gehulde gestalte van de Engel Gabriël. Maria ziet hem staan, slaat de handen voor de borst en wijkt achteruit. Ze is bang. Wanneer ze echter de woorden verneemt, waarmee de Engel haar begroet, wordt haar angstige schrik nog groter. Hoor, wat hij zegt!

„Ik groet u, Maria. God is met u. Gij zijt zeer begenadigd.“ Maria weet het uit de geschiedenis van haar volk: dit zijn de begroetingswoorden, waarmee in vroeger dagen profeten, richters en koningen geroepen werden tot hun schone, maar zware dienst voor God. Wie deze woorden hoor-

de, uit Engelenmond, werd tot een hoge taak geroepen, die hem zijn rust, zijn leven zelfs kon kosten!

Maar hoor! de Engel spreekt reeds verder!

„Vrees niet, Maria, want God heeft u uitgekozen uit alle vrouwen, om de moeder te worden van de Beloofde, de Grote Koning. Ge zult een zoon krijgen, die ge Jezus moet noemen. Hij zal Koning zijn op Davids troon en aan zijn Koningschap zal geen einde komen.“

Heel stil wordt het in en om Maria. 't Is, alsof alles wacht op het antwoord, dat zij geven zal. Mag zij de moeder van de Koning zijn? Als Gods Boodschapper het haar niet zelf kwam zeggen, zou ze het niet kunnen geloven. Maar nu... God wil het zo. De Koning komt en zij zal zijn moeder zijn. Ze buigt haar hoofd en fluistert haar antwoord:

„Zie, ik ben Gods dienstmaagd. Laat het alles gebeuren, zoals God het wil.“

Nog even laat de Boodschapper zijn klare Engelenblik op Maria rusten. Is het vreugde? Is het eerbied? Is het ook... medelijden? Weet hij reeds, hoeveel Maria zal moeten lijden door de taak, die ze nu deemoedig op zich neemt?

Dan gaat hij heen en laat haar achter met haar wonderbaar geheim. De hof is leeg en stil en loom-warm als te voren. Met verbaasde ogen ziet Maria om zich heen. Hoe is haar leven in dit ene korte ogenblik veranderd! Er heeft een Engel tot haar gesproken! Diep bergt ze zijn woorden in haar hart. Nu heeft zij haar Geheim. Dat is ook diep in haar hart verborgen. O, Maria weet zeker, dat het voorlopig een diep geheim moet blijven! Dit land, Palestina, heeft immers een koning! Koning Herodes, die door de keizer in Rome is aangesteld om over Israël te regeren. En deze Herodes is zo wantrouwend en wreed, dat hij zijn eigen zoons heeft laten ombrengen, uit vrees, dat ze hem van de troon zullen afwerken. Als Herodes te weten kwam dat er een nieuwe koning in aantocht is, zou hij zeker ook Maria laten doden. Maar haar ouders, en

Jozef, haar verloofde, moeten het weten. Jozef wil ook Gods dienaar zijn; hij zal haar helpen en beschermen, zoveel hij kan. En dan is er nog iemand, die het Geheim mag weten. Maria reist naar het stille bergdorp en vertelt het aan Elizabeth, haar nicht. Verbaasd en ontroerd zien de oude en de jonge vrouw elkaar aan. „Jij! Maria! de moeder van mijn Koning!“ „Jij! Elizabeth! de moeder van zijn wegbereider!“ Een ogenblik is het, alsof er niemand anders meer op de wereld is, dan alleen zij tweeën, door wie God zijn macht gaat tonen. En dan is de ontroering zo sterk, dat ze in gewone mensenwoorden niet meer spreken kunnen. Ze kunnen het alleen nog maar doen in een lofzang, die God hun te dichten geeft.

„De Redder komt! Bijna is Hij er al!“ zingen ze. „Nu gaat God ons geven, wat àl de profeten hebben beloofd: overwinning over onze vijanden en vrede en overvloed voor altoos.“

Na drie maanden reist Maria terug naar Nazareth. 't Is nodig, dat ze thuiskomt, want er is voor het hele land een tijd vol zorg en onrust aangebroken.

Keizer Augustus staat nu op het toppunt van zijn macht. Hij heeft zoveel bezette gebieden, dat hij er eerst eens goed orde op wil stellen. En dan wil hij ook precies weten hoeveel belastinggelden hij uit ieder gebied kan trekken. Want daar is het hem in de eerste plaats om te doen. Daarom vaardigt hij een wet uit, dat alle inwoners van zijn onmetelijk rijk ingeschreven, geregistreerd moeten worden, met hun bezittingen en hun belastingaanslag. Beambten zullen het land doorreizen en de inschrijving in orde maken.

In het Joodse land is veel onverdeeld familiebezit, wijngaarden en akkers, die volgens een oude wet niet verdeeld of verhandeld mogen worden. Daarom bepaalt de keizer, dat ieder naar zijn plaats van afkomst moet reizen. De familieleden moeten dan ter plaatse maar uitmaken, wat aan de een, en wat aan de ander toebehoort.

Dat wordt een reizen en trekken door het land! De mannen moeten hun werk in de steek laten en de vrouwen haar huishouding. Ze moeten gaan naar een dorp of een stad, waar ze dikwijls vréemden zijn. En waarvan moeten ze daar leven? Want denk niet, dat zo'n inschrijving spoedig klaar is! De ambtenaren haasten zich niet! En met de belangen van al die gewone mensen houden ze geen rekening. 't Kan maanden, zelfs wel járen duren. Wat een last en een zorgen! O, de mensen háten de keizer en zijn harde wetten. Maar ze móeten op reis gaan, daaraan helpt geen klagen en geen mopperen.

Maria en Jozef moeten zich ook gereedmaken. Ze moeten van Nazareth in het Noorden, naar Bethlehem in het Zuiden trekken. Want Jozef, de timmerman, is ook een nakomeling van koning David, die immers uit Bethlehem geboortig was, en daar de schapen van zijn vader heeft gehoed.

Met een hart vol zorgen sluit Jozef zijn werkplaats. Maria pakt wat kleren en proviand in. Dan nemen ze afscheid en trekken weg. Voor hoelang? Niemand die het weet. Maar dit is wel zeker: haar kindje zal niet in Nazareth, maar in het vreemde Bethlehem geboren worden.

Ja, maar het is niet alleen háár kindje! Het is in de eerste plaats Gods kind. En *God wil*, dat het in Bethlehem geboren zal worden. God gebruikt de machtige keizer Augustus en zijn harde wet voor zijn eigen bedoelingen. De Grote Koning, de Messias, móet in Bethlehem geboren worden. De Davidszoon moet komen uit Davids oude stad. Zo hebben het honderden jaren geleden de profeten reeds gezegd. Zo zal het gebeuren. De keizer móest deze wet maken, anders waren Jozef en Maria zéker niet op reis gegaan naar Bethlehem, waar ze niets te maken hebben. De machtigste wereldheerser is niet meer dan een knecht, een slááf in Gods dienst, zonder dat hij zelf het weet. Wie het hem durfde zeggen, die zou het zéker zijn leven kosten!

3. DE KONING GEBOREN

Daar trekken de mensen al, in lange, vermoeiende dagreizen, langs stoffige, zonnige landwegen, van dorp tot dorp, van rustplaats tot rustplaats. De wegen zijn vol van zulke trekkers, en er wordt heel wat gemord en gescholden. Jozef heeft voor zijn vrouw een ezeltje gekocht, nu kan ze langzaam rijden. Toch vermoeit haar de reis. Wanneer ze eindelijk, tegen de avond, in Bethlehem aankomen, is ze precies aan het eind van haar krachten. Waar zullen ze nu een huis vinden voor de nacht? Het oude stadje is al overvol, bij particulieren is geen plaatsje meer vrij. Wáár Jozef ook aanklopt en vraagt om onderdak voor zich en zijn vrouw, het wordt hem overal geweigerd. Wat nu gedaan? Naar de karavanserai, de pleisterplaats voor zwervers en doortrekkende reizigers? Jozef werpt een blik door de brede, open poort. In 't vierkant, tegen de oude muren, staan overal tentjes. 't Open middenvak wordt ingenomen door kamelen en vuil. Er is gekijf en geschreeuw, er hangt een vieze lucht van eetwaar en bezwete kleren. Jozef walgt er van. Neen, hier kan hij Maria niet brengen. Teleurgesteld wendt hij zich af. En toch — ze moet tot rust komen, ze heeft geen krachten meer. Er is haast bij. Is het niet om wanhopig onder te worden?

Daar voelt hij zich op de schouder tikken. Een baardig man met verweerd gelaat staat naast hem en ziet hem trouwhartig aan. „Nergens plaats voor haar?” vraagt een diepe stem. „Komen jullie maar met mij mee. Wij zijn 's nachts met de schapen op de bergwei. Je kunt onze stal krijgen, daar is niemand anders.”

Verrast gaan Jozef en Maria met de herder mee. Niet ver buiten Bethlehem is een overoude grotstal. Dit is niet vreemd voor de reizigers, overal in het bergland zijn zulke schuilplaatsen te vinden. In Nazareth is zelfs een hele straat van grotwoningen, waar de armste mensen wonen. Zelf behoren Jozef en Maria niet tot de allerarmsten, maar met deze grotwoning zijn ze

volkomen tevreden.

„Hooi en stro,” zegt de herder, terwijl hij aanwijst. „Maak haar een goed bed, ze is moe. Waar komen jullie vandaan?” „Uit Nazareth,” zegt Jozef. „Ik ben uit Davids geslacht.”

„Uit Nazareth?” zegt de herder. „Dat is een heel eind. De keizer jaagt de mensen maar op. 't Is een schandel! En waar blijven de betere tijden, die de profeten aan ons volk hebben beloofd?”

„Die komen heel zeker,” is Jozefs antwoord. „Wie weet, hoe spoedig al.”

„Ik hoop 't,” zucht de herder. Dan gaat hij heen, naar zijn kameraden met wie hij die nacht de wacht zal houden over de grote schapenkudde van Bethlehem. Rovers zijn er in deze verwarde tijden genoeg en ook komt er wel eens wild gedierte uit de bergen.

Stil en donker daalt de nacht over het land. Over de bergwei, over Bethlehem, over de grotstal. Wonderlijk, dat geen van al de slapende of wakende mensen vermoedt, dat dit een nacht van God gaat worden. Een nacht van God, waarvan vele geslachten later nog zullen spreken en zingen als over de heilige nacht van Bethlehem.

In deze stille, heilige nacht wordt het Beloofde Kind geboren. Gods Zoon en Maria's Zoon. Gods kind en toch geen Engel, maar een mensenkindje van vlees en bloed. De langverwachte Koning, gekomen in een stal!

De grootste Davidszoon, liggend in een voederbak van de beesten.

De geboorte van dit kind is het belangrijkste, dat ooit op aarde is gebeurd. En toch geschiedt het heel in 't geheim, slechts enkele mensen weten van zijn komst.

Naar Hem hebben sedert het verloren paradijs alle vromen verlangend uitgezien, omdat God de Redder, de Hersteller toen reeds heeft beloofd. Van Hem hebben Abraham en Isaäk en Jacob geweten. Zij hebben het land Kanaän voor Hem in beslag genomen en voor Hem bewaard.

Van Hem heeft ook Mozes getuigd. Hij mocht aan het volk van God de levenswet-



De geboorte van het Kind

ten geven, opdat er een toebereid volk zou zijn om Hem te ontvangen.

Hem zag Bileam van verre, toen hij riep:
„Ik zie een ster uit Jacob opgaan! ik zie een scepter uit Israël verrijzen!”

Van Hem heeft koning David gezongen in zijn liederen en Gods belofte van het eeuwigdurend koningschap doelde op Hem. Ook de profeten hebben, ieder op zijn wijs, van zijn komst gezongen, zodat de klank van hun lied in vele harten doordrong en blijdschap en vertrouwen wekte.

Jesaja zingt:

„Een Kind is ons geboren,
een Zoon is ons gegeven.
De heerschappij is op zijn schouder
en zijn Naam wordt genoemd:
Wonderraad, Sterke God,
Eeuwige Vader, Vrededorst.
Groot is zijn macht op Davids troon,
zonder einde de vrede van zijn
koningschap.”

En zo zingt Micha:

„En gij, Bethlehem Efratha,
gij, kleinste onder Juda's geslachten!

Uit u zal Hij voortkomen,
die een heerser in Israël zal zijn,
wiens oorsprong is in de voortijd,
in overoude dagen.”

Nu, in deze stille, donkere nacht, is Hij dan gekomen, in deze schapenstal, om Gods werk, het werk van zijn Vader te doen. Reeds bij zijn geboorte lijdt Hij onder de schuld van zijn voorvaderen; hun ontrouw maakte, dat Hij in een stal geboren wordt, in plaats van in een koningshuis. Zo zal Hij steeds boeten voor de zonden van zijn volk, voor de zonden van heel de mensenwereld. Hij zal het gehoorzaam dragen. Altijd zal Hij gehoorzaam zijn aan God, zijn Vader en diens wil ten uitvoer brengen. Zonder weifelen, zonder mistasten, zonder opstandigheid, zonder zonde. Hij zal de diepe kloof, die er tussen God en de mensen gekomen is, overbruggen. Hij, die God en mens is, tegelijk. Hij zal in zijn mensenleven laten zien, hoe God is: vol ontferming over zijn arme, verlorengaanse wereld. In Hem zal God zelf met de mensheid verkeren, en zeggen: „Zie, zó ben Ik! Zie, zó ben Ik!” Daarom komt aan dit kindeke Jezus de ere naam toe, die de profeet Jesaja Hem reeds gaf:

Immanuël, „God met ons“. Daarom ook is zijn geboorte het grootste, dat er ooit op aarde is geschied; een nieuwe periode van de schepping breekt aan.

Nu echter is deze redder, Israëls Messias, nog een heel klein, pasgeboren kindje, waarvan slechts weinigen weten. En Maria van Nazareth mag zijn moedertje zijn. Zij mag Hem voeden en wiegen en verzorgen. Ze mag zijn kleertjes maken en Hem later leren bidden en Hem vertellen van God. Zij mag Hem grootbrengen voor zijn Vader in de Hemel. En Jozef mag haar daarbij helpen en beschermen.

Hoor, het Kindje schreit en wordt weer stil, wanneer Maria het heel voorzichtig tegen zich aandrukt, precies zoals alle moeders met haar pasgeboren kindertjes doen. Daarna pakt Jozef de lange strook wit linnen uit, die elke moeder klaar heeft liggen, wanneer ze een kindje verwacht. Meer heeft ze de eerste weken niet nodig, en van kleine kleertjes is geen sprake.

Evenals alle Joodse kindertjes wordt ook het kindeke Jezus in deze doek gewikkeld en stevig vastgebonden. De mensen in die tijd denken, dat een kind alleen recht van lijf en leden kan worden, wanneer het rondom stevig is ingepakt.

Maar nu moet Maria een poosje slapen. Waar zullen ze het Kindje zolang neerleggen? Thuis, in Nazareth, zou Jozef wel een mooi hangwiege hebben gemaakt. Dat hebben ze nu niet. Och, wat zijn ze toch arm en ontriefd door die opgedrongen reis! Jozef ziet zoekend om zich heen in zijn grotwoning. Kijk eens, daar staat een voederbak van de dieren, een kribje van stevig gevlochten mandwerk op vier pootjes, twee bij twee gekruist. Zou dat niet een geschikt wiegeje voor het Kindje kunnen zijn?

Hij zet het dicht naast Maria's rustbed, legt er eerst een armvol hooi in en vouwt dan zijn eigen mantel vele malen dubbel op het hooi. Daarop kan het kindje zacht liggen en slapen.

Maria kijkt naar Jozefs zorgen met een gelukkige glimlach. Dan slapen ze spoedig in, zij en haar Kindeke. Maar Jozef zit bij

hen, klaar wakker, als een trouwe wachter bij zijn schat.

4. ZIJN EERSTE ONDERDANEN

Buiten, op de bergwei, hebben ook de herders zich gereedgemaakt voor de nacht. Er gloeit een houtvuur, want de nachten zijn hier kil. Daar zitten ze nu omheen, diep gedoken in hun wijde mantel, die alleen de gezichten vrijlaat. Ze staren in de grillige vlammetjes en de ene herder vertelt in korte woorden, hoe hij de lege grotstal heeft afgestaan aan een paar mensen, die geen raad meer wisten. „Bethlehem zit zo vol,“ zegt hij. „Er zijn hier nog nooit zoveel mensen bij elkaar geweest. Er zijn er velen bij uit Davids geslacht.“

„Zo, zijn er nog zoveel Davidszonen over,“ zegt een andere herder. „Nu begrijp ik, waardoor 't zo vol loopt in Bethlehem.“ En dan praten ze vanzelf over de gevreesde Herodes en het bevel van de keizer en over heel de verwenste Romeinse macht. Daarna komen ze op de beloofde Redder, die zij Messias noemen, de Grote Davidszoon, naar wie steeds meer mensen verlangend uitzien. De oudste herder, die goed thuis is in de Schriften, zegt een paar profetische spreuken op. De anderen knikken zwijgend. Herders zijn gewoonlijk geen mensen, die veel en druk praten; daarvoor zijn ze te zeer aan de eenzaamheid gewend.

Op korte afstand ligt de schapenkudde, dicht op elkaar gedrongen tegen de nachtkilte. En om herders en schapen is de grote, stille nacht.

De bergen vormen een zwarte muur, de dorre graspluimen ritselen zacht, oneindig hoog flonkeren de sterren. 't Is moeilijk, om niet mee in te dommelen met zoveel rust om je heen. 't Is een nacht als altijd, evenals 't ook bij Zacharias' reukaltaar en in Maria's binnenhof gewoon was, als altijd. Maar — het is de nacht, waarin Maria's Kind, de Redder, geboren is.

Opeens verschijnt voor de verbaasde

DE KLEINE GROTE KONING IN DE TEMPEL

ogen van de herders een helder licht, dat uit de hoge sterrenhemel schijnt te dalen. Snel nadert het de herders, de glans wordt verblindend, zodat ze verward de arm met de wijde mantelmouw voor de ogen slaan. Wanneer ze het daarna weer wagen te kijken, ontwaren ze een lichtende Gestalte, die hen aanziet. Dat is te veel voor de eenvoudige mannen. Ze werpen zich op de knieën, de handen geheven, alsof ze om genade vragen. Een grote angst beeft in hun starende ogen.

Maar hoor! Daar spreekt de Gestalte tot hen. Woorden, zoals nog nimmer op aarde zijn gehoord.

„Vreest niet voor mij, want ik breng een goede boodschap, voor u en voor het hele volk. Namelijk dat heden is geboren de Redder, de Messias, in de stad van David. En hieraan zult ge Hem herkennen: ge zult een kindeke vinden, in doeken gewonden en liggende in de kribbe.” De Engelenstem zwijgt. Maar dan is daar plotseling een ruisen en zingen in de lucht, dat de herders het hoofd hoger opwaarts doet heffen. Daar zien ze vele lichtende gedaanten bewegen en nu verstaan ze ook de woorden van het Engelenlied.

„Ere zij God in de hoogste hemelen,
en vrede op aarde onder mensen van zijn
welbehagen.”

Het ruisen en zingen houdt op, het wonderlicht verdwijnt, de Boodschapper is heengegaan. Donker en dromerig is de nacht, als te voren. Langzaam richten de herders zich op en zien elkander aan.

„Dat was een Engel,” zegt de oudste herder met bevende stem.

„Ja,” zegt een ander, terwijl hij weer opziet naar de donkere hemelboog.

En een derde zegt zacht:

„Laten we niet praten, maar naar Bethlehem gaan en zien, wat daar is gebeurd. Er zijn maar twee mensen, die vannacht hun kind in een kribbe kunnen leggen. Ik weet 't, waar we moeten zoeken. Kom meel!”

„En de schapen?”

„'t Is immers niet ver en we zijn zó terug. Bovendien is dit van meer belang dan de

schapen. Een Engelenboodschap! De Messias! Kom meel!” Daar gaan ze al over het donkere, oneffen veld, het kortste voetpad naar Bethlehem.

Haastig treden ze hun stal binnen en zien terstond, dat ze goed geraden hebben. Daar ligt een pasgeboren kindje, gewikkeld in een linnen doek, in de biezen voederbak. De moeder ligt er naast met stralende ogen en Jozef zit er bij en ziet de ruige herders een beetje wantrouwend aan. Die vertellen nu hoe het komt, dat ze zo onverwachts komen binnenvallen. Ze spreken van de Engelenboodschap en het Engelenlied en ze zien Maria nog blijder worden, terwijl Jozef gerustgesteld met zijn hoofd knikt. Daarna werpen ze schuchter een eerbiedige blik in het kribje, waar het kindje rustig slaapt, precies als alle andere pasgeboren kinderen, die ze kennen. En toch — dit kind is de Langverwachte, de Koning, de Messias! God heeft het hun zelf laten zeggen. Een grote, goede tijd is aangebroken.

Dan verdwijnen de herders weer even haastig als ze gekomen zijn. Ze denken aan hun kudde, die alleen op de donkere bergwei is. En hoewel ze anders zwijgzame mensen zijn, praten ze nu druk met elkaar over wat er in deze wondernacht is gebeurd.

Maria sluit haar ogen weer. Ze slaapt niet. Ze is bezig de Engelenboodschap en het Engelenlied diep in haar hart te verbergen. Dat zal ze voortaan doen met alles, wat haar kindje betreft.

5. DE KLEINE GROTE KONING IN DE TEMPEL

Er zijn bij het Israëlietische volk twee plechtigheden voor de pasgeboren jongetjes. De eerste is reeds, wanneer zo'n jongetje acht dagen oud is. Dan ontvangt hij het teken, dat hij een echte Israëliet is en op die dag krijgt hij meteen ook zijn naam. Jozef en Maria behoeven naar een naam voor hun Kindeke niet meer te zoeken. Hun Kind moet Jezus heten, zoals de

BUITENLANDS BEZOEK VOOR HET KONINGSKIND

Engel reeds te voren aan Maria heeft gezegd. Jezus. Dat is de nieuwe vorm van de oude naam Jozua. Het is de naam voor een dappere, sterke held, voor een verlosser van zijn volk.

De tweede plechtigheid is het brengen in de Tempel, om het jongetje aan God te wijden. Alle ouders doen dat met hun eerstgeboren zoon, dat is een vaste wet en moet na zes weken gebeuren. En zo gaan dan ook op een dag Jozef en Maria met het Kindeke op weg naar Gods huis in Jeruzalem. Ze gaan met vreugde, maar ook met zorg in hun hart.

Hoeveel mensen weten al van de wonderbare dingen, die er zijn gebeurd? Hebben de herders te veel gepraat? Weet misschien ook de wrede Herodes al van hun kleine, kostbare schat, die de langverwachte Koning is? Maria verstopt haar Kindje onder de wijde doek, die ze omgeslagen heeft en dan gaan ze schuchter de Tempel binnen. Daar tonen ze hun jongetje aan de priester. Die neemt het van hen over en heft het omhoog alsof hij het God wil aanbieden. Dan geeft hij het hun terug. Ze offeren nog een paar duiven, die ze op het Tempelplein hebben gekocht en willen haastig weggaan, terug naar hun veilige woning, vèr van de mensen.

Maar — eerst wacht hun in de Tempel nog een verrassing. Een blijde... maar ach, tegelijk ook een gevaarlijke verrassing, waarvan ze schrikken. Daar staan een bejaard man en een stokoude vrouw, Simeon en Anna, die het grootste deel van hun dagen in de Tempel doorbrengen. Ze zijn daar, alsof ze op iemand wachten. Dat doen ze ook. Simeon heeft een mooi geheim met God. Hij zal het nog beleven, dat de Grote Koning komt; hij zal niet sterven, eer hij met eigen ogen die Koning heeft gezien. Nu wacht hij in de Tempel, iedere dag opnieuw. Want zal de Koning niet zijn eerste gang naar de Tempel maken, naar het Huis van God, in wiens Naam Hij heersen mag? En nu is het zover. God opent de verlangende ogen van Simeon. Hij ziet Maria en haar Kindje, anders dan de andere

mensen haar zien. Hij ziet, dat dit Kind de verwachte Koning is. „Mag ik uw Kindje even zien?” vraagt hij ontroerd.

Voorzichtig slaat Maria haar doek op. Zie, daar ligt haar zoon, veilig in haar moederarm.

„Geef het mij even; even maar,” vraagt de oude man.

Dat kan Maria niet weigeren. Ze reikt hem haar Kindje over en Simeon drukt het tegen zijn hart en laat het aan Anna zien. Dan heft hij het op zijn armen en roept luid:

„O God! Nu is mijn grootst verlangen vervuld! Nu hebt Gij uw beloften vervuld. Mijn ogen hebben het Licht gezien, dat over Israël en over alle volken zal schijnen. Nu kan ik in vrede sterven.”

De oude Anna staat er naast met tranen van geluk in de ogen. Maar Maria en Jozef zijn verbijsterd van schrik, nu hun geheim, het geheim van hun Kind, zo luid wordt uitgezegd voor alle mensen. En toch, er gebeurt niets! God houdt zijn beschermende hand over zijn Kindje Jezus uitgestrekt. Door niemand bedreigd verlaten Maria en Jozef de stad vol gevaren. Wat zijn ze gelukkig, wanneer ze weer in hun veilige woning zijn en het Kindeke rustig in zijn kribje ligt! Maar Maria bergt ook de lofzang van de oude Simeon diep in haar hart. Bij de Engelenboodschap en het Engelenlied.

6. BUITENLANDS BEZOEK VOOR HET KONINGSKIND

Met het inschrijven voor de belastingen vlot het niet erg. De ambtenaren zijn nog niet eens in Bethlehem aangekomen. Waarschijnlijk zullen Jozef en Maria met vele andere vreemdelingen nog geruime tijd in Bethlehem moeten blijven. Daarom richten ze de grot in als hun huis en Jozef ziet om naar timmerwerk. Hij wil werken en de kost verdienen voor zijn gezin.

Enkele weken gaan rustig voorbij. Maria

BUITENLANDS BEZOEK VOOR HET KONINGSKIND

en Jozef beginnen zich veilig te voelen in Bethlehem. Over het Kindje Jezus wordt niet anders gesproken dan over alle kinderen, die in deze tijd geboren worden. Het geheim is goed bewaard. Niemand denkt er trouwens aan, dat het kindje uit de grotwoning iets te maken zou kunnen hebben met de Grote Koning! „De Messias,” zeggen de mensen, „komt met macht en pracht en met een groot overwinningsleger. Hoe zou Hij anders de Romeinen kunnen verslaan? Als Hij komt, merken we het wel. Er zullen wel bazuinen blazen en zeker zal er een groot gejuich zijn.”

Maria vindt het eigenlijk heel gelukkig, dat de mensen zo denken. Des te veiliger is haar Kindeke.

Zo gaan de dagen en weken voorbij. Maar dan gebeurt er iets, dat wél schokkend is en dat grote, droeve gevolgen heeft.

In een ver land, oostwaarts van Palestina, tussen de Eufraat en de Tigris, wonen geleerden, die gewend zijn, de sterrenhemel te bestuderen. 't Is verwonderlijk, hoeveel ze daarvan weten. Niet alleen als geleerdheid, maar als deel van hun godsdienst. Ze kennen de namen der sterren en hun gang langs het donkere hemelgewelf. En wat een Israëliet in de profetische boeken vindt, mededelingen van God, lezen deze geleerden uit de loop van de lichtende sterren. In hun oude, wijze boeken staat alles, wat in de loop van vele eeuwen aan sterrenwijsheid werd verzameld. Er zijn gelukssterren en onheilssterren. Er zijn sterren met een roodachtige gloed, die oorlog en rampen aankondigen en er zijn ook heldere sterren, die van goede en blijde dingen spreken. En dan zijn er nog de grote, glanzende dubbelsterren, de koningssterren. Die ziet men niet zo vaak aan de hemel verschijnen. Als ze er zijn, is er ergens een zeer voorname koningszoon geboren. Dat staat ook in de boeken.

Op een avond zijn de wijze mannen weer bijeen in hun uitkijktoren, boven op de tempel, en beschouwen de sterrenhemel. Daar is juist een heel grote, heldere ster boven

de horizon gekomen. Met de sterkte en de gloed van twee sterren. Verrast wijzen de geleerden elkaar op die ster.

„Ziel! ziel! een koningsster!” roepen ze vol verbazing. „Laat ons in de boeken nakijken, bij welk land die ster behoort.” Ze zoeken en lezen en vinden, dat de ster behoren moet bij Palestina, het land der Joden. Nu wordt hun verrassing nog blijder. Ze weten wel, dat de Joden reeds eeuwenlang een grote Koning verwachten, die hun vrijheid en vrede zal brengen, en niet alleen aan de Joden, maar aan alle volken, die Hij aan zich onderwerpen zal. Zij zelf hebben ook met spanning uitgekeken naar zijn komst. Nu is de Koning er! God vertelt het hun door de sterrentaal. De wijzen verheugen zich en worden zeer nieuwsgierig. „Kom,” zeggen ze, „laten we er heengaan; laten we geschenken meenemen en die jonggeboren Koning begroeten!”

Zo gebeurt het dus dat de wijzen kort daarna op reis gaan met een vorstelijke stoet van bedienden, kamelen en bagage en natuurlijk zoeken ze de nieuwgeboren Koning in de hoofdstad, in Jeruzalem! De mensen in Jeruzalem kijken vol bewondering naar de prachtige vreemdelingen. Maar van een koningskind weten ze niets.

„Ga toch eens in het paleis vragen,” zeggen ze tenslotte spottend, „misschien weet Herodes er iets van.”

De wijzen vinden het vreemd. Er behoorde toch vreugde en feest in de stad te zijn ter ere van de koningszoon! En hier is niets dan spot en onwil! In het paleis van Herodes is 't al precies eender. Neen, hier is geen koningskind geboren! Hoe komen de vreemden bij die onzin!

Maar dan — dan toont Herodes opeens toch belangstelling. Wanneer de wijzen deze koning gekënd hadden, dan waren ze bang geworden door deze belangstelling. Dan waren ze haastig wéggevlucht van de wrede valsaard! Ze wéten echter niet, hoe gevaarlijk Herodes is. Ze vertellen hem alles, wat ze weten. En ze vragen hem alles, wat ze niet weten.

„Waar vinden we hem nu? We willen

BUITENLANDS BEZOEK VOOR HET KONINGSKIND

hem begroeten en geschenken brengen. Daartoe hebben we deze reis ondernomen." Zeker, Herodes wil hen helpen.



De ster blijft stilstaan boven de grot

„Wij hebben in dit land ook onze wijze mannen,” zegt hij. „Ik zal ze hier ontbieden, met hun heilige boeken. Zij kunnen u ongetwijfeld alle inlichtingen geven, welke u wenst.”

Daar komen de Joodse wijzen, de schriftgeleerden, al aan. Heel onderdanig groeten ze; en vernemen Herodes' wens. Het antwoord hebben ze snel gereed. Ze kennen de profetische woorden al zo lang uit hun hoofd.

„In Bethlehem, de oude Davidsstad, zal eenmaal de Grote Koning, die wij Messias noemen, geboren worden. Dat hebben de profeten voorspeld.”

En Herodes, de valsaard, zegt met een buiging:

„Gij hebt het gehoord. Gaat dus naar Bethlehem, daar zult ge het koningskind vinden. Als ge het gevonden hebt, waarschuwt mij dan. Ook ik wil hem mijn hulde brengen.”

De schriftgeleerden zijn met veel strijkages weer vertrokken. Zij denken er niet aan, om het koningskind te gaan zoeken. Ze zouden trouwens niet eens dŭrven, voor Herodes!

Ook de wijzen uit het Oosten nemen nu afscheid. Ze vragen de weg naar Bethlehem, kopschuddend waggelen hun kamelen de stadspoort uit. Tegen de avond zien ze de witte huizen van het oude stadje. Een koninklijk paleis behoeven ze daar niet te zoeken. Maar — in welk van al die gewone



huizen zal dan het kindeke gehuisvest zijn?

Daar zien ze bij het snelle invallen van de donker opnieuw de schitterster, die hun ook zijn geboorte heeft gemeld. Nu is het raadsel voor hen opgelost. Natuurlijk zal

BUITENLANDS BEZOEK VOOR HET KONINGSKIND

de koningsster schijnen boven het huis van het koningskind!

En zo gebeurt het, dat een deftig, buitenlands reisgezelschap stilhoudt voor de grotwoning van Jozef en Maria. De kamelen knielen, de koninklijke reizigers stappen af, bagagezakken worden afgeladen en geopend. Lantarens worden ontstoken; de sterrengelerden treden de grot binnen en begroeten het Kindeke en zijn moeder. Er is geen schaduw van twijfel in hun hart of dit Kindeke is het gezochte. Verwonderd ziet Maria de deftige bezoekers aan. Onwillekeurig slaat ze haar arm vaster om haar kleine schat heen.

Jozef, de trouwe wachter, staat achter haar en ziet peinzend toe. Wat willen deze vreemden!

De eerste wijze zet een sierlijk bewerkte doos, vol munten en gouden sieraden, aan Maria's voeten neer.

„Goud voor de Koning,” zegt hij, terwijl hij een hoofse kniebuiging voor haar kindje maakt.

Dan treedt de tweede wijze naar voren. Hij draagt een kostbare vaas, waaruit een zoetprikkelende geur opstijgt, die aan Tempel en altaar en gebeden doet denken.

„Wierook voor de opperpriester,” zegt hij eerbiedig, terwijl ook hij zijn knieën voor het Kindje buigt. In zijn land is de koning meteen ook opperpriester van de tempel; daarom denkt hij, dat het hier ook wel zo zal zijn. Jaren later zal blijken, dat hij goed geraden heeft.

Daarna treedt de derde wijze uit de schaduw naar voren. Hij draagt een albasten kruik met balsem, de duurste, die er is, gemaakt uit het sap van de mirreplant. Ook dit geschenk legt hij neer aan de voeten van Maria en het Kind.

„Mirre voor de Koning, die sterven zal,” zegt hij zacht en maakt een diepe buiging.

Zo brengen de wijzen hun hulde aan de priester-Koning, die ten dode is gewijd. Het Koningskind, dat zijn leven als verschoppeling in een stal begint, zal ook verder moeilijke wegen moeten gaan. Hebben de

wijzen, die gewend zijn, in verre verten te staren, reeds iets gezien van de lijdensschaduw? Of laat God hen, als zijn boodschappers, dingen zeggen en doen, waarvan ze zelf de bedoeling niet begrijpen? Maar het slot van de hulde maakt Maria bedroefd. Moet er bij haar Kindje nu reeds aan de dood worden gedacht? Ze heeft toch al zoveel angsten om Hem uitgestaan. Neen, haar Kind moet leven en groot worden en zijn Koningsmacht aan Israël openbaren!

De wijzen gaan weer heen en laten op het veld hun reistenten opslaan voor de nacht. Maar de slaap wil niet komen. Ze hebben in hun lange leven heel wat mensenkennis opgedaan. Ze vertrouwen Herodes niet. En zelf hebben ze hem beloofd, dat ze berichten over het Koningskind zullen brengen! Wat een moeilijkheden, aan 't eind van hun reis! Tenslotte vallen ze toch in slaap, en in die slaap vertelt God hun zelf, wat ze moeten doen. In hun droom verschijnt een Engel, die hen waarschuwt. „Keert niet terug naar Jeruzalem en boodschapt het Herodes niet, want hij wil het Kindeke doden.”

Al heel vroeg in de morgen is in het tentenkamp alles in rep en roer. Haastig breekt het reisgezelschap op. Herodes is plotseling hun vijand geworden. Hoe eerder ze uit zijn land weg zijn, hoe beter het is. Ze vertrekken langs een andere weg, dan ze gekomen zijn. Eerst wanneer ze na een straffe rit de grens zijn gepasseerd, durven ze rusten en op adem komen. Hier zijn ze veilig voor Herodes, de valsaard.

Daarna reizen ze weer verder. Als een stille blijdschap nemen ze het mee naar hun land, dat zij de jonge Koning met hun kostbare geschenken hebben gehuldigd. En — dat ze hem door hun vlucht ook hebben mogen helpen. Zij, de vreemdelingen, mochten dit doen. Terwijl zijn eigen volk, terwijl koning Herodes. . . .

Ach, de wijzen zijn vol zorg over het lot, dat dit Koningskind wacht!

7. GEEN PLAATS VOOR DE LANGVERWACHTE

Ook Jozef kan die nacht de slaap niet vinden. Hij ziet steeds scherper de gevaren, die door het bezoek van de Oosterse wijzen opeens zo heel groot zijn geworden. Heel Bethlehem weet van hun bezoek. Heel Bethlehem kent nu het geheim van Maria's Kind, dat Hij de geboren Koning der Joden is. Maar ook... Jeruzalem! Ook... Herodes, de valsaard, de moordenaar, die waanzinnig is van afgunst en angst. O, wat wordt het bang en gevaarlijk om Maria's Zoon. Hoe kan een eenvoudig mens als Jozef daar nog tegen op! Als hij eindelijk toch in slaap valt, merkt hij, dat God zelf zijn hand beschermend over het Kindeke houdt uitgestrekt. God zendt aan Jozef een droom. Naast zijn harde rustbank ziet hij een Engel staan, die hem ernstig en dringend aanziet. „Jozef! Jozef! Vlucht! Vlucht met het Kindeke en zijn moeder! Herodes wil het Kindeke doden! Vlucht, Jozef! Vlucht naar Egypte!” Zo klinkt de Engelenstem in Jozefs droom. Onmiddellijk is hij



Op weg naar Egypte

klaar wakker. Hij begrijpt, dat hij deze waarschuwing moet gehoorzamen. Zacht wekt hij Maria en samen pakken ze in, wat ze nodig zullen hebben. Dan bergt Maria haar slapend Kindeke weer onder haar wijde, warme mantel. Sterk en beschermend houden haar moederarmen het omsloten. Ze is gereed voor de lange reis.

Gelukkig hebben ze het ezeltje nog. Daarop kan ze nu rijden en Jozef zal het voortdrijven, want een verre, verre weg ligt voor hen. Bij het aanbreken van de dag zijn ze al een eind zuidwaarts, in de steppe van Judea, waar zelden een mens komt. En steeds trekken ze verder, totdat ze het veilige Egypte hebben bereikt. Verder behoeven ze niet te gaan, want hier heeft Herodes geen macht. In Egypte vestigen ze zich en leven de eerste tijd van het goud, dat de Oosterse sterrenwijze hun geschonken heeft. Voor hoelang ze daar wonen? Dat weet God alleen.

En Herodes? De wreedaard, die in Jeruzalem op de troon zit? Hij wacht op zijn Oosterse bezoekers, de hele volgende dag. Ze komen niet. Dan dringt het tot hem door, dat ze hem doorzien hebben. Dat maakt zijn boosheid nog groter en gevaarlijker. Nu zal hij zijn gang gaan, onbarmhartig, zoals hij dat al zijn regeringsjaren heeft gedaan. Want de jonggeboren Koning, de Davidszoon, moet worden gedood. Niemand mag aanspraken op de troon doen gelden, dan Herodes alleen! Hij stuurt een troep ruwe soldaten naar Bethlehem en laat alle kleine kinderen onder de twee jaar doden.

Dat is een vreselijke dag voor Bethlehem. Het gehuil en geklaag van de moeders wordt tot ver op het veld gehoord. Spookachtig klinkt het nog door het duister van de nacht. De eenzame herders op hun bergweide horen het ook. Ze huiveren.

„Hoor! hoor!” fluisteren ze schuw. „Rachel, onze stammoeder, is uit haar graf gekomen, om te zien, wat hier gebeurt. Ze dwaalt om de stad. Hoor! ze weent over haar vermoorde kinderen!”

Maar bij al dit akelige weten de herders ook iets moois, dat hen blij maakt.

GEEN PLAATS VOOR DE LANGVERWACHTE

„Hèt Kind, waarvan de Engelen zongen, is in veiligheid,” fluisteren ze. „De grot was leeg vanmorgen. Jozef is gevlucht met Maria en het Kind. 't Is wel zeker, dat ze nu in veiligheid zijn. Ik zag de sporen van hun ezel, ze wezen zuidwaarts, naar de woestijn van Judea.”

Ze willen doen, wat ze kunnen, om het Kind Jezus te helpen. Daarom spreken ze met niemand over wat ze weten. Zwijgend wachten ze af, hoe het verder zal gaan.

Herodes, die anderen zo nameloos leed heeft aangedaan, krijgt kort daarna zelf een vreselijke ziekte. Onder onduldbare pijnen sterft hij langzaam weg. Niemand heeft medelij met hem. „'t Is zijn straf,” fluisteren de Joden. Toch duurt het nog drie jaar, eer hij sterft.

Als dit bericht eindelijk ook in Egypte is doorgedrongen, weet Jozef, dat hij nu wel weer naar zijn vaderland kan terugkeren. Hoe verlangen ze naar al het bekende en vertrouwde van Palestina! Ze nemen afscheid van hun Egyptische vrienden en komen hoopvol in Bethlehem aan. Jozef vindt, dat de Grote Davidszoon in Bethlehem, de oude Davidsstad, behoort te wonen.

Daar vernemen ze, dat prins Archelaüs zijn vader is opgevolgd als koning van Juda. Opnieuw slaat hun de schrik om 't hart, want iedereen weet, dat Archelaüs minstens even boosaardig is als zijn vader. Neen, ze zijn niet veilig hier, zo dicht bij Jeruzalem! Zo spoedig mogelijk breken Jozef en Maria weer op uit Bethlehem en trekken noordwaarts, naar hun oude woonplaats Nazareth in Galilea. Daar, in die beruchte uithoek van het land, zal 't veilig wonen zijn. En wonderlijk: door al dit reizen en trekken worden tòch weer profetenwoorden vervuld! 't Is om er stil van te worden, zoals God door alle gebeurlijkheden heen zijn plannen volvoert en zijn beloften houdt! Vele jaren geleden heeft een profeet gezongen: „Gij, Galilea, heideland! Het volk, dat in duisternis zit, zal een groot licht zien. Aan hen, die in doodschaduw wonen, zal het licht opgaan.” Jozef en Maria denken wel eens aan dit

profetenwoord. Maar het Kind Jezus, dat nu bijna vier jaar oud is, leeft rustig en onbezorgd over de ernstige dingen, die zich rondom zijn kostbaar leven afspelen. Hij speelt in de werkplaats van Jozef, de timmerman van Nazareth. Hij noemt Jozef „vader” en Hij vraagt naar alles, wat Hij niet weet. Zie, Jozef is bezig, een ploeg te repareren. De ploegen in Palestina zijn van hout, niet al te sterk, met slechts één ijzeren pin, die de akker moet openscheuren.

„Is de ploeg kapot, vader?” vraagt de kleine Jezus.

„Ja,” zegt Jozef, „de man van de ploeg is dom geweest, hij heeft achterom gekeken, terwijl hij aan 't ploegen was. Toen stootte de ploeg op een steen, die in de grond zat. Nu is de ploeg aan stukken en moet gemaakt worden.” Een andere keer kijkt Hij nieuwsgierig toe, hoe zijn moeder het brooddeeg kneedt. Kijk, nu doet ze het zout er in.

„Waarom moet dat, moeder?”

„Het zout trekt door het hele deeg; je kunt het niet weer terugvinden, maar het brood wordt er smakelijk van en bederft niet zo gauw.”

Ook staat Hij bij haar, als ze de schone was opvouwt. O weel daar zit een grote scheur in een werkkiepel van vader Jozef! „Mijn eigen schuld,” zucht Maria, „ik heb een nieuwe lap op een oude kiel gezet. Dat houdt niet, dat scheurt af.”

Och, en zie eens, daar loopt de hen met haar kuikentjes! Aan moeders hand staat Jezus naar de gele verenballetjes te kijken. Zie ze haastig lopen en rennen, om wat zaad te pikken! Maar hoor — wat is dat? Hoog in de lucht krijst een roofvogel. Meteen laat de hen haar lokroep horen, de kleintjes snellen toe en verbergen zich onder moeders sterke vleugels. Nu zijn ze veilig voor ieder gevaar. Met ernstige ogen ziet het Kind Jezus toe bij dit kleine bedrijf. Met zo ernstige ogen, dat Maria zich er over verwondert.

Hij wordt groter, Hij wordt een jongen, die niet meer angstvallig bij vader en moeder hoeft te blijven. Hij begint ontdekkings-

tochten te doen, buiten het stadje. Daar loopt Hij langs de akkers. Hij ziet, hoe tussen het koren het onkruid welig opschiet. „Ja, tussen het koren kun je niet wieden,” vertelt de boer, „dan vertrap je het een met het ander. Straks, in de oogsttijd, zoeken we het wel uit. Dan komt het koren in de schuur, maar 't onkruid verbranden we.” Jezus knikt ernstig. 't Lijkt, of Hij al deze levensdingen wegsluit in zijn hart.

Wat is er veel te zien en te beleven rondom Nazareth! De herders vertellen van weggelopen schapen en van rovers langs de weg, de boeren vertellen van hun oogst en de wijnbouwers laten Hem hun wijngaard zien.

In het voorjaar staan de velden vol van de prachtigste bloemen, die geen mens ter wereld kan namaken. Ook hun schoonheid bergt Jezus als een schat in zijn hart. Soms wordt er in een huis een kindje geboren en soms is er een bruiloft, soms ook een begrafenis; bij al die dingen zijn de kinderen van Nazareth aanwezig.

En dan is er ook de synagoge. Daar moeten alle jongens heen, om door de rabbi in de Wet te worden onderwezen. Ze leren daar verzen en spreuken en gebeden opzeggen in de oude Hebreeuwse taal, die in het gewone leven niet meer gesproken wordt. Al die dingen leert en doet Maria's Zoon gelijk op met de andere jongens van Nazareth. Maar dat is iets wonderlijks: van Hem, van Jezus, hebben de anderen nooit kwaad te wachten. Daarom houden de mensen van Hem en zien Hem graag. Verder denken ze over Hem niet na.

Het grote Geheim, dat Maria en Jozef samen met God hebben, wordt niet ontdekt. Ze zijn er blij om. De tijden zijn altijd nog zo gevaarlijk. En — hun Zoon is immers nog maar een kind! „Hij weet zelf nog niet eens, dat er een Geheim is,” denkt Maria gerust. „Als Hij volwassen is, dan — ja dan! Maar dat duurt nog vele, vele jaren!”

8. HET GEHEIM DOOR HEM ZELF ONTDEKT

De twaalfde verjaardag is voor alle Joodse jongens een dag, waar ze lang te voren naar uitzien. Van nu af aan worden ze tot de bijna-volwassen mannen gerekend. Ze krijgen de naam: zoon der Wet.

En — dat is het allerge wichtigste — ze mogen van nu af aan mee naar Jeruzalem, om de grote Tempelfeesten te vieren. Kleine kinderen mogen dat niet. Maar wie twaalf jaar is, is geen kleine jongen meer. Hij is een zoon der Wet geworden!

Uit Galilea gaan gewoonlijk niet veel mensen naar Jeruzalem om daar de grote feesten mee te vieren. De reis is tijdrovend en niet zonder gevaar in deze onrustige jaren. En ook is het de Galileeërs heel wel bekend, dat ze niet zeer gezien zijn onder de Judeese Joden. Die er gaan, voegen zich gewoonlijk aaneen tot een groot reisgezelschap, dat van pleisterplaats tot pleisterplaats trekt, en in steeds feestelijker stemming komt, naarmate ze Jeruzalem naderen.

Zo gaat ook ieder jaar een gezelschap uit Nazareth op reis, om in Jeruzalem het plechtige feest van Pascha te vieren. Pascha is en blijft 't gewichtigste feest van het jaar. Heel het Joodse volk is dan weer onder de indruk van het verleden, waarin „Eeuwig Getrouw” hen met sterke hand uit de slavernij verlost en hen deed terugkeren naar het vaderland, dat toen Kanaän heette en nu de naam Palestina draagt. Voornamelijk wordt herdacht, hoe in die laatste, beslissende nacht het bloed van een offerlam hen bewaarde voor de dood, die rondwaarde in Egypteland. Daarom worden met Pascha nog steeds vele, vele lammeren als offerlam geslacht en is er een plechtige familie-maaltijd, waarop een lam wordt gegeten met ongezuurde koeken en bittere kruiden.

Zo is Pascha een groot feest, vol heilige betekenis.

En nu, voor de allereerste keer, mag ook

HET GEHEIM DOOR HEM ZELF ONTDEKT

Jezus met zijn ouders mee opgaan naar Jeruzalem. Er zijn meer jonge zonen der Wet bij het gezelschap en meestal lopen die jongens met elkaar een heel eind vooruit. Er is zoveel te zien onderweg wat voor de oudere mensen al heel gewoon is geworden.

Jeruzalem is tijdens zulke feestdagen een dicht bevolkte stad. Alle bezoekers kunnen bij lange niet in de huizen worden ondergebracht. Velen kamperen maar zo op straat, tegen de muren aan. Soms roept een moeder luid de naam van haar kind, dat zoek is geraakt. Soms worden de mensen op zij geduwd door een kudde offerdieren, die naar de Tempel worden gedreven. Vaak blijven ze eerbiedig staan bij een bijzonder vrome rabbi, die op een straathoek overluid staat te bidden. En dikwijls maken ze angstig plaats voor een troep gladgeschoren Romeinse soldaten, die de orde moeten handhaven. Er kon wel eens oproer komen, wanneer er zoveel opgewonden Joden bijeen zijn. Daarom wordt de bezetting altijd extra versterkt bij gelegenheid van een feest en dreunen de Romeinse laarzen dreigender. De Joden mogen niet vergeten, dat ze een onderworpen volk zijn en dat hun land een gebied is onder vreemde macht.

Het Paschafeest duurt zeven dagen. Zolang kunnen de Galileeërs echter niet blijven. De heen- en terugreis neemt zoveel tijd in beslag! Ze vieren alleen de drie of vier hoofd dagen mee en ondernemen dan weer met elkaar de terugtocht.

Ook Maria en Jozef sluiten zich bij het reisgezelschap aan. Eigenlijk is Maria blij dat deze dagen voorbij zijn. Ze voelt zich niet veilig in Jeruzalem, nu Jezus bij haar is. Zijn geheim is tot nu toe zo prachtig bewaard gebleven! Wie heeft er erg in gehad, dat haar Zoon een Ander is dan de andere jongens? Niemand! Wel viel het ook sommige kennissen op, dat Hij met zo'n bijzondere, eerbiedige ernst in zijn ogen toezag, toen de offerlammeren werden geslacht. Gevraagd heeft Hij niets. 't Leek, alsof Hij alles volkomen begreep. Neen, Maria zal eerst gerust zijn, wanneer ze

weer in het veilige Nazareth zijn aangekomen!

„Waar is Hij nu? Waar is onze Jezus?” vraagt ze aan Jozef, wanneer ze de stadspoort door zijn.

„Die loopt bij de andere jongens,” zegt Jozef. „Hij is nu geen kleine jongen meer, moeder. Hij is nu een zoon der Wet. Je kunt Hem niet meer bij de hand houden.”

Maria zucht. Ze blijft ongerust. Jozef neemt 't zo gemakkelijk op, vindt ze. Maar o, wat is háár hart dikwijls bang om dit Kind met zijn wonderbaar geheim!

Als de zon ondergaat, wordt bij Sichem een kamp opgeslagen voor de nacht. Er wordt appèl gehouden. En dan... dan blijkt dat Jezus van Jozef, de timmerman, niet bij het gezelschap is. De onrust van Maria wordt ondraaglijk.

„Kom mee, Jozef, we gaan terug! We moeten Hem zoeken!”

„Hij komt wel, Hij komt immers wel,” beweren de andere mannen. „Zulke jongens vinden hun weg wel. Bovendien, 't is donker, wat wil je beginnen, vrouw!”

Die hele nacht ligt Maria wakker, haar oren gespits op ieder geluid, dat de stilte breekt. Eenmaal rijst ze verblijd overeind, een dankgebed op de lippen. Is Hij daar?

Teleurgesteld laat ze zich weer zakken. Hij was 't niet. 't Was een ander, die buiten liep.

Bij het kriecken van de dag lopen ze terug naar Jeruzalem, een dagreis ver. Ze onderfragen de enkele voorbijgangers naar hun zoekgeraakt Kind, ze werpen huiverend een blik in een ravijn, ze roepen zijn naam en luisteren... luisteren. Er komt geen antwoord, dan alleen een zwakke echo nu en dan. Daarna volgt in Jeruzalem weer een nacht, waarin ze niet zoeken kunnen. En op de nacht volgt weer een morgenstond.

Straat in, straat uit gaat het nu, zoekend en informerend.

„Hij was zo graag in de Tempel,” zegt eindelijk Maria zacht. „Hij wist er de weg, alsof Hij er thuis was; ik heb me er over verwonderd. Laten we toch eens in de Tempel gaan vragen.”

Zo betreden de twee doodmoede mensen opnieuw de terrassen van de Tempel en zien speurend rond. Op het grote plein zitten voorname, oude rabbijnen en geven openbare les in de godsdienst. Wie wil, mag luisteren en vragen stellen. Een schok gaat door Maria heen. Want daar, bij die hooggeleerde heren, zit ook Jezus en vraagt en luistert en vraagt opnieuw. In één enkele flits ziet Maria, hoe diep-ernstig en toch blij zijn ogen staan, en hoe verwonderd de witgebaarde rabbijnen Hem aanzien.

„Hij weet 't béter dan zij,” weet Maria opeens, „Hij zegt het op zijn manier en die is anders, dan wat ze gewend zijn. Ze vinden Hem veel te wijs en lastig, omdat Hij vragen doet, waarop ze niet kunnen antwoorden.”

Een bange schrik grijpt haar aan. Dreigt hier gevaar? Gevaar voor haar Zoon? Dan moet ze Hem weghalen, eer het te laat is! Met een paar vlugge stappen is ze bij Jezus en raakt zijn schouder aan. „Kind, kind!” roept ze, „waarom heb je ons dit aangedaan? Je vader en ik hebben je zo gezocht, we zijn zo ongerust geweest! Kom, ga vlug mee naar huis.” Jezus ziet om zich heen, alsof Hij wakker wordt. Uit een wondermooie droom? Neen — uit de allerschoonste werkelijkheid wordt Hij teruggeroepen. In deze dagen heeft Hij de ontdekking gedaan, dat Hij zich in de Tempel méér thuis voelt, dan in zijn ouderlijk huis in Nazareth. Hier, waar God zo duidelijk tot de mensen spreekt, leeft Hij pas werkelijk. Hier, in het Huis van zijn Vader, zou Hij willen blijven, altijd. En nu staat daar opeens zijn moeder naast Hem. Moeder. . . . en vader Jozef, en. . . . Nazareth. Nu moet Hij terugstappen in de gewone wereld, waarin Hij eigenlijk een vreemde is.

„Moeder,” zegt Hij zacht, „moest u Mij zóeken? Hier is toch het Huis van mijn Vader; hier hoor Ik thuis, wist u dat niet?”

„Kom nu maar mee,” dringt Maria, met een blik op de verbaasde rabbijnen. „Kom, we moeten gaan, de anderen zijn ons al zo

ver vooruit.” En dan? Dan gaat Jezus stil, als een gehoorzame zoon, met zijn ouders mee naar zijn aardse thuis in Nazareth. Veel liever was Hij gebleven, om verder door te dringen in Gods geheimenissen. Maar Hij gaat het gewone leven weer in, waarin God Hem heeft geplaatst.

Over zijn antwoord aan haar moet Maria voortdurend nadenken. „Hij wéét, Hij kènt het Geheim van zijn geboorte,” denkt ze ontroerd. „Hij is geen kind meer, Hij weet veel meer, dan wij vermoeden. Diep in zich weet en begrijpt Hij alles. Dat komt, doordat Hij Gods Zoon is. God zelf deelt Hem die wijsheid mee.” Maar zouden die rabbijnen met hun strenge gezichten er ook iets van bespeurd hebben? Wat heeft Hij met hen besproken? Ze zijn zo op hun macht gesteld, die oude heren. Nooit zullen ze dulden, dat een ander meer Godswijsheid heeft dan zij! En dan — een kind!

Gelukkig, dat ze nu weer naar het verachte Galilea, naar 't onaanzienlijke Nazareth gaan! Niemand verwacht, dat de Koning, de Messias, uit Nazareth zal komen! Voorlopig is haar Zoon Jezus daar nog veilig. Thuis is Jezus weer de gehoorzame Zoon en de goede, oudste broer, die Hij te voren ook was. Over Jeruzalem wordt zelden meer gesproken; Jezus begint er niet over en Maria vermijdt het. De kleinere kinderen nemen trouwens haar aandacht in beslag. Wat is er veel te doen, nu moeder zo lang weg is geweest!

Nu Jezus zo groot is, helpt Hij vader Jozef in de timmermanswerkplaats en als enkele jaren later Jozef sterft, wordt Hij zelf de timmerman van Nazareth, die met zijn gereedschapstas over de schouder allerlei karweitjes gaat opknappen. Hij is dan echter geen jongen meer, maar een jonge man, die voor zijn moeder en broers en zusjes de kost verdient.

Tot zijn dertigste jaar zal Hij dit volhouden.

Dan, wanneer Hij voor de Joodse Wet geheel mondig is, zal zijn eigenlijke taak, zijn Messias-taak, beginnen.

9. DE STEM VAN DE WEGBEREIDER

En hoe is het gegaan met de wegbereider, wiens geboorte ook door Engelenboodschap werd aangekondigd?

Johannes, de zoon van Zacharias en Elizabeth, is opgegroeid in het stille bergdorp, waar zijn ouders wonen. Hij is de enige zoon gebleven en een ernstige, wat wonderlijke jonge man geworden. Hij houdt niet van feestvieren, niet van goed eten en drinken, niet van mooie kleren. En grapjes kan hij niet verdragen; dan kijkt hij de mensen aan, totdat ze zich schamen. 't Is, alsof hij met zijn scherpe ogen alles opmerkt, wat niet helemaal goed en eerlijk is. En dat zegt hij de mensen ook, recht in 't gezicht. Daarom zijn de meesten wat bang voor hem. Ze laten hem alleen.

„Jullie leert de Wet wel uit je hoofd, maar je dóet hem niet,” zegt Johannes. „Jullie denkt: wij zijn Gods uitverkoren volk, 't is met ons wel in orde, God heeft met ons wel geduld. Maar dat kon binnenkort wel eens anders worden! Je bent op de verkeerde weg! Je gaat van God af, in plaats van naar God tóe! Keert om, eer het te laat is. Want eens komt er aan Gods geduld met dit volk een eind. Dan zal het zijn, alsof een zieke boom wordt omgehakt. Pas op! de bijl ligt reeds aan de wortel van jullie boom!”

Velen horen Johannes niet graag. Ze vinden hem maar een zonderlinge jonge man, die 't leven onnodig moeilijk maakt. 't Is net, of hij niet helemaal tot de gewone wereld behoort. Anderen daarentegen luisteren wél naar hem en overwegen zijn woorden. „Hij heeft gelijk,” zeggen ze. „Israël leeft niet naar Gods wetten. We zijn alleen nog maar in naam Gods volk. 't Moet heel anders worden met ons. Zo schijnheilig als we nu zijn, zou de Messias ons niet eens willen kennen! En wij Hem misschien ook niet.”

Vaak gaat Johannes naar Nazareth, naar Jezus, zijn achterneef, die maar vijf maanden jonger is dan hij. Dan maken die twee lange wandelingen en zijn in diepgaand gesprek samen. Soms loopt Jezus naar het

bergdorp. Daar zetten ze hun gesprekken voort. Wat die twee toch altijd samen te bespreken hebben? Niemand, die er achter komt. Maar trouwe vrienden zijn het, dat is zeker.

Op een dag, zijn ouders zijn dan reeds gestorven, is Johannes verdwenen uit het dorp. „Waar zou hij zijn?” vragen de mensen. Een man, die op reis is geweest, weet het.

„Hij is in de wildernis, waar men afdaalt naar de Jordaan. Daar woont hij heel alleen in een grot. Zijn haar en baard zijn nog woester dan te voren, hij draagt een ruwe mantel van kamelenhaar en hij leeft van wat hij daar vindt: wilde vruchten en honing en sprinkhanen, die hij boven een vuurtje roostert.”

„Heb je hem gezien?”

„Zeker, ik ben naar hem toegegaan. Hij lijkt de profeet Elia wel. In ieder geval verteert het vuur van de oude profeten zijn hart. Hij is nog magerder dan hij al was en zijn ogen branden in zijn hoofd. Hij zegt, dat God hem de wildernis heeft ingestuurd. Hij zegt ook, dat God hem een opdracht heeft gegeven, die ons hele volk aangaat.” Sommigen schudden hun hoofd en vinden 't overdreven onzin. „Hij had altijd al zo iets vreemds over zich,” zeggen ze. „'t Beste is, je er niet mee te bemoeien.”

Anderen echter zijn blij, dat God weer een profeet heeft gezonden. In spanning wachten ze af, hoe het verder zal gaan.

Nog weer later, Johannes is dan juist dertig jaar geworden, begint hij te prediken, daar in die eenzame landstreek. Maar nu blijft 't daar niet meer stil en eenzaam. Uit alle delen stromen de nieuwsgierigen toe. Is er weer een profeet opgestaan? Die willen ze horen! Er worden tenten opgeslagen en kooplui venten etenswaar rond. Maar als Johannes, staande op een rotsblok, begint te spreken, snelt alles toe, om te luisteren. Hij spreekt machtige, roepende en waarschuwende profetenwoorden. Hoor! Hoor! Hij vertelt van de Messias, die nu spoedig komen zal en over het Rijk van



Johannes de Doper

God, dat dan aanbreekt. Ademloos luisteren de mensen.

„Bereid je voor, om de Koning te ontvangen!” roept Johannes luid en dringend. „Hij is in aantocht! Spoedig verschijnt Hij! Bedenk je goed, of alles wel in orde is en gereed, om Hem te ontvangen. Is er geen kwaad en onrecht, geen vuilheid en bedrog op te ruimen? Haast je daarmee dan, want Hij komt. En dan wordt alles ontdekt! Ik ben zijn heraut, de wegbereider die voor Hem uitgezonden wordt, om zijn Koningsweg te effenen. Ik ben de stem, waarvan de profeet Jesaja gesproken heeft; de stem, die in de ongebaande wildernis de Koning aankondigt. Hoort, hoe ik roep: Maakt een open, rechte weg voor onze God! Maakt, dat Hij in glorie kan binnenrijden!”

Een andere keer roept Johannes:

„De Koningsweg is nog niet gereed! Er is veel op te ruimen in Israël en in je eigen

leven. Maar het moet gebeuren! Keert terug tot God, God is genadig, Hij zal je helpen!”

Velen zijn er, die de prediking van berouw en ommekeer langs zich heen laten glijden. Johannes, met zijn scherpe blik, ziet het: de gezichten blijven onbewogen, de ogen hard en vol donkere spot. Voor zulke verharden slingert hij felle, dreigende woorden de lucht in.

„Wee degenen, die zich niet bekeren willen,” roept hij luid. „God is een houthakker! Hij hakt de verkeerde bomen om! God is een landman, die zijn oogst komt binnenhalen. Israël is zijn dorsvloer; ziet! Hij heeft de wan al in de hand. Het koren bergt Hij op, maar kaf en onkruid worden verbrand. Wee u, als ge verkeerde bomen, kaf en onkruid zijt! In het Messias-rijk is dan geen plaats voor u!”

Maar ook zijn er, die door de brandende ernst van Johannes worden aangestoken. Nu gaat er in hun eigen hart ook iets branden: berouw over hun leven, zoals dat tot hertoe is geweest, in strijd met Gods heilige wetten. Verslagen komen zij bij de wegbereider. „Wat moeten we doen!” klagen ze. „We zijn van God afgeweken, we zijn zo schuldig, we vrezen de toorn van God. We zijn bang, dat de Messias ons zal uitstoten. Wat moeten we doen! Gij zijt een profeet, help ons!”

Voor zulke radelozen heeft Johannes een goede boodschap. Hij neemt hen mee naar de Jordaan. Hij loopt met hen een eind de rivier in. Daar blijft hij staan en vraagt: „Is het je ernst, dat je schuldig bent voor God? Belijd je je schuld?”

„Ja,” zegt de ander, „ik belijd mijn schuld.”

En zie nu eens hoe het verder gaat. Johannes praat niet meer; hij handelt. Johannes pakt die mens stevig bij de schouders en duwt hem onder water. Hoofd, schouders, rug, totdat er van de hele mens niets meer te zien is. Moet die mens... verdrinken?

Neen, kijk! Johannes haalt hem weer omhoog. Druipend van het water, huiverend en diep onder de indruk staat de man vóór

hem. „Zo," zegt Johannes met vaste stem, „nu is uw oude mens wèg, dood. Ge zijt nieuwgeboren, levend voor God en gereed voor het Messias-rijk."

Samen gaan ze het water weer uit. En als Johannes later weer op zijn rotsblok staat, roept hij luider:

„Komt! Bekeert u! Laat u onderdompelen in de Jordaan, opdat ge gereed moogt zijn voor het Messiasrijk! Laat u dopen! Laat u dopen!"

Daarom geeft het volk hem de naam: Johannes de Doper.

„Wie heeft u dit geleerd, dat ge dopen zoudt?" wordt hem gevraagd. Verbaasd ziet Johannes deze vragers aan.

„Weet ge niet, wat in de oude Wet van Mozes staat?" zegt hij. „Hoe een onrein geworden voorwerp door vuur moet worden gezuiverd en, wanneer het 't vuur niet kan doorstaan, door water? 't Vuur is de eigenlijke reinmaker. Daarom, de doop, die ik u geef, is slechts een voorlopige doop. Die na mij komt, de Koning, wiens wegbereider ik ben, zal u dopen met het vuur van zijn geest. Dan eerst zult ge volkomen nieuw zijn en bruikbaar voor God."

Met grote ogen zien de vragers hem aan. Waar heeft die stille, wonderlijke man deze wijsheid vandaan! Men moet wel denken: regelrecht van God. In ieder geval niet van rabbijnen of priesters. Die leren heel andere dingen. Bij velen rijst twijfel aan wat de priesters leren, wanneer men de duidelijke, eenvoudige woorden van Johannes heeft gehoord.

Iemand komt bij hem en vraagt:

„Zijt gij zèlf de beloofde Koning? Zijt gij de Messias van Israël? Leid ons dan niet langer om de tuin, maar zeg het ons vrijuit!" En Johannes antwoordt heftig:

„Hoe komt ge er bij, zo te denken! Neen, ik ben de Koning niet! Ik zeg immers, dat ik slechts zijn wegbereider ben? Over een korte poos komt Hij, oneindig hoger en machtiger dan ik. Ik? ik ben niet waard, zijn slaaf te zijn en op mijn knieën Hem zijn sandalen vast te gespen!"

„Hij komt! De Messias komt!" herhalen

de hoorders. „Luistert! Johannes zegt het heel zeker! En Johannes is een profeet! Wanneer zou Hij komen?" Van nu af aan wordt er met grote spanning uitgezien naar de beloofde Redder.

Op een dag staat daar, tussen al de saamgestroomde mensen, ook Jezus, de timmerman van Nazareth. Hij is intussen dertig jaar geworden. Voortaan mag Hij ook tot het volk spreken. Daarmee is Gods tijd gekomen. Jezus heeft de werkplaats aan zijn jongere broers overgedaan en is naar de Jordaanvlakte getrokken. Daar staat Hij nu en luistert aandachtig naar Johannes' ernstige woorden. En daar krijgt Johannes Hem in het oog. Hij onderbreekt zijn toespraak. „Hij is er!" roept hij uit. „Hij is gekomen! Hij staat midden onder jullie, maar je kent Hem nog niet!"

„Wie is 't? Wie zou 't zijn?" vragen de mensen verwonderd. Ze zien zoekend om zich heen, maar ontdekken niemand, die de Messias zou kunnen zijn.

Aan Jezus, de eenvoudige timmerman van Nazareth, denkt men natuurlijk niet. De meesten kennen Hem niet eens! En Johannes weigert nadere inlichtingen te geven; deze Koning vraagt immers erkenning en geloof; Hij vraagt ogen, die door God geopend zijn, zodat ze zijn Koningschap kunnen zien! Ach, en Johannes weet maar al te goed, welke verwachtingen er onder de mensen leven. Ze willen iemand zien, die een Hemelse lichtglans om zich heeft. Of een koning, in prachtige kleren, gezeten op een oorlogspaard. In ieder geval iemand met een duidelijk kenteken, zodat er geen geloof aan te pas hoeft te komen.

Zo een staat hier niet; 't zijn allemaal slechts gewone mensen. Johannes moet zich vergist hebben.

„Hij begint dóór te slaan," wordt er gefluisterd, „dat komt er van, als je je te veel met die dingen bezighoudt."

Eens zijn er weer een aantal mensen, die met God een nieuw leven willen beginnen. Ze vragen aan Johannes of hij hen wil dopen en hij neemt hen mee de rivier in. Geheel onopvallend sluit ook Jezus zich

achter de rij aan. Eindelijk komt de beurt aan Hem om gedoopt te worden, maar Johannes schrikt en doet een stap achterwaarts. „Wil je Mij ook dopen?” vraagt Jezus nederig.

„Ik? ik?” steunt Johannes. „Wie ben ik, dat ik U zou dopen! Moet de mindere niet door de meerdere gedoopt worden? Ik moest de doop van U ontvangen... en niet omgekeerd!”

Jezus echter houdt vol. „Doop Mij, Johannes.”

Maar Johannes vindt dat hij het niet doen kan, daarom strijdt hij nog verder tegen.

„'t Is de doop der bekering,” zegt hij, „van het oude, zondige leven tot het nieuwe leven met God. Dat is voor U niet nodig. Gij zijt niet als de anderen, bij U is geen schuld en zonde.”

„Ik ben mens, Johannes, Ik wil volkomen gelijk zijn aan mijn broeders en geheel hun lot delen. Ook hun schuld. Daarom: doop Mij, Johannes.” Er is een ernst in Jezus' stem, zoals Johannes nog nimmer heeft gehoord. En — het is een gebiedende ernst.

Nu spreekt de wegbereider niet langer tegen. Diep dompelt hij Jezus onder in het Jordaanwater en richt Hem daarna weer op. Daar staat Jezus, met gevouwen handen, gedeeltelijk ontkleed, en druipend van het water. Zo nederig en armzalig als een mens maar zijn kan. Is deze man de Grote Koning? Is Hij Gods Zoon?! Of — is Hij de minste van allen!

Hoor! daar rolt plotseling een dreunende donderslag langs de hemel. De mensen op de oever zoeken een schuilplaats, Johannes duikt ineen, maar Jezus hoort in de rollende donder de stem van zijn Hemelse Vader. „Gij zijt mijn geliefde Zoon; zoals Ge nu zijt, heb Ik in U welgevallen.” Tegelijk komt uit de Hemel een blanke lichtschijn naar beneden dalen en legt zich om Jezus' hoofd en schouders.

Johannes durft zich niet bewegen. Hij durft ternauwernood toezien op het wonder, dat hier gebeurt. Hij weet 't: God erkent zijn Zoon, nu Hij zich het allerdiepst vernederd heeft. Deze vernedering hoort bij

zijn opdracht. Nú geeft God Hem zijn Licht, zijn Heilige Geest van macht en majesteit, die bij Hem zal blijven op heel zijn verdere weg door het mensenleven.

„Ik heb het gezien, dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde,” vertelt Johannes later. „'t Was, alsof een witte duif uit de Hemel kwam aanvliegen en op Jezus' schouder ging zitten.”

In de verte tuimelt uit de donkere wolkenlaag een bliksemstraal omlaag naar de aarde. Jezus ziet het, 't is Hem, alsof de boze zelf omlaag stort, om van Israël zijn bezet gebied te gaan maken. Er zal gestreden moeten worden, zoals nog nooit te voren gestreden is op aarde. 't Gaat om het lot van Israël, om het lot van de wereld. En die strijd begint nú.

10. EEN ZWARE STRIJD

Na het ontzaglijke, dat Jezus bij zijn doop heeft beleefd, wil Hij zich niet direct weer onder de mensen begeven. Hij heeft zijn Messias-taak aanvaard. Hij weet, dat 't de zwaarste taak is, die God ooit op iemands schouders heeft gelegd. Daarom wil Hij eerst in de eenzaamheid zich meer kracht en grotere zekerheid laten schenken. Hij trekt de wildernis in, geheel alleen. Zo was lang geleden Mozes veertig dagen op de berg Sinaï, alleen met God. Zo was Elia veertig dagen in de woestijn. Veertig dagen alleen met God, dat wil ook Jezus nu zijn. 't Gewone mensenleven van waken en slapen, eten en drinken, bestaat voor Hem niet meer. De dagen en weken vergaan, Hij merkt het ternauwernood. Hij is bij God en God is bij Hem. De kracht van God houdt Hem in 't leven. En de Geest van God maakt Hem opmerkzaam op de vermogens, die Hij als Gods Zoon in zich heeft en die het bewijs zijn van zijn Messiaschap. Zo wordt deze barre wildernis een Tempel, waarin Jezus met zijn Vader verkeert en spreekt.

Maar — wanneer de afzondering met bid-

den en vasten al tegen de veertig dagen loopt, komt de zware beproeving, die iedere grote dienstknecht van God heeft moeten doormaken. De verbinding met de Hemelse Vader schijnt verbroken, 't wordt vreemd, angstig vreemd om Jezus heen. Hij weet de andere, Gods vijand, bij zich. Hij hoort de stem van de boze, zo duidelijk als was hij een mens, die naast Hem stond. Hij ziet hem ook en 't is voor de Heilige Zoon verschrikkelijk, deze saamgepakte boosheid bij zich te weten. Maar Jezus ontvlucht de vijand niet. De strijd begint.

„Ja, ja,” grijnst de boze, „daar zijt Ge nu, Messias, Zoon van God. Een Messias, die honger heeft na al dat vasten. Gelukkig, dat Ge macht hebt, Uzelf te helpen. Maak van deze stenen brood, dan zullen bovendien alle mensen U nalopen. Want ze zijn op niets zo fel, als op brood.”

„Zwijg,” gebiedt Jezus fier. „Er staat geschreven: de mens leeft niet van brood alleen. Zijn ware leven is door het Woord van God.”

Daarmee is echter de duivel niet verslagen. Hij is expres hier gekomen, om Jezus er onder te krijgen. Als Jezus het nu tegen hem verliest, is het met Gods heerschappij op aarde gedaan. Wanneer de allergrootste het verliest, wie zal dan nog kunnen overwinnen? Immers niemand!

Zo waagt de boze nu zijn tweede listige zet.

„Een Messias moet volgelingen hebben,” zegt hij. „Zal ik U eens leren, hoe Ge aan veel volgelingen kunt komen? Doe een grote wonderdaad, zoals nog nooit vertoond is. Bewijs daarmee, dat Ge de Zoon van God zijt. Doe een krachttoer, spring van de hoogste Tempeltrans af. Er zal U niets overkomen, want er staat immers geschreven, dat God zijn Engelen zal zenden om U op te vangen? Waag het maar, Ge zult zien, dat het hele volk U naloopt.”

Weer ziet Jezus zijn vijand recht in de duistere ogen.

„Ja,” zegt Hij met vaste stem, „maar er staat ook geschreven dat men de macht van God niet dwaas op de proef mag stellen.”

Nu waagt de duivel nog zijn laatste en grootste kans.

„Kom mee op gindse hoge berg,” zegt hij. „Kijk nu eens om U heen. Hier aan onze voeten liggen alle koninkrijken der wereld. Daarover heb ik te gebieden. Ik kan U niet alleen Israël, ik kan U de hele wereld geven. Eén voetval voor mij en 't komt in orde. Denk eens aan, wat een glorie, om Messias van de hele wereld te zijn.”

In spanning wacht de boze af. Hij heeft nu wel heel grof gelogen, hij weet het. Hij hééft de wereldrijken niet weg te geven, hij is niet de opperheerser, dat is God alleen. Maar toch, wat klinkt het verleidelijk voor iemand, die Koning wil zijn en nog niet eens een hut tot eigendom heeft. „Alle rijken! In bondgenootschap met de boze.” Koning Jezus gaat er niet op in. Verontwaardigd ziet Hij zijn vijand aan en gebruikt zijn Koningsmacht tégen hem.

„Scheer je weg, Satan!” gebiedt Hij. „Er staat geschreven: Gij zult alleen „Eeuwig Getrouw” uw God dienen en Hem alleen te voet vallen.”

De boze heeft de strijd verloren. Tot drie-maal toe heeft Jezus hem verslagen met het Woord van God. „Er staat geschreven.” Daar kan de duivel niet tegenop. Hij gaat weg, voor een tijd en Jezus blijft alleen achter, vermoeid door de strijd en verzwakt van het lange vasten. Wie zal nu de eenzame strijder helpen?

Zie, nu de boze weg is, is de plaats vrij voor de Engelen. Er naderen in licht gehulde gedaanten, die de Overwinnaar troosten en helpen en dienen. Gesterkt gaat Hij daarna de mensenwereld weer in. Hij zal in deze wereld, die door de boze als zijn gebied wordt beschouwd, het Rijk van God oprichten. Niet door kracht en geweld of uiterlijk machtsvertoon, maar uitsluitend door heilige liefde en barmhartigheid. De gekomen Koning zal in gehoorzaamheid aan zijn Vader hier dienstknecht worden.

11. DE EERSTE VRIENDEN

Jezus' eerste gang is weer naar de Jordaan, waar nog steeds de mensen toestromen om Johannes te horen prediken en zich te laten dopen. Daar staat Hij weer tussen de menigte, een onbekende, waar niemand acht op slaat.

Herkent werkelijk niemand Hem? Heeft niemand verwachting van Hem? Stellen de Joden zich hun Messias dan zo héél anders voor?

Op een dag volgen Hem twee mannen, allebei ook uit Galilea afkomstig. Ze hebben Johannes' uitroep gehoord en van verre Jezus' doop gezien. Toen hebben ze ook iets verstaan van Gods roepstem, die als een donderslag over de aarde rolde.

Nu willen ze Jezus graag aanspreken, méér van Hem weten. Maar — ze dūrven niet recht. Besluiteloos lopen ze achter Hem aan, tot Jezus zich omkeert en hen aanspreekt.

„Wat wil je van Mij?” vraagt Hij.

„We wilden graag weten, waar U woont,” stamelen de mannen. Eigenlijk bedoelen ze heel iets anders. Ze bedoelen: „We willen met U praten, vertel ons uw geheim en uw plannen.”

„Komt maar mee,” zegt Jezus, „dan kunt ge het zien.”

Zo gaan ze met Hem naar de woning, waar Hij logeert en daar spreekt Hij met hen over God en zijn Koninkrijk, en zijn woorden vallen diep in hun verlangende harten. Opeens weten ze het heel zeker: „Johannes de Doper heeft gelijk, deze Jezus is het, op wie we wachten. Hij is de Bevrijder, de Messias.”

Lang blijven ze die middag bij Hem en vragen en luisteren en als ze elkaar bij het weggaan de hand reiken, is het, alsof er tussen Jezus van Nazareth en deze twee mannen een verbond is gesloten.

Thuisgekomen vertellen ze opgewonden aan hun broer en een paar vrienden van hun wonderlijke ontmoeting. „Kom mee, kom mee! We hebben de Beloofde gevonden! De Messias! Kom mee!”

Nee maar! dádelijk laten de mannen hun werk in de steek en gaan mee naar Jezus. En als zij Hem ook hebben gezien en gesproken, zeggen ze vrijuit: „Rabbi, Gij zijt het, op wie wij wachten. Gij zijt de Koning van Israël, de Messias.”

Wat geeft het, dat Hij tot nu toe timmerman was! Was niet Saul een boerenjongen en David een schaapherder? En tóch riep God hen tot het koningsambt! Zo zal het nu ook gaan, wacht maar! Als Hij zijn tijd gekomen weet, openbaart Jezus zijn Koningsheerlijkheid, dan zal het blijken, dat Hij groter is dan David en Salomo. Dan is het uit met de Romeinen! Dan breekt een heerlijke tijd voor Israël aan.

Voorlopig is dat alles nog een groot geheim, dat slechts enkelen weten. En die enkelen zijn zij: Simon en Andreas, Filippus en Nathanaël, allen Galileese mannen.

De volgende dag en vele dagen daarna gaat Jezus naar de Jordaanvlakte, waar Johannes spreekt en doopt. Zijn nieuwe vrienden zijn er ook, dicht bij Hem. Zodra Johannes Hem bespeurt, kondigt hij de Messias aan. Hij vraagt Jezus niet, naar voren te treden en zich aan het volk voor te stellen. Hij roept alleen maar: „Hij is er! Hij is er!” Ach, er is niemand meer, die Hem herkent! Maar eens gebruikt de wegbereider een nieuwe naam voor Jezus. 't Doet hem pijn, dat bijna niemand Hem herkent; hij ziet voor Jezus een weg van lijden in het vooruitzicht. Hoor! dit roept de Doper: „Zie, het Lam van God! Zie, het Lam van God, dat de zonden der wereld draagt!” Als een onheilswaard golft Johannes' uitroep over de mensen heen. Jezus' vrienden moeten ineens aan zulke ernstige, droeve dingen denken, aan dood en bloedvergieten. In de Tempel zijn altijd veel lammeren van God, vooral met het Paschafeest. Lammetjes, die op het altaar geofferd moeten worden. Zij sterven in plaats van de mensen. Zij worden geslacht en de mensen mogen blijven leven. Zo was het lang geleden, in de bevrijdingsnacht van Egypte. Zo is het de eeuwen door gebleven; een lam van God, in plaats van de mensen.

HET KONINKRIJK GODS GEOPENBAARD

Noemt Johannes nu Jezus het Lam van God? Zal Jezus dan moeten sterven... vermoórd worden misschien? Hij, de grote Koning van Israël? Vreselijk zou dat zijn; en volmaakt onbegrijpelijk. De vrienden denken daar veel over na. Ze bekijken 't van alle kanten. „'t Kan niet,” zeggen ze tenslotte, „'t zal niet gebeuren. Eer het zover komt, zal Hij zijn Koningsmacht openbaren. En — wij zijn er toch óók nog? Neen, Johannes ziet de zaak weer eens veel te donker in, zeker is hij te lang in de eenzaamheid geweest.”

Wanneer Maria de nieuwe naam hoort, wordt ze diep bedroefd. „Kon ik Hem maar thuis houden en over Hem waken,” denkt ze. „Hij... een offerlam? Dat mag niet gebeuren. Hij is de Zoon van God, de Grote Koning; voor Hem is de dood niet.”

Ze merkt echter, dat ze als moeder niets meer over haar Zoon te zeggen heeft. Hij is altijd goed en vriendelijk voor haar, Hij heeft zijn moeder hartelijk lief, maar gehoorzamen doet Hij uitsluitend God, zijn Vader in de Hemel. En dat gaat wel eens tegen Maria's begrip in. 't Is een moeilijke les voor haar om te leren, dat Jezus niet meer aan haar, niet aan het gezin, maar aan het hele volk toebehoort! Dat Hij in de eerste plaats de Zoon is van God! En niet — van zijn moeder. Eens gaat ze Hem met een paar andere zoons en dochters achterna. Ze vinden Jezus, wanneer Hij door een mensenmenigte omringd is. Maria kan niet eens bij haar zoon komen. Als een vreemde staat ze aan de buitenste rand te wachten. En ze wil Hem nog wel vragen weer rustig thuis te komen!

Eindelijk merkt iemand haar op en krijgt medelijden met haar. De boodschap wordt aan Jezus doorgegeven. „Zie, uw moeder is gekomen, ze wil met U spreken.” Maar Jezus behoort niet meer aan zijn gezin of aan zijn familie. Hij heeft van al die menselijke banden afstand gedaan. Hij behoort uitsluitend zijn Vader in de Hemel toe, en de Messiaastaak, die Hij op zich genomen heeft. Hij weert Maria's vragen af.

„Wie zijn mijn moeder en broeders en

zusters,” zegt Hij. „Deze allen zijn het immers, aan wie Ik het Koninkrijk moet brengen.”

Er gaat een zucht van verlichting door de menigte. Ze zijn een ogenblik bang geweest, dat Jezus hen weer verlaten zou. Nu merken ze, dat Hij van hen is, dat Hij hun Broeder wil zijn.

En moeder Maria? Zij heeft langs deze harde weg moeten leren, dat ze de mindere is van haar Zoon; het is een deel van het lijden geweest, dat ze om haar Zoon moest dragen. Zij minder en haar Zoon steeds meer.

12. HET KONINKRIJK GODS GEOPENBAARD

Van nu af aan doorreist Jezus Galilea met zijn vrienden. Nog een paar hebben zich bij hen gevoegd; nu zijn er zeven. Ze zijn echte vrienden, die alles met elkaar delen en overal voor elkaar opkomen. Ze overnachten in 't een of andere gastvrije huis of buiten op het veld en kopen onderweg hun proviand. Soms werken de vrienden een paar dagen, de meesten van hen zijn vissers, en verdienen daarmee weer wat geld, dat in de gemeenschappelijke beurs komt. Zo brengt Jezus, als reizend prediker, aan zijn volk de boodschap van Gods Koninkrijk, het rijk van gerechtigheid, liefde en ontferming, en waar Hij komt, luisteren de mensen met gespitste oren. Dit is een heel andere boodschap, dan die de priesters en schriftgeleerden hun brengen. Deze boodschap maakt het hart warm en blij en is een licht in de sombere duisternis van de wereld.

Soms verschijnen de trekkers onverwachts in Nazareth en logeren in het oude huis van moeder Maria. Dan is 't voor haar een feestdag; ze wast en verstelt vlug de kleren en zorgt voor goede, stevige kost en luistert, wanneer ze hun belevenissen vertellen.

Maar eens komen ze thuis in Nazareth en vinden haar woning gesloten. „Ze zijn

met hun allen naar Kana, daar is een bruiloft," vertellen de bureu. Wel, dan gaan Jezus en zijn vrienden ook naar Kana. Zo'n bruiloft duurt als regel zeven dagen en er is altijd wel plaats voor méér gasten.

Als ze komen, is het feest reeds enkele dagen aan de gang. De voorraden wijn en gebak zijn al aardig geslonken. En — nu komen daar nog acht gasten bij, mannen, die wel wat lusten! De hofmeester, die over het eten en drinken gaat, trekt diepe rimpels in zijn voorhoofd en stapt op Maria toe. „Nu zijn uw Zoon en zijn vrienden er bij gekomen," zegt hij bedrukt, „maar nu weet ik eerlijk geen raad meer. De wijn is op en ik moet hun toch iets presenteren."

Opeens wordt Maria's hart heel blij. Ze is zo verrast en trots geweest, toen ze haar Zoon zag binnenkomen. Ze denkt: „Nu moet Hij meteen maar eens laten zien, dat Hij de Beloofde is, die méér kan dan een gewoon mens. Nu krijgt Hij een grote kans om nog meer vrienden te verwerven." Tegen de hofmeester zegt ze geheimzinnig: „Doe maar precies, wat mijn Zoon zegt, dan komt 't wel goed." En tegen Jezus zegt ze zacht: „Ze hebben geen wijn meer!" Ze bedoelt eigenlijk: „Toe, doe nu wat je moeder vraagt, doe je moeder een plezier en help deze mensen door de wondere macht, die God je geschonken heeft. Laat maar eens zien wat je kunt."

Maar Jezus stáát niet meer onder zijn moeder. Hij staat alleen onder God. Dat moet Maria steeds weer ondervinden.

Ook zal Hij nooit zijn wondergaven gebruiken, alleen, omdat iemand het Hem vraagt. Slechts wanneer het moet van God, toont Hij zijn bijzondere macht. Ook dat moet Maria nog leren. En dan is daar nog de grote afstand tussen haar en haar Zoon. Vergeet ze die telkens weer? Daarom noemt Jezus haar nu niet „moeder", maar „vrouw", wat Hij tegen alle vreemden ook zegt. „Vrouw, de tijd is nog niet gekomen, om mijn macht te openbaren, wij beiden weten immers, dat die nog een geheim moet blijven!"

Teleurgesteld trekt Maria zich terug, ze

voelt, dat ze verkeerd heeft gedaan. Toch blijft ze Hem gadeslaan, afwachten wat Hij doet. Want — wil Hij nu ook niet helpen? Láát Hij deze gastvrije mensen in verlegenheid zitten?

Hij wil wèl helpen, Hij zelf is immers met zoveel man komen aanzetten! Alleen, 't moet in stilte gebeuren. Hij wenkt zijn vrienden en wijst hun op de stenen waterbakken, die langs de wanden staan en waarin de gasten telkens hun handen moeten afspoelen, zoals de Wet dat voorschrijft.

„Haal daar schoon water in," zegt Hij, „en laat dan de hofmeester opnieuw daaruit de kruiken vullen."

De vrienden doen het en niemand let er bijzonder op; het waswater wordt geregeld ververst. De hofmeester vult een kruik en zie, wat hij daarna in de bekers ziet, smaakt als wijn. Nu gaat hij bij alle gasten nog eens rond. De mensen proeven en zeggen: „Bèste wijn, beter dan die we eerst hadden."

Ook moeder Maria drinkt van de nieuwe wijn. Ze hoort hoe de mensen zich verwonderen. „Hier bewaren ze het beste voor 't laatst," wordt er gezegd. „Nu heeft Hij toch geholpen," denkt ze dankbaar. Alleen, Hij heeft het zo stilletjes gedaan, dat geen van de gasten er in de drukte iets van heeft gemerkt. De vrienden, die het water geschept hebben, ja, die weten het well! En zij geloven door deze wonderdaad nóg vaster, dat Jezus is de Beloofde, de Koning van Israël, de Messias.

Gaandeweg wordt er in het land méér over Jezus van Nazareth gesproken. Hij kán niet verborgen blijven. Dat Hij met zijn vrienden het land doorreist, zonder zich ergens te vestigen, is al iets merkwaardigs. Maar wat Hij zègt en léért en dóet, is nog veel merkwaardiger. Dat is zo heel anders dan wat de rabbi's gewoonlijk leren; men zou denken, in een andere wereld te zijn gekomen, wanneer men Jezus hoort. Hij is altijd zachtmoedig en blij en vol medelijden voor alles, wat lijdt. Hij spreekt over vergeven en liefhebben en barmhartigheid. Dat zijn allemaal dingen, zegt Hij, die in het Koninkrijk van zijn Vader thuis horen. En

't is niet zo, dat dat Koninkrijk later misschien eens komt! Wel zal het later eerst in volle heerlijkheid verschijnen, maar ook nu is het er reeds. Want Jezus is gekomen en waar Hij is met zijn liefde en barmhartigheid, dáár is het Koninkrijk van God. Wie er deel aan heeft, voor die is iedere dag een feest, dat God hem bereidt. Velen begrijpen niets van zijn woorden, ze noemen ze hoog en zwevend. Anderen daarentegen vinden zijn taal veel te eenvoudig, lang niet deftig genoeg voor de godsdienst. „Zijn we dáárvoor uit ons werk gelopen?“ mopperen ze en keren haastig terug naar huis.

Maar velen maakt Hij zielsgelukkig met zijn woorden, vooral de armen en bedroefden en hen, die geen raad meer weten, omdat hun leven zo lelijk vastgelopen is. En hen, die rondlopen met een zware schuld, waardoor ze geen toekomst meer zien. Omdat niemand die schuld van hen afnemen kan. En omdat ze bang zijn voor de wrekende straf van God. Ja, voor de mensen, die alle hoop hebben opgegeven, is Jezus een uitkomst.

Daar is bijvoorbeeld Levi, de man die de invoerbelasting heeft gepacht. Jarenlang heeft hij de kooplui te veel afgevraagd. Hij is schatrijk geworden, maar hij heeft er niet veel plezier van. De mensen haten en verachten hem. En dan is daar binnen nog die lastige stem, die hem maar voorhoudt dat hij onherroepelijk een verloren mens is. Levi zou los willen komen van al die donkere banden. En toch kan hij het besluit niet nemen. Zo zit zijn leven in een onontwarbare knoop. Totdat op een dag de zachtmoedige Rabbi van Nazareth zijn kantoor binnenkomt. Die Rabbi heeft een wonderlijke Godsgave. Zo, wanneer Hij een mens aanziet, weet Hij, wat er in het binnenste van die mens leeft aan onvrede en verlangens. Hij ziet Levi aan en weet, waar 't aan hapert. Maar ook weet Hij het geneesmiddel, dat hem helpen zal. Hij neemt Levi even apart. „Laat dit tollenaarsbedrijf in de steek, hier zul je nooit rustig en gelukkig kunnen zijn. Trek met ons mee; dan zul je een waarlijk vrij mens worden.“ En Levi?

Hij kan niet anders doen, dan de roep van Jezus volgen. Hij geeft zijn gevaarlijke baan er aan en voegt zich bij Jezus en zijn vrienden. Hij voelt zich een ander mens, zoeer, dat hij ook zijn oude naam, waaraan zoveel donkere dingen kleven, niet meer wil dragen. Voortaan wil hij Mattheüs heten en zo noemen zijn nieuwe vrienden hem dan ook.

Er zijn echter ook mensen, die uit zichzelf een rustig gesprek met Jezus zoeken. Zo'n gesprek onder vier ogen, waarin ze alles kunnen uitspreken, wat ze op 't hart hebben.

Ter gelegenheid van het Pascha is Jezus naar Jeruzalem gegaan. Daar komt, op een avond, 't is al donker, een voornaam en zeer geleerd heer bij Hem op bezoek. Nicodémus, de opperleeraar van de synagoge. Er wordt onder de geleerde heren druk gesproken over het optreden van Jezus van Nazareth. Eigenlijk weten de rabbijnen niet, wat ze van Hem moeten denken. Heeft Hij om een officiële aanstelling tot rondreizend leraar gevraagd? Neen! Dat is alvast niet in orde. En verder: heeft Hij gestudeerd? En bij wie? En wat is eigenlijk de inhoud van zijn leer? Is Hij geen dwaalleraar, die het eenvoudige volk op verkeerde gedachten brengt?

Al die dingen komt Nicodémus nu eens persoonlijk onderzoeken. Hij komt in 't donker, want niemand behoeft van dit bezoek iets te weten. De voornaam rabbi's wonen in een glazen huisje; hij zou in opspraak kunnen komen en dat wil hij niet.

Jezus neemt hem mee naar het platte dak. Hier zullen ze niet gestoord worden.

„Rabbi,“ begint Nicodémus, wanneer ze gezeten zijn, „wij moeten wel denken, dat Ge door God gezonden zijt, omdat Ge zulke wonderdaden doet.“

Dat klinkt beleefd en vriendelijk, een beetje neerbuigend zelfs. 't Is precies de taal van iemand, die helemaal niets van Jezus begrijpt. Maar Jezus stuurt hem daarom niet weg. Rustig zet Hij het gesprek voort, zoals Nicodémus het begonnen is.

„Niet de wondertekenen zijn het belang-

rijkst," zegt Hij. „'t Belangrijkste is, dat God de héle plaats in je hart inneemt. Alleen dan kan een mens burger worden van het Rijk van God. Maar daartoe moet dat hart grondig vernieuwd, de mens moet opnieuw geboren worden." Nu moet de oude geleerde bijna lachen.

„Hoe kan ik opnieuw geboren worden?" vraagt hij. „Ik ben een oud man, kan ik dan weer een heel klein kind worden op moeders schoot?"

„Neen, Nicodémus, niet het lichaam, je binnenste moet nieuw geboren worden. Dat is Gods werk. God wil dat doen aan een mens. God doet dikwijls zulk stil, geheim werk, dat de mensen niet begrijpen." Even blijft het stil in de schemerdonkere daktuin. Daar steekt een koele nachtwind op, hij suist nader en strijkt langs de warme gezichten. Langs het vergrijsde gelaat van de oude geleerde en langs het jonge gelaat van de Rabbi van Nazareth.

„Hoor!" zegt Jezus. „De nachtwind waait! We zien hem niet, we weten ook niet precies, waar hij vandaan komt. Toch merken we, dat hij er is. Zo werkt God ook, onzichtbaar en onverklaarbaar. Zó wordt een mens nieuw geboren. Dat moest ge toch weten, Nicodémus, ge zijt immers synagoge-leraar? Zo heeft God alle eeuwen door gewerkt. En nu heeft Hij zijn Zoon in de wereld gezonden, om dat werk te voltooien. God heeft de wereld lief. Hij wil niet, dat de wereld reddeloos verloren zal gaan. Daarom is de Zoon gekomen om de wereld voor God te behouden. Het gaat om Gods Eeuwig Rijk en om het eeuwige leven van wie daartoe behoren mag. Wie dat leven ontvangen heeft, kan niet meer verloren gaan. Het eeuwige leven is het grote, heldere Licht, dat nu in de wereld schijnt."

„En als de mensen de duisternis nu eens liever hebben dan het Licht?" vraagt Nicodémus zacht. Hij is al zo oud. Hij kent de mensen. Heel ernstig ziet Jezus hem aan.

„Dan zullen ze de Zoon niet willen kennen," zegt Hij. „Dan zullen ze met Hem doen, wat Mozes in de woestijn met de slang heeft gedaan: ze zullen Hem verhogen

aan een kruis. Maar dan nog: wie in Hem gelooft, zal gered worden en het eeuwige leven hebben." Een poos blijft het weer stil in de daktuin. Dan staat de oude Joodse leraar op, om naar huis te gaan. Ja, de geschiedenis van die slang kent hij wel. In diepe gepeinzen wandelt hij door de nauwe schaduwstraten van Jeruzalem. In zijn hart is een blijdschap, zoals hij nog nooit heeft gekend.

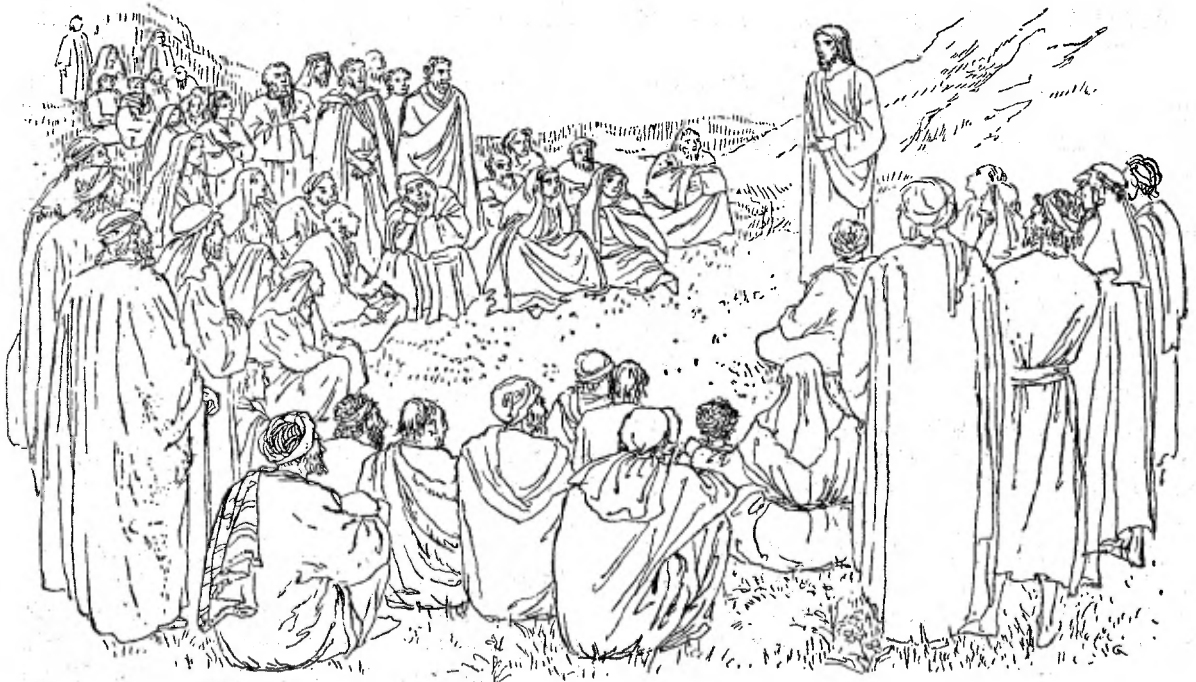
„Mijn hart en leven zijn vernieuwd, terwijl Jezus met mij sprak," denkt hij. „Ik voel het eeuwige leven in me. Ik ben in deze nacht opnieuw geboren, ik ben zo blij als een kind."

De Rabbi van Nazareth heeft een trouwe vriend méér in de stad, al houdt hij zich eerst nog wat verborgen.

13. EEN SAMENKOMST OP DE BERGHELLING

Er wordt veel gesproken over Jezus van Nazareth, die met zijn volgelingen het land doortrekt. Op de marktplaatsen, bij de stadsbronnen, en op familiemaaltijden, overal is Hij het onderwerp van gesprek. Dat Hij een zachtmoedig, vredelievend mens is, en een weldoener, daarover zijn allen het eens. Maar zijn leer? Is die wel helemaal zuiver? De priesters en de wetgeleerden vinden, dat Hij beslist niet zuiver is. Eigenlijk kunnen ze er geen touw aan vastknopen, aan wat Jezus leert; Hij is zo geheel anders dan zij; 't lijkt, alsof ze in twee verschillende werelden leven. Daarom critiseren ze Hem, waar ze kunnen en die critiek valt nooit zo erg goed uit. „Hij houdt de Sabbat niet in ere," zeggen ze, „we hebben zelf gezien, dat zijn volgelingen op Sabbat een paar korenaren plukten en de korrels opaten. Oogsten is op Sabbat verboden, dus je kunt zien: Hij houdt de Sabbat niet." „O," zegt een ander, „ik weet iets, dat nog veel erger is! Hij heeft laatst een man, die een lamme hand had, op de Sabbat genezen!" En een derde

EEN SAMENKOMST OP DE BERGHELLING



Een samenkomst op de berghelling

meent: „Hij heeft het altijd over het Koninkrijk der Hemelen en de wetten van Mozes verwaarloost Hij. Hij heeft zeker geen achtung voor de oude, heilige wetten; Hij leert de mensen, dat zij ze niet meer nodig hebben.”

Al deze uitspraken komen Jezus na verloop van tijd ter ore en Hij neemt zich vast voor om op een geschikt moment die zaak uitvoerig te behandelen. Want de wetten van Mozes. . . Hij heeft er zéker eerbied voor! Hij weet beter dan iemand anders, dat zijn Vader die wetten aan Israël gegeven heeft, om het volk voor te bereiden, op te voeden tot zijn Koninkrijk. De wetten zijn goed en heilig. Maar wat eigenwijze en. . . bange mensen er van gemaakt hebben, dat is zo vaak verkeerd. Dat gaat zo vaak juist tegen Gods bedoeling in!

Eens zit Hij met zijn vrienden tegen een van de mooie berghellingen van Galilea. Wat lager zitten en staan en liggen veel mensen, die van verre gekomen zijn, om de nieuwe, weldoende profeet te horen. Je-

zus laat zijn ogen over hen gaan. Er zijn niet veel geleerden of rijken bij. 't Zijn meest allen eenvoudige mensen, vissers, boeren, losse arbeiders in de wijngaarden en vrouwen, die van de morgen tot de avond in zorgen zijn voor hun huisgezin. Jonge mensen en oude mensen, ook kinderen die Hem met hun grote, donkere ogen trouwhartig aankijken. 't Zijn allen mensen die zoeken naar iets, dat hen rustiger en gelukkiger kan maken. En ze zoeken het bij Hem. Heeft Hij dan iets om hun aan te bieden? Ja, Hij heeft het beste en schoonste voor hen, dat er op aarde is. Hij heeft voor hen het Koninkrijk der Hemelen. Wel is het onzichtbaar, maar wie het ontvangen heeft, weet, dat de grootste schat zijn deel is geworden.

Met een liefdevolle blik omvat Jezus zijn toehoorders. Hoor! Nu spreekt Hij en zijn woorden zijn wonderlijk om aan te horen. Wie anders dan Hij zou zo iets kunnen bedenken en uitspreken?

„Heil u, gij armen! Want voor u is het

EEN SAMENKOMST OP DE BERGHELLING

Koninkrijk der Hemelen, geleerdheid of rijkdom staan u niet in de weg.

Heil u, gij treurenden! Gij zijt toebereid, om Gods vertroosting te ontvangen.

Heil u, zachtmoedigen! want gij zult heersen op aarde.

Heil u, gij reinen van hart! uw ogen zijn zo zuiver, dat zij God zullen zien.

Heil u, gij vreedzamen! Van u zal men erkennen, dat ge Gods kinderen zijt.

Heil u, barmhartigen! Wanneer gij in nood komt, zal er ook voor u barmhartigheid zijn.

Heil u, gij allen, die snakt naar recht en gerechtigheid; want voor u is het Koninkrijk der Hemelen, waarin beide gevonden worden.

Weest verheugd, gij allen, die nu verwacht wordt en bespot, omdat ge u aan Mij wilt houden! Er komt een dag, waarop ge het loon voor uw trouw zult ontvangen!"

De mensen luisteren met een glans van blijdschap op de vermoeide, zorglijke aangezichten. Nog nooit heeft iemand zich zo liefdevol met hen bemoeid. Zó zijn ze nog nimmer toegesproken. Zijn het mensenvoorden, die ze horen? Of — is het een Hemels gezang?

Maar hoor! De Rabbi van Nazareth gaat verder met zijn rede. Stil, stil! Ze willen er geen woord van missen!

„Men zegt van Mij, dat Ik de wetten van Mozes ongeldig verklaar. Ik wil ze niet ongeldig verklaren. Integendeel, Ik wil ze aanvullen en vervullen en ze zo tot hun volle betekenis brengen. Want weet dit, zolang de aarde en de hemel zullen bestaan, zolang zullen Gods wetten geldig blijven.”

„Hoe bedoelt U dat?” vraagt iemand. „Aanvullen en vervullen.”

„Wel,” zegt Jezus. „Ge hebt de stelregel geleerd: oog om oog en tand om tand. Maar Ik zeg u: Sla de boze mens, die u aanvalt, niet terug. Wanneer ge terug begint te slaan, handelt ge juist zoals die boze mens, doch niet als een burger van mijn Koninkrijk. Gij hebt geleerd, dat ge uw vijand moet hâten. Ik zeg u echter, haat uw vijand niet;

sta met liefde tegenover hem, zegen hem en bid voor hem. Daarmee zult ge de wil doen van mijn Vader, die in de Hemelen is.

Ge weet wel, dat men een boom goed noemt, wanneer hij goede vruchten voortbrengt en men kent een boom aan zijn vruchten. Niemand zal druiven verwachten van een distelplant, of vijgen van een doornstruik. Zorg daarom, dat uw leven goede, edele vruchten voortbrengt, daden van liefde en barmhartigheid. Dan zal men de boom, waaraan ge gegroeid zijt, dat is God, eren en prijzen. 't Is gemakkelijk genoeg om met de mond tot God te roepen, maar men moet met daden bewijzen, dat men het eerlijk meent. Vruchten van liefde, daar gaat het om.”

„Ja,” zeggen de mensen nadenkend, „ja, U hebt gelijk, Rabbi.”

„Hoe denkt U over het vasten?” vraagt een jonge man. „Johannes de Doper en zijn leerlingen zijn streng op het vasten. Gij en uw volgelingen daarentegen vasten in 't geheel niet. Wat moeten we daarvan denken en waaraan moeten wij ons houden? Wilt U ons dat eens uitleggen?”

„Hebt ge wel eens van een bruiloft gehoord, waarbij de genodigden gingen vasten?” vraagt Jezus hem.

Neen, daarvan heeft niemand ooit gehoord. Dat zou toch ook dwaás zijn!

„Mijn Koninkrijk is een voortdurend bruiloftsfeest,” gaat Jezus verder. „Bovendien ben Ik, de bruidegom, nu in uw midden. Daarom behoeft ge niet te vasten, maar moogt ge u verheugen als op een feest.

Mocht ge echter tòch willen vasten — Ik verbied het u niet. Maar wannéer ge vast, doet het dan met een vrolijk gezicht, als een feestganger, omdat ge het voor God doet en niet voor de mensen. 't Gaat niet om het vasten op zichzelf. Ook niet om de wetten op 'zichzelf. 't Gaat om God en zijn Koninkrijk.

Daarom is het er niet om te doen, de wetten uit het hoofd te leren en ze uitwendig te houden. Neen, ze moeten in ons hart tot leven komen, dan eerst is het goed. Ont-

EEN SAMENKOMST OP DE BERGHELLING

houdt dus dit: de boze gedachte, de boze wil, is evenzeer zonde tegen God als de boze daad. Ik zal u een paar voorbeelden geven. Ge weet allen, dat er in de Wet staat: gij zult niet doodslaan, maar Ik zeg u: wie toornige gedachten tegen zijn naaste voedt, wie zijn naaste haát, pleegt reeds doodslag. Gedachten moorden óók.

Ge weet, dat God toornig over vuile, oneerbare daden. Maar Ik zeg u, vuile gedachten en vuile blikken zijn evenzeer zonde tegen God, want ze randen de medemens aan. U is geleerd uw naaste lief te hebben en uw vijand te haten. Maar Ik zeg u, hebt ook uw vijanden lief; doet hun wél, wanneer ze u vervloeken. Dat vraagt God van de burgers van zijn Koninkrijk.

Gij, die Mij liefhebt, zijt het zout der aarde. Alleen door naar de wetten van mijn Koninkrijk te leven, kan de wereld voor bederf worden bewaard.

Gij zijt het licht der wereld. De wereld is donker door boosheid en velerlei verdriet. Maar wanneer gij Mij en mijn Rijk kent, kunt ge voor velen het licht doen schijnen. Verstopt het licht dat in u is dus niet, maar laat het schijnen voor de mensen, opdat ze het Koninkrijk leren zien en God leren verheerlijken.

Wilt ge nu nog horen, hoe Ik over het bidden denk? Er zijn tegenwoordig veel mensen die op de hoeken van de straten luidkeels staan te bidden en zij plunderen de huizen der weduwen. Luistert niet naar hen, ze zijn huichelaars en het rechte bidden kennen ze niet. Dat doet men niet in het openbaar, maar in de stille binnenkamer. Wie werkelijk wil bidden, moet zelfs de deur op slot doen, zodat hij weet niet gestoord te zullen worden en niets zijn aandacht afleidt.

Wanneer gij bidt, gebruikt dan geen grote omhaal van woorden, alsof ge alle dingen aan God vertellen moet. Uw Hemelse Vader wéét 't immers, Hij weet ook, wat goed voor u is, zelfs reeds vóórdát ge Hem bidt.

Denkt ook niet, dat ge God kunt overreden, uw wil te doen. Zo doen het de heidenen. Laat uw gebed kort, eenvoudig en

wáár zijn, zegt in weinig woorden uw noden en verlangens uit. Ik zal u een voorbeeld geven, hoe ge eenvoudig bidden kunt. Spreekt in uw hart maar mee.

Onze Vader, die in de Hemelen zijt,

Uw Koninkrijk kome,

Uw wil geschiede, gelijk in de Hemel, zo ook op aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

Vergeef ons onze schulden, daar ook wij onze schuldenaren vergeven hebben.

Leid ons niet in verzoeking,

Verlos ons van den boze.

Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen."

't Blijft even stil op de bergwei na dit gebed, zoals geen priestermond nog ooit heeft voorgebeden.

Dan spreekt Jezus nog even verder tot de mensen aan zijn voeten:

„Luistert nu nog naar deze korte gelijkenis en past die op uzelve toe.

Er waren twee mannen, die een huis wilden bouwen. De een bouwde het op rotsgrond, de ander op los zand. Toen de huizen klaar waren, brak de regentijd aan en de waterstromen stortten omlaag. Het huis, dat op rotsgrond stond, bleef staan, de waterstromen hadden er geen vat op. Maar het zand onder het andere huis spoelde weg. Het wankelde en stortte in en het werd een grote ramp. Begrijpt ge wat Ik hiermee bedoel?

Wie mijn woorden hoort en ze in praktijk brengt, heeft op vaste grond gebouwd. Het huis van zijn leven is vast en veilig. Maar wie mijn woorden niet in praktijk brengt, is de dwaas, die op los zand vertrouwd. Zijn leven is wankelbaar en zeer onveilig. Wanneer er tijden van nood of vervolging aanbreken, stort het in en dan heeft hij niets meer over."

Jezus beëindigt zijn rede. De mensen maken aanstalten om huiswaarts te gaan. Wat ze er van mee zullen nemen in hun hart? De vrienden van Jezus echter hebben alle woorden van deze bergrede diep in hun hart gesloten. Jaren later kunnen ze er nog

over spreken en ze opschrijven voor het nageslacht.

14. EEN DUBBELE GENEZING

Er sjouwen vier mannen met een zware vracht door de bochtige straten van Kaper-naüm. Krampachtig houden ze ieder een punt van een slaapmat vast. Ze mogen hun vracht niet laten vallen. In die slaapmat ligt hun vriend, een diep ongelukkig wrak van een mens, die al jarenlang verlamd is aan alle vier zijn ledematen. Hij is arm en eenzaam geworden in al deze jaren en wanneer hij deze vier mannen niet had gehad, die nu en dan naar hem omkijken, was hij lang reeds omgekomen van gebrek. Ook van wanhoop. Er leven vreemde, heidense gedachten bij de Joden; ze denken, dat iedere ziekte, iedere tegenslag, een straf is van God voor een kwaad, dat een mens gedaan heeft. Hoe erger de ziekte, hoe groter zijn schuld moet zijn. Hoe groot moet dan de zonde van deze man niet zijn geweest, dat hij voortaan zijn hele leven als verlamde in een hoek moet liggen. 't Tobben over die moeilijke vraag heeft de man van binnen óók ziek en lam gemaakt. Hij kan er niet meer tegen op en voelt zich de ongelukkigste en slechtst behandelde mens van heel Kapernaüm.

Maar nu is er vandaag iets vreemds met hem gebeurd. Zijn vrienden zijn hem komen halen, ze hebben hem meegenomen, de buitenlucht in. Ze willen hem brengen naar Jezus van Nazareth, de goede profeet, die over de kracht Gods beschikt en niets liever doet, dan ongelukkigen helpen. Moeilijk hangt de verlamde in zijn slaapmat en laat met zich zeulen. Moeizaam slepen de vrienden hem voort. 't Is druk op straat. Allen spoeden zich in dezelfde richting, naar het huis van Simon, de visser. Wanneer ze de straat bereiken, waar Simon woont, vinden ze de toegang reeds versperd door een drom nieuwsgierigen. Nu wordt het nog moeilijker, want de mensen kennen niet veel barmhartigheid. De voorste dragers

banen zich met hun ellebogen een weg. „Laat ons door, gaat op zij, we moeten met een verlamde naar de wonderdoende profeet.“ Goed, in de achterste rijen wil men nog wel plaats maken; zij echter, die in de voorste rijen staan, bij deur en venster, denken er niet aan. De vrienden moeten maar zien, hoe ze klaar komen.

„Brengt me toch weer naar huis,“ kreunt de verlamde, „voor mij is er geen genezing, dat heb ik immers al gezegd. Mijn zonde is te groot geweest, ik ben een verloren mens.“

Zou al de moeite van de vrienden dan tevergeefs zijn geweest? De mannen denken er niet aan om terug te keren. Kijk eens aan, ze zijn vlak bij Jezus! Nu moeten ze ook bij Hem komen! Teruggaan? Liever gebruiken ze een list, waardoor al die onwillige nieuwsgierigen lelijk op hun neus zullen kijken!

Hier is de buitentrapp van het huis, die naar het platte dak voert. De mannen kennen dat dak alsof het hun eigen was, want al die lage huisjes worden volgens hetzelfde model gebouwd. Over een paar balken worden takken gelegd; op die takken rusten lemen tegels en daar over heen ligt een dunne laag aarde, die door voeten, wind en regen wordt aangestampt. 't Is een kleine kunst om in zo'n dak een gat te breken. Een blik van verstandhouding is voldoende. Eensgezind sjouwen de mannen hun vracht de trap op en leggen hem neer op het platte dak. De verlamde herademt, nu hij uit het gedrang is. Wat gaan zijn vrienden nu beginnen? Gaan ze aan 't breken? De aarde wordt met de handen op zij gedaan, tegels worden uitgelicht, takken verschoven. Een blik door het gat vertelt, dat het kamertje overvol is. In het midden zit de Profeet, de mensen dringen om Hem heen. En zie eens... daar op banken langs de wand? Daar zitten deftige wetgeleerden; die komen zeker eens luisteren, wat de nieuwe Leraar te vertellen heeft. De vrienden vinden de aanwezigheid van die wetgeleerden niet zo mooi; zij zijn de ergste plaaggeesten voor de zieken. Nu echter

GAAT HET ZO IN GODS KONINKRIJK?

vlug, eer er weer iets tussenbeide komt.

„Hou je goed,” zeggen ze tegen de verlamde. „Denk maar: zo meteen ben ik gezond. Nu ga je regelrecht naar Jezus toe.” Meteen pakken ze de slaapmat weer op en laten hem met man en al zakken door het gat. Verontwaardigde blikken gaan omhoog. Hoe dŭrven die brutale kerels! Maar de verlamde ligt voor Jezus' voeten, zo dicht bij Hem, als mogelijk is. Getroffen ziet Jezus hem aan. Wat moeten die mensen een grote verwachting van Hem hebben, dat ze zoveel moeite doen! Hoeveel geloof zit er achter deze vreemde daad. Jezus heeft de wonderbare gave om te weten, wat een mens denkt, waarover een mens tobt, wanneer Hij hem slechts aanziet. Hij weet, dat het tobben over het schuldvraagstuk, de innerlijke verbittering, het ergste lijden voor deze arme mens zijn. Daarom maakt Hij daaraan allereerst een einde.

„Kind,” zegt Hij, „tob niet langer over die zondevraag; Ik zeg je, je zonden zijn je op dit ogenblik vergeven.”

Verrast ziet de zieke man Hem aan. Hij voelt zich bevrijd van een loodzware last. Zijn hŕrt is reeds genezen door dat vriendelijke machtwoord van Jezus!

Maar de wetgeleerden rijzen verontwaardigd op. Hoe dŭrft een gewoon mens zo spreken! Zondenvergeving is Gŏds zaak. En God doet het klaarblijkelijk niet, want dan zou de man niet ziek zijn! Wat verbeeldt Jezus zich dan well! Dit is gewoon Godslastering! Jezus ziet hen aan en leest ook hun gedachten als een open boek. „Waarom zijt ge zo verontwaardigd,” vraagt Hij. „Gij denkt: zondenvergeving is een groot woord, dat gemakkelijk te zeggen is, want we kunnen dat toch niet nagaan. Gij denkt: Hij kan 't lichaam niet genezen, daarom praat Hij alleen maar over het binnenste. Daarom zal Ik u nu laten zien, dat Ik macht heb, zowel over het een, als over het ander.”

Nu wendt Jezus zich weer vol ontferming tot de verlamde, die ademloos heeft toegeluisterd, terwijl Hij de wetgeleerden zo hardhandig aanpakte.

„Tegen ũ zeg Ik: sta op, rol je slaapmat op en ga naar huis.” Op die woorden voelt de man nieuw leven door zijn lichaam stromen; 't gaat zo snel als de gedachte. Hij stŕaĳt op en nŕemt zijn slaapmat en lŏopt het huis uit. Hij kan zijn ledematen gebruiken, de jarenlange verlamming is geweken, Jezus heeft hem volkomen gezond gemaakt. De mannen op het dak haasten zich omlaag en verwelkomen hun vriend. Daar buiten op straat is de genezene even het middelpunt van de belangstelling. Maar daarna wordt Jezus weer het middelpunt. Allen loven en prijzen God, die zulk een Profeet aan zijn volk gegeven heeft. De wetgeleerden echter gaan hoofdschuddend heen. Ze vinden dat deze nieuwe Rabbi, die hun niet eens om een aanstelling heeft gevraagd, er Godslanderlijke praktijken op na houdt.

15. GAAT HET ZO IN GODS KONINKRIJK?

Er is iets, dat de mensen van Jezus niet begrijpen, ook zijn beste vrienden niet. Ze willen het niet begrijpen, want ze vinden het niet goed. Zij denken: de Messias is alleen voor ŏns, voor het echte Joodse volk. Maar kijk nu eens. . . . het lijkt wel, of voor Jezus alle mensen gelijk zijn! Met slechte vaderlanders, met ontrouwe Joden, en — met heidenen gaat Hij precies zo om als met de echte Joden. Hij spreekt met hen over Gods Koninkrijk, Hij luistert naar hun klachten en helpt hen. Hij vraagt niet eerst: „Wat ben jij voor een mens?” Hij dŏet 't eenvoudig, als iets dat zo behoort! Zoiets is nog nooit vertoond in Israĳel en de mensen kunnen er maar moeilijk aan wennen.

„Vinden jullie 't ook zo vreemd?” vraagt Hij eens aan zijn discipelen.

„Gods regen valt op allen, goed of boos. Gods zonneschijn is over allen, goed of boos. Zo is het ook met Gods barmhartigheid. Die is voor allen, voor goeden en bozen. En zegt me eens: wie hebben mŕeer een dokter nodig. . . . de zieken, of de gezonden?”

„De zieken natuurlijk.”

„Juist. Nu is God de grote geneesmeester en Ik deel zijn medicijn uit. Moet Ik dan niet eerder naar de zieken gaan, dan naar de gezonden, die geen medicijnen nodig hebben?”

De vrienden begrijpen het wel, Jezus bedoelt met *zieken* degenen, die geen werkelijk geloof hebben... die geen levenskracht ontvangen van God. Van nu af aan noemen ze Hem dikwijls: Heiland, dat betekent heilmeester, redder, verlosser.

„Zoals mijn Vader werkt, werk Ik ook,” zegt Jezus. „Daartoe ben Ik in de wereld gekomen, om te laten zien, hoe mijn Vader werkt. Want dat weten de mensen niet meer. Ze weten veel van de godsdienst, maar in het Koninkrijk van mijn Vader zijn ze vreemden.”

God... evengoed voor die anderen? De vrienden vinden 't moeilijk, om daaraan te wennen. Jezus begrijpt dat best, daarom heeft Hij een groot geduld met hen. Maar — Hij gaat zijn gang en doet, zoals zijn Vader het Hem zegt.

Daar is bijvoorbeeld die vrouw uit Samaria. Samaria was vroeger de hoofdstad van het Tienstammenrijk, waar de boze koning Achab zijn zetel had. Nu nog zijn de mensen daar meer heidens dan Joods en de echte Joden willen hen niet kennen. Denkt eens aan: die Samaritanen willen niet naar de Tempel in Jeruzalem gaan, maar hebben hun eigen tempel op de berg Gerizim! Zulk dom en minderwaardig volk! De echte Joden menen, dat ze zich besmetten, wanneer ze door Samaria reizen. Ze maken liever een grote omweg, met twee keer door de Jordaan waden, dan dat ze met de Samaritanen in aanraking komen. Omgekeerd haten de Samaritanen deze Joden natuurlijk ook. En ziet nu eens naar Jezus van Nazareth! Voor Hem zijn de Samaritanen mensen, die Gods hulp nodig hebben! Gods regen valt er, dus moet ook Gods barmhartigheid er gepredikt worden. De wijze rabbi's en de priesters van de Tempel doen dat niet. Dus moet Hij er heen. Zijn vrienden vinden het eerst wel erg vreemd, maar

ze gaan toch met Hem mee. En dan merken ze, dat 't best kan. En — dat het voor de Samaritanen een zegen is. Eens is Jezus moe van een lange voetreis. Ze laten Hem achter bij de oude stadsbron, die eeuwen geleden vader Jacob nog heeft laten graven, en gaan met elkaar boodschappen doen in de stad. Als ze terugkomen, is Jezus niet meer alleen. Er staat een vrouw bij Hem, die in de stad als een slechte vrouw bekend staat. Ze hebben zeker al heel wat samen besproken, want de vrouw heeft haar waterkruik er bij neergezet, en luistert met blijde ernst in de ogen toe. Maar nu er zoveel Joodse mannen bij komen, loopt de vrouw haastig weg. Zelfs haar waterkruik vergeet ze.

„Rabbi, we hebben brood kunnen krijgen,” vertellen de vrienden, „eet nu een stukje.” Jezus schudt zijn hoofd. „Ik heb geen honger meer,” zegt Hij, „Ik heb werk voor mijn Vader kunnen doen, dat is voor Mij eten en drinken.”

De vrienden verwonderen zich. Werk voor zijn Vader, aan deze onverschillige Samaritaanse vrouw?

De vrouw is intussen naar de stad gelopen, zo snel ze kon. Daar heeft ze geroepen: „Mensen, komt mee! Bij de Jacobsbron zit een Man, die de Messias van Israël is! Hij heeft 't zelf gezegd. Mij heeft Hij al tot een vrij en gelukkig mens gemaakt. Komt mee, dan kunt ge Hem zelf zien en spreken!”

Zie, daar komt al een hele stoet Samaritanen de poort uit in de richting van de bron. Jezus ontvangt hen en beantwoordt hun vragen en vertelt hun van zijn Koninkrijk. En de Samaritanen laten zich overtuigen.

„'t Is goed, dat je ons gehaald hebt,” zeggen ze tegen de vrouw. „Nu hebben we het zelf gezien en gehoord, dat deze Jezus de Messias is, de Redder van de wereld.”

Ze smeken Jezus om mee te gaan naar hun stad. Hij doet het en logeert twee dagen bij hen, met de vrienden en al die dagen doet Hij niet anders, dan het Koninkrijk van God aan de Samaritanen open-

baren. Voor Hem bestaan geen grenzen van landen, volkeren of rassen. Wie tot Hem komen wil, mag komen. Wie in Hem gelooft, wordt geholpen, hoe erg hij er ook aan toe is. Hij geneest het zoontje van een hoveling van Herodes Antipas, de gehate en gevreesde viervorst van Galilea. Hij maakt de zieke knecht van een Romeins officier weer beter. En later, wanneer Hij een tijdlang in 't buitenland vertoeft, in Tyrus en Sidon, aan de zee, helpt Hij ook dáár de mensen, die radeloos tot Hem komen. En dit alles doet Hij, om te laten zien, hoe het in Gods Koninkrijk toegaat. Hij doet het om te tonen, dat Hij alle macht heeft, ook in het gebied, waarvan het lijkt, dat de boze vijand er heerst, het gebied van ziekte en waanzin en dood. Jezus heeft alle macht; wie Hem bezig heeft gezien, wéét dat.

En de Joden.... de èchte Joden, die de dingen zo erg goed weten, wat denken zij van Hem? Hooft, hoe ze over Hem denken. Eens komt Jezus, na een lange rondreis door Galilea en het platteland van Judea, weer in Nazareth terug. Nu niet als de timmerman, maar als iemand, die het recht heeft om in de synagoge te spreken. En die van dat recht gebruik maakt. In zoveel plaatsen, klein en groot, is Hij reeds in de synagoge opgetreden en overal hebben de mensen met verbazing naar Hem geluisterd. „Hij spreekt als één, die 't zelf gezien heeft,” zeggen ze. „Hij spreekt geen geleerde boekentaal, waar we niets van begrijpen. We weten best wat Hij bedoelt. Hij bedoelt, dat God ons liefheeft en naar ons zoekt, zoals een herder zijn schapen bijeenroept, wanneer de avond valt. Hij bedoelt, dat wij arme, gewone mensen burgers in zijn Koninkrijk mogen zijn.”

En nu is Hij dan in Nazareth en als de Sabbat aanbreekt, gaat Jezus naar de synagoge, zoals Hij altijd, op iedere Sabbat, heeft gedaan. Altijd ging Hij om te luisteren. Nu gaat Hij om zelf te spreken. De mensen herkennen Hem, ze groeten familiaar en de een zegt tegen de ander: „De timmerman is terug. Heb je Hem al gezien?”

In de synagoge is het voller dan ooit. De mensen verwachten iets. Kijk, Jezus is vooraan gaan zitten, bij de sprekers. Nu staat Hij op! Nu geeft een dienaar Hem de zware boekrol aan! De mensen rekken hun halzen. Sst! Hij begint! 't Wordt muisstil in de synagoge, nu Jezus zijn Schriftlezing begint.

„Zo zegt Jesaja, de profeet: God heeft mij gezonden, om aan de armen een blijde boodschap te brengen, om gebroken harten te genezen; om blinden ziende te maken en aan gevangenen de vrijheid te geven. En om aan allen te zeggen, dat de beloofde, aangename Tijd gekomen is.” Hier ziet Jezus de mensen aan. „Jesaja zei dit als een belofte,” gaat Hij met vaste stem voort. „Maar Ik zeg u nu, dat die belofte vervuld is.” Dan vertelt Hij van de liefde Gods, waarin Hij leeft en die Hij met woorden en daden wil doorgeven aan zijn volk en aan heel de wachtende wereld.

„Dat is het Koninkrijk, dat komen zal,” zegt Hij, „het rijk, waarin alléén God regeert en waarin zijn onderdanen alleen voor Hem leven.” Ademloos wordt er geluisterd. Velen knikken instemmend; wat is dit vertroostend en vredig om te horen! Wat zegt Hij dit begrijpelijk! 't Is, alsof Jezus de mensen gevangen heeft genomen voor zijn Koninkrijk.

Maar daar klinkt opeens een onvriendelijk woord, dat al het mooie verscheurt.

„Mensen, 't is de zoon van Jozef, de timmerman, maar! Laat Hij niet denken, dat Hij 't beter weet dan de rabbi's! Hij is ook maar een gewoon mens, hoor, net als wij!”

De woorden slaan in, de vrede is verstoord, vijandige blikken willen Jezus wonden. Er vlàmt iets in Jezus' heldere ogen.

Hoor! Hij vervolgt zijn toespraak!

„Ge hebt zeker al eens gedacht: wanneer zal Hij naar zijn eigen stad komen, om daar dezelfde wondertekenen te doen, die in Kana en Kapernaüm zijn gebeurd? Nu ben Ik hier, maar er zal niets gebeuren, want ge gelooft Mij niet.

Ge weet wel, er waren veel hongerende mensen in Israël, toen in Achabs dagen de

grote droogte was. En slechts één vrouw werd geholpen, omdat ze Elia's woord geloofde. Die vrouw was een heidin. Er waren veel melaatsen in Israël, toen Eliza profeet was. Maar alleen Naäman werd genezen, omdat hij geloofde. En Naäman was een heiden.

Zo zal het met u ook gaan, mensen van Nazareth. Anderen worden gered en geholpen, voor anderen is het Koninkrijk. Maar niet voor u, want ge gelooft niet, dat God Mij gezonden heeft."

Zij niet geloven? De mannen zijn er wóedend om. Wat een belediging! Ze gaan toch geregeld naar de synagoge? Ze kennen toch de wetten?

„Gooit Hem er uit!" roept een ruwe stem. „We laten ons niet alles zeggen!" „Stenigt Hem!" roept een ander.

De rust en de eerbied in de synagoge zijn verbroken. In een kluwen van woedende Joden wordt Jezus naar buiten geduwd, de bochtige straten door, tot aan de buitenste rand van de stad. Dáár, aan de buitenrand, ziet men omlaag in een diep ravijn. Vuilnis, afbraak en dode dieren worden daar in weggeworpen.

„Duwt Hem 't ravijn in! Weg met Hem! Stenigen!" wordt er onophoudelijk geroepen. Sommigen nemen al stenen op, om Hem die achterna te gooien. En het vreemde is: Jezus verdedigt zich niet! Hij scheldt niet en schreeuwt niet, Hij probeert niet zich los te rukken.

Zal nú reeds de boosheid de overhand over Hem krijgen? Zal het nú gebeuren — dat van het Lam van God? Maar zie, daar richt Hij zich rechter op en ziet de boze mensen aan. De durf van een held is in zijn houding. De macht van een koning straalt uit zijn ogen.

Van een mènselijke held en een mènselijke koning? Neen, het zijn de kracht en de macht van God, die uit Hem stralen! Hij staat daar als Gods Zoon. De bozen merken het, en schrikken, en worden bang! Ze wijken achteruit, de opgeraapte stenen ploffen op de grond.

Nog even ziet Jezus de mensen aan. Al

de mensen, waarmee Hij is opgegroeid, waarvan Hij hóudt! Zo graag had Hij hen willen redden voor Gods Koninkrijk, maar ze willen niet, ze verstoten Hem, nu kan Hij niets meer voor hen doen.

Dan gaat Hij midden door de bende heen en verlaat de stad, om aan anderen te gaan geven, wat Hij hier niet kwijt kan. Als woonplaats kiest Hij Kapernaüm, aan het meer van Gennésareth, dat ook wel meer van Tiberias wordt genoemd, naar de Romeinse keizer, die in deze tijd regeert.

16. JEZUS OPENBAART ZIJN GODSKRACHT

In Kapernaüm, aan de oever van het meer, vindt Jezus zijn oude vrienden, Simon en Andreas, de vissers, terug. Met een somber gezicht spoelen ze hun netten. Ze hebben vernomen, wat Jezus in Nazareth is overkomen en zij moeten daar nu nog een angstig slecht bericht aan toevoegen.

„Johannes, uw wegbereider, is opgepakt. Hij zit gevangen in de kerker, onder het paleis van Herodes Antipas. Hij heeft Herodes onder handen genomen over zijn slechte leven en dat verdroeg de viervorst niet. Door een kelderluik kunnen we soms contact met hem krijgen. Maar 't is levensgevaarlijk."

Johannes gevangen! Johannes, de dappere, onvermoeibare getuige! 't Is ook voor Jezus een zware slag. Als 't zó met de wegbereider gaat, hoe zal 't dan wel gaan met de Kóning?

„Alles gaat verkeerd," zuchten de vissers. „Zelfs de visserij lukt niet meer. We hebben de hele nacht gezwoegd, en niets gevangen. En toch zit 't meer vól vis!"

Iets verderop zitten Jacobus en Johannes met hun vader de netten te repareren. Jezus wenkt hen en ze komen onmiddellijk. Maar zie eens! Daar komen nog veel méér mensen aan. Ze hebben Hem herkend. Ze verwachten, dat Hij hun weer zal gaan vertellen over Gods Koninkrijk. Ze omringen

JEZUS OPENBAART ZIJN GODSKRACHT

de kleine groep mannen, ze dringen op, ze verwachten iets. Jezus ziet om zich heen. Daar ligt de boot van Simon, vast aan zijn ketting.

„Kun je die wat dichterbij halen, Simon?“ vraagt Jezus. „Ja, stap er maar gauw in, Rabbi, zo meteen duwen ze U nog in het water.“

Nu spreekt Jezus de mensen toe, staande in Simons boot. Als Hij klaar is, zegt Hij: „Simon, ga nu nog eens het meer op en gooi je netten uit.“

De visser schudt zijn hoofd. Wat zou Jezus, de timmerman, de Rabbi, nu voor verstand van vissen hebben!

„Ik heb de hele nacht gewerkt en niets gevangen,“ zegt hij koppig.

„Doe 't toch maar, Simon,“ houdt Jezus vol.

„Nou, vooruit dan maar. Omdat U het zegt!“

Hij steekt van wal en vaart het meer op. Hij gooit het sleepnet uit en, hoewel 't overdag niet eens de goede tijd is om te vissen, wordt het net zo zwaar, dat 't dreigt te scheuren. Johannes en Jacobus moeten te hulp schieten, om de reuzenvangst te bergen.

Petrus is diep onder de indruk; in zijn ogen staat een grote, angstige verbazing. Dit is niet met gewone dingen toegegaan! Hier heeft de geheime kracht van God gewerkt! De kracht van God... in zijn scheepje... in zijn netten? Voor hem, een zondig, eigenwijs en driftig mens? Hij valt voor Jezus op de knieën en heft de handen op, alsof hij genade wil vragen. „Neen! neen!“ roept hij, „dit kan ik niet verdragen! Ik ben een zondig mens!“ Maar Jezus ziet hem vol liefde aan en zegt:

„Er is niets om bang voor te wezen, Simon. Nú heb je vissen gevangen. Trek met Mij mee door het land; Ik zal jullie leren om mensen te vangen voor Gods Koninkrijk.“

Nu begrijpen de vier vissers de bedoeling van 't wonder. Ze verlaten hun netten en gaan met Jezus mee. Ook de anderen zoeken ze weer op. Samen vormen ze zijn



Jezus en de discipelen in de bloeiende velden

trouwe volgelingen. Ze wandelen samen door het mooie Galileese land, Jezus en zijn vrienden. De eerste regens na de droge tijd zijn gevallen. 't Zijn plasregens geweest, die alles doorweekten, maar nu is de hemel weer stralend blauw. Oogverblindend schijnt de zon. Nu wordt 't mooi in 't warme Oosterse land. Als bij toverslag is het dorre gras heldergroen geworden, het koren komt boven de grond, er komt nieuw, jong blad en bloesem aan de bomen. En dan de bloemen, de wilde bloemen, die op de regen hebben gewacht en nu bij duizenden opschieten! Wát een pracht! Jezus en de vrienden kijken met blijde ogen naar al dat schoon. Ze hebben dit van kind af aan ieder jaar meegemaakt, maar ze hebben 't nog nóóit zo mooi gevonden, als nu ze met Jezus wandelen.

„Rabbi, Rabbi, wat is 't mooi,“ zeggen ze dankbaar.

„Ja,“ zegt Jezus, „zelfs Salomo's heerlijkheid is niets, vergeleken bij deze wilde

bloemen. Zó verzorgt God de bloemen, die toch maar onkruid zijn. En dan zijn er zoveel mensen bang, dat God voor hen niet kan zorgen. Zou God, die de bloemen en de vogels verzorgt, zijn mensen vergeten? Daarom, tobt niet over eten en drinken en kleren, alsof die dingen het allervoornaamste zijn. Gaat op Gods wegen, zoekt Gods Koninkrijk, en gelooft Mij, al die dingen komen terecht."

17. JEZUS DEELT BROOD UIT

Ze naderen een dorp aan het meer en let nu eens op, wat er gebeurt! De mensen gooien hun werk er bij neer, deuren vliegen open, de een roept 't de ander toe: „Hij komt! Hij is er! De Rabbi van Nazareth is er! Vlug! Vlug!"

En dan — dan moeten de vrienden de mooie bloemen en het heldere vogelenlied eerst wel vergeten. Nu moeten ze kijken naar al de ellende, die er uit de huisjes naar buiten komt. Een kreupele strompelt nader, moeilijk hinkend tussen zijn krukken. Zijn ene lamme been sleept hem achterna. Hij is vervuild, want de mensen hebben niet veel idee, om zo'n lastpost te helpen. Hij strekt een hand uit naar Jezus van Nazareth. „Rabbi! Rabbi! Help me! Genees mijn kreupelheid!" „Geloof je, dat ik het doen kan?" vraagt Jezus zacht.

„Já, Gij kunt, wat niemand kan! Als Ge wilt, kunt Gij me genezen."

„Omdat je gelooft," zegt Jezus. „Ik wil 't, word genezen."

En dan? Zie eens! de stumper kan zijn verlamde been bewegen. Hij kan er op staan! Hij kan zijn krukken weggooien! Hij valt niet! Hij probeert een paar stappen, 't lukt! En dan schreeuwt hij 't opeens uit: „Ik kan lopen! ik ben beter! dat heeft Hij gedaan! Dank U! Dank U!" Nu komen er spoedig meer. Zieken worden op een matras naar buiten gedragen, blinden zoeken tastend een weg naar Jezus. „De kracht Gods is er, om te genezen!" fluisteren de stumpers.

„Gauw, gauw naar Hem toe!" En eenmaal bij Hem smeken ze: „Heb medelijden, Rabbi, heb erbarmen, genees mij ook!" En Jezus? Al deze ellende voelt en draagt Hij mee. 't Is, alsof Hij, de gezonde, al deze ziekten en kwalen op zich laadt, maar de mensen maakt Hij vrij en gezond. Die jubelen en zingen: „Er gebeuren wonderen! Hij raakt ons aan en we zijn beter! Dank U! Dank U!" En steeds komen er meer.

Jezus zelf echter wordt moe en mat. Zijn vrienden merken 't met ongerustheid. „Nu is 't genoeg," zeggen ze tegen de mensen, „de Rabbi is doodmoe, dat zie je toch wel?" En tegen hun machtige Vriend zeggen ze: „Rabbi, nu moet Ge eerst wat rusten. Zie eens, hier liggen een paar vissersboten. Die kunnen we wel gebruiken. Zullen we U overvaren naar de andere oever? Daar is 't stil, daar kunt U uitrusten."

Ja, dat vindt Jezus goed. Rusten — en bidden wil Hij daar in die stilte. In het gebed spreekt Hij tot zijn Vader over de zware taak, die Hij op zich heeft genomen. In het gebed spreekt zijn Vader tot Hem en geeft Hem telkens weer nieuwe kracht, om die taak voort te zetten. Daarom is uitrusten voor Jezus hetzelfde als bidden, en al biddend rust Hij uit. „Jammer," zuchten de mensen, wanneer ze de bootjes over het meer zien verdwijnen.

Maar hoor nu eens! Dáár is een slimmerd!

„Laten we langs de oever lopen en ook naar de andere kant gaan," zegt hij. „Dan zijn we toch weer bij Hem. Zieken kunnen we dragen en blinden nemen we bij de arm. Wie gaat er mee?" Velen, velen gaan er mee.

Een grote opwinding grijpt de mensen en kinderen aan. Zingend en babbelend lopen ze langs de meer-oever en voelen geen vermoeidheid. Volk uit andere vissersdorpjes voegt zich bij hen en zo wordt de stoet steeds groter. Allen verlangen Jezus te zien en zijn kracht te ondervinden. De vrienden schrikken, wanneer ze de mensenmassa horen aankomen. Nu is het weer uit met de rust. Want Jezus tegenhouden kun-

JEZUS, DE MACHTIGE HELPER

nen ze niet, dat weten ze bij ondervinding.

En zo gebeurt het, dat Jezus weer naar de mensen toegaat en hun klachten aanhoort en hun zieken geneest en Hij is er nog mee bezig, als de avond valt. De vrienden kijken zorgelijk naar de lucht. Straks zal het donker zijn. Merkt Jezus dat niet? Die mensen moeten nu naar huis gaan, 't is de hoogste tijd. Ze trekken Jezus aan zijn mouw. „'t Wordt donker, Rabbi, zeg nu maar, dat 't genoeg is. De mensen moeten naar huis en eten. Ze krijgen honger en hebben niets.”

„Honger?” vraagt Jezus. „Geeft ze dan te eten.”

„Om uit te delen moet je eerst wat hebben,” denkt Simon Petrus. Hij roept om zich heen: „Wie heeft er wat meegebracht?”

„Ik,” zegt een kleine jongen, „ik had net boodschappen gedaan. Kijk, twee broden en vijf gedroogde vissen.” Meer krijgt Petrus niet los, hij kan alleen dit mandje bij Jezus brengen.

„Dit zal wel niet genoeg zijn,” zegt hij, „en geld hebben we ook niet, gesteld, dat hier iets te koop was.”

„Maar dit is genoeg,” zegt Jezus rustig. Hij neemt het weinige dat er is in zijn heilige, sterke handen. Hij heft zijn ogen op naar zijn Almachtige Vader in de Hemel en vraagt: „Terwille van de liefde, die U voor allen hebt, terwille van het geloof, dat ze in Mij hebben, Vader! maak het nu zó, dat allen verzadigd worden!”

En dan blijkt het opnieuw, dat de wondergrote, sterke kracht van God, die de hele schepping heeft voorbereid, zich heeft medegedeeld aan de handen van Gods Zoon.

Jezus breekt het brood en kan doorgaan met breken. Vol verbazing zien de vrienden Hem aan. „Laten de mensen in het gras gaan zitten,” zegt Jezus. „Hier is voedsel, deelt dat uit.” De mensen zetten zich neer in het gras, de ogen vol verwachting op Jezus en zijn vrienden gericht, en de vrienden gaan rond om het brood uit te delen. En er is zoveel, dat ze nog overhouden.

„Hij kan, wat niemand kan,” zeggen de mensen. „Hij kan eten geven, als er feite-

lijk niets is. Wie heeft ooit zo iets beleefd!”

„De kracht van God werkt in Hem. Hij is werkelijk Gods Zoon, de Beloofde, die nu in de wereld gekomen is. Nu kun je begrijpen, welk een goede tijd er aanbreekt, als Hij eenmaal onze Koning is!”

18. JEZUS, DE MACHTIGE HELPER

Onder al de mensen die in het gras zitten te eten, is ook de slimmerd uit het vissersdorp.

„Hij is de Beloofde, de Koning, die komen zou,” zegt hij. „Daarin hebben jullie gelijk. Maar je zult me moeten toegeven, dat Hij een veel te bescheiden Koning is. Als Hij zo doorgaat, komt Hij nooit op Davids troon. En wij blijven eeuwig zuchten onder de Romeinse dwingelandij.”

Zeker, dat is waar. Niemand kan 't ontkennen.

„Daarom moeten we Hem een handje helpen,” gaat de eerste voort. „Hij is zelf veel te bescheiden. Wij zijn hier met enkele duizenden. Als we Hem nu tot Koning uitroepen, zijn we morgen met tienduizenden en overmorgen met honderdduizend. Daar kunnen de Romeinen niet tegen op, want reken maar, dat we zullen vechten voor ons nieuwe Koninkrijk. Kom, doe je mee? Sta dan op, vlug!”

De mannen rijzen op. Ze dringen op Jezus aan en roepen:

„Gij zijt onze koning! Leve de koning! Leve de Messias!”

Een mensenkluwen omgolfte Jezus. Ze willen Hem optillen en in triomf ronddragen op hun schouders. „Leve de koning, leve de koning!” En morgen naar Jeruzalem, om die gehate Romeinen te verjagen!

En Jezus? Hij schudt zijn hoofd en wijst met klem de opgewonden mensen van zich af, op deze manier wil Hij hun hulde niet. Ze hebben zijn brood gegeten; terwille van dat brood willen ze Hem nu koning maken. Maar Hij wil hun broodkoning niet

zijn! Ook geen soldatenkoning, die oproer maakt tegen de Romeinen! Die taak heeft zijn Hemelse Vader Hem niet opgedragen. de Koning van de harten wil Hij zijn en van daaruit zijn Koninkrijk opbouwen. Ieder hart, dat in Hem gelooft, en voor Hem openstaat, zal een bouwsteen worden voor dat nieuwe Koninkrijk. Schoon zal het zijn, wanneer dat Godsrijk gekomen is! Maar door oproer en geweld komt het zeker niet. Integendeel, alles wat met boosheid en haat in verband staat, zal de komst van het Godsrijk verhinderen! Neen, het zal moeten worden als het zout en de gist in het deeg, alles doortrekkend en de ganse menselijke samenleving veranderend.

Daarom gaat Jezus weg van deze opgewonden schreeuwers, die Hem Koning willen maken met geweld, desnoods met moord en doodslag! Evenals in Nazareth, hult Hij zich in zijn macht, zodat ze het niet wagen Hem te volgen. De vrienden zijn blij, dat ze gaan mogen. „We hebben de boten hier,” zeggen ze haastig. „Laten we gauw instappen en 't meer opvaren; in 't donker raken ze ons spoor wel kwijt.”

„Goed,” zegt Jezus. „Gaat maar. Ik wil eerst alleen zijn, om te bidden.”

De vrienden vinden 't wat vreemd, maar ze gehoorzamen hun Meester. 't Is onrustig, Hem daar alléén te weten, in de donkere eenzaamheid. 't Is ook onrustig, om zonder Hem op 't donkere water te zijn, nu snel de nacht valt. Ze hebben een gevoel, of er allerlei onheil gebeuren kan, wanneer Hij niet bij hen is. Zie je wel, daar begint het onheil al! Een sterke tegenwind steekt op, één van de vele valwinden, die in bergachtige streken zo vaak voorkomen. Zulke winden slaan, plóffen op het water, ze jagen schuimende golven op en veroorzaken draaikolken. Men moet stevige roeiers en ervaren schippers zijn, om 't in zo'n valwind te kunnen uithouden. Maar deze vrienden van Jezus zijn immers ervaren zeelui; ze zetten zich schrap, ze klemmen de tanden op elkaar en houden vol. Totdat ze niet meer kunnen. Dat is 't gevaarlijke moment. Menig bootje is gegrepen en

ondergegaan in een draaikolk, doordat de roeiers niet meer konden, doordat de riemen even rustten en de greep om het roer verslapte. In dit ogenblik van 't allergrootste gevaar zegt één in de boot:

„'t Komt, doordat Jezus niet bij ons is. Was Hij er maar, dan kwamen we er wel door.”

Hun lippen zijn weer stijf opeengeklemd, ze willen vechten tot het einde, maar hun harten roepen, schreeuwen om Jezus, hun Meester. En dan gebeurt het wonderlijke, dat in het Rijk van God toch zo heel gewoon is:

Jezus, ginds in het gebed, verneemt de hulproep van zijn vrienden. Hij kan niet langer daar blijven, Hij móet gaan helpen. Hij wéét hoe groot het gevaar is. Hij ziet hen worstelen op het donkere, felbewogen meer. Hij staat op en loopt naar de oever. Nu scheidt alleen nog maar dit woelige watervlak Hem van zijn vrienden. Maar wat betekent deze grimmige waterplas voor zijn liefdekrachten! Zijn Vader is de Almachtige, die deze dingen geschapen heeft. Ook aan Hem zijn ze onderworpen, het water en de wolken en de winden, en al de krachten van deze aarde. Hij wil naar zijn vrienden. Hij kan het ook. Er is niets, dat Hem kan tegenhouden. Hij zet zijn voeten op het water en 't watervlak draagt Hem. Zo gaat Hij voort, een wondere, eenzame wandelaar over 't donkere meer. Een lichtschijn omgeeft Hem op deze wandeling.

De vrienden zien de wandelaar aankomen en het slaat hen met schrik en ontzetting. Want . . . ze hebben Hem wel geroepen, maar dat Hij werkelijk komen zou, hebben ze niet verwacht. „Dat kan natuurlijk niet,” redeneerden ze. „Hij op 't land en wij op 't water, en een bootje is er niet.”

Ze rekenen alleen met Jezus, de *mens*. Dat andere, heel Grote vergeten ze zo gemakkelijk, dat ligt hun nog niet.

Daardoor herkennen ze Hem nu ook niet. Ze wijzen elkaar met bevende hand op de schemerwitte, lichtende gedaante, die daar door het duister naar hen toekomt. Alsof Hij zweeft, zo geruisloos nadert Hij. Hun

WAAR IS HET KONINKRIJK VAN GOD?

ogen verstarren van mateloze schrik. Alle verhalen, die ze vroeger gehoord hebben over vreemde geestverschijningen, komen in hen op.

„Een geest!” steunen ze doodsbang.

Maar dan klinkt het bevrijdende woord over 't donkere water heen:

„Ik ben het, weest niet bang.” Precies zoals een moeder roept, wanneer ze in 't donker bij de kinderen binnenkomt: „Ik ben 't, schrik maar niet.”

Johannes is altijd degene, die deze dingen het eerste dóór heeft.

„'t Is Jezus,” fluistert hij. „Zie maar, Hij is het!”

Jezus? Daar is Simon, de stoere, nog niet zo heel zeker van. „Rabbi, als Gij 't zijt, zeg dan, dat ik tot U moet komen over het water!”

„Kom, Simon!” roept Jezus. En dan waagt Simon, waarvan hij zelf nooit gedroomd heeft, dat hij het ooit zou durven en kunnen. Hij slaat zijn benen over de rand van de boot. Hij voelt zich aangegrepen door een geweldige kracht, hij stáát op het water, hij lóópt over het water. Hij kán het! Het water dráágt hem! Hij voelt geen wind, hij hoort geen golven, zolang hij naar Jezus ziet. Doch dan — dan ziet hij opeens wél weer naar die gevaarlijke golven. Ze verlammen hem, ze zullen hem grijpen en wegsleuren! Zie, hij zinkt reeds, het water draagt hem niet langer. Hulpeloos strekt hij de armen uit naar Jezus.

„Red mij! Ik zink!” Jezus grijpt die handen en houdt Petrus boven water, totdat ze samen in de boot kunnen stappen. 't Heeft zich in slechts enkele ogenblikken afgespeeld, maar voor de mannen is 't, of het uren van spanning zijn geweest.

Nu heffen ze biddend de handen op en stamelen: „Gij, Gij zijt de Zoon van de Almachtige God. Nú hebben we het zelf gezien!”

Nu Jezus in de boot is, houdt de bergstorm op met waaien. Over een kalme zee roeien ze naar het land en leggen aan aan de kust van Gennésareth. Inmiddels is het morgen geworden, de mensen zijn al op en

herkennen hun grote Helper. Ze stromen toe met hun zieken en ellendigen en Hij helpt ze allen. Zelfs zijn er, die alleen maar zijn kleed aanraken en zijn genezende kracht ondervinden. „Wie Hem aanraakt, wordt gezond,” zeggen ze dankbaar.

19. WAAR IS HET KONINKRIJK VAN GOD?

Er zijn mensen die graag meer willen weten van het Koninkrijk van God. Een rijk van genade en barmhartigheid, een rijk van overvloed, een rijk, waarin genezende krachten openbaar worden. . . . ze zouden er iets voor over hebben, om daarin te wonen! Want al die dingen zijn in het grote, Romeinse rijk toch maar ver te zoeken; ja, zelfs bij hun eigen priesters, die zich de eerste dienaren van God noemen, zijn ze niet! Maar — waar ligt dat Koninkrijk van God? Kunnen ze op reis gaan, om er te komen? Ze denken er over, ze praten er over. En wanneer Jezus weer eens in de buurt is met zijn vrienden, gaan ze naar hem toe.

„Rabbi,” vragen ze, „U vertelt ons altijd zo mooi van het Koninkrijk der Hemelen; de armen worden er rijk gemaakt en de treurenden vinden er troost. Er zijn bij ons veel armen en ook veel treurenden. Kunt U ons zeggen, waar het ligt? Kunnen we er heenreizen?”

Jezus ziet de vragers aan. Hij verwondert zich over hun gedachten, die zich maar niet los kunnen maken van de aarde, de zichtbare dingen. Dan begint Hij hun met groot geduld opnieuw de weg te wijzen. Want — zijn Koninkrijk is immers juist voor de armen en bedroefden. . . . alleen ze moeten de weg er heen kunnen vinden.

„Ik kan geen bepaalde plaats aanwijzen, waar het Koninkrijk van mijn Vader is,” zegt Hij. „'t Is overal, in u en om u; het is verborgen in de dingen van 't gewone leven. Wie Mij gelooft, en mijn woorden navolgt, die vindt en ziet het steeds duidelijke

WAAR IS HET KONINKRIJK VAN GOD?

lijker. En wie het nog niet kent, die moet bidden en trachten om het te mogen vinden. Want er is in dit leven geen geluk en vrede, dan alleen in mijn Koninkrijk. Maar dit zeg Ik u: wie het zoekt, die zal het zeker vinden, want God zal 't hem laten vinden. Wie er binnen wil gaan, moet maar aankloppen, steeds weer, net zolang tot hem wordt opengedaan. En God zal opendoen. Wie zoekt, die vindt en wie klopt, hem wordt opengedaan. Dat is een vaste wet van mijn Koninkrijk. Maar ik kan u niet zeggen, wáár het ligt."

„Dat lijkt wel een raadselspreuk," zeggen de mensen. „We begrijpen er nog niets van."

„'t Is toch zo eenvoudig," begint Jezus weer. „Heb je wel eens een vrouw gezien, die het brooddeeg ging kneden? Mijn moeder doet het zo: ze neemt drie maatjes meel en roert daar het zout en de gist doorheen. De gist verdwijnt in het deeg, het zout ook, je kunt het later nooit weer terugvinden. Niemand kan zeggen: hier zit het zout, daar zit de gist. En toch zijn ze er en maken het brood luchtig en smakelijk. Welnu, zo is het ook met het Koninkrijk der Hemelen. Het is er, maar verborgen, onzichtbaar. En toch maakt het 't leven draaglijk en goed."

„O," zeggen de mensen, alsof hun een licht opgaat.

„Ik kan 't ook nog met iets anders vergelijken," gaat Jezus voort.

„Een landman zaaide koren in zijn akker. Maar tegelijk met de tarwe kwam ook het onkruid op. Het onkruid kon niet gemaaid worden, want dan zou ook de tarwe vernietigd worden. Zo groeiden ze samen op tot aan de dag van de oogst. Toen werd alles tezamen gemaaid, het koren werd uitgezocht en geborgen, en het onkruid werd verbrand. Zie, zo zit 't Koninkrijk der Hemelen verborgen onder veel aardse dingen. Op Gods Grote Dag echter zal het volledig geopenbaard worden. Bidt, dat ge dan bij de goede oogst moogt behoren, die door God geborgen wordt. Want weet dit, 't Koninkrijk der Hemelen is het meest de moeite waard van alles, wat een mens verwerven

kan. Ook daaromtrent zal Ik u nog een gelijkenis vertellen.

Er was eens een koopman in sieraden, die een aantal paarden had opgekocht. Voordat hij wegging, zag hij echter nog een parel, die groter en schoner was, dan hij ooit had gezien. Onmiddellijk had hij zijn zin er op gezet, om die bijzondere parel te hebben. En wat deed hij? Hij verkocht al die mindere paarden om voor de opbrengst die éne, schone parel te kopen. Zo is het ook met het Koninkrijk der Hemelen. Misschien moet ge van veel dingen afstand doen, om het Koninkrijk te vinden. Heb het er gerust voor over, het is ruimschoots de moeite waard. Wie het Koninkrijk gevonden heeft, zegt zelf, dat alle dingen slechts schade en vuilnis zijn, vergeleken bij het Koninkrijk." Onder de omstanders is een rijk geklede jongeman, die met brandende ogen naar Jezus geluisterd heeft. Nu komt hij naar voren, valt op de knieën bij Jezus neer, heft de handen op en roept: „Rabbi, zeg mij, wat kan ik doen, om dat Koninkrijk te bezitten."

Vol liefde ziet Jezus op de jongeman neer.

„Dat weet ge wel," spreekt Hij, „bewaars jezelf voor moord, echtbreuk en diefstal; geef je ouders de eer die hun toekomt; belaster je naaste niet."

„Dat weet ik al van mijn kinderjaren af, Rabbi. En ik heb er ook naar geleefd."

„Wel," zegt Jezus, „dan ontbreekt je nog maar één ding; vrijwillige armoede. Verkoop je bezittingen en geef ze aan de armen, trek dan met Mij mee door het land, zoals deze vrienden dat ook doen. Dan hebt ge het Koninkrijk der Hemelen."

De jongeman slaat de handen voor de ogen. Eist de Rabbi van Nazareth dat van hem? Dat kan hij niet doen.

Hij richt zich op en gaat heen met gebogen hoofd. Hij heeft zijn rijkdom liever dan het Koninkrijk der Hemelen. Bedroefd ziet Jezus hem na.

„Voor de rijken is het moeilijk, om 't Koninkrijk te vinden," zegt Hij zacht. „Gij kent wel de Naaldpoort in Jeruzalem?"

DE HOOFDWET VAN HET KONINKRIJK

Wanneer een beladen kameel daar binnen moet gaan, moet men hem eerst van zijn last ontdoen, eerder kan hij niet door de smalle poort. Even moeilijk is het voor een rijke om het Koninkrijk der Hemelen binnen te gaan, als hij niet wil, dat God hem van zijn lasten bevrijdt. Men krijgt het Koninkrijk der Hemelen niet in de schoot geworpen. Men moet er iets voor over hebben, om het te verwerven. Ook daarover nog een kort verhaal.

Er was een man, die een akker had gepacht en die nu ging ploegen. Hij deed het goed, met lange, rechte voren, maar opeens stootte de ploeg tegen iets hardes en kon niet verder. Nieuwsgierig bukte de man zich en begon te graven. En wat denk je dat hij opgroef?"

„Een grote steen,” roept een jongen.

„Nee, een metalen kistje. Toen 't open-sprong, zag de man een schat van gouden sieraden en munten. Die schat had in de akker gezeten, terwijl niemand er van wist. De man had de schat kunnen stelen, maar hij wilde eerlijk blijven. Daarom verzoon hij iets anders. Hij begroef de schat weer, snelde naar zijn huis, verkocht al zijn hebben en houden en vroeg toen aan zijn heer, of hij dat stuk grond kopen mocht. Dat werd toegestaan. En zo werd de man eigenaar van de schat. En pas dat nu maar toe op het Koninkrijk der Hemelen.”

Ja! nu begrijpen de mensen er wel iets meer van. Op reis gaan naar het Koninkrijk, dat Jezus bedoelt, kunnen ze niet. Maar — het is er. Velen nemen zich voor, om te zoeken en aan te kloppen, totdat ze het hebben.

„En altijd maar weer naar Jezus luisteren,” zeggen ze. „Hij helpt je wel verder. Nooit heeft een mens met ons gesproken, zoals Hij.”

20. DE HOOFDWET VAN HET KONINKRIJK

Later, wanneer de vrienden alleen met Jezus op de weg zijn, komen zij ook nog met vragen.

„Wij hebben uw gelijkenissen gehoord,” zeggen ze. „Van het onkruid onder de tarwe en van de parel van zeer grote waarde. Maar — komt niet eenmaal het Koninkrijk der Hemelen ook in zichtbare vorm? Zodat men dan wel zal kunnen zeggen: daar is het? Dat hebben wij tenminste begrepen.”

En Jezus antwoordt: „Zeker, eens zal het Koninkrijk der Hemelen in zichtbare gedaante op aarde geopenbaard worden. Wanneer dat echter zal zijn, weet God alleen. Dan zal Ik komen om mijn erfdeel te besturen, zoals Ik gezegd heb.”

„Natuurlijk zal dat heel spoedig zijn,” denken de vrienden. „Waarom zou Hij zo heel lang daarmee wachten; Hij is toch immers de Koning?” In gedachten zien ze de mooie tijd, die dan aanbreekt, al voor hun ogen. In het midden van de grote Koningszaal zit Jezus, stralend van macht en heerlijkheid. En zij, de Twaalf, zitten iets lager, maar toch op Hem volgend in rang, óók op tronen. Als zijn mederegeerders.

„Zullen wij dan de ministers van uw Rijk zijn?” vragen ze gretig. „Wij hebben immers alles verlaten, toen U ons riep; ons huis, onze familie, ons handwerk. Van het allereerste begin af aan zijn wij U gevolgd. Als beloning mogen we wel de eersten zijn in uw Rijk, als het gekomen is.”

Ernstig ziet Jezus zijn vrienden aan.

„Je praat als de mensen van deze wereld, die van alles een handelszaak maken,” zegt Hij verwijtend. „In mijn Koninkrijk geldt een andere hoofdwet.

Luistert naar deze gelijkenis.

Er was eens een landheer, die een wijngaard liet aanleggen. Hij had 's morgens vroeg al arbeiders gehuurd op de markt, maar de heer zag, dat het werk niet klaar kwam. Daarom ging hij 's middags nog eens naar de markt en vond daar nog mannen ledig zitten.

„Heb je nog geen werk voor vandaag? Heeft niemand je gehuurd?” vroeg de landheer. En zij zeiden: „Nee, niemand.”

„Komt dan met mij mee en werkt in mijn

wijngaard; je zult het loon hebben, dat je toekomt."

Verheugd gingen de mannen met hem mee en werkten in zijn wijenberg. De landheer zag echter, dat het werk nog niet klaar zou komen, tenzij hij er arbeiders bij huurde. Daarom ging hij nog eens naar de marktplaats en toen hij daar nog werklozen aantrof, liet hij ook die in zijn wijngaard werken.

Een uur later ging de zon onder, maar de wijngaard was gereedgekomen. Nu kwam het uitbetalen van het loon. De arbeiders stonden voor hun heer. 't Eerst gaf deze aan de laatstgekomenen hun geld; hij gaf hun een volledig dagloon. Daarover waren deze mannen zeer verheugd. Zo deed hij ook met de tweede groep, die slechts een halve dag had gewerkt. Ook zij kregen het volle dagloon en gingen verheugd naar huis.

Tenslotte kwamen zij, die reeds in de vroege morgen begonnen waren, aan de beurt. Ook hun betaalde de landheer het volle dagloon, zoals ze overeengekomen waren. Zij echter werden boos. „Dit is niet recht," riepen ze, „wij hebben van 't begin af aan gewerkt, wij hebben de gloeiende zonnehitte verdragen. Als u met zulke uurlonen werkt, komt ons wel het tiendubbele toe".

De landheer keek hen ernstig aan.

„Ik doe u geen onrecht, vrienden," sprak hij, „ik betaal u ieder het volle dagloon uit. Zijt ge boos, omdat ik die anderen méér geef, dan ze verdiend hebben? Zij kunnen van minder dan een dagloon evenmin leven als gij. Zijt ge daarover boos, omdat ik barmhartig ben en hun geef, bóven verdienen? Mag ik dan met mijn geld niet doen, wat ik wil?"

Ziet ge, zo zal in mijn Koninkrijk anders gerekend worden dan in deze wereld. De wet der barmhartigheid zal er hoofdwet zijn; allen zullen overvloed hebben; als gaven, niet als uitgerekend loon, waarop men recht heeft.

En wat betreft het eerste willen zijn: laat hij, die de meeste wil zijn, beginnen

met aller dienaar te worden. Wie het meest in liefde dient, die is de grootste in mijn Koninkrijk. Ik ben zelf immers ook gekomen om te dienen, dat hebt ge dagelijks voor ogen."

De vrienden lopen zwiingend verder. Iedere dag opnieuw merken ze, dat hun volgen van Jezus een voortdurend leren en zich veranderen is. Telkens doen zich weer dingen voor, die overwonnen en losgelaten moeten worden.

21. DE WET VAN HET VERGEVEN

Inmiddels zijn ze in een dorp aangekomen. Op het marktplein gunnen ze zich een weinig rust. De kleine jongens, die daar spelen, kijken verwonderd naar die dertien Galileese mannen. En Jezus, die zoveel van kinderen houdt, kijkt naar hen. Opeens haalt Hij een van de kleinsten naar zich toe en beurt hem omhoog. „Kijkt," zegt Hij tegen zijn vrienden, „hier is het vervolg op de gelijkenis. Wie niet klein en nederig wil worden, gelijk dit kind, die zal het Koninkrijk der Hemelen niet zien."

Dan drukt Hij het kind liefdevol tegen zich aan en voegt er aan toe:

„Wie zo'n kleine in liefde ontvangt, geeft zijn liefde aan Mij; ja, wie zo'n kleine goed doet, al is 't maar met een slok water, wanneer hij dorst heeft, die heeft Mij goed gedaan."

Hij ziet het kind diep in de ogen, legt het zegenend de handen op het hoofd, en laat het weer spelen.

Ze gaan weer verder, de dertien mannen uit Galilea. En de vrienden verstaan nu pas goed, wat Jezus hun wilde zeggen:

Voor het Koninkrijk der Hemelen zijn zij allen met elkaar niet meer waard dan dit kind van de straat. Voor Jezus' liefde zijn allen volkomen gelijk.

Maar Petrus heeft nog een vraag op het hart. Petrus is een driftig man, die nogal eens botst met zijn medemensen. Dan krijgt hij boze woorden te horen en boze gezichten te zien en dat kan hij niet uitstaan. Dan



De koning verscheurt de schuldbrief van zijn ambtenaar

welt zijn oude drift in hem op, hij zou er op los willen slaan met zijn sterke vuisten. Op zijn minst zou hij er ruzie over willen maken. Als zo'n ruzie hem niet wegslingerde uit het Koninkrijk der Hemelen. Want dit heeft hij wel ondervonden: wie dicht bij Jezus leeft, moet niet allerlei wrok en wrevel in zijn leven toelaten. Dat kan niet samengaan, het Koninkrijk der Hemelen verdraagt 't niet.

„Vergeef je naaste het kwaad, dat hij je doet,” raadt Jezus hem. „Laat de liefde het winnen en niet de nijd. Wie in het Koninkrijk leeft, moet de liefde laten winnen. Want de liefde is het meest. De liefde is uit God.”

„Jawel,” zegt Petrus nadenkend, „maar — moet ik daarmee aan de gang blijven? Altijd weer. . . . altijd weer? Er is een man, die me voortdurend zoekt. Hoe vaak moet ik die man vergeven? Zeven keer?”

„Nee,” antwoordt Jezus, „neen, Petrus. Wie Mij wil volgen, moet niet zeven keer vergeven, maar zeventig maal zeven keer.”

„Zeventig maal zeven? Maar dat is onein-

dig!” roept Petrus verschrikt. „Juist, dat bedoel Ik ook,” zegt Jezus. „De liefde moet oneindig zijn, nimmer ophoudend, nimmer moede. Ge wilt zelf toch ook op de nimmer-eindende barmhartigheid van God rekenen? Luister, Petrus! Een koning wilde afrekening houden met zijn ambtenaren en vond, dat een van de hoogstgeplaatsten hem voor vijf en twintig miljoen gulden bedrogen had. De man kon dit onmogelijk terugbetalen. Daarom gaf de koning bevel, dat al zijn bezittingen verkocht moesten worden. Bovendien zou hij zelf, met zijn vrouw en zijn kinderen, als slaaf worden verkocht. De beambte viel voor zijn vorst op de knieën en smeekte om erbarming en geduld. Toen kreeg de koning medelijden en verscheurde de schuldbrief. Ongehinderd kon de beambte vertrekken. Maar deze man had een knecht, die hem vijftig gulden schuldig was. Dat bedacht hij, toen hij die knecht tegenkwam. Hij wilde deze vijftig gulden hebben. Daarom greep hij de knecht bij de keel en bedreigde hem en riep: „Betaal, wat je me schuldig bent, nu, op dit ogenblik!” De knecht kon niet be-



De ambtenaar eist het geld, dat zijn knecht hem schuldig is

JEZUS EN DE DOOD

talen en smeekte om erbarming en geduld, doch de ambtenaar wilde niet luisteren. Hij liet zijn knecht in de schuldgevangenis brengen; ge weet, Petrus, daar moest hij blijven, totdat de laatste penning betaald was."

Petrus knikt. Ja, ja, zo gaat 't toe in Israëel. De wetten zijn hard en de straffen zwaar.

„En toen?" vraagt hij, nieuwsgierig naar de afloop.

„Wel, de burens hoorden de kreten en de bedreiging, ze waren verontwaardigd over het optreden van de rijke man over zo'n gering bedrag. Ze zorgden er voor, dat het gebeurde de koning ter ore kwam.

Nu liet de koning de ambtenaar opnieuw bij zich komen en sprak hem toornig toe. „Gij, boos mens! Kort geleden lag je voor mij op de knieën en smeekte om erbarming. Ik heb je daarop heel je grote schuld vergeven en wilt ge nu aan je knecht zijn kleine schuld niet kwijtschelden?" En tot zijn dienaren sprak de koning: „Sluit deze man in de schuldgevangenis, totdat van zijn schuld de laatste penning is betaald."

Kijk, Petrus, dit bedoel Ik met deze gelijkenis: als ge anderen niet vergeven wilt het kwaad dat ze tegen je doen, dan moet je zelf ook niet op Gods barmhartigheid rekenen. Maar wie zelf zijn naaste wil vergeven, zal Gods barmhartigheid en vergevende liefde ervaren. Dit is een wet van Gods Koninkrijk: met welke maat gij meet, zal u ook toegemeten worden, en met welk oordeel gij anderen richt, zult gij ook zelf geoordeeld worden. Doch de hoofdwet is: liefde en barmhartigheid, en een oneindig aantal malen vergiffenis schenken."

In diepe gedachten verzonken vervolgt Petrus zijn weg achter Jezus aan. Hij voelt, dat deze hoofdwet zijn eigen leven en het leven van iedereen die Hem aanneemt, onderstboven moet keren.

22. JEZUS EN DE DOOD

Wat gebeurt daar? Daar holt een deftig man de straat op. Dat is een vreemd ge-

zicht; zie toch eens, zijn gelaat staat verwrongen, met verwilderde blikken speurt hij in 't rond, alsof hij iemand zoekt. Zijn armen, zijn handen wenken, hij heeft iemand nodig, die hem kan helpen in zijn nood. Maar die hem helpen kan, is er niet.

De voorbijgangers, die de man zien, lachen niet. Vol meelij zien ze hem aan en als ze hem voorbij zijn, staan ze stil en kijken weer en zuchten. Ze kennen hem wel, het is Jaïrus, een voorganger van de synagoge, een eerbiedwaardig mens, anders een voorbeeld van Joodse deftigheid. Nu echter is hij enkel maar een beangste vader, die hulp zoekt voor zijn dochtertje, dat thuis ligt, doodziek. Wáár, wáár is de Man, die hem helpen kan? O, hij móet Hem vinden, eer... eer het te láát is.

Zie, nu spreekt Jaïrus een voorbijganger aan.

„Jezus! De Rabbi van Nazareth! Waar is Hij, zeg me, waar Hij is!"

„Hij is in zijn woning," zegt de ander, „ik zag Hem juist naar binnen gaan."

Nu snelt Jaïrus naar de eenvoudige woning en ziet Jezus en valt voor Hem op de knieën neer. Hij heft smekend zijn handen omhoog en roept en hijgt:

„Rabbi, kom mee! O, kom dadelijk mee! Mijn kind is doodziek! 't Sterft!"

Onmiddellijk vergeet Jezus, dat Hij moe is en rust nodig heeft. Hij staat op en gaat met de bange vader mee.

„Kom mee!" roepen de mensen op straat de een tot de ander. „Er gaat weer wat gebeuren! Kom mee! Naar het huis van Jaïrus!"

Wat een mensen zijn er opeens op de been! Ze duwen en dringen om de beide mannen en beletten hen om snel voorwaarts te komen. En dat is toch zo nodig! zo nodig! Jaïrus wordt er wanhopig onder. Hem ging 't toch al niet snel genoeg. Zijn kind! O, zijn stervend kind! Aldoor ziet hij het voor zich liggen, zo ziek, zo bleek. Toe dan toch! Vlugger, vlugger! Mensen, gaat dan toch op zij! Laat ons door, de Rabbi gaat mijn dochtertje redden!

Maar wat is dat nu? Staat Jezus nu ook

nog stil, om 't volk toe te spreken? Dáárvóór is 't nu werkelijk niet de tijd! „Rabbi, ga mee! mijn kind sterft! ik heb 't U toch gezegd, hoe erg 't met haar is!” Jezus echter doet, alsof Hij alle tijd heeft. Zo kan alleen iemand zijn, die volkomen zeker is van zijn zaak. „Wie heeft Mij aangeraakt?” vraagt Hij aan de mensen om Hem heen.

Petrus zegt: „Hoe kunt U dat vragen! Ze verdringen ons immers aan alle kanten!”

„Iemand wilde wat van Mij; Ik voelde, dat er kracht van Mij uitging. Wie was dat?”

Vragend ziet Hij de mensen aan. En wonderlijk, voor die zoekende, vragende Jezus-ogen kan niemand zich blijven verstoppen. Er gaat een wonderlijké kracht van die ogen uit. Kijk maar, een vrouw komt beschaamd naar voren. O, is 't diel Ze is ziekelijk, al jaren lang en geen geneesmiddel of kuur heeft haar kunnen helpen. En het ergste is, de kwaal maakt haar volgens de wet onrein. Nu ook wijken de mensen uiteen, alsof ze van haar griezelen. Alleen staat de vrouw voor Jezus.

„Ik was het, Rabbi,” fluistert ze. „Ik ben ziek, onrein, uw hand durfde ik niet aanraken; ik dacht, als ik alleen maar uw opperkleed aanraak, zal ik beter worden. Dat heb ik nu gedaan, vergeef het me!” „Wees dan goedsmoeds,” zegt Jezus vriendelijk. „Je hebt geloofd, je bent genezen, niemand zal je verder meer lastig vallen om je kwaal.” Als een vernieuwd mens staat de vrouw tussen de anderen. Ze is genezen van haar kwaal.

Nu heeft Jezus weer tijd om met Jaïrus mee te gaan, met Jaïrus, die staat te trapelen van ongeduld. Daar naderen ze zijn huis.

Maar wat is dat? Een van de bedienden komt naar buiten, diepe ernst op het gelaat. Hij treedt op zijn meester toe. „Uw dochter is juist gestorven, heer. U hoeft de Rabbi niet meer lastig te vallen. 't Is te laat.”

Te laat! Niets meer aan te doen! Ze is dood! De mensen fluisteren 't tegen elkaar; hoe droevig klinkt dat fluisteren. Te laat!

Te laat! het kind is dood!

Jezus ziet de wanhopig bedroefde vader aan. Het meewarig gefluister dringt in zijn oren. Is dat waar? Zijn er dingen, waaraan Hij niets meer kan doen? Is er een grens aan zijn vermogen, zoals bij de andere mensen?

O, Hij voelt het zo duidelijk, voor Hem, de Zoon van God, bestaat die grens niet! Gods krachten zijn onmeetbaar en onuitputtelijk. En heel die onmeetbare kracht staat tot zijn beschikking. Tot hulp voor de mensen. Mits — die mensen gelóven. Hij wendt zich tot de vader.

„Als ge gelooft, Jaïrus, behoeft ge niet te vrezen. Kom, we gaan naar het meisje toe.”

Hoe sterk en zéker klinken die woorden! Ze roepen een straal van hoop wakker op Jaïrus' gelaat.

„Ja, Rabbi! Kom! Als Gij uw handen op haar legt, zal ze leven!” Ze treden het huis binnen. Daar is het, zoals 't in alle Joodse huizen is, waar een dode ligt. De klaagvrouwen zijn gekomen, ze hebben zich op de vloer tegen de muur gezet, gehuld in donkere rouwdoeken. Ze klagen en huilen met groot misbaar. Ze worden er voor betaald en daarom, hoe deftiger een gezin is, hoe meer loon ze verwachten kunnen, hoe heviger hun gillen en schreien wordt. In een hoek staan de fluitspelers, die wilde klaagliederen aan hun fluit ontlokken. Ze hopen ook op een flinke betaling voor hun nagemaakt verdriet.

Iedereen weet, dat 't zo hóórt in een Joods gezin. Maar Jezus van Nazareth háát al dat onware gedoe.

„Gaat heen,” zegt Hij streng tegen de gehuurde klagers, „het behoort hier stil te zijn in huis, 't kind is niet gestorven, het sláápt.” De klagers lachen Hem uit. Ze weten 't immers veel beter, het meisje is dóód. De moeder heeft het zelf gezegd, en die was er bij, toen haar kind stierf. Wil deze Rabbi, die van buiten komt, het nu nog beter weten? Ook zijn ze boos op Hem; zijn schuld is het, dat ze hun verdiende moeten missen. Maar toch gehoorzamen ze; ze kun-

OP WEG NAAR JERUZALEM

nen niet anders. Wanneer ze weg zijn, wordt het stil en eerbiedig om de jonge dode. Nu kan Jezus verder gaan met zijn liefdewerk. Hij wenkt Petrus, Johannes en Jacobus om bij Hem te blijven. De andere vrienden moeten oppassen, dat de opgewonden, nieuwsgierige menigte niet naar binnen dringt. 't Is een heel werk om ze tegen te houden en te kalmeren. Met de vader en de moeder en zijn drie vertrouwde vrienden treedt Jezus de sterfkamer binnen. Daar ligt het meisje op haar bed, zo stil, zo bleek, zo ernstig. 't Zwarte haar golft om het strakke gezichtje, de moeder barst opnieuw in tranen uit. Jairus wringt zijn handen, nu hij zijn dode kind zo ziet liggen.

Jezus ziet op het meisje neer. Hoe lief heeft Hij dit onbekende kind. De dood is Hem vóór geweest; de dood, die zijn vijand is. Maar de dood is niet de machtigste; de dood heeft niet het laatste woord in Gods schepping. Hij, Jezus, Gods Zoon, is de sterkste; Hij heeft het laatste woord en dat zal Hij nu aan de mensen tonen, nu, in ditzelfde ogenblik.

Hij neemt de koude hand van het meisje in zijn eigen warme, liefdevolle hand. Hij ziet haar aan en spreekt haar toe, zacht en vriendelijk: „Kom, liefje, sta op!”

En het wonder gebeurt. Zijn Godskracht stroomt in het meisje en doet haar hart weer kloppen en haar ademhaling weer gaan. Ze beweegt zich, ze opent haar ogen, ze stáát op, ze is volkomen genezen.

In onbeschrijfelijke spanning hebben de ouders toegezien bij het wondervreemde gebeuren. Nu zijn ze buiten zichzelf van vreugde en verbazing. Ze weten niet, wat ze dóen en wat ze zèggen zullen. Jairus drukt de handen van Jezus en stamelt woorden van dank. En de moeder omhelst haar kind en praat en vraagt en wist haar vreugdetranen af. Maar Jezus verbiedt hun deze opwindung. 't Levenswonder is zo stil en zonder ophef geschied; 't spreekt voor Hem zo helemaal vanzelf, dat Hij de dood de baas is. Daar moet geen drukte over worden gemaakt. Laat alles gewóón zijn in

dit huis. Dat is voor het meisje ook veel beter.

„Maak een boterham voor haar klaar,” zegt Jezus tegen de moeder. „Ze zal honger hebben na haar ziekte.”

Zo gaat de moeder meteen weer aan haar dagelijks werk. En tegen de vader zegt Jezus:

„Spreek hier niet over, Ik krijg er maar last door.”

't Levenswonder wordt echter tòch bekend in de stad. Want in plaats van een sombere begrafenis, zien de burens het meisje weer spelen met haar vriendinnetjes. Wie zou dát nu stil voor zich kunnen houden? Dat kan natuurlijk niemand en zo wordt Jezus' wonderdaad wijd en zijd bekend.

„Wie is Hij toch, dat Hij zelfs de dóden weer levend kan maken?” vragen de mensen vol verbazing.

23. OP WEG NAAR JERUZALEM

Er zal binnenkort een Tempelfeest zijn en naar zijn gewoonte gaat Jezus met zijn vrienden naar Jeruzalem. Beter dan iemand anders kent Hij de diepe betekenis van de godsdienstige feesten. Hij weet, dat die feesten bedoeld zijn als brood, waarvan de mensen weer een tijdlang kunnen leven. Hij weet echter ook, dat door onverschilligheid en sleur dat brood vaak tot stenen is geworden, waar niemand iets aan heeft. Maar hoe dan ook, Hij gaat, gehoorzaam aan zijn Vader, naar Jeruzalem en zijn vrienden gaan met Hem mee.

Daar trekken ze weer door het schone, zonnige land. In ieder dorpje, in elke stad, waar ze halt maken, lopen de mensen te hoop. Ze willen de wonderdoende Rabbi zien en horen! Ze willen hun zieken bij Hem brengen, Hem vragen, of Hij zijn handen op hen wil leggen en hen genezen. Nog nooit is er iemand geweest, die macht had over ziekte en dood! Nog nooit hebben ze iemand ontmoet, die zoveel barmhartig-



De gelijkenis van de akker

heid en zoveel geduld heeft met arme, zieke, domme stumpers. Maar ook nog nooit iemand, die zo weinig om zichzelf geeft, als deze Rabbi van Nazareth. Met zijn eigen honger of vermoedheid houdt Hij geen rekening; éérst komen al de anderen aan de beurt en dan pas Hij zelf. Dat Hij feitelijk niet eens een thuis heeft. . . . niemand hoort Hem ooit daarover klagen. Eens zegt Hij: „De vossen hebben hun hollen en de vogels hun nesten, maar Ik heb geen vaste plaats, waar Ik mijn hoofd kan neerleggen.” Maar ook dát zei Hij niet bitter of met zelfbeklag. Iedereen kon 't merken, Hij vindt 't goed, omdat God het zo over Hem beschikt.

Wanneer de mensen geholpen zijn en rustig om Hem zitten of staan, vertelt Jezus hun van zijn Vader in de Hemel en van het komende Koninkrijk, dat zo heel anders, zo veel béter is dan 't koninkrijk van aards geluk, waarnaar Israël verlangt. Hij spreekt in eenvoudige, begrijpelijke woorden. En toch. . . . Hij leest van de gezichten af, dat zijn hoorders Hem niet verstaan. Ondanks de vele Tempeldiensten en het leren bij de rabbijnen; ondanks de wetten en geboden,

die ze uit het hoofd hebben geleerd, zijn de Joden dóm geworden voor God. Ze hebben goede ogen, en tóch zijn ze blind. Ze zijn vreemden in het Koninkrijk van God, hoewel ze er in thuis moesten zijn. Maar Jezus wil hen ook hiermee helpen; daarvoor is Hij immers in de wereld gekomen. Hij bedenkt er iets anders op. Hij gaat hun korte verhaaltjes vertellen, die ze gemakkelijk begrijpen en onthouden kunnen, en waarin Hij toch precies zegt, wat Hij hun zeggen wil. En die verhaaltjes zijn zó, dat ze een dubbele betekenis hebben. Eén voor deze wereld, en één voor het Koninkrijk der Hemelen. In dit land van boeren en herders vertelt Hij verhalen uit het buitenleven. Hij kent het buitenleven immers zo goed van zijn zwerftochten op de heuvels rondom Nazareth. Altijd heeft Hij achter alles wat Hij zag de andere betekenis gevoeld; ja, dat was reeds zo, toen Hij nog bij moeder Maria in huis, of bij vader Jozef in de werkplaats rondscharrelde.

„Ik zag eens een landman,” zegt Jezus, „die een nieuwe akker had ontgonnen. Toen hij geploegd had, ging hij zaaien. Hij was niet karig met zijn zaad. Hij strooide

OP WEG NAAR JERUZALEM

't bij handen vol uit en zo gebeurde het, dat er ook zaad buiten de akker viel. Een deel viel tussen de wilde doornstruiken aan de kant, een deel viel op het pad, een deel viel op de rotsige, woeste grond. De doornstruiken verstikten de jonge plantjes; de vogels streken neer op het pad en pikten het zaad weg. En het zaad, dat op de rotsgrond viel, kon niet opkomen door gebrek aan aarde. 't Schoot geen wortel en toen de zon er op scheen, verdorde het. Alleen het zaad, dat in de goede, omgeploegde grond viel, kwam op en groeide en schoot in de aren. 't Leverde broodkoren op, waarvan de mensen leven." De mensen knikken met hun hoofd. Ja, ja, zo gaat 't, als men een akker ontgint. En Jezus gaat verder: „God is ook zo'n landman en Israël is zijn akker. Ik ben de zaaiër, die uitgegaan is om te zaaien en mijn woorden zijn het zaad. Nu hoop ik, dat mijn zaad bij jullie in goede aarde valt en opkomt en vruchten oplevert. 't Is zaad van eeuwigheidsleven, dat ik uitstrooi. Dat heb je méér nodig dan broodkoren."

„Hoe kunnen we goede aarde worden?" vraagt een zachte stem.

„Ruk de dorens en distels uit," zegt Jezus. „Dat zijn de verkeerde neigingen, de verkeerde daden, de zonden die er in je leven zijn; je weet wel, zelfzucht en gierigheid en ruzie en nijd. Jaag de vogels weg, dat zijn de lichtzinnige gedachten, die je beletten willen om ernstig over mijn woorden na te denken. En als je een hart hebt, zo hard als de rotsgrond, vraag dan aan God of Hij het zacht wil maken en omploegen. Dan zal mijn zaad zéker opkomen in je leven."

In een ander dorp vertelt Jezus een herdersverhaal. Herdersverhalen horen de mensen graag; iedereen weet wel, hoe David óók herder was eer hij koning werd en hoe dapper hij toen voor zijn kudde opkwam. Daarom spitsen ze hun oren, nu Jezus van een herder vertelt.

„Er was een herder, die voor de nacht thuiskwam met zijn schapen. Hij liet ze on-

der zijn stok doorgaan, om ze te tellen. Hij telde tot negen en negentig. En hij moest er honderd hebben. Eén was er dus achtergebleven in de donkere nacht."

„Dat is gevaarlijk," zegt een van de hoorders. „'s Nachts komen er wilde dieren uit 't gebergte. Dat schaap gaat er aan, zo zeker als iets."

„Ja, dat wist de herder ook. Maar hij wilde dat éne schaap toch niet missen. Hij wilde zijn hele kudde bij elkaar houden. Daarom sloot hij de staldeur en ging er in het donker op uit, om dat afgedwaalde schaap te zoeken."

„Laat hij maar op zichzelf passen," roept iemand, die er helemaal in is.

„De herder vond het schaap belangrijker dan zichzelf. Hij riep het bij zijn naam en luisterde scherp of hij ook hoorde blaten. Na lang zoeken vond hij het. 't Zat verward in een doornstruik en had nooit zichzelf kunnen bevrijden. De herder moest er voor bloeden, maar hij kréég het schaap en droeg 't op zijn schouders naar huis. Hij was blij, omdat hij nu al zijn schapen weer bij elkaar had. Hij riep de andere herders er bij en ze vierden samen feest die nacht."

De mensen zuchten van voldoening. Ja, het herdersleven kennen ze goed. En zo'n eigenwijs schaap, dat maar op eigen gelegenheid wegloopt, komt nog wel eens voor. „Die van U was wel een erg beste herder," zegt een man. „Hij was een echte herder en 't waren zijn eigen schapen," gaat Jezus verder, „hij kende ze alle bij hun naam en hield van ze. Een gehuurde knecht zou 't misschien anders doen, maar déze herder had zijn leven voor zijn schapen over."

Maar hoort nu verder. Jullie zijn Gods schapen. Israël is vanouds Gods kudde, je weet wel, dat staat al in de psalmen. Nu heeft God Mij tot zijn herder aangesteld. Daarom roep ik mijn schapen bijeen en breng hen naar de beste weide die er is: Gods liefde en eeuwig erbarmen. En als er onder jullie soms zo'n afgedwaald schaap is, weet dan, dat ik in ditzelfde ogenblik naar je zóek, want je blijft er bij horen.

Met mijn woorden en mijn hart zoek Ik naar je. En weet dit, Ik zal Gods schapen blijven zoeken, al moest 't Mij mijn leven kosten. Een echte herder heeft zijn leven over voor zijn schapen."

Wanneer Jezus al lang weer verder is gereisd, spreken de mensen nog met elkaar over dit herdersverhaal. Ze hebben geleerd, óók de betekenis te zien, die achter de gewone dingen ligt.

Het verlorene! Wat ontmoet Jezus op zijn weg veel mensen, die in naam nog Israëliet heten, en die in werkelijkheid al lang zo'n afgedwaald, zo'n verloren schaap zijn. Wat zijn er velen, die Hij met zijn stem, met zijn liefde moet bereiken!

Een andermaal vertelt Hij over het verlorene in een weer andere vorm. „Ik weet van een vader," zegt Jezus, „die twee zoons had. De jongste zoon dacht, dat hij het ergens anders veel beter zou hebben dan thuis. Daarom vroeg hij zijn erfdeel op en trok vrolijk weg. Hij had veel geld bij zich en hij vond het heerlijk om eindelijk vrij te zijn van zijn vader en van het werk op de boerderij. Hij leefde vrolijk en onbezorgd, totdat al zijn geld was opgeteerd. Toen moest hij werken voor de kost, maar hij zag er zo verlopen uit, dat niemand hem in dienst wilde nemen. Ook was er hongersnood, en men wilde er niet zo'n uitgehongerde opeter bij hebben.

Eindelijk vond hij in dat vreemde land toch een boer, die hem de varkens liet hoeden."

„De varkens?" griezelen de mensen. Want varkens zijn voor de Joden de meest onreine dieren, die er bestaan.

„Ja, bij de onreine varkens. Maar bedenkt goed, de zoon was zelf óók onrein geworden door alles, wat hij had beleefd. Onrein, van binnen en van buiten.

En hoort nu verder. Iedere dag werd er een grote pot met varkensvoer gebracht. De zoon wilde er graag van mee-eten, zo'n honger had hij, maar de knechts joegen hem er bij vandaan. De varkens moesten duur verkocht worden; de varkens waren

voor de boer veel meer waard, dan een arm, verloren mens.

Eindelijk kon de zoon dit leven niet langer verdragen. Hij dacht: „De slaven thuis hebben 't beter dan ik hier. Ik ga terug naar huis en ik vraag of ik bij mijn vader slaaf mag worden. Als zóón zal hij me wel niet meer willen hebben, maar als slááf krijg ik tenminste eten genoeg." Hij stond op en liep de lange weg terug naar het vaderhuis en hij bedacht hoe 't zijn zou en wat hij zeggen zou. De vader verwachtte hem. Al die jaren had zijn hart de terugkeer van de zoon verbeid. En nu — nu zag hij niet de onreinheid en de lompen. Hij zag alleen maar de zoon, naar wie zijn hart verlangde. Hij breidde zijn armen uit om hem te omhelzen en riep: „Mijn zoon is thuisgekomen! Ik heb hem uit de dood terugontvangen!"

Aan één knecht gaf hij bevel om schone kleren te halen en de gouden familiering. Een ander moest een mestkalf slachten, omdat er feest zou zijn in huis. En de vader zei maar voortdurend: „Hij was dood en is weer levend geworden; ik heb mijn zoon terug.""

„Nou, nou," zegt een van de toehoorders, „dat was dan wel een heel bijzondere vader. Ik had zo'n verlopen vent maar doorgestuurd. Wou hij voor zo één nog feest maken ook?"

„De vader was een echte vader; hij hield van zijn zoon, ook al moest zijn hart er van breken. Maar die andere zoon, die broer, die braaf thuisgebleven was, sprak net als jij. „Moet er voor zo één féést zijn?" sprak hij minachtend. En hij weigerde zelfs naar binnen te gaan."

„Nu deed hij zijn vader weer verdriet," zegt een vrouw.

Zo lijkt het nl. alsof de vrouw dit alles zegt, terwijl het natuurlijk Jezus is, die spreekt. „Ja, deze brave zoon deed zijn vader meer verdriet, dan de ander ooit gedaan had. Hij was óók verloren en dood, maar hij wist 't niet eens. Maar weet dit: God is de rijke vader en jullie, Israël, zijn zijn zoons. Nu kun je doen als die ene: je

onreinheid en verlorenheid inzien en terugkeren naar het vaderhuis. 't Staat voor je open en er zal feest zijn, als je komt. Want God verlangt al eeuwen lang naar jullie thuiskomst.

Je kunt ook doen als die andere zoon, die zichzelf zo braaf vond. Je kunt je hart afsluiten en Gods feest weigeren. Ik zeg je, dat déze zoon verder van de vader verwijderd was, dan de verloren zoon ooit was geweest.

En tot u allen zeg Ik: wee de gerusten en de braven, die menen, dat het met hen wel in orde is! De tollenaars en openlijke zondaren zijn dichter bij het Koninkrijk der Hemelen dan zij. Ja, ze zullen hen vóórgaan in het Koninkrijk der Hemelen!

Voor verdwaalden en verlorenen echter ben Ik gekomen; zij die de thuisweg zoeken, zullen hem zeker vinden. Want ze zullen tot Mij komen en *Ik ben de Weg.*"

Met hoofd en hart vol gedachten keren de mensen naar hun huis en werk terug. „Welke zoon zijn wij?" vragen velen zich ernstig af. En: „Is God zo, als de vader in dit verhaal? Zó vol liefde en erbarmen? Verlangt Hij naar ons? Dat hebben we nooit geweten. Dat hebben de rabbijnen ons nimmer verteld. Jezus van Nazareth echter spreekt er over als één, die het zéker weet! Als één, die het zelf gezien heeft! Zou één, die zó spreekt, niet zelf de Zoon van God zijn?"

24. IN HET HUIS VAN BARMHARTIGHEID

Na een lange, vermoeiende reis zijn ze in Jeruzalem aangekomen: Jezus, de Rabbi van Nazareth, met zijn twaalf vrienden. In Jeruzalem heeft men al veel over Hem horen vertellen, zodoende wordt Hij met spanning verwacht. Wat zal Hij zeggen? Wat zal Hij doen? Zal Hij hier ook de zieken genezen en de gebrekkigen beter maken? En hoe zal de houding van het Tempelbestuur zijn? 't Is algemeen bekend, dat verre weg de meeste priesters het niet eens zijn

met Jezus' optreden. Ze vinden Hem een gevaarlijk iemand, die het volk op verkeerde gedachten brengt en het afvallig maakt van de Tempelgodsdienst. Medelijdende mensen vinden, dat de Rabbi beter had kunnen wegblijven uit Jeruzalem, ze zijn bang, dat Hem hier niet veel goeds te wachten staat. Anderen echter zeggen: „Als Hij door God gezonden is, zal Hij natuurlijk Jeruzalem niet overslaan." En datzelfde vindt Jezus ook. Hij móet in Jeruzalem zijn; de oude Davidsstad móet de boodschap van het gekomen Koninkrijk horen, ook al zouden alle priesters zich daartegen verzetten. Lafheid of angst voor de mensen zijn vreemd aan de Zoon van God, dat toont Hij steeds duidelijker. Hij wéét wel van de opkomende vijandschap en van de lasterpraatjes, die worden rondgestrooid. Voor Hem kan niemand iets verborgen houden. Maar Hij doet, alsof Hij er niets van merkt; Hij wandelt met zijn vrienden door de straten en treedt binnen, waar Hij wil.

Zie, daar gaat Hij bij de Schaapspoort een ziekenhuis binnen. 't Is Oosters gebouwd: vijf open galerijen liggen om een kleine vijver; verplegers of verpleegsters ziet men er niet, die zijn in het Joodse land nog onbekend. Hoewel het de naam draagt van Bethesda, huis van barmhartigheid, is er hier van mènselijke barmhartigheid althans niet veel te bespeuren. Iedereen moet zichzelf maar zien te helpen en anders komen er wel familieleden bij. Maar de zieken liggen hier ook niet om verpleegd te worden; ze liggen hier alleen maar te wachten, te wachten op het wonder. Want dat kan hier gebeuren, ja, dat gebeurt af en toe werkelijk!

Als Jezus met zijn vrienden Bethesda binnentreedt, heerst er een grote, stille spanning rondom de kleine vijver. Al de blinden, de kreupelen, de verlamden staren met strakke, verlangende ogen naar het water en hun familieleden staren ijverig met hen mee. Zou 't kómen, 't Wonder? Zou 't nú komen? O, als 't komt, dan moeten ze paraat zijn! Want dan... dan hebben ze hun gróte kans!

Op heel onregelmatige tijden begint het water in de vijver te leven. 't Borrelt omhoog, er komen blazen en golfjes op 't oppervlak, 't is onbegrijpelijk hoe dat stille vijvertje opeens zo veranderen kan. „Een onzichtbare Engel roert er in,“ zeggen de mensen eerbiedig. Ze weten wel, dat God dit wonderlijke leven aan het water geeft, maar ze begrijpen niet, hoe 't gebeurt. Daarom spreken ze van een Engel, die ze niet kunnen zien.

Maar het wonderbaarlijkste is: wanneer het water begint te borrelen en te koken, heeft het meteen ook genezende kracht. Wie er dan vlug bij is en zich in de vijver laat vallen, kan genezen worden van zijn kwaal. 't Is zaak, er vlug bij te zijn, want het leven van 't water duurt slechts heel kort. Zo gauw de vijver weer stil ligt, is ook de geneeskracht geweken. Daarvandaan die grote spanning onder de zieken; daarvandaan dat angstige, ademloze turen! „Komt 't? Krijgen we een kans?“

Zie! zie! 't Water begint te leven! De onzichtbare Engel is afgedaald en doet zijn wonder-werk! Vlug! Vlug nu! Vlug! Er is opeens een woest dringen en roepen onder de lijdenden; ieder wil de eerste zijn, om de beste kans te hebben. Er wordt geschreeuwd en gescholden en dan plonzen er al lichamen in de vijver. 't Genezende water omspoelt hen. Die niet aan de beurt komen, knarsetanden van woede en spijt. Ze gunnen die anderen hun kans niet.

Met droefheid slaat Jezus het woeste toneel gade. Wat zijn ze ver van Gods wil en Gods wetten af, dat ze zó kunnen doen! En toch zijn dit Jóden. Mensen, die de grote levenswetten van God uit hun hoofd kunnen opzeggen!

En de stumpers, die geen familie of vrienden bij zich hebben? O, die komen stellig nóóit aan de beurt. Eerdat zij er naar toe gestrompeld of gekropen zijn, zijn alle anderen hun immers vóór. „Ja, daar is niets aan te doen,“ zeggen de mensen schouderophalend. „Ieder is hier zichzelf 't naast, hoor!“

Kijk, daar ligt zo'n verlaten mens. Met



Jezus en de lamme te Bethesda

donkere blikken ziet hij het gedrang aan en hoort de vreugdekreten, waarmee een genezene uit de vijver opklimt. Jezus gaat naar de eenzame stumper toe. Een grote barmhartigheid met de man vervult zijn hart.

„Wil jij niet gezond worden?“ vraagt Hij zacht. „Moet jij nu niet in het water gaan baden?“

„Ik probeer 't al acht en dertig jaar,“ zegt de man bitter, „net zo lang als mijn beide benen verlamd zijn. Maar ik heb niemand die me helpen wil. Allen zijn me altijd vóór en als ik er eindelijk bijgekropen kom, is de Engel al weer weg en het water weer dood.“

Hij heeft niemand; midden tussen de mensen heeft hij toch niemand. Hoe droevig klinkt dat! Wat bezorgen ze hem een lijden door hun liefdeloosheid. Nu echter heeft hij Jezus. En Jezus is beter dan alle familieleden en vrienden met elkaar. Dat zal deze zieke man vandaag ondervinden. Jezus

doet niet het werk van de Engel; ook niet dat van een medemens. Hij doet het als de Machtige, op zijn eigen sterke, directe manier. Hij strekt zijn handen uit over de man. „Sta op, je bent genezen, je kunt naar huis gaan.”

Hij zegt het zo zacht en gewoon, zonder enige ophef. De andere mensen, die 't zo druk hebben, hóren 't niet eens. Maar het wonder gebeurt. De man staat op. Hij kàn staan! De man loopt, één stap. . . . nóg een stap. Hij kàn lopen! Hij kijkt eens naar zijn slaapmatje. Zo'n matje geldt om zo te zeggen als besproken plaats, hier in Bethesda. Zou hij 't wagen, en zijn besproken plaats opgeven? O, hij heeft véél gezien in deze acht en dertig jaar! Hij heeft mensen béter zien worden door het water; zes, acht weken bleven ze weg. . . . dan kwamen ze terug. De genezing was niet afdoende geweest. Maar hun plaats was dan al lang bezet! Dat slaapmatje — wat moet hij dáár nu mee aan? Jezus volgt zijn blikken en leest zijn gedachten. „Neem je matje gerust mee naar huis,” zegt Hij. „Jij zult hier niet terugkomen!” Dan bedenkt de man zich niet langer. Hij rolt zijn slaapmat op en loopt er mee weg. Daar gaat hij, als een feestelijk mens, door de straten van Jeruzalem. Voor 't eerst na acht en dertig jaar op zijn eigen, gezonde benen! De mensen kijken hem na, omdat hij er zo gelukkig uitziet. Het is Sabbat die dag. De feestdag van de week? Ja, maar nog véél meer de dag van de allerstrengste rust, waarop men niets mag doen, dat maar enigszins op arbeid lijkt. Met een opgerold slaapmatje mag men zéker niet lopen, hoe licht zo'n ding ook is. Men mag niets drágen op de Sabbat. Dit is een van de vele, vele wetten, die ijverige priesters hebben gemaakt, om te zorgen, dat Gods grote Sabbatsgebod wordt nageleefd. Ze doen door hun wetten en bepalingen de Sabbatsvréugde verloren gaan, uit vrees voor de tóorn van God. Ze maken van de Sabbat een dag van bekeuringen, in plaats van een dag vol blijdschap en rust. De blijde, genezen man komt een priester tegen, die hem aanhoudt en hem monstert

met strenge, afkeurende blik. „'t Is Sabbat vandaag,” klinkt het stroef. „Weet je dat niet? 't Is verboden, met een slaapmat te lopen.”

De man krimpt ineen; zijn vreugde vliegt weg als een opgeschrikte vogel. Wat zal hem nú weer boven 't hoofd hangen? O, o, o, hij heeft de Sabbat geschonden! Hoe redt hij zich hier uit! 't Makkelijkste is altijd, om het op een ander af te schuiven. Deze man schuift zijn schuld af op Jezus.

„Ik kom uit Bethesda, heer; ik ben daar genezen,” zegt hij onderdanig. „En die mij genezen heeft, zei me, dat ik mijn matje maar moest meenemen.”

„Ben je dan niet door het wáter genezen? Wie heeft 't dán gedaan? Kom, vertel eens op!”

„Ze noemen Hem Jezus van Nazareth, heer. Hij strekte de handen over me uit. Nu kan ik lopen, heer, voor 't eerst na acht en dertig jaar!”

„Ja, ja, ik zie het. Ga nu maar.”

De priester heeft nu iets belangrijkers gevonden, dan de man, die de Sabbat schond. Jezus van Nazareth is de eigenlijke overtreder!

Jezus van Nazareth zet het gewone volk tegen de wetten op! Net iets voor die Rabbi van Nazareth. Hij zoekt Jezus op en valt Hem er over aan.

„Ge hebt zèlf de Sabbat overtreden en het ook die man laten doen,” klinkt het vijandig. „Hadt ge niet tot ná de Sabbat kunnen wachten? 't Was immers geen spoedgeval; de man lag al acht en dertig jaar ziek.” Maar Jezus ziet hem aan en zegt: „Daarom juist moest er nú barmhartigheid aan hem geschieden, 't kon geen dag langer wachten. Bovendien, wanneer er op de Sabbat een koe of een schaap in de sloot valt, wacht men ook niet tot de volgende dag, omdat in die tijd het dier verdrinken zou. Wilt ge dan nog zeggen, dat Ik op de Sabbatdag niet een mènes uit zijn grote nood mag redden?”

Daarop kan de ondervrager niets terug zeggen. Hij weet, dat Jezus op alle manieren gelijk heeft. Echter. . . . tóegeven, dat

Hij gelijk heeft? Dàt nooit!

Boos wendt hij zich af en schrijft dit voorval góed in zijn geheugen.

„Jezus van Nazareth breekt de Sabbat.“ Dat is in ieder geval een ernstige beschuldiging, die te pas kan komen.

Jezus en zijn vrienden doorwandelen verder de stad. Uit dit korte gesprek heeft Hij duidelijk gevoeld, hoe scherp de priesters tegenover Hem staan en hoe ze Hem waarnemen. De strijd is begonnen; de strijd van Gods vrije Zoon tegen de menselijke wetten, die zijn Vader en het Koninkrijk in de weg staan. Hoe zal deze strijd zich verder ontwikkelen? 't Pijnlijke is echter, dat de dienaars van Gods Huis zich tegen Hem keren! 't Droeve is, dat zijn eigen hoofdstad, Jeruzalem, Hem niet wil aannemen!

25. VAN VIJANDSCHAP EN GELOOF

't Zijn wonderlijke dagen in Jeruzalem. Zijn het feestdagen? Ja, want de Tempeldiensten gaan in volle luister door. Ja, het is féést, een klein kind op de straat zou het kunnen vertellen. Maar toch... voor Jezus en zijn vrienden zijn het dagen van zorg en strijd. Ze merken maar al te goed, hoe de vijandschap toeneemt. Nu nog in stilte. Doch later? En — dat die vijandschap nu juist in Jeruzalem, in de stad van de Grote Koning schuilt! Dat doet zo'n pijn! De vrienden klagen er over bij Jezus. „'t Is altijd zo geweest,“ zegt Hij droef. „Jeruzalem heeft altijd Gods boodschappers en profeten gedood. Denk maar aan Zacharja, die zelfs in de Tempelvoorhof vermoord is.“

„Ja,“ zuchten de vrienden. Ze kennen die oude geschiedenis wel. Koning Joas, die zijn taak zo goed begon als dienstknecht van God, werd later afvallig; en toen de profeet Zacharja, zijn neef, hem daarover in opdracht van God onderhield, liet hij hem stenigen, in de Tempel. Ach, en de profeet Jeremia dan! En zoveel anderen! Droevice, schuldige geschiedenissen zijn het, die in het boek van Jeruzalem geschreven staan!

De vrienden zijn blij, wanneer ze na de

feestdagen de stad verlaten en weer door het vrije, open land naar hun eigen Galilea mogen reizen. Maar ook dáár wacht hun moeite en zorg. Twee mannen vervoegen zich bij hen; ze kennen hen wel, het zijn trouwe, toegewijde volgelingen van Johannes de Doper. Johannes, die nog steeds in de kerker zucht.

„We zijn bij hem geweest,“ vertellen de mannen opgewonden. „'t Is zo erg met hem, zo erg! Hij doet niets dan dènken, denken, denken. En nu begrijpt hij er niets meer van. Hij heeft altijd gedacht, dat het oordeel over de goddelozen zou losbarsten. Maar het lijkt er meer op, dat de goddelozen de baas spelen. Hij zit met zijn hoofd in de handen en kreunt: „Heb ik me vergist? Heb ik me dan zó vergist? Is Jezus van Nazareth niet de Messias? Is Hij ook maar een voorloper, net als ik en moet de echte Messias nog komen? Moeten we nog länger wachten?“ Hij houdt 't niet meer uit, Rabbi! Kunt U ons niet een woord meegeven, dat hem weer geruststelt? Want we gaan weer naar hem toe, we laten hem niet in de steek.“

Vol meegevoel ziet Jezus de trouwe mannen aan.

„Zeker heb Ik een woord voor Johannes,“ zegt Hij zacht. „Boodschapt hem dit: blinden worden ziende, doven horen, stommen spreken en aan de armen wordt de blijde boodschap van Gods Koningschap gebracht. Wie kan dit anders doen, dan de Messias? Maar zegt hem ook: hij moet Mij aanvaarden, zoals Ik bèn, dan zal hij het vertrouwen en de vrede terugkrijgen.“ De mannen gaan heen, om dit aan Johannes te boodschappen en ook Jezus vervolgt zijn weg. Overal waar Hij komt, wachten Hem zieken en ellendigen. Ze strompelen naar Hem toe, ze worden voor zijn voeten neergelegd, ze staren met koortsogen naar Hem op en tasten naar zijn kleed. En Jezus ontfermt zich over hen allen. Als de zon reeds ondergaat en het duister over de landen kruipt, is Hij nog met hen bezig. En zo voelbaar is de kracht van God aanwezig, dat Hij allen genezen kan. Eerst als de laatste stumper genezen naar zijn huis is gegaan,

wil Jezus enige rust nemen. De vrienden vinden, dat Hij zich te veel inspant voor de mensen. „Wie houdt dat voll“ klagen ze. Maar Jezus ziet hen zó aan, dat ze niet meer klagen dŭrven.

„Heb je niet gezien,“ zegt Hij, „dat al deze mensen zijn als schapen, die hun herder verloren hebben? Nu hebben ze in Mij hun herder gevonden, vol vertrouwen komen ze tot Mij. Zou Ik hen dan ongeholpen wegzenden? Integendeel, er moeten nog méér geholpen worden. Daarom zal Ik u uitzenden door het land, als mijn vertegenwoordigers; Ik zal u volmacht geven om hetzelfde werk te verrichten, dat Ik ook doe, dan zal het Koninkrijk van God met grotere haast geopenbaard worden.“

Die nacht brengt Hij door op een heuvel in eenzame overpeinzing en gebed. Hij kan niets ondernemen, wanneer niet zijn Hemelse Vader Hem zijn toestemming geeft.

De volgende morgen al vroeg roept Hij zijn twaalf getrouwen bij zich, legt hun zijn handen op het hoofd en deelt hun van zijn Godskracht mee. Plechtig klinkt zijn stem over hun gebogen hoofden.

„Hierbij verleen Ik u volmacht om in mijn naam te handelen. Trekt twee aan twee het land door en doet het werk, dat ge Mij hebt zien doen. Geneest de zieken, verjaagt de boze machten en vertelt overal dat de tijd van Góds Koningschap gekomen is. Weest niet bang voor de mensen, vreest niet voor vijandschap en vervolging, weest ook niet bezorgd hoe of wat ge spreken zult of waarvan ge zult leven. Waar ge gaat, is God met u. Mijn Vader zal u helpen en bewaren. Nu heet ge niet meer leerlingen, maar Apostelen, want Ik heb u volmacht verleend om in mijn naam te handelen.“

Met verheugde harten beginnen de Apostelen hun taak.

En Jezus zet zijn arbeid voort, waar Hij nu is. Hij vertelt aan de arme, benauwde mensen van het heerlijke Koninkrijk, waarin alleen zijn Vader regeert, Hij troost hun harten en geneest de zieken. Ook de patiënten, van wie iedereen zegt, dat ze on-

geneeslijk zijn. Ook de melaatsen, die zo besmettelijk zijn, dat ze onrein heten en buiten de stad, in de wildernis, moeten leven. Vreselijk is 't om melaats te zijn! Ze leven verbannen van hun familie en vrienden, er is geen werk, dat ze kunnen doen en er is geen verzorging voor hun zieke lichaam, dat langzaam wegteert.

Er zijn melaatsen, die van Jezus hebben gehoord, van al de genezingswonderen die Hij doet. Nu komt er in hun moede harten een kleine hoop. Zou 't mogelijk zijn, dat Hij ook . . . ook hèn genezen kon? Zou Hij zich met hen bemoeien durven, die door iedereen worden geschuwd? De melaatsen bespreken het onder elkaar. Ze móeten naar Jezus toe! 't Is hun enige en laatste kans. Ze komen uit hun schuilhoeken te voorschijn, ze roepen met hun schorre stemmen Jezus aan om hulp. „Rabbi! goede Rabbi! heb erbarming met ons leed! Reinig ons van onze ziekte!“

De omstanders schrikken en nemen hun lange gewaden bijeen. Vreselijk die mensen, zo afzichtelijk en zo besmettelijk! Bovendien, ze zijn strafbaar nu ze zich maar zo in het publiek vertonen!

Aan al die dingen denkt Jezus niet. Hij is geheel liefde, zonder bijgedachten. Hij doet, wat niemand Hem na zou doen, Hij legt zijn eigen hand op het onreine hoofd van de zieken en ziet hen vol ontferming aan.

Hij gebiedt de kwaal, alsof 't een boos dier is, dat Hij verjagen wil. Hij spreekt zijn machtwoord: „Ik wil, wordt genezen,“ en de ziekte vlucht weg. De huid van de stumpers wordt gaaf en gezond. Dat is een onbegrijpelijke vreugde voor de melaatsen. Ze springen in het rond en schreeuwen dat ze gezond zijn! Gezond!

Maar Jezus wordt er moe van, doodmoe. Hem is het, alsof Hij alle kwalen en lasten van zijn volk overneemt en zelf verder moet dragen. Toch stuurt Hij niemand ongeholpen heen; Hij geeft zich zó volkomen aan zijn zware taak, dat de mensen zich er over verwonderen.

„Mijn tijd is misschien nog maar kort,“ zegt Hij, „daarom moet Ik werken, zolang

VAN VIJANDSCHAP EN GELOOF

mijn Vader Mij de gelegenheid geeft. Gij werkt toch ook, zolang het dag is? Want in de nacht kan niemand werken."

Zijn tijd kort?

Ach, Hij ondervindt het immers steeds meer, dat er velen tégen Hem zijn! En die velen zijn meestal de machthebbers.

Er zijn lieden in Israëel, die een bijzonder streng en vroom leven willen leiden. Ze geven grote schenkingen aan Tempel en synagogen, ze houden alle vastendagen en brengen vele uren door met het overluid opzeggen van gebeden, 't liefst buiten op de straat, zodat alle voorbijgangers hen bewonderen kunnen om hun strenge vroomheid. Ze denken, dat God alleen met hen iets te maken wil hebben en niet met het gewone, domme volk, dat ze de vervloekten noemen. Met dat volk willen ze niets te maken hebben, ze zonderen zich hoogmoedig af en noemen zich afgescheidenen of farizeeën. En vanzelsprekend wordt iedere nieuwe rabbi of redenaar nauwkeurig door hen gadeslagen en gekeurd. Jezus weet, dat ze ook reeds lang bezig zijn, Hem te keuren. Hij weet ook, dat ze het niet met Hem eens zijn. Hij is het trouwens met hen ook niet eens! Niemand zal ooit boze woorden van Hem horen. Maar tegen de farizeeën houdt Hij een strafrede, die overloopt van toorn. Hij noemt hen huichelaars en valse adders. Hij zegt, dat ze lijken op drinkbekers, die van buiten mooi opgepoetst zijn, maar van binnen kleeft het vuil er nog aan. Hij zegt, dat ze grafmonumenten zijn, van buiten misschien goed gepleisterd, maar binnen in heerst de dood. En zelf gaat Hij voort, te werken, zoals Hij begonnen is. Hij belooft aan het ongeleerde volk het Koninkrijk. Hij zoekt de verloren mensen op en zegt openlijk, dat ze veel betere kans maken dan de farizeeën. Hij leert, dat 't niet aankomt op de Wet en 't verstand, maar op het hart en de liefde. Hij maakt ook op de Sabbat de zieken gezond.

En — Jezus heeft altijd vele honderden toehoorders en bewonderaars, die de farizeeën niet hebben.

Om al deze dingen zijn de meeste farizeeën vijanden van Jezus, de Rabbi van Nazareth, die geen spoor van angst of ontzag voor hen heeft. Die hen integendeel dóór heeft en hen aan de kaak stelt, wáár Hij kan.

Maar eens is er toch een farizeeër, die Hem op de maaltijd vraagt! 't Gebeurt in Kapernaüm en de naam van de gastheer is Simon. Jezus weet wel, dat de uitnodiging niet eerlijk en gul is gemeend. Maar God brengt dit op zijn weg, daarom gaat Hij, gehoorzaam aan zijn Vader.

Reeds bij het binnenkomen merkt Hij, dat de uitnodiging niet geméend is. De slaaf, die de stoffige voeten van de gast moest wassen, verschijnt niet. Simon vond dat zeker niet nodig voor de Rabbi van Nazareth! Simon komt Hem ook niet als gastheer tegemoet, om Hem welkom te heten. Zeker vond hij dat te veel eer voor deze gast!

Een ander zou na zo'n belediging zeker boos zijn weggelopen. Jezus echter laadt ook het kwaad van Simon op zich en de maaltijd begint. Er zijn méér genodigden en Jezus voelt, dat Hij tussen vijanden zit. Ze bekijken Hem spottend, ze nemen Hem waar! Maar ook dit kwaad verdraagt Hij geduldig. En dan gebeurt er iets heel vreemds. Een jonge vrouw met loshangende haren dringt het deftige huis binnen, loopt regelrecht naar de bank, waarop Jezus zit en overgiet zijn blote voeten met kostbaar reukwater. Ze schreit, terwijl ze dat doet en droogt de voeten af met haar mooie, loshangende haar en schreit opnieuw.

't Tafelgesprek is verstomd. Simon heeft een diepe rimpel boven zijn neus en ziet met boze blikken dit vreemde gebeuren aan. O, hij kent die jonge vrouw wel! De hele stad kent haar, iedereen weet te vertellen, dat ze een slèchte vrouw is, die haar leven vergooit. Waagt die vróuw zich in zijn woning? Hoe dūrft ze! En vindt die Rabbi van Nazareth het goed, dat ze Hem aanraakt? Schandelijk! Maar Simon wordt ook een beetje blij! Nu kan hij die Rabbi

HET FEEST VAN DE KONING

een hak zetten! Pas maar op! Hij stoot de farizeeër die naast hem zit aan en zegt hardop en schamper: „Nu kan men toch zien, dat Hij geen profeet is! Anders zou Hij wel weten, wat voor een vrouw dat is!”

Jezus verstaat de woorden. Dat was trouwens ook de bedoeling er van. Hij ziet Simon aan, tot op de grond van diens harde, trotse, dwaze hart.

Arme Simon, wat is hij vèr van het Koninkrijk der Hemelen! Maar nòg — nòg krijgt hij een kans!

„Simon, Ik heb u wat te zeggen,” klinkt het over de tafel heen. En Simon, opeens weer de beleefde gastheer, zegt huichelachtig vriendelijk:

„Rabbi, spreek alstublieft.” Heel stil is het nu aan de grote tafel, terwijl Jezus spreekt. Toch spreekt Hij tot Simon alleen.

„Simon, er was een rijke heer, die van twee schuldenaren geld te vorderen had. De één was hem vijfhonderd zilverstukken schuldig; de ander vijftig. Geen van beiden konden ze betalen. Daarom riepen ze zijn barmhartigheid in. De heer kreeg medelijden en schrapte hun schuld. Wat denk je, wie zal hem het dankbaarst zijn geweest?”

„Ik denk de man, die vijfhonderd schuld had,” zegt Simon verbaasd. „Juist, Simon, zo was het ook. Maar luister nu nog even verder. Gij, Simon, zijt om zo te zeggen, de man van de kleine schuld. Ge hebt mijn voeten niet laten wassen en ge hebt Mij niet welkom geheten in uw huis. Ik heb het je vergeven en ben aan je tafel gekomen. En zie nu deze vrouw. Zij heeft een zware schuld op zich geladen. Maar ze heeft naar Mij geluisterd, ze heeft haar zonden gezien en berouw gekregen. Toen heeft God haar vele zonden vergeven, haar grote schuld geschrapt. Is het nu vreemd, dat ze Mij liefheeft en Mij haar liefde en dankbaarheid toont? Wie veel liefheeft, Simon, die is veel vergeven. Het kwaad is uit zijn hart, de liefde is er voor in de plaats gekomen. Maar wie niet liefheeft, diens hart is nog duister, omdat hij nog geen vergeving gezocht en gevonden heeft.”

Simon zwijgt, beledigd. Hoe durft die

Rabbi hèm, de farizeeër, in één adem noemen met die slèchte vrouw!

De vrouw heeft haar tranen gedroogd en wacht. Haar ogen glanzen. Ze ziet het Koninkrijk der Hemelen geopend, óók voor háár. Jezus heeft het voor haar geopend, altijd zal ze Hem daarvoor dankbaar zijn.

Nu ziet Hij haar in de stralende ogen.

„Je hebt het gehoord, je zonden zijn vergeven. Je bent tot Mij gekomen, dat is je redding geweest. Ga nu naar huis en begin een nieuw leven. Je kùnt het.”

De vrouw gaat heen; het afkeurend gompel van de farizeeër deert haar niet meer; ze is een fier en vrij Koninkrijksmens geworden.

Spoedig eindigt nu de maaltijd. 't Feest is niet zó verlopen, als Simon het zich had voorgesteld. Hij had, samen met de andere farizeeën, de Rabbi van Nazareth in 't zonnetje willen zetten. Nu heeft hij er zèlf in gestaan en niet zuinig ook. Allen hebben het gezien, die vrouw inclus. Het afscheid van Jezus is héél koel.

Wanneer Jezus daarna eenzaam naar zijn huis gaat, weet Hij, dat Hij een vijand méér heeft in de stad. De naam van die vijand is: Simon, de farizeeër. Maar de arme, verachte vrouw, die tot Hem kwam, is gered. En opnieuw staat het Jezus duidelijk voor ogen: zijn boodschap is voor de armen en zieken en verdwaalden; voor allen, die barmhartigheid en vergeving nodiger hebben dan hun dagelijks brood. Zij zullen als eersten het Koninkrijk binnengaan.

26. HET FEEST VAN DE KONING

De twaalf vrienden keren terug van hun eerste Apostelreis. Ze zijn verrukt van wat ze hebben beleefd. Nooit hebben ze gedacht, dat zo iets mogelijk kon zijn.

„We konden alles doen, wat U ons opdroeg,” vertellen ze opgewonden. „We hebben zieken genezen en boze geesten verjaagd in uw naam. En we hebben nergens vijandschap ondervonden. Iedereen was

HET FEEST VAN DE KONING

vriendelijk en gastvrij voor ons!"

Met grote liefde ziet Jezus hen aan. Hij is zijn Vader zo dankbaar, dat Hij Hem deze twaalf gegeven heeft, het zichtbare begin van het nieuwe volk. Maar nu is deze reis voorbij, nu trekken ze weer samen door het land, de Apostelen worden weer leerlingen, die bij al de werken van hun grote Leermeester mogen toezien. Ze vinden het heel vanzelfsprekend, dat zij op de achtergrond treden, nu de Koning weer bij hen is. Van dorp tot dorp, van stad tot stad gaat nu de tocht, precies zoals te voren.

In deze tijd vertelt Jezus aan de mensen een verhaal over het Koninkrijk van zijn Vader.

„Wie daarin mag leven," zegt Hij, „voor die is iedere dag een feest." Ongelovig zien de mensen Hem aan. Een feest? Daarvan hebben ze bij al die moeilijke en lastige godsdienstwetten nog niet veel bespeurd! De schriftgeleerden en farizeeën maken het dienen van God niet tot een feest, maar tot een moeilijk en gevaarlijk iets. „Luistert," zegt Jezus. „Zó is het:

Er was een rijke koning, die voor zijn zoon het bruiloftsfeest had voorbereid. Toen alles gereed was, de zalen en de spijzen en de feestgewaden, zond hij zijn dienaren uit, om de gasten uit te nodigen. Ze klopten aan verschillende huizen en brachten hun boodschap: de koning nodigt u uit, alles is gereed voor de bruiloft. Maar de genodigden wilden niet komen. Ze hadden allen 't een of ander te doen, dat ze veel gewichtiger vonden dan het feest van hun koning. De één zei: „Ik heb een nieuwe akker gekocht, die moet ik gaan zien; wil mij dus verontschuldigen." Een ander zei: „Ik ben pas getrouwd en mijn vrouw heeft recht, dat ik bij haar blijf; wil mij verontschuldigen." En een derde sprak: „Ik heb juist een span ossen gekocht; ik moet noodzakelijk naar het land, om ze te proberen. Wil mij dus bij de koning verontschuldigen." Zo sprak de een na de ander en de bedienden begrepen: de genodigden wilden niet naar het feestmaal komen."

De toehoorders knikken bedenkelijk.

Denk eens aan, wat een daad van opstand, wanneer je niet wilt komen, als de kóning je vraagt. En — welk een kans verspeel je daarmee! Maar hoor, de Rabbi vertelt reeds verder! „Toen de koning van deze weigeringen hoorde, werd hij toornig en verscheurde de lijst der genodigden.

„Ze mógen niet meer komen," sprak hij. „Maar mijn feest is bereid, de bruiloft moet doorgaan. Nodigt de armen, de zwervers, de bedelaars uit. Zoekt de landwegen af, gaat op de hoeken der straten staan en herhaalt mijn uitnodiging telkens weer. Roept het luide uit, dat er overvloed van plaats is en dat het feestmaal gereed staat.""

Jezus ziet zijn toehoorders aan. Onder hen zijn ook veel armen en zwervers en tobbers. Ze kunnen het verhaal meevoelen. Hun ogen schitteren van verwachting. Nu gaat Hij verder:

„De knechten deden, zoals de koning beval. Ze riepen de uitnodiging uit door het hele land. En de armen en onreinen, de zieken en hongerlijders kwámen. In een grote stoet trokken ze op naar de feestzaal. Zoals ze waren, mochten ze echter niet binnenkomen. Eerst werden ze gereinigd en in plaats van hun eigen oude lompen kregen ze een nieuw, blank feestkleed aan, zodat ze zichzelf haast niet terugkenden. „Ben ik het werkelijk zèlf?" vroegen ze zich af.

De hele koningszaal vulde zich met blijde mensen, die dankbaar hun koning vereerden, om alles wat hij hun schonk. Want ze begrepen 't wel, het oude was voorgoed voorbij. Dit nieuwe zou altijd blijven."

„Ze waren allemaal koningskinderen geworden," zegt iemand van de toehoorders.

„Ja," zegt Jezus. „Ze waren koningskinderen door de goedheid van de koning. Maar hoort nu verder. Er was ook een man de feestzaal binnengedrongen, die er niet in thuishoorde. Hij had zich niet willen laten reinigen en het blanke feestkleed had hij geweigerd. Nu zat hij daar als een duistere vlek te midden van al het licht."

„Waarom deed hij dat?" vraagt een stem. „Hij bedierf het mooie feest!" „O," zegt een

HET FEEST VAN DE KONING

ander. „Hij wilde natuurlijk niets van de koning ten geschenke krijgen; hij was te trots!”

„Hij vond misschien, dat hij netjes genoeg was!” lacht een ander. En een vierde zegt: „Neen, ik denk, dat hij alleen maar kwam, om zich vol te eten en er dan weer vandoor te gaan. Bij zijn werk kon hij zeker geen wit kleed gebruiken!”

„Ja,” zegt Jezus ernstig, „de man wilde blijven, die hij was, hij wilde niet vernieuwd worden. Van buiten niet, en van binnen ook niet.” „En toen, Rabbi? Wat deed de koning, toen hij hem zag?” „Toen de koning binnenkwam, zag hij onmiddellijk de donkere vlek. Hij ging naar de man toe en vroeg bedroefd: „Vriend, wat doe jij hier zonder feestkleed? Kom, geef me antwoord.”

Maar de man wilde niet spreken; hij wilde zijn ongelijk en schuld niet bekennen; hij wilde zich niet overgeven aan de genade van de koning, en de geschenken van de koning wilde hij niet aannemen. Daarom was er voor hem geen plaats meer in de zaal, hij zou het feest bederven. De koning wenkte zijn dienaren. Die brachten de man naar buiten en sloten de deur achter hem toe. En buiten was 't donker.”

Er gaat een zucht door de toehoorders. Wat vreselijk, om er uitgegooid te worden! Maar 't was recht, ze kunnen niet anders zeggen!

„Wat bedoelt U nu eigenlijk met dit verhaal?” vraagt er een.

„Dit,” zegt Jezus. „God is de grote koning, die het feest heeft bereid. De uitnodigingen zijn rondgegaan, reeds eeuwen lang, maar 't lijkt er op, dat velen in Israël zullen weigeren. Ze hebben 't te druk met andere dingen en eens zal God de uitnodigingen verscheuren, waarop hun namen staan. Hij zal dat al spoedig doen. Nu worden jullie, gewone mensen, armen en geringen, uitgenodigd. Zullen jullie komen? God heeft alles gereedgemaakt. Je kunt gereinigd worden van je zonden, je kunt het nieuwe feestkleed ontvangen, je mag een nieuw mens worden en de feestzaal binnengaan.

Alles, alles, om niet! Wie zal er komen? Denkt daar goed over na en neemt een besluit, want de uitnodiging wordt niet meer dikwijls herhaald. Mijn tijd is kort en ik heb nog veel te reizen.”

„En de man zonder feestkleed?” wordt er gevraagd.

„Zulken zijn er ook in Israël,” zegt Jezus bedroefd. „Hoogmoedigen, die menen, dat ze uit zichzelf goed genoeg zijn voor de feestzaal en die daarom niet vernieuwd willen worden. Ze sluiten zichzelf buiten en zullen het merken, als het te laat is. Maar nu is het nog tijd, daarom, luistert naar Mij en komt.”

't Is intussen avond geworden. Vervuld van ernstige gedachten gaan de mensen huiswaarts. Zijn zij heden uitgenodigd tot het feest van de Koning? Geldt Gods uitnodiging hun, armen en dwazen? Zoiets hebben ze nog nooit vernomen!

Ook Jezus wil nu rusten gaan. Hij is moe geworden. „Laten we overvaren naar de andere oever,” zegt Hij tegen de vrienden. Dus tuigen de vissers snel een bootje op. Allen stappen in. Sterke knuisten vatten de roerriemen. Het zeil wordt gehesen, de boot schiet vooruit, het stille water op, waarover de nacht reeds daalt. Jezus echter is te moe, om te blijven zitten. Hij gaat liggen op een bank bij de achtersteven. Een opgerolde mantel is zijn hoofdkussen. Bijna onmiddellijk slaapt Hij in. Eenzaam deint het bootje op het meer, de oevers duiken weg in de nachtschaduw, geen geluid wordt gehoord dan het slaan van de riemen en het klapperen van het zeil. Nu zijn ze reeds midden op de grote waterplas. En dan, opeens, komt er weer zo'n valwind uit de bergen, en die valwind groeit snel aan tot een storm. De kalme zee wordt woest en wild. Schuimende golfkoppen springen tegen het bootje op en slaan over de rand naar binnen. Het zeil wordt met grote moeite ingehaald, de sterke roeiers worstelen uit al hun macht tegen het noodweer in. 't Is gevaarlijk weer; ze weten het, zij allen verkeren in grote nood. Hoeveel vis-



Storm op het meer

sersscheepjes zijn er in zo'n bergstorm niet met man en muis vergaan! Vertwijfeld kijken ze naar Jezus. Hij slaapt rustig door. Hoe is dat mogelijk! Was Hij zó vermoeid, dat de storm Hem niet kàn wakker maken? Of — kan 't Hem niets schelen, dat straks het schip vergaat? Er is slechts één wens in de benauwde harten van de vrienden. Jezus moet wakker worden! Jezus moet er bij zijn, in deze grote nood. Ook — als straks misschien het schip vergaat! Hij is de enige, die helpen kan. Eén van hen wankelt naar Jezus toe en vat Hem bij de schouder. „Rabbi! Rabbi! Word wakker! Help ons! wij vergaan!”

Meteen richt Jezus zich op. Hij voelt de loeiende storm. Hij ziet de wild woelende golven. En in die storm en op die golven ontwaart Hij zijn vijand, Gods boze vijand, die Hem en zijn getrouwen wil doden. Onmiddellijk vat de Zoon van God de strijd op. Hij staat rechtop in het bootje, zijn moeheid is geweken. Hij is vervuld van de kracht van God. Hij strekt zijn handen uit naar storm en golven. „Zwijg! Wees still! Ga liggen!” roept Hij over het schuimende meer. Ver boven het geraas van het noodweer uit klinkt zijn krachtige stem. Ademloos zien de vrienden toe.

En het wonder gebeurt opnieuw. Gods

Zoon wint de strijd tegen Gods vijand. De wind gaat liggen als een bang geworden dier, er ontstaat een diepe stilte. De hoge golven van het meer leggen zich, het watervlak wordt glad en effen.

De hevig deinende boot gaat rustig voorwaarts, nu de roeiers de riemen weer hanteren.

In de harten van de vrienden echter is angst en ontzetting. Ze dūrven haast niet naar Jezus opzien, terwijl Hij daar nog staat, rechtop en sterk als een Hemelse Wachter.

„Wie is Hij toch, dat zelfs de storm en de zee Hem gehoorzamen?” vragen ze in stilte.

Ze kunnen het antwoord op die vraag nu nog niet vinden, 't is hun te machtig. Maar diep in hun harten beeft een vermoeden. Hij, met wie ze dagelijks omgaan, die ze gewoon „Rabbi” noemen, is méér dan enig schepsel. Hij is Gød!

27. JEZUS BEHEERST DE BOZE GEESTEN

Met het vroegste morgengluren landt de boot aan de eenzame andere oever van het

JEZUS BEHEERST DE BOZE GEESTEN

meer. Met schrik zien de vissers, waarheen ze in nacht en storm zijn afgedwaald. Gindse stad heet immers Gádara en het rotsig gebied tussen Gádara en de meer-oever is berucht door het hele land. Wie enigszins anders kan, komt hier niet! Want in de ruwe rotsholen huizen sterke, gevaarlijke kerels, die beheerst worden door een boze geest, een demon. Die demon regeert over hen en maakt hen tot wilde, gevaarlijke krankzinnigen. En het erge is, dat de mannen van die boze geest niet meer kunnen loskomen! Voor de maatschappij zijn ze ongeschikt. Inrichtingen voor krankzinnigen bestaan er nog niet. De mensen in hun omgeving hebben eerst geprobeerd hen te temmen; ze hebben hen vastgelegd aan kettingen, maar in waanzinnige woede verbreken de bezetenen de sterkste ketting, alsof 't een onsterk touwtje is. Ze rukken zich de kleren van 't lijf en gillen en krijsen en vliegen voorbijgangers aan om die te wurgen. Neen, zulke gevaarlijke wilden kunnen niet tussen de anderen blijven wonen. Men heeft ze uit de samenleving weggejaagd, in de eenzame rotsenwildernis moeten ze leven. Of anders moeten ze er maar — doodgaan. Barmhartigheid of mededogen is er voor deze stumpers niet.

„Rabbi! Pas op! Niet die kant opgaan!” roept Petrus verschrikt. Maar Jezus loopt door als iemand, die ergens verwacht — die geróepen wordt. Radeloos volgen de vrienden Hem. Zullen er na deze verschrikkelijke nacht nog méér ontzettende dingen gebeuren? Want ze zijn zo gevaarlijk, die kerels. En zo onbegrijpelijk sterk!

O, ziel! Daar begint 't al! Daar komt al zo'n bezetene aan! Hij komt regelrecht op hèn... op Jezus af! Zijn gelaat is verwrongen. Hij zwaait met de grove vuisten. En hoor hem schréeuwen. Huiverend luisteren de vrienden. Hij heeft 't op Jezus gemunt, op Hem alleen. „Wat doe je hier, hè? Kun je me niet met rust laten? Ja, ik kèn je wel! Jij bent Jezus, de Zoon van God! Ga weg! Plaag me niet! Pijnig me niet zo!”

Zijn stem slaat over in een zo wanhopig gegil, dat de vrienden hun oren er voor

dichtstoppen. Waarom moest hun Meester nu juist hier naar toe gaan? Ze begrijpen 't niet! Jezus zèlf begrijpt 't echter wèl. Zijn Vader heeft Hem op deze weg gebracht. Hier moet gevochten worden met de boze vijand, die Gods schone schepping bederven wil. Hij, de Zoon en Afgezant van God, staat hier tegenover een afgezant van Gods vijand. Die heeft deze arme, wilde mens tot zijn beschikking. Maar Gods Zoon beschikt over alle krachten van God. Met zijn heilige, liefdevolle ogen ziet Hij de geplaagde man aan, zónder afschuw en zonder een spóór van vrees. Verward houdt de man op te schreeuwen. En dan klinkt Jezus' sterke stem over het eenzame, gevreesde land van Gádara.

„Ga weg uit die mens!” roept Hij de boze geest toe. Ontzet zien de vrienden toe. Hoe klein en nietig zijn zij vergeleken bij de ontzaglijke grootheid van Jezus! Ze voelen het diep, Hij is geen mens, zoals zij en de anderen. Hij is een geheel Andere, Hij is de Allerhoogste, Hij is Gód!

En opnieuw gebeurt het wonderbaarlijke, dat voor Jezus toch niet anders kón: de boze geest gehoorzaamt aan zijn stem. Hij trekt weg uit de man en verstopt zich in een kudde zwijnen, hij maakt de dieren dol, zodat ze op hol slaan en krijsend rondrennen en van de hoge oever in het meer springen, waar ze jammerlijk omkomen.

De man ziet om zich heen met verbaasde blikken. Zijn waanzin is van hem weggenomen, zoals men een oud en vuil kledingstuk uittrekt en weggooit. Hij is vrij! vrij! Maar nu schaamt hij zich, dat hij in werkelijkheid ook geen stuk kleren aan zijn lijf heeft; hulpeloos kijkt hij om zich heen. Nu willen de vrienden ook graag wat voor hem doen. De één staat hem een onderkleed, de ander een bovenkleed af.

Wanneer de mensen komen kijken, wat hier gebeurd is (ze hebben 't van de gevluchte zwijnenhoeder al gehoord), vinden ze de bezetene tussen Jezus en zijn vrienden zitten, gekleed en normaal bij zijn verstand. Maar ze vinden het toch erg jammer van de omgekomen varkens. Eigenlijk

HET WONDERE GEBEUREN OP DE BERG

hadden ze die varkens liever gehouden, dan dat de bezetene gezond werd. Daarom zeggen ze, dat Jezus maar liever niet in hun stad moet komen, er konden nog eens méér van die onvoordelige dingen gebeuren! Jezus gaat ook niet naar die stad. Hij dringt zijn gezelschap en zijn gaven nergens op.

Wanneer Jezus en zijn leerlingen in de bewoonde wereld terugkomen, wacht hun een onheilsbericht over Johannes de Doper. Herodes heeft Johannes in de gevangenis laten vermoorden; hij is onthoofd. Zijn vrienden hebben het dode lichaam reeds opgevraagd en het begraven. Heel stil wordt Jezus, wanneer Hij dit vreselijk einde van zijn wegbereider verneemt. Hij ziet naar Boven, naar zijn Hemelse Vader, die ook het lot van zijn Zoon in handen heeft. Johannes is gevallen als een held, als een dappere, trouwe strijder voor God. Hoe zal het Hem zelf gaan, wanneer Hij blijft strijden? O, Jezus ziet het steeds duidelijker: ook Hem wacht een lijdensweg. Reeds nu duikt immers telkens de vijandschap op! De vijandschap van de machthebbers!

„We gaan een tijdlang buitenslands,” zegt Hij tegen de vrienden. Ze trekken noordwaarts, naar de landstreek van Tyrus en Sidon, aan de zee. Daar nemen ze hun intrek in een eenvoudig huis en hopen van harte, dat ze onopgemerkt zullen blijven.

Maar Jezus kan niet verborgen blijven. Een licht, dat in een donker huis schijnt, blijft immers ook niet verborgen! En hoe helder is 't licht, dat Jezus met zich draagt. 't Is licht van God; ieder die Hem aanziet, merkt dat onmiddellijk op. En dan . . . er is al zó veel over Hem gepraat!

„Jezus van Nazareth uit Galilea is hier!” roepen de mensen elkaar toe. En uit is het met de verborgenheid. Weg is ook de rust! Waar Jezus komt, moet Hij strijden. Tegen de duisternis. . . . vóór het Licht.

Tegen de boze vijand. . . . en vóór zijn Hemelse Vader.

Ze lopen op straat en de vrienden merken, dat een vrouw hen hard achterna komt lopen. Hoor! nu begint ze nog te roepen

ook: „Davidszoon! ontferm U over mij! Red mijn dochter! ze is van de duivel bezeten!” Jezus loopt door. Hij doet, of Hij de kreten van de vrouw niet hoort. Goed zo, denken de vrienden. Ze vinden dat geroep maar heel onbehoorlijk en vervelend.

„Zullen we haar weggagen, Rabbi?” vragen ze. „Ze is lastig, ze roept ons na.” 't Is echter al te laat, de vrouw heeft hen ingehaald; ze valt voor Jezus op haar knieën en heft smekend de handen op.

„Rabbi! Davidszoon! red mijn kind!” Medelijdend ziet Jezus op haar neer.

„Ik ben tot Israël gezonden,” zegt Hij zacht, „kan Ik dan het brood van de kinderen wegnemen, nog voordat ze verzadigd zijn? Kan Ik het brood aan de honden geven en de kinderen tekort doen?”

De vrouw laat zich niet afschrikken door deze harde vraag. Vergelijkt de Rabbi haar bij een hond? Goed, ze wil een hond zijn, als Hij haar kind slechts helpen wil!

„Ik vraag ook geen brood,” zegt ze nederig, „ik vraag alleen maar een klein brokje van uw gaven. Zoals de honden onder de tafel ook de brokken krijgen, die de kinderen niet lusten. Red mijn dochter! Help ons!”

Nu breken al Gods liefdekrachten volkomen in Jezus door. Hij strekt zijn hand uit en helpt de moeder opstaan. „Ge hebt een groot geloof, vrouw. Zo'n geloof heb Ik in Israël nog niet gevonden. Terwille van uw woorden zeg Ik: Ga naar huis, uw dochter is gezond geworden.”

Toen de vrouw daarna thuiskwam, vond ze haar dochttertje rustig in slaap. De boze geest was voorgoed van haar geweken.

Hierna vertrekt Jezus met de Twaalf weer naar zijn vaderland, naar Galilea. Hij heeft daar nog zoveel werk te doen voor Gods Koninkrijk. Er is geen tijd te verliezen!

28. HET WONDERE GEBEUREN OP DE BERG

Weer trekt Jezus met zijn leerlingen door het schone Galileese land. Opeens blijft Hij

staan en ziet de vriendenkring rond.

„Wat denken de mensen eigenlijk van Mij?” vraagt Hij. „Wie zeggen ze, dat Ik ben?”

„O, de mensen spreken heel verschillend over U,” zeggen de vrienden ijverig. „Sommigen denken, dat Gij Johannes de Doper zijt, die uit het dodenrijk is teruggekeerd. Anderen menen, dat de profeet Elia is teruggekomen op aarde. En nog weer anderen zeggen, dat Ge een nieuwe profeet zijt, de grootste, die ooit is geweest.”

Nu zien Jezus' ogen zijn vrienden nog vaster aan.

„En jullie? Wat denken jullie er zelf van?”

De meesten aarzelen met het antwoord. De vraag komt zo onverwachts. En wat is 't moeilijk, om precies te zeggen, wat men van iemand denkt! 't Liefst zouden ze zeggen: „U is natuurlijk onze Jezus, onze Rabbi, die we liefhebben en vereren en van wie we gróte dingen verwachten.” Maar Simon, de sterke, onstuimige visserman, is zijn vrienden vóór met een antwoord. Neen, hij hoeft niet naar woorden te zoeken.

„Gij?” roept hij uit en zijn stem schalt als een bazuin ver in 't rond, „Gij zijt de Zoon van God, de beloofde Koning van Israël!” En Jezus antwoordt: „Ge hebt genade van God ontvangen, Simon, om dat te kunnen zeggen. Uit jezelf heb je dit niet gevonden, mijn Hemelse Vader heeft het je geleerd. Voortaan zul je mijn sterke rotsman zijn, Simon. Voortaan noem Ik je Petrus, want je belijdenis is de vaste rots, waarop Ik mijn gemeente zal bouwen. En nooit zal die gemeente ondergaan, al zou ook de hel tegen haar strijden.”

Ze zetten hun tocht weer voort, in diepe gedachten verzonken. Jezus merkt elke dag meer, dat de leidlieden en machthebbers van Israël het niet met Petrus' belijdenis eens zijn. Zij vinden Hem een lastig en gevaarlijk mens. Ze zullen Hem niet met rust laten, evenmin als ze dat Johannes de Doper hebben gedaan. Hij zal moeten lijden, evenals zijn trouwe wegbereider. Maar zo staat het immers ook in de Schriften! De

profeten hebben niet alleen zèlf geleden, ze hebben ook gezongen en geklaagd over de lijdende Knecht van God, die ná hen komen zou. En Johannes de Doper noemde Hem het Lam van God, dat geofferd moet worden. Op dit komende lijden bereidt Jezus zich meer en meer voor. Hij wil er van nu aan ook zijn vrienden op voorbereiden. Ze leven maar rustig voort en doorzien de toestand niet. Hopen ze nog steeds, dat het wel zal meevallen? Denken ze aan een Messias, die van stonden aan overwinnaar is? Maar dan moet Hij nu dadelijk met hen spreken. Niet alleen van het lijden tot de dood; ook van de troostvolle zekerheid, die God Hem gegeven heeft. Weer houdt Hij halt en ziet zijn vrienden ernstig aan. „Ik zal verworpen worden door de priesters en de schriftgeleerden; Ik zal veel moeten lijden en gedood worden. Maar houdt goede moed en weet dit: Ik zal weer opstaan uit het graf.”

Verschrikt luisteren de vrienden toe; ze horen alleen het eerste, het tweede leggen ze onbegrepen naast zich neer. Doch Petrus schudt verwoed zijn hoofd en stampvoet van opwinding.

„Lijden? Lijden?” roept hij uit, „U kunt Uzelf toch zeker beschermen? U móet dat doen, terwille van uw werk en voor ons!”

Zo streng als Jezus nú Petrus aanziet, hebben ze Hem nog nooit zien kijken.

„Ga weg, Satan, boze vijand,” bijt Hij hem toe. „Je wilt een mensenweg voor Mij uitzoeken en niet de weg, die God voorschrijft.” En tot allen zegt Hij ernstig:

„'t Enige waar het op aankomt is, dat we Gods werk doen en Gods weg gaan. Als het Gods weg is, moeten we zelfs het kruis opnemen en dragen. Wie Mij wil volgen, moet zich daarop voorbereiden. Wat zou het een mens baten, wanneer hij de hele wereld won, maar hij schoot het leven er bij in? Zo ook: wat zou het helpen, wanneer we rustig in leven bleven, maar buiten het Rijk van God? Daarom: Gods wil moet geschieden, ook als het lijden is.” De anderen zwijgen bedrukt. Wat is het moeilijk, om aan die lijdensgedachten

HET WONDERE GEBEUREN OP DE BERG

te winnen! Om het lijden goéd te vinden, daar het van God komt!

Dan worden ze echter weer wat vrolijker. Er kan toch wel een wonder gebeuren? Ja, er zal een wonder gebeuren en dan zal hun geliefde Rabbi koning worden over heel het volk.

Maar Jezus zelf houdt zich steeds meer bezig met het lijden, dat komen moet, en dat zo moeilijk en zo zwaar zal zijn. Het dwingt Hem om steeds vaker de eenzaamheid te zoeken en daar van zijn Hemelse Vader kracht en moed en gehoorzaamheid te vragen.

Eens neemt Hij Petrus en Johannes en Jacobus, die Hem van allen het best begrijpen, mee op een hoge heuveltop. Op een kleine afstand van hen knielt Hij neer, om te bidden. Eerbiedig wachten de drie vrienden. Hoe stil en verheven is het hier, ver van de mensen met hun strijd, en dicht bij God! Geen geluid wordt gehoord; 't is, alsof heel de schepping de adem inhoudt. Een licht geritsel vertelt hun, dat Jezus is opgestaan uit zijn neergebogen houding. De vrienden zien Hem aan en hun zien verandert in staren. Deze Jezus, die ze nú zien, is niet de Rabbi, die ze zo goed kennen! Jezus, zoals Hij nú is, hebben ze nog nooit gezien! Onfzetting grijpt hen aan en maakt hen sprakeloos.

Zie, zie! hoe Hij een eindweegs van de grond verheven wordt! Zie, hoe het heldere, zuivere licht van God Hem omstraalt! Neen, dat licht is in Hem, het straalt uit Hem naar buiten, zodat zijn kleding witter lijkt, dan de blinkende sneeuw, die soms de hoogste bergtoppen bedekt! Roerloos, zwijgend staren de drie mannen naar het Wonder, dat hier vlak bij hen zich voltrekt. Maar nog groter wordt het Wonder!

Zie! dáár, naast hun Jezus, twee andere gestalten, aan iedere kant van Hem één. Uit de Hemel moeten ze gekomen zijn, want hetzelfde Goddelijke licht doorstraalt ook hen. Eerwaardige gestalten zijn het, uit lang vervlogen tijd; de drie starende mensen herkennen hen met grote zekerheid.

Het zijn Mozes en Elia, de twee sterke Godsknechten, die zonder sterven in Gods heerlijkheid zijn opgenomen. En hoewel ze met hun lichamelijk oor geen geluid vernemen, horen ze toch heel duidelijk wat die twee Oude Helden tegen Jezus zeggen. Ze spreken met Hem over zijn lijden in Jeruzalem. En over de heerlijkheid, die daarna gaat komen, wanneer Gods overwinning volkomen behaald zal zijn.

Terwijl ze nog staren en luisteren, bemerkten ze, dat ook zij worden opgenomen in de wolk van licht. Ze horen nu duidelijk Gods stem in die wolk, zeggende: „Deze Jezus is mijn geliefde Zoon, in Hem heb Ik welbehagen. Hoort naar Hem.”

Dit is te veel voor de drie mannen, die alleen maar aan aardse dingen gewend zijn. Ze werpen zich op de grond, drukken hun gezicht tegen de aarde en zijn als verstijfd.

Als ze later het weer wagen, óp te zien, is het Wonder verdwenen.

Jezus staat gewoon naast hen en raakt hen aan. Ze horen zijn stem, zoals ze die honderden malen hebben gehoord:

„Komt, staat op, weest niet zo vreesachtig.”

Ze kijken om zich heen. Al het bovennatuurlijke is verdwenen. Ze zijn met Jezus alleen op de berg.

Nu komt ook hun spraak weer terug.

„Dit — dit is heilige grond!” stamelen ze verward. „Zullen we hier een tent voor U bouwen? Voor U en voor Mozes en voor Elia? Als U hier blijft, zullen allen naar U toestromen en U hulde bewijzen.”

Maar Jezus weert hun opgewonden plannen af.

„Ik wilde, dat ge dit zoudt zien,” zegt Hij, „voordat het lijden begint. Vertelt het echter aan niemand, totdat Ik zal zijn opgestaan uit het graf. Dan moogt ge het vrijuit vertellen, het zal u helpen om te geloven.”

De drie mannen, Petrus en Johannes en Jacobus, hebben er met niemand over gesproken. Ze hebben dit wonderse belevens bewaard als een schoon geheim, dat ze met hun Meester hadden. Maar onder elkaar

praatten ze er dikwijls over, en altijd kwamen ze weer bij deze vraag: Wat zou Hij daarmee bedoelen: als Ik ben opgestaan uit de dood?

29. JEZUS EN DE BLINDGEBORENE

Sedert Jezus weet, hoe zijn weg zal zijn, gaat Hij bij ieder Tempelfeest, dat zich voordoet, met zijn vrienden naar Jeruzalem. Hij zóekt de strijd niet, maar Hij wil blijven kloppen aan het hart van zijn volk. Hij wil hun blijven zeggen, dat het Koninkrijk van zijn Vader gekomen is en dat voor Israël de enige voorwaarde is: geloof. Jezus met zijn Twaalf zijn bekende personen geworden in Jeruzalem. Bij het oogsteest en bij het vrolijke feest van de Tempelwijding vragen de Joden al: „Zou Hij komen? Heb je Hem al gezien?” Waar ze een kans krijgen, proberen ze met Hem in gesprek te komen. Ze stellen Hem strik vragen en hopen, dat Jezus een antwoord zal geven, waarop ze Hem kunnen beschuldigen. Ze willen die Rabbi van Nazareth zo graag betrappen op de een of andere overtreding! 't Lukt hun niet. Zelfs de domste en — de meest valse onder de omstanders moet opmerken, dat Jezus wijsheid oneindig veel malen groter is, dan die van alle priesters en schriftgeleerden bij elkaar. Zelfs wordt het zó, dat velen van de toehoorders in Hem gaan geloven. „Hij maakt blinden ziende en heeft macht over de boze geesten,” zeggen ze. „Kan de Grote Koning, de Messias, wanneer Hij komt, méér wondertekenen doen dan de Rabbi van Nazareth? Zou Hij niet de Messias zijn?”

Eens zegt Jezus hun rechtuit: „Ja, Ik ben de Beloofde; Ik ben de Messias, die door God in de wereld gezonden is, om het Koninkrijk op te richten.” Als Hij dat echter gezegd heeft, breken er uit de menigte ophitsende kreten los. „Schandel Godslastering! Stenigt Hem!” Haat gloeit in de ogen, handen rapen stenen op om Jezus er mee te gooien. 't Wordt levensgevaarlijk

voor de eenzame Koning te midden van zijn opgehitste volk. Maar dan kijken de mensen elkaar verdwaasd aan. Waar is Hij?! Jezus is heengegaan, zonder dat de woedende mannen het bemerkten. Zijn Godskracht heeft Hem onaantastbaar gemaakt, zó is Hij ontkomen. Hij weet het, zijn tijd om te lijden is nu nog niet gekomen. Hij moet nog verder werken en kloppen aan het harde hart van Jeruzalem. Zijn vrienden maken zich bezorgd over Jezus, Hij gunt zich bijna geen rust meer. „Rabbi,” zeggen ze, „dat gaat zo niet, dat houdt U niet vol.”

In diepe ernst kijkt Jezus hen aan. „Ik moet alle uren, die mijn levensdag nog telt, besteden met werken voor mijn Vader. Spoedig kan de nacht vallen, dan is het met werken gedaan. Ik moet mijn licht laten schijnen in de wereld, opdat de mensen die in duisternis zitten een kans krijgen, naar het Licht toe te komen.” Zo gaat Hij voort met het genezen van blinden, doven, kreupelen en melaatsen. Ieder die tot Hem komt, en gelóóft, wordt geholpen, hoe ongeneeslijk zijn kwaal ook leek. Maar wie niet gelooft, kan niet geholpen worden. Zijn ongeloof is als een ijzeren muur, waar Jezus niet doorheen mag dringen. Zo een gaat altijd ongehouden weer weg.

Eens gaan ze door de straten van Jeruzalem en zien een blinde bedelaar. Ze staan bij hem stil en gooien een geldstukje in zijn bedelnap.

„Die man is blind geboren,” zegt een van de vrienden onder het voortgaan. „Dat is ook een stakkerig lot! Zou dat de schuld van zijn ouders zijn, Rabbi, dat hij blind geboren is? Is het een straf voor kwaad, dat ze hebben gedaan?”

Jezus blijft staan en ziet verbaasd zijn vrienden aan. Zo af en toe merkt Hij, dat ze toch nog in een geheel andere wereld leven dan Hij. Zij leven in de mensenwereld met allerlei moeiten en tobberijen. Hij leeft altijd in het Rijk van zijn Vader, waar zulke tobberijen niet voorkomen.

„Die blindheid is geen straf,” zegt Jezus, „die man is blind, omdat Gods grootheid er

JEZUS EN DE BLINDGEBORENE

door geopenbaard moet worden. Komt, we gaan naar hem toe."

"Zal Ik je ziende maken?" vraagt Hij aan de bedelaar. Nú weet de man eerst, met wie hij te doen heeft, hij herkent Jezus aan zijn stem, die zo vol mededogen is, als geen andere stem ter wereld. „Geloof je, dat Ik het kan?" vraagt Jezus weer.

„Ja, Rabbi, ja!" fluistert de blinde verrast. „Zien! zien! Maak mij ziende, Rabbi!"

De vrienden zien verwonderd toe bij wat Jezus nu gaat doen. Van speeksel en zand maakt Hij een papje en strijkt dat als zalf op de gesloten ogen van de blinde. De blinde kan Jezus immers niet zien? Hij weet niets van het heilig erbarmen en de goddelijke macht, die uit Jezus' ogen stralen. Daarom moet de man iets voelen, hij moet zalf op zijn ogen voelen. En daarna moet hij tonen, dat hij geloof heeft in zijn Helper.

„Ga nu naar de Silóambron," zegt Jezus, „en was daar de zalf van je ogen. Daarna zul je kunnen zien."

„Ik ga al, Rabbi! Ja, ik ga al!"

Tastend en strompelend weet de blinde zijn weg te vinden. Hij bukt zich bij de bron, hij wast met bevende haast zijn ogen, hij opent ze... hij kan zien!

Hij ziet voor het eerst de wereld om zich heen. 't Is de wereld, die hij niet kent! Zijn dat... huizen?... zijn dat mensen?... zijn dat bomen? Waar is zijn weldoener! Waar kan hij Hem bedanken! In ieder geval kan hij naar de Tempel gaan om God voor zijn wonderbaarlijke genezing te danken. 't Is Sabbat, misschien is zijn weldoener óók in de Tempel!

De priesters herkennen de bedelaar en beginnen hem meteen uit te vragen. „Ben je genezen? Hoe kan dat? Wie heeft dat bewerkt?" En de man vertelt.

„De mens, die ze Jezus van Nazareth noemen, heeft het gedaan. Hij streek zalf op mijn ogen en zond me naar de Silóambron. Ik waste me en nu kan ik zien. Verheugt u met mij! Ik kan zien! zien!"

Maar de priesters verheugen zich niet, ze plagen de arme man nog verder met hun vragen. Wat deed Jezus, wat zei Hij, wat



Jezus en de blindgeborene

zei Hij later nog...

„Och, ik heb het u immers verteld, 't ging alles zo gewoon, waarom blijft u vragen? Wilt gij zijn volgelingen worden?" Nu breekt de boosheid van de priesters als een wild dier naar buiten uit. Ze stampvoeten en razen, dáár, op de heilige Tempelgrond.

„Wij zijn volgelingen? Nooit, nooit! Maar jij bent zeker een volgeling van Hem, dat je Hem zo vóórpraat. Weet je niet, dat Hij je op de Sabbat genezen heeft? Jullie hebt met elkaar de heiligheid van de Sabbat verbroken. Jullie moet uit de Tempel gebannen worden! Die Jezus is een gevaarlijk mens, Hij leert het volk om de Wet niet te eren, geen straf is te zwaar voor Hem! En die blindheid van jou is zeker bedrog geweest! We zullen het wel eens aan je ouders gaan vragen hoe dat met die blindheid zit!"

De arme, oude mensen beven van angst, wanneer ze de vertoornde priesters moeten antwoorden.

„Ja, heren, ja, onze zoon is blind geboren. Verder weten we niets. Vraagt 't hem zelf toch, heren, hij is oud en wijs genoeg

om zijn woord te doen!" stamelen ze.

Als eindelijk de priesters de man met rust laten, hebben ze van zijn vreugdedag een dag van angst en ellende gemaakt. Als een wanhopig mens laten ze hem op een der Tempelpleinen achter. Heeft Jezus wel geweten, dat het zo zou gaan? Hij zoekt en vindt de man en spreekt hem vriendelijk aan. „Geloof je dat de Zoon van God gekomen is?" vraagt Hij hem. De Zoon van God, die anders, héél anders is, dan de boze priesters? De man strekt zijn handen uit. „Waar is hij, Rabbi, ja, ja, ik geloof in Hem! Hij heeft me immers genezen!" En Jezus zegt: „Hij spreekt op 't ogenblik met je."

Nú gebeurt er opnieuw een ogenwonder met de man. Nú zien zijn ogen Jezus, zoals Hij werkelijk is! De Zoon van God, de Belofde, de Redder van Israë! Hij valt op de knieën neer en heft aanbiddehend de handen op.

Maar Jezus wendt zich tot de mensen, die rondom hem zijn komen staan. „Ik ben in de wereld gekomen, om het onderscheid aan het licht te brengen tussen blinden en zienden. Er zijn blinden, die ziende blijken en er zijn zienden, die in werkelijkheid blind zijn."

Enkele farizeeërs, die er ook bijgekomen zijn, vragen dreigend: „Zijn wij soms ook blind? Slaat dat op ons?"

En Jezus antwoordt met diepe ernst: „Ja, gij zijt blind, maar ge beweert, dat ge zien kunt. Dat is de leugen van uw leven. Zolang ge die leugen handhaaft, is er voor u geen redding mogelijk."

Daarna gaat Hij heen en voegt zich weer bij zijn volgelingen. Hij weet, dat op deze Sabbatdag de vijandschap tienvoudig is toegenomen.

30. VAN DIENEN EN REGEREN

Vijandschap! Jeruzalem zit vol vijandschap tegenover de Rabbi van Nazareth. De schriftgeleerden, de farizeeërs en de Tem-

pelpriesters hebben een geheim verbond tegen Hem gesloten. Ze gaan zijn gangen na, ze sturen spionnen op Hem af, die Hem op een bedrieglijke manier aan de praat moeten zien te krijgen; ze moeten Hem uithoren, of Hij ook iets zegt, dat strafbaar is. Later loven ze zelfs een prijs uit voor degeen, die hun Jezus in handen speelt. O, hoe haten ze Hem, omdat Hij anders is dan zij, omdat Hij machtsdaden doet, omdat Hij zoveel volk trekt! Hoe haten ze Hem om zijn eenvoud en zachtmoedigheid en Koninklijke waardigheid! Hoe haten en vrezzen ze Hem, omdat Hij spreekt als één die alle dingen wéét.

De Romeinse soldaten hebben ook opdracht gekregen, op de wonderlijke Rabbi van Nazareth te letten. De Romeinen denken niet, dat Hij een gevaarlijk mens is, maar Hij heeft zo'n grote invloed op het volk. Zou daaruit soms oproer kunnen voortkomen? Voor oproer onder de Joden zijn de Romeinen bang, daarom is Jezus ook in hun ogen een verdacht persoon, die men in het oog moet houden.

Wanneer Jezus met zijn vrienden een van de poorten binnenkomt, voelen en zien ze onmiddellijk de boosheid, die er heerst. „'t Wordt hier levensgevaarlijk voor ons," huiveren de vrienden, „we moesten liever weer weggaan, Rabbi."

Maar Jezus blijft. Hij wéét beter nog dan de vrienden, wat Hem hier te wachten kan staan. Toch blijft Hij onverschrokken de taak afmaken, die zijn Hemelse Vader Hem heeft opgedragen. Daartoe behoort zéker óók, dat Jeruzalem, de oude koningsstad, de stad van David en — van God, de Boodschap hoort, dat zijn Koning gekomen is. Hoe moet dat echter gaan, wanneer Jeruzalem zijn Koning niet wil kènnen?

Eens horen de vrienden Jezus klagen over zijn Koningsstad. Ze zijn buiten de stad op een lage heuveltop, de zon gaat onder, de hemel kleurt zich donkerrood; wonderlijk steken de witte gebouwen daartegen af. Jezus is iets meer op de rand gaan staan, zodat Hij het volle overzicht over de stad heeft. Hoe groot en koninklijk is zijn

gestalte, beschenen door de laatste zonnestralen. Hij heeft zijn handen gevouwen, alsof Hij bidt voor de weerspannige stad. Hoor! nu klinkt zijn stem, de klacht er van dringt de vrienden door merg en been. Hoor! Hij spreekt tegen de stad aan zijn voeten. „Jeruzalem! Jeruzalem! Gij, die uw profeten doodt en stenigt, die tot u gezonden zijn! Hoe vaak heb Ik uw kinderen verzamelen willen, zoals een hen haar kuikens bijeenroept onder haar vleugels. Maar gij hebt nóóit gewild!” Een schok gaat door de vrienden. Doden.... stenigen.... denkt Hij dat óók van zichzelf? Hoe angstig en somber wordt het leven, nu overal gevaren dreigen!

Eens komt er weer een schriftgeleerde tot Jezus met een vraag, die in werkelijkheid een strikvraag is.

„Rabbi,” zegt hij onderdanig, „wij horen U altijd spreken over het eeuwigheidsleven. Wat moet ik doen, om dat te krijgen?” Jezus ziet de man aan. Hij dóórziet hem meteen, maar Hij laat dat niet merken. „Wel, ge kent toch de Levenswet, die God gegeven heeft? Hoe staat het daar?”

„Gij zult God liefhebben met geheel uw hart, met geheel uw ziel, met geheel uw verstand en met alle krachten. En uw naaste zult ge liefhebben gelijk uzelf.”

„Dat antwoord is goed,” zegt Jezus. „Als ge daarnaar nu handelt, dan hebt ge het eeuwige leven, dan lééft ge daar reeds in.” De schriftgeleerde voelt, dat dit een meesterlijk antwoord is, waarmee het gesprek feitelijk is afgelopen. Maar zó vlug wil hij niet klaar zijn. Wat zouden al de omstanders dan wel van hem denken!

„Ja maar, Rabbi, wie is mijn naaste, dat vind ik zo'n moeilijkheid,” vraagt hij. De omstanders knikken. Ja, ja, dat willen zij ook wel eens horen! En Jezus geeft zijn antwoord weer in de vorm van een verhaal, zodat ook de allergeeueste mens het verstaan en ter harte nemen kan. „Luis-ter,” zegt Hij, „er was eens een man die van Jeruzalem naar Jericho reisde. Ge kent die weg, hij is eenzaam en woest. Op het

eenzaamste gedeelte werd de man door struikrovers overvallen, die hem alles afnamen, wat hij had. Daarna lieten ze hem naakt en gewond op de weg liggen; hij was niet in staat zich te verroeren.

Na verloop van tijd kwam daar een priester voorbij, die zijn dienst in Jeruzalem volbracht had en nu naar Jericho terugkeerde.”

De toehoorders knikken. Ja, zo gaat het, Jericho is een echte priesterstad. En Jezus vervolgt:

„De priester dacht aan de rovers die hier geweest waren, hij nam zijn gewaad bijeen en liep haastiger door. Hij hielp de gewonde niet. Lange tijd daarna kwam er ook een Tempeldienaar langs die weg. Hij deed als de priester en liep haastig door. Hoewel hij Gods geboden kende, hielp hij de man niet. Na enkele uren kwam de derde voorbijganger langs die eenzame weg. Die voorbijganger was een Samaritaan.”

Er ritselt iets onder de omstanders, er klinkt een zachte spotlach op. Een Samaritaan! Dat is wat moois! Een Samaritaan is niet veel béter dan een rover!

Maar hoor, Jezus gaat voort met zijn vertelling. Allen luisteren weer. „De Samaritaan zag de gewonde Jood liggen, die niet eens een volksgenoot van hem was. Hij keek op hem neer en voelde een wonderlijk medelijden en grote ontferming in zijn hart komen. Hij gehoorzaamde aan die drang tot helpen, stapte van zijn ezel af, sprak de gewonde vriendelijk toe, reinigde en verbond zijn wonden en gaf hem wijn te drinken. 't Was duidelijk, dat de man niet zou kunnen lopen, daarom laadde hij hem op zijn eigen rijdier en bracht hem zo in veiligheid. Voor verdere verzorging gaf hij hem af in een herberg en betaalde alle onkosten.

Zeg Mij nu eens: wie van de drie heeft het gebod der naastenliefde vervuld?”

De schriftgeleerde antwoordt vlot: „Ik denk de láátste, die de gewonde hielp.”

„Juist,” zegt Jezus, „nu weet ge dus ook, wie uw naaste is: een ieder, die God op uw weg zendt, om barmhartigheid aan te be-

wijzen. Handel dan voortaan, zoals die Samaritaan deed."

Hierop kan niemand meer iets zeggen, want iedereen voelt, dat Jezus gelijk heeft. Is er wel ooit iemand geweest, die de dingen zo eenvoudig en duidelijk kon uitlegen?

De geleerde gaat zwijgend heen, de mensen verstrooien zich. Peinzend ziet Jezus hen na. Nú loopt 't nog goed af. Maar hoe lang zal het nog duren, of de vijandschap breekt openlijk los! De vrienden echter houden hardnekkig vol, dat het tot 't allergerste niet zal komen. Zij praten liever over de mooie toekomst, die aanbreekt, wanneer hun Jezus Koning van Jeruzalem zal zijn! Zelfs maken ze nu en dan ruzie over de vraag, wie dan de meest eervolle plaats zal bekleden. Jezus hoort hun woordentwist en mengt zich er in.

„Ge wilt met Mij regeren," zegt Hij ernstig, „maar kunt ge ook met Mij lijden?"

„O ja, dat kunnen wel!" roepen de vrienden ijverig. Jezus schudt zijn hoofd. Als Hij „lijden" zegt, weten ze niet eens, waarover Hij het heeft! En als Hij „regeren" zegt, weten ze het evenmin. Met groot geduld spreekt Hij verder en probeert het hun duidelijk te maken.

„Luistert," zegt Hij. „Als er over regeren gesproken wordt, denkt men altijd aan overheersen, omdat de machtigen der aarde de minderen er onder houden, desnoods met geweld.

Maar zo is het niet in het Koninkrijk van God.

Wie dáár regeren wil, moet beginnen met van allen de dienaar te zijn. Wie dáár de eerste wil wezen, moet tegen slavenwerk niet opzien. Ge weet immers, dat Ik ook niet gekomen ben, om gediend te worden, maar om te dienen. Ja, Ik ben bereid te dienen met mijn leven, indien God dat van Mij vraagt."

Met grote ogen zien de vrienden hun Leermeester aan. 't Zijn zeker hoge gedachten, die Hij daar voor hen uitspreekt. Ze zijn hun echter nog zo vreemd! Zo ver en zo vreemd! Ze kunnen er niet bij.

31. BIJ HET GRAF VAN LAZARUS

Na al deze dingen verlaten Jezus en zijn Twaalf Jeruzalem weer. De vrienden zijn er blij om. Ze hebben de vijandschap zien groeien van dag tot dag, van uur tot uur bijna. O, ze zijn trots op hun Jezus! Hij is een held, een echte Held van God, die geen haarbreed toegeeft. Ze vinden het prachtig, dat Hij die verwaande farizeeën en schriftgeleerden de waarheid durft zeggen. Hij slingert de leidslieden zijn felle woorden in 't gezicht. Hij noemt hen blinde leidslieden en wolven in herdersgedaante. Maar ook — 't is een tijd van grote zorg voor hen geweest. Petrus heeft er zelfs al over gesproken, dat er wapenen moeten komen, om Jezus te kunnen verdedigen als 't spaak loopt. Ze hebben 't nog niet gedaan, ze hebben er geen geld voor in kas. Toch zou 't misschien wel verstandig zijn, overleggen ze.

Ze reizen nu naar de Jordaan-vallei, dezelfde streek, waar drie jaar geleden Johannes de Doper zijn geweldige prediking begon. Is dat pas drie jaar geleden? 't Lijkt veel langer!

't Is hier rustig en veilig. Natuurlijk komt de landelijke bevolking naar Jezus toe, maar dat zijn ongevaarlijke, goedgezinde mensen, die Jezus vereren, omdat Hij hun zieken geneest.

Toch blijven de vrienden hun Meester met bezorgde ogen gadeslaan. Hij is zo stil en zo ernstig. Hij kan zo voor zich uit staren over het wijde, Joodse land. Waaraan denkt Hij dan? Aan de woorden, die Johannes over Hem uitriep: „Zie, het Lam van God?" Aan de woorden van de profeet Jesaja: „Hij is als een lam ter slachting gevoerd?" Denkt Hij aan de vele profeten, Godsgezanten, die door hun eigen volk zijn miskend, gestenigd, vermóórd?

Steeds vaker zoekt Hij de eenzaamheid om de stem van zijn Hemelse Vader te horen en altijd weer spreekt Hij met zijn vrienden over de schrikkelijke dingen, die gebeuren gaan.

„Ik zal verworpen worden, men zal Mij



Jezus en de kinderen

doden," zegt Hij nu ronduit. Hij voegt er nog iets aan toe: „Ik zal weer opstaan." Maar dat klinkt de vrienden zo vreemd in de oren! Daarop gaan ze niet in. Eerst later zullen ze zich deze woorden herinneren en dan zullen ze zeggen: „Ook dáárin had Hij gelijk!"

Voelen de mensen er ook iets van, dat ze nu Jezus voor het laatst bij zich hebben? Vaak lijkt 't, of ze reeds bezig zijn, afscheid van Hem te nemen.

Zie, daar komen moeders tot Hem met kleine kinderen aan de hand of op de arm. Heel bescheiden naderen ze en vragen de Rabbi te spreken. Jezus heeft zich juist wat teruggetrokken en Petrus stuurt de vrouwen met korte woorden weg.

„De Meester is moe," zegt hij, „'t is nu geen tijd, om met kinderen bij Hem te komen. Tenslotte kun je Hem wel overal mee

lastig vallen!" Dat is een grote teleurstelling voor de moeders. Ze hadden er vast op gerekend, dat Jezus wél tijd voor hen zou hebben; ze hadden gehoopt, dat Hij hun kinderen een zegen zou meegeven voor hun hele latere leven! En nu. . . nu kunnen ze ongezegd weer naar huis teruggaan!

Maar Jezus roept de vrouwen vriendelijk terug. Zijn moeheid is immers al verdwenen, nu er werk voor zijn Vader te doen valt: „Laat die kinderen toch komen," zegt Hij tegen Petrus en de anderen, „zij horen thuis in het Koninkrijk der Hemelen, meer dan veel volwassenen. Wie van binnen niet wordt, zoals een kind is: argeloos, vertrouwend en vrijmoedig, zal het Koninkrijk der Hemelen niet eens kunnen zien!" Daarop haalt Hij de kinderen één voor één naar zich toe, ziet hun diep in de donkere ogen en legt zijn handen op hun warme hoofdjes,

BIJ HET GRAF VAN LAZARUS

terwijl Hij Gods zegen over hen uitspreekt. Dankbaar zien de moeders toe. Ze weten, dat hun kleintjes nu een rijk geschenk ontvangen, voor hun hele leven.

Wat is dat voor een man, die daar komt aanrennen? De vrienden herkennen hem, 't is een knecht uit het huis van Lazarus en Martha en Maria, waar Jezus met de Twaalf zo dikwijls gastvrijheid heeft gevonden. De bode komt dus uit Bethanië, vlak bij Jeruzalem. Hij moet snel gelopen hebben, want hij staat hijgend voor de Rabbi.

„Mijn meesteressen Martha en Maria vragen, of Ge onmiddellijk wilt komen. Uw vriend Lazarus ligt ernstig ziek!”

Doch Jezus gaat niet onmiddellijk. Hij weet, dat het de laatste maal is, dat Hij hier in het Overjordaanse land vertoeft; Hij wil deze zieken, die op Hem vertrouwen, eerst af helpen. Eerst na twee dagen is Hij klaar en deelt zijn vrienden mee: „Vandaag gaan we naar Bethanië.” De Twaalf zijn het er niet mee eens.

„Rabbi,” zeggen ze, „onlangs wilden de Joden U al stenigen. Wilt U nu toch weer daarheen gaan? Laten we liever hier blijven, waar 't veilig is.”

„Wie in Gods licht wandelt, stoot zich niet,” zegt Jezus, „die gaat overal veilig. Komt, we gaan naar onze vriend Lazarus toe.”

„Lazarus! Ja, hoe zou 't met hem zijn?” vragen de vrienden zich af. „Hij slaapt,” antwoordt Jezus. „Maar Ik ga hem nu wakker maken.” „O, als hij slaapt, zal hij gezond worden,” menen de vrienden verheugd. Maar Jezus zegt ernstig: „Ik bedoel niet de gewone slaap. Lazarus is gestorven.”

Dat is een hele schok voor de vrienden. Ze zien hun Meester verwijtend aan, en Petrus zegt, wat ze allen bedoelen:

„Jammer, jammer toch, dat we niet dadelijk op reis zijn gegaan; dan was U misschien nog op tijd gekomen. Maar nu. . . .” Wanhopig schudt hij zijn hoofd, en dat doen ze allemaal. Ze begrijpen niets van Jezus.

Waarom heeft Hij nu expres Lazarus laten sterven. . . .

„Weest niet bedroefd,” zegt Jezus. „Weest veelmeer blij. Want ge zult iets groots zien gebeuren, waardoor je geloof zal groeien. Komt, we gaan naar Bethanië. Of durft ge niet?”

„Laten we met Hem meegaan, om met Hem te sterven,” zucht Thomas, die altijd de toekomst donker inziet. Dan begeven allen zich op weg. 't Is, alsof ze naar een begrafenis gaan. Begrafenis? Dat hoeft niet eens meer! Wanneer ze na een lange tocht in Bethanië aankomen, is Lazarus al begraven. Martha, de oudste zuster, komt Jezus tegevoet.

„Rabbi, o Rabbi, was U hier maar geweest, dan was mijn broer zeker niet gestorven!” Dan voegt ze er hoopvol aan toe: „Maar ik weet zeker, dat God U ook nu nog zal geven waar U om vraagt!”

„Je broer zal weer opstaan uit zijn graf, Martha,” zegt Jezus zacht. En Martha zegt: „Dat weet ik; op de allerlaatste aardedag, wanneer alle doden opstaan, zal ook Lazarus opstaan.”

„Neen, Martha! Niet later, nú zal hij opstaan. Ik ben het ware Leven. Wie in Mij gelooft, heeft datzelfde ware Leven. Die kan niet meer sterven, maar leeft in eeuwigheid. Geloof je dat, Martha?”

„Ja, ja, Rabbi! Ik geloof! Gij zijt de Zoon van God, de Messias!” „Roep dan Maria hier, we zullen samen naar het graf gaan.” Zo snel ze kan om haar lange rouwkleed, loopt Martha naar het huis. „Maria! de Meester is hier! Hij roept je!”

Onmiddellijk staat Maria op en gaat met Martha mee. Zij heeft dezelfde klacht: „Als U hier maar geweest was!”

Nu gaan ze samen de tuin in, naar het graf, met de velen, die op rouwbezoek gekomen waren.

„Zie, hoe lief Hij Lazarus had,” zeggen sommigen. „Hij heeft tranen in de ogen.”

„Waarom is Hij dan niet eerder gekomen,” vragen anderen. Daar zijn ze bij het graf, dat in de rotswand uitgehakt is en afgesloten is met een steen. Daar staat Je-

JEZUS NEEMT AFSCHIED VAN ZIJN TEMPEL

zus weer vlak bij de dood, die de vijand van Gods schepping, die ook zijn eigen bittere vijand is. En weer voelt Hij alle overwinningskrachten van zijn Hemelse Vader in zich leven. Ze werken, ze willen naar buiten, om nu reeds te overwinnen, hier, bij dit gesloten graf.

„Laat die steen weghalen,” zegt Jezus.

„Rabbi! Néé, dat niet!” roept Martha verschrikt.

„Martha, gij zult Gods overwinning zien. Laat die steen weghalen.” Nu kan Martha zich niet langer verzetten. Ze geeft een wenk. Er komen sterke handen aan te pas, die onder diep stilzwijgen de zware steen op zij schuiven. Het graf ligt open. Beurtelings gaan de ogen der mensen van Jezus naar het graf. Wat is Hij begonnen? Hoe zal dit aflopen? Onbeschrijfelijk wordt de spanning! Zie, nu heft Jezus de ogen op naar de Hemel. Hoor! Hij bidt! Hoor, wat Hij zegt. „Vader, Ik weet, dat Gij Mij altijd hoort, maar terwille van deze mensen bid Ik tot U, opdat ze geloven mogen dat Gij het zijt, die de overwinning geeft.” Dan heft Hij de handen hoog op en roept luid: „Lazarus! Kom!”

Zo roept alleen iemand, die weet, dat Hij gehoorzaamd zal worden. En dan . . . zie! o, zie! Lazarus komt uit zijn graf, het doodslaken wordt van hem weggenomen! Hij staat! Hij gaat! Hij ziet de mensen aan! Zijn zusters nemen hem bij de hand. Samen gaan ze huiswaarts. Er is niemand die hen nu wil volgen.

Nog lang blijven de gasten buiten napraten en Jezus' naam is daarbij op aller lippen. Ook later, in Jeruzalem, kunnen ze er niet van zwijgen, zodat velen naar Bethanië gaan, om Lazarus en het lege graf te zien.

Maar Kajafas, de opperpriester, schrijft een plechtige vergadering uit. „De hele wereld loopt Hem na,” zegt hij. „Maar mijn mening is: 't is veel beter dat één mens sterft, dan dat ons hele volk op een dwaalspoor komt en verloren gaat.” De andere priesters knikken. Ja zeker, Kajafas heeft gelijk, Kajafas is een wijs man. Als opperpriester mag men ook aannemen, dat hij

naar Gods wil spreekt.

En daarmee is dus het doodvonnis voor de Rabbi van Nazareth ondertekend. 't Wachten is nog slechts op de goede tijd om het uit te voeren.

32. JEZUS NEEMT AFSCHIED VAN ZIJN TEMPEL

't Is onbegrijpelijk, hoe trots de Joden op hun Tempel zijn. Vooral voor de Joden van buitenaf, die slechts zo nu en dan in Jeruzalem komen, is de Tempel iets geweldigs. Laat Palestina dan bezet gebied zijn en laat de bezetter wezen, wie hij wil, de Tempel is in ieder geval echt dóór en dóór Joods grondgebied. Zolang het volk zijn Tempel heeft, is het nog Israël, het volk, dat bovenaan staat op de lijst der volkeren. De Tempel is niet alleen het bolwerk van de Joodse godsdienst, maar ook van het Joods nationalisme, van de Joodse trots. Ook de vrienden van Jezus zitten boordevol bewondering voor de Tempelgebouwen. Op een van deze laatste dagen lopen ze met hun Meester alle zalen en gangen van de Tempel door. Jezus heeft dat zo gewild. Op deze lange wandeling neemt Hij afscheid van het Huis, dat zijn eigendom is en dat Hem toch niet kennen wil. Zwijgend ziet Hij om zich heen naar de versieringen met hun diepe betekenis. Alles aan de Tempel ziet op Hem en op de Boodschap van zijn Koninkrijk, maar nu de belofte vervuld is, zijn de mensen verblind. Bedroefd vervolgt Jezus zijn weg. Nu Jeruzalem en de Tempel Hem niet willen aanvaarden, heeft hun bestaan geen zin meer. Met Hem te verwerpen, schrijven ze hun eigen doodvonnis. Vreselijk einde voor de oude Davidsstad, waarmee God zoveel jaren geduld heeft gehad.

De vrienden begrijpen niets van Jezus' stilzwijgen. Zij beginnen met opgewonden woorden hun Tempel te prijzen.

„Rabbi, zie toch eens naar de dikte van die muren! Wat een kolossale stenen hebben die oude bouwmeesters gebruikt. Onze

JEZUS NEEMT AFSCHIED VAN ZIJN TEMPEL

Tempel is onverwoestbaar, zoals geen enkel ander gebouw op aarde."

Ernstig ziet Jezus zijn vrienden aan. Drie jaar hebben ze in zijn onmiddellijke nabijheid verkeerd, en van Hem kunnen leren. Al zijn gesprekken en redevoeringen hebben ze gehoord. Ze hebben de Godskrachten gezien die zijn eigendom zijn. Ze hebben met vreugde en beven beleden, dat Hij de beloofde Messias is. En nog weten ze niet, waarom het in werkelijkheid gaat. Ze denken, dat alles maar heel gewoon kan dóórgaan, wanneer Israël zijn Messias verwerpt!

Met groot geduld begint Hij hun nu te wijzen op de noodtoestand, waarin Israël zich bevindt en waarin het zichzelf meer en meer brengt. „Onverwoestbaar.... denkt ge dat?" vraagt Jezus. „Ik zeg u, Tempel en stad zullen beide verwoest worden en wel zo grondig, dat er geen steen op de andere zal blijven staan. De leiders van het volk roepen Gods oordeel in over hun stad. Wat denkt ge, dat een koning zal doen met een stad, die weigert hem te ontvangen? Zal zijn toorn die stad niet treffen? Zo zal het hier ook gaan. Er zullen legers komen, die de stad omsingelen. Maar ongelukkig de arme mensen, die dat moeten meemaken. Ze moeten vluchten, zo snel mogelijk en niet terugkeren om nog iets uit huis te halen. En bidt maar, dat de vlucht niet in de winter zal zijn, wanneer slechte wegen en plasregens het gaan bemoeilijken. 't Ergst zal 't zijn voor moeders met kleine kinderen; zij zullen dubbel in angst zitten. Gij zult zelf ook vluchten; men zal 't op uw leven voorzien hebben, omdat ge mijn vrienden zijt. Maar door uw vlucht zal de Boodschap van mijn Koninkrijk verbreed worden over de gehele aarde. Weest dapper en onbevreesd, ook wanneer ge u voor de rechters, of voor koningen en keizers verantwoord moet. Ik zal altijd met u zijn en u de juiste woorden doen vinden.

Maar ook later zullen er verschrikkelijke dingen gebeuren over de gehele wereld. Aardbevingen, hongersnoden, ziekten, oorlogen en verwoestingen, zodat de bewoners

der aarde zich geen raad meer weten van angst voor de dingen, die ook nog gebeuren kunnen. Want alle krachten, die God in het heelal heeft gelegd, zullen in beweging komen. Slechts wie Mij toebehoort en het van Mij verwacht, zal dan nog rust en vrede kunnen vinden. Want mijn Koninkrijk doorstaat alle verwoesting, het is van God, een eeuwig Koninkrijk. Daarom, weest waakzaam en houdt vast, wat ge van Mij ontvangen hebt. Volgt geen andere leiders na. Er zullen velen komen, die menen, dat ze iets beters hebben te bieden dan Ik. Luistert niet en volgt ze niet. Ze zijn verleiders. Weest waakzaam, slaapt niet in. Dan zou het kunnen gebeuren, dat ge mijn terugkomst zou moeten missen, door eigen schuld. Dan zoudt ge wenen en knarsetanden van berouw. Want mijn wederkomst zal zijn een eeuwig bruiloftsfeest, vol vreugde en licht.

Gij weet, hoe het de gewoonte is, wanneer ergens een grote bruiloft wordt gevierd. De speelgenoten van de bruid versieren het huis en maken de maaltijd gereed. Daarna gaan ze op weg, om de bruidegom feestelijk in te halen.

Nu gingen er eens tien meisjes op weg en deze bruidegom moest van zeer verre komen. Daarom namen de meisjes lampen mee, om hem bij te lichten, wanneer vóór zijn komst de duisternis zou invallen. Vijf van die meisjes waren zo verstandig om ook het oliekruijke dat bij de lamp hoort, gevuld mee te nemen. Maar vijf vonden dat niet nodig; zij namen geen olie mee voor reserve. 't Liep al tegen middernacht en nog was de bruidegom niet gekomen. Toen begonnen de meisjes vermoed te worden, ze gingen zitten om uit te rusten en vielen in slaap. Omtrent middernacht echter werden ze verschrikt wakker, er was spelen en zingen in de lucht, van de bruigomsstoet, die naderbij was gekomen. De tien lampen brandden nog slechts flauw, doch zij, die olie hadden meegenomen, wisten raad. Ze vulden hun lampjes bij, zodat het licht helder opvlamde en door de bruigom werd ge-

DE LAATSTE REIS VAN DE KONING

zien. De andere lampjes gingen bij de eerste beweging uit en er was geen olie om ze bij te vullen. De meisjes werden wanhopig, ze wilden lenen bij hun vriendinnen, maar die konden dat niet doen. „We hebben slechts voor één vulling meegenomen,” riepen ze. „Wanneer we dat onder allen gaan verdelen, zou er niet één lamp helder branden voor de bruidegom. Maar gaat toch vlug naar de olieverkopers en laat daar je lamp bijvullen.”

De dwaze, zorgeloze bruidsmeisjes gingen bedrukt heen. Ze vreesden, dat ze nu wel te laat zouden komen voor het feest; te laat door eigen schuld.

Degenen echter, die hun licht brandende hadden, werden opgenomen in de bruigomstoet en gingen mee het feesthuis binnen. De anderen kwamen toen de deur reeds gesloten was. Voor hen was er geen plaats meer in de bruiloftszaal.

Zo zal het zijn, wanneer Ik terugkom tot mijn eeuwig feest. Zorgt, dat de lichten branden, vult ze telkens weer bij en weest gereed om Mij te ontvangen. En weest waakzaam, want zelfs Ik kan u de dag en het uur niet zeggen. Dat weet niemand dan mijn Vader alleen.”

Eerst veel later hebben de vrienden de betekenis van dit verhaal begrepen. Nu zien ze nog eens om zich heen naar de eeuwenoude Tempelmuren. En ze denken: „Onmogelijk! Hem verwerpen? Oordeel? Vernieling? 't Kan niet.”

33. DE LAATSTE REIS VAN DE KONING

Na de opwekking van Lazarus uit de dood verlaat Jezus met zijn volgelingen Bethanië. Ze gaan het platteland op, ver van het verraderlijke Jeruzalem.

„Mijn tijd is nog niet gekomen,” zegt Hij, bij wijze van verklaring. Verwonderd zien de vrienden hun Meester aan. Altijd weer ontdekken ze nieuwe grootheid en nieuwe kracht in Hem. Is het dus zó, dat niet Kaja-

fas die tijd regelt, maar Jezus zèlf? Hebben niet de vervolgers de macht, maar... de vervolgde? Weét Jezus nu reeds, hoe 't gaan zal, en is Hij er rustig en kalm onder? Omdat Hij zijn Vader bij zich weet? „Als ze U maar niet naar het leven staan,” klaagt een van de vrienden. „Wanneer ze iemand uit de weg willen ruimen, deinzen ze voor niets terug!”

„Niemand neemt mijn leven,” antwoordt Jezus. „Ik kan mijn leven afleggen. Ik kan het ook weer opnemen. Die macht heb Ik van mijn Vader gekregen.” Wat kan Hij daarmee bedoelen! De vrienden begrijpen niet, hoe iemand zo spreken kan. Later, ja later! Toen ze konden terugzien op de gebeurtenissen! Toen zijn ze gaan begrijpen en is woord voor woord weer in hun geheugen teruggekomen. Nu echter schudden ze alleen maar hun hoofd en zien de toekomst donker in.

Eerst wanneer de tijd van het Paschafeest nadert, wanneer grote scharen feestgangers de landwegen bevolken, slaat Jezus weer de weg naar Jeruzalem in. Kijk, dat moest Hij nu eigenlijk niet doen. Jeruzalem wordt omtrent Paschatijd levensgevaarlijk voor Hem! De vrienden proberen Hem te overreden; het lukt hun niet, zoals 't hun nooit gelukt is. Jezus gaat zijn levensweg, zoals God Hem die voorschrijft. Hij gaat die onversaagd, niemand zal Hem ooit ook maar in het geringste zien terugdeinzen. Hij spreekt nu ook over dat, wat Hem wacht in Jeruzalem. Heel rustig spreekt Hij er over, maar ook heel vast, als over iets dat besloten is en niet meer veranderd kan worden. „We gaan nu naar Jeruzalem,” zegt Hij, „en daar zal alles geschieden, wat de profeten van Mij hebben gezegd. Ik zal worden overgeleverd aan de priesters en de schriftgeleerden, die zullen Mij in handen van de heidenen geven en dan zal Ik gekruisigd worden. Maar op de derde dag zal Ik weer opstaan.”

Zo openlijk heeft Jezus het hun nog nooit gezegd en toch blijft de zin van zijn woorden voor hen verborgen. Zij spinnen voort aan hun eigen fantastische gedachten.

„'t Zal zover niet komen,” zeggen ze on-

der elkaar. „Hij is toch immers de Messias, de Sterke Held, de Koning! Op 't laatste moment zal Hij wel tónen, wie Hij is. Dan sláát Hij zijn vijanden met machteloosheid en neemt de regering op in macht en heerlijkheid. Zó zal 't gaan, vertrouwt daarop.”

Intussen gaat de reis gestadig voort. De wegen zijn vol van Paschagangers. Wanneer de mensen Jezus en zijn Twaalf herkennen, geeft dat telkens oponthoud. Men wil Hem begroeten en goede woorden van Hem horen. Later lopen ze met Hem en zijn vrienden mee, zodat de stoet een optocht wordt. Van tijd tot tijd wordt er gezongen, een van de oude psalmen, die reeds eeuwenlang worden aangeheven op weg naar Jeruzalem. 't Is, of de psalmen een nieuwe betekenis krijgen, nu ze de Messias begeleiden bij zijn gang naar zijn hoofdstad.

„Zie je wel,” zeggen de vrienden, „'t gaat goed! Zie je wel, dat Hij de Koning is, die in triomf naar zijn stad wordt gebracht? Je kunt 't duidelijk merken, er gaan gróte dingen gebeuren.”

Ze naderen nu Jericho, de oude priesterstad. Daar zitten twee blinden aan de kant van de weg. Ze moeten bedelen, omdat ze nooit iets anders hebben kunnen leren. De blinden horen de vele, vele voetstappen, het zingen en het gejuich. „Wat is dat toch?” vragen ze aan een voorbijganger. En die antwoordt: „Jezus van Nazareth komt hier voorbij.” Jezus van Nazareth? Er is geen ziende en geen blinde in heel het Joodse land, die deze Naam niet kent! Nooit heeft iemand zó van zich doen spreken als Jezus van Nazareth. Sommigen zeggen: „de goede profeet, die wonderen doet”, anderen noemen Hem: „de Davidszoon”, „de Messias”. De blinden weten dit alles, en ze weten nog meer. Dit is een kans voor hen, zoals misschien nooit weer terugkomt. En nu weerklinkt hun hulpgeroep.

„Jezus! Davidszoon! ontferm U over ons!” en ze houden niet op met roepen, ook niet wanneer hun wordt toegesnuwd dat ze hun mond moeten houden. Ze roepen voor hun

leven, als allerlaatste kans: „Jezus, Davidszoon! help ons!”

Midden op de weg staat Jezus stil. Nooit heeft iemand tevergeefs op Hem vertrouwd, op zijn laatste reis zal dit ook niet het geval zijn.

„Laat hen bij Mij komen,” klinkt zijn stem. En later, tot de aanstropelende blinden: „Wat wilt ge van Mij?”

„Grote Rabbi! dat we ziende mogen worden!”

En dan gebeurt opnieuw een machtsdaad, die de mensen „wonder” noemen. Een zegenende aanraking van hun gesloten ogen, een machtswoord: „wordt ziende” en de blinden kunnen zien. Ze voegen zich juichend bij de stoet en al het volk prijst God om de grote daad die ze hebben zien gebeuren.

Kort daarna trekt de koningsstoet Jericho binnen. De bevolking is uitgelopen om koning Jezus te zien. Heeft men ook hier de heimelijke waarschuwing vernomen, dat heden voor de laatste maal de Koning door hun straten gaat? Er hangt een vreemde opwinding in de lucht, die iedereen aansteekt. Ook Zacheüs, het hoofd van de belastingvaarders, is er door aangestoken. Een gevaarlijke baan: belastingvaarder te zijn. De baan wordt gepacht en wie nu snel rijk wil worden, moet maar zien, dat hij zoveel mogelijk geld van zijn medemens afsleept. Al gaat het dan ook ten koste van eer en geweten.

Zacheüs is schatrijk geworden. Nu wordt hij veracht door zijn medeburgers en aangeklaagd door zijn geweten. En Zacheüs is niet iemand, die deze toestand lang kan uithouden. Nu is er een geheime drang in hem, die hem naar Jezus drijft. Indien iemand hem raad en rust kan geven, is het de Rabbi van Nazareth. En als Hij het doen wil, moet 't vandaag gebeuren, 't kan voor 't laatst zijn, dat Hij als Weldoener door Jericho's straten gaat. Dus draagt Zacheüs zijn moeilijkheden de straat op; onmiddellijk wordt hij aan zijn andere moeite herinnerd: zijn lengte is ver beneden de mid-

DE LAATSTE REIS VAN DE KONING

delmaat. Staande achter de dichte rij toeschouwers, zal hij van Jezus' voorbijgaan niets kunnen zien, want dat iemand voor de verachtelijke belastingman zou plaats maken, is uitgesloten. Maar nu gebeurt het vreemde, dat de drang om Jezus te zien steeds sterker in hem wordt. Hij móet, zijn leven hangt er van af! Hij ziet eens naar de vijgeboom vlak bij hem, die op zijn lage, knoestige takken zitplaats belooft. Hij weet dat hij zich belachelijk maakt met in die boom te klimmen, maar de begeerte om Jezus te zien overstemt al het andere. Zie, hij zit reeds in de boom en laat zijn ogen vol brandend verlangen rusten op Hem, die langzaam naderkomt. Eigenlijk is hij niet meer Zacheüs, hij is slechts één brok verlangen, zoals hij daar ineengedoken zit. Jezus voelt hem daar zitten, nu staat Hij stil en ziet naar boven. Daar zit Zacheüs de tollenaar, schuldbewust, verlangend naar bevrijding. Voor de poort van Gods Koninkrijk zit hij. Jezus weet 't: één handreiking, en hij is er in. En die ene handreiking, die iedereen de tollenaar altijd geweigerd heeft, geeft Jezus hem. Jezus, die doet wat zijn Vader wil.

„Zacheüs, kom naar beneden, Ik wil vandaag in uw huis rusten.”

Dan gaat het snel, zoals alle wonderen snel gebeuren. Zacheüs laat zich zakken en loopt met Jezus door de verbaasde, verontwaardigde menigte naar zijn huis. De Koninklijke gestalte van de Rabbi van Nazareth naast de kleine, gehate tollenaar Zacheüs. Op geen van beiden hebben de pijlen van spot en leedvermaak meer vat. Daar zitten ze reeds in de koele ontvangkamer van Zacheüs' woning. Een kort bevel en uitgezochte spijzen en dranken worden binnengebracht. Wat kan Zacheüs anders doen, wanneer hij een geëerde gast ontvangt? Jezus let er niet op. Jezus ziet rond in het rijke vertrek. En Zacheüs kan niet anders doen dan de blik van Jezus' heilige ogen volgen. Zacheüs krimpt in elkaar. Zo duidelijk als nu heeft hij het nog nooit gezien: aan ieder duurgekocht meubelstuk, aan ieder tapijt en kussen kleeft het gif van



Zacheüs

de zonde. En heeft hij gedacht, dat zijn huis licht was door de vele kostbare vensters? Het is duister, nu Jezus met zijn Licht hier binnengekomen is. Opeens barst Zacheüs uit in een wilde schreeuw.

„Rabbi, zie niet naar al deze schatten! Ze komen mij niet toe! Ze zijn mijn zonde, mijn schuld! Ze klagen me aan, dag en nacht! Maar ik wil 't niet meer, ik kan zo niet langer leven! Ik verkoop 't, ik geef 't aan de armen! ik geef 't viervoudig terug aan de mensen die ik bestolen heb!”

Nu ziet Jezus hem aan met zijn heilige ogen en knikt hem toe en Zacheüs weet: dit is het nieuwe begin, dat hij maken mag, aan Jezus' hand.

„Nu ben je een ware zoon van Abraham,

JEZUS TOT KONING GEZALFD

nu ben je een echte Israëliet," zegt Jezus, „je hele huis zal daarvan de zegen onder vinden.”

De tijd is kort, de Rabbi moet verder gaan. Maar één ding moet Zacheüs Hem nog vragen.

„Hoe is 't mogelijk dat U mij opmerkte en in mijn huis wilde binnengaan?”

En Jezus antwoordt: „Ik ben gekomen om te zoeken en te redden, wat verloren was.” 't Is zijn afscheidswoord aan Zacheüs.

34. JEZUS TOT KONING GEZALFD

Van Jericho reist Jezus met zijn Twaalf regelrecht door naar Bethanië, vlak bij Jeruzalem. Zoals gewoonlijk zullen ze voor de feestweek de gasten zijn van Martha en Maria, die nu weer met hun broeder Lazarus samenwonen. De vrienden zijn vol goede moed. Wat hebben ze veel te vertellen van hun gloriëtocht door het land. Lijden en dood? Ze denken er niet meer aan. Met Jezus gaan ze een heerlijke tijd tegemoet! „Nu duurt het niet meer lang,” zeggen ze onder elkaar, „nu zal Hij zijn macht volledig gaan gebruiken. Hij zal laten zien, wie Hij in werkelijkheid is: de grote Godszoon, de Beloofde Messias. Dan zal zijn eeuwig Koninkrijk heersen over alles, en wij zullen zijn eerste dienaren zijn.”

Jezus, hun Meester, kent deze gedachten wel. Daarom wil Hij hun nog eens vertellen, hoe de zaken in werkelijkheid staan. Dat ze zijn Koningsheerlijkheid nú nog niet zullen zien, maar láter, op een tijd, die God alleen kent.

Zó vertelt Hij hun:

„Er was eens een koningszoon, die naar een vergelegen land moest reizen, om daar een tijdlang te vertoeven. Voordat hij zijn reis begon, riep hij zijn drie rentmeesters bij zich en gaf hun zijn vermogen, opdat ze het voor hem zouden beheren. Hij gaf aan ieder naar zijn krachten, de eerste kreeg vijf talenten goud, de tweede twee talenten en aan de derde gaf hij één talent.

„Beheert dat voor mij, totdat ik terugkom,” sprak hij. „Bij mijn wederkomst zullen we afrekenen.”

Daarna vertrok de koningszoon voor lange tijd.

De rentmeester, die de vijf talenten ontvangen had, handelde daar verstandig mee, zodat hij grote winst maakte. Zo deed ook de rentmeester, die de twee talenten had. Degeen echter, die slechts één talent te beheren had gekregen, vond dit niet demoeite waard, er mee te handelen. Hij groef een kuil, wikkelde zijn talent in een doek, en verborg het geld van zijn heer, want hij was bang het te verliezen.

Onverwachts kwam de koningszoon terug om zijn rijk te aanvaarden en eiste afrekening van zijn rentmeesters. Hij, die de vijf talenten ontvangen had, kon zijn meester vijf andere talenten daarbij overhandigen. Hij gaf ze met vreugde en vreugde was ook in de koning.

„Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht,” sprak deze, „gij hebt wijs voor mij gehandeld, ga in de vreugdezaal en vier het feest van mijn terugkeer mee.”

Ook de man, die twee talenten had, had twee talenten daar bij gewonnen. Voor hem ook ging de deur naar de vreugdezaal open. Maar de man, die zijn talent begraven had, kwam zonder vreugde en legde zijn meester dit ene talent voor. „Gij zijt een gestreng heer,” sprak hij nors, „ik wilde niet het gevaar lopen, dit ene talent te verliezen. Daarom heb ik het verborgen tot uw wederkomst. Zie, hier hebt gij het uwe.”

Toen sprak de koning: „Gij, boze, ontrouwe knecht! indien ge te lui zijt, om voor mij te werken, dan hadt ge mijn geld op rente moeten zetten, opdat ik beide, kapitaal en rente, in ontvangst kon nemen. Ga heen, naar buiten, ik ontsla je uit mijn dienst.” En buiten was de diepe duisternis; maar in de feestzaal brandde 't eeuwig vreugdelicht.”

In diepe stilte hebben allen, die rondom Jezus staan, naar zijn vertelling geluisterd. Hoor! Hij voegt er nog iets aan toe.

„Zo zal het ook zijn bij mijn wederkomst,

JEZUS TOT KONING GEZALFD

wanneer Ik komen zal, om mijn rijk in ontvangst te nemen. Wie van u zal dan de goede en getrouwe dienstknecht zijn, die wijs mijn goederen heeft beheerd? Ik zal hem dan nog grotere schatten toevertrouwen."

Ja, dat begrijpen de mensen best. De Twaalf echter hebben later onder elkaar nog allerlei bedenkingen.

"Wat is dit," zeggen ze, "wat bedoelt Hij daarmee: Ik zal op reis gaan en weerkeren na enige tijd. Dat moeten we Hem bij gelegenheid nog eens vragen. Zal Hij dan van ons weggaan? Dat klopt er toch niet mee, dat Hij de Messias is, wiens rijk eeuwig duren zal?"

Eens vragen ze het aan Jezus.

"Wat bedoelt U toch, als U over heengaan spreekt? Is U van plan, naar het buitenland te gaan, om de verstrooide Joden te leren?"

"Wel," zegt Jezus, "ge weet toch waar Ik heenga; en de weg kent ge ook."

Maar Filippus antwoordt: "Neen, Rabbi, werkelijk, we wéten het niet, waar U heen wilt gaan en de weg weten we evenmin."

Dan besluit Jezus, rechtuit, zonder beeldspraak, aan zijn vrienden te vertellen, hoe zijn weg zal zijn.

"Filippus, Filippus," zegt Hij, "nu kennen we elkaar al zo lang, weet ge nu nog niet, waarheen Ik gaan zal? Luister, Ik ga terug naar mijn Hemelse Vader, voor een tijd. En eigenlijk moesten jullie je daarover verheugen, want bij mijn Vader is het beter dan hier."

"Maar ons laat U achter," klinkt het somber uit de mond der vrienden. "Wat moeten we zonder U beginnen! We zullen alleen en verlaten zijn, als wezen, die hun vader en moeder verloren hebben."

"Ge zult geen wezen blijven. Ik zal een helper en trooster zenden; een onzichtbare trooster, die altijd bij jullie zal blijven. Hij zal je steeds aan Mij doen denken en aan alles, wat Ik heb gedaan. En dan — zal Ik zelf ook terugkomen. Dan zullen we voor eeuwig bij elkaar zijn. Want de boze vijand zal Mij wel aanvallen, maar overwin-

nen zal hij Mij niet. Mijn Koninkrijk zal hier op aarde worden opgericht en dan kom Ik terug, om er over te regeren."

"Wanneer zal dat zijn?" vraagt een der vrienden.

"Dat kan Ik niet zeggen," is Jezus' antwoord, "Ik weet het niet; zelfs de Engelen weten het niet. Alleen mijn Hemelse Vader weet het. Maar weest waakzaam en beheert mijn goederen getrouw, opdat ge in mijn vreugde moogt delen als de grote dag komt."

O, dat grote, gastvrije huis van Martha en Maria in Bethanië! Welk een veilig toevluchtsoord is het in deze gevaarlijke wereld! Welk een vriendelijkheid tegenover de vele gasten, welk een stille eerbewijzen voor Jezus, de eigenlijke Meester van dit huis! Wat tot de allermeele mensen niet werkelijk doordringt, wat de vrienden niet onder de ogen durven zien, is voor Maria en Martha grote zekerheid. "Jezus is de Koning, maar Hij is een miskende Koning, die voor zijn Koningschap zal moeten lijden en — sterven."

Die eerste avond is er in Bethanië een grote familiemaaltijd om de gasten welkom te heten. Men zou het een feestmaal kunnen noemen, wanneer slechts de stemming wat vrolijker was. De stemming is gedrukt, ondanks het feit, dat de Grote Vriend in hun midden is, en dat Lazarus mee aanzit aan de dis. Jezus zelf is stil en in gedachten verdiept. Van allen is Hij de enige, die precies weet, welk een tijd Hij tegemoetgaat, en hoe snel het nu zal gaan.

Martha en Maria zitten niet mee aan de tafel; dat past niet voor vrouwen, zelfs niet voor de eigenaressen van dit huis. Haar eer is het, dat ze het feestmaal hebben klaargemaakt en de gasten mogen bedienen. Als er een ogenblik van rust is, leunt Maria tegen de wand en overziet de tafel. Naar Jezus vooral kijkt ze lang en ernstig. Vele, vele gedachten gaan door haar hoofd, droeve gedachten van afscheid en lijden. Zou Hij wel weten, dat Hij altijd háár Koning zal blijven, ook, wanneer alle anderen Hem

zouden verwerpen? Zou Hij weten, dat geen mens ter wereld Hem zó liefheeft en vereert, als zij... de stille Maria van Bethanië?

O, ze wil het Hem nog eens zeggen, op een heel bijzondere manier, die zij alleen bedenken kan. Ongemerkt gaat ze heen en keert even later terug met een zeer kostbare fles reukolie. Die heeft ze altijd zorgvuldig bewaard, voor als ze eens zal trouwen, of... voor een begrafenis. Maar nu giet ze dit kostbare bezit uit over het hoofd van Jezus. Zó wordt een Koning gezalfd, zo vertelt Maria zonder woorden, aan alle gasten: „Hij is mijn Koning, wát er ook gebeuren moog'." Een wonderheerlijke geur vervult de zaal; wie nog niet gezien had, wat Maria deed, wordt nu opmerkzaam. Allen worden er stil van; allen voelen de belijdenis, die er in haar daad ligt. „Hij, mijn Koning, die sterven gaat!" Maar daar klinkt opeens een onaangename stem door de stilte heen. „Wat een geldverknoeien! Ik had die reukolie beter kunnen verkopen en 't geld aan de armen geven."

Nu richten alle ogen zich op de spreker. 't Is Judas, één van de Twaalf; sedert enige tijd beheert hij de gemeenschappelijke kas en telkens komt hij geld te kort. De vrienden betwijfelen 't, of Judas, wat geld betreft, te vertrouwen is. Wil hij daarom Maria's schat er bij hebben, om gaten te stoppen? Maar — hij hééft gelijk, 't is een zeldzaam geldverknoeien wat Maria doet. Reeds verheffen zich meer stemmen tegen haar.

Hulpeloos en beschaamd ziet Maria Jezus aan. Ze heeft 't gedaan in een opwelling van haar hart; ze bedoelde ênkel goéd. En nu... was 't verkeerd, wat ze gedaan heeft?

O, gelukkig! Jezus neemt het voor haar op!

„Val haar niet lastig," zegt Hij, „ze heeft een goéd werk aan Mij gedaan." Hoor, nu komt het uit, dat Jezus wél aan datgene heeft gedacht, waaraan de anderen niet dŭrven, niet willen denken. „Ze heeft Mij al vooruit gezalfd voor mijn begrafenis.

Want armen zijn er altijd en ge kunt hun goeddoen, zoveel ge wilt. Maar Mij hebt ge niet altijd bij u."

Judas is een mens, die niet tegen een terechtwijzing kan; er komt nu ook een diepe, bittere wrok in zijn hart tegen Jezus, die hem bestraft. Opeens háát Judas zijn Meester.

Die avond sluipt hij weg uit Bethanië. Hij gaat naar Jeruzalem, naar het huis van Kajafas, de opperpriester. Hoewel het reeds bijna nacht is, zit daar nog een grote, aanzienlijke vergadering bijeen. Er moet een beslissing genomen worden aangaande Jezus. Hij wordt hun te lastig, Hij ondermijnt het priestergezag, Hij moet opgepakt worden, Hij moet sterven. Maar hoe? Dat weet de vergadering niet. In ieder geval moet 't in alle stilte gebeuren, anders kon er wel eens oproer komen onder het volk. Zie nu toch eens! Daar komt Judas binnen, één van de twaalf vertrouwdste volgelingen. Hij komt als geroepen!

„Wat is 't u waard, als ik u Jezus van Nazareth in handen speel?" vraagt hij ruw.

„Dertig zilverstukken," had de wijze Raad gedacht. „Goed, daar doe ik 't voor."

Ze worden hem voorgeteld. Judas graait ze bijeen en laat ze in zijn buidel glijden. Verradersloon, bloedgeld, 't brandt in zijn zak, hij kan 't niet eens uitgeven. Na dagen loopt hij er nog precies zo mee. Voor dertig zilverstukken wordt Jezus, de Grote Koning, dus verraden; in zijn eigen hoofdstad; door een van zijn volgelingen. Zelfs de priesters vinden het tenslotte een verachtelijk bedrijf. Ze snauwen Judas af.

Van nu af aan loert de verrader op een geschikte manier om zijn Meester en Koning aan de priesterraad over te leveren.

35. DE INTOCHT VAN DE GROTE KONING

De volgende ochtend breekt een van Gods Wonderdagen aan. Niet een Wonder-

DE INTOCHT VAN DE GROTE KONING

dag van de natuur alleen, waarin alle bloemen geuren en alle vogels zingen en het jonge groen schittert met gouden glans. 't Is een Wonderdag voor heel Israël, voor heel de aarde met al haar bewoners, waarin God spreekt met duidelijke stem: „Kom! kom! gij zijt van Mij!”

De eerste Wonderdag was het, toen God na de paradijstijd een Redder, een Hersteller aan de wereld beloofde.

't Was ook een Wonderdag, toen God Abraham riep, om zich in afzondering terug te trekken.

Een Wonderdag was het, toen Hij het Vaste Verbond met Abraham sloot, het Bloedverbond, dat nooit verbroken kan worden. Wonderdagen waren het, toen God zich aan zijn vriend Mozes openbaarde als de „Eeuwig Getrouwe”, en toen Mozes op de Sinaï Gods wetten ontving.

Een grote Wonderdag brak aan, toen Jezus werd geboren als Gods en Maria's Zoon, als de Redder en Hersteller, die eeuwen te voren was beloofd.

En nu, op deze Wonderdag, zal Hij, als gekomen Koning, zijn hoofdstad binnenrijden. Israël krijgt nog een kans, om Hem als Messias te aanvaarden, het lot van het oude volk hangt hiervan af. Zullen hun ogen geopend worden dat Hij het werkelijk is, wanneer Hij de stad binnenrijdt, zoals de profeten dat hebben voorspeld? Ieder kind immers kent de profetie van Micha: Zie, uw Koning komt tot u, gezeten op een lastdragende ezelin en een veulen met haar? Zachtmoedig . . . een Vrededorst?

Die morgen, reeds vroeg, wenkt Jezus twee van de vrienden. „In ginds gehucht zult ge een ezelin aan een boom gebonden vinden; maakt haar los en brengt haar hier.”

„Maar Meester! Kan dat maar zo?”

Er staan in deze dagen vóór het grote feest méér ezeltjes vastgebonden aan bomen en omheiningen, het zijn huurezels voor hen, die het laatste, sterk stijgende stuk van de weg naar Jeruzalem liever willen rijden dan lopen. Zeker bedenken de vrienden nu, dat er in hun gemeenschappe-

lijke kas wel geen geld zal zijn om een ezeltje voor hun Meester te huren. Maar Jezus stelt hen gerust.

„Ja, dat kan, 't is afgesproken. Wanneer de eigenaar jullie niet herkent en vraagt: wat dóet ge daar?, dan antwoordt ge, dat Ik het dier nodig heb vandaag. Dan zal hij het meegeven.”

De vrienden lopen naar de boerderij. Ze begrijpen nu wel, dat daar stille vrienden van hun Meester wonen. Onmiddellijk krijgen ze het dier mee; het veulentje trippelt argeloos achter zijn moeder aan. Ze komen er mee bij Jezus. Even legt Hij zijn handen op de goedige kop en glimlacht om de dwaze sprongen van het jonge dier. Dan zegt Hij tegen allen, die om Hem staan:

„Vandaag zal Ik op deze ezelin Jeruzalem binnenrijden, opdat het profetenwoord in vervulling zal gaan.”

Met blij verraste ogen zien de volgelingen hun Meester aan. Dus . . . tòch? Tòch hun Rabbi, hun Jezus, als Koning naar Jeruzalem? Zal het zijn gloriëdag worden, vandaag? Hoe blij wordt nu opeens de toekomst! Ze hebben geprobeerd zich in te denken in Jezus' sombere woorden van afscheid, lijden en sterven. Ze hebben gevreesd, dat Jezus' komst inderdaad een mislukking zou worden.

Maar nu? Geen mislukking! Vandaag wordt zijn Koningschap bevestigd. De Grote Koning rijdt zijn stad binnen! Gods beloofde tijd, het eeuwig vrededijk, breekt aan!

Bij een koning echter behoren eerbewijzen. Waar halen ze die zo gauw vandaan? Haastig vouwt er een zijn bontgestreepte opperkleed op en legt dat op de rug van het rijdier. Een zadel voor de Koning! Anderen spreiden hun mantels uit over het kale rotspad. Een ere-weg voor de Koning! Dan helpen ze Jezus opstijgen en daarna zet de stoet zich in beweging. Een wonderbare koning, in witlinnen vredeskleed, met een gevolg van lieden, die niet eens een opperkleed meer hebben. Het feestbetoon? De jubel, die bij de Blijde Inkomst behoort? 't Is alles van de eenvoudigste soort. De

DE INTOCHT VAN DE GROTE KONING

vrienden trekken hun mes en snijden groene takken van de bomen af. Die houden ze hoog en zwaaien er mee en ze juichen de oude welkomstgroet: „Hosanna! Gezegend de Koning, die van Godswege tot ons komt! Hosanna in de hoogste Hemelen!”

Hoe vèr klinkt dit vreugdegeroep uit de krachtige mannenkelen over het feestelijk stille land. Trekkers en kampeeders, herders en landarbeiders en spelende kinderen spitsen hun oren en staken hun werk of spel. Horen ze góed? Is dat niet de roep, waarop héél het volk met hartstochtelijk verlangen wacht?

„Hóór je dat? De grote Koningsroep! Hosanna! Daar moeten we bij zijn!” Ze haasten zich om er bij te komen en als ze er zijn, worden ze aangegrepen door dezelfde grote vreugde van de Twaalf. Ze houwen takken af en leggen mantels op de weg en jubelen vrolijk mee. Hosanna! Hosanna! Hoe luid en hoe vèr klinkt nú het gejuich van deze steeds aangroeiende mensenmassa!

Bij Bethfagé, aan de voet van de Olijfberg, wordt halt gehouden. Bethfagé is de plaats van de vele natuurlijke bronnen en iedere bron is in deze dagen een badplaats, waar de reizigers zich kunnen reinigen, aler ze Jeruzalem binnengaan. Wie na het baden

zijn voeten vrij wil houden van het stof van de weg, kan een ezeltje huren. Zo één blijft schoon en mag meteen de Tempel binnengaan. Nu komt heel Bethfagé in beroering door het Hosanna-geroep van Jezus' volgelingen en wanneer de stoet na korte rust zijn weg vervolgt, is de mensenmassa nog groter dan te voren. En luider klinkt de Koningsroep: „Hosanna! De Davidszoon! Hosanna! Hosanna!”

't Zweeft over de velden, 't stijgt op naar de hemel, 't dringt huizen en harten binnen. 't Klinkt ook door tot in Jeruzalem, de oude Davidsstad; tot in de Tempelzalen, waar de priesters alweer in vergadering bijeen zijn over Jezus.

„Hosanna! De Davidszoon! Hosanna! Onze Koning! Hosanna! Hij, die van Godswege tot ons komt!”

Steeds nader komt het gejubel. Ontsteld zien de priesters elkaar aan. „Dat geldt Hèm!” zeggen ze. „Is 't al zó ver? Zijn we reeds te laat met onze maatregelen?”

„Hoe dúrft Hij dit bestaan, Hij, de gewone Rabbi van Nazareth! We moeten hier-



De intocht te Jeruzalem

aan een eind maken, 't wordt een kwestie van leven en dood voor ons en ons volk. Want àllen zullen Hem nu achterna lopen en het eind zal oproer zijn. Zoiets is al vaker vertoond."

Ze besluiten Jezus tegemoet te gaan, om de zaak in der minne te schikken. Een indrukwekkend gezelschap vormen ze, van beroemde geleerden en voorname rabbi's, allen in feestkledij, allen grijs van haar en baard. Bezwerend heffen ze de handen op, wanneer ze de Koningsstoet ontmoeten. „Halt!"

Vragend ziet Jezus hen aan. „Wat wilt ge van Mij?"

„Meester, gebied deze mensen, dat ze zwijgen. 't Is een gevaarlijke dwaasheid, om nu de Koningsroep te laten horen. Denk aan de Romeinen. Ze zullen ons van oproer verdenken en zwaar ons volk straffen. Daarom, verbied 't uw volgelingen."

Maar Jezus schudt afwijzend zijn hoofd.

„Dit móet nu geschieden," zegt Hij. „Het moet heden worden uitgeroepen over het gehele land, dat het Koninkrijk van God gekomen is. Wanneer de mensen zwijgen, zouden de sténen gaan roepen."

Hij geeft een wenk en de stoet zet zich weer in beweging, juichend en palmen zwaaiend. De priesterschaar is wel genoodzaakt om op zij te gaan en Jezus te laten passeren. Alsof ook zij Hem hulde bewijzen! Ze doen het knarsetandend, met haat in hart en ogen. Op dit ogenblik is het, alsof ze hoofd voor hoofd hun handtekening zetten onder Jezus' doodvonnis.

36. HIJ... DE KONING?

Waarheen zal in Jeruzalem de Grote Koning rijden? Waarheen anders, dan naar de Tempel, Gods Huis! Drie en dertig jaar geleden heeft de grijze Simeon Hem daar reeds gezocht en — gevonden! Sedert is Hij er vele malen geweest, als Zoon der Wet, als feestganger, als prediker, als wel-doener. Maar heden laat Jezus zich als Ko-

ning, als Messias naar Gods Tempel brengen. In toenemende spanning volgen Hem de mensen. Hun gejubel weerkaatst in de nauwe straten en roept nog meer mensen uit de huizen te voorschijn. De fantasie schiet te kort om te weten, hoe 't nu verder zal gaan. Zie, daar is het Tempelplein bereikt. Is nu het grote ogenblik gekómen, waarvan de voorgelachten droomden? Zal nu de gekomen Messias zijn Koningsmacht onomstotelijk openbaren? De halzen rekken zich; dit moet men zien!

Rustig stijgt Jezus af en zegt tegen een van zijn vrienden de geleende ezelin met haarveulen terug te brengen. Dan vat Hij de Koningstaak op, die Hij nu drie jaar geleden begonnen is: Hij geneest de zieken en spreekt woorden van hulp en troost tot allen, die in nood zijn. En Hij doet dit Koningswerk even eenvoudig en geruisloos als vóór deze Wonderdag!

De intochtmensen zien elkaar teleurgesteld en geërgerd aan. „Is dat alles?" wordt er gevraagd, „komt er niet méér? Gaat 't na al deze drukte tenslotte toch niet door, dat Hij Koning wordt? Durft Hij soms niet?"

„Hij is al Koning," waagt iemand te zeggen. „Hij doet dingen, die geen mens kan doen, dan alleen de Koning, die door God gezonden is."

„Och, zwijg toch! Een koning behoort toch gezalfd en gekroond te worden? Een koning behoort de hele priesterschaar achter zich te hebben. Een koning behoort de macht over te nemen en het land vrij te maken van de bezetting! Deze hele intocht was bedrog! We hebben een spelletje met ons laten spelen. We dachten, dat Hij Israël verlossen zou, maar Hij denkt er niet eens aan!"

De stemming tegen Jezus grijpt snel om zich heen. Ook onder de intochtmensen, die zo luid gejubeld hebben, zijn er, die in hun hart het doodvonnis voor Jezus onderteekenen. Ze willen een koning, zoals zij dat wensen. Niet een, zoals God zendt, niet een, zoals Jezus is! Er blijft van de feestvreugde niet veel over. Slechts wat kinderen lopen nog met hun groene takken over het Tem-



Hosanna! De Davidszoon! Hosanna, tot in de hoogste Hemelen!

pelplein. Nu de èchte optocht afgelopen is, spelen zij optocht. Ze hebben 't zo'n fijne morgen gevonden. Tegen de oude, strenge muren weerkaatsen hun jonge stemmen. „Hosanna! De Davidszoon! Hosanna, tot in de hoogste Hemelen!” Dàt is wat voor de priesters! Nu hebben ze iets, om hun ergernis op te koelen! Ze vallen Jezus er over aan, dat de kinderen nog intochtje spelen.

„Verbied hun dat tenminste, zeg dat ze zwijgen,” zeggen ze nors. Maar Jezus, die zoveel van kinderen houdt, dat Hij hen ook tot zijn Koninkrijk rekent, dènkt er niet aan. Glimlachend ziet Hij naar het vrolijke troepje. „Laat ze toch zingen,” zegt Hij, „weet ge niet, wat er in de Schrift staat, dat God zich lof bereidt uit het gezang van onmondige kinderen?”

't Is waar, dit staat in het Heilige Boek der psalmen, de priesters weten het. Alleen. . . ze willen dit woord niet op Jezus zien toegepast. Met giftige blikken zien ze Hem na, terwijl Hij zich weer naar zijn zielen begeeft.

De dagen van de feest-week gaan voorbij. Er is veel vreemd volk in de stad, méér nog dan anders. 't Is, alsof de mensen iets bijzonders verwachten. De Grote Bevrijding misschien? „Is Hij er? Is Jezus in

de stad?” wordt er steeds weer door de nieuw-aangekomenen gevraagd. Velen verwonderen zich over zijn moed. Velen bewonderen Hem. In stilte, want het is al niet verstandig meer, om goed over Jezus te spreken in Jeruzalem. 't Zal een wonderlijk Pascha worden, nu deze grote spanning in de stad heerst. Is Gods grote bevrijdingsdaad, ginds, in Egypte, eigenlijk nog wel het middelpunt van het feest? Of zijn het de mensen met hun verlangens en bedenksels?

Er is ergens oproer ontstaan. Eén van de oproerlingen, Bar-Abbas, heeft een moord begaan. Hij is gegrepen en wacht in de kerker zijn doodvonnis af. Zo gaat het met degenen, die het tegen 't machtige Rome durven opnemen! Zijn volgelingen zijn al lang verstrooid, als angstige schapen. Maar toch heeft de stadhouder, Pontius Pilatus, de militaire bezetting van de stad verdubbeld. Overal marcheren hooghartig de Romeinse soldaten en speuren met arendsogen naar samenscholingen op straat. Ze moeten zeer gestreng optreden, maar vooral geen opstand uitlokken. Met de keizer in Rome valt niet te spotten, Pilatus heeft daarvan ervaring opgedaan. Wanneer er nú oproer kwam, zou dat hem niet alleen zijn hoge baan, maar ook zijn hoofd kunnen

KONINGSDADEN

kosten. En dat riskeert hij liever niet.

Dus worden Jezus' gangen nagegaan.

Door de Romeinen. „Men kan van een dweepzieke Jood nooit te voren weten, wát hij zal doen,” zeggen die.

Door de priesters. „Als we Hem in stilte kunnen vangen, dan doen we het,” zeggen ze. „Maar vooral in stilte, dat het volk er geen erg in heeft.” Aan de Tempelpolitie hebben ze hun instructies al gegeven.

Weet Jezus van Nazareth niets van de gevaren, die Hem aan alle kanten omringen? O zeker, Hij weet er van! Hij weet zelfs meer, dan zijn vijanden zélf weten! Hij kent degeen, die achter dit alles staat, die priesters en Romeinen slechts gebruikt als slaven in zijn dienst. Satan, de boze vijand van God, staat er achter. Welhaast zal de strijd worden uitgevochten. In déze week van Pascha zal het gebeuren, Jezus wéét het. Hier, in Jeruzalem, zal het zijn; in Gods stad, waarin nu schijnbaar de duivel regeert. Daarom denkt Hij er niet over om weg te gaan en de strijd te ontlopen. Hij, de moedigste, die de wereld ooit gedragen heeft, wacht vastberaden de laatste aanval af.

Toch zijn er ook anderen, die het gevaar zien. Anderen, voor wie Jezus zoveel betekent, dat ze een poging doen, Hem te redden.

Zie, daar staan op het Tempelplein een paar voornamen Griekse Jodengenoten. Door Joodse geschriften en Joodse prediking zijn ze tot het geloof in God gekomen, maar voor de priesters zullen ze nooit volwaardige Joden worden. Door hun buitenlandse afkomst blijven ze onrein en in de Tempel mogen ze dan ook niet komen.

Binnen in die Tempel is echter Jezus, die ze spreken willen. Ze praten met twee van de vrienden, Filippus en Andreas. „Wilt ge vragen, of Jezus van Nazareth naar buiten wil komen? We willen Hem spreken en we mogen de Tempel niet binnengaan, zoals ge weet.” Andreas brengt de boodschap over en onmiddellijk komt Jezus naar buiten. Nu doen de Grieken Hem hun voor-

stel: „Rabbi, wilt Ge met ons meegaan, om de verstrooide gelovigen te leren? Hier is uw taak afgelopen. Men zal U het prediken onmogelijk maken. Zelfs horen we, dat men U naar het leven staat. Bij ons kunt U goed werk doen. Wij zoeken meer waarheid, meer verdieping van het geloof. Bij ons zal de prediking van het Koninkrijk ingang vinden. En Gij zelf zult veilig zijn.” Ernstig ziet Jezus de trouwhartige mensen aan. Ieder ander zouden ze met hun voorstel in verzoeking brengen, om de gevaarlijke stad op een eervolle manier te ontvluchten. Slechts Jezus, die uitsluitend en volkomen gehoorzaam is aan zijn Vader in de Hemel, komt niet in verzoeking. Hij weigert. „Zie,” zegt Hij, „Ik moet de weg van de tarwekorrel gaan. Ge weet wel, die wordt in de aarde gelegd en sterft. Maar alleen, wanneer hij zich gewillig in de aarde laat leggen, kan hij honderd- en duizendvoudige vrucht voortbrengen. De korrel, die boven de grond bewaard wordt, verdroogt en sterft, zonder vruchten te geven. Mijn weg is de weg van de tarwekorrel; Ik moet door lijden, dood en graf, opdat mijn Vader zijn oogst kan binnenhalen.”

De Grieken begrijpen, dat ze niet meer mogen aandringen. Ze gaan heen, vervuld van diep-eerbiedige gedachten.

37. KONINGSDADEN

Nu is Jezus van Nazareth als Koning zijn stad en Tempel binnengereden. Honderden hebben het uitgeroepen over het open veld en in de enge stadsstraten, waar de oude muren de roep weerkaatsen: „Gezegend de Koning, die God ons zendt! Eer en vrede op de aarde en in de Hemel!” 't Is de oude Messias-roep, het welkom voor de Grote Davidszoon, de Langverwachte. Jezus kent het slappe en onbetrouwbare van al die geestdriftige roepers; Hij weet, dat hun opwinding heel binnenkort zal omslaan in verachting en vijandschap. Hij weet, wat Hem dan te wachten staat. Toch blijft Hij

KONINGSADEN

in Jeruzalem. In deze week voor Pascha wil Hij al zijn zorg aan Jeruzalem besteden, zoals Hij zijn Hemelse Vader heeft beloofd. Die zorg gaat vaak met hardheid gepaard. Alles wat niet is naar Gods wil, wordt door Jezus aangewezen. Wanneer Jeruzalem nu werkelijk Gods stad wil zijn, zal het die onheilige dingen opruimen; als het dat echter niet doet, dan kan God deze stad niet meer in zijn dienst gebruiken, dan zal Jeruzalem verwoest worden, zoals reeds eenmaal eerder is geschied. De volgende dag reeds begint Jezus zijn koningstaak. Hij stuurt er geen knecht op uit, zelfs niet een van zijn vrienden. Hij doet het zelf.

Zie eens, daar ligt het Tempelplein, dat men gewoonlijk de voorhof der heidenen noemt. Hier mogen tot het Joodse geloof bekeerde heidenen en belangstellenden uit de heidenwereld vrij komen om te aanbidden en verder onderwijs te ontvangen. Verder komen mogen ze niet; de andere pleinen en zalen zijn alleen toegankelijk voor de echte Joden, die geen druppel onjoods bloed in de aderen hebben. Die door en door echte Joden vinden die bijgekomen Joden niet veel bijzonders, helemaal echt kunnen ze immers nooit worden. Zo komt het zeker, dat ze de voorhof der heidenen ook niet veel bijzonders vinden. Langzamerhand is er een soort marktplein uit gegroeid, waar de kooplui, die offergaven te koop aanbieden, een plaatsje kunnen huren. Er zijn grote manden met tortelduiven; er staat vee vastgebonden aan de muur, en ook zitten er aan lage tafeltjes de geldwisselaars, die het Romeinse geld, dat in 't gewone leven wordt gebruikt, inwisselen tegen oud Joods tempelgeld. Het Romeinse geld is namelijk onrein en mag niet in de offerbus worden gedaan. Al die wisselaars en kooplui willen zoveel mogelijk aan de Tempelbezoekers verdienen. Daarom roepen ze luid om klanten, precies als op de markt en als er een denkt, dat hij bedrogen is, ontstaat er een groot geschreeuw en ruzie. Ook precies als op de markt. Wanneer er daarbij dan nog opgewonden en driftige mensen bij zijn, en dat is haast al-

tijd het geval, worden er klappen uitgedeeld en messen getrokken. Vaak wordt er bloedig gevochten, zodat de tempelpolitie tussensbeide moet komen. Geldzucht, haat en nijd heersen op deze Tempelvoorhof; het Tempelbestuur weet dit, maar laat het zo, want er wordt geld aan verdiend.

Jezus echter vindt dit alles een diepe belediging voor het Huis van zijn Vader. Daarom maakt Hij er voor één dag een eind aan; als het Tempelbestuur Gods zijde kiest, zal het dit opruimingswerk kunnen voortzetten. Hij gaat naar de duivenverkopers en de wisselaren toe en praat met hen. Zij lachen Hem uit en spotten met zijn onzakelijkheid. Ja, ja, Hij heeft makkelijk praten, Hij moest zelf maar eens in de handel zitten!

En dan — dan laat Jezus zien, hoe groot de toorn van God is over deze ontheiliging van de Tempelgrond. Hij raapt een dik touw op, dat daar op de grond ligt en slaát de gelddieven er uit. Nu lopen ze wel, nu de zweep er achter zit. Luid schreeuwend en schuddend met de vuisten rennen ze weg; wisseltafeltjes worden omgeschopt, zodat het geld over de grond rolt; het vee wordt blatend en loeiend meegevoerd. Duiven fladderen weg. In een ogenblik is nu het Tempelplein leeg. Jezus werpt het touw neer, dat als gesel heeft gediend, en gaat heen. Buiten op straat is een grote ophoop van mensen ontstaan, die heftig het geval bespreken. Te midden van al dat volk voegen zich angstig en verschrikt de vrienden weer bij hun Meester. Gisteren zagen ze de toekomst zo vrolijk in, maar nu zien ze weer niets dan zorgen en gevaren. Want iedereen kan begrijpen, dat het Tempelbestuur met dit optreden van Jezus nóóit genoeg zal nemen.

„Waarom hebt Ge dit gedaan?“ jammeren ze. En Jezus zegt tot hen en tot allen die rondom Hem staan:

„Weet ge niet, wat de profeet Jesaja geschreven heeft?

Zo zegt „Eeuwig Getrouw“ tot de vreemden,

tot hen, die zich bij Hem aansloten om zijn knechten te zijn, ieder, die vasthoudt aan mijn verbond, zal Ik brengen naar mijn heilige berg. Want mijn Huis zal genaamd worden een Huis van gebed voor alle volkeren.

Jesaja zegt dit van de tijd, wanneer de Messias gekomen zal zijn. Die tijd is er nu, want Ik ben de Messias, gisteren hebt gij allen het nog luide uitgeroepen. Daarom is het nodig, dat Gods Huis weer een Huis des gebeds wordt, in plaats van een rovershol."

Ja, de vrienden herinneren zich deze woorden van Jesaja wel. Maar toch — ze blijven met angst in het hart afwachten, dat hun Meester ter verantwoording zal worden geroepen!

Die verantwoording komt heel spoedig. De Hoge Priesterraad komt officieel met Jezus praten, heel zakelijk en kalm. „Vertel ons toch eens, Rabbi," vragen ze, „wie heeft U de bevoegdheid gegeven, om zo op te treden, als Gij doet? Want dit van vandaag ging toch eigenlijk wat te ver." Het volk, dat er omheen is komen staan, luistert scherp toe, maar nog scherper luistert de Hoge Raad. Wat zal Jezus antwoorden? Zal Hij zeggen: mijn Vader in de Hemel heeft Mij deze bevoegdheid gegeven. . . . Ik doe dit alles als Gods Zoon?

Dan zou het volk Hem wel eens kunnen stenigen, want het is door de verjaagde kooplui aardig opgehitst! De Hoge Raad hóópt, dat Hij dit antwoord zal geven; in dat geval kwamen zij gemakkelijk van Hem af. Maar Jezus leest hun listige gedachten. Neen, Hij loopt er niet in. „Ik zal u ook een vraag doen," zegt Hij. „Als gij die beantwoordt, zal Ik ook uw vraag naar waarheid beantwoorden.

Ge hebt allen Johannes de Doper gekend. Zegt nu eens: wat hij leerde en deed, had hij dat van God of uit zichzelf?"

Voor die vraag knijpen de priesters even de ogen dicht. Blicksemsnel gaan hun gedachten. „Als we zeggen: van God. . . . dan zal Hij zeggen: waarom gelooft ge zijn woorden dan niet, dat Ik de Messias ben?

En als we zeggen: mensenbedenksel, dan vrezen we voor het volk, want zij allen beschouwen Johannes als een grote profeet." Ze voelen dat Jezus hen lelijk in het nauw brengt met zijn vraag. Daarom willen ze van hun figuur redden, wat er nog te redden is en ze zeggen: „Wij weten het niet."

„Wel," zegt Jezus, „dan zeg Ik ook niet, wie Mij mijn bevoegdheid heeft gegeven."

Onder het gewone volk wordt gegrinnikt. Tenslotte gunt het volk die verwaande priesters graag, dat ze eens voor schut worden gezet. Maar Jezus ziet de felle haat in hun oude ogen. Hij weet, dat het kwaad ten volle over Hem besloten is. Ze willen Hem niet erkennen als Zoon van zijn Vader, die met macht gekomen is en het recht aan zijn kant heeft.

Om te laten zien, dat Hij alles weet, vertelt Hij hun een gelijkenis. „Hoort naar deze gelijkenis," zegt Hij.

„Er was een landheer, die een wijngaard plantte en daarin alles liet doen, wat nodig was voor een goede oogst. Hij plantte een omheining, hij zorgde voor de bevoeding en plaatste een wijnpersbak. Toen alles klaar was, moest hij naar het buitenland reizen en zette in zijn wijngaard zaakwaarnemers neer, die voor zijn oogst moesten zorgen.

Toen de druiven rijp waren, zond de landheer een knecht naar zijn wijngaard, om zijn aandeel in de oogst voor hem in ontvangst te nemen. Maar de wijngaardeniers wilden de gehele oogst voor zichzelf houden, ze grepen de knecht en sloegen hem en zonden hem met ledige handen heen. Daarna zond de landheer andere knechten om zijn oogst te halen, doch allen verging het evenzo. Ze werden gescholden en geslagen en met stenen gegooid. En allen moesten met lege handen heengaan.

Maar ge begrijpt wel, dat de landheer zijn oogst wilde hebben."

De mensen knikken, ja, dat begrijpen ze best; 't was immers de éigen wijngaard van die landheer! Dan luisteren ze in spanning, hoe het zal aflopen. En Jezus vervolgt:

„Nu had de landheer één enige zoon, van

wie hij zeer veel hield. Ten einderaad vroeg hij zijn zoon, of deze de oogst voor hem in beslag wilde gaan nemen. En de zoon wilde, hoewel hij wist, dat het een gevaarlijke opdracht was. Hij ging naar de ontrouwe zaakwaarnemers toe, maar toen deze de zoon zagen naderen, zeiden ze: „Dit is de laatste poging; wanneer we de zoon doodslaan, zal er niemand meer komen om de oogst. Dan is de gehele wijngaard voor ons.”

Zo deden ze. Toen de zoon zijn boodschap gebracht had, wierpen ze hem buiten de wijngaard en doodden hem.”

Er hangt een zware stilte onder de toehoorders over de droevige afloop van dit verhaal. Maar hoor! Jezus spreekt weer! Nu is 't een vraag: „Wat denkt ge, dat nú de landheer zal doen?” Eén is er al klaar met het antwoord.

„Hij zal zèlf komen en recht doen! Hij zal de boze knechten ombrengen en de wijngaard aan anderen verpachten, die wèl de oogst zullen inleveren.”

„Ja,” zegt Jezus met nadruk, „dat zal de landheer zéker doen.”

Nu bemerken de hoorders eerst, dat het verhaal een gelijkenis is, die op hen zelf slaat. Ze zijn er ingelopen! Ze hebben hun eigen vonnis geveld!

„Wel neen!” roepen ze, „tot zo iets zijn wij niet in staat! Wij zijn het uitverkoren Israë! Wij bewaken Gods wijngaard trouw!”

„Zo?” vraagt Jezus nog ernstiger en het is, alsof er vúúr achter zijn woorden brandt. „En wat lees Ik dan in onze Heilige Boeken? De bouwlieden zullen de hoeksteen van het gebouw op zij gooien! Maar Ik zeg u: als dat gebeurt, zal God zijn Koninkrijk van u wegnemen en aan een ander volk geven, dat Hem wel de vruchten opbrengt!”

Nu begrijpen de priesters en de farizeeën eerst volkomen, dat Jezus met de ontrouwe zaakwaarnemers hèn heeft bedoeld! En ook — dat Hij hun plannen kent! 't Liefst hadden ze Hem dadelijk gevangen laten nemen. Ze durven echter niet vanwege de

grote menigte volk, die Jezus als weldoener vereert.

38. HET LAATSTE SAMENZIJN

Overdag is Jezus nu in Jeruzalem, op een van de Tempelpleinen. Daar is Hij vanaf 's morgens vroeg tot 's avonds laat omringd door een grote volksmenigte. Vrienden, nieuwsgierigen, hulpzoekenden en zieken. Ook door geheime vijanden, die Hem in de val willen lokken. Jezus weet dat. Hij weet, dat de toestand bij de dag gevaarlijker wordt; niemand behoeft Hem iets over de mensen te vertellen. Hij léést de vijandschap in de ogen, in de harten. Toch blijft Hij en zegt zijn volk alles, wat Hij nog te zeggen heeft. 't Zijn meest ernstige waarschuwingen en raadgevingen. 't Is, alsof de Koning zijn onderdanen sméékt, toch het goede te kiezen, eer het te laat is. 't Is, alsof een vader zijn zoon terugroept, die zich op boze wegen begeeft. Want de Koning heeft zijn volk lief, ook nú nog. De vader heeft zijn verloren zoon lief, ondanks alles wat die slechte zoon van plan is. Niet aan zichzelf denkt Jezus, maar aan zijn volk, zijn kinderen. Nog altijd zegt Hij: „mijn volk”.

„Spoedig zal Ik van u heengaan,” zegt Hij tegen zijn vrienden. „Mijn volk zal Mij verwerpen, ze zullen Mij gevangennemen, Ik zal veel moeten lijden. En Ik zal sterven. Alles, wat de profeten over Mij gezegd hebben, zal geschieden. Maar bedenk wèl: het is 't einde niet. Eens zal Ik wederkeren, in grote heerlijkheid, om de Koningsheerschappij op Mij te nemen. Dan zal het openbaar worden, wie als mijn volk bij Mij hoort, en wie niet. Wie niet bij Mij behoort, zal buitengesloten zijn van Gods eeuwig vreugderijk.”

„Hoe kunnen we weten, of we bij U behoren zullen?” vraagt een van de toehoorders.

„Wie in Mij gelooft en mijn liefdewerken doet, die behoort bij Mij en is een onderdaan van het Eeuwig Rijk,” zegt Jezus.

HET LAATSTE SAMENZIJN

„Kleedt de armen, voedt de hongerigen, bezoekt de gevangenen, geneest de lijdenden. Wie deze dingen doet uit liefde tot Mij, die heeft 't Mij gedaan. Al zou 't niet méér zijn, dan dat ge een kind een beker water reikt voor zijn dorst, en ge doet het uit liefde, dan hebt ge dat Mij gedaan. Wilt ge weten, hoe het gaan zal? Zó zal het gaan: Ik zal als Koning zitten op mijn troon en Gods heilige Engelen zullen met Mij zijn; dan zullen alle volkeren voor Mij verantwoording moeten afleggen en mijn volk zal gescheiden worden van de bozen.

Dan zal Ik tot mijn volk zeggen:

„Welkom in mijn Koninkrijk, waarvan gij mede-erfgenamen zijt. Want Ik was hongerig en naakt, gevangen en krank, en gij hebt Mij weldaad bewezen.”

Mijn volk zal Mij bevreedd aanzien, ze zullen het zich niet meer herinneren, omdat barmhartigheid en weldoen hun natuur geworden was. Ze zullen vragen: „Wanneer was 't, dat wij U hebben welgedaan . . . wij herinneren 't ons niet meer.” En dan zal Ik antwoorden: „Wat gij een van mijn geringste broeders hebt gedaan, dat hebt ge Mij gedaan, komt binnen in mijn eeuwig vreugderijk.”

Ademloos luisteren de hoorders. 't Is, alsof dit alles nú reeds gebeurt; 't is, alsof de tijd is opgerold en zij nú reeds voor de Koningstroon, voor de grote beslissing staan.

„En de anderen?” vraagt een zachte stem.

In diepe ernst ziet Jezus allen aan; zijn stem klinkt zwaar van droefheid, wanneer Hij vervolgt:

„De bozen, hun die de ongerechtigheid liefhadden, zal Ik zeggen:

„Gij hebt mijn geringste broeders niet wél gedaan, gij hebt bewezen, niet tot mijn volk te behoren. Gaat heen, er is voor u geen plaats in mijn Koninkrijk.” Dan zullen ze heengaan en zelfs hun berouw zal dan te laat komen.”

Zuchtend wenden velen zich af. Maar er zijn er ook, die vragen: „Hoe durft Hij zulke

machtige dingen zeggen. Hij, die door onze priesters gezócht wordt?”

Eens wijzen enkelen van de vrienden hun Meester op de prachtige, sterke Tempelgebouwen. Hoog rijzen de massieve muren uit boven de stad. De Tempel is als een sterke vesting van God. Wie zou déze vesting veroveren kunnen? Wanneer de muren en koepels baden in het zonlicht, is 't, alsof hij niet meer een Tempel van de aarde, maar een gebouw van de eeuwigheid is, „Zie toch eens, Rabbi,” roepen de vrienden trots. „Onze Tempelgebouwen! Zo iets is er op de hele wereld niet meer te vinden. 't Is duidelijk, dat deze Tempel alle eeuwen trotseren zal.” Bedroefd schudt Jezus zijn hoofd.

„Nee, zo zal het niet zijn,” zegt Hij. „De Tempel zal tot puin vervallen en mét de Tempel heel Jeruzalem. De vijand zal komen om de muren te verwoesten en de schatten te roven. Omdat het volk Mij niet wil aannemen, omdat het Mij verwerpen en doden zal. God zal zelf zijn oordeel uitspreken over dit volk. Wanneer een wijngaard geen vruchten oplevert, maar enkel wilde ranken, dan kan de landman er nog een jaar geduld mee hebben en hem extra verzorgen. Als hij dan echter nóg geen vruchten voortbrengt, wordt hij omgehakt en verbrand en de landman begint een nieuwe wijngaard op een nieuw stuk grond.

Ge weet 't, God is zo'n landman en Israëel is vanouds zijn wijngaard geweest, die Hij op 't allerbeste heeft verzorgd. Maar waar zijn de vruchten? God is nu gekomen om ze op te eisen en ze zijn er niet. Daarom zeg Ik tegen u en tegen allen: weest waakzaam en bidt dat ge getrouw moogt zijn, zodat God vruchten bij u vindt en ge aan het verschrikkelijke oordeel ontkomen moogt.”

Tegen de avond vertrekt Jezus weer met zijn twaalf vrienden naar Bethanië, op de helling van de Olijfberg, waar Martha, Maria en Lazarus hen altijd weer met dezelfde vreugde ontvangen. Ook daar in Bethanië leeft men in grote spanning, hoe

deze Paasweek zal verlopen. Hun hart is bang om hun grote Vriend Jezus, en iedere keer, dat ze Hem veilig zien thuiskomen, stijgt er een dankzegging op uit hun hart.

Zo breekt de Donderdag aan, de grote herdenkingsdag van het feest, waarop in alle huizen het Pascha-maal wordt gehouden, volgens de regels, die Mozes gegeven heeft. Iedereen is druk in de weer, want te voren moet het huis tot in de hoeken worden schoongemaakt. En daarna zijn er veel inkopen te doen.

„Rabbi, waar zullen wij het Pascha eten?” vragen de vrienden. „Hier in Bethanië? Of moeten wij de inkopen doen?”

„Bereidt het in Jeruzalem,” zegt Jezus en het is duidelijk, dat Hij dit reeds lang te voren overwogen heeft.

„Maar we hebben geen huis in Jeruzalem,” oppert Petrus.

„Ik zal u het huis, waar we zullen zijn, uitduiden,” antwoordt Jezus. „Let goed op in de stad. Wanneer ge een man ziet, die een waterkruik draagt, gaat die dan achterna. Hij weet er van. Hij zal u een zaal aanwijzen; maakt dáár het Pascha gereed.”

De vrienden begrijpen, dat die waterkruik een afgesproken teken is, want 't is geen gewoonte, dat mannen op die manier water halen. Dat is vrouwenwerk.

De vrienden verwonderen zich over hun Meester. Heeft Hij, die altijd alles openlijk heeft gedaan en gesproken, nu een geheime afspraak gemaakt? Vreest Hij direct geváár, dat Hij zich met zulke geheimzinnigheden inlaat?

Met een zwaar hart gaan ze naar Jeruzalem en geven in de overvolle straten hun ogen goed de kost. Zie, daar is de man met de waterkruik. Hij geeft hun een wenk en brengt hen in een opperzaal, waar ze een gedekte tafel, banken en eetgerei vinden. Spoedig zijn nu ook de inkopen gedaan, maar de zon is al onder, eer Jezus zich met de overige vrienden bij hen voegt. Hij weet, dat de strijd nu spoedig beslist zal worden en deze laatste avond wil Hij nog ongestoord met zijn vrienden samenzijn. Hij

weet 't, deze maaltijd zal een afscheidsmaal zijn. En hoeveel heeft Hij hun nog te zeggen, eer Hij van hen scheiden moet! Soms lijkt het immers, alsof ze nog niets geleerd hebben. Daar is nog steeds de vraag, wie de voornaamste dienaar van Koning Jezus zal zijn in zijn komend Koninkrijk! Hoe vaak is dat reeds ter sprake gekomen en nóg verbeelden velen zich, dat zij zèlf de meesten zullen zijn. Heersen, dát lijkt hun wel. Maar dienen? dat is hun te min. Daardoor komt het zeker ook, dat geen van de vrienden zich heeft aangeboden, om van de anderen de voeten te wassen! Zelfs heeft niemand er aan gedacht, om de moede, stoffige voeten van hun Meester te verfrissen! Met ongewassen, gloeiende voeten zitten ze nu aan het Pascha-maal. Jezus ziet de kring rond. Weten ze na drie leerjaren nog zó weinig van de levenswetten van 't Nieuwe Koninkrijk, dat niemand de minste wil zijn, uit liefde tot de naaste? Dan zal Jezus, de Grote Koning, de mééste van allen, het hun zèlf voordoen, hoe de wetten van zijn Koninkrijk moeten worden nageleefd. Zwijgend staat Hij op, legt zijn afhankelijk overkleed af en bindt zich een linnen doek voor, precies zoals de huisslaaf van deftige heren dat doet. Dan neemt Hij een grote kom met water en bukt zich diep en begint de voeten van zijn onderdanen te wassen. Met verbaasde ogen laten ze Hem begaan. Alleen Petrus is verontwaardigd. 't Is hem onverdraaglijk, dat de Meester daar op zijn knieën zal liggen, om hem de voeten af te spoelen. Met donkere ogen wacht hij zijn beurt af, houdt dan zijn voeten onder zich en weigert. „Ik láát mijn voeten door U niet wassen!” roept hij opgewonden. „'t Zal niet gebeuren, in der eeuwigheid niet!” Maar Jezus ziet hem aan met een blik vol doordringende ernst. „Petrus, als Ik nu niet je voeten mag wassen, is het een bewijs, dat je niet bij Mij hoort.”

Niet bij Hem behoren! Gaat 't dáárom? Zie, daar komen Petrus' voeten al te voorschijn! „En niet alleen mijn voeten, ook mijn handen en mijn hoofd!” roept hij ijverig. „Nee, Petrus, je hebt gebaad, Ik

HET LAATSTE SAMENZIJN



De voetwassing

weet 't. Alleen je voeten zijn weer vuil geworden. Sta Mij dus toe, je voeten te wassen."

Dan schikt de grote, sterke visser zich naar de wil van zijn Meester. Zijn voeten worden gewassen en daarna zet Jezus bad en handdoek weg, slaat zijn opperkleed weer om en neemt zijn plaats weer in. De ereplaats aan deze tafel.

"Weet ge nú, wie de meeste is?" vraagt Hij zonder verwijt. „Ge zegt tegen Mij „Rabbi" en „Meester", en dat is goed, want Ik ben 't inderdaad. Nu heb Ik, uw Meester, dit liefdewerk aan u gedaan. Want wie de meeste is, moet bereid zijn uit liefde de minste dienaar van allen te worden. Dat is een wet in het Rijk van mijn Vader."

Beschaamd luisteren de vrienden toe. Wat zijn ze slechte leerlingen geweest. Hoe klein is hun liefde, hoe gering hun begrip voor het Koninkrijk! Maar hoe wonderbaarlijk is Hij, dat Hij dit aan hen wilde doen!

En Jezus' eigen voeten, die óók langs de stoffige wegen zijn gegaan? Ach, niemand denkt er aan, ze te wassen! Of — dūrven

ze niet, nu zij zo klein zijn en Hij zo groot?

Vanzelfsprekend is Jezus de huisvader van dit gezelschap. Dat is Hij altijd geweest, zolang ze samen door het land zijn getrokken. Ze schelen slechts weinig in leeftijd en toch hebben de vrienden van 't begin af aan gevoeld, dat Hij hun Beschermmer, hun Vader was. Vaak zei Hij „kinderen", of „kinderkens" tegen hen en dat vond zelfs de veel oudere, baardige Petrus niet vreemd.

Nu zal Jezus, volgens de gang van deze maaltijd, eerst een stukje brood, in wijn gedoopt, rondreiken. Peinzend ziet Hij de tot Hem opgeheven gezichten aan. Petrus, de sterke rotsman, Johannes, de teergevoelige, Thomas, de zwaarmoedige. Zie, daar zit ook Judas, de verrader. Hij is meegekomen met de anderen, alsof er niets aan de hand was. Zijn aanzitten hier is op zichzelf al leugen en verraad. Maar Jezus is de Waarheid. Hij eist ook waarheid om zich heen. Daarom moet Judas òf bekennen, òf heengaan.

Terwijl zijn hand nog aarzelt met uitdelen, zegt Jezus plotseling: „Eén van u, voor wie Ik nu het brood breek, zal Mij verraden. Die mens had beter nooit geboren kunnen worden."

Een bange schok vaart door de vrienden. Hem verraden? Wie kan dáártoe in staat zijn? Petrus wenkt Johannes, die náást Jezus zit: „Toe, vraag jij het Hem." En Johannes fluistert: „Zeg mij, Meester, wie is het?" Jezus antwoordt: „Aan wie Ik het brood geef." Meteen begint Hij uit te delen en reikt het eerst het brood aan Judas. Nog dringt het tot de anderen niet door, dat daarmee Judas als de verrader is aangewezen! Judas zelf echter weet zich ontdekt door de droeve, alles-doorziende ogen van Jezus! Tot diep, diep in zijn donkere hart dringt die Jezusblik door, nòg zoekend, nòg roepend. Dit is het meest-beslissende uur in Judas' leven. Hij moet, hij måg nog eenmaal kiezen. Berouw èn — Jezus! Of: hardheid en — de boze. Judas kiest de duivel. Hij richt zich op en ziet Jezus nog eenmaal aan met ogen vol duistere haat. Zó heeft

AFSCHEID

nog nooit een mens naar een medemens gekeken. „Wat ge doen wilt, doe dat spoedig,” zegt Jezus veelbetekenend. Dan gaat Judas heen, naar buiten, in de eenzaamste duisternis, die er bestaat. Hij heeft zich losgemaakt van Jezus.

De anderen zien elkaar aan. Wat is alles vréemd vanavond. Wat moet Judas nu weer gaan doen! Inkopen, om gaven aan een arm gezin te brengen? Judas hield de laatste tijd de kas bij; hij bewaarde het geld en kocht het nodige. Wat er in werkelijkheid gaande is, dringt niet tot hen door.

Alleen Jezus weet, dat Judas nu naar het kantoor van de Hoge Raad gaat om zijn ver raad te volvoeren, en dat straks de Tempelpolitie zal uittrekken om Hem gevangen te nemen.

39. AFSCHEID

Jezus weet, dat het nu de hoogste tijd is, om afscheid van zijn vrienden te nemen. Zoals Hij hen al deze jaren heeft liefgehad, zo heeft Hij hen lief tot het einde toe. Het Pascha-maal zèlf zal het Afscheids- en Verbondsmaal zijn, dat hun die oneindige liefde duidelijk maakt. De vrienden moeten maar steeds met angstige verbazing naar Jezus' ogen zien. Zó ontroerd hebben ze Hem nog nimmer meegemaakt. Geen van allen durft een woord spreken of een vraag doen. Zwijgend wachten ze af, wat Jezus spreken en doen zal.

Hoor! „Ik heb zeer verlangd, dit Pascha nog met u te eten, eer Ik lijden moet,” zegt Hij. „Nog slechts korte tijd kan Ik bij u zijn en Ik heb u nog zoveel te zeggen. Het voor naamste is: hebt elkander lief. Hieraan zal Ik weten, of ge mijn vrienden zijt, zo ge liefde hebt onder elkaar. En volhardt in uw liefde tot Mij; blijft bij Mij in de liefde. 't Is met ons als met een wijnstok; Ik ben de stam en gij zijt de ranken. De ranken ontvangen hun kracht van de stam. Wanneer een rank los raakt van de stam, verdort hij en heeft geen waarde meer. Ik ben

de stam en gij zijt de ranken; blijft daarom in mijn liefde, want zonder Mij kunt ge niets doen. Deze avond sluit Ik een nieuw Verbond met u, het verbond van vergeving en liefde.”

Nu neemt Jezus het Pascha-brood, breekt het in kleine stukken en reikt die aan zijn vrienden. Alle liefde van zijn hart straalt uit zijn ogen. 't Is alsof die liefde zich vasthecht aan het brood, alsof Jezus in plaats van brood, zijn goddelijke liefde aan hen uitdeelt. „Zoals Ik nu dit brood breek, zo zal straks mijn lichaam verbroken worden,” spreekt Hij. „Denkt aan Mij en ons Verbond, zo vaak ge dit Pascha zult eten. Doet het tot mijn gedachtenis.”

Zwijgend eten de vrienden hun stukje brood. Ze voelen het duidelijk, dit is niet meer de van ouds bekende Pascha-maaltijd, die ze van kind af aan hebben meegevierd. Jezus heeft hem gemaakt tot een maaltijd in het Rijk van God. En zij zelf zijn door Hem overgezet in dat Rijk van Licht en Leven, waar de boze vijand niet heersen kan. Niet de bevrijding uit Egypteland, de bevrijding van de macht van de boze zullen ze voortaan op het Pascha gedenken.

Na het brood wordt de wijnbeker rondgegeven, de ene, gemeenschappelijke Paschabeker. Jezus vult hem met de wijn en spreekt er de voorgeschreven dankzegging over uit. Dan heft Hij de beker op, zodat aller ogen hem kunnen zien. Rood gloeit de wijn voor hun ogen. Nog sterker weten de discipelen zich opgenomen in het Rijk van God. God zelf is hier ongezien aanwezig, nu zijn Zoon in zijn Naam handelt.

Hoor, wat Jezus zegt:

„Deze wijn is het teken van het Nieuwe Verbond, dat Ik met u sluit en waarvoor Ik mijn bloed ga storten. Houdt Mij in gedachtenis, zo vaak ge deze Pascha-beker zult drinken.”

De beker gaat rond en weer voelen de vrienden duidelijk, dat God hun binnenste verandert, dat Hij hen door deze maaltijd met Jezus overzet in het Koninkrijk der Hemelen. Later zullen ze dit nog duidelijker weten, dan ze het nu, in de verwarring en

AFSCHEID

ontroering van het ogenblik, beseffen kunnen.

Nu heeft Jezus hun als afscheidsgave het allergrootste vermaakt, dat ooit op deze aarde is nagelaten door iemand, die sterven ging. Hij heeft namens de Hoge God het Nieuwe Grote Verbond gesloten tussen God en zijn volk. Het Verbond van geloof, vergeving en liefde. Het bloed, dat voor dit Verbond gestort moet worden, zal zijn eigen heilig bloed zijn en niet het bloed van offerdieren.

Dit hebben echter de discipelen ook later leren verstaan. Toen hebben ze het heel duidelijk gezien: Jezus heeft ons, eer Hij ging sterven, zijn testament gegeven en ons al de rijkdom van zijn Verbond vermaakt.

En hoe is het gegaan met Judas, die zichzelf van dit Verbond heeft uitgesloten?

Terwijl in de feestzaal God zelf het heldere Licht van het Nieuwe Verbond ontsteekt, sluipt Judas, de verrader, door de duistere straten, alléén. Donker als zijn weg is ook zijn ziel. Hij heeft geméénd, voor dertig zilverstukken Jezus aan de Joodse Raad te verkopen. Hij hééft zichzelf voor dat handjevol geld verkocht aan de duivel. Nu is Judas de slaaf van de duivel geworden. Hij is op weg om de laatste stap te doen tot het verraad, dat zijn naam alle eeuwen door tot een schandvlek zal maken. Hij glipt een huis binnen, waar men hem blijkbaar verwacht. De Hoge Raad zit daar bijeen.

„En,” klinkt het gretig, „weet je het reeds?”

„Ja,” zegt Judas. „Ge kunt Hem heden nacht zonder opschudding vangen. Stuur uw mannen naar de hof van Gethsémané. Op zijn weg naar Bethanië pleegt Hij daar een poos te rusten.”

Dan sluipt hij weer heen, zelfs veracht door de priesters; met hopeloze duisternis in het hart.

In de Pascha-zaal heeft Jezus zijn afscheidsgesprekken beëindigd. Naar oud ge-

bruik wordt nu nog de lofpsalm gezongen. Dan staat Jezus op.

„Komt,” zegt Hij, „laten we heengaan.”

„Waarheen wilt Ge nu gaan, Rabbi?” vraagt Petrus ongerust.

„Vraag dat niet, Petrus, ge kunt Mij nu toch nog niet volgen.”

Petrus brúist op. „Ik U niet volgen, Heer? Overal volg ik U, wat er ook gebeurt! Ik zou mijn léven voor U wagen!”

Hoofdschuddend ziet Jezus zijn onstuimige vriend aan. Petrus méént het goed. Maar — kent hij nu nóg zijn eigen zwakheid niet?

„Zou jij je leven voor Mij geven, Petrus? Jullie allen zult Mij alleen laten in deze nacht. Want op déze nacht slaat 't, wat de profeet heeft voorgezegd: Ik zal de herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden.”

Maar Petrus ziet dat niet zo in!

„U sláán? Ze moesten het eens proberen! Al zouden ze U allemaal verlaten, op mij kunt U rekenen, altijd!”

Jezus ziet hem diep in de opgewonden ogen.

„Simon, Simon, ge houdt geen rekening met de macht en de listen van de boze! De Satan heeft het op jullie voorzien, omdat je in Mij gelooft. Hij wil jullie van Mij af-trekken en zo het Rijk van God breken. Voor hem zul je bezwijken, Simon. Van nacht nog, eer de haan kraait, zul je Mij verloochenen en je schámen, dat je Mij kent!”

„Nee, Heer, neen! dat kán niet!” roept Petrus en de anderen vallen hem bij. Vol liefde zien ze hun Meester aan. „Nee, dát zal nooit gebeuren, dát mag U niet van ons denken!”

Maar Jezus gaat hun reeds voor, de zaal uit. Zwijgend gaan ze voorwaarts, in de schaduw van de hoge muren. Stil en verlaten is de stad. Hier en daar klinkt in een huis de lofzang op, verder zitten de mensen nog gezellig bijeen. In de bochtige stadsstraten kan het maanlicht niet doordringen; buiten de stadspoort zien ze echter, welk een wonderschone, lichte nacht het gewor-

den is. De wilde bloemen geuren, de beek Kédron ruist vredig over zijn steenachtige bodem. Welk een weldaad om hier te komen na de dreigende donkerte van Jeruzalem. De discipelen herademen! Ach, het kan immers alles nog goed gaan!

Ze doorwaden de beek en bestijgen het pad van de Olijfborg. Ze verwonderen zich, dat Jezus zo zwijgen blijft.

40. DE LIJDENSWEG

Vele avonden hebben ze hier met hun dertienen gelopen. Nu zijn ze met hun twaalven. „Waar zou Judas toch blijven?” vragen de vrienden zich af.

Ter weerszijden van het pad vormen oude olijfbomen dichte boomgaarden. De maan spint een zilverglans om de sterke, leerachtige bladeren, maar op de bodem werpen de zware kruinen een ondoordringbaar schaduwdonker. Bij een ingangshek houdt Jezus stil.

„Blijft hier wat uitrusten,” zegt Hij. „Ik ga in de hof om te bidden. Petrus, Johannes en Jacobus, gaat gij drieën met Mij mee?”

De vrienden voelen opeens, dat ze moe zijn na de drukte en de spanning van deze dag. Ze strekken zich uit in het gras en sluiten de ogen. Ook de drie vrienden, die Jezus gevolgd zijn, voelen hun moeheid. Ze willen wel wakker blijven, maar kunnen niet. Hun ogen worden loodzwaar, ze slapen rustig in, terwijl Jezus hun gevraagd had, wakker te blijven. Enkele schreden verder waakt en bidt en lijdt hun Koning. Ze weten het niet eens, ze hebben Hem nú al verlaten.

Vreemd en angstwekkend gezelschap krijgt Jezus hier, in deze hof van Gethsémané. De dood, die in Egypteland de aan God gewijde huizen voorbijging, komt hier bij Hem staan.

„Gij, Gods Zoon, zult moeten sterven,” zegt de dood. „Op een vreselijke manier zult Ge sterven, onder ondraaglijke pijnen. Past dat bij de Zoon van God, die dood en leven in zijn macht heeft?”

De boze, die in de woestijn van Jezus is weggevlucht, komt hier weer bij Hem terug.

„Nu moet Ge sterven,” zegt de boze, „en als Ge gestorven zijt, zal ik de baas zijn op de aarde. Dan is het Rijk van God een verloren zaak, want ik win de strijd. Gij zult ook in grote schande, als een misdadiger sterven. Is dat nu iets voor Gods Zoon, die nooit kwaad heeft gedaan?”

Jezus ziet de dood in de ogen en Hij ziet de boze in de ogen. Hoe verlaten is Hij hier, met deze twee felle vijanden! Onuitsprekelijke angst en droefheid grijpen Hem aan, zoals nooit nog een mens ondervonden heeft. Hij werpt zich neer op de grond, Hij wringt zijn handen voor God.

„Vader! Vader! dit is niet om te dragen! Laat dit lijden aan Mij voorbijgaan! Toon Mij een andere weg om uw wil te doen!”

Maar God, de Hemelse Vader, antwoordt niet.

Deze strijd moet zijn Zoon Jezus alleen uitvechten. Weer ziet Hij het gruwelijke lijden, dat Hem wacht, duidelijk voor zich. Er is geen dood zo zwaar en zo schandelijk als de langzame dood aan het kruis.

En — het is voor anderen dat Hij dit ontzettende moet lijden; voor mensen die zó weinig om Hem geven, dat ze Hem verlaten en verraden kunnen!

Weer bespot Hem de dood en port Hem de boze. Alle zonden en alle noden van de hele wereld sturen ze op Jezus af. „Ziet Ge wel, dat God niet regeert, maar wij?” roepen ze. „Daarom zult Ge ondergaan! het kan niet anders!”

„Vader! Vader! help Mij! laat dit lijden aan Mij voorbijgaan!” bidt Jezus. Maar God antwoordt niet. In zijn onuitsprekelijke nood probeert Jezus troost en steun bij zijn vrienden te vinden; bij Petrus, de sterke man; bij Johannes, zijn liefste discipel; bij Jacobus, de stoere, trouwe vriend.

Ach, de mannen slapen, alle drie. Als in een droom horen ze Jezus klagen: „Kunt ge dan niet één uur met Mij waken?” Ze missen echter de kracht om wakker te worden. Ze laten hun Meester alleen.

DE LIJDENSWEG

Wat is het roerloos stil in deze hof! Geen Wonderdåg is het, maar een Wondernächt van God!

Als iemand, die volkomen alleen op de wereld is, zo staat hier de Mensenzoon in zijn strijd tegen Gods vijanden. Hij staat hier in de plaats van al die anderen, die niet strijden kunnen, door hun slaap, door hun zwakheid, door hun zonde. Als Hij overwint, overwint Hij voor allen. Zijn overwinning zal hun redding zijn. En dat wil Hij immers! Redden, wederbrengen tot God, de macht van dood en duivel verbreken. Daarom is Hij in de wereld gekomen. Daarvoor moet Hij overwinnen! Zo hevig wordt de strijd, dat het zweet Hem van het voorhoofd gutst en wanneer de strijd nóg zwaarder wordt, veranderen de zweetdruppels in droppels bloed, die op de aarde neerdruppelen. Maar dan is de overwinning behaald. Zijn mateloze liefde tot de zijnen en zijn onbeperkte trouw aan zijn Vader geven Hem de overwinning. Hoor! weer bidt Hij, maar anders dan te voren! „Vader, indien dit lijden tot de dood uw weg is, als uw overwinning eerst kan komen wanneer Ik sterf, laat dan uw wil aan Mij geschieden!”

Dood en duivel vluchten weg uit de hof. En zie, een lichtglans tussen de stammen kondigt een Hemelse Boodschapper aan, die Hem troosten komt. Zacht legt hij de hand op Jezus' moede hoofd. „Dit lijden gaat voorbij,” zegt de Engel vol deernis. „Na het lijden komt 't loon, eeuwige Heerlijkheid bij de Vader voor U en allen die U toebehoren. Door uw lijden gaan zij de eeuwige vreugde binnen.”

Eén ogenblik ziet Jezus de ontelbaar velen, die Hij nu met zijn zware liefdearbeid als loon verwerven zal. Dit is Gods wil. En Gods wil geschiede.

Dan staat Hij op uit zijn gebedshouding. Hij is gereed tot zijn laatste strijd.

Door de stilte van de nacht komt wapengekletter en verward geluid van ruwe stemmen. Hij weet het: de Tempelwacht zoekt Hem. Hij waarschuwt de vrienden. „Wordt



De slapende discipelen

wakker, 't is nu geen tijd meer om te slapen, staat op en gaat heen, de verrader is nabij.”

Hoe angstig snel gaat nu alles in zijn werk! De verschrikte discipelen verschuilen zich achter hun Meester. Ze zijn wild van angst en ontzetting. Petrus voelt naar zijn oude zwaard, dat hij kortgeleden bij een uitdrager heeft gekocht. Fakkellicht valt vals in de stille olijvenhof. Ruwe stemmen verbreken de gewijde stilte. „Wie is 't nu? ze lijken in 't donker allemaal op elkaar!” En een andere stem antwoordt: „Die ik kussen zal, die is het. Hem moet ge grijpen.”

Een donkere gestalte treedt op Jezus toe. Judas, de verrader. In het maanlicht is hij duidelijk te herkennen. „Gegroet, Rabbi,” zegt hij en kust Jezus.

JEZUS DOOR ZIJN VOLK VERWORPEN

Jesus ziet hem aan, vol pijn en verwijt.

„Judas, komt ge Mij verraden met een kus?”

’t Klinkt zacht, als een allerlaatste roepstem tot het verloren kind.

Op Judas maakt het geen indruk.

„Ik ben Jezus van Nazareth,” spreekt Jezus dan met vaste stem tot de anderen. „Als ge Mij zoekt, hier ben Ik. Maar laat mijn vrienden heengaan.”

Die vrienden, ach, ze staan er hulpeloos en verslagen bij. Na al Jezus’ afscheidswaarden hadden ze dit toch niet verwacht. En dat Judas. . . dat Judas de verrader is!

Nu nadert de aanvoerder van de bende Jezus, om Hem de handen te binden. Met een schok ontwaakt Petrus uit zijn versufing. Hij springt op de bende toe en schreeuwt en hakt driftig met zijn zwaard in ’t rond. Een woedende gil weerklinkt, het zwaard heeft van een der politiemannen een oor afgehakt. Vaag ziet Petrus nog hoe Jezus het oor opraapt en het tegen de bloedende wonde drukt. ’t Is de laatste zegende daad, eer zijn handen gebonden worden. Dan wordt Petrus aangegrepen door een dolle angst om zijn eigen leven. Hij gooit zijn zwaard op de grond en vlucht dieper de schemerige hof in. Achter hem aan vluchten alle vrienden. Verscholen achter struiken en stammen zien ze, hoe Jezus als een misdadiger gebonden wordt. Een hoongelach klinkt op uit de bende, wanneer ze de hof van Gethsémané verlaten. Nu gaat het naar de stad, naar het huis van Kajafas, de hogepriester, waar de ganse Hoge Raad in spanning bijeengekomen is, ondanks het nachtelijke uur.

41. JEZUS DOOR ZIJN VOLK VERWORPEN

Zie, daar staat Jezus in Kajafas’ paleis voor de Hoge Raad, de rechtbank die Hem vonnissen zal. In een wijde, halve kring zitten de leden, overpriesters, schriftgeleerden en ouderlingen, nog in hun feestkieren,

met Kajafas de hogepriester op de ereplaats in het midden. Kajafas is de opperrechter, die de leiding heeft in deze zaak. Fakkeldragers zorgen er voor, dat een vreemd en wisselvallig schijnsel de zaal verlicht. Wanneer een tochtvlaag naar binnen dringt, flakkert het schijnsel verbijsterd heen en weer en gaan de vele schaduwen bewegen. Flauw dringt het geruis van stemmen op het donkere binnenplein tot hier door.

Jezus’ handen zijn gebonden. Links en rechts van Hem houden stevige politiemannen de uiteinden van het touw vast. Bij de ingang en op de binnenhof staan wachten geposteerd om ontvluchten te beletten.

Hier staat dan de Grote Koning, die door profeten en Engelen bezongen is; de Davidszoon, die na eeuwen van wachten en verlangen als Redder en Weldoener tot zijn volk is gekomen. Nu zetten de vertegenwoordigers van dat volk zich schrap om Hem als misdadiger te veroordelen.

Hier staat de Zoon van God, die in alles één is met de Vader; Hij is gekomen tot zijn Tempel, waar eeuwenlang de koren zijn eer hebben bezongen; waar iedere dienst van Hem getuigde en naar Hem heenwees. Nu Hij echter gekomen is, wil de Tempel Hem niet ontvangen. De leidlieden gaan Hem vonnissen, de straf is te voren reeds vastgesteld. Het zal de doodstraf zijn, de meest wrede en smadelijke doodstraf, die Israëel kent, de dood aan het kruis.

De rechtszitting begint. Er is haast bij. Over minder dan een etmaal breekt de Sabbat aan, dan moet de hele zaak afgedaan zijn.

Kajafas opent de ondervraging. Jezus moet vertellen van zijn leer. Misschien is er uit zijn woorden iets te halen, dat Hem schuldig stelt voor de Joodse Wet.

Maar Hij, die al zijn rechters en de ganse rechtspraak doorziet; die reeds weet, wat het einde zal zijn, weigert een verklaring te geven. „Ik heb altijd vrijuit gesproken,” zegt Hij fier; „op de straten, in de synagogen, in de Tempel, overal, waar Joden samenkomen. Geheime bijeenkomsten heb

JEZUS DOOR ZIJN VOLK VERWORPEN

Ik nooit gehouden. Gij, en allen die hier zijn, weten van mijn leer. Waarom onder-vraagt ge Mij dan?"

Een felle slag in 't gezicht is het loon voor dit antwoord. Een van zijn bewakers doet het en bijt Hem toe: „Wil je er wel eens aan denken, dat je tegen de hogepriester spreekt? Zo'n antwoord past je niet."

Met koninklijke rust ziet Jezus de man in het door drift verhitte gelaat.

„Als mijn antwoord verkeerd was, bewijs Mij dat dan. En als het niet verkeerd was, waarom slaat ge Mij?"

Maar Kajafas ziet in, dat de zaak op deze manier niet klaar komt. Hij geeft een wenk en te voren omgekochte getuigen worden een voor een binnengeleid. Ze leggen hun valse verklaringen af, ze beschuldigen Jezus op velerlei wijze, maar nooit stemmen de verklaringen van twee getuigen overeen. En dat is het minste, dat de Wet eist, om een vonnis te kunnen vellen.

Weer schudt Kajafas zijn hoofd. Met deze ondeugdelijke getuigen komt er nog geen schot in de zaak. 't Had beter geregeld moeten worden, maar de tijd was misschien te kort. De arrestatie is tenslotte nog overhaast in zijn werk gegaan. Andere getuigen moeten er komen, voor méér geld desnoods.

Nu, eindelijk, komt er iets te voorschijn, waarop de leden van de Hoge Raad hun oren spitsen. De Heilige Tempel komt in 't geding.

Hoort! Hoort!

„Hij is van plan de Tempel af te breken en een andere, niet met handen gemaakt, er voor in de plaats te stellen." „Hij heeft gezegd: Ik kan de Tempel Gods afbreken en hem in drie dagen weer opbouwen." Niet twee, doch drie, vier getuigen beweren ongeveer hetzelfde. Aan Kajafas echter ontgaat niet het verschil in zeggingswijze, hoe gering dat ook lijkt. Ongeldig, ook deze getuigenissen. Ongeduldig zendt hij de getuigen heen. Wenst de hogepriester nog andere?

Neen, de hogepriester zal het nu zelf ter hand nemen. Met plechtig gebaar verheft

hij zich van zijn zetel. Daar staat hij in zijn volle hogepriesterlijke waardigheid, de grote man van Israël, de vertegenwoordiger van het volk voor God en voor de Romeinen. Hij heft de hand op, waaraan de hogepriesterlijke ring flonkert, en zwaar klinken zijn woorden door de doodstille zaal:

„Nu vraag ik U onder ede, of Gij de Messias zijt, de Zoon van de hooggelooofde God!"

Voor deze vraag wijkt Jezus niet uit. Nu het gaat om het hoogtepunt van Israëls geloven, nu het gaat om het doel van al Gods bemoeiingen met zijn volk, antwoordt Hij rechtstreeks, hoewel Hij weet, dat men Hem juist op dit antwoord zal vangen en vonnissen.

„Ja, Ik ben het. Ge hebt het juist gezegd. Doch weet ook dit: uw vonnis zal Mij niet vernietigen. Ik zal een macht in de wereld blijven; ja, Ik zal steeds grotere macht worden in de wereld. Van nu af aan zal Ik zitten aan de rechterhand van de Almachtige God en mijn Rijk besturen. En eens zult gij Mij vandaar zien wederkeren met de wolken des Hemels."

Kajafas heeft zijn doel bereikt. De vreugde hierover belet hem acht te slaan op de Majesteit van Jezus' woorden. Voor hem is Jezus alleen maar de gevangene, die voetstoots in het net is gelopen, dat Kajafas Hem listig gespannen heeft. Hij heeft zichzelf gelijkgesteld met God. Hij heeft de zwaarste Godslastering bedreven, die te denken is. Met 't geijkte gebaar van droefheid en verontwaardiging scheurt de hogepriester zijn gewaad van boven af tot aan de brede zoom. Maar triomfantelijk klinkt zijn stem: „Hebt ge de Godslastering gehoord? Wat dunkt u?" En heel de Hoge Raad verheft zich als in grote verontwaardiging: „Hij is des doods schuldig!"

Daarmee is het vonnis van Jezus geveld. Daarmee schudt Israël zijn Messias van zich af en tekent het tevens zijn eigen vonnis.

Daarmee is echter ook de gevonniste vogelvrij verklaard. De leden van de Hoge Raad komen uit hun zetels te voorschijn

en spuwen Hem in het aangezicht, onder het uitstoten van honende woorden. De dienstknechten slaan de weerloze met hun vuisten en spotten met het profetisch ambt. Ze gooien een doek over zijn hoofd en slaan opnieuw en roepen: „Profeteer dan! zeg dan, wie U geslagen heeft!”

De lijdende knecht van God! Wel mochten de oude profeten over Hem wenen en klagen. En toch is dit slechts het begin van de smarten! Jezus weet ook, hoe het einde zal zijn.

Maar het wordt tijd, Hem weg te voeren naar Pontius Pilatus, de Romeinse stadhouder, die ter ere van het Joodse feest uit zijn residentie is overgekomen naar Jeruzalem. Want wel kan de Hoge Raad een doodvonnis vellen. Doch Pilatus, als opperste Romeinse rechter, moet het bekrachtigen. Zonder dat kan geen vonnis ten uitvoer worden gebracht.

42. DOOR ALLEN VERLATEN

Geheel alleen heeft Jezus in dit lijden gestaan. Geen van zijn vrienden heeft zich laten zien. Niet één van hen heeft de moed gehad naar voren te springen en te roepen: ik behoor bij Hem! Hij is mijn Meester, mijn Koning! Ze zijn zo bang om te moeten lijden; geen van allen durft het met Hem delen. Vroeger, toen alles nog goed was, hebben ze grote woorden genoeg gezegd: nu het echter op dáden aankomt, dürfen ze niet. Nu wordt de herder geslagen en de schapen zijn laf gevlucht. Toch zijn twee van de vrienden uit hun schuilhoek te voorschijn gekomen. Op eerbiedige afstand zijn ze de sombere stoet gevolgd. Bang... en toch willen ze weten, hoe dit vreselijke, dit onbegrijpelijke zal aflopen.

't Zijn Petrus en Johannes, die ieder op zijn eigen manier het meest aan Jezus hingen en Hem het beste begrepen. Nu volgen ze, als verslagen mensen, die alleen dit éne begrijpen, dat 't hopeloos mis is met de zaak van hun Meester. En toch... toch willen

ze in de buurt blijven. Hebben ze dan nog hoop? Hopen ze op een wonder, waarmee Jezus zijn Messias-schap bewijzen zal?

Door een kennis van Johannes zien ze kans, binnen de toegangspoort tot het hogepriesterlijk paleis te komen. Daar, op die binnenhof, waar scherpe slagschaduwen vallen, hebben de wachters een houtvuur gemaakt. De maannachten kunnen koud zijn, tot vriezen toe. Petrus, bevend en verward, schuift bij het vuur, om zich te warmen. „Ik moet zo gewoon mogelijk doen,” denkt hij. Hij hoopt, dat niemand hem herkennen zal. Hij heeft toch maar die dienst-knecht, die Malchus, zijn oor afgeslagen! Schuw ziet hij om zich heen en merkt dat niemand op hem let. Nu gaan zijn gedachten naar Jezus toe. Wat zouden ze met Hem gedáán hebben? Zou Hij binnen zijn, voor het verhoor? Hoe zal dat aflopen? 't Staat er slecht voor, dat is duidelijk! O, als toch maar niemand hem als volgeling van Jezus herkent!

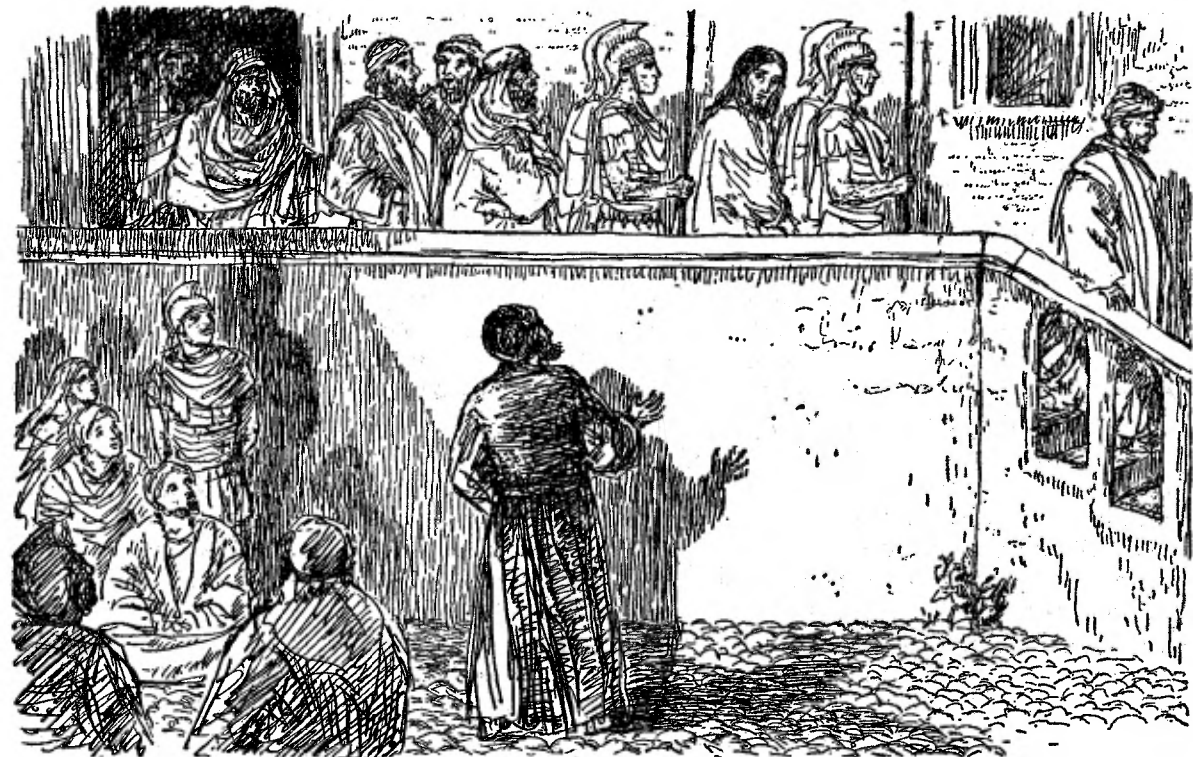
„Hé, zeg! was jij ook niet met Jezus de Galileeër?” vraagt opeens een heldere vrouwenstem. In deze vreemde nacht schijnt niemand tot rust te mogen komen; 't vrouwvolk begint nu al weer te werken.

„Wel nee, mens, hoe kom je er bij!” roept Petrus verschrikt, „ik ken die man niet eens!” 't Meisje haalt de schouders op en loopt door, om bij de put haar kruik te vullen. Even later echter komt een tweede langs lopen, op weg naar de waterput. Ze wijst Petrus aan.

„Kijk, kijk! daar zit nog zo'n Galileeër!” roept ze spottend. En weer zegt Petrus, dodelijk verschrikt: „Je vergist je, ik ben geen Galileeër, en die man daarbinnen ken ik niet.”

„Zo?” roept nu een van de wachters, die naast hem bij het vuur zit. „Je praat anders Galilees! Ontken 't maar niet langer, jij bent een van Jezus' volgelingen. Wacht eens... nu ik je goed bekijk... jij was ook in de hof van Gethsémané, waar we Hem gevangennamen!”

In een flits ziet Petrus het droeve bedrijf in de hof zich weer afspeelen. Hij ziet zich-



Over de balustrade heen ziet Hij Petrus aan

zelf met het zwaard hakken, hij hoort de rauwe kreet van Malchus, wiens oor hij afsloeg! Schuw ziet Petrus zijn plaaggeesten aan. Overal zijn spottende ogen, op hem gericht. Hij is ontdekt! Wat zullen de gevolgen zijn? Neen, neen, géén gevangenneming, geen marteling, geen straf! Hij springt recht op zijn voeten.

„Ik zeg immers, dat ik Hem niet ken!” schreeuwt hij schor. „Ik mag vervloekt zijn, als ik Hem ken!”

Een gefladder van sterke vleugels doet allen opzien. Een grote haan vliegt op een tak en kraait luidruchtig de nieuwe morgen tegemoet. Juist op dat ogenblik wordt Jezus weggeleid. Aller ogen richten zich op Hem; de prieterraad heeft het doodvonnis uitgesproken, maar Pilatus, de Romeinse stadhouder, moet het vonnis bekrachtigen. Dus moet Jezus nu nog voor Pilatus worden geleid. Over de balustrade heen ziet

Hij Petrus aan. En Petrus ziet zijn Meester, zijn Koning in het moede, vermagerde ge-laet en diens blik dringt door in Petrus' diepste wezen. Bij het licht van die blik ziet Petrus, wát hij heeft gedaan.

„Ik heb Hem verloochend, en Hij heeft het gehoord! Ik heb mij bij zijn beulen gevoegd, en nooit kan ik dit ongedaan maken!”

Als een gebroken man, tastend naar de muur, wankelt hij de hof uit, zodat de wachters en de dienstmeisjes hem spottend nakiijken. Eenmaal buiten, verliest hij zijn laatste zelfbeheersing; hij leunt tegen de muur en schreit bittere tranen om de ellende van zijn leven. Maar Jezus van Nazareth wordt als gevangene door Jeruzalems straten gevoerd, om door Pilatus verder te worden verhoord en veroordeeld.

Een grote volksmenigte volgt de stoet;

daaronder zijn dozijnen, die Hij genezen, geholpen, de weg gewezen heeft. Er is medelijden in veler harten, niemand echter durft het voor Hem opnemen. De angst voor de machtige priesterschaar en hun praktijken zit er te diep in. Die macht van de priesters reikt werkelijk ver. Zelfs de Romeinse stadhouder wordt er door gedwongen, uit zijn slaapvertrek te komen en buiten, op de rechterstoel, plaats te nemen voor een openbare rechtspraak. Hij, Pilatus, haát de sluwe, Joodse priesters, die hem hiertoe dwingen. Wat dat betreft zou hij hun gevangene graag vrijlaten; alleen reeds, om hun nu zijn macht te laten voelen! Hij gelooft er trouwens niets van, dat deze Galileese prediker een gevaarlijk mens is. Gevaarlijk misschien voor de Joodse wetten. Maar niet voor het Romeinse gezag.

Pilatus heeft echter óók zijn vrees. Hij is bang voor de keizer in Rome, voor diens goed- of afkeuring. Overplaatsing, verbanning, de dood zelfs hangt daarvan af. Daarom moet hij ondanks zijn haát op de Joden toch rekening met hen houden. Wanneer er in deze overvolle stad opstand uitbrak tegen hem. . . . wanneer het Tempelbestuur hem zou aanklagen bij de keizer. . . . dan was 't met hem gedaán. Hoor! waarvan ze hun gevangene beschuldigen!

„Hij wil zichzelf koning maken!“ Daarop móet de stadhouder wel ingaan, al lijkt het onzinnig. Deze gevangene, met zijn ingevalen, zachtmoedig gelaat, met zijn gebonden handen en zijn besmeurde kleed. . . . op een koningstroon, met hovelingen, feestgelagen, staatsieklere en alles wat bij het aardse koningschap hoort, zoals Pilatus dat kent? Dwaasheid!

„Zijt Gij een koning?“ vraagt hij spottend. En Jezus, hem recht in de ogen ziend, antwoordt tot zijn schrik: „Ja, dat ben Ik. Daartoe ben Ik in de wereld gekomen, om het Koningschap over mijn Rijk te aanvaarden. Maar wees gerust, dat Rijk is niet van deze wereld, Ik heb geen leger, dat voor Mij vechten zal.“

„Dus volmaakt ongevaarlijk,“ denkt Pilatus weer en tot de Joden zegt hij: „Ik ver-

klaar Hem voor onschuldig.“

Nu barsten de boze stemmen los.

„Hij is schuldig, Hij is schuldig! Wij hebben ook nog onze wetten en volgens die wetten moet Hij sterven! Want Hij heeft zichzelf aan God gelijk gemaakt.“

„Wilt ge dan, dat ik uw koning zal laten doden?“ vraagt Pilatus opnieuw.

„Hij is onze koning niet! Alleen de keizer is onze koning!“ roepen de Joden als uit één mond. „Weg met Hem! Weg met Hem! Hij moet sterven!“

Nóg zoekt Pilatus een middenweg.

„Ik zal Hem laten geselen en dan Hem vrijlaten,“ stelt hij voor. Een wenk van hem en reeds komen Romeinse soldaten Jezus halen, om dit vonnis uit te voeren. In het wachtlokaal striemen ze zijn blote rug met geselslagen. Jezus doorstaat de marteling zonder een enkele kreet, zodat zelfs zijn beulen zich verbazen. Maar zo een die geseld is, mag ook bespot worden en de Romeinse soldaten doen niets liever, dan een Jood bespottelijk maken. Gewoonlijk mogen ze het niet, 't is te gewaagd. Nu echter mogen ze het wél, nu zullen ze het doen ook. Verbeeldt deze gevangene zich, dat Hij koning is? Wel, dan zullen zij Hem eens als koning aankleden. Hier, een oude officiersmantel, een mooi koningsgewaad. Hier! een rietstok, een goede koningsstaf. Een kroon? Die is gauw ineengedraaid van de takken van een doornstruik. Ze lachen om hun geestigheid en buigen voor hun gevangene en begroeten Hem: „Wees gegroet, Jodenkoning!“ En dan lachen ze opnieuw om hun spotkoning.

Als spotkoning, om de Joden te plagen, brengen ze Hem ook weer voor Pilatus. Zelfs in het harde hart van de stadhouder beeft een klein medelijden, nu hij Jezus zo ziet staan. „Zie deze mens!“ roept hij, „moet dit onwaardige proces nog verder worden voortgezet? Is het nog niet genoeg?“ En weer roepen de Joden als uit één mond:

„Weg met Hem! Hij moet sterven! Hij moet gekruisigd worden!“

Maar nog geeft Pilatus de vreemde, ongelijke strijd niet op. Hij alleen met de zwij-

gende gevangene tegenover een gevaarlijk opgezweept volksmenigte. Hoe moet dit gaan!

Zie eens, hij krijgt hulp van een kant, waarvan hij het allerm minst verwachtte. Wat is dit voor een vreemde zaak, dat zelfs vrouwen zich in dit rechtsgeding gaan mengen!

Uit de vrouwenvertrekken treedt een jonge slavine op hem toe. Pilatus kent het meisje, ze is de vertrouwde hulp van zijn vrouw.

Ze overhandigt hem een stukje opgevouwen perkament, een briefje. Bevreemd ontcijfert Pilatus de haastig neergeschreven woorden.

„Vergrijp je niet aan deze gevangene; ik ken Hem. Hij is een goed mens en onschuldig. Vannacht heb ik van Hem gedroomd en ontzettende angsten om Hem uitgestaan.”

Even blijven de ogen van de stadhouder op dit briefje staren. Hij voelt, hoe het hem terug wil halen naar de kant van het recht. Het Recht, dat de trots der Romeinen uitmaakt en hen verheft boven alle andere volkeren!

Dan echter verneemt hij een dieper en dreigender gemor onder de ongeduldig wordende Joden. Zijn ze bang dat ze hun prooi op 't laatste moment nog zullen zien ontglippen? Of hebben ze alleen maar zo'n haast, omdat de Sabbat nadert en deze zaak dan afgedaan moet zijn?

„Weg met Hem! Weg met Hem! Onderteken het vonnis nu! Eén, die zichzelf koning maakt, maakt opstand tegen de keizer!”

Pilatus huivert. Hij ziet opeens heel scherp, waar het om gaat. Om zijn leven — of het leven van deze gevangene.

Jezus vrijlaten betekent voor hem de dood.

Jezus' dood betekent voor hem het leven.

De stadhouder kiest zijn eigen leven en offert het recht daaraan op. Jezus, de Galileeër, moet sterven, opdat Pilatus, de stadhouder, een vrijman en in leven zal blijven.

Maar tóch! Gemakkelijk valt het hem

niet. Een allerlaatste redmiddel wil hij nog beproeven. 't Schiet hem juist te binnen. „Luistert!” roept hij de Joden toe. „'t Is de gewoonte, dat ik op het Pascha-feest aan één gevangene gratie verleen. Heden moogt ge kiezen tussen Bar-Abbas, de moordenaar en deze Jezus, de Galileeër. Wie kiest gij?”

Ach, zijn laatste hoop vervliegt. Want als uit één mond roept het volk op de straat: „Bar-Abbas! Laat Bar-Abbas vrij!”

De roep plant zich voort en dringt de gevangenis binnen. Bar-Abbas, achter zijn tralies, hoort het aanzwellende spreekkoor. Hij lacht. Voor hem geen kruisdood meer! Ook zijn leven wordt gekocht door Jezus' dood.

Dan weet Pilatus dat het doodvonnis onherroepelijk over Jezus besloten is en dat iedere verdere poging tevergeefs zal zijn. Hij geeft zich over aan de wil van de Joden daar vóór hem.

„Wat moet er dan gebeuren met deze Jezus, de Galileeër?” vraagt hij zwak. En een nieuw spreekkoor golft over de stad:

„Laat Hem gekruisigd worden in Bar-Abbas' plaats! Laat Hem gekruisigd worden! Laat Hem gekruisigd worden!”

Het is 't vreselijkste spreekkoor dat ooit door mensenmond is uitgeroepen. Het is de stem van een verloren wereld, die tegen God te velde trekt. Mozes heeft reeds de zwakke klanken er van opgevangen; de profeten zijn er voor teruggedeinsd en hebben er om geweend. En Jezus' eigen leven heeft het begeleid, in steeds scherper wordende klanken, van zijn geboorte af, tot nu toe. Nu barst het in volle hevigheid los: „Aan het kruis! Aan het kruis met Hem!”

Pilatus buigt zijn trotse Romeinse hoofd voor het onderworpen Jodenvolk en ondertekent het doodvonnis. Dan verheft hij zich van zijn rechterstoel, die hij vandaag te schande heeft gemaakt. Voor hij heengaat, laat hij zich echter een kom water brengen. Ten aanschouwen van heel de menigte wast hij daarin zijn handen en toont ze, nog druipend, aan het volk. 't Is een oud gebruik, evenals de woorden, die hij er bij spreekt.

„Ik werd door overmacht gedwongen en verklaar mijzelf onschuldig aan het bloed van deze veroordeelde. Wat er van komt is voor úw rekening.”

En het Joodse volk antwoordt in een derde en laatste spreekkoor:

„Dat nemen we op ons! Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!”

Daarmee maakt het Joodse volk de maat vol van alles, wat het tot nu toe over zich heeft afgeroepen. Het ondertekent zijn eigen vonnis, dat eeuwenlang van kracht zal blijven. Het stelt zichzelf tot een waarschuwingsteken, tot een opgestoken hand. Ook vervloeking, ook vloeken vinden verhooring, als God het niet genadig verhoedt.

Voorlopig echter verwijderen de Joden zich gerust en voldaan van het gerechtsgebouw. Pilatus is reeds heengegaan naar zijn woonvertrekken.

En de Koning zelf?

Hij heeft er bij gestaan, in zijn spotkleed, gebonden en bebloed. Hij heeft zijn volk gezien, terwijl het zich aan zijn Messias vergrijpt.

Hij weet het: één roep tot God, en een machtig leger van Engelen zal komen, om zijn moordenaren te verslaan.

Die roep wordt niet geuit. In Jezus' hart is geen toorn, alleen maar dodelijk gewonde liefde.

Nu moet ook Hij, als laatste, de rechtplaats verlaten. Hij wordt afgevoerd naar de plaats der veroordeelden. Twee andere aanstaande kruiselingen wachten daar reeds op het bevel om op te trekken naar Golgotha, het galgenveld van Jeruzalem.

43. JUDAS' EINDE

Er strompelt een radeloos mens door de straten van Jeruzalem. Judas, de verrader. In gezelschap van de Tempelpolitie is hij de stad weer binnengekomen. Alleen op straat vertrouwd hij zich niet meer, daarom is hij meegeslopen naar Kajafas en later naar de rechtszitting van Pilatus. Verscho-

len achter de Tempelwacht heeft hij het verhoor gevolgd en de veroordeling aangehoord. De kruisdood! Judas weet, welk een schande en lijden dat betekent. Hij is er van geschrokken, zoals hij nog nooit geschrokken is. Dit, dit allerergste heeft hij niet gewild! Zo heeft hij het niet bedoeld! Hij heeft Jezus er tegen willen laten lopen! Hij heeft wraak willen nemen voor de terechtwijzing! Hij heeft wat geld willen beuren! Maar de kruisdood voor Jezus, die zijn Meester is geweest? Neen, dat niet!

De gedachten woelen door zijn hoofd. Kan hij dit verraad, deze veroordeling niet ongedaan maken? Als... als hij het verradersloon eens ging terugbrengen? 't Zit nog precies zo in zijn buidel, hij heeft 't niet durven uitgeven, 't is bloedgeld, dat vloek brengt, in plaats van zegen. Judas is bang voor dat geld, hij zal blij zijn, als hij er vanaf is. En wanneer dan ook nog Jezus... die hij verraden heeft...

Judas loopt onaangediend het kantoor van het Tempelbestuur binnen. De mannen daar schrikken even van de diepe wanhoop op dat verwrongen gelaat. Zo ziet iemand er uit, voor wie nergens uitkomst is... iemand, die weet, dat de duisternis zich voorgoed om hem heeft toegesloten. Maar spoedig herstellen ze zich en vragen kalm, wat hij te melden heeft. En Judas schreeuwt het uit.

„Ik heb een onschuldige verraden! 't Moet ongedaan worden gemaakt. Hier, neemt 't geld terug, ik wil 't niet hebben!”

De priesters lachen om zijn wanhoop. Ongedaan maken? Welzeker! Ze zijn juist blij, dat 't gaat, zoals het gaat! Wat een domoor, die Judas Iskariot, om te denken dat ze Jezus weer vrij zouden vragen van Pilatus!

„Wat gebeurd is, is gebeurd,” zeggen ze koeltjes, „je moet nu maar afwachten, wat er van komt.”

Dan smijt Judas hun het verradersloon voor de voeten en strompelt de deur weer uit. De priesters kijken elkaar voldaan aan. Nu hebben ze ook nog het loon van die dwaze schurk terug.

HET LICHT VERDWIJNT

„Wat zullen we er mee doen?“ vraagt de een. „In de offerkist mag 't niet, want 't is onrein bloedgeld.“

„Laten we er dat stukje grond voor kopen, waarop we 't oog al hadden,“ zegt een ander. „We kunnen het gebruiken als begraafplaats voor de vreemdelingen. Onrein bij onrein, dat komt goed uit.“

Daartoe wordt dan besloten, en daarna worden op het kantoor de werkzaamheden voortgezet, alsof er niets gebeurd was.

Maar Judas strompelt als een verloren mens de stadspoort uit. Afwachten? Hij wil 't niet, hij durft 't niet. Zijn kwaad is te groot geweest, 't klaagt hem aan met steeds dreigender stem.

Misschien... wanneer hij had durven afwachten... wanneer hij op Golgotha had durven komen... en daar had gehoord, hoe de gepijnigde Jezus voor zijn beulen bidt... misschien was er dan ook in zijn diepe duisternis een straaltje van hoop doorgedrongen.

Maar Judas gaat niet naar Golgotha, hij gaat verder, steeds verder weg van Jezus. Waar moet zijn weg eindigen? Op het open veld staat een oude boom met knoestige, lage takken. Judas denkt dat die boom hem helpen kan om een eind aan zijn radeloosheid te maken. Hij draait een lus en hangt zich op. Zijn dode lichaam hangt aan de boom, dan ploft het naar beneden, op de grond.

Nu is Judas verder van zijn Redder verwijderd, dan hij ooit is geweest.

44. HET LICHT VERDWIJNT

Zo is Jezus dan nu door allen verraden. Want het zijn niet alleen Judas en Petrus, die Hem verkocht en verloochend hebben. Allen hebben ze afstand van Hem genomen. Allen hebben ze Hem losgelaten, Hem laten gaan, toen de nood van gevangenneming en vonnis over Hem kwam. Niet één is er naast Hem gesprongen, roepend: „Ik behoor bij Hem, als ge Hem neemt, neemt mij dan ook!“

Als de eenzaamste Mens ter wereld heeft Jezus voor Kajafas en Pilatus gestaan en heeft Hij het doodvonnis horen bekrachtigen. Allen en alles heeft Hij tegen zich en alles schijnt geoorloofd, waar het er om gaat, Hem weg te werken van de aarde. De vromen breken met alle goddelijke wetten en de Romeinen, die beroemd zijn om hun hooghouden van het recht, treden dat recht met voeten, om van Jezus af te komen. De Joden doen zich schijnheilig voor als trouwe onderdanen van de keizer en de Romein kan ternauwernood zijn angst voor het onderworpen volk verbergen. En de velen, die door Jezus beweldadigd en gezegend zijn... waar blijven zij? Hun woorden zouden overeengestemd hebben, niet uit de mond van twee of drie, maar honderd- en duizendvoud! Hun getuigenis was geldig geweest! Ach, ze zwijgen en verstoppen zich achter hun onmacht. Ze verloochenen hun Weldoener en laten het verraad zijn gang gaan. 't Moet zo zijn, 't is een onderdeel van zijn lijdensweg. Als de eenzaamste Mens gaat Jezus zijn gang naar de dood. Spoedig komt nu het bevel af, dat de drie veroordeelden naar Golgotha moeten worden vervoerd. Het zijn twee roofmoordenaren en Jezus van Nazareth, van wie men gedacht heeft, dat Hij de Messias was. Zelf moeten ze de zware dwarsbalk van hun kruis naar de gerichtplaats dragen. Romeinse soldaten, onder een centurio, gaan mee om de orde te handhaven en het geulwerk te voltrekken. Onverschillig, koud staan hun dienstgezichten, onaandoenlijk voor menselijk leed. 't Volk loopt achter de droeve stoet aan. Onder hen zijn veel leden van de Hoge Raad, die hun triomf tot het einde willen viëren. Schuw, terzijde, verslagen en verward gaan enkelen van de vrienden, die elkaar teruggevonden hebben. Geen woord of blik van herkenning gaat er van hen uit. De verschrikking van deze uren heeft hen vernietigd. Elders lopen enkele vrouwen, die Jezus op al zijn reizen zo gaarne hebben gediend. Moeder Maria is ook bij hen. Ze gaat gebogen onder haar loodzware last van leed, de an-

deren moeten haar ondersteunen, maar ze gaat voorwaarts in de stoet, ze kan niet anders. Haar moederliefde geeft haar kracht om tot het einde toe bij haar Zoon te blijven. Haar ogen zoeken Hem, telkens weer.

Een haag van toeschouwers staat langs de straten die de stoet moet volgen. Er wordt geklaagd en geweend. Vrouwen schreeuwen hun wanhoop uit, nu hun Wel-doener daar als misdadiger, als kruiseling wordt weggevoerd. Hoor, Jezus spreekt hun toe. Hij vraagt geen deernis voor zichzelf; zelfs nu nog heeft Hij deernis met anderen.

„Weent niet om Mij! Weent liever om het lot, dat u en uw kinderen wacht,” zo klinkt zijn stem. „Als ze dit doen aan het levende hout, wat zal er dan met het dorre gebeuren?”

Maar reeds is er een Romeinse soldaat naast Hem, om Hem met een snauw het zwijgen op te leggen.

Eenmaal lijkt het, alsof Jezus de loodzware kruisbalk niet verder kan dragen. Hij struikelt, Hij dreigt te vallen. Weer slaken de vrouwen kreten van deernis, er dreigt verwarring te ontstaan. Dan wenkt de centurio een vreemdeling, die van buiten de stad komend juist daar passeren wil, en dwingt hem, de balk verder te dragen, achter Jezus aan. 't Is een slavendienst, de onwaardigste, die zelfs een slaaf kan worden opgelegd. Simon van Cyrene, de vrije burger, protesteert, maar het mag hem niet baten. Hij is een Jood en heeft tenslotte slechts te gehoorzamen. Zo draagt Simon een eindweegs het kruis voor Jezus. Later is hij dankbaar geweest, dat hij deze dienst aan zijn Koning heeft mogen bewijzen. Zelfs zijn zoons, Alexander en Rufus, hebben zich dankbaar verwonderd over deze weg van hun vader, die ook hen tot geloof bracht. En voort gaat de weg en iedere schrede brengt de kruiselingen dichterbij het gruwelijke lijden, dat hun wacht. Ze hebben Jeruzalem reeds achter zich. Nu zijn ze bij de gerichtsplaats Golgotha, even buiten de stad. 't Is een kale, platte heuvel-

top, die als een donkere dreiging uitsteekt boven het dal. Wie er naar opziet, huivert. Wie er langs moet gaan, haast zich. Hoeveel smarten zijn hier in de loop der eeuwen geleden, hoeveel noodkreten en verwensingen zijn hier uitgestoten! Een plaats van verschrikking is Golgotha, zoals er geen tweede in het land bestaat, en hier op Golgotha gaat nu gebeuren wat lang te voren door de profeet Jesaja is voorspeld: „De Grote Koning wordt met de misdadigers gelijkgesteld.”

Voor Jezus en zijn lotgenoten komt nu het zwaarste lijden, dat ooit door duistere mensenharten is uitgevonden. Van duizenden anderen heeft Hij het lijden weggenomen en ze gezond en vrolijk zien heengaan. Van zichzelf kan en wil Hij het niet wegnemen. Hij kan niet ontrouw zijn aan de taak, die zijn Hemelse Vader Hem heeft opgelegd. Hij weet 't, daarbij behoort dit lijden, deze ondergang. Daarom wil Hij het doormaken in al zijn bitterheid, gehoorzaam tot het einde. Hij weet, dat zijn Vader dat van Hem verwacht, zijn Vader die Hem liefheeft en bij Hem is, óók nu.

Ze zijn op Golgotha aangekomen. Op het kleine, vrijgehouden plateau beginnen de Romeinse soldaten hun beulswerk. De gestraften moeten hun kleren afleggen. Dan worden ze op het kruishout vastgespijkerd. De kruisen worden rechtop gezet, de lichamen hangen zwaar, in volkomen machteloosheid, aan de doorboorde handen. Zo moeten de kruiselingen blijven hangen, totdat ze dood zijn. Dat kan vele, vele uren, soms dagen duren. Al die tijd zal de zon op hen branden. De koorts zal woeden in de uitgerekte lichamen, waanzinnige pijn zal hen martelen, urenlang, totdat eindelijk de dood zich over de lijders ontfermt.

Hamerslagen en noodkreten weerklinken; de beide rovers moeten met ijzeren soldatenknuisten worden vastgehouden, totdat het beulswerk is verricht.

Jezus echter verzet zich niet en slaakt geen kreet van pijn of afgrijzen. Als een lam, zo stil en weerloos, laat Hij zijn beulen

met zich doen. Is daar misschien iemand onder de toeschouwers, die aan Jesaja's woorden denkt: als een lam, dat ter slachtbank geleid wordt, alzo deed Hij zijn mond niet open? Maar ook later, wanneer Hij daar hangt aan het middelste kruis; wanneer het bloed langs zijn armen en voeten loopt en het klamme zweet van zijn voorhoofd gutst, komt er geen kreet van verwijt of pijn uit zijn mond. Dan nog denkt Hij met ontferming aan anderen, en niet aan zichzelf. Hij denkt aan de Romeinen, die onverschillig hamer en spijkers hebben gehanteerd op een medemens, op de Zoon van God, en aan de zware schuld, die ze daarmee op zich laadden. Hoor! Hij bidt voor zijn beulen: „Vader, vergeef het hun; zij weten niet, wát ze doen!”

Spottend kijken de soldaten even op. Vergeving? Dat is voor hen een onbekend woord. Ze voeren uit, wat van hogerhand wordt opgelegd. Bevel is bevel en daarmee uit. Ook hun centurio ziet nieuwsgierig de Gekruisigde aan. Men zou kunnen denken, dat er een vraag in zijn hart opkomt, een vraag, die hij niet wil uitspreken, omdat hij Romeins centurio is. „Wie zijt gij, kruiseling,” luidt die vraag.

De kleren vormen de fooi, die de soldaten voor hun beulswerk krijgen. Zie, nu houden ze Jezus' opperkleed omhoog, hetzelfde kleed, dat zo menigeen heeft aangeraakt, om genezing te vinden. Nu is het met bloed en vuil bedekt en toch kan men zien dat het een kostbaar stuk is, handgeweven op een zo breed weefgetouw, dat er in de rug geen naad behoefde te komen. Alleen vrouwen, die zeer veel voor iemand over hebben, ondernemen zo'n reuzenwerk. De dobbelaars bekijken het met begerige ogen. Daar gaat 't kleed, 't is in zijn geheel verdubbeld. De man, die het wint, rukt het gretig naar zich toe. Vol weemoed zien de vrouwen het kleed verdwijnen.

Uit het groepje Joodse priesters worden gebalde vuisten naar Jezus geschud en stijgen woeste kreten op, vol spot. De haat, die als gif in hun binnenste brandt, is nog niet

uitgewoed. Ze schreeuwen de stille Lijder hun hoon toe. „Je zei, dat je Gods Zoon bent! Waarom kom je dan nu niet af van het kruis? Gods Zoon moet dat toch kunnen! Anderen heb je verlost, maar jezelf kun je niet verlossen. Je hebt op God vertrouwd, maar nu laat God je toch lelijk in de steek. Nu merken we, dat 't slechts leugens waren.”

Maar dan ontdekken ze ook iets, dat hen verschrikt en ergert. Ze wijzen elkaar er op en maken boze gebaren. Daar, aan het middelste kruis, boven Jezus' hoofd, hangt een opschrift. „Jezus, Nazarener, Koning der Joden.”

Wat een belediging voor het Joodse volk! Dat moet het werk van Pilatus zijn! Een van de priesters stapt op de centurio af. „Neem dat opschrift weg, het is beledigend.” De officier weigert kortaf. „'t Is bevel van de stadhouder, 't moet daar blijven.”

Verontwaardigd gaat de priester terug naar zijn groep.

„Jezus, Nazarener, Koning der Joden!”

Ach, wat weten zij, wat weet Pilatus, wat weten alle Joden er van, dat ze slechts slaven zijn in Gods hand! Pilatus meent de Joden te plagen. Hij schrijft echter voor God de waarheid neer.

Hoor, nu beginnen de gekruisigden aan Jezus' linker- en rechterzijde te spreken. Is er iets tot hen doorgedrongen van het heel bijzondere van de middelste kruiseling? „Als Gij de Messias zijt, toon dat dan nu! Verlos U zelf en óns!” roept die aan de linkerhand. Als Jezus niet antwoordt, stort hij, krankzinnig van woede en pijn, zijn verwensingen over Jezus uit. Maar dan bestraft hem de derde kruiseling. „Man, zwijg toch! Wij hebben onze straf verdiend, maar deze heeft geen kwaad gedaan. Heb je dan geen angst voor God, dat je nu nog zo tegen Hem te keer gaat?” En tot Jezus zegt hij smekend: „Heer, denk aan mij, als Ge in uw Koninkrijk gekomen zult zijn.” 't Is het eerste woord van geloof en erkenning, dat Jezus in zijn lijden bereikt. Deze misdadiger is de eerste onderdaan, die zich vertrou-

wend aanmeldt voor zijn Rijk, ook nu, nu de Koning van dat Rijk aan het kruis hangt. En de Koning neemt hem aan. „Heden zult ge met Mij in mijn Paradijs zijn,” zegt Hij. Dan zwijgen de gekruisigden weer, het spreken begint moeilijk te vallen.

Jezus' hoofd knakt voorover. Hij wordt te zwak, om het rechtop te houden. Nu zien zijn ogen de mensenmenigte rondom Golgotha. Harde, vijandige gezichten. Ogen vol spot. Maar daar ontwaart Hij ook zijn vrienden en bij zijn vrienden staat zijn moeder. Ze moet steunen op de sterke arm van Johannes, maar de ogen, waarmee ze haar Zoon aanziet, zijn vol liefde en geloof. Voor zijn moeder en zijn liefste leerling heeft Jezus een zorgend afscheidswoord. Zij beiden zullen Hem het meeste missen.

„Moeder. . . . Johannes. . . . uw zoon!”
„Johannes. . . . zie. . . . je moeder!”

Dan slaat Johannes zijn arm om de wankele Maria heen, ten teken, dat hij begrepen heeft.

Bij de kruiselingen begint de koorts heviger te worden. Voor het eerst kreunt Jezus het uit. „Dorst! Dorst!”

Als het kreunen aanhoudt, geeft de centurio een wenk. Een van de soldaten snelt toe en maakt met een kwast, die op een lange stok gestoken is, Jezus' lippen nat. Meer kan en mag de hoofdman niet doen, de kruiselingen moeten het volle gewicht van hun straf dragen.

't Loopt nu tegen de middag. Vele uren duurt de marteling reeds. Tot nu toe heeft de zon onbarmhartig gebrand op de drie lijdende mensen.

Maar na twaalven betreft plotseling de lucht. Zware, zwarte wolkenmassa's bedekken de hemel en maken van de dag een huiveringwekkende nacht. De toeschouwers worden stil en bang. Wat is dit? Waarom wordt het opeens zo onnatuurlijk duister? Vreemde, angstige gedachten fladderen door de harten. Zo donker was het eens in Egypte, toen God toornde tegen de farao. Duisternis hangt samen met de toorn van God. Toorn God nu op hen, omdat een on-

schuldige, omdat Jezus van Nazareth daar aan het kruishout hangt? Is dit donker een straf, een dreiging, omdat ze Gods Zoon, de Koning van het Eeuwig Rijk, hebben verraden en vermoord? Schuw kloppen de harten der bange mensen. En steeds donkerder wordt de nacht van Golgotha.

Maar dit duister beangstigt ook Jezus, méér nog dan de ondraaglijkste pijnen. Tot nu toe heeft Hij onder alles wat Hij leed, geweten, dat zijn Hemelse Vader met Hem was. Hij voelde God bij zich, zoals Hij Hem zijn hele leven bij zich geweten heeft. Maar nu. . . . Waar is God nú? Heeft ook zijn Vader Hem verlaten? Hangt Hij hier volkomen alleen, stervende, tussen hemel en aarde, met niemand. . . . niemand, op wie Hij kan rekenen? Hoor! Jezus klaagt luid zijn smart, Hij roept 't óp naar de Hemel, die donker is. . . . die God verbergt. „Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten!” Er komt geen antwoord.

't Wordt de tijd, waarop in de Tempel door de opperpriester het eerste offerlam wordt geslacht. Kajafas zal die dienst nu leiden. Hij kon het echter evengoed laten, de tijd van de offerlammeren is voorbij, nu hier, op Golgotha, het ware offerlam sterft, het Lam van God. Het wordt opgeofferd aan de boosheid en de wreedheid en het ongeloof van zijn volk. In zijn sterven nog zegt het: „Zie, zó is God! zoals Ik ben, zo is mijn Vader! Liefde, al moet het hart er bij breken, liefde tot de dood.” En wonderlijk, dit Lam offert zichzelf. Jezus is tegelijk Offerlam en Hoge priester. De grote Hoge priester van het Nieuwe Verbond, dat Hij namens God sluit met zijn eigen bloed.

't Lijkt, alsof de duisternis begint te wijken. 't Lijkt, dat het licht mag terugkomen. Er komt weer hoop in de bange harten der omstanders. Zou het wáár zijn? Zou de toorn van God wijken?

Hoor! Jezus spreekt wéér. Nu niet klagend, als een, die het tot de dood toe benauwd heeft, maar als een, die tot het einde toe heeft gestreden, om de zijnen te verdedigen. „Het is volbracht!” roept Hij en

HET LICHT VERDWIJNT

het klinkt als de kreet van een overwinnaar.

Na deze strijd mag de Held van God gaan rusten. God alleen weet, hoe zwaar de strijd was en hoezeer de rust verdiend is. Jezus weet zelf ook, dat de rust nu spoedig komen gaat. Nog eenmaal bidt Hij het korte avondgebed, dat lang geleden zijn moeder Hem leerde.

„Vader, in uwe handen beveel Ik mijn geest.”

Maria hoort het als een allerlaatste groet. Is het niet, alsof Hij zijn lijdende moeder nu nog wil geruststellen? Alsof Hij zeggen wil: „Met Mij is alles in orde, mijn Vader is weer bij Mij, ook als straks de nacht daalt.”

Wenend bergt Maria het weg in haar hart, bij de andere schatten, die ze als moe-

der van deze Zoon heeft opgegaard.

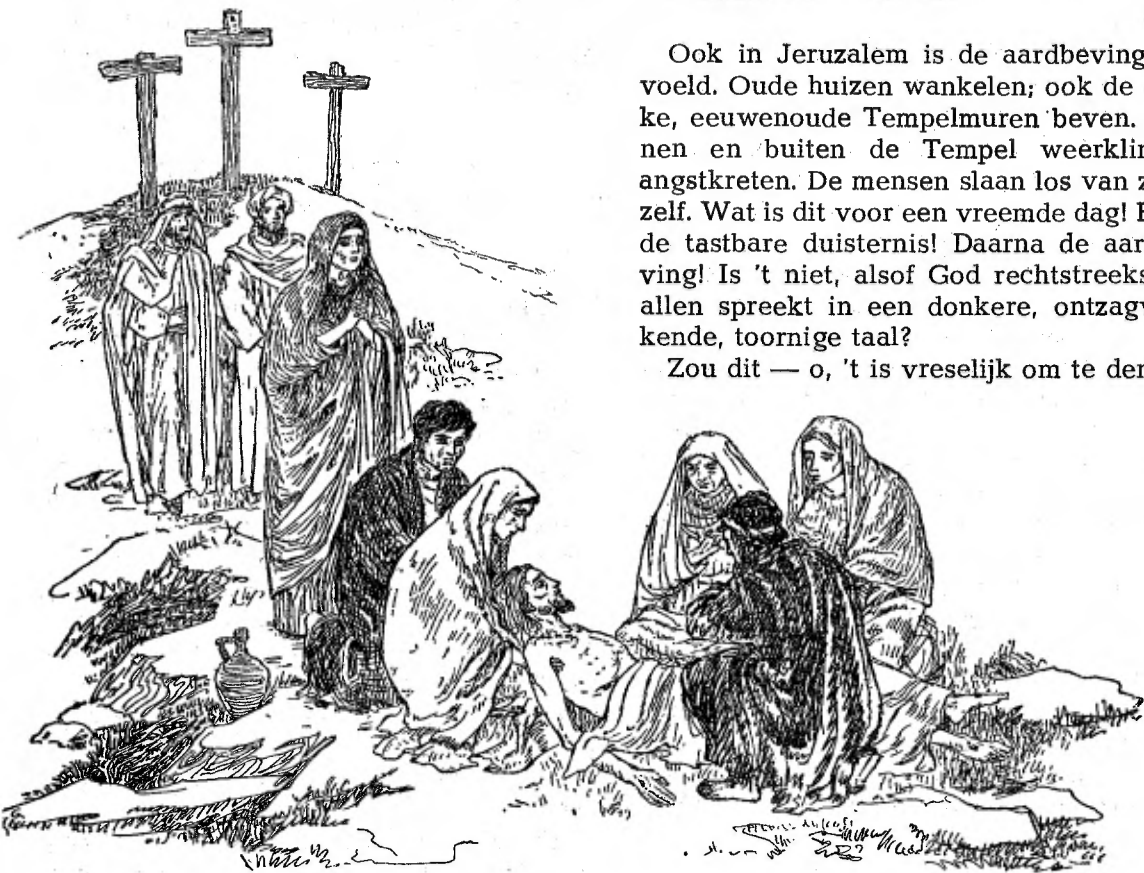
Nu komt spoedig het einde. Nog één keer zucht Jezus. Dan sterft Hij. 't Onherroepelijke is gebeurd, de Joden hebben hun Koning, op wie vele geslachten eeuwenlang hebben gewacht, vermoord. De wereld heeft de Man, die redding kwam brengen, vermoord.

't Wordt stil op Golgotha, vreemd, benauwend stil.

Dan — plotseling — spreekt God in een strenge, schrikwekkende taal. De aarde dreunt en siddert. Sterke bomen worden ontworteld en vallen krakend neer. Rotsblokken storten langs de bergwanden omhoog. Er komt beweging in de toeschouwers. In wilde haast vluchten ze weg van Golgotha. Diep in hun hart weten ze allen, dat dit verschrikkelijke verband houdt met het schuldeloos sterven van Jezus.

Ook in Jeruzalem is de aardbeving gevoeld. Oude huizen wankelen; ook de sterke, eeuwenoude Tempelmuren beven. Binnen en buiten de Tempel weerklinken angstkreten. De mensen slaan los van zichzelf. Wat is dit voor een vreemde dag! Eerst de tastbare duisternis! Daarna de aardbeving! Is 't niet, alsof God rechtstreeks tot allen spreekt in een donkere, ontzagwekkende, toornige taal?

Zou dit — o, 't is vreselijk om te denken



Golgotha

— maar zou dit misschien verband houden met de dood van Jezus op Golgotha? Met de Koning, die door zijn volk verworpen werd? Met de Zoon van God, die onschuldig tot de kruisdood werd veroordeeld?

't Vreemdste en meest angstwekkende gevolg van de aardbeving ontdekt echter Kajafas, de opperpriester. Het zware, kunstig geweven gordijn, dat het Allerheiligste van de Tempel afsloot, is opengescheurd, van boven af, tot onderaan toe. Wat eeuwenlang een heilige verborgenheid is geweest, is nu niet langer een geheim. Waar eeuwenlang geheimzinnig duister heerste, stroomt nu het heldere licht naar binnen. Bang en verbijsterd is de hogepriester bij deze ontdekking. En geen mensenhand heeft dit gedaan! 't Was God zelf, die het voorhangsel scheurde. Heeft ook dit iets te maken met het offer, dat op Golgotha is gebracht?

Veel later heeft men geweten, dat het er alles mee te maken heeft, en dat God dat in déze taal in zijn Tempel heeft willen zeggen. Kajafas' taak is afgelopen, want Jezus, de nieuwe Hogepriester, heeft zijn ambt aanvaard. Het oude Verbond heeft afgedaan, het nieuwe Verbond is gesloten, de tijd van schaduwen en duisternis is voorbij, de weg tot God is geopend en vol licht voor ieder, die gelooft.

Van dit alles echter weet Kajafas niets. Bleek en geschokt begeeft hij zich naar zijn paleis. Hij voelt zijn hoogheid wankelen en wil overleggen wat hij daartegen kan doen. Zou hij overwonnen zijn door Jezus de Nazarener? Door de gekruisigde? Dat nooit!

De laatste Romein, die Golgotha verlaat, is de centurio. Hij ook is diep geschokt, door wat hij hier heeft beleefd. Een sterven als van deze Jezus heeft hij nog nimmer bijgewoond. „Ik heb geholpen om een onschuldige, een koninklijk mens te kruisigen! Ik heb meegedaan aan het schandelijkst verraad, dat ooit op aarde is gebeurd! Wee mij, nooit kan ik deze schanddaad ongedaan maken!”

In wanhoop slaat hij zich tegen de borst

en wankelt de heuvel af. Als hij zich nog eenmaal omkeert op de weg, ziet hij de drie kruisen scherp en zwart afsteken tegen de lichte namiddaglucht. Hij weet, dat hij dit beeld nooit meer kwijt zal raken.

De allerlaatsten, die nog op Golgotha vertoeven, zijn Jezus' vrienden en de vrouwen, die Hem als hun Meester hebben liefgehad. Ze verzamelen zich onder het kruis; 't is, alsof Jezus zelf hen daar bijeenroept.

Maria, de moeder, is er bij, maar ook Nicodémus, die eens in de nacht tot Jezus kwam. Ook Jozef van Arimathéa, een rijk man, een raadsheer uit Jeruzalem. Ze hebben geen schaamte meer, dat ze zich met een verachte gekruisigde bemoeien. Ze kennen geen angst voor ontdekking. Het sterven van Jezus heeft hen van al die dingen bevrijd. Ze zijn waarlijk vrije mensen geworden. Ze willen het laatste doen, dat ze voor hun gestorven Held kunnen doen. Ze willen voor een eervolle begrafenis zorgen.

45. GODS GROOTSTE WONDERDAG

Waarheen zullen de vrienden het dode lichaam van hun Meester brengen? Ze hebben het van het kruishout afgenomen. O, hun harten breken bijna, nu ze de ogen, waaruit enkel Goddelijke Majesteit en Goddelijke barmhartigheid straalden, voor altijd gesloten zien. Nu ze de verminkte, machteloze handen vasthouden, die nooit anders dan zegen en goedheid hebben verspreid.

Maar — waarheen nu met hun Koning?

„Ik heb hier dichtbij een tuin en daarin een nieuw rotsgraf, dat nog nooit gebruikt is,” zegt Jozef van Arimathéa. „Dat wil ik graag aan u afstaan, maar u weet, we moeten toestemming hebben van de stadhouder, om Hem mee te nemen en te begraven.”

Hij zelf, de raadsheer, belast zich er mee, om naar Pilatus te gaan. 't Verzoek wordt toegestaan.

„Hoort gij dan ook bij de Galileeër?“ vraagt Pilatus verbaasd.

„Ja, Excellentie, ik hoor ook bij Hem,“ is het kalme antwoord.

Daarna gaat Jozef het fijnste linnen kopen, dat er in de stad te krijgen is. Nicodémus voegt er mirre en aloë bij; dat zijn de kruiden, die de Joden bij een begrafenis gebruiken, en haastig keren beiden naar Golgotha terug. Nu wordt het dode lichaam van Jezus in blanke doeken gewikkeld; de mirre en de aloë worden er bij gedaan. Stil en eerbiedig verrichten de vrienden deze laatste dienst. „Mirre voor de begrafenis,“ zei de ene Oosterse wijze. Hoe weemoedig klonk dat Maria in de oren, toen lang geleden, in Bethlehem. En nu — nu is het reeds zo ver. Niet ouder dan drie en dertig jaar is haar zoon geworden.

Dan dragen de vrienden hun dode Jezus naar het rotsgraf en leggen Hem daar neer. Nog een laatste, een allerlaatste afscheidsblik. Nu vatten sterke handen de rechtopstaande, platte steen aan en schuiven die voor de grafopening. 't Kan slechts een voorlopige begrafenis zijn, want voor zonsondergang moet alles gereed zijn. Bij zonsondergang breekt de Joodse Sabbat aan en de Wet verbiedt ten strengste op de Sabbat een dode te dragen. En zij weten nog niet beter, of men móet zich daaraan houden.

De treurenden verlaten de stille tuin. Zwaar leunt Maria op Johannes' arm. Johannes heeft reeds een plan gemaakt, haar bij zich in huis te nemen, zodat hij werkelijk als een zoon voor haar kan zorgen.

Ook de priesters hebben reeds van de voorlopige begrafenis gehoord. Dat het zo gaat, is niet naar hun zin. Hun bedoeling was, dat Jezus, als gekruisigde, ook achteloos als een misdadiger begraven werd. En dan meteen vergeten was! Ze gaan naar de stadhouders en eisen dat Pilatus het graf zal laten verzegelen. En dan moet er ook nog een wacht in de tuin worden geplaatst. „Want,“ zeggen ze, „deze bedrieger heeft vroeger eens gezegd, dat Hij zou opstaan

uit het graf. Daarom achten we het niet onmogelijk, dat zijn vrienden in de nacht komen om Hem weg te halen, en daarna rondstrooien, dat Hij opgestaan is. Zo iets zou het volk maar weer ophitsen en onrustig maken. Daarom is het verstandig, de hof te bewaken, zodat er niemand bij kan komen.“

Spottend ziet Pilatus hen aan. Wat hebben die Joden toch altijd een dwaze dingen. Maar hij schrijft haastig een kort bevel. „Ge krijgt uw wacht,“ zegt hij en daarmee is 't onderhoud afgelopen. Reeds voor het invallen van de duisternis staat er een aantal Romeinse soldaten in Jozefs hof op wacht. Bij een graf, dat op hoog bevel verzegeld is. De rustdag breekt aan, een vreemd stille Sabbat, zonder Jezus. Eigenlijk is deze Sabbat een heel bijzondere feestdag, de Grote Sabbat van het Pascha-feest. Nu echter de schaduw van Jezus' kruis nog over Jeruzalem valt, is niemand in de rechte stemming, om feest te vieren. De vrienden durven zich ternauwernood op straat vertonen. In een gesloten huis zitten ze bijeen en halen herinneringen op, en vinden hun leven zo leeg en doelloos geworden, dat ze over de toekomst niet eens willen spreken. Ze zijn dankbaar, wanneer eindelijk deze stille Sabbat voorbij is en ze de dingen klaar kunnen leggen, die ze morgen voor de eigenlijke begrafenis nodig zullen hebben. 't Zal een zware dag worden voor allen, die Jezus zo hebben liefgehad; 't zal zijn, alsof ze hun eigen leven gaan begraven.

En dan komt de nacht, een stille, maanlichte nacht. Stad en land slapen na de Sabbat de nieuwe week tegemoet; een feestweek zal het nog zijn. Op Golgotha staan nog steeds de drie verlaten kruisen, zwart in het blanke maanlicht. Een perkamenten opschrift ritselt in de nachtwind. De hoge cypressen in Jozefs hof werpen dichte schaduwen op de grond. Daar tussen glinsteren maanlichte plekken. De wachters zijn er bij gaan zitten, ze geeuwen en wensen dat het dag was. Voor hun gewone tijdverdrijf, het dobbelen, is het licht te onzeker. Praten lukt niet erg. Ze vinden het geen werk om

de wacht te houden bij een dode kruiseling. Veel liever vechten ze met levende vijanden. Er is iets in deze stille hof vol schaduwen, dat hen, de keiharde Romeinse vechtersbazen, bang maakt.

Schichtig dwalen hun ogen nu en dan naar het graf. Als het nu eens wáár was, wat er in dit land wordt geloofd. . . . dat er onzichtbare machten zijn, die wraak nemen over bedreven kwaad. Deze zaak wás kwaad, wás onrecht. Er is een onschuldige gekruisigd enkel door verraad en haat. Zelfs de centurio moet er diep van onder de indruk zijn. . . .

Wanneer een dorre tak ritselt, grijpen de wachters naar hun wapen. Komt 't daar al. . . . het onzichtbare. . . . de wraak?

Ver in het Oosten verschijnen flauw de eerste tinten van de nieuwe dageraad. Maanlicht en sterren verbleken, de nachtwind houdt de adem in. Geen vogel fluit nog, geen mensengerucht wordt gehoord. 't Is of heel de natuur zich gereedmaakt om te luisteren naar de Almachtige God, die spreken gaat.

God gaat spreken. God gaat het laatste woord spreken in de rechtszaak van zijn Zoon Jezus. De wereld heeft met die Zoon afgerekend, als met de zwaarste misdadiger. De vijanden hebben Hem zijn eer en zijn leven ontnomen. „Dood — kruisigen.” Dat was hun laatste woord.

Nu echter spreekt God. God gaat het opnemen voor zijn Zoon. God gaat bewijzen, dat deze Gekruisigde, die hier begraven ligt, werkelijk zijn Heilig, Onschuldig Kind is. God gaat Hem volkomen rechtvaardigen en geen rechtbank ter wereld zal daar ooit meer tegen in kunnen gaan.

Geen van al de slapende en wakende mensen vermoedt, wat er te gebeuren staat. Zelfs Jezus' vrienden vermoeden het niet, hoewel zij hadden kunnen wéten, indien ze hun Meester op zijn woord hadden geloofd. Maar 't is hun voorbijgegaan, 't is hun verborgen, dat God het laatste woord in deze zaak zal spreken.

Hoor! Hij spreekt reeds! Hij spreekt door de ontzaglijke taal van de natuur! Een

zware aardschok doet de grond schudden en beven. De cypressen in Jozefs hof buigen, alsof een stormwind ze aangrijpt; buiten de hof is geluid van afkrakende stammen en vallend gesteente.

Ook de gezegelde steen, die het graf van Jezus afsluit, komt in beweging, glijdt op zij, als door een onzichtbare hand bewogen.

Eén kort ogenblik staren de wachters er naar, ontzetting in de ogen. Dan neemt een onberedeneerde angst hen geheel in beslag. Zijn de onzichtbare machten er reeds? Komt nu de wraak? Ze willen weg! O, ze willen weg!

Maar weer schokt de aarde; de wachters werpen zich op de grond, zoals men dat bij aardbevingen pleegt te doen. Wanneer echter kort daarop de bodem niet meer beweegt, richten ze zich schichtig op en vluchten weg uit de hof. Ze willen bij andere mensen zijn, in deze nacht vol onverklaarbaar gebeuren. Ze vluchten. En naar het graf zien ze niet meer om. Ze vermoeden niet, dat God zelf hen wegwerkt uit deze stille hof, die het graf van zijn Zoon bevat. Nu zijn grote Gloriedag aanbreekt, wil God de tuin voor zich alléén hebben.

Daar ligt dan de tuin, door mensen verlaten, gereed voor God. En God komt. Zijn heilig Licht is in de tuin, zoals het was bij Abraham, op Horeb en Sinai en op de berg der Verheerlijking. Gods Licht omgeeft het stille rotsgraf, het dringt er binnen en straalt er uit naar buiten.

En zie, nu spreekt God zijn machtwoord. God spreekt zijn Zoon volkomen vrij. Jezus, de Gekruisigde, staat op uit zijn graf. God geeft Hem het leven terug, en zó, dat geen dood, geen vijand, geen macht ter wereld meer vat op Hem kan krijgen. Geen stadhouder, koning of keizer kan Hem meer vóór zich dagen. Geen Judas kan Hem meer overleveren. Geen rechter kan Hem meer vonnissen. De Zoon van God heeft het volkomen leven en daarmee de volkomen vrijheid verworven. Voortaan vertoont Hij zich slechts aan wie Hij wil, dat Hem zullen zien.



Maria Magdalena bij het lege graf

Maar niet voor zichzelf alleen heeft Hij deze overwinning behaald. Zo min als Jezus voor zichzelf alleen leefde en voor zichzelf alléén gestorven is, zomin is ook zijn opstanding uit de dood voor Hem alléén. Die is evenzeer voor allen, die bij Hem behoren, die in Hem hun leven hebben gevonden. De opstandingsdag heeft het aangezicht der wereld veranderd. Want Gods Zoon, die *mens* geworden was, is ook als *mens* weer opgestaan. Niet als een ijle, ongrijpbare geest, maar als volkomen mens. Voortaan mag heel de mensheid weten, dat niet dood en vernietiging, doch opstanding en herstel haar weg mag zijn.

't Allereerst mogen Jezus' treurende vrienden het weten. 't Wordt hun niet door bazuingeschal verkondigd, neen, ze mogen het zelf vinden, het ontdekken, want slechts op die manier zal het hun volkomen eigen-

dom worden, dat hun Meester is opgestaan.

Zie, daar verlaat bij het aanbreken van de dag een jonge vrouw haar huis in Jeruzalem. Nu de Sabbat haar niet langer bindt, mag ze naar Jozefs hof gaan en zittend bij het graf van Jezus denken, eer de anderen komen voor de herbegrafenis.

Ze heet Maria Magdalena en ze is door Jezus gered uit de greep van de boze, die bezig was haar leven te verwoesten. Daarna heeft ze Hem gevolgd en gediend. Ze heeft bij het kruis gestaan en Hem zien sterven. Ze heeft bij de voorlopige begrafenis geholpen. Toen was het, of de zon van haar leven voorgoed onderging.

Nu gaat ze naar zijn graf. De zon komt juist op, wanneer ze de stille tuin betreedt. De wachters zijn er niet meer, dat is een grote geruststelling. Maar — de zware rotsplaat, die het graf afsloot, is er ook niet

meer. Die staat op zij geschoven... het graf is open.

Aarzelend komt Maria Magdalena dichterbij, tot vóór het graf. Ze kijkt er in. Ze ziet, dat het leeg is. Ze barst in tranen uit. Hebben zijn vijanden Hem zelfs in de dóód niet met rust kunnen laten? Gunnen ze Hem geen eervolle begrafenis? Heviger stromen de tranen. Maar dan ziet ze, door haar tranen heen, een blanke lichtschijn in het graf. Ze ontwaart twee Hemelse gedaanten op de plaats, waar het lichaam van Jezus gelegen heeft. Maria weet niet, of ze waakt of droomt, nu ze deze verbinding met Gods ongeziene wereld ervaart. En de Engelen spreken haar aan. „Vrouw, waarom weent ge?”

En Maria antwoordt snikkend: „Omdat ze mijn Meester hebben weggenomen!” Meteen vraagt achter haar een mannenstem:

„Waarom schrei je zo? Zoek je iemand?”

Met neergeslagen ogen, zoals het behoort, verblind door tranen, stamelt ze:

„Zijt gij de tuinman van deze hof? Hebt ge mijn Meester ergens anders heengebracht? O, zeg me, wáár hebt ge Hem neergelegd?”

„Maria!” zegt de mannenstem.

Een schok vaart door Maria Magdalena. Zó riep Jezus haar naam, toen Hij de boze uit haar wegbandel!

Zó kan alleen Jezus een naam roepen, alsof men uit de donkere grot van droefheid en vertwijfeling opgetrokken wordt naar het Licht! Voor het eerst ziet Maria de tuinman aan. De klank van zijn stem heeft haar ogen geopend.

Een tuinman? Een vreemde?

Neen, het is Jezus zelf, die hier bij haar staat, naast het lege graf. Als allereerste mag zij Hem zien en begroeten. Maria valt op haar knieën en strekt de handen uit. „Mijn Meester!”

En Jezus zegt:

„Ge weet het nu, Maria, dat Ik leef. Ga nu terug naar Jeruzalem en vertel aan de anderen dat Ik opgestaan ben. Zeg hun, dat

Ik zal heengaan naar mijn God en Vader, die ook uw God en Vader is.”

Dan gaat Hij van haar heen.

En Maria Magdalena snelt op lichte voeten naar Jeruzalem terug. „Ik heb Jezus in de hof gezien!” roept ze blij. „Hij leeft! Hij leeft! Hij heeft met me gesproken!”

Maar ach, geen van de aanwezigen geloofst haar. „Je hebt het zo sterk gewenst, nu heb je er van gedroomd,” zeggen ze. „Arme Maria, het verdriet heeft je overspannen gemaakt.”

Op diezelfde morgen, vroeg, vóór het aanbreken van de dag, wanneer de hemel nog slechts flauwe lichtstrepen vertoont, verlaten ook drie andere vrouwen de nauwe schaduwstraten van Jeruzalem. Ze hebben geen rust kunnen vinden van verdriet, de aardshokken hebben hen haastig doen opstaan; nu zijn ze op weg naar Jozefs hof met benodigdheden voor de begrafenis van hun Meester. Hun gedachten zijn somber en bezorgd. De wachters... zullen ze hen niet lastig vallen met ruwe plagerijen? De steen, die het graf afsluit... hoe ter wereld zullen zwakke vrouwenhanden die op zij kunnen krijgen! Och, ze zijn dwaas geweest met zó vroeg, alleen, op weg te gaan. Toch drijft hun hart hen voort naar het graf van hun Meester; het hart, dat de dingen vaak zoveel beter en dieper weet, dan 't redenerend verstand.

En zie, het hart krijgt ook nu weer gelijk. De wachters? Ze zijn verdwenen! De loodzware grafsteen? Is weggeschoven! Vol verbazing treden de vrouwen nader, ontroerd zien ze in het graf, waar ze het geliefde lichaam van hun Meester verwachten.

Maar dan grijpt vertwijfeling hen aan. Hij ligt er niet meer! Het graf is leeg! Wat kan hier gebeurd zijn! Mogelijkheden van diefstal en roof komen in hen op.

Dan echter gaat hun vertwijfeling weer over in de allergrootste verbazing. Ze bespeuren twee lichtende gestalten bij zich, Engelen, die hen aanspreken.

„Zoekt ge de Lévende in een gráf? Ge

GODS GROOTSTE WONDERDAG

ziet het immers, Hij is hier niet meer. Hij is opgestaan. Weet je niet meer, dat Hij zelf dit meermalen gezegd heeft, toen Hij nog met u in Galilea was?"

O ja, de vrouwen herinneren het zich. Meteen weten ze met de allergrootste zekerheid, dat het is, zoals de Engelen zegen. Jezus, hun Meester, is opgestaan uit het graf. Hij leeft!

De vrouwen wenden zich om. Ze moeten terug naar Jeruzalem, dit onbegrijpelijk heerlijke moeten de anderen weten, de vrienden, de vrouwen, die nu nog in donkere droefheid terneer zitten! Met diep medelijden denken ze aan hen, die nog niet wéten! Terug dus naar Jeruzalem, zo vlug de voeten hen dragen kunnen!

Niettemin dwalen hun blikken in schuwe eerbied tussen de dichte struiken. Zou Hij hier zijn? Verwijlt de Opgestane nog in deze tuin? O, indien ze Hem mochten zien! Hoe verlangt hun hart naar Hem!

Maar daar is Hij immers reeds! Hij, die op de berg zijn vrienden zag, toen ze worstelden met de storm op het meer, ziet ook het diep verlangen in de harten der vrouwen. Hij komt hun tegemoet, Hij staat vóór hen. Dezelfde van vroeger.

En toch — de Andere.

Zó anders is Hij, dat de vrouwen alleen maar de handen aanbidde naar Hem durven uitstrekken. Fluisterend klinkt hun stem: „Rabbi!” Ternauwernood verwachten ze, dat Hij tot hen spreken zal. Maar hoor, daar klinkt reeds zijn stem met dezelfde klank van altijd.

„Weest gegroet; vreest niet, nu ge Mij als de Opgestane ziet. Gaat naar mijn vrienden, mijn broeders. Boodschapt hun mijn opstanding uit de dood en zegt hun, dat ze naar Galilea moeten terugkeren. Dáár zullen ze Mij zien.”

Hij verwijdert zich van de vrouwen en het komt niet in hen op Hem tegen te houden. Ze snellen naar de stad, ze vallen het huis binnen, waar de vrienden bijeen zijn, ze brengen bleek van ontroering hun wondere boodschap. „Hij is opgestaan! Wij

hebben Hem gezien in de hof. Hij heeft met ons gepraat!”

De mannen echter geloven ook deze boodschapsters niet. De boodschap van de Opstanding noemen ze fantastische vrouwenpraat; ze zien de boodschapsters medelijdend aan als mensen, die in de war zijn geraakt door overgroot verdriet.

Wanneer de vrouwen echter volhouden, dat Jezus' graf leeg is en dat ze Hem gezien hebben in de hof, grijpt het ook Petrus en Johannes aan. Het wonder klopt aan de deur van hun hart; ze willen dat hart er nog niet voor openen, maar wél besluiten ze, naar Jezus' graf te gaan. Ze willen de dingen met eigen ogen zien om daarna hun gevolgtrekking te maken.

Hoe dichter ze Jozefs hof naderen, hoe sneller hun gang wordt. Tenslotte snelt Johannes zijn zoveel oudere vriend vooruit. Hij komt bij het graf. Hij bukt zich en ziet er in. Daar ligt de lijkwade, ordelijk opgevouwen. Ginds ligt de witte doek, die op Jezus' gelaat heeft gelegen. Hij wijst er Petrus op, nu die ook naderbij is gekomen. Ze fronsen hun voorhoofd over het raadselachtige, dat hier gebeurd moet zijn.

„Wat dunkt u, Petrus, laten dieven zó een graf achter?”

„Uitgesloten,” klinkt het antwoord.

„Maar wat kan het dan geweest zijn, Petrus!”

„Wat het geweest is? Ik weet het niet!”

Ze staren weer in het graf, ze richten zich op en zien met twijfelende blikken om zich heen. Weer voelen ze het wonder kloppen aan hun hart.

Als de vrouwen nu toch eens gelijk hadden! Als Hij leefde! Als hun grootst verlangen daarmee gestild was!

Maar nóg laten ze het Opstandingswonder niet binnen, nóg wint het hart het niet van 't verstand.

't Verstand werpt hun allerlei mogelijkheden voor, die ze echter ook alle weer afwijzen. Zo keren ze naar Jeruzalem terug, even twijfelmoedig als ze gekomen zijn. Engelen ontmoeten ze niet op hun weg.

En Hem, de Opgestane, zien ze evenmin.

Want Jezus verschijnt voortaan alleen aan degenen, die geloven; aan hen, wier leven is overgezet in een wereld, waarin het wonder verwacht wordt.

46. JA WAARLIJK, HIJ IS OPGESTAAN

Diezelfde eerste dag der week, later in de morgen, gaan twee Joodse mannen uit Jeruzalem terug naar hun dorpje Emmaüs. Ze behoorden tot de stille vrienden van Jezus en de verschrikkelijke dingen, die in Jeruzalem zijn gebeurd, hebben hen diep in het hart gegrepen. Als de Joodse wet hun het reizen op Sabbat niet had verboden, waren ze reeds veel eerder de stad ontvlucht, waar hun Jezus werd vermoord.

Nu lopen ze samen door het zonnige land en bespreken nog eens de dingen, die geen ogenblik uit hun gedachten zijn. Eén voor één halen ze alle gebeurtenissen weer op en hun stemming wordt hoe langer hoe hopelozener.

„Daar op Golgotha,” zucht Kleopas, „ik kon het haast niet langer aanzien en toch had ik 't gevoel, dat ik tot het eind toe blijven moest. En, weet je, dat juist Hij, die alleen maar goéd heeft gedaan, zo vreselijk moest lijden! Altijd stond Hij klaar om te helpen en te redden, al was 't midden in de nacht. En zèlf is Hij vermóórd. Begrijp jij, hoe zo iets mogelijk is? Ik niet!” Zijn vriend zucht diep. Hij weet op die vraag geen antwoord, 't is hem alles een duister raadsel.

„Geloof jij, dat die vrouwen Hem werkelijk ontmoet hebben?” vraagt hij.

„Wel neen, dat kan immers niet! Die vrouwen zijn overspannen geweest van verdriet!”

Met gebogen hoofden lopen ze verder, rouw en twijfel in het hart. De weg kort al op, maar ze merken het niet.

Daar komt een derde voetganger met hen meelopen. Hij schuift tussen de beide vrienden in. Vluchtig kijken ze even op. Ze kennen hem niet.

„Wat ziet ge bedrukt, waarover ging 't gesprek?” vraagt de vreemdeling.

Verwijtend ziet Kleopas hem aan.

„Nou, dat is ook wat!” valt hij uit. „Zijt ge dan zo'n vreemdeling in Jeruzalem, dat ge niet weet, wat wij allen weten?”

„Wat weet ge dan?” vraagt de ander.

„Wel, dat onze priesters Jezus van Nazareth gekruisigd hebben. Hij was een groot profeet en weldoener. Hij heeft veel tekenen gedaan, zieken gezond gemaakt en melaatsen gereinigd. Zelfs doden heeft Hij opgewekt. Daarom hoopten wij, dat Hij de Beloofde was, de Messias, die Israël verlossen zou. Maar nu is Hij dood. 't Is vandaag al de derde dag, dat 't gebeurd is.”

Zwijgend lopen de mannen een tijdlang verder.

„Maar weet u, wat vreemd is?” vervolgt Kleopas. „Enkele vrouwen beweren, dat Hij leeft, dat ze Hem gezien hebben in de hof, waar men Hem begraven heeft. Toen zijn er ook een paar mannen van ons naar toe gegaan, doch zij hebben niets gezien. Daarom weten we niet, wat we er van denken moeten. En daarover spraken we, toen u ons inhaalde.”

„Wat verstaat ge toch weinig van de Heilige Boeken,” zegt de vreemdeling. „Wat begrijpt ge ze slecht. Hebt ge dan nooit in de profetische boeken gelezen, dat de Messias móest lijden en sterven, om zó volkomen te overwinnen en in te gaan tot Gods Heerlijkheid? Altijd is dit Gods weg met zijn dienaren geweest: door lijden tot heerlijkheid.”

„Ja, nu u dat zo uitlegt,” zegt Kleopas nadenkend.

„Vertel ons meer van deze dingen,” vraagt zijn vriend.

Nu spreekt de vreemdeling met hen over Mozes en Elia en andere helden Gods. Hij gaat in 't kort hun levensweg met hen na. „Ziet ge wel, zij allen gingen een weg van moeite en lijden en miskennis. Zou het dan met de Messias, die de grootste van allen is, anders kunnen gaan?” Neen, dat begrijpen de beide mannen nu heel goed. 't Kòn niet anders, 't móest zo gaan. Maar....

als dat nu het einde moet zijn? Blij kunnen ze nog niet worden. Misschien... als de wijze vreemdeling hun nog verder wilde leren...

Met zorg ziet Kleopas, dat ze Emmaüs reeds genaderd zijn. „Hier woon ik,” zegt hij, „wilt u niet bij ons blijven en het avondeten bij ons gebruiken? Temeer, daar de zon al ondergaat en de nacht komt.” Ja, dat wil de vreemdeling wel doen. Zo treden ze met hun drieën de woning binnen; de vrouw van Kleopas brengt haastig een eenvoudige maaltijd op de tafel en trekt zich dan weer terug. Aan de gast komt nu de eer toe, het brood te breken en rond te delen. Hij strekt zijn handen uit naar de schaal, neemt het brood en vraagt er een zegen over. En zie, de handen, die het brood houden, zijn handen met zware littekens in de palmen.

Met wijd open ogen staren de mannen op die handen. Die littekens... dat zijn de spijkerwonden van het kruis!

Nu staren ze hun gast aan en herkennen Hem! Het is Jezus, die ze het laatst gezien hebben in zijn gruwelijke kruislijden!

Zijn ze dan blind geweest, onderweg en hier in huis, dat ze Hem niet eerder hebben herkend? Een ontzaglijke vreugde vervult hun hart. 't Is dus wáár, dat Hij niet dood is, maar lééft. Die diepe vreugde blijft, ook als Jezus onverwachts opstaat en heengaat. Proberen Hem terug te roepen? Ze zouden niet durven! Hij is nu zo héél, héél ver hun Meerdere!

Behoeftte aan eten hebben ze niet meer; de blijde opwinding vervult hen geheel en neemt zelfs de moeheid weg.

„Dit moeten we aan de vrienden in Jeruzalem vertellen!” zegt Kleopas.

„Jezus leeft, Hij sprak met ons onderweg en zat aan onze tafel. Kom mee, terug naar Jeruzalem.”

In het vallende duister lopen de vrienden terug naar de stad. Op 't laatst rennen ze en vallen het huis binnen met hun wondere, blijde boodschap. „De Meester is opgestaan!” En uit even blijde monden klinkt



De Emmaüsgangers

het juichende antwoord: „Ja, het is waar! Hij is opgestaan. Petrus heeft Hem ook ontmoet!” Nu moeten de Emmaüsgangers vertellen en onder het vertellen en luisteren valt heel de gewone wereld voor hen weg. Ze zien met geopende ogen in de wereld van Gods Heerlijkheid, waar de eeuwige vreugde volgt na het lijden.

En dan... zie! Daar komt Jezus bij hen. Massieve, oude muren en gesloten deuren zullen Hem voortaan niet meer terughouden; die behoren tot de dingen van deze wereld, welke overwonnen zijn. Voortaan gaat Hij, waar Hij wil, door niets belemmerd. Maar de vrienden, die zo blij over Hem spraken... nu Hij bij hen staat... als vroeger, en tóch anders... Nu hun diepste wens vervuld is, schrikken ze en wijken achteruit. Jezus stelt hen echter gerust. „Weest niet bang, ge ziet immers dat Ik het ben? Ge kent Mij toch wel? Ziet, hier

zijn nog de littekens van het kruis. Ik ben opgestaan, zoals Ik gezegd had. Nu is het voortaan uw taak om Israël en dan de wereld in te gaan en overal te verkondigen dat Ik ben opgestaan en dat het Nieuwe Verbond van geloof, liefde en vergeving van kracht is geworden."

Na die woorden verdwijnt Jezus weer en de vrienden zien elkander aan. Een nieuwe hoop licht in hun ogen.

Ze dachten, dat ze geen taak meer hadden voor hun Meester en voor God. Nu ligt een reuzentaak, een ere-taak voor hen.

„Jammer dat Thomas er niet bij was vanavond," zegt Petrus. „Hij heeft zo'n moeite met deze dingen. Hij gelooft niet, dat wij Jezus werkelijk ontmoet hebben. Nu loopt hij weer buiten te tobben en te redeneren met zichzelf."

Kort daarna komt Thomas thuis, moe, bleek en somber. Op de juichende mededeling van de vrienden haalt hij de schouders op. „Eerst zelf zien," zegt hij stug.

En na een week komt ook voor Thomas dat zien. Jezus, de opgestane Meester, heeft hen allen nodig in zijn dienst en zonder gezien te hebben is het onmogelijk dat Thomas Hem dienen kan.

Terwijl de vrienden weer bijeen zijn, nu ook Thomas er bij, treedt Jezus weer het vertrek binnen. Na de begroeting roept Hij Thomas bij zich.

„Thomas, zie eens, de littekens van het kruis in mijn handen en voeten. Kun je nú geloven, dat Ik het zelf ben? Dat Ik opgestaan ben en leef?" Thomas kan geen antwoord geven. Hij is volkomen overtuigd. Hij valt op zijn knieën aan Jezus' voeten en stamelt: „Mijn Heer! Mijn God!" Jezus heft zijn handen op. Wat Hij nu gaat zeggen, is voor allen bestemd.

„Thomas, nu geloof je, omdat je Mij gezien hebt. Maar heil allen, die geloven zonder dat hun ogen Mij zien! Niet zien, en toch geloven, dat zal van velen gevraagd worden. Gij allen echter hebt Mij gezien, opdat ge naar waarheid kunt getuigen, dat Ik leef."

Daarna gaat Jezus weer van hen heen.

De vrienden blijven in diep, eerbiedig zwijgen achter.

De meeste feestgangers hebben Jeruzalem nu verlaten. 't Wordt ook voor Jezus' vrienden tijd om op te breken uit de stad, waar ze de laatste week zulke ontzaglijke dingen hebben beleefd. Ze trekken naar Kapernaüm, waar de meesten van hen wonen en waar zoveel herinneringen zijn aan de tijd, die ze met hun Meester mochten doorbrengen.

Daar zitten ze nu doelloos bijeen. Ze voelen zich als een schip zonder roer, nu Jezus niet bij hen is. O, ze weten het wel, ze hebben een taak voor de toekomst. Hoe ze die taak echter moeten aanpakken, is hun nog een raadsel.

Vaak dwalen hun ogen door het vertrek of over het veld. Zou Hij niet weer bij hen komen, om hen verder in te lichten? Ze verwachten Hem ieder ogenblik van de dag. Maar Hem zien ze niet meer verschijnen. Voor Petrus wordt dit werkloze wachten tenslotte niet meer om uit te houden. Hij springt op en rekt zijn zware gestalte tot alle spieren gespannen staan. 't Is, alsof hij weer aan de roeriemen zit en de vissersboot voorwaarts voelt schieten over het meer.

„Ik houd 't niet meer uit, ik ga vissen!" roept hij. „Mannen, wie gaat er met me!"

En zie, allen willen gaarne mee. Hoe hebben ze vaak heimelijk verlangd naar het vertrouwde, blauwe meer van Gennésareth met de dromende, wazige heuvelruggen rondom! En dan de spanning van het vissen, het tellen en schiften van de buit! „We gaan met u!" roepen ze. Ze zoeken een flinke boot uit, tuigen hem op en varen tegen zonsondergang het meer op. 's Nachts hebben de vissers de beste kans, want de vis komt dan, na de hitte van de dag, naar boven om lucht te happen.

't Sleepnet wordt uitgegooid en weer omhooggehaald, er zit niets in. Die hele nacht vangen ze niets. Hebben ze het vissen verlerd? Tegen de morgenstond besluiten ze

maar weer naar huis te gaan. Ze varen dicht onder de oever langs en daar zien ze in het licht van de eerste zonnestralen een man, die hun toeroept: „Vrienden, hebt ge iets voor mij te eten?”

„Nee!” roepen de vissers terug, „we hebben de hele nacht niets gevangen!” „Werp dan het net nog eens uit, nu aan de rechterzijde van het schip!” Petrus vindt 't vreemd, 't is geen gebruik bij ervaren vissers om het net rechts uit te gooien; daar zit immers de stuurriem en het net zou er aan vast blijven haken. Toch doet hij het en even later merkt hij, dat het net vol vis loopt. Met verwonderde ogen staart Johannes naar het net. Dit. . . zo'n wonderbaarlijke visvangst. . . hebben ze nog eens beleefd! Op Jezus' bevel! Nu kijkt hij naar de man op de oever, die nu in het volle zonlicht staat en hun bewegingen volgt. Op eens. . . wéét Johannes.

„Het is de Heer!” roept hij Petrus toe. Petrus kijkt op. De Meester? Jezus? Ja, Hij is het. Meteen slaat hij zijn opperkleed om, dat hij hoog opbindt, stapt over boord en waadt met driftige passen naar Jezus toe. De anderen volgen langzaam, vanwege het net, dat zwaar is van vis. Wanneer ze aan het tellen gaan, merken ze, dat er honderd drie en vijftig vissen in zitten, een nooitgekende vangst! Ze leggen een houtvuurtje aan en scharen zich daar rond omheen om te eten. Er is brood en vis, die Jezus onder hen deelt, precies als vroeger. Precies? Nee, precies als vroeger is het niet; Jezus' lijden en sterven en glorieuze opstanding liggen tussen toen en nú. Jezus heeft de Heerlijkheid Gods aangedaan, zij echter zijn zondige mensen gebleven. Er is zóveel veranderd, dat niemand van hen durft vragen: „Zijt Gij het werkelijk zelf?” Ze eten zwijgend en wachten af, wat Jezus zal doen. Vol liefde en barmhartigheid rusten zijn ogen op de mannen, die zo verschillend zijn van aard en aanleg, en voor wie Hij toch allen een grote taak in zijn Koninkrijk heeft weggelegd. Het langst rusten zijn blikken op Petrus, die diep gebogen zit en niet durft opzien. Zwaar drukt nog altijd de verloo-

chening op zijn hart. Zo blij als hij was, zo pas op het schip, zo minderwaardig voelt hij zich nu. De zonde is vergeven, bij het gesprek onder vier ogen, in Jozefs hof. Maar zal hij ooit op herstel durven hopen? De grote, sterke man is klein en onzeker geworden. Maar waar vergeving is, is ook herstel. Dat wil Jezus nu voor aller oren duidelijk laten horen, opdat zij het later als blijde tijding verder kunnen doorgeven. Nu Petrus klein is geworden, is hij geschikt voor de taak, die zijn Koning hem zal opleggen.

„Simon, hebt ge Mij lief?” vraagt Hij plotseling. Verrast ziet Petrus Hem aan. „Heer! Gij weet, dat ik U liefheb,” klinkt het met het oude vuur.

„Dan heb Ik een taak voor u, Simon. Ge moogt mijn lammeren weiden.” Niet begrijpend ziet Petrus Jezus aan. Hij zijn lammeren weiden? Hij. . . een taak in Jezus' dienst? Maar hoor! Opnieuw klinkt Jezus' stem.

„Simon, zeg eens, hebt ge Mij lief?” En weer antwoordt Petrus: „Ja, Heer, Gij weet, dat ik U liefheb.”

„Hoed dan mijn schapen, Simon.”

Doch ook nog voor de derde maal doet Jezus hem die vraag, zodat Petrus zich diep ongelukkig gaat voelen. Is 't niet duidelijk, dat Jezus hem nooit meer gelóven kan? Al de keren dat hij luid en snel zijn mond heeft voorbijgepraat, flitsen hem voorbij. Wat is er van terechtgekomen? De verloochening, de diepe val. Hij is 't niet meer waard om vertrouwd te worden, hij is een snoever, meer niet.

En toch. . . ondanks dat alles. . . hééft hij zijn opgestane Heer en Meester lief! Bij zijn derde antwoord huilt de grote man het bijna uit.

„Heer! Gij weet alles, Gij weet, dat ik U liefheb!”

Nu krijgt hij van Jezus de eindopdracht: „Hoed mijn lammeren en mijn schapen.” Nu ziet hij ook de grote genade, die uit dit herhaalde vragen van Jezus spreekt. Tegenover de drievoudige verloochening heeft Petrus zijn drievoudige belijdenis mogen

zetten. En Jezus gelóóft hem! Hij herstelt hem in zijn dienst! De sterke visserman doet voorgoed afstand van zijn meer en zijn boot; hij wordt herder, mensenherder voor Jezus, zijn Heer. Hij is weer met ere opgenomen in de Apostelkring.

Een diepe vrede vervult zijn hart. Simon Petrus zal grote dingen mogen doen in dienst van zijn Meester, en hij zal genade ontvangen om trouw te blijven tot het einde.

47. HEMELGLORIE VOOR DE OVERWINNAAR

Van Galilea zijn de vrienden weer naar Jeruzalem teruggereisd. Het vissen of enig ander bedrijf hebben ze er voorgoed aan gegeven. Vooral de roeping van Petrus heeft duidelijke taal tot hen gesproken. Hun taak voor hun Goddelijke Meester ligt op een heel ander gebied. Toen hebben ze zich ook herinnerd, dat ze volgens Jezus' belofte in de oude Davidsstad kracht en inzicht zullen ontvangen, om hun taak te beginnen. Allen voelen ze, hoe ze dit nodig hebben. Want wat moeten zij, een handjevol ongeleerde, zwakke, verachte Galileeërs, beginnen in een wereld, die zelfs van Jezus niets weten wilde!

Dikwijls komen ze met andere gelovigen samen en halen dan allerlei herinneringen op aan hun reizen met Jezus. „Weet je dit nog?” zegt er een en begint te vertellen. Later zet een ander 't weer voort en gaandeweg worden hun heel wat woorden en gebeurtenissen duidelijk, die ze vroeger slechts half begrepen hebben. Moeder Maria is er ook altijd bij. Zij vertelt het liefst van de kinderjaren van haar Zoon en dan luisteren de anderen verbaasd en ontroerd toe, want van al deze dingen hadden ze nooit iets vernomen.

Ze houden hun samenkomsten zoveel mogelijk geheim. Kajafas heeft zich van zijn schok hersteld en zint op middelen, om de strijd tegen Jezus van Nazareth voort te zetten. Onmiddellijk na de Opstanding

heeft hij de wacht omgekocht; nu vertellen ze aan ieder, die 't horen wil, hoe 's nachts gewapende vrienden van Jezus hen hebben overrompeld, om het lichaam van hun Meester te stelen. Bij de meeste Joden gaat deze leugen er grif in, Kajafas krijgt waar voor zijn geld. Maar iedereen kan begrijpen, dat hij het hierbij niet zal laten. Daarom is het goed, voorzichtig te zijn.

Zo gaan voor Jezus' vrienden de dagen voorbij met herinnering en verwachting en geen van allen vermoedt, dat ze snel een nieuwe Grote Dag tegemoetreizen.

De veertigste dag na Jezus' Opstanding breekt aan. De vrienden hebben Hem, na zijn verschijning aan het meer van Tiberias, niet meer gezien. Verlangend laten ze hun blikken dwalen langs de schone hellingen van de Olijfberg en boordevol van herinnering wordt hun gesprek, nu ze dezelfde weg gaan, die ze zo dikwijls met hun Meester gelopen hebben. Hier heeft Hij geweend over Jeruzalem, dat zijn Koning niet wilde erkennen. En hoe vers ligt de onheilsnacht van Gethsémané nog in aller geheugen. Daar ligt de olijvenhof, waarin zich het drama van verraad en gevangenneming heeft afgespeeld. Maar hoe wonderbaarlijk heeft God het diepste lijden in volkomen overwinning doen verkeren.

En zie, terwijl ze zo spreken en hun gedachten in liefde en eerbied richten op de dingen, die hun Meester betreffen, komt Jezus bij hen en gaat hun voor, de Olijfberg op. Precies zoals Hij dat vroeger deed, wanneer ze van Jeruzalem naar Bethanië wandelden, om daar te overnachten.

Maar toch, 't is anders dan vroeger. De vrienden, die vroeger maar raak durfden praten, wachten nu zwijgend af, wat Jezus hun te zeggen heeft. Bij iedere ontmoeting voelen ze dieper de afstand die er gekomen is tussen Hem, de Hemelse en hen, die nog van de aarde zijn.

Waarheen Hij hen nu brengen zal?

Op het hoogste punt van de weg blijft Jezus staan; de vrienden scharen zich om Hem heen, zoals ze vroeger zo dikwijls hebben gedaan, wanneer Hij hun een gelijkenis

HEMELGLORIE VOOR DE OVERWINNAAR

nader verklaarde of hen dieper inleidde in het Rijk van zijn Vader. Vol verwachting zien ze ook nu hun Meester aan.

Hoe voelbaar plechtig is het hier! Kan het waar zijn, dat de wind ophoudt te waaien? Dat de oude bomen roerloos staan? Dat geen aards geluid tot hier mag doordringen? Houdt heel de schepping de adem in, omdat er iets groots, iets wonderbaar groots te gebeuren staat?

De vrienden weten het: deze Olijfberg is heilige grond geworden, een tempel, waar de grote Hoge priester van het Nieuwe Verbond nog eenmaal met de zijnen samenkomt. Hoor! Nu spreekt Hij hen aan.

Koningsmacht en priesterwaardigheid stralen uit zijn ogen en zijn woorden klinken als bazuingeschal, dat hen oproept tot de strijd.

„God heeft Mij alle macht gegeven, in de Hemel en op de aarde. Verkondigt dit aan alle volken en nodigt hen tot mijn Koninkrijk. Doopt hen in mijn Naam en leert hun, hoe ze Mij kunnen dienen. Van nu af aan zult ge Mij niet meer zien. Maar niettemin zal Ik bij u zijn, alle dagen, totdat uw taak gereed is en het Koninkrijk over de ganse aarde verkondigd zal zijn. Dan zal Ik weer tot u komen om de heerschappij op Mij te nemen.”

Ieder woord, dat Jezus tot hen spreekt, wordt in het hart en verstand van de vrienden vastgelegd. Ze voelen dat dit een afscheid is, maar de heiligheid van dit ogenblik is zó groot, dat het hen niet droevig maakt.

Doch zie! Nu heft Hij de handen op!

Nu breidt Hij zijn armen uit, om zijn vrienden te zegenen. Zo zegent ook de priester, eer hij heengaat naar huis. „Weet 't, Ik ben met u, tot de allerlaatste dag,” horen ze hun Heer nog zeggen.

En dan — terwijl Hij nog tot hen spreekt — zien ze, hoe hun Meester zich losmaakt van de aarde, waarop zijn voeten staan. Hij rijst omhoog! Eerbiedig wijken de vrienden achteruit. In vervoering over dit Hemelse gebeuren strekken ze de handen naar Hem uit. Ze zouden Hem vast willen houden, ze

hebben nog zoveel te vragen.... te leren.... En tòch, neen, ze zouden het niet durven. Nú eerst zien ze zonneklaar, hoe hóóg, hoe méér dan Koninklijk hoog Hij boven allen verheven is!

Zie, zie! Hoger en hoger rijst Hij, zijn Hemelse Vader tegemoet, voor wiens Rijk Hij een zo zware overwinning heeft behaald. Hoe zullen de Engelen Hem jubelend verwelkomen, nu Hij boven als Overwinnaar zijn intocht houdt! Zouden de Engelen ook op aarde komen zingen, als in de nacht, toen Hij geboren werd?

Zie, nu komt er een luchtige, witte wolk aandrijven, die tussen de vrienden en hun Meester schuift. Nog even zien ze Hem, dan is Hij onzichtbaar geworden voor mensenogen. Met een zucht van verlangen blijven de vrienden opzien naar de Hemel. Wat verwachten ze nog? Een Engelenboodschap?

Kijk, daar staan reeds twee Hemelse Boodschappers bij hen. Hoor! ze spreken, ze zingen hen toe!

„Gij, mannen van Galilea! Wat blijft ge hier nog wachten en staren naar de Hemel! Op de aarde ligt uw taak. Want weet dit: eenmaal zal Jezus, die ge nu hebt zien opvaren, op dezelfde wijze wederkeren, gedragen door de wolken des Hemels. Dan zal Hij zijn Rijk in ontvangst nemen, waarvoor gij nu moet gaan arbeiden.”

De Engelen zwijgen; nu ze hun boodschap hebben gebracht, gaan ook zij terug naar Gods Hemel.

De vrienden hebben het begrepen. Vol van gedachten keren ze naar Jeruzalem terug. Ze zoeken de woning op, waar gewoonlijk de samenkomsten zijn, en vertellen al het wonderbare, dat ze hebben gezien en gehoord. Voortaan zullen ze zich nooit geheel verlaten voelen. Waar ze ook gaan of staan, in vrede of gevaren, altijd zullen ze vertrouwend opzien naar de hoge Hemelboog en weten: Hij is daar, Hij ziet me en kent mijn lot. Maar uitermate verheugd klopt hun hart, wanneer ze aan hun Meester denken. God heeft Hem, na zijn aardse reis, in ere aangenomen. Hij

HET GROTE WERK BEGINT

heeft zijn Hemeltroon bestegen. Heden is het Jezus' grootste gloriedag geweest.

Elke dag komen de Apostelen met de andere gelovigen bijeen om samen te bidden en te spreken. Op één van de samenkomsten wordt gevraagd: „Is het goed, dat er nu nog maar elf Apostelen zijn, nu Judas afgevallen is?”

Petrus staat op en zegt:

„Nee, dat is niet goed. Ons getal moet weer worden aangevuld tot twaalf. Wij, die Jezus als onze Messias liefhebben en eren, zijn het ware Israël, het begin van 't nieuwe volk, dat in zijn dienst zal staan. Daarom moeten we weer twaalf zijn, voor elke stam een, zoals de Meester, toen Hij nog bij ons was, heeft ingesteld.”

Velen betuigen hun instemming met deze woorden. Simon Petrus is, sedert hij door Jezus in het ambt hersteld is, de man, die steeds meer de leiding krijgt.

Maar — wie moeten ze als twaalfde man kiezen? Die verantwoordelijkheid is de Apostelen te zwaar. Wel zijn er twee vertrouwde, gelovige mannen, die ze er geschikt toe achten. Wie van die beiden echter zal het zijn? Ze durven geen keuze doen.

Daarom vragen ze aan hun Grote Leidsman, of Hij wil kiezen. Ze zullen loten tussen Matthias en Barsabas. Ze weten echter, dat Hij, die al hun zaken regelt, ook dit loten zal leiden, zoals Hij dit wil. Niet de elf kiezen, niet het lot beslist, Jezus de Heer kiest zelf zijn twaalfde Apostel. Hij kiest Matthias en allen hebben er vrede mee.

Zo zal het Werk dus met twaalf Apostelen worden voortgezet. Zij zullen de twaalf zuilen zijn, waarop Gods Nieuwe Tempel, die niet met handen is gebouwd, zal worden opgericht.

48. HET GROTE WERK BEGINT

De dagen snellen voort. Weer breekt er een feesttijd voor Jeruzalem aan. Het vrolijke Pinksterfeest, het oogstfeest, waarop

de eerste volle korenschoven met gejuich de Tempel worden binnengebracht. Daar worden ze voor Gods aangezicht neergelegd, om te getuigen, dat alle goede gaven van Hem, en Hem alleen, afkomstig zijn.

Evenals met Pascha stroomt ook nu de stad vol feestgangers. 't Lijkt wel, of er dit jaar meer vreemdelingen komen dan ooit te voren. Veel buitenlandse Joden hebben er een verre reis voor over gehad, om dit feest mee te vieren. Er wonen Joden verspreid over alle omliggende landen; na de ballingschap is dit zo gekomen, maar van allen trekt het hart naar de oude stad der vaders, waar God zich aan zijn volk openbaart.

Velen hebben bij vroegere bezoeken Jezus van Nazareth gezien en gehoord. Sommigen hebben de terechtstelling op Golgotha bijgewoond. Maar allen hebben de wonderbaarlijkste geruchten vernomen over de dingen die daarna zijn gebeurd, en waarvan de Galileeërs getuigen zijn geweest.

Bij hen vervoegen de buitenlanders zich, om zekerheid aangaande de geruchten te krijgen. De vrienden hebben het druk met het beantwoorden van de vele vragen. Het bescheiden huisje, waarin ze plegen samen te komen, wordt veel te klein. Gedurende de feestdagen trekken ze naar een van de Tempelzalen. Daar vertellen de vrienden vol geestdrift van Jezus' gloriedag, nu tien dagen geleden, toen ze hun Koning hebben zien opvaren naar zijn Hemeltroon. Verwonderd en ontroerd luistert een grote menigte toe. Wie heeft ooit kunnen denken, dat zó iets op deze aarde mogelijk kon zijn! Maar dan spreken de vrienden ook van de ene Godsbelofte, die nog vervuld moet worden: de doop door Gods Heilige Geest en telkens weer buigen ze ootmoedig hun hoofden en smeken om de vervulling van die belofte.

Zo zijn ze ook in de morgen van de Pinksterdag bijeen. Een grote menigte verdringt zich om de vrienden. Men zou kunnen vragen, wáár het eigenlijke Pinksterfeest ge-

HET GROTE WERK BEGINT

viert gaat worden. Ginds, waar de priesters hun offers brengen, waar de bazuinen schallen en de Tempelkoren ruisen als in oude tijd, of — hier, waar een aantal eenvoudige Galileeërs in dienst van hun Hemelse Meester staat?

Plotseling worden allen hevig opgeschrikt. Er vaart een geluid om de Tempelmuren, dat doet denken aan het suizen van een geweldige orkaan. Verbijsterd zien de mannen elkaar aan. Maar dan verschijnt er ook een sterke lichtgloed in de zaal, zodat velen de handen voor de ogen slaan en diep hun hoofd buigen. Ze weten: dit is het Licht van God, dat bij hen is. Hoe zal het hun vergaan in het Heilige Licht van God?

Die echter durven zien, zien iets wonderlijks gebeuren. Het Licht van God blijft niet op zichzelf, afgescheiden, los van de mensen! Het omhult de Galileeërs, het dringt in hen naar binnen en straalt weer uit hen naar buiten. En zo sterk is het Licht, dat het lijkt, alsof een vuurvlam uit hen slaat. Zoals God in Mozes' dagen in de Heilige Tent zijn woonplaats koos, zoals Hij in Salomo's dagen neerdaalde in het Allerheiligste van de Tempel, om dáár te wonen, zo kiest Hij nu zijn woonplaats in mensenharten. Voortaan zal Hij zelf zijn Rijk bouwen, *in* en *door* hen. God heeft zijn laatste belofte vervuld. Zijn Heilige Geest is uitgestort als een stroom van licht en kracht en de werkzaamheid van Gods Geest begint onmiddellijk. Zie toch eens, hoe de vrienden van Jezus veranderen! Van stille, vreesachtige mensen worden ze heldhaftige strijders voor hun Koning. Van ongeleerde vissers, die ternauwernood hun woord durven doen, worden ze redenaars, naar wie iedereen geboid luistert. Ze worden niet moe, van hun verheerlijkte Meester te vertellen en ze doen het in woorden, die ook de buitenlandse Joden duidelijk verstaan. Verslagen luisteren de mensen toe.

Dat de stille Wonderdoener, Jezus van Nazareth, zo'n grote betekenis had... dat Hij waarlijk Gods Zoon was en de langverwachte Messias van Israël... neen, dat is nog nimmer tot hen doorgedrongen! Er



Petrus spreekt de menigte toe

zijn ook Jeruzalemse Joden bij, die meegegaan hebben in het geroep: „Kruis Hem! Kruis Hem!” Nu hùn ogen zo plotseling geopend worden voor de waarheid, zijn ze radeloos. Ze hebben geholpen de Heilige van Israël te kruisigen! Ze slaan zich op de borst en dringen om Petrus en de anderen heen en roepen luid: „Wij hebben Hem gekruisigd! Wat moeten we doen? Wat moeten we doen?”

En Petrus antwoordt: „Houdt vast aan het geloof in Hem, dat ge nu ontvangen hebt. Laat u dopen, laat uw zonde afwassen, dan moogt ge, evenals wij, onderdanen en burgers van zijn Koninkrijk zijn.”

Maar er zijn ook spotters in de zaal. Die

lachen smadelijk om zoveel heilige opwinding.

„Wat mankeert die lui,” vraagt er een hardop, „zijn ze dronken?” Petrus hoort het; 't werd trouwens ook gezegd, opdat hij het horen zou. De hoon er van deert hem niet, doch voor het werk van zijn Meester komt hij op. Hoort, hoe zijn stem door de zaal schalt!

„Nee, dit is geen dronkenschap. 't Is immers pas negen uur. Die gewoon zijn zich te bedrinken, doen dat niet zo vroeg op de morgen; dat weet ge toch zeker ook wel!”

Hier en daar wil er een lachen, omdat de spotter zo terecht wordt gezet. Anderen roepen om stilte. En reeds gaat Petrus verder:

„Vandaag gebeurt, wat reeds eeuwen geleden door vele profeten is voorspeld. Gods Geest is op ons neergedaald om in ons te wonen en te werken. En dat zal Hij doen in allen die geloven, dat Jezus de Messias, de Redder is, die nu in de Hemel troont.” Dan laat hij de spotters voor wat ze zijn. Anderen, die het ernstig menen, dringen om hen heen. Ze belijden hun zonden en hun geloof in Jezus. Ze vragen om gedoopt te worden, teneinde daarmee deel te krijgen aan het Nieuwe Verbond van liefde en genade, waarvoor Jezus zijn heilig bloed heeft gestort.

't Wordt een dag vol wonderbaar gebeuren. Aan het eind van deze dag is er een gemeente ontstaan van drie duizend mensen, die Jezus de Gekruisigde als hun Redder en Koning durven belijden.

Zij mogen het eerste begin, de kern vormen van het Rijk, dat zich over de gehele aarde zal uitbreiden. Vandaag is het pas waarlijk Pinksterfeest, het feest van de eerstelingen geweest.

49. JEZUS, DE HEER, ZET ZIJN WERK VOORT

En de Apostelen bemerkten dit. De Geest, die hen op het Pinksterfeest overstroomd

heeft, is in en bij hen gebleven. Ze voelen zijn krachtige werking, die hen tot eensgezindheid en gebed drijft en hun lust en moed verleent tot daden in dienst van hun Koning. Zij, en de nieuwe gelovigen die op het Pinksterfeest zijn toegevoegd, zijn allen Joden. Ze kunnen en willen niet anders zijn. Zij zijn de Joden, die Israëls Messias hebben erkend en ze hebben goede hoop, dat door hun getuigenis het hele Joodse volk in Jezus de Gekruisigde zijn Messias zal vinden. Dan zal eerst de onnoemelijk zware schuld van de kruisiging hen terneerslaan. Daarna echter, wanneer ze genade ontvangen hebben, zal er een opbloei van het Koninkrijk komen, zo geweldig, dat zelfs de heidenen uit verre landen zullen komen toelopen, smekend om hetzelfde heil. En daarmee zullen dan weer vele profetenwoorden in vervulling gaan. Maar dat van die heidenen is iets van veel latere tijd. Voorlopig denken de Apostelen alleen nog maar aan hun eigen volk. Wat buiten de enge grenzen ligt van ras en land, hoort er niet bij. Wel kan een heiden tot geloof in de Ene, Almachtige God komen op Joodse wijze, hij blijft echter altijd een vreemdeling. Hij kan „Jodengenoot” worden, maar nimmer „Jood”.

't Is de gewoonte van de eerste gemeente, om elke dag in een van de Tempelzalen bijeen te komen om zich te verheugen over Jezus' opstanding en te bidden voor hun volk. Ze hebben recht op zo'n Tempelzaal en Kajafas legt hun daarbij voorlopig niets in de weg. Maar daarom slaan ze de oude Tempeldiensten, de uren van Avondoffer en gebed, niet over. Ook daarin volgen ze hun opgestane Meester na. Zie, daar gaan Petrus en Johannes naar de Tempel, om deel te nemen aan het avondgebed. Ze treden door de Schone Poort de gebedsplaats binnen en horen zich aanroepen. „Een aalmoes, heren! een aalmoes voor de lamme bedelaar!”

Petrus ziet neer op de stumper, die daar aan zijn voeten zit. Hij weet 't: 's morgens wordt de man naar deze plaats gedragen en 's avonds wordt hij weer weggehaald. In

JEZUS, DE HEER, ZET ZIJN WERK VOORT

de tussenliggende uren bedelt hij. Tot iets anders is hij niet in staat. Een jammerlijk bestaan, zonder uitzicht, zonder hoop. Zo zijn er vele honderden in Israël. Petrus heeft, precies als alle andere gezonden, deze stumpers altijd aanvaard, omdat er toch niets aan te veranderen was.

Maar nu ziet hij deze arme mens met nieuwe ogen. De Heilige Geest van Jezus, die in hem is komen wonen, heeft ook zijn ogen vernieuwd en in zijn hart de sterke drang tot helpen doen ontstaan.

„Man!” roept hij luid, „geld heb ik niet, maar wát ik heb, kun je krijgen! Geef me een hand, zie me aan. Zo, als afgezant van Jezus, de Heer, zeg ik: sta op je voeten en loop.”

't Is de lamme bedelaar, alsof hij door Petrus in een andere wereld wordt getrokken. Hij vergeet alles om zich heen. Met brandende blikken ziet hij in de ogen van Petrus, die barmhartigheid en bemoediging uitstralen. En dan — dan gebeurt hier aan de Schone Poort een wonder, zoals er zo dikwijls gebeurd is toen Jezus op aarde zijn werken van barmhartigheid verrichtte, alleen gebeurt het nu door middel van Petrus. De Godskracht van Jezus vloeit door Petrus over in de arme, verlamde mens. Erbarming, liefde en geloof winnen het van de macht der duisternis. De man voelt de kracht als vuur door zich heen stromen. Hij staat op zijn voeten, hij doet een paar stappen, voorzichtig eerst, om te proberen. Maar dan springt en danst hij van verrukking en dankt God luidkeels voor zijn genezing. 't Wordt een hele oploop om de drie mannen, er ontstaat een verward gepraat en gevraag en allen staren Petrus en Johannes aan, half verbaasd en half bevreesd. En de man die genezen is kan zijn vreugde nog niet op. Hij roept en schreeuwt maar, hoe 't gegaan is. En voor afwisseling laat hij zien, dat hij werkelijk lopen, zelfs springen kan.

„Hoe hebben jullie dat kunnen doen?” vraagt er een. „Wij hebben 't niet zelf gedaan,” zegt Petrus luid tot allen, „Jezus

Christus heeft het gedaan, door ons. Zien jullie nu, dat Hij is opgestaan en leeft en dat Hij waarlijk de Messias is? Gelooft ook in Hem, want er is vergeving voor het kwaad, dat ge Hem hebt aangedaan. Nu is Hij in de Hemel, maar Hij komt op een vastgestelde tijd terug. O, mijn volk! mijn volk! Laat Hij dan een Israël vinden, dat Hem als Messias ontvangen wil!”

Vol ernst en belangstelling luisteren de mensen.

Maar daar komt de Tempelpolitie aan. „Wat is hier te doen? Al weer zo'n volksooploop? en dat op de heilige Tempelgrond? Wie zijn de raddraaiers? Die twee Galileeërs? Komen jullie dan maar eens mee. Vlug een beetje!”

Verstlagen, bang, gaan de mensen uiteen. Petrus en Johannes worden opgebracht en zitten die nacht in de gevangenis. De volgende morgen moeten ze voor de Hoge Raad komen. De hogepriester ondervraagt hen in eigen persoon.

„Wie geeft jullie het recht, om zo op te treden op het Tempelplein?” Petrus antwoordt fier: „Ik dacht, dat dit een plaats was, om misdad te berechten. Worden wij dan nu ter verantwoording geroepen, omdat we aan een arm mens een weldaad hebben bewezen? Ik zal u zeggen, wie ons dat recht gegeven heeft. Jezus Christus, die gij gekruisigd hebt, maar die is opgestaan uit de dood. Van Hem hebben we barmhartigheid geleerd en Hij geeft ons de kracht. Door Hem hebben we deze verlamde kunnen genezen. Door Hem kunnen alle mensen gered worden, indien ze slechts geloven willen, dat Hij het is.”

Zelfs de priesterraad moet wel inzien, dat Petrus en Johannes geen misdad hebben begaan.

„We zullen u nu loslaten,” zeggen ze, „op voorwaarde, dat ge in 't vervolg over Jezus zwijgt. Die naam willen we niet meer horen.”

„Hoe kunnen wij zwijgen over alles, wat we gezien en gehoord hebben,” roept Petrus. „Dat kunnen we niet en dat mogen we niet!”

Dat zegt dezelfde Petrus, die enkele weken te voren uit angst voor een paar lacherige dienstmeisjes zijn Meester verloochende! Nu kent hij geen angst meer, zelfs niet voor de hogepriester en de hele priesterraad! Maar nu heeft hij ook de Heilige Geest van Jezus in zich wonen. En dat is niet alleen een geest van liefde en erbarmen, maar ook van moed en trouw en doodsverachting.

Toch worden de beide getuigen vrijgelaten. Wanneer ze in de gemeentevergadering terugkomen, is het er veel voller dan anders. Ze vernemen, dat het aantal gelovigen van drie duizend tot vijf duizend is gestegen. Dat is een blijdschap!

50. DE LEUGEN VAN ANANIAS EN SAFFIRA

't Is een mooi en goed leven, daar in die eerste gemeente. De Heilige Geest regeert over allen en de mensen laten zich regeren. Ze leven naar Jezus' voorbeeld in eensgezindheid, broederliefde, hulpvaardigheid en waarheid. Dat zijn de wetten van Jezus' Koninkrijk. De dingen, die daartegenover staan: leugen, nijd, afgunst, tweedracht, mogen geen plaats krijgen in de gemeente; dat zijn voortbrengselen van de boze geest, die de vijand is van Jezus' Koninkrijk. En die geest moet buiten de gemeente blijven. Petrus en Johannes en de anderen weten het té goed: als die boze geest een plaats in de gemeente krijgt, zal 't de ondergang van de gemeente zijn.

Maar hoor nu, hoe de boze geest van geldzucht en leugen toch probeerde een plaats in de gemeente te krijgen. En hoor dan meteen, op welk een verschrikkelijke manier hij er weer werd uitgegooid!

Waar broederliefde is, kan nooit de een overvloed hebben, terwijl de ander gebrek lijdt. Waar Jezus Christus regeert, mag nooit iemand zijn geld meer liefhebben dan zijn naaste. Daarom verkopen de rijken van

hun bezittingen en vormen uit de opbrengst een steunkas, die door een van de Apostelen wordt beheerd. Waar het nodig is wordt uit die kas ondersteuning gegeven.

Zie, daar komt Ananias met zijn gave.

Ananias is een welgesteld man, die tot de gemeente van Jezus is gekomen. Maar niet met zijn hele hart. In een deel van zijn hart blijft zijn geld wonen; daarvan wil hij geen afstand doen, ook niet terwille van Jezus, zijn Meester en Koning. Zo hinkt Ananias op twee gedachten, nu eens staat hij op het ene, dan weer op het andere been. Eens, wanneer hij op zijn goede been staat, besluit hij te doen als de andere rijken, en een van zijn akkers te verkopen. Maar als hij thuiskomt met een buidel vol geld, is hij al lang weer overgehinkt op zijn verkeerde been. Is 't niet zonde en jammer, om al dat geld maar zo weg te geven? Hij telt het op de tafel uit. Saffira, zijn vrouw, slaat de handen in elkaar.

„Zoveel geld? En moet je dat nou alles aan de Apostelen brengen? Hoe bestaat 't!\" Saffira schudt haar hoofd er over. Kijk toch eens, wat een geld!

„Ja,\" zegt Ananias met een benauwd gezicht. „Dat is natuurlijk wèl de bedoeling. Ze doen 't allemaal zo. Maar dit is wel erg veel. Als ik de helft gaf, was 't nog mooi. Alleen, 't staat zo gierig, om de halve opbrengst te geven. Niemand doet dat.\"

„En als je nou eens de helft gééft...\" begint Saffira weer.

„En als ik dan zeg, dat 't de hèle opbrengst is...\" gaat Ananias verder. „Waarom niet? Dat kan best! Petrus is tenslotte niet bij de verkoop geweest, hij weet niet, hoeveel de opbrengst was.\"

„En hij hoeft er niet achter te komen ook,\" zegt Saffira.

„Welnee,\" zegt Ananias, „dáár komt hij nooit achter.\"

Zo krijgt dus Saffira de helft van 't geld om op te bergen. En haar man gaat met de andere helft op weg naar de gemeentevergadering. Hij gaat wat geld voor de armen in de gemeente brengen.

Ja, maar hij gaat óók de léugen in de ge-

DE LEUGEN VAN ANANIAS EN SAFFIRA

meente brengen. Hij gaat in de gemeente een plaats bespreken voor de boze.

Ananias komt binnen, wacht zijn beurt af en gaat dan naar voren, met het geld en de leugen. Zie, daar staat hij voor Petrus en de andere Apostelen.

„De opbrengst van mijn akker,” zegt hij. „Ik breng het u, voor de armen.” Meteen legt hij de leugen neer op een plaats, waar de Heilige Geest van Jezus regeert. Nu gaat het er om, of de leugen daar kan blijven. De boze zou 't wel willen, dan had hij de gemeente van zijn vijand heel spoedig er onder!

Nu gaat 't er om, wie het sterkst is: de Heilige Geest, of de macht van boosheid en leugen.

En daar staat dan Petrus. Petrus, aan wie de krachten van het Koninkrijk geschonken zijn. Op dit ogenblik kan hij, evenals zijn Koning, de gedachten lezen van de man die voor hem staat. Als in een open boek leest hij de leugen in Ananias, hij ziet de leugen naast het geld liggen, hij wéét, dat dit een aanslag is van de boze op de gemeente. „Ananias, waarom bedriegt ge ons?” roept hij uit. „'t Is je goed recht, om met je bezittingen te doen, wat je wilt, wij dwingen je tot niets. Maar wees eerlijk tegen ons. Want niet alleen ik zie je leugen! God ziet hem óók. Je hebt geen deel meer aan de gemeente, je dient de boze!”

Maar wat gebeurt er opeens met Ananias? Kan hij de ontdekking van zijn bedrog niet verdragen? 't Is, alsof hij een slag krijgt van een onzichtbare hand. Hij valt neer voor Petrus' voeten. Hij is dood. Een paar jonge mannen snellen toe, om zijn lichaam weg te dragen.

In de gemeente heerst een diep stilzwijgen. Hier heeft God gesproken. Dan kunnen mensen maar beter zwijgen. Ananias komt niet thuis. Ach, hij blijft wel vaker lang weg, zonder dat zijn vrouw er veel over nadenkt. Nu echter komt er een vreemde onrust in haar hart. Zou er onheil dreigen? Eindelijk kan Saffira het niet langer uithouden. Ze gaat ook op weg naar



„Zoveel geld? En moet je dat nou àlles aan de Apostelen brengen?”

de vergaderplaats. Met de andere helft van 't geld? Neen, met nog een leugen er bij. „Ik zal Ananias de hand boven 't hoofd houden,” overlegt ze, „ik zeg niets tegen Petrus, ik moet toch samendoen met mijn man?”

Nu staat zij op de plaats, waar een paar uur geleden haar man stond. En zij legt háár leugen óók in de gemeente neer.

Met ernstige, doordringende blikken ziet Petrus de vrouw aan.

„Saffira,” vraagt hij, „vertel eens, voor hoeveel had je man die akker verkocht?”

Saffira krijgt nog een kans. Van hém. . . van God. Wat zal ze doen met de leugen, die ze bij zich draagt? Ach, Saffira doet als haar man. Ze legt de leugen neer voor de Apostelen. Ze brengt haar leugen in de gemeente, waar de Heilige Geest van waarheid regeert.

„Voor zoveel,” zegt ze. En noemt het halve bedrag. En velt daarmee haar eigen vonnis.

„Saffira!” roept Petrus uit, „waarom heb je met je man afgesproken om ons te bedriegen? Weet je niet, dat je daarmee God bedriegt? Weet je niet, dat je daarmee zondigt tegen de Heilige Geest en schade toebrengt aan de gemeente? Luister! Hoor je die voetstappen? Ze naderen! Dat zijn de mannen, die je man hebben weggedragen. Ze komen terug, om jou weg te dragen!”

Met grote ogen ziet Saffira Petrus aan. Haar hart klopt zó fel, dat ze het niet verdragen kan. 't Is, alsof ook zij een klap krijgt. Ze valt op de grond en is dood. De jonge mannen dragen haar weg om haar bij haar man te begraven.

Door zulke vreselijke dingen wordt in de gemeente van Jeruzalem de leugen weggebannen. Door mensen? Door de Apostelen? Neen, door God. De Heilige Geest kan niet samenwonen met de leugen. De Heilige Geest kan niet regeren samen met de boze vijand.

Er wordt veel gesproken over dit voorval. De mensen begrijpen 't: het is niet zo gemakkelijk, om lid te zijn van de gemeente van Jezus Christus. Wie zich er bij wil voegen, moet wél weten, wat hij doet! Want de Heilige Geest regeert er. En de Heilige Geest laat niet met zich spotten!

51. STEFANUS, DE ZAADZAAIER

Zie, daar staat een jonge man voor een van de synagogen in Jeruzalem. Zijn ogen schitteren, hij heft de handen op. Hoor, hoe hij met hartstocht en overredingskracht getuigt van Jezus Christus, die gekruisigd is en opgestaan, en die de ware Koning van Israël wil zijn. De menigte volk, die naar hem luistert, groeit steeds aan. „Wie is die redenaar?” vraagt een buitenlandse Jood.

„Dat is Stefanus, een van de volgelingen van Jezus van Nazareth, van wie ze zeggen, dat Hij is opgestaan. Hij is door de Apostelen aangesteld tot hulp bij de armenverzorging. Maar hij is ook een geboren redenaar. Blijf maar eens luisteren, dan zult ge het zelf horen.”

„Spreekt hij wel vaker in 't openbaar?”

„Ja zeker, dat is hun gewoonte. Mensenvrees kennen ze niet. En toch mogen ze wel oppassen. Ge weet toch, dat onze stadhouder, Pontius Pilatus, door de keizer is afgezet? Hij is vlak daarop weggereisd en een opvolger is nog niet gekomen. We zitten feitelijk zonder bestuur. Nu hebben de Tempelleiders een paar dagen vrij spel en die zullen ze zeker goed gebruiken. Als ge 't mij vraagt. . . . ik geef niet veel voor het leven van die volgelingen van Jezus. In ieder geval is 't met hun rust nu wel gedaan. En die jonge man, die Stefanus, deed beter met zijn mond stijf dicht te houden, in plaats van 't gevaar op te zoeken.”

„Maar moedig is hij wel!”

„O ja, moed hebben ze genoeg. En toch moesten ze wat oppassen; ze hebben een massa vijanden. Zie je daar die deftige jonge man staan? Dat is ook zo'n vijand van 't nieuwe. Hij is een gestudeerd man, maar als hij kòn, vermoordde hij Stefanus op hetzelfde ogenblik. En zo zijn er meer, veel meer!”

't Gesprek houdt op. Beide mannen luisteren weer naar Stefanus, die met een glans op zijn gelaat van Jezus, zijn Koning, getuigt, van het Rijk waaraan hij zijn leven heeft toegewijd. Met iedere zin, die hij zegt, strooit Stefanus het goede zaad uit, dat hij van zijn Meester ontvangen heeft en de mensen om hem heen zijn de akker die het zaad opneemt. Sommigen mompelen instemmend; bij hen begint het zaad al op te komen.

Maar dan komt de boze vijand er bij om de akker te vernielen. En naar gewoonte bedient hij zich van afgezanten van de Hoge Raad. In de buitenste rijen der luisteraars ontstaat gedrang. Een paar kerels bannen zich schreeuwend een weg. „Hoort niet naar deze man! Hij is een verleider, een Godslasteraar! Hij noemt een gekruisigde Gods Zoon! Hij wil u opzetten tegen Mozes en de Tempel! Hij maakt het volk afvallig van de Wet!”

Een dof gemor gaat door de mensen. Die te voren nog stil luisterden, bekijken nu

Stefanus met wantrouwende, vijandige blikken. Lastert hij God en Mozes? Erger kan 't niet! Dan... dan moet hem het zwijgen worden opgelegd! „Weg met hem!” roept er een.

„Laat de Hoge Raad beslissen!” roept een ander. „Weg! Weg met de Godslasteraar!”

Nu wordt er snel recht gedaan en er is niemand, die voor Stefanus durft opkomen. Hij wordt gegrepen, meegesleurd, de vergadering van de Hoge Raad binnengesleept. Wisten die priesters soms, dat 't zo zou gaan? Hier worden de beschuldigingen luide herhaald; de woedende stemmen overschreeuwen elkaar.

„Deze man zet ons op tegen de Tempel!”

„Hij zegt, dat de Wet niet meer meedoet!”

„Hij vertelt, dat Jezus, de gekruisigde, de Tempel zal afbreken!” De priesters knikken. Goed zo, dit zijn juist de beschuldigingen, die ze nodig hebben. 't Zijn zware beschuldigingen. Op ieder van hen staat de doodstraf. Maar nu mag Stefanus zich ook nog verdedigen. 't Zal hem wel niet veel baten, maar 't hoort er nu eenmaal bij.

„Ge hebt het woord, Stefanus.”

En Stefanus verdedigt zich op een felle manier. Zichzelf? Neen, hij verdedigt zijn Koning, Jezus Christus. Hij vecht als een eenzame strijder voor het Rijk van zijn Koning. Misschien zal hij vallen op deze zware post. Maar — dan heeft hij toch trouw en tot het eind toe gestreden. Als een dappere held!

Hoor, wat Stefanus zegt!

„Spreek ik tegen Mozes? Gij zelf, het volk van Israël, hebt altijd tegen Mozes' wil in gehandeld. Bij zijn leven reeds. En later tegen zijn wetten, die ge nooit hebt nageleefd. Of kent ge soms de geschiedenis van uw eigen volk niet meer? Weet ge niet, dat uw voorvaders een gouden kalf gingen aanbidden, in plaats van naar God te luisteren?

En de Tempel? Mag ik niet zeggen, dat die zal afgebroken worden? Maar weet ge niet, dat God zelf heeft gezegd, dat het stenen gebouw van niet veel betekenis is, daar

Hij immers zijn troon in de Hemelen heeft?

Maar wat praat ik nog! Uw vaders waren doof en blind en dat zijt gij ook. Uw vaders hebben de profeten gestenigd en gij hebt zelf nog erger gedaan. Gij hebt Jezus, uw Messias, gekruisigd. Maar weet, dat Hij is opgestaan en weergekeerd naar de Hemel!”

In vervoering ziet Stefanus omhoog. Hij wijst met de hand naar boven; zijn ogen staren in de andere wereld, in de wereld van God.

„Ik zie Hem! Daar staat Hij in de Hemel, aan Gods rechterhand. Zie! zie! de Hemel is geopend! Ik zie Hem! ik zie Hem!”

Woedende kreten wringen zich los uit de monden van de oude, eerwaarde rabbi's en priesters. Ze staan op, ze zwaaien met de armen, steken gebalde vuisten omhoog en spuwen naar Stefanus.

„Zwijg! Zwijg over die Jezus! Godslastering! Weg met de Godslasteraar!” En dan komt 't woord, dat de leden van de Hoge Raad reeds lang klaar hadden liggen. „Stenigt hem!”

Daarmee is 't lot van Stefanus, de trouwe getuige, beslist. Als een dol geworden benede stort de Hoge Raad zich op de jonge man en duwt en sleurt hem de straat weer op.

„Stenigt hem! Stenigt de Godslasteraar!”

En weer is er niemand, die het voor Stefanus opneemt. De Romeinse soldaten die er nog zijn, vinden dat ze vakantie hebben en nemen geen notitie van de oploop. Stefanus is verlaten, zoals ook Jezus, zijn Koning, eenmaal geheel alleen tegenover zijn woedende vijanden en beulen stond.

Evenzo verlaten als Jezus?

Neen, geheel verlaten is Stefanus niet. Jezus is bij hem. Nu. En ook... straks... als 't allerergste komt.

Neen, geheel verlaten zal Stefanus nooit zijn!

„Stenigt hem! Stenigt hem!”

Ander dol geworden volk voegt zich bij de mensenkluwen. „Stenigt de Godslasteraar!”

Op een open plek wordt een kring om



Een rijke jonge man past op de opperkleren

Stefanus gevormd. Mannen trekken hun opperkleed uit, om beter te kunnen gooien. En dan regent 't keien op Stefanus, op zijn hoofd, zijn schouders, tegen zijn lichaam. Maar Stefanus' gelaat glanst nog steeds. Het Licht van God straalt uit hem. Hij heeft Jezus, de Overwinnaar, gezien; straks zal hij bij Hem zijn, aan alle nood en ellende ontheven.

Hoor! Hij bidt voor zijn woeste beulen!
„Heer! reken hun dit kwaad niet aan!”

Hoor, hij roept tot Jezus! „Heer Jezus, ontvang mijn geest!” Zijn stem breekt. Hij wankelt en zakt ineen. Zijn arme, gemartelde lichaam is dood door steniging. Maar zijn ziel, 't eigenlijke, echte leven van Stefanus, dat onlosmakelijk met zijn Meester verbonden is, vaart onzichtbaar voor men-

senogen op naar de Hemel, om voor altijd bij Jezus te zijn.

De laatste stenen vallen uit de handen. De ruwe bende verspreidt zich. 't Is anders gegaan dan anders. Er blijft van deze steniging een bittere nasmaak bij hen achter.

Iets terzijde staat een deftige, jonge man. Hij heeft zich geheel vrijwillig aangeboden om op de opperkleren te passen. Die dienst is niet meer nodig, hij kan zijns weegs gaan. Een zachte, héél zachte vraag reist met hem mee, een vreemde gast die zich niet meer laat wègdringen.

Was Stefanus een Godslasteraar? En Jezus... die hij zag en aanriep? Als Jezus nu eens géén bedrieger was? Als Hij niet dóód was... maar... opgestaan en lévend, zoals zijn vrienden getuigen?

„Ik háát Hem,” zegt Saulus van Tarsus hardop. „Ik háát Hem en ik haat al zijn volgelingen. Ze moeten uitgeroeid, allemaal! Niet één mag er overblijven!”

En toch! Toch kan hij van die zachte vraag niet loskomen. 't Is als een zaadje, dat God in zijn hart heeft gelegd, en dat wil opgroeien, hoeveel weerstand er ook is.

52. EEN VREEMDELING KRIJGT REISGEZELSCHAP

Er breekt een zware tijd aan voor de gemeente in Jeruzalem. 't Is, alsof de steniging van Stefanus een deur heeft opengeduwde, waardoor alle boosheid naar buiten dringt. Niemand, die Jezus als zijn Koning durft belijden, is meer veilig voor de boosheid. Veel gelovigen ontvluchten de stad en vestigen zich op het platte land. Veel goederen kunnen ze niet meenemen op hun vlucht, maar het beste, dat ze hebben, gaat mee: hun geloof in Jezus Christus en zijn Koninkrijk. Dát kan niemand hun ontroven. Waar ze zich vestigen, laten ze door woorden en daden zien, dat ze Jezus' eigendom zijn en helpen zo mee, om 't geloof in Hem te verbreiden. Al die vluchtelingen worden zaaiers, die op de plaats waar ze komen, het goede zaad uitstrooien.

EEN VREEMDELING KRIJGT REISGEZELSCHAP

De Apostelen zelf blijven in Jeruzalem. Ondanks alles wat de stad hun Koning en hun zelf heeft aangedaan, houden ze van hun trotse stad, en geven de moed niet op, dat ook Jeruzalem voor Jezus gewonnen zal worden. Ze duiken onder, nu eens op dit, dan op dat adres en vervolgen in 't geheim hun prediking.

Filippus, een van de armenverzorgeren, komt in Samaria terecht. Ook daar geeft hij de blijde Boodschap door van Jezus Christus, de Koning, die gekruisigd is en opgestaan, en die dóórwerkt aan zijn Rijk.

De Samaritanen verwonderen zich, dat een Jood de moeite neemt hún een goede boodschap te komen brengen. Maar velen herinneren zich nog Jezus van Nazareth, die meer dan eens in hun landstreek is geweest en dan komen ze ook naar Filippus luisteren. Wijd zetten ze hun harten open en de Heilige Geest werkt onder hen, zodat ook in Samaria een gemeente ontstaat. Petrus en Johannes komen over uit Jeruzalem, om de Samaritaanse broeders nu ook op te nemen in het Nieuwe Verbond. In een bijeenkomst leggen ze hun de handen op het hoofd en zie, dan gebeurt in het verachte Samaria hetzelfde, dat ook in Jeruzalem is geschied. Gods licht is om hen en in hen en straalt uit hen naar buiten en een onuitsprekelijke vreugde vervult hen allen. Ze zijn geen verworpenen meer. Ze hebben de Heilige Geest ontvangen, precies als de broeders in Jeruzalem.

Daarna echter voelt Filippus een vreemde onrust in zich, een soort van reis-onrust, die hem de stad uitdrijft. Hij begrijpt, dat die onrust van God komt en daarom gehoorzaamt hij onmiddellijk. Al dwalende komt hij terecht in het eenzame gebied ten zuidwesten van Jeruzalem, waar de zelden gebruikte weg naar Gaza aan de kust doorheen loopt. Hij vraagt zich af, waarom God hem in deze wildernis wil hebben, terwijl hij toch eigenlijk in de nieuwe gemeente van Samaria niet gemist kan worden. Maar God geeft hem geen verlof om terug te gaan en dus blijft Hij en wacht af.

Daar hoort hij in de verte het gerammel van houten wagenwielen. Dus toch... mensen... reizigers... in deze eenzaamheid? Mensen... voor hém? Vol spanning wacht Filippus af, wie hij hier ontmoeten zal.

Daar ziet hij langzaam, schokkend, een reiswagen naderkomen; een deftig heer trekt in de richting van Gaza. Zwart zijn haar en baard, donker is de gelaatskleur, diepe, ingespannen ernst staat op zijn gezicht te lezen.

Filippus weet: dit is een bewoner van Morenland, ten zuiden van Egypte. Filippus begrijpt: deze man is een Jodengenoot, die door Joodse geschriften tot het geloof is gekomen in de Ene, Almachtige God, en die er nu een lange reis voor over heeft gehad, om de Tempel van die God te bezoeken. Dit is de hartewens van alle Jodengenoten in den vreemde, om in Jeruzalem een feestweek mee te maken. Deze Moor heeft zijn wens vervuld gekregen. Nu gaat hij weer huiswaarts. Zie, hij heeft boeken in Jeruzalem gekocht! Eén rol houdt hij open vóór zich. Hij leest er uit, hardop, zoals iemand doet, die uit een moeilijk boek in 'n vreemde taal tòch wat leren wil. Hij leest met zangerige uithalen, zoals hij het in de Tempel de priesters heeft horen doen. Wonderlijk klinkt zijn stem over de eenzame, zonnige wildernis. Soms staakt de vreemdeling zijn zingend lezen, alsof hij tijd wil hebben om na te denken. Dan schudt hij zijn hoofd en leest weer verder. Opeens weet Filippus, waarom hij hierheen gedreven werd. God wilde hem hier hebben, terwille van deze vreemdeling. Hij stapt op de wagen toe en heft de hand op. De Moorman houdt stil en wijst naar de vrije plaats naast hem.

„Meerijden? Stap maar op.“ Filippus doet het onmiddellijk.

De reiziger is zeker blij, dat hij nu gezelschap heeft, waartegen hij praten kan.

„Ik ben in Jeruzalem geweest,“ vertelt hij, „ik had al zo lang de wens in me, om stad en Tempel te bezoeken. Nu kon ik verlof krijgen van mijn vorstin, wier eerste

kamerdienaar ik ben, en ben gegaan.

Wonderbaarlijke dingen heb ik gezien en gehoord. Als herinnering, en om verder uit te leren, heb ik deze boekrol gekocht. U hoorde zeker wel, dat ik er in zat te lezen."

"Ja," zegt Filippus, "ik hoorde u hardop lezen. Maar ik zag u ook het hoofd schudden. Hoe is 't, zijn er zwaarigheden? Begrijpt ge, wat ge leest?"

De Moorman ziet hem aan. "Neen," bekent hij eerlijk, "ik begrijp er niets van. Gij zijt een Jood, stellig weet gij er meer van dan ik. Verklaar me toch, wat ik hier lees, voor mij is 't net een raadsel. Zie, het zijn woorden van de profeet Jesaja. Wie kan hij daarmee bedoelen? Zichzelf? De een of andere koning uit zijn tijd? Ik begrijp er niets van. Luister:

Hij werd als een lam naar de slachtbank geleid. Zoals een schaap geen geluid geeft, wanneer het geschoren wordt, zo deed ook Hij zijn mond niet open."

Filippus verbaast er zich niet eens meer over, dat juist dit Schriftwoord door de Moorman is opgeslagen. 't Is alles leiding geweest, opdat hij aan deze zoeker Jezus kan verkondigen. Hij begint van zijn Heer en Koning te vertellen. Van zijn zachtmoedigheid en liefde en grote macht. Van zijn verwerping, zijn bitter lijden en sterven als het Lam van God, dat op het laatste Pascha-feest geofferd is. Maar ook vertelt hij van de Opstanding en de glorieuze Hemelvaart en van het grote werk, dat voortgezet wordt.

In steeds toenemende spanning luistert de Moorman. En Filippus gaat voort:

"Gij kent natuurlijk onze Messiasverwachting, want ge zijt een Jodengenoot. 't Is onder ons volkomen zeker, dat Jezus die langverwachte Messias is. In Hem is alles vervuld, wat aan de vaders werd beloofd. Ja, met steeds toenemende duidelijkheid zien we, dat iedere profetie in Hem tot vervulling is gekomen. Ik wilde, dat ge Hem gekend hadt, zoals Hij met ons door het land trok, goedgeoede en overal verkondigend, dat Gods Koninkrijk gekomen is! Ik

wilde, dat ge Hem hadt horen spreken. Niemand kon zó vertellen als Hij!

Maar Israël heeft zijn Messias niet aangenomen, het volk heeft zijn Koning gekruisigd. En toch heeft Hij zijn Rijk gesticht, het is een eeuwig Rijk en spoedig zal Hij wederkeren uit de Hemel, om het geheel in ontvangst te nemen. Dat heeft Hij zelf gezegd, eer Hij van ons opvoer naar de Hemel."

Filippus zwijgt en ook de Moorman blijft in gepeins verzonken. "Ja," zegt de reiziger dan. "Zoals gij het verkondigt, zo is het. God zelf zegt dit tegen mij. De geschriften der Joden hebben mij nooit volkomen bevredigd. Altijd bleven er vragen over, waarop niemand mij het antwoord gaf, ook de geleerdste rabbijnen niet. Ik voelde, dat er nog iets komen moest. Daarom voornamelijk ben ik naar Jeruzalem getrokken, ik wilde zoeken in de Tempel, waar God woont; bij de priesters, die in zijn nabijheid leven. Maar geen van allen heeft mij geholpen. Geen van allen heeft mij van Jezus verteld. Dat hebt gij gedaan en ik ben er u dankbaar voor. Nu weet ik 't voor mijn hele leven. Nu kan ik met blijdschap naar mijn land terugreizen, om daar de Boodschap te brengen aan de velen, die zoeken, evenals ik gezocht heb. Zeg mij echter één ding: kan ook ik, een vreemdeling, een Moorse Jodengenoot, tot dit eeuwig Rijk behoren?"

Er is geen aarzeling en geen bedenking in Filippus, of een niet-Jood er wel bij behoren mag! De Heilige Geest van God maakt hem vrij van mensenbedenksels. "Geloof ge in Jezus, de Heer?" vraagt hij. En de Moor antwoordt met vaste stem: "Ja, ik geloof, dat Hij het is."

"Dan is er niets meer nodig, dan dat ik u in zijn naam doop," zegt Filippus, waarop de Moorman uitroept: "Doopt mij dan. Zie, ginds is een waterplas! Wat zou u beletten, mij te dopen? Kom, laat ons van de wagen afstappen."

Beiden gaan nu naar het meertje, dat niet ver van de weg glinstert in de zon. En daar, in die eenzaamheid, doopt Filippus de

SAUL VAN TARSUS OP WEG NAAR DAMASCUS

vreemdeling en neemt hem daarmee op in Jezus' Rijk. Een gemeente is er niet, maar de Heilige Geest is om hen en de Engelen zingen een nieuw lied en de blijdschap der beide mannen is zó groot, dat zelfs het afscheid hun licht valt.

Filippus heeft gedaan, waartoe God hem uitzond. Nu 't gebeurd is, moet hij zich weer terugtrekken. Ook daarin gehoorzaamt hij.

De Moor reist alleen verder, de lange weg naar zijn vaderland. De Heilige Geest, die hij bij zijn doop ontvangen heeft, is bij hem en werkt zo'n grote vreugde in zijn hart, dat hij geen gezelschap van mensen nodig heeft.

53. SAUL VAN TARSUS OP WEG NAAR DAMASCUS

Filippus is behouden in Samaria teruggekeerd. Daar doet hij in een samenkomst van de gemeente verslag van zijn reis met onbekende bestemming. Hij vertelt van zijn wondermooie ontmoeting met de Moorman en hoe hij hem door de doop in het Rijk van Christus heeft opgenomen. De Samaritanen horen het met uitbundige blijdschap aan. Evenzo de Apostelen. Bij hen echter is óók verbazing. . . . is ook zorg in het hart. Moet het dan zó gaan, dat door vreemdelingen, buiten Israël, de Boodschap van Jezus' Koninkrijk wordt geloofd. . . . terwijl Israël zelf niet wil luisteren? En Hij, Jezus Christus, is toch in de eerste plaats Israëls Messias! Zal het oude volk van God dan zijn Koning voorgoed verwerpen? Vreselijk zou dat zijn! Ze herinneren zich, dat Jezus hun dit vreselijke al in gelijkenissen heeft verteld. De arbeiders in de wijngaard, die de zoon vermoordden! De genodigden, die op het feest van hun Koning niet wilden komen! Hij. . . . Jezus. . . . heeft dit alles geweten, denken ze. Maar ach, ze hadden 't zo graag anders gewild. Zo graag hadden ze eerst Jeruzalem tot geloof zien komen, om vandaar uit in steeds grotere kringen verder te werken. 't Is moeilijk, om nu anders

te leren denken. Want Jeruzalem komt niet tot geloof! 't Lijkt er niet op. Jeruzalem blijft hardnekkig zijn Koning weigeren en bespotten. De vijandschap neemt in Gods oude stad met de dag toe. De hogepriester en zijn helpers staan ieder, die Jezus belijdt, naar het leven. 't Is bang en gevaarlijk in Jeruzalem en de vlucht uit de hoofdstad gaat nog steeds voort. Tot ver in den vreemde verspreiden zich al deze verplaatste personen. Later zullen de Apostelen zien, dat al deze vluchtelingen zijn als zaadpluis, dat door een stormwind wordt opgejaagd en weggeblazen, om elders weer op te komen.

Waar ze tot rust komen, ontstaat een nieuwe geloofsplant, vaak zelfs een nieuwe, kleine gemeente. Want altijd zijn er wel mensen voor wie de Boodschap van Jezus Christus werkelijk de blijde tijding van hun leven is. Altijd zijn er, die door de Geest gegrepen en tot geloof worden gebracht. Uiteindelijk is deze harde tijd van vervolging en vlucht een middel voor God, om zijn doel te bereiken. Uiteindelijk zijn de hogepriester en al zijn trawanten slechts slaven in Gods dienst.

Slaven? En die deftige, jonge man dan....? Saulus van Tarsus? Hij is niet alleen uit deftige, welgestelde familie, hij is ook geleerd. Hij heeft de colleges van Gamaliël gevolgd en dat zegt nogal iets! Hij is de man, die de lange, lastige opperkleren bewaard heeft van de mannen, die Stefanus gingen stenigen. Hij heeft het sterven van die eerste martelaar bijgewoond.

Maar — hij is ook de man, die sedert die dag een vreemde, schuchtere vraag in zich meedraagt: „Saul! Saul van Tarsus! Als het nu eens wáár was, wat Stefanus stervend beleed? Als Jezus, die ze de Messias, de Christus noemen, eens werkelijk de Koning is, die in de Hemel woont?”

's Nachts, wanneer alles in diepe stilte verzonken is, praat die kleine vreemdeling soms héél duidelijke taal tegen Saul. Maar Saul legt hem het zwijgen op. „Ik háát ze,” zegt hij luid, „ik wil doen, wat ik kan, om ze uit te roeien.”

„Moet het dan zó komen, dat jij tegen Is-

SAUL VAN TARSUS OP WEG NAAR DAMASCUS



„Wie zijt gij Heer, die tot mij spreekt!”

raëls Koning gaat strijden? Saul.... antwoord daar eens op.”

„Hij is mijn Koning niet,” zegt Saul. „Nu niet. En nooit.”

Toch gaat de vraag niet weg uit Sauls hart. Neen, die raakt hij nooit weer kwijt, want God heeft hem Saul tot gezelschap gestuurd. Zó lang zal hij bij Saul blijven, totdat deze dáár is, waar God hem hebben wil.

In Jeruzalem is voor vervolgers niet veel eer meer te behalen. De gelovigen zijn weg-

gevlucht, óf ze zitten zo stevig ondergedoken, dat ze onvindbaar zijn. Onderduiken.... daartoe biedt het oude Jeruzalem wel gelegenheid.

Neen, maar Damascus! Dáár is werk te doen!

Veel gelovigen, ambachtslieden vooral, zijn naar Damascus gevlucht, buiten de grenzen van Israëel. Vanouds wonen er al veel Joden. Nu komen er voortdurend nog bij, die de Boodschap van Jezus, hun Messias, daar brengen. Ze zoeken elkaar op en vormen een kleine gemeente, waarvan reeds een zekere kracht uitgaat.

„Ik háát ze,” zegt Saulus, „ik ga ze uitroeien, ginds in Damascus.” Hij vraagt en krijgt een volmacht van de hogepriester en dan gaat hij haastig met enige helpers op reis. Tijdens de lange voetreis overlegt hij, hoe ze de zaak het best kunnen aanpakken. De kleine vreemdeling, die ongezien meereist in Sauls hart, is ook op zijn post. „Saul! Saul!” klinkt het telkens waarschuwend. Maar Saul zegt: „Zwijg! Ik háát ze! Ik haat ze grondeloos! Die in Damascus gaan er aan!”

Reeds nadert hij Damascus. Ha! het spel gaat beginnen! Met hoeveel angst zal men zijn verschijning tegemoet zien! Hoe zullen ze roepen tot hun Koning, de Gekruisigde, van wie ze zeggen, dat Hij leeft! Met brandende ogen ziet Saulus vooruit naar de stad, waarin hij heulswerk wil gaan doen.

Maar dan — zie! dan komt er van de hemel een felle lichtgloed, oneindig veel malen sterker dan de sterke glans van de middagzon! Tegelijkertijd is er in de lucht een geweldig geluid, het dreunen van een zware donderslag. Als door de bliksem getroffen werpen Saul en zijn reisgenoten zich op de grond. Zij denken aan een plotseling opkomend woestijnonweer. Saul echter heeft het onverwachte gebeuren beter verstaan. Hij heeft in het dreunend geluid een stem gehoord, die zijn naam riep, en er een vraag.... een verwijt.... aan toevoegde.

„Saul! Saul! waarom vervolgt ge Mij?”

Hij weet dat de sterke lichtglans het licht van God is, dat nu Koning Jezus omgeeft.

ER WORDT EEN POORT GEOPEND

O, Saul weet, Saul weet zo goed. En toch vraagt hij nog, stamelend:

„Wie zijt gij Heer, die tot mij spreekt?”

En het antwoord klinkt ernstig en dringend:

„Ik ben Jezus, die gij vervolgt. Ga niet voort op deze boze weg van verzet; ge be-rokkent u zelf pijn en leed, door zo te doen. Je bent als een dwaze os, die achter-uit slaat tegen de prikkel van de ploeg, in plaats van te gaan, zoals zijn meester hem leidt.”

Nu breekt het laatste verzet in Sauls hart. In een enkele flits ziet hij, wat hij gedaan heeft. Hij heeft Jezus, Israëls Koning, nu ook zijn Koning, vervolgd. Hoe kan hij dit ooit weer goedmaken! Hij is ten einde raad. „Wat moet ik doen? Heer! zeg Gij mij, wat ik doen moet!” kermt hij. En Jezus antwoordt: „Ga nu door naar Damascus, daar zal men u zeggen, wat gij doen moet.”

De wonderlijke stem, die zo overtuigend klinkt, als geen andere, zwijgt. De mannen richten zich op van de grond en schudden het zand uit hun kleren. Ze zien naar de lucht; blauw als te voren, met felle zonneschijn. 't Is bij die ene slag gebleven, denken ze gerustgesteld. Maar wat is dat met Saul, hun aanvoerder? Zie toch, hij wankelt bij 't opstaan en tast hulpeloos om zich heen. Hij kreunt zijn schrik uit! Het felle licht van God heeft zijn ogen verblind. Blind! Blind! En dat juist nu, nu hij zijn Koning gevonden heeft!

Ontsteld schieten twee van zijn reisgenoten toe. Ze nemen hem onder de arm en leiden hem over de weg. Saul spreekt geen enkel woord.

In Damascus brengen ze hem in de Rechte Straat naar het huis, waar hij onderdak besproken heeft. Daar legt hij zich onmiddellijk op zijn slaapbank neer. Hij weigert eten en drinken. Hij wil met niemand spreken. Geen enkele vrager krijgt antwoord.

Blind! Blind! Maar veel, veel erger is voor Saul dat andere, wat zijn hart betreft. Hoor! hoe dreunt het daarbinnen! „Nu ben je geroepen! En toch verworpen! Je mag de Ko-

ning niet dienen. Je kunt het immers niet! Je bent blind! Je kwaad is te groot geweest!”

Saul kermt zijn ellende uit.

Maar niemand van de huisgenoten kan hem helpen.

54. ER WORDT EEN POORT GEOPEND

Terwijl Saulus van Tarsus de grote verandering van zijn leven ondergaat, zitten Petrus en vele anderen nog steeds ondergedoken in Jeruzalem. Daar werken ze in stilte, maar met brandende ijver aan hun grote taak, met gevaar voor hun eigen leven. Ze verkondigen Jezus, de Gekruiste en Opgestane, in een stad, die van Hem niet weten wil. In hen leeft altijd nog de hoop, dat ook Jeruzalem, de geliefde, eerwaardige stad, tot het Rijk van Christus zal gaan behoren.

Binnen Jeruzalem ontvangen ze geheime boodschappers met berichten uit de verspreide gemeenten, en soms onderneemt Petrus of een der anderen zelf een reis, om de nieuwgevormde gemeenten te bezoeken. Op zijn lange, eenzame wegen moet Petrus altijd weer denken aan de opdracht, die Jezus hem gaf, ginds aan het meer van Tiberias, op die vroege morgen, na de wonderbare visvangst. „Als ge Mij liefhebt, hoed dan mijn schapen. Als ge Mij liefhebt, weid dan mijn lammeren.”

Met die woorden heeft Jezus hem weer in dienst genomen, na de nacht van de verloochening. En nu is het dus zo ver. Petrus hoedt en verzorgt de kudde van Jezus. Want zijn al deze nieuwe gelovigen niet gelijk aan een grote mensenkudde, die hij naar steeds betere en graziger weiden moet brengen? Petrus, de mensherder, volvoert zijn opdracht, zonder zichzelf te sparen. Hij hoedt zijn kudde, al moest het hem zijn leven kosten. Maar hij weet ook, dat hij uit zichzelf niets kan. Als de Heilige Geest hem niet staande houdt, zakt de hele Petrus in

elkaar. Dat heeft hij vroeger wel geleerd.

Op deze reis bezoekt hij ook Jaffa, een drukke stad aan de zee. Ook hierheen zijn gelovigen gevlucht en hebben er een gemeente gesticht. Bij een van hen, Simon de leerlooier, die aan de haven woont, vindt Petrus gastvrij onderdak. Er is daar op het platte dak gelegenheid om te rusten en zijn gebeden te zeggen, zonder door het huisgezin te worden gestoord. Verscheidene dagen woont Petrus hier, en een van die dagen is bestemd, om een grote dag van God te worden. Niemand weet dat vooruit, niemand vermoedt het. De dingen verlopen als altijd, tot het middaguur. Die middag vertoeft Petrus op het platte dak. Beneden zijn de vrouwen druk met eten koken; de geur er van stijgt omhoog; 't ruikt goed en Petrus heeft trek. Straks zullen ze hem wel komen roepen voor de maaltijd. Tot zolang zal hij rustig boven blijven. Hij denkt biddend aan het wondere Rijk van Christus, dat hij in Israël mag helpen bouwen; Israël, het uitverkoren volk van God, dat tot nu toe weigert om Jezus als Koning te aanvaarden. Zijn gedachten worden vager en vager; 't is, alsof God hem meeneemt naar een rijk, waarin geen gewone mensenwoorden meer gesproken worden. Waarin men niet meer redeneert, maar te zien krijgt. Petrus krijgt ook iets te zien, en 't lijkt op een vreemde waakdroom, welke verband houdt met de etensgeuren, die hij ruikt. Hij ziet een groot kleed uit de hemel naar beneden komen, aan de vier punten opgebonden en vol van allerlei gedierte. Een stem roept: „Kom, Petrus, slacht en eet.” Maar Petrus ziet, wat er in het laken leeft en krioelt; hij zegt vol afschuw: „Dat kan ik niet doen, want er zijn ook onreine dieren bij.” Hij is immers een Jood, die de oude wetten en gewoonten wil vasthouden? Hij is immers overtuigd, dat al die oude wetten ook in het Rijk van Christus moeten worden ingevoerd? Zal een echte Jood iets eten van een onrein dier? Dat nooit! Petrus is echt trots op dat: nooit! De stem echter zegt bestraffend: „Wat God

rein heeft verklaard, moogt gij niet langer onrein noemen.”

Dat is nu iets, waarvan Petrus niets begrijpt. Wil God dan met het onreine iets te maken hebben?

Nog tweemaal ziet Petrus hetzelfde droomgezicht. Het kleed daalt neer, de stem spreekt, en dan ziet hij langzaam het kleed verdwijnen naar boven. De droom is ten einde. Driemaal heeft hij het gezien; dat betekent dat 't een ernstige zaak is, waarop hij terdege moet letten. 't Beangstigt Petrus. Wat kan God hiermee bedoelen?

Maar wat is dat? Hij hoort zijn naam noemen, beneden, voor de huisdeur.

„Woont Simon Petrus hier?” En de huisbaas antwoordt: „Jawel, die ligt hier thuis.”

Snel gaat Petrus naar beneden. Daar staat een Romeins soldaat met twee slaven. „Ik ben Simon Petrus, die ge zoekt. Wat is het doel van uw komst?”

„Ik breng u een boodschap van mijn meester, Cornelius, de commandant van Cesarea. Mijn meester wil graag met u spreken over zaken van het geloof.”

Cornelius, de Romein, de heiden, wil spreken... met hem? Opeens is het Petrus, of hij nog eenmaal zijn waakdroom ziet, nú met de bedoeling er bij. Rein en onrein. Niet alleen van de dieren, doch ook onder de mensen. Zo is het hem en iedere Jood van kind af ingeprent. Zij zelf, de Joden, waren rein. De anderen, de heidenen, waren onrein. Men moest zich met die onreinen niet inlaten. En nu? Hoe duidelijk heeft God hem in zijn waakdroom anders geleerd. En Petrus wil leren, hij wil een gehoorzame leerling zijn. De volgende dag reeds gaat hij mee naar Cesarea. In het huis van de officier vindt hij een groot gezelschap bijeen, dat vol spanning op hem wacht. Ze hebben hier en daar reeds iets vernomen van Jezus en zijn Koninkrijk. Nu verwachten ze van Petrus de volle, blijde waarheid te horen. O, hoe graag getuigt Petrus van alles, wat hij weet en de Heilige Geest doet zijn woorden het hart van alle aanwezigen binnendringen en brengt hen

tot geloof. „Wij geloven, kunnen we nu ook gedoopt worden?” is hun vraag. En Petrus zegt, dat niets hun meer in de weg staat, ook geen wet van rein of onrein. Als God werkt, zal een mens het dan tegenhouden?

En dan gebeurt daar in Cesarea iets, dat deze dag tot een van Gods grote glorie-dagen maakt. Petrus doorbreekt de enge grenzen van het Joodse denken. Hij neemt de heidense hoofdman Cornelius, die tot geloof in Jezus Christus is gekomen, door de doop in de gemeente op. Op deze dag wordt een poort geopend, die nooit weer gesloten zal worden. De poort naar het heidendom met zijn miljoenen en miljoenen, die in duisternis zitten en schaduw des doods. Door die poort komt Jezus Christus met zijn licht hun donkere schaduw-wereld binnen. Onafzienbaar zullen van deze dag de gevolgen zijn.

55. EEN ENGEL KOMT EN GAAT

Eindelijk heeft Pilatus een opvolger gekregen. Koning Agrippa is in Jeruzalem aangekomen. Koning Agrippa heeft zich al op de hoogte gesteld van zijn nieuwe taak. Hij weet, dat 't niet gemakkelijk zal zijn. Geen volk van al de door Rome bezette gebieden is zo lastig als de Joden, bij wie godsdienst en nationalisme zo dooreenlopen. En dan komen er nog de godsdienst-twisten bij, die de mensen nog fanatieker maken, dan ze reeds zijn. Agrippa meent, dat 't verstandig zal zijn, de machtigste partij te vriend te houden. Dat zijn de Tempelpriesters met hun aanhang. Om zich die vriendschap te verwerven, begint Agrippa al heel spoedig na zijn komst de gemeente van Jezus te vervolgen. Nu hebben de gelovigen allen tegen zich, Romeinen en Joden. Nu wordt de nood zeer groot. Het zaadpluis wordt met nog grotere vaart over de landen geblazen.

Maar de Apostelen zelf blijven ook nu in Jeruzalem. Ze menen, dat dáár en dáár alleen hun hoofdtaak ligt. Nu de Romeinse

soldaten hun speurtochten beginnen, blijkt onderduiken echter onmogelijk. Jacobus, de broer van Johannes, wordt als eerste opgepakt en terechtgesteld. Hij is de eerste van de Apostelen die voor zijn Meester zijn leven geeft. De anderen zijn bedroefd en verontrust. Maar hun werk zetten ze voort. Alleen vragen ze zich iedere dag af, wie de volgende zal zijn.

De volgende is Petrus. Hij wordt gegrepen en gevangengezet, maar nog niet dadelijk berecht, omdat het juist de Paasweek is. Onmiddellijk na de feestdagen zal zijn lot beslist worden en er is niemand, die niet weet, wat dat lot zal zijn. Petrus weet het zelf ook heel goed. De kleine gemeente, die nog is overgebleven, komt in diep geheim, achter gesloten deuren, bijeen en bidt dag en nacht voor zijn bevrijding. 't Is het enige dat ze kunnen doen, want tegenover de mensen zijn ze machteloos.

't Is de laatste nacht voor de rechtszitting. Petrus ligt in zijn cel, bewaakt als de grootste misdadiger. Zijn handen zijn geboeid, twee soldaten zijn bij hem ingesloten. Voor de celdeur staat een man op wacht en bij de hoofpoort staat weer een wacht. Agrippa heeft geen halve maatregelen genomen, er is iets in die volgelingen van de Gekruisigde, dat bijgelovige angst bij hem wakker roept.

Ondanks alles slaapt Petrus rustig en toen hebben zijn beide bewakers ook hun ogen dichtgedaan. Maar midden in de nacht wordt Petrus wakker. Iemand heeft zijn schouder aangeraakt. Is 't nu al tijd om voor te komen? Hij opent de ogen, denkend een gevangenisdienaar te zullen zien. Wat hij echter ziet, is een licht, dat de cel van binnen beschijnt en in dat licht ontwaart hij een gedaante, een Engel, die hem toespreekt. „Vlug, Petrus, sta op, sla je mantel om en volg mij.”

„'t Is een droom,” denkt Petrus en in die droom vindt hij 't niet eens zo vreemd, dat zijn boeien los zijn, zodat hij zijn mantel kan grijpen en omslaan. „'t Moet een droom zijn,” denkt hij weer, terwijl hij zijn lichtende geleider volgt. Neen, hij vindt 't niet



Petrus in de gevangenis

vreemd, dat de deuren hun niet in de weg staan en dat de wachters niets bemerken van zijn uittocht. Ze lopen ongezien voorbij de eerste en de tweede wachtpost, ze steken het binnenplein over en komen bij de zware buitenpoort. Deze springt vanzelf open en laat hen door. Nu staan ze buiten, in vrijheid. De Engel leidt Petrus de stad in. Zwijgend, zoals men in een droom soms weet, dat men zwijgen móet, volgt hij het licht, dat hem voorgaat. Eén straat gaan ze zo samen. Dan laat de Hemelse geleider hem alleen. Daar staat Petrus, alleen, als ontsnapte gevangene, in het nachtelijk Jeruzalem.

Meteen houdt ook het droomgevoel op. Neen, het is geen droom. Een Engel heeft hem geholpen, maar nu is die wonderbare

beschermer verdwenen. Petrus moet het nu verder alleen doen. Zich in de zwartste schaduwen houdend, zoekt hij het huis van Maria, Marcus' moeder, op. Hij weet, dat de gemeente daar in 't geheim samenkomt. Hij klopt aan de poort, zonder te vermoeden, welk een schrik hij veroorzaakt. Want het huis lijkt te slapen, evenals alle huizen van Jeruzalem. 't Is echter zo wakker als iets. In de binnenkamer is de gemeente bijeen om in deze laatste nacht voor hun vriend en aanvoerder te bidden. Er wordt geklopt! O, schrik! zijn ze ontdekt? Zijn ze verraden? Worden er nog meer van hen opgehaald?

„Laat mij maar gaan,” zegt Rhode, het dienstmeisje, „ik houd ze wel een poosje op.” Flink gaat ze naar de poort, maar ze opent hem niet direct. Ze zal wel wijzer zijn!

„Wie is daar?” roept ze.

„Ik ben 't! Vlug, doe open!”

Maar dat... dat is de stem van Petrus!



„Ik ben het! Vlug, doe open!”

En Petrus zit in de gevangenis! Hoe kan dat!

Zonder open te doen holt Rhode terug naar de kamer.

„Petrus! Petrus staat voor de deur!“ hijgt ze.

Nu komen de stemmen los.

„Och, Rhodel! Wat een dwaasheid! Kind, je bent niet wijs! Petrus zit immers gevangen!“

„En toch is hij 't,“ houdt Rhode vol. „Hoor, hij klopt al weer! O, kom mee, kom mee! We moeten hem binnenlaten.“

Allen haasten zich naar de poort; de deur wordt opengerukt en Petrus treedt binnen. Werkelijk, hij is het zelf en hij wordt bestormd met vragen. In korte woorden vertelt hij, hoe een Engel hem bevrijd heeft. De gemeente wordt er stil van. Wie had kunnen denken, dat God hun gebeden op deze manier verhoren zou? Dit begrijpen ze echter ook: Koning Jezus heeft zijn dienstknecht nog nodig voor de zaak van zijn Koninkrijk. Daarom moet Petrus zuinig zijn op zijn leven en niet in Jeruzalem blijven.

Na een korte rust maakt hij zich reisvaardig. Eer de morgen aanbreekt, heeft hij de stad verlaten, die de profeten gedood, zijn Koning gekruisigd, en nu ook hem uitgeworpen heeft. Jeruzalem weigert de uitnodiging van de Koning, nu wordt de uitnodiging tot anderen gebracht. Jezus ziet om naar een ander volk, dat zijn plaats zal innemen en het is de taak der Apostelen, dit volk bijeen te roepen van de einden der aarde. Een wonderlijk volk zal het zijn, dat niet binnen bepaalde landsgrenzen woont, maar verspreid leeft onder alle volken. Het zal aan verschillende aardse heersers onderworpen zijn en dikwijls zullen ze elkaars taal niet eens verstaan. Toch zullen ze in werkelijkheid één Koning hebben en één volk zijn, geregeerd door Jezus Christus, die in de Hemelen is. En zijn naam zal hun herkenningsteken zijn.

Om deze nieuwe, grote taak te beginnen, gaat Petrus moedig op weg.

56. SAUL, DE DIENSTKNECHT

En wie heeft nu Saul van Tarsus mogen helpen, de man, die blind en ellendig op zijn rustbed in Damascus is neergevallen?

Dat heeft Ananias, de eenvoudige gelovige, gedaan. Ananias behoort tot de kleine gemeente van Damascus en met de anderen is hij zeer benauwd geweest over het lot, dat hun wachtte. Met de anderen mee heeft hij gebeden om uitkomst. Daarna heeft hij horen fluisteren over het merkwaardige, dat er met Saulus gebeurd zou zijn, even buiten de poort, maar evenmin als de anderen weet hij, wat men daarvan denken moet. Zo leeft men voort in hoop en vrees, en de vrees is het meest. En intussen is het reeds de derde nacht na Saulus' verschijning in de stad.

In deze nacht heeft Ananias een zeldzaam droomvisioen. Christus staat bij hem en zegt: „Ga naar de Rechte Straat, naar het huis van een zekere Judas en vraag daar naar Saul van Tarsus. Hij is blind; hij roept Mij aan in het gebed. Ik wil dat gij hem de handen oplegt om hem te genezen.“

Van deze opdracht schrikt Ananias. Weet Jezus dan niet, wat voor een man die Saul is? „Heer!“ roept hij. „Die man heeft al zoveel kwaad aan uw gemeente in Jeruzalem gedaan en nu komt hij hier, om ons te vangen!“

„En toch moet ge naar hem toe gaan; deze zelfde man heb Ik tot mijn dienst geroepen, hij zal mijn naam uitdragen over de gehele wereld.“ Ananias begrijpt er niets van, maar hij zwijgt en gaat de volgende morgen al vroeg naar het huis, waar Saul woont. Daar treedt hij de kamer binnen en ziet de uitgeteerde, hulpeloze man liggen. Nu wordt 't openbaar, dat hij in zijn angstige, menselijke hart de geest van zijn Koning heeft ontvangen. Een groot erbarmen met deze Saul vervult hem; hij vat bei zijn handen en spreekt hem hartelijk toe.

„Saul! broeder! Jezus heeft mij gezonden, om u ziende te maken. Kom, vat moed! Jezus is met u, ge zult de Heilige Geest ontvangen en zijn dienstknecht zijn.“

Eindelijk een stem uit de andere wereld! Eindelijk —! Met een glans op het gelaat wendt Saul zijn hoofd naar de bezoeker toe.

„Wie zijt ge?” vraagt hij zwak.

„Ik ben Ananias, een van degenen, die Jezus hier heeft. Vat goede moed, Saul! Hij heeft mij hierheen gezonden om u te helpen.”

Nu legt Ananias met zegenend gebaar zijn handen op Sauls moegestreden hoofd en op de blinde ogen. En wat voor vreemden een onbegrijpelijk wonder lijkt, gebeurt opnieuw. Sterke Godskracht vloeit door Ananias' handen naar Sauls ogen en geneest zijn blindheid. Voor het eerst na drie dagen van donkere, bange nacht kan hij weer zien. De eerste, die hij ziet, is Ananias, die met een gelukkig gelaat op hem neerblijkt. Hoe anders is het gegaan, dan hij zich had voorgesteld! Waar hij kwam om te vervolgen, wordt hij gezegend. Waar hij kwam om te vervloeken, ontmoet hij niets dan broederlijke liefde en ontferming. Maar ook zijn hart, zijn binnenste, is volkomen genezen van moeheid en moedeloosheid. Hij voelt zich als een nieuwgeboren mens, die er naar snakt, al zijn gaven en krachten in dienst van zijn Koning te stellen. Zijn woeste optreden tegen de gemeente is hem onvoorwaardelijk vergeven. Saul weet het. Vergeten kan hij 't echter nooit. In al zijn gesprekken, en in de brieven die hij later aan de overal verstrooide gelovigen zal schrijven, komt het altijd weer naar voren: ik heb mijn Koning vervolgd! ik ben de minste van al zijn dienaren; ik ben niet waard, zijn getuige te zijn. Maar ook heeft deze zelfde Saul over de vergeving en het leven van de nieuwe mens kunnen spreken als niemand anders en heeft hij meer ijver en trouw aan zijn Meester betoond, dan een van zijn mededienstknechten.

Om te beginnen staat Saul op van zijn rustbank; hij vraagt om eten en drinken en heeft daarna een lang, vertrouwelijk gesprek met Ananias, waarin hij zijn geloof in

Jezus Christus belijdt. Daarna doopt Ananias hem en deelt God hem zijn Heilige Geest mee. En daarna smeden ze plannen, om de Joden van Damascus een verrassing te bereiden. Ze ménen de oude Saul in hun midden te zullen zien. Ze zullen echter met de nieuwe Saul kennismaken. Hoe het dan gaan zal? Dat weet God alleen.

De volgende dag is het Sabbat en Saulus gaat vastbesloten naar de synagoge. Met verwonderde blikken wordt hij daar gemonsterd. Daar heb je hem dus, de store hulp van de hogepriester. Straks zal hij zeker een geladen toespraak houden en daarna zijn werkplan ontvouwen. Vol spanning wacht men af tot Saul aan de beurt zal zijn om te spreken. En dan komt de verrassing, een verrassing, die de Joden bitter smaakt. Wat Saul zegt, is één gloeiend getuigenis van de macht en de liefde van Christus, die ook hem tot zijn dienst geroepen heeft. En met luide woorden roept hij de synagoge in, dat Jezus, de Gekruisigde, lééft en wederkomen zal als Koning van zijn eeuwig Rijk.

Groot is nu de woede en de haat van de Joden. Ze willen Saul gevangennemen en ombrengen. Ze laten zelfs de stadspoorten bewaken uit vrees dat hij ontsnappen zal. Maar zijn nieuwe vrienden laten hem in 't donkerst van de nacht in een sterke mand over de stadsmuur zakken. Voorlopig zal Saul zich schuilhouden. Hij heeft ook behoefte aan stilte en nadenken. Er is nog zoveel in zijn hart, waarmee hij tot klaarheid moet komen, eer hij zijn taak voor zijn Koning beginnen kan.

Na een lange tijd van bezinning, waarin hij zich met lijf en ziel aan zijn Meester toewijdt, reist Saul naar Jeruzalem. Hij verlangt zeer om kennis met de broeders te maken en met hen te spreken over de geweldige dingen, die hem zo geheel en al vervullen. Hoe vreemd is 't hem te moede, wanneer hij clandestien de stad binnenkomt, die hij te voren met zoveel geraas heeft verlaten. Nu zijn deze gelovigen zijn medestanders, zijn broeders geworden. God

DE BOODSCHAP KOMT IN KLEIN-AZIË

heeft een wonder gedaan. Wat zullen ze zich verheugen! Wat zullen ze hem, als ooggetuigen, nog veel bijzonderheden kunnen vertellen over het leven van Jezus.

Vol verwachting zoekt hij contact met de Apostelen te krijgen. En dan ondervindt hij een diepe teleurstelling. Ze vertrouwen hem niet. Zijn vorige gedrag is te erg geweest, het wantrouwen is te groot. „Deze Saul is een wolf in schaapsvel,” zegt men, „hij wil op deze manier onze geheime vergaderplaatsen opsporen en ons dan in één slag overleveren aan de Hoge Raad.”

Huizen en harten blijven voor Saul gesloten. O, hij begrijpt het best! Hij heeft niet anders verdiend! Hij heeft de plek teruggezien waar Stefanus gestenigd is. Daar heeft hij zich geschaamd voor God en de mensen. Vereenzaamd loopt hij rond in Jeruzalem, zoekend naar een hart, dat zich voor hem openen wil.

En dan stuurt Jezus een vriendelijk, zachtmoedig mens op zijn weg: Barnabas. Deze Barnabas luistert toe, wanneer Saul zijn hart voor hem uitstort. Barnabas gelooft hem onvoorwaardelijk en neemt hem mee naar de broeders. Nu is de zaak meteen in orde. Saul wordt als medewerker aanvaard en doet nog diezelfde dag in 't openbaar belijdenis van zijn geloof. Meteen wordt zijn leven bedreigd. Daarom verlaat hij op aandringen van de broeders Jeruzalem weer en vertrekt naar zijn geboorteplaats Tarsus, in Klein-Azië. Hier legt hij zich toe op het weven van tentdoek, om in zijn onderhoud te kunnen voorzien. Maar diep in zijn hart brandt het verlangen om daadwerkelijk ingeschakeld te worden in de strijd voor het eeuwige Koninkrijk van Jezus Christus.

En eindelijk is het Gods tijd, dat hij aan de slag mag gaan.

57. DE BOODSCHAP KOMT IN KLEIN-AZIË

Ook vriend Barnabas heeft Jeruzalem verlaten. De broeders hebben hem afgevaardigd naar Antiochië, om hun later verslag

van die steeds groeiende gemeente uit te brengen. Hij werkt al geruime tijd in de gemeente van Antiochië; dat is eigenlijk een dubbele gemeente; één, die uit de Joden, en één, die uit de heidenwereld is voortgekomen. De dubbele gemeente geeft dubbel werk en daarom ziet Barnabas uit naar een helper. Daarbij denkt hij aan Saul van Tarsus, die als Jood met de Joden, en door opvoeding en studie met de Grieken kan omgaan.

Deze gemeente van Antiochië heeft veel vijandschap te verduren, vooral van de kant der Joden. Hier is 't ook, dat men een bijnaam voor de volgelingen van Jezus heeft bedacht. Men noemt hen spottend: Christus-mensen en lacht daarbij smadelijk. Is 't geen prachtige naam voor deze armen van de stad, die er zo helemaal niet koninklijk bijlopen? De uitgescholdenen zelf vatten de scheldnaam als een ere naam op en „Christus-mensen” of „Christenen” krijgt burgerrecht onder hen, ook in de andere gemeenten.

Een jaar lang is Saul, of Saulus zoals hij hier in den vreemde wordt genoemd, de ijverigste medewerker van de veel oudere Barnabas. En dan gebeurt er in de gemeente van Antiochië iets heel bijzonders. Gods Geest overtuigt hen, dat het tijd is, een stap verder te gaan. Ook aan anderen, onwetenden, moet de Boodschap van Jezus' Koningschap worden gebracht. Wie zouden dat beter kunnen doen dan Barnabas en Saulus, die reeds zoveel voor dat Koninkrijk hebben doorstaan? De Christenen in Antiochië weten, dat Jezus zelf al deze beraadslagingen leidt. Ze zijn overtuigd, dat hun Koning op deze manier de arbeid voor zijn Rijk wil voortzetten, opdat het Hem ontvangen kan, wanneer Hij komt en zij mogen als nederige dienaren zijn bevelen uitvoeren. Niet Saulus en Barnabas gaan een geestelijke veroveringstocht door de wereld beginnen. Het onverwoestbaar Koninkrijk van Jezus Christus is van Antiochië uit zijn zegetocht begonnen. En deze zal voortgaan, tot de laatste grens genomen is, totdat Hij weer komt in grote heerlijkheid.

Eerst reizen de beide afgezanten naar het eiland Cyprus; hier verkondigen ze het Koningschap van Jezus en treden in zijn naam op tegen leugen en bedrog. Hier op Cyprus schaft Saul van Tarsus zijn Joodse naam voorgoed af. Voortaan laat hij zich Paulus noemen, een Griekse naam, die alle Grieken vertrouwd in de oren moet klinken.

Daarna nemen Paulus en Barnabas de oversteek naar het vasteland van Klein-Azië. Van nu af aan reizen ze niet meer alleen. Een aantal gelovige vrienden trekt met hen mee. Dat is nodig in deze woeste streken. Diep dringen ze het binnenland in, zoveel mogelijk de Romeinse heirweg volgende, die echter door roversbenden onveilig wordt gemaakt. Toch is het geen ruw of achterlijk land, waarin ze reizen. Er zijn flinke steden, middelpunten van een drukke handel, met sportplaatsen, badhuizen, tempels en synagogen en de bewoners, de heidense vooral, zijn steeds nieuwsgierig naar wat de buitenlandse redenaars te vertellen hebben.

Toch houden Paulus en Barnabas zich aan hun gewoonte, om 't allereerst in de synagoge, aan de Joden, de Boodschap van Jezus Christus te brengen. Ze weten dat ze hierin Gods wil doen; de Joden hebben het eerste recht om van hun Koning te horen. Wanneer zij niet willen luisteren, wenden de boodschappers zich op straat tot de heidenen en verkondigen hun op eenvoudige wijze de barmhartigheid van Jezus, die niemand uitsluit van zijn Rijk. Ze spreken in het volks-Grieks, dat de algemene taal is geworden in het grote Romeinse gebied.

Zo komen ze in Lystra, een vrij afgelegen stad aan de voet van het Taurusgebergte. Lystra is geen handelsstad en dus voor de Joden van weinig belang. Een synagoge treffen ze hier dan ook niet aan. Dat zal het moeilijk maken, de Boodschap te brengen, want van de Ene, Almachtige, Onzichtbare God hebben de mensen zeker nog nooit gehoord. In hun gedachten zijn er een groot aantal goden en godinnen, die met hen allen in gezinsverband leven op de hoge

Olympus, een berg in Griekenland. Geheimzinnige nevelen om de top verbergen voor de stervelingen die woonplaats der goden. Maar nu en dan komen er wel eens een paar uit nieuwsgierigheid naar de gewone stervelingen kijken en vooral in Lystra vertelt men elkaar graag verhalen, waarin goden verschijnen, hoewel niemand ze ooit met eigen ogen heeft aanschouwd.

Maar zie eens, hier staat een prachtige tempel, gewijd aan Zeus, de Griekse oppergod. Paulus en Barnabas blijven onder de zuilengang staan en beduiden de voorbijgangers, dat ze iets te zeggen hebben. Onmiddellijk komen er luisteraars bij hen. Nu spreken ze tot de mensen als tot kinderen, die alles van 't eerste begin af moeten leren. Paulus spreekt tot hen over God, de Schepper van alle dingen en van zijn Zoon Jezus, die op de aarde is komen wonen en met de mensen omging als een Vriend en Redder. Aandachtig luisteren de omstanders. Vooral één man hangt aan Paulus' lippen. 't Is een man met verlamde benen, een bedelaar, zoals in iedere stad gevonden wordt. Hoor! Hoor! Wat vertelt deze vreemde redenaar, met zijn vurige ogen! „Jezus Christus reisde door het land en liet in vele daden zien, dat Gods krachten in Hem waren. Blinden maakte Hij ziende, melaatsen genas Hij, en lammen gaf Hij de heerschappij over hun ledematen terug. En nóg kunnen dezelfde dingen gebeuren, want deze Jezus is wél door de Joden gekruisigd, maar Hij is opgestaan en leeft en is nog steeds met ontferming bewogen. . . .”

De lamme bedelaar kruipt tot vlak voor Paulus' voeten en strekt zijn bevende handen naar hem uit. Opmerkelijk ziet Paulus de stumper aan. Een glinstering in zijn ogen vertelt hem, dat er een vonk van geloof gloeit in 't hart. Hetzelfde erbarmen, dat in Jezus Christus was, leeft ook in Paulus. Hij grijpt de uitgestoken hand van de bedelaar en roept luid: „Sta op! gebruik je voeten!” En zie, het wonder gebeurt opnieuw. Gods kracht geneest de lamme. Hij staat op, zijn voeten dragen hem. Hij doet een paar passen, hij valt niet om. Hij stapt

en stamp en springt. . . . hij kan 't! hij kan 't! Hij is volkomen genezen! Neen maar, zo iets is hier nog nooit vertoond. Dit is èchter dan alle godenverhalen! In hun volkstaaltje praten de mensen er over, opgewonden en allen tegelijk, zodat Paulus en Barnabas er geen woord van verstaan en in 't Grieks hun toespraak vervolgen. Wel vinden ze 't vreemd, dat de omstanders eerbiedig terugwijken en hen aanstaren, als waren ze wonderwat hoogs en verhevens!

Opeens bemerken ze wat er gaande is. De heidenen zien hen voor goden aan, om het wonder, dat aan de lamme is geschied. Nu verstaan ze ook namen, eerbiedig gefluisterd. „Kijk. . . . die bejaarde. . . . met zijn brede gestalte en zijn golvende, grijze baard. . . . dat is Zeus, de oppergod!” „En die kleine beweeglijke met zijn zwarte haar is Hermes, zijn boodschapper. . . .”

Maar zie nu eens! Daar komen priesters aan met offerdieren! Ossen, met kransen van bladeren en bloemen behangen! Straks gaan ze een offerfeest houden voor de beide dienstknechten van Koning Jezus! O, maar dat mag niet! Dat mag nóóit! Ontdaan springen Paulus en Barnabas de priesters tegemoet. „We zijn gewone mensen, precies als gij!” roepen ze luid. „Geen offerfeest, geen offerfeest! Wij zijn ook stervelingen!”

Dat is een hele teleurstelling. Nu gaat 't vrolijke offerfeest niet door! Er ontstaat een boos gemopper, dat niet veel goeds voorspelt.

Komen daar al weer vreemden aan? Wat willen die hier in Lystra? Barnabas herkent hen 't eerst.

„Dat zijn de Joden die ons al eerder zijn nagereisd,” fluistert hij tegen Paulus. „Nu komen ze ons hier het leven weer moeilijk maken.” Moeilijk maken? Veel meer dan dat! De Joden praten heel vriendelijk met de mopperaars van Lystra. „Deze twee zijn bedriegers,” zeggen ze, „ze hebben al heel wat onrust op hun geweten. Vertrouwt ze niet, het zijn slechte mensen.”

Ze praten zo lang, tot het mopperen over-

slaat in woede. De mensen sleuren de beide afgezanten de stad uit en bekogelen hen met stenen. Vooral Paulus moet 't zwaar ontgelden. Een grote steen raakt hem tegen het hoofd. Hij valt voor dood op de grond neer. Nu hebben de raddraaiers hun zin en zakken af. Verslagen staan Barnabas en de vrienden, die hen begeleid hebben, om het roerloze lichaam van Paulus. Ze denken dat hij dood is. Maar dat is toch niet zo. Hij komt bij uit zijn bewusteloosheid en kan opstaan. Nu gaan ze terug naar Lystra. Met moeite sleept Paulus zijn gekneusde lichaam voort. Na een korte tijd van herstel vertrekken de gezanten naar Antiochië. Daar doen ze verslag van hun wedervaren. Bij de teleurstelling om de Joden, die niet willen luisteren, is er toch ook vreugde om de heidenen, die wèl willen komen. In verschillende steden hebben zich kleine gemeenten gevormd. Voorposten in de strijd voor het Rijk van Jezus Christus.

58. DE BOODSCHAP VAN HET KONINKRIJK KOMT IN EUROPA

Lang heeft Paulus geen rust in Antiochië, hij voelt weer de reis-onrust in zich, het dringen van de Heilige Geest, die hem tot een slaaf heeft gemaakt van Jezus Christus. Neen, een rustig en gezellig leven is niet voor Paulus weggelegd! 't Is een voortdurend opbreken en afscheidnemen, een trekken langs moeilijke paden, te voet, dikwijls met een gekneusd en gewond lichaam, in brandende hitte of gure bergwind, over bergen en door dalen, langs afgronden en ravijnen, bedreigd door wilde dieren en rovers en, wat nog véél, véél erger is. . . . bedreigd door zijn eigen volk, dat zijn bittere vijand wordt, zodra hij de naam van Jezus, zijn Koning, noemt.

Maar het allermoeilijkste is voor Paulus, dat hij niet zo voort kan, als hij zou willen! Hij heeft een kwaal, die hem onverwachts overvalt, alsof 't een boze geest is. Dan voelt de renwagen een rem, hij moet



Paulus tuurt over de zee

stilhouden, hij kan niet verder. En Paulus heeft immers geen tijd om te rusten; hoe zal zijn onmetelijk grote taak dan klaar komen! Wie weet, hoe spoedig Jezus terugkomt bij de zijnen! Moet hij dan niet gereed zijn met zijn werk? Paulus en al de Christenen denken dat die wederkomst in heerlijkheid zeer spoedig zal zijn. Ze wachten er op, dag en nacht. Van velen is de afscheidsgroet: Maranatha! Jezus komt! 't Is een zeer zwaar lot voor Paulus, om die rem met zich te dragen. Hij heeft gebeden, neen, geschreeuwd tot Jezus, om van die kwaal verlost te worden. Maar de Heer verlost hem niet. Paulus moet met zijn kwaal door het leven gaan.

„Mijn genade is groot genoeg voor u,” zegt God. Hij moet ondervinden, dat hij toch zijn volle portie arbeid verrichten kan, door de krachten, die God hem schenkt.

Daardoor zal hij anderen, die dezelfde strijd te strijden hebben, kunnen helpen. En — Gods grootheid zal aan hem gezien worden.

Nu moet Paulus weer op reis. Ditmaal echter niet met Barnabas. Ze hebben een ernstig verschil van mening gehad, dat niet bijgelegd kon worden. Nu gaat ieder zijn eigen weg. Barnabas onderneemt met een jonge vriend, Marcus, een kortere reis. En Paulus onderneemt als geheel zelfstandig Apostel een veel langere reis langs de gemeenten, die na zijn prediking in Klein-Azië zijn ontstaan. Hij krijgt reisgezelschap van Silas, die onlangs uit Jeruzalem is overgekomen. Onderweg voegen zich nog twee vrienden bij hem. Timotheüs en Lukas, een jonge arts, die Paulus met al hun gaven zullen helpen en dienen.

Paulus is vol onrust over de jonge Christenen. Zullen ze trouw blijven? Hebben ze wel-werkelijk hun oude heidendom losgelaten? Ach, ze zijn immers als weerloze schapen tussen verscheurende wolven? Paulus kan niet wachten op berichten, hij moet er zelf heen om hen sterk te maken in de strijd. Van de ene gemeente trekken ze naar de andere en tenslotte komen ze in Troas, een handelsstad aan de Aegeïsche Zee. Hoe nu verder? Hij probeert nog onbekende gebieden binnen te reizen, maar 't lukt hem niet. Hij begrijpt, dat hij moet wachten op een wenk van zijn Koning. Soms staat hij aan de kust en ziet uit over de stille, blauwe zee, waaruit hier en daar wazige, rotsige eilanden oprijzen. Aan de overzijde ligt óók land, onbekend land, maar het behoort ook tot 't grote Romeinse rijk en de taal is het Grieks, dat van grens tot grens gesproken wordt. Niettemin, wie over zee vaart, heeft toch het verband met zijn vrienden, met zijn achterland, verbroken en daarvoor deinst Paulus terug.

En dan komt in een stille nacht het sein van zijn Koning. In de droom ziet hij ginds, aan de andere kust, een man staan met opgeheven armen, als een, die om hulp roept. „Kom ons helpen! kom ons helpen!” klinkt

het. 't Is voor Paulus het bevel om op te breken. Men heeft hem nodig daarginds; neen, men heeft Jezus nodig en de Boodschap van zijn Koninkrijk! De boodschapper aarzelt niet meer. Een schip is spoedig gevonden en nu gaat 't over de blauwe zee, zoveel mogelijk de kust volgend, tot aan de andere zijde een havenstad is bereikt, Neapolis. Van hier loopt een weg naar de veel grotere stad Filippi. Naar gewoonte zoeken ze allereerst de Joodse synagoge. Ze vinden er geen. De weinige Joden en Jodengenoten behelpen zich met een gebedsplaats, een eindje buiten de stad. Hier vinden de reizigers op de Sabbat een groepje vrouwen bijeen, die vol belangstelling zijn voor hun Boodschap. Een wat oudere, welgestelde zakenvrouw (ze handelt in purperstoffen, die alleen door de rijken gedragen worden), trekt zich het lot van de reizigers aan. In haar gastvrije woning vinden ze onderdak en verzorging en zetten daarna vol moed de arbeid voor hun Heer en Meester voort. Paulus wordt een bekend persoon in Filippi. Zijn naam en de naam van zijn Koning is op aller lippen en ook hier zijn er, heidenen zowel als Joden, die tot het geloof in Jezus komen. Er ontstaat een kleine Christengemeente. En dan is 't opeens weer, alsof de boze zijn handen naar dit werk van Jezus Christus uitsteekt, om het te vernielen. Een woedende vijandschap breekt los.

't Is weer Sabbat geworden. Paulus en Silas zijn op weg naar de gebedsplaats aan de rivier. Daar schiet uit een der huizen een verwilderde, jonge vrouw te voorschijn. Ze loopt achter de beide mannen aan, wijst met de hand en roept luid:

„Kijk eens, dat zijn dienstknechten van de Allerhoogste God! Die willen je leren, hoe je behouden kunt worden!”

Ach, dit roepen op straat is al eens eerder gebeurd! Heel Filippi kent de jonge vrouw en weet van haar vreemde gave. Ze ziet immers dingen, die niemand anders kan zien! Dingen van het verleden, dingen van de toekomst.... zorgvuldig verborgen wen-

sen en plannen.... diepe geheimen.... zij ziet ze, alsof ieder mens een open boek is, waarin ze slechts te lezen heeft. Deze helderziendheid is een noodlottige gave voor de arme vrouw, die al haar krachten opteert.

Daarbij komt nog, dat zij, mèt haar gave, door een paar rijke burgers als slavin is gekocht. Ze kan immers de toekomst voorspellen, waarzeggen en geheimen ontsluiten?

Voor zulke dingen hebben de burgers van Filippi veel geld over; de heren hebben hun rijkdom aan deze slavin te danken. Medelijden met de stumper? Neen, dat kennen ze niet. Maar Paulus ziet het geval met heel andere ogen. Van zijn Koning, Jezus Christus, heeft hij barmhartigheid geleerd, die de naaste wil redden in plaats van uit te buiten. En ook weet hij, dat bij Jezus krachten zijn, om de arme vrouw te genezen van het vreemde vermogen, dat haar kwelgeest is en haar ondergang zal worden.

Wat zullen bovendien de vijandige mensen zeggen van dit geschreeuw? Zullen ze niet denken, dat Paulus door haar geroep toehoorders wil trekken.... reclame maken.... geld verdienen misschien?

Er moet aan dit geschreeuw een eind komen. De vrouw moet zwijgen. Ze moet.... genézen.

Paulus keert zich om en ziet haar strak in de wilde ogen. Dan gebiedt hij met forse stem de boze geest om de vrouw te verlaten. Voor de Godskracht die van Paulus uitgaat, neemt de ziekte de vlucht. De geplaagde vrouw wordt een normaal vrij mens.

Er zijn heel wat nieuwsgierigen toegeschoten, toen Paulus zich omkeerde naar de vrouw. Ook haar meesters zijn er bij komen staan en hebben gezien wat er gebeurd is. Nu is hun kans op nog grotere rijkdom dus verkeken. Door de schuld van die vreemde onruststokers.

O, maar ze hebben machtige vrienden onder de overheid van de stad. Eén aanklacht en Paulus en Silas worden gevangengenomen. Men doet in Filippi snel recht over

TOCH GAAT DE BOODSCHAP VERDER

verdachte vreemdelingen. Aanklacht, geseling, gevangenis is iets dat aan de lopende band gaat. Kans om zich te verdedigen? Geen sprake van! Ze zouden trouwens toch niet geloofd worden. De beulsknechten met zwaard en geselroede staan naast de rechter gereed. Ze doen onmiddellijk hun werk. De kleren worden Paulus en Silas van 't lijf gerukt. Ze worden krom-gebonden en dan snerpen de felle geselslagen over hun blote ruggen. Bij de eerste slag springt het bloed al te voorschijn en reeds vóór de veertigste slag is de rug één bloedige opengereten massa.

Daarna worden de gestraften precies zoals ze zijn in de gevangenis gegooid en op hoog bevel worden hun voeten in een zwaar, houten blok geklemd. Zo worden alleen de ergste misdadigers behandeld.

59. TOCH GAAT DE BOODSCHAP VERDER

Daar zitten dan Paulus en Silas, ingesloten bij andere ongelukkigen, die er reeds zijn. Ze voelen zich moe en koortsig. Hun vernielde ruggen doen onuitsprekelijke pijn.

Maar in hun hart is een wonderlijke, stille vreugde. Ze lijden dit alles voor hun Koning, die zelf zo oneindig veel méér geleden heeft en die geduldig en zachtmoedig zelfs het allerbitterst lijden onderging. Neen, Paulus en Silas willen, nu het lijden aan hèn komt, hun Koning niet te schande maken. Zacht in het begin, doch langzamerhand luider, begint Paulus een lied van zijn Koning te zingen. Hij doet het op de manier van de Joodse priesters, half sprekend en half zingend. Meermalen heeft hij in de gemeenten die hij bezocht, zijn toespraak met zo'n loflied besloten. Nu doet hij het hier, in de donkere kerker, niet wetend of de dag van morgen hem dood of leven zal brengen. Met geen andere toehoorders dan een stelletje medegevangenen, even rampzalig als hij. Paulus begint en Silas valt in en

gaandeweg wordt het lied krachtiger, zodat de woorden duidelijk worden verstaan.

„Jezus Christus heeft zichzelf vernederd, en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de dood aan het kruis. Daarom heeft God Hem bovenmate
verhoogd
en heeft Hem de naam geschonken, die boven alle namen is, opdat in de naam van Jezus zich alle knie zou buigen van hen, die in de hemel, en die op de aarde zijn.”

Wonderlijk klinkt dit loflied tussen de gevangensismuren, die gewend zijn aan vloeken en verwensingen. 't Is als een boodschap uit een andere, betere wereld, waar enkel licht en vreugde heerst.

Met brandende ogen staren de medegevangenen in 't donker. 't Lied dringt hun harten binnen en roept 't verlangen wakker naar goedheid en vrede, naar redding van alles, wat hun leven gebonden heeft aan duisternis en misdaad.

Hoor! het zingen begint opnieuw!

„Niemand onzer leeft voor zichzelf; niemand onzer sterft voor zichzelf, want leven wij, zo leven wij voor de Heer, en sterven wij, zo sterven wij voor de Heer.

Hetzij dan dat wij leven of sterven, wij zijn het eigendom van de Heer. Met dit doel is Christus gestorven en weder levend geworden. Opdat Hij Heer zou zijn over doden en over levenden.”

„Verder, verder!” zucht een stem. En Paulus gaat voort.

„Wij weten, dat God degenen die Hem liefhebben, alle dingen doet medewerken ten goede. Indien God vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn?

TOCH GAAT DE BOODSCHAP VERDER

Wie zal beschuldiging inbrengen tegen
de uitverkorenen Gods?
God, die ons rechtvaardig spreekt?
Wie is het, die veroordeelt?
Jezus Christus, die gestorven is?
Die ook opgewekt is?
Die zit aan de rechterhand Gods
en voor ons intreedt?
Wie zal ons scheiden van de liefde van
Christus?
Verdrukking of nood of vervolging?
Honger of naaktheid,
gevaar of zwaard?
Neen, in dit alles zijn wij méér dan
overwinnaars,
door Hem, die ons heeft liefgehad."

Er is nog iemand, die luistert. Buiten, tegen de kerkerdeur geleund, luistert ook de cipier. Hij heeft de bloedende ruggen gezien; hij weet, dat in de nacht na de geseling de koorts opkomt. Maar dit is geen koorts-ijlen, wat deze gevangenen doen! Dit rustige gezang komt voort uit een diep geluk, dat deze mensen in zich dragen. Een geluk, dat door geen boosheid van de buitenwereld kan worden aangetast of weggenomen. Vreemde gedachten stormen door het hoofd van de cipier. „Wij zoeken ook het geluk! Iedereen zoekt 't geluk, maar we weten niet, waar het is! We gaan naar waarzeggers en orakels en roepen: geef ons heil! geef ons geluk! We betalen er veel geld voor en vinden het geluk niet. Deze mensen echter hebben het geluk. En ze delen er van uit, voor niets!"

Hoor, nu wordt het gezang van de gevangenen een jubellied!

„Ik ben verzekerd,
dood noch leven,
engelen noch overheden,
heden noch toekomst,
hoogte noch diepte,
noch enig ander schepsel,
zal ons kunnen scheiden
van de liefde Gods,
die geopenbaard is in Jezus Christus,
onze Heer!"



*Buiten, tegen de kerkerdeur geleund,
luistert ook de cipier*

De cipier schudt zijn hoofd en doet zijn ronde en zoekt dan, tot barstens toe vervuld van gedachten, zijn woonvertrek op.

't Is een wonderlijke nacht voor hem, zoals hij nog nooit heeft meegemaakt. Ja, maar het is ook een aardbevingsnacht. Dat komt in dit oud-vulkanisch gebied wel méér voor. 't Vreemde is, dat deze aardshokken 't vooral op de gevangenis hebben voorzien. De oude muren schudden, de deuren rammelen in hun sponningen, sloten worden losgerukt en de blokken der gevangenen vliegen open.

't Is een van die aardbevingen, waarin God met luide stem tot de mensheid spreekt. Paulus en Silas verstaan die stem. God komt zelf voor zijn dienaren op.

De gevangenen verstaan de stem ook. Zij

horen er in: we zijn vrij, we kunnen er van doorgaan.

Als Paulus niet geroepen had: „Hier blijven”, waren ze zeker ontsnapt. Nu blijven ze gehoorzaam, alsof Paulus al zingende hun meester geworden is.

Daar komt iemand aanhollen, een zwaard in de hand. De cipier. Wild zoeken zijn ogen in het donker. Zijn ze weg, de gevangenen? Zijn ze ontsnapt?

Niemand te zien? Dat kost hem zijn hoofd! Hij is immers voor iedere gevangene persoonlijk verantwoordelijk. Maar dan doet hij 't veel liever zelf, dan de beul af te wachten. Hij heft zijn zwaard op, zet de punt op zijn borst. . . .

Daar klinkt de krachtige stem van Paulus, die ook hem gebiedt.

„Doe jezelf geen kwaad! We zijn allen hier!” En wonderlijk, ook de cipier, de bullebak voor de gevangenen, gehoorzaamt, als was hij zelf een gevangene van Paulus. Hij werpt zijn zwaard van zich af en ontsteekt een fakkel en ziet dat inderdaad alle gevangenen er nog zijn. Dat verbijstert hem volkomen. Hij vergeet zijn waardigheid en zijn omgeving. Hij valt voor Paulus neer, heft de handen op en roept: „Wat moet ik doen om gered te worden?” En Paulus legt zijn hand op 't bezwete hoofd en zegt met vaste stem: „Stel je vertrouwen op Jezus Christus, dan is er ook nog voor u redding te vinden.”

Al weer die naam, die wondere naam!

Een snelle blik om zich heen, dan trekt de cipier Paulus en Silas mee naar zijn woonkamer. Hij wast en verzorgt hun wonden en zet hun voedsel voor. En daarna gaat hij bij hen zitten, om van hen de enige weg tot behoud te vernemen.

Er zijn echter nog meer lieden in Filippi, die in de aardbeving een bijzondere spraak hebben gehoord. Dat zijn de stadsregeerders, die Paulus en Silas onrechtvaardig veroordeeld hebben.

„De aardbeving is een straf,” denken zij. „Wanneer we die mensen, die zich dienaren noemen van de Allerhoogste God,

nog langer vasthouden, zullen er nog méér rampen gebeuren.”

Nog vóór het ochtendkrieken gaat er een boodschap naar de gevangenis: „Laat die beide laatste gevangenen vrij, laat ze in 't geheim vertrekken, alsof ze ontsnapt zijn.”

Maar Paulus weigert op deze wijze vrij te komen. Voor de Filippenzen zouden ze dan immers toch nog als misdadigers gebrandmerkt blijven? En de zaak van zijn Koning zou een zaak van misdadigers blijven? Dat nooit.

Terwille van zijn Koning, Jezus Christus, eist hij eerherstel.

„Men moet ons op klaarlichte dag uit de gevangenis komen halen,” is zijn eis. „En laten de heren bedenken, dat ik een Romeins burger ben, die ze onrechtmatig geseld hebben!”

Nu komen de heren in hoogsteigen persoon. Ze zijn bleek en ontdaan. De Romeinse wet wenst niet, dat er met Romeinse burgers wordt gespot! Met verontschuldigingen komen de heren; ze hebben immers niet geweten, wie ze vóór hadden! En dan komen ze ook nog met een verzoek. Of Paulus en Silas toch maar de stad verlaten willen: Om opschudding en zo te voorkomen. Zeker, dat willen ze. Maar eerst stappen ze voor aller ogen door de stad, om afscheid te nemen van Lydia, hun gastvrouw, en van de gemeente.

Daarna vertrekken ze. Wederom reizen Lukas en Timotheüs met hen mee. Hun reisdoel is Thessalonica, dat in latere jaren de naam Saloniki heeft gekregen.

Een ingespannen tocht van vier à vijf dagen ligt voor hen.

60. DE BOODSCHAP DOOR- WANDELDT HEEL GRIEKENLAND

Ondanks de gekneusde lichamen van Paulus en Silas gaat het voorwaarts in lange, vermoeiende dagmarsen. Hun weg voert door het schone bergland van Macedonië. Hier en daar blinkt een blauw meer

tussen het groen; door enge dalen stromen snelle rivieren bruisend en schuimend dalwaarts en dichte kastanjewouden werpen verkwikkende schaduw over hun pad.

En dan komen ze, vermoeid, maar verheugd, Thessalonica binnen. Thessalonica is een drukke havenstad, vol handel en vertier, met een zeer gemengde bevolking, waaronder veel Joden. Er is dan ook een grote synagoge, en die wordt het allereerst door Paulus opgezocht. Neen, een rust- en herstellingsoord zal Thessalonica voor Paulus en Silas niet zijn. Het werk voor hun Koning dringt en drijft hen. Paulus voorziet wel, dat ze hier langere tijd zullen blijven; daarom staat hij er op, zelf de kost te verdienen; hij zoekt werk als tentenmaker, zijn oude ambacht. Het getuigen van de vier trekkers wordt hier zeer gezegend. Er ontstaat een gemeente, zowel uit de heidenen als uit de Joden.

Maar dan begint de tegenwerking weer. De vijandige Joden klagen Paulus en Silas aan bij het stadsbestuur, en het is niet gering, wat ze tegen hen inbrengen. „Ze zaaien oproer onder het volk; ze geven de hoogste naam die er is, Onze Heer, niet aan de keizer, doch aan een ander, die ze Jezus noemen. Bovendien leren ze, dat men die ander méér moet gehoorzamen dan de keizer! 't Is beslist een complot en als ze zo door mogen gaan, zullen ze de hele wereld in opschudding brengen.”

Met deze geweldige beschuldigingen móet het stadsbestuur zich wel bemoeien. Voor ze echter tot daden kunnen overgaan, kiezen Paulus en zijn vrienden het zekere voor het onzekere. Om een herhaling van Filippi te voorkomen, verlaten ze in 't holst van de nacht de stad en vervolgen hun trektocht in dienst van hun Koning. Alleen Timotheüs blijft achter in Thessalonica, om de jonge gemeente met raad en daad verder te helpen.

En zo gaat 't dan weer verder, dag na dag, door het woeste Macedonisch Bergland met zijn schone dalen. Ze maken opthoud in verschillende steden, om ook

daar de Boodschap van hun Koning te brengen. „Jezus Christus, de Gekruisigde en Opgestane, bouwt zijn Rijk van genade, liefde en erbarmen. De tijden van onwetendheid, van tasten als de blinden, zijn voorbij. Wij verkondigen u, wat wij wéten. Wij spreken onze woorden regelrecht uit de wijsheid van God, die in Christus Jezus aan de mensen is geopenbaard.”

Ze reizen langs de Olympus, die de woonplaats der goden heet en eindelijk komen ze in Athene, de trotse hoofdstad van het oude Griekse rijk. Hier houdt Paulus in het wereldhistorisch bouwwerk, dat Areópagus heet, een rede voor de grootste geleerden van zijn tijd. Daar staat hij, de onaanzienlijke zwerver, op de marmeren treden, tussen de sierlijke zuilen. Een kleine Joodse man, slordig gekleed, met werkhandsen en een lichaam vol littekens spreekt hier tot de goedverzorgde, goedgevoede geleerden, die in hun lange, witte toga's, met edele manieren, zich door de Areópagus bewegen en ook nog wel even willen luisteren naar wat deze praatjesmaker hun te zeggen heeft. Wanneer Paulus hun echter spreekt over de opstanding, vergeten ze hun fatsoen en lachen hem luide uit. En de goedigste stapt naar Paulus toe, klopt hem op de schouder en zegt: „Een andere keer, als we eens wat meer tijd hebben, moet je ons maar eens verder vertellen, hoor!” En dan lachen ze weer en schudden hun hoofd over de dwaasheid van dat Joodse redenaar. Daarmee lijkt de zaak dan afgedaan. Twee werelden zijn langs elkaar gegaan, de wereld van het geloof en die van het redeneren. De wereld van Paulus en de wereld der Griekse wijzen. Paulus lijkt verloren te hebben, hij trekt zich teleurgesteld terug. Maar God stelt Paulus in het gelijk. Wanneer heel het trotse Athene en heel de schone Areópagus tot ruïne zijn vervallen; wanneer de namen der wijze spotters al lang vergeten zijn, leeft Paulus' naam nog voort over de gehele wereld als de naam van een der grootste helden en denkers, die de wereld ooit heeft gekend. Voor het oogenblik weet Paulus niet anders

te doen dan diep teleurgesteld Athene te verlaten. Toch is hij niet zonder troost. Hij laat een paar gelovigen achter, die de kern van een nieuwe gemeente vormen. Nog meer zuidwaarts voert zijn weg. Hij wil naar Corinthe, de handelsstad op de landengte, waar twee zeeën elkaar bijna raken. Dáár, onder de zeer gemengde havenbevolking, wil hij van zijn Koning getuigen. En hij wil het doen, niet als een geleerde, maar als een gewoon, eenvoudig werkman, die zijn handen weet te gebruiken. Hier in Corinthe vat hij zijn oude ambacht, het tentdoek-weven, weer op.

Waar hij echter onderdak en werkplaats zal vinden? God zorgt voor zijn dienstknecht. God brengt hem in aanraking met Aquila en Priscilla, een Joods echtpaar, dat onlangs uit Rome in Corinthe is aangekomen. In Rome staat de troon van keizer Claudius en keizer Claudius, de tyran, wenst opeens geen Joden meer in zijn stad. Voorlopig ontnemt hij hun het recht van godsdienstoefening, maar om erger te voorkomen, vluchten veel Joden uit Rome weg. Zo zijn ook Aquila en Priscilla op reis gegaan en in Corinthe aangekomen, waar ze zich voorlopig vestigen. Merkwaardig genoeg ook — als tentenmakers. Bij hen vindt Paulus de beide dingen die hij zocht in het grote, drukke Corinthe: onderdak en werkplaats. Gelegenheid om van zijn Koning te spreken doet zich vanzelf wel voor, in de werkplaats en ook daarbuiten. Een grote vreugde is het voor Paulus, dat zovelen naar hem luisteren willen. Maar ook een grote blijdschap is het voor hem, wanneer Timotheüs uit Thessalonica overkomt en goede berichten van die nieuwe gemeente brengt. Opgetogen en ontroerd laat Paulus een beroepsschrijver komen en dicteert hem een brief, die door een bijzondere bodemoet worden weggebracht. Het briefschrijven is in deze tijd een moeizaam en langdurig werk. Het gebeurt op het samengeperste merg van de papyrusplant, dat in kleine en grotere bladen, ook wel in rollen, te koop is. Met een spitse, rieten pen worden op

zo'n papyrus-vel de sierlijke Griekse letters één voor één getekend en dat is lang niet ieders werk. Wanneer men moede, eeltige werkhanden heeft, zoals Paulus, moet men het liever niet eens proberen. Dan worden het toch maar hanepoten die nergens op lijken. Neen, 't is beter dat een schrijver optekent, wat Paulus hem dicteert. Daar gaat 't dan.

„Wij danken God telkens voor u allen, wanneer wij in onze gebeden van u allen melding maken. Want onophoudelijk denken wij aan uw werk des geloofs en uw arbeid der liefde en uw geduldig volharden in de hoop. Daarin zijt ge navolgers geworden van ons en van de Heer. Gij herinnert u wel, broeders, onze inspanning en ons zwoegen, terwijl wij dag en nacht handenarbeid verrichtten, om niemand uwer tot last te zijn, en u onderwijl de vreugdebodschap van God hebben verkondigd.

Vaak ben ik van plan geweest u te bezoeken, maar telkens kwam er iets tussenbeide. 't Was, of de boze het mij belette. Toch hoop ik, dat God mij nog eens geeft, u te bezoeken. Maar hoe 't ook gaan zal, ik hoop, dat Hij u rijk zal maken in de liefde, Hij moge uw harten versterken, opdat ge onberispelijk moogt zijn bij de komst van Jezus, onze Heer. Daarom, bemoedigt elkaar en bouwt elkander op, gelijk gij ook reeds doet. Leeft in vrede met elkaar, waar schuw de dwalenden, vertroost de kleinmoedigen, trekt u de zwakken aan en weest tegen allen geduldig. Vergeldt geen kwaad met kwaad, maar zoekt het goede voor elkaar. Verheugt u te allen tijde, bidt zonder ophouden. Dankt God onder alle omstandigheden. Hij die u roept is getrouw. En Hij zal zelf komen, om zijn werk te voleindigen. Want dit, broeders, wil ik u nog eens met nadruk verkondigen: Jezus Christus komt weer. De bazuin van God zal gehoord worden en dan zal Hij komen, om ons voor altijd tot zich te nemen. Hij komt! vertroost elkaar met deze woorden. 't Is waar, wij weten niet op uur en datum af de tijd van zijn wederkomst. Hij komt, zoals Hij zelf gezegd heeft, zonder vooraf te waarschu-

OPROER IN EFEZE

wen, gelijk een nachtelijke dief ook zonder waarschuwing komt. Daarom, houdt het licht van uw geloof brandende en blijft waakzaam, blijft in de liefde en houdt de hoop der zaligheid vast.

En tenslotte, broeders, bidt voor ons, we hebben uw voorbede nodig. De genade van onze Heer Jezus Christus zij met u allen.

P.s. Verzuimt niet, deze brief aan alle gemeenteleden voor te lezen."

Met grote toewijding wordt de brief gedictreed en geschreven. Maar ook in de stad Corinthe zèlf wordt het werk van Paulus rijk gezegend. Er ontstaat een strijd-bare gemeente en daar Corinthe een vlot-tende bevolking heeft, wordt van hieruit de Boodschap over landen en zeeën verbreid.

Anderhalf jaar lang werkt Paulus in Corinthe. Dan zegt de Geest tot hem, dat het voor hem en zijn helpers tijd wordt, de terugreis te aanvaarden. Zijn plan is, om in de grote gemeenten van Jeruzalem en Antiochië verslag uit te brengen over zijn ervaringen in de Griekse heidenwereld. Opdat allen weten zullen, welke grote dingen Jezus Christus dáár doet.

61. OPROER IN EFEZE

En weer wordt Paulus door de Geest gedreven om op reis te gaan. Hij heeft zelf in een van zijn brieven geschreven, dat hij is als een moeder, wier kinderen ver van haar, in den vreemde zijn. Die kinderen blijven in haar hart geborgen, ze is bezorgd over hun welzijn en verlangt hen met raad en daad te helpen. Zo draagt ook Paulus zorg over de gemeenten die zijn kinderen zijn. Ze laten hem niet met rust, hij moet naar hen toe.

Zo verlaat Paulus dan voor de derde maal Antiochië, om een jarenlange reis te ondernemen. Zijn vroegere reismakker Timotheüs en een nieuwe vriend, Erastus, reizen met hem mee. Als hoofdverblijfplaats voor deze reis kiest Paulus de stad Efeze, een belangrijke stad aan de kust, waar veel Jo-

den wonen. In hun synagogen mag Paulus drie maanden lang openbare redevoeringen houden. Dan wordt hem dat echter verboden en moet hij een gehuurde zaal voor lief nemen. Maar voor de Heilige Geest is 't van niet veel betekenis, wáár de Boodschap wordt gebracht. De Geest breekt door, waar hij wil, en onder Paulus' prediking breekt de Geest in Efeze met kracht door. Daar in Efeze wordt opnieuw een Pinksterfeest beleefd. Een twaalfstal mannen ontvangen de Heilige Geest en worden Paulus' medewerkers en er gebeuren wonderen in de stad. Men brengt de zieken bij Paulus, opdat hij hen genezen zal door de Godskracht die in hem is; zelfs vraagt men zijn halsdoek en zijn werkschort op en legt die over de zieken en zie, ook hierin toont God zijn macht; de zieken en bezetenen worden genezen.

Er is in die tijd veel waarzeggerij in de stad en ook zijn er, die geesten oproepen of verjagen kunnen. Er wordt een handeltje van gemaakt, de waarzeggers reizen het platte land af met hun duistere kunsten en verkopen ze duur. Maar zelfs van deze mensen, die zich in dienst van de boze vijand hebben gesteld, komen er tot geloof in Jezus Christus. Nu is er in hun leven geen plaats meer voor duivelskunsten en de boeken die er bij horen. Ze brengen hun boeken en geschriften met toverformules op de markt bijeen en maken er een grote brandstapel van. Helder laaien de vlammen op, 't ene boek na het andere valt in as uiteen en de eigenaren staan er rustig bij te kijken. Toch is de waarde van de boeken een kapitaal van vijftig duizend zilverstukken, en dat zegt iets voor mensen die in de handel zijn geweest.

Waarom denken ze, terwijl hun kapitaal in rook verdwijnt? Denken ze misschien aan Jezus' woord: „Wat zou 't een mens baten, wanneer hij de gehele wereld won, maar onherstelbaar schade leed aan zijn ziel?" Door al deze dingen wordt Paulus een bekend man, een man van invloed in Efeze. Naarmate het geloof zich uitbreidt, wordt ook de tegenstand groter en die tegenstand



De zilversmeden, die zilveren Artemis-tempeltjes verkopen, haten Paulus en de zijnen

keert zich het meest tegen Paulus persoonlijk. Daar is, behalve de onwillige Joden, nog een grote groep mensen, die de Apostel met boze ogen aanziet, en dat is de vakbond van de zilversmeden.

Op een van de voornaamste punten in Efeze staat een tempel, die gewijd is aan Artemis, de godin der vruchtbaarheid. Er wordt een oeroud beeld bewaard, waarvan men beweert dat het rechtstreeks uit de hemel ontvangen is. Men zegt ook, dat het beeld wonderen kan doen; daarom beschouwen de heidense Efeziërs dit beeld met bijgelovige eerbied en vrees. Er worden geregeld bedevaarten naar Efeze ondernomen en er worden godsdienstige feesten georganiseerd ter ere van Artemis, die men boven

alles vereren moet. Bedevaarten en feesten brengen vertier en geld in de stad en het meeste geld verdienen op zulke dagen de zilversmeden. Ze zorgen een groot aantal kleine, zilveren tempeltjes en godinnebeeldjes in voorraad te hebben en verkopen die als amulet of aandenken.

Nu is Paulus gekomen met zijn Boodschap van het Rijk van Jezus Christus. Honderden luisteren naar hem en komen tot geloof. En de zilversmeden blijven met hun tempeltjes zitten. Daarom beginnen ze onder leiding van hun voorzitter, Demétrius, een actie tegen Paulus.

In het stadion van Efeze wordt een grote meeting belegd van werkgevers en werknemers in het zilversmidsbedrijf. Demétrius heft zijn hand op. 't Wordt stil in de grote ruimte. Dan spreekt hij zijn weloverdachte rede uit.

„Mannen van Efeze, gij weet allen, dat wij onze welvaart te danken hebben aan de godin Artemis en haar tempel. Gij weet ook, dat er sedert enige tijd vreemdelingen onder ons verkeren, die het volk afvallig maken van onze godin, doordat ze leren, dat goden, met handen gemaakt, geen goden zijn. Wij merken dit nu reeds in onze verdienste, want de omzet van ons zilverwerk loopt hard achteruit. Ik vraag u, hoe zal dat in de toekomst gaan, wanneer onze tempel niet meer wordt geteld! Kunnen wij 't toelaten, dat Artemis van haar eer wordt beroofd, zij, die in de gehele beschaafde wereld als godin wordt erkend?”

De rede maakt diepe indruk. „Neen! neen! neen!” wordt er geroepen. „Groot is de Artemis der Efeziërs!” Spontaan wordt die kreet door allen overgenomen en de krachtige mannenkelen herhalen die roep, tot 't in alle hoeken en straten der stad doordringt: „Groot is de Artemis der Efeziërs!”

De mensen op straat horen 't. Ze spitsen hun oren. Wat is dat? Is er iets gaande? Ze dringen het stadion binnen en sleuren Paulus en zijn helpers, die ze tegenkomen, mee. De vijandige Joden menen dat hun grote kans om zich van Paulus te ontdoen, ge-

komen is. Wanneer ze nu met de oproerige zilversmeden samenspannen, kan hij misschien voorgoed onschadelijk worden gemaakt. Ze dringen ook het stadion binnen en roepen om hun woordvoerder, Alexander. Hij moet de tweede spreker zijn. Maar als Alexander, de Jood, naar voren treedt en om stilte vraagt, krijgt hij geen kans. „Dat is ook zo'n Jood!" roept een stem. „Nee, nee, dit is geen zaak van de Joden! Laat de Joden er buiten blijven!" En dat is weer het sein voor de zilversmeden om te roepen: „Weg met de Joden, weg met de Joden!"

De Joden schreeuwen daar weer tegenin en het wordt een verwarring, die verdacht veel op oproer begint te lijken. Paulus staat er bij te popelen. Met de grootste moeite weerhouden zijn vrienden hem om tussen de razende menigte te springen. Ze zijn overtuigd, dat het volk hem verscheuren zou. Want — tenslotte gaat het immers tegen hem en zijn Boodschap?

Hoor! daar heffen de zilversmeden weer hun oude strijdkreet aan: „Groot is de Artemis der Efeziërs! Groot is de Artemis der Efeziërs!"

't Worden complete spreekkoren, die om beurten de roep herhalen. Bijna twee uur lang dreunt deze kreet van het heidendom over stadion en stad. Met zorg ziet het stadsbestuur de toestand aan. De heren weten 't maar al te goed: deze telkens herhaalde kreet maakt op den duur de mensen bezeten en rijp voor een bloedige opstand. Ze komen in vergadering bijeen en vaardigen de secretaris af om zo mogelijk de mensen tot kalmte te brengen. De secretaris is een kalm, verstandig man. Bovendien verschijnt hij juist op het goede moment, wanneer de kelen moe en hees zijn geschreeuwd. Hij wenkt en alles zwijgt. Dan spreekt hij zijn kalmerende woorden.

„Mannen van Efeze! Wat gij roept, is reeds lang aan ieder menselijk wezen bekend! Iedereen weet immers, dat het beeld van onze godin uit de hemel is neerge-daald! Daarover behoeft ge dus niet zo'n drukte te maken. Wanneer ge een zaak

hebt tegen Paulus, bewandel dan de gewone weg en dien een aanklacht in. Overigens is ons niet bekend, dat Paulus enig kwaad heeft gedaan. Doe dus geen overijldé dingen. Want deze vergadering is onwettig bijeengekomen en zoals het nu gaat, kon onze stad wel eens van oproer worden beschuldigd. En ge weet, wat daarvan de gevolgen zouden zijn." De secretaris heeft de juiste snaar bespeeld. De keizer wil geen oproer. De keizer zou in staat zijn om heel Efeze met vernietiging te straffen. Efeze zou de eerste stad niet zijn, die op deze manier bestraft werd!

De vergadering wordt meteen in alle stilte ontbonden. Verslagen trekken de schreeuwers huiswaarts.

Maar Paulus begrijpt, dat het na dit alles beter is, voorlopig uit Efeze te verdwijnen. Twee jaar lang heeft hij hier met veel zegen mogen arbeiden. Nu vat hij zijn oude plan weer op, om de gemeenten in Macedonië en Griekenland nog eens te bezoeken. En dan heeft hij nog een grote wens: Rome! In het machtige Rome zou hij de Boodschap van Jezus Christus' Koning-schap willen uitdragen. Maar dit durft hij alleen maar heel zacht te zeggen. Want Rome is zo ver!

Voorlopig roept hij nog eenmaal de Christenen van Efeze bij elkaar en spreekt hun bemoedigende woorden toe. Dan neemt hij afscheid en vat zijn trekkersleven weer op.

62. DE WEG NAAR JERUZALEM

Paulus kan zijn reis volgens plan uitvoeren, totdat hij over de terugtocht begint te spreken. Hij wil per schip naar Palestina varen om nog eens de moedergemeente in Jeruzalem te bezoeken, en meteen de collectegelden overhandigen, die hij op zijn reizen ingezameld heeft. Hoe zullen de broeders zich verheugen over de verrassende voortgang van het geloof! De zeereis wordt hem echter ernstig afgeraden. De vrienden zijn een Joods complot op 't spoor

gekomen, dat op hetzelfde schip wil mee-reizen, om dan midden op zee hun vijand Paulus te vermoorden. Hoe gemakkelijk kan bijvoorbeeld iemand over boord vallen en verdrinken. En een dader? Wel neen, er is in dat geval geen dader, 't was een ongeluk, en anders niet!

Nu reist Paulus met een aantal vrienden over land noordwaarts en steekt daarna over naar Troas. Vandaar trekken ze gedeeltelijk over land, gedeeltelijk met een kustvaartuig, in de richting van Palestina.

't Is een wonderlijke reis voor Paulus. Waar ze ook aanleggen en de nacht doorbrengen, overal stroomt de gemeente samen om hem nog eens te horen. Er is een hartelijkheid en een bezorgdheid, die hem ontroeren. Vooral tegen Jeruzalem wordt hij telkens weer gewaarschuwd. Hij moest er veel liever niet heengaan. 't Complotje op zee is slechts een heel klein onderdeel van het grote complot, dat in Jeruzalem is uitgebreed. Paulus blijft echter onwrikbaar. „Ik móet naar Jeruzalem,” zegt hij, „men zàl mij daar niet doden. Ik heb Gods stem verstaan, dat ik ook nog in Rome zal komen. Dat is al sinds jaren mijn hartewens, zoals ge weet, om ook in Rome Christus te verkondigen. Die wens zal vervuld worden, de Geest zegt het mij.”

Dan spreken de bezorgde mensen niet langer tegen. Paulus staat zo hoog boven hen, hij is zo vast verzekerd in God! Onnoemelijk veel leed heeft hij terwille van de Boodschap geleden. Eens heeft hij hun er iets van verteld. „Op last van de synagoge ben ik vijfmaal gezeseld, door de Romeinse overheid driemaal, ik ben éénmaal gestenigd, heb driemaal schipbreuk geleden, heb gevaren getrotseerd van rivieren en rovers, van heidenen en volksgenoten en valse broeders; ik heb honger en dorst geleden, koude en naaktheid. En daarbij dan nog de dagelijkse zorg om mijn gemeenten!”

„Niet dat ik mij er op beroemen wil,” heeft Paulus er aan toegevoegd. „Ik wil een goede dienstknecht zijn van Jezus Christus en Hij heeft mij door al die dingen heen-

geholpen.” Wie zijn zij, gewone mensen, dat ze deze Paulus de les zouden lezen? Ze zwijgen en vouwen de handen en zuchten: „Gods wil geschiede.” En daarmee is Paulus het eens.

't Duidelijkst komt de waarschuwing tot hem in Cesarea, waar de reizigersvoorged het schip verlaten. Ze vinden onderdak bij Filippus, die als een van de Twaalven met Jezus door het land is getrokken en nu met zijn vier dochters de Boodschap uitdraagt in de drukke havenstad. Er komen veel vrienden oplopen, wanneer ze horen dat Paulus aangekomen is. Ook komt daar Agabus, een man met profetische gaven, die Paulus nog uit Antiochië kent. Ook deze Agabus wil Paulus waarschuwen en zie nu eens, hoe hij het doet! Hij zègt niets, maar hij vertóont, wat hij bedoelt. In een kamer vol bezoekers staat hij op en gaat naar Paulus toe. Onder diepe stilte maakt hij het koord los, dat Paulus altijd om zijn lange kleed draagt, en bindt daarmee zijn eigen handen en voeten vast. Agabus lijkt een profeet uit oude tijden, zoals hij daar zwijgend en plechtig zijn bewegingen maakt. Eerbiedig en ontsteld zien de mensen toe. Hoor, nu spreekt de profeet!

„Zo zal de man, aan wie dit koord toebehoort, in Jeruzalem gebonden worden.”

Ja, nu is 't wel héél duidelijk, wat Paulus te wachten staat! Want Agabus doet dit niet uit zichzelf! Hij is een profeet, hij handelt in opdracht van God!

Er breekt een geklaag en gejammer los. Nu eerst weten allen, hoeveel ze van Paulus zijn gaan houden. Hij is hun vader, ja, eigenlijk nog méér dan dat. Vrouwen barsten in snikken uit en allen smeken hem om toch te blijven, om niet naar het verraderlijke Jeruzalem te gaan, dat reeds zoveel Godsgezanten heeft vermoord!

Paulus ziet hen allen aan.

„Weent ge om mij? Ge wilt mij toch niet aan 't wankelen brengen? Ge weet immers, dat ik bereid ben te lijden en te sterven voor Jezus, mijn Koning? Wat is mijn aard-

se lichaam in vergelijking met zijn Koninkrijk?"

Het klagen verstomt. De moed van Paulus geeft hun allen nieuwe moed. Met een „Gods wil geschiede" nemen ook deze trouwe vrienden afscheid van hem. Zal 't een afscheid voor het leven zijn?

Daar trekken ze reeds weer voort, Paulus en zijn reisgenoten. Enkele dagen later is Jeruzalem bereikt. De Apostelen ontvangen hen met grote vreugde.

Maar ook met tal van waarschuwingen. Ze leven hier al zo lang in de verdrukking; ze hebben geleerd, voor alles op hun hoede te zijn.

„Jammer, dat ge mannen hebt meegebracht, die geen geboren Joden zijn," zeggen ze. „Ge zult er moeilijkheden door krijgen."

Paulus echter is zolang in de ruimte geweest. Hij heeft met veel dingen afgerekend, die voor de Jeruzalemmers nog zeer belangrijk zijn.

„'t Zijn toch Christenen," zegt hij, „ze zijn broeders en medestrijders. En ge weet immers, voor Hem, onze Koning, bestaat geen kwestie van ras of afkomst. Voor Hem bestaat alleen, of we in Hem herboren zijn en in zijn Koninkrijk leven."

Ja, ja, dat wéten de broeders. Maar toch....

„Paulus, wees voorzichtig en geef geen aanleiding. Geloof ons nu maar, wij kennen de stad beter dan gij."

Doch Paulus is een held voor zijn Koning. Op die benauwde manier kàn hij niet voorzichtig zijn. Als het Pinksterfeest gevierd wordt, neemt hij zijn Aziatische vrienden mee tot in de voorhof van de Tempel. Hebben zijn vijanden daar misschien op gewacht? Kijk eens! Daar stuit hij op een groepje oude tegenstanders uit Klein-Azië! Zijn die naar Jeruzalem gereisd vanwege het Pinksterfeest? Of — om Paulus?

In ieder geval betekent deze ontmoeting het eind van Paulus' vrijheid. De profeet Agabus heeft goed voorzeggd. Er wordt geroepen:

„Mannen! Mannen! te hulp! Deze Paulus heeft heidenen in de Tempel gebracht! Hij heeft de Tempel verontreinigd!"

Alsof de Joodse massa daarop gewacht heeft, zo schieten van alle kanten mannen op Paulus toe. Ze dringen en duwen hem de Tempelpoort uit, om hem buiten naar oud gebruik te stenigen.

Voorbijgangers waarschuwen echter de Romeinse bezetting, dat er oproer dreigt in de stad. Soldaten rukken uit, slaan de woedende Joden uiteen en nemen zelf Paulus als hun arrestant mee naar de Romeinse burcht Antonia. Een wild en schreeuwend mensenkluw volgt hen, tenslotte moeten de soldaten Paulus de hoge stoep van de burcht opdragen. Anders hadden de Joden hem nog uit hun handen weggesleurd.

Op het bordes boven aan de trap staat de commandant en wil Paulus' zaak onderzoeken. Het is hem echter onmogelijk, iets uit het verwarde geschreeuw daar beneden op straat op te maken. 't Enige, dat goed verstaanbaar is, is: „Weg met hem! Sla hem dood! Stenigen!"

Nu vraagt Paulus hem in het Grieks, of hij het volk mag toespreken. „'t Betreft hier een Joodse geloofskwestie," zegt hij.

„Wat?" roept de commandant verbaasd. „Spreek je Grieks? Ben jij dan niet de Egyptische roverhoofdman, die we zoeken?"

„Nee, ik ben een Jood uit Tarsus," antwoordt Paulus fier. „Ook ben ik een Romeins burger en mag dus niet zonder wettig verhoor geoordeeld worden."

Nog meer opmerkzaam ziet de commandant de kleine, armoedige man naast zich aan.

„Dat ben ik ook," zegt hij, „ik heb onlangs het burgerrecht voor veel geld gekocht."

„Ik ben als Romeins burger geboren," antwoordt Paulus. „Mijn vader was het reeds."

Van nu af aan wordt Paulus met onderscheiding behandeld.

63. DE LANGE WEG NAAR ROME

Op het bordes van de burcht Antonia mag Paulus tot zijn volksgenoten spreken. Als ze horen, dat hij 't in het Aramees, de Joodse volkstaal, doet, worden ze stil en luisteren.

„Ge kent mij allen,“ begint Paulus, „ik ben Paulus van Tarsus, en als farizeeër grootgebracht. Ge weet ook, dat ik meer dan iemand anders de gemeente van Christus heb vervolgd, zodat ik de Apostelnaam niet waardig ben. Ik was degene, die de kleren bewaarde, toen Stefanus gestenigd werd en daarna ben ik naar Damascus gereisd, om ook daar de gelovigen te vervolgen.

Maar toen ik Damascus naderde, heeft Jezus mij geroepen en ik ben zijn eigendom geworden. Hij heeft mij gezonden om ook aan de heidenen de Boodschap van zijn Koninkrijk te brengen. En daarom sta ik nu hier.“ Op deze woorden breekt een waar geloei los onder de menigte. „Weg met hem! Sla hem dood! Hij behoort niet langer te leven!“ 't Is onmogelijk, nog een woord daartegenin te spreken. Dan ziet de commandant geen andere weg dan Paulus als zijn gevangene de burcht binnen te voeren. De zware deur wordt gesloten. Langzaam verspreidt zich de menigte.

Er is een complot gaande. De Joden hebben Paulus nu bijna te pakken gehad; ze laten zich hem niet weer ontnemen, zelfs niet door de Romeinse bezetting. Veertig jonge Joden doen een eed, dat ze niet zullen eten, voordat ze Paulus hebben vermoord. En die moord moet de volgende ochtend plaatsvinden, wanneer Paulus voor verder verhoor naar de Hoge Raad wordt gebracht. Dan zullen ze het geleide overvallen en Paulus met dolksteken afmaken.

Maar deze soort martelaarschap is niet de weg, die God met zijn knecht voorheeft. Dat Paulus in Rome zal komen, is niet slechts een wens van hem zelf. 't Is ook de wil van God. Van Jeruzalem, de oude koningsstad, zal de weg leiden naar Rome, de

trotse keizersstad. Alleen zal de weg anders zijn, dan Paulus hem zich vroeger heeft gedacht.

't Complot van de jonge Joden lekt uit. Een neef van Paulus hoort er van en gaat de commandant waarschuwen. En de commandant wil geen risico meer nemen. In het holst van de nacht laat hij Paulus, onder zwaar geleide van ruiters en voetvolk, de stad uitbrengen naar Cesarea. Wanneer de samenzweerdere ontwakende, is Paulus reeds halverwege. Zo komt Paulus nu als gevangene Cesarea binnen. Hij wordt ingesloten, er zijn verhoren en besprekingen, maar zijn zaak wordt niet tot een eind gebracht. De Romeinse stadhouders, eerst Felix en daarna zijn opvolger Festus, weten er geen raad mee. Hoe godsdienstgeschillen zo ver kunnen gaan dat men zijn eigen volksgenoten er om naar het leven staat, is hun een raadsel. Voor de Romeinen is de godsdienst niet meer dan een aanhangsel, een versiering van het leven, en niet eens een belangrijke. Daardoor zijn ze zeer verdraagzaam. Wat doet het er toe, h oe iemand zijn goden dient! Als hij de keizer maar onderdanig is! D at is het voornaamste.

Zo wordt Paulus een vergeten gevangene; hij heeft 't niet slecht; hij heeft een kamer gekregen, waarin hij ook zijn vrienden ontvangen mag; hij krijgt perkament en pennen, zodat hij brieven kan schrijven en hij heeft voldoende voedsel. Maar toch, hij blijft gevangen. En de belofte van Rome te zien wordt nog steeds niet vervuld.

Nu is er voor iedere Romeinse staatsburger een laatste middel, om zijn slepende zaak berecht te krijgen. Hij kan zich op de keizer als hoogste rechter beroepen. Op aandringen van zijn vrienden gaat ook Paulus hiertoe over. Hij doet dit, wanneer de tegenpartij weer pogingen doet, hem in Jeruzalem te krijgen. Het lekt nl. uit, dat de eigenlijke bedoeling is, hem op de weg daarheen te vermoorden. De stadhouder Felix is juist vervangen door Festus en de vrienden zijn bang dat deze op de eis van Paulus' vijanden zal ingaan. Daarom beroept Paulus zich op de keizer. Nu heeft

geen ander meer het recht, zich met zijn zaak te bemoeien, dan de keizer alleen.

Ter gelegenheid van zijn vestiging in Caesarea krijgt Festus officieel bezoek van koning Agrippa, die in naam van de keizer over Noord-Oost Palestina regeert.

Er zijn feestelijkheden in de stad en alle merkwaardigheden worden de hoge bezoekers getoond. Onder die merkwaardigheden wordt ook Paulus gerekend. Hij krijgt bevel om in de erezaal voor de hoge gasten te verschijnen, en omdat 't voor een gevangene nu eenmaal niet anders kan, verschijnt hij met geboeide handen tussen twee gewapende soldaten in.

Zie, daar staat de kleine, gebogen man met de vele littekens en de zachtmoedige ogen voor het vorstelijk gestoelte. Koning Agrippa is een half-Jood. Misschien hoopt Festus door hem wat meer inzicht te krijgen in deze raadselachtige gevangene, die Felix hem als erfenis heeft nagelaten.

„Spreek vrijuit, Paulus,” klinkt 't niet onvriendelijk. En Paulus spreekt. Hij vertelt zijn eigen levensgeschiedenis, hoe hij van bittere vijandschap door Jezus zelf tot belijder is gemaakt. En dan geeft hij een gloeiend getuigenis voor zijn Koning, de gekruisigde en opgestane Messias van Israël.

Maar nu is Paulus geen kleine, moede gevangene meer. Hij richt zich op, fier staat hij voor de beide heersers. Met vlammende blikken ziet hij koning Agrippa recht in de ogen.

„Koning Agrippa, gij moet van deze dingen weten!” roept hij luid. „Gij kent immers de profeten? Ik weet, dat gij ze ook gelooft! Deze Jezus is Israëls Messias, die door alle profeten te voren is aangekondigd!”

Koning Agrippa voelt zich in 't nauw gedreven. Voor zijn oude, Joodse geloof schaamt hij zich, 't zou hem misschien ook in de weg staan om promotie te maken. Neen, hij wil in geen geval, dat zijn geweten wordt wakker geschud. Daarom maakt hij er zich met een grapje van af.

„Paulus, Paulus!” zegt hij lachend, „wou je mij ook tot een Christen maken?”



Paulus schrijft brieven in de gevangenis

Doch Paulus verstaat geen grapjes, waar het de ernstigste zaak van zijn leven betreft.

„Ik wilde dat ik 't kon!” roept hij vol vuur. „Ik wilde wel, dat u allen zo was als ik. Behalve dan deze boeien!”

De vorsten schudden hun hoofd en maken een eind aan de vertoning. Paulus wordt als gevangene naar zijn vertrek teruggevoerd. Agrippa en Festus gaan het verdere programma van de dag afwerken. Eerst echter hebben ze nog even een onderonsje.

„Wat vind je van die man?”

„Hij is onschuldig,” zegt Agrippa. „Laat hem vrij.”

„Ja, als hij zich maar niet op de keizer beroepen had!”

„O, heeft hij dat gedaan? Jammer, nu moet hij als gevangene naar Rome. Dan

moet hij maar afwachten, wat er van komt."

Daarna zijn de beide machthebbers de eenvoudige, Joodse man spoedig vergeten, want de feestelijkheden worden voortgezet.

64. EINDELIJK: ROME

De beslissing is gevallen. Hopman Julius van het garnizoen in Cesarea wordt aangewezen om een aantal gevangenen naar Rome te brengen. Hij en zijn soldaten zijn met hun hoofd verantwoordelijk, dat de zending ook werkelijk in Rome aankomt. 't Is reeds vrij laat in 't jaar, eigenlijk al te laat om nog zo'n verre zeereis te ondernemen. In de winter worden de schepen gewoonlijk opgelegd, omdat stormen en ondiepten de Middellandse Zee dan te gevaarlijk maken voor de schepen van die tijd. Maar op hoog bevel waagt Julius het er op de reis nog te beginnen; op een kustvaarder verlaat het grote gezelschap de haven van Cesarea. Dit schip kan hen niet naar Rome brengen, want voor de open zee is het niet gebouwd. De bedoeling is, in een van de havens over te gaan op een grotere schuit, een Alexandrijns korenschip. Misschien dat een meer zeewaardig schip de reis naar Rome nog durft ondernemen. Lukas, de arts en een Christen uit Thessalonica mogen Paulus op zijn reis vergezellen. Julius heeft overigens nog meer tegemoetkoming voor Paulus. In iedere havenplaats die de kustvaarder aandoet, mogen vrienden aan boord komen om hem te begroeten en hem van 't nodige te voorzien. Groot is telkens de ontroering bij het afscheid. Ze weten het, nú is 't een afscheid voorgoed.

In Myra ligt een Alexandrijn, die op het punt staat naar Italië af te varen. Hopman Julius vindt er met zijn soldaten en zijn gevangenen plaats op en de werkelijke grote reis begint.

Er is reeds te veel tijd verloren gegaan met de vaart langs de kust; de herfststormen staan voor de deur. Kampend met

tegenwind en golven bereikt men een haven op de Zuidkust van Kreta. Paulus, die al zo menige zeevaart en schipbreuk achter de rug heeft, raadt Julius aan, hier te overwinteren. Maar Julius luistert liever naar de gezagvoerder van het schip, die een meer westelijke haven verkieslijker vindt. Bovendien, het weer is best, er waait een zachte Zuidenwind, ze kunnen rustig de vaart nog voortzetten. „Zuidenwind is hier de voorbode van storm," merkt Paulus nog op, maar op de woorden van de bejaarde gevangene wordt verder niet gelet.

Ze bereiken de betere haven niet. In de nacht steekt een wervelstorm op uit het Noordoosten, die het schip in razende vaart voor zich uit jaagt. De matrozen hebben handen vol werk om de sloep binnen te halen en vast te sjoeren, wat nog vast te sjoeren is. Daarna kunnen ze niets anders doen dan zich op genade of ongenade overgeven aan de woeste zee. 't Benauwende is, dat dagenlang zon noch maan noch sterren te zien zijn, zodat 't onmogelijk is plaats te bepalen. De voedselvoorziening staat stil, want de kok kan in het dansende en steigerende schip geen broden bakken en tenslotte geven allen de hoop op er het leven af te brengen. Maar wat is dat met Paulus? Wie niet stekeblind is, moet wel opmerken, dat hij als 't ware in een andere wereld leeft, die niet verontrust kan worden door storm en golven en doodsgevaar. Waar anderen kermen, glimlacht hij. Waar anderen vloeken, heeft hij een goed woord. „Rome!" denkt hij. „Ik heb de belofte van God, dat ik Rome zal zien. We komen hier doorheen, ik moet in Rome zijn."

Wanneer de nood op het hoogst is, heeft hij voor alle opvarenden een goede boodschap.

„Er heeft vannacht een Engel bij me gestaan," zegt hij. „We zullen allen behouden worden, alleen het schip zal verloren gaan. Want ik moet in Rome zijn, om voor de keizer te verschijnen."

Met grote ogen zien de ongelukkigen de wonderlijke man aan, maar voor de Engelenverschijning hebben ze respect en

ze geloven Paulus op zijn woord.

De veertiende nacht breekt aan. 't Gaat er op of er onder. Niemand denkt aan rusten, allen wachten in ondraaglijke spanning, wat hun lot zal zijn.

Hoor! Wat is dat? Er is een ander geluid in de donderende golfslag gekomen. Hoor! het klinkt, alsof de golven, niet zo ver hier vandaan, tegen klippen te pletter slaan. Zou er land in de nabijheid zijn? En zo ja, welk land?

Het dieplood wordt uitgeworpen, later nog eens. 't Is nu wel zeker dat ze land naderen. Voor alle zekerheid worden de ankers uitgeworpen. Nu is het wachten op het daglicht. Nu het schip redelijk stil ligt, kan er wat gegeten worden, daarna gaat de kostbare korenlading overboord. De schuit moet zo licht mogelijk zijn, wil hij over een eventuele ondiepte heenkomen.

Eindelijk breekt de dageraad aan. Men kan zien! Ja, er is land in de nabijheid, een vlakke kust met een diepe inham, die er verlokkelijk uitziet. Indien men deze inham slechts bereiken kon!

Maar voordat het schip de baai kan binnenlopen, wordt het op een klip geworpen. Een ontzettend gekraak volgt, de romp breekt in tweeën. Nu is de verwarring grenzenloos. De soldaten willen de gevangenen afmaken, uit vrees dat ze ontsnappen zullen. De gevangenen schreeuwen om genade en boven alles uit klinkt de stem van Julius die bevel geeft, de gevangenen te sparen. Tenslotte geeft hij aan allen de kans om hun leven te redden, door zwemmen of op stukken wrakhout.

Zo gebeurt het. Een uur later staan allen doornat en ontsteld op het strand. Bij de telling blijkt, dat niet één van de opvarenden wordt gemist. Tersluiks kijkt men naar Paulus. Die heeft 't toch maar goed geweten!

Maar waar zijn ze en zullen ze hier vriend of vijand aantreffen? Dat is de vraag, die allen bezighoudt. Daar komen al inboorlingen aan. Met meewarige blik monsterezen ze de berooide schipbreukelingen.

Dan leggen ze een groot houtvuur aan en vertellen onderwijl dat hun eiland Malta heet en dat ze hier geen kwaad te vrezen hebben. Spoedig zitten nu allen om het vuur en drogen hun kleren; telkens grijpt een hand in de stapel rijshout om het vuur aan te houden. Ook Paulus vat een takkenbos aan, maar zie eens, daar hangt een adder, vastgebeten in zijn hand. Wie het ziet, krijgt er een koude rilling van en werkt zich bij hem vandaan. Dát is het dus, wat deze man anders maakte dan de anderen. Hij is een booswicht, misschien wel een moordenaar. Je kunt 't duidelijk zien, een wraakgeest achtervolgt hem. Eerst de storm en nu de adder. Straks valt hij dood neer, dan is de wraakgeest tevredengesteld.

Doch Paulus schudt rustig het slangetje van zich af. 't Valt sissend in de vlammen. Hij glimlacht, zoals hij midden in de storm ook kon glimlachen. Gods beschermende hand is over hem. Hij moet immers in Rome zijn? De schipbreukelingen zien het voorval met bijgelovige vrees aan. Daar hebben ze zich lelijk vergist! Een moordenaar? Wel neen, een heilige is deze man! Een god!

Snel verspreidt zich over het eiland de mare, dat een godheid het eiland bezoekt. Meteen is er werk voor Paulus. Daar is om te beginnen de vader van Publius, de hoogste ambtenaar van Malta. De man heeft hevige dysenterie. Maar Paulus mag hem genezen. Nu komen er meer zieken en Paulus helpt hen allen door de kracht, die God hem verleent.

En dan breekt het voorjaar aan en daarmee keert de tijd voor de scheepvaart terug. De „Castor en Pollux”, die in een andere haven overwinterd heeft, maakt zich gereed om uit te varen en heeft plaats genoeg om de schipbreukelingen mee te nemen.

Nu volgt na het afscheid van Malta een rustige vaart over de blauwe Middellandse Zee. In Napels worden de gevangenen uitgeladen. Te voet moeten ze in Rome aankomen. Paulus' ogen staren ver vooruit naar de stad op de zeven heuvels, die daar baadt in het zonlicht. Bijna is het laatste

doel van zijn leven bereikt. Rome, waar hij voor armen en rijken getuigen mag van zijn Koning, Jezus Christus. Broeders, die van zijn komst gehoord hebben, komen hem tegemoet. Ze bezorgen hem een eigen woning, waarin slechts een enkele soldaat als bewaker bij hem behoeft te wonen. Ieder die wil mag hem bezoeken en Paulus brengt zijn Boodschap aan Joden en heidenen, zodat in Rome een sterke, moedige Christengemeente ontstaat.

Met zijn berechting wordt ook hier geen haast gemaakt. God geeft zijn dienstknecht de tijd, om zijn taak geheel te volbrengen.

En Paulus volbrengt zijn taak zo ijverig en zo trouw als een mens slechts kan doen. Zijn dagen en nachten, zijn hele leven is er mee gevuld. Hij schrijft brieven aan de Christengemeenten in Griekenland en Klein-Azië. Daarin zet hij hun nog eens de grote lijnen van het nieuwe leven uiteen; hij wijst hun telkens weer op de consequenties van het leven met Christus; hij wordt niet moe de jonge Christenen te vermanen trouw te blijven aan hun Koning, ook in vervolging en strijd. Maar ook ontvangt Paulus in Rome vele bezoekers en getuigt hij voor gelovigen en ongelovigen van Jezus Christus, zijn Meester.

De Meester wordt steeds groter, doch Paulus, de dienstknecht, wordt steeds kleiner en onbelangrijker in eigen oog. De dienstknecht gaat volkomen op in zijn taak, hij verdwijnt er in, zodat zelfs niemand met zekerheid kan zeggen, hoe Paulus hier op aarde zijn einde gevonden heeft. Was het de marteldood? Ziekte? Hoge ouderdom? Men kan slechts gissen, want geen geschiedschrijver heeft het einde van de Apostel geweten of opgetekend. Maar dit is zeker: toen in of buiten Rome voor Paulus het einde kwam, is Boven, in het eeuwig Koninkrijk, een nieuw en schoon begin aangebroken. Toen de Koning hem welkom heette als een goede en getrouwe dienstknecht en hij de vreugdezaal mocht binnengaan.

65. DE KONING KOMT!

De tijd is voortgesnel. Jaren, eeuwen zijn voorbijgegaan. Vele jaren. Vele eeuwen.

Ruim negentienhonderd jaar is het geleden, dat Jezus, de Grote Koning, in Bethlehem geboren werd, dat Hij stierf op Golgotha en van de Olijfberg ten Hemel voer.

Van toen af is het openbaar geworden, dat God een plan heeft, niet alleen met zijn oude volk Israël, maar met de gehele wereld. Een plan van ontferming en herstel. Niet een zinloos noodlot regeert de wereld, niet een redeloze tyran, maar een God, die de armen uitbreidt en als een vader noodt: „Kom, hier ben Ik!“ Want wie Christus gezien heeft, heeft de Vader gezien en wie Hem kent en in Hem gelooft, is burger van zijn Koninkrijk geworden.

Ruim negentien eeuwen is het ook geleden, dat de Boodschap van Gods Koninkrijk weerklonk in Palestina en heel de oude wereld. Vandaar heeft het Koninkrijk zich uitgebreid, want Gods zaak is een zaak van voortgang en moet groeien in lengte en breedte en hoogte en diepte. Maar het Koninkrijk op aarde is niet compleet, de Koning zelf ontbreekt er aan. Op de Olijfberg is Hij weggereisd naar een vergelegene land en nog steeds toeft Hij te komen.

Soms meent men het bazuingsgeschal te horen, vooral, wanneer de nacht der wereld donker is en zwart. Dan spitsen velen de oren en zetten zich tot luisteren. Maar ach. . . . de tijd verstrijkt en Hij komt niet. 't Was zijn tijd nog niet, een waan had zich van de wachtenden meester gemaakt. En toch: Hij komt, Hij heeft het beloofd.

Zijn Heilige Geest is werkzaam gebleven op aarde. De Apostelen, gevolmachtigde uitvoerders van zijn wil, hebben de Boodschap verder gedragen. Ze hebben hun zware levenstaak volbracht, wetend, dat ze voor zijn toekomst werkten. Ze hebben naar Hem uitgezien. Staande op zonnige berghoogte hebben ze gestaard in de wazige verten, waar hemel en aarde in elkaar over-

DE KONING KOMT!

vloeien. Zou Hij heden komen? Dáár vandaan?

In stille nachten, wanneer het zware wolkendek uiteenspleet om de wonderes sterrenschijn door te laten, hebben ze Hem verwacht. Ze hebben Hem verwacht, maar Hij is niet gekomen. En toch: Hij komt, Hij heeft het beloofd.

De Apostelen zijn gestorven; zij hebben hun leven niet belangrijk geacht, belangrijk was alleen het Woord van het Koninkrijk, dat hen gegrepen had. Ook hun heengaan was niet belangrijk, het waar en het hoe is onbekend gebleven. Maar ze zijn door de dood heen tot Hem gegaan en hebben Heerlijkheid gevonden na de strijd. Anderen hebben hun arbeid overgenomen, gedreven door dezelfde Geest van God en de Boodschap is uitgebracht in alle windrichtingen, tot in de meest afgelegen uithoeken der wereld toe. Ze hebben de weg gebaad voor de Koning in het vaste geloof, dat Hij komende is. Ze hebben geleerd rekening te houden met de dingen, die niemand zien kan en de onzichtbare wereld is meer werkelijkheid voor hen geworden dan de zichtbare. En al toeft de Koning nog, toch komt Hij. En zijn Koninkrijk is er. Het heeft vaste voet gekregen in een wereld, waarin onrecht en geldzucht lijken te heersen, waarin oorlogen worden ontketend en de demonen vechten voor hun bestaan. Het Koninkrijk zal zijn loop hebben op aarde. Het zout is door het deeg gemengd en niemand kan het er weer uitziften. Het goede zaad is uitgestrooid, 't komt op en zal doorgroeien tot de dag van de oogst, want God verleent het groeikracht. De lampen zijn ontstoken, de talenten zijn uitgedeeld, het Koninkrijk is er. Het Woord weerklinkt, de kerkklokken luiden; ze leggen beslag op de wereld, tegen alle donkere machten in. Zoals eenmaal oudvader Abraham beslag legde op Kanaän door het uitroepen van Gods Naam. Er worden handen gevouwen, er worden krachten openbaar, de krachten van het Koninkrijk. En bespeurt men dat Koninkrijk niet? Zegt iemand, dat het een sprookje is van kinderen en dwazen, waar-

mee de harde werkelijkheid niets te maken heeft? Meent iemand, dat 't een gedachten-spiegeling is van een klein getal idealisten, die met de dood van die idealisten vanzelf ophield te bestaan?

Stil, er fietst in de donkere wintermorgen een verpleegster naar huis. Ze heeft gewaakt bij een zieke, die ze ternauwernood kent. Ze heeft zijn klachten geduldig gehoord, zijn lijden verzacht. Nu slaat de storm haar tegen en striemt een ijskoude regen haar gezicht. Ze aanvaardt het. Ze heeft barmhartigheid bewezen. Ze dient het Koninkrijk, dat er is.

Daar hangt naast de drukke verkeersweg een kerstpot van het Leger des Heils. Een jonge man staat er bij op post, koud in merg en been. Het Koninkrijk houdt hem blijmoedig op zijn post. Het Rijk dat er is en gediend wil zijn.

Diep in het duistere oerwoud is een hospitaal verzezen. Zieken uit de verste streken worden gebracht, in roeiboort of draagstoel. Mensen, naar wie nog nooit iemand omkeek, die nooit nog hulp hebben ondervonden voor hun bittere nood. Ze komen en vinden een stukje Koninkrijk.

Een uitgezondene staat in een dorp, waar de demonen heersen. De trommels worden geroerd, de ledematen bewegen in steeds sneller tempo, tot het stadium van razernij bereikt is. Straks zal de demonische waanzin volkomen losbreken. De zendeling staat onwrikbaar, gesterkt door de kracht, die Jezus hem schenkt. Hij brengt de Boodschap van zijn Koning, de Boodschap van vrede door zijn overwinning. De boze wijkt, het Koninkrijk is ook hier gekomen en zal zijn machten ten goede ontplooien.

Er zitten geleerden in hun laboratoria, er wordt vergaderd voor betere woningbouw, gestreden voor een menswaardig bestaan; er is zorg voor invaliden en kinderen, het verlorene wordt gezocht, de dierenbescherming breidt zich uit. Het is al openbaring van het Koninkrijk dat er is. Er worden melaatsen verzorgd; er steken reddingboten in zee, trotserend storm en golven, gevangenen worden bezocht en aan geesteszie-

DE KONING KOMT!

ken wordt barmhartigheid bewezen. Het Koninkrijk *is* er; het werk gaat door, ook al toeft de Koning zelf te komen. Maar — Hij komt: Hij heeft het beloofd. 't Kan zijn in de morgen, in de avond, of te middernacht. Hij komt.

Als Hij komt, zal nog eens de bazuin van God weerklinken, die reeds eenmaal op Sinaï werd gehoord.

Als Hij komt, zal het Licht van God verschijnen, dat enkele geroepenen, Abraham en Mozes, Elia en Paulus, reeds mochten aanschouwen.

Als Hij komt, zal de Heerlijkheid van de Hemel neerdalen op deze aarde. Allen die reeds bij Hem waren in zijn Heerlijkheid, zullen met Hem worden gezien. En allen, die hier op Hem wachten, zullen met diezelfde Heerlijkheid overkleed worden. En zijn laatste vijand, de dood, zal niet meer zijn.

Als Hij komt, zal er aan het lijden en de gebondenheid der creaturen een eind worden gemaakt, want Gods liefde en barmhartigheid zal dan ongestoord heersen.

Wanneer Hij komt, zullen al de wonderbaarlijke krachten van zijn Koninkrijk in volle werking worden gesteld.

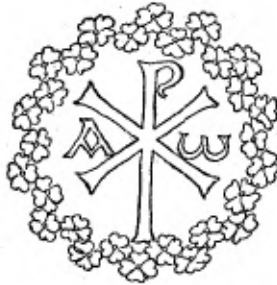
Wanneer Hij komt, zullen de zijnen tot Hem naderen en ootmoedig zeggen: „Heer, Gij hebt het beste voor het laatst bewaard. In onze schoonste verwachtingen hebben wij niet de helft vermoed, van wat uw werkelijkheid ons biedt.”

En Hij komt: Hij heeft het beloofd.

Daarom vertroosten wij elkaar met de aloude woorden:

„Maranatha! Jezus komt!”

Daarom weerklinkt in het donkerst van de wereldnacht steeds nog de bede: „Kom Heer Jezus, ja kom haastiglijk.”



I N H O U D

HET BOEK VAN HET OUDE VERBOND

	Blz.
Verantwoording	5
1. Abraham, de vriend van God	9
2. Lot loopt weg	11
3. Het Verbond	13
4. Een zoon	14
5. Hoe het ging met Sodom en Gomorrha	17
6. De zoon	18
7. Abraham en zijn zoon	20
8. Rebecca komt	22
9. Ezau en Jacob	25
10. Jacob in het vreemde land	27
11. Jacobs terugkeer	29
12. Jacobs nieuwe naam	31
13. Jozef, de jongen	32
14. Jozef, de vorstenzoon	34
15. Jozef, de gevangene	36
16. Jozef in dienst van God	38
17. Jozef, de redder van zijn volk	40
18. Het einde van een vorst	43
19. De boze vijand	46
20. De redder wordt geboren	48
21. De jeugd van een redder	50
22. De redder begint zijn werk	52
23. De redder in Gods leerschool	53
24. Moeite en strijd	56
25. Steeds duidelijker spreekt God	58
26. Eindelijk vrijheid	60
27. Mozes in plaats van het volk	62
28. De grootste schat van de wereld	65
29. Het nieuwe begin	67
30. Weer op reis	69
31. Niet ingegaan	71

32. De tocht wordt voortgezet	73
33. Aärons laatste reis	76
34. Geloof en vertrouwen	77
35. Afgewend gevaar	79
36. Mozes door God geroepen	81
37. De grote dag	83
38. Zware tijden	86
39. Simson, de eenzame held	88
40. Ruth	92
41. Samuël	94
42. De eerste koning	96
43. Koning Saul	98
44. David, de hoveling	101
45. David, de zwerver	104
46. Eindelijk koning!	106
47. Koning David	108
48. Davids goedheid en Davids zonde	111
49. Verraad in Davids huis. Verraad in Davids hart	114
50. Het einde van een oude en het begin van een nieuwe koning	116
51. Salomo, de tempelbouwer en Salomo, de afvallige	118
52. Het gescheurde rijk	120
53. Elia's strijd voor „Eeuwig Getrouw“	123
54. Zó antwoordt God	125
55. Elia op Horeb	127
56. Elia's laatste dagen	129
57. Eliza, Gods profeet	131
58. Tot het einde toe getrouw	134
59. Van een kleine Davidszoon	136
60. Van lessen en beloften	138
61. Prins Joas neemt een groot besluit	141
62. Een kleine prins wordt koning	144
63. Een goede Davidszoon	146
64. Een droevig einde	148
65. Gods getuigen in het vreemde land	151
66. Daniël, de getrouwe	154
67. Wanneer?	157
68. Amos, de lastdrager (± 750 v. Chr.)	160
69. Jesaja, prins en dichter, tot profeet geroepen (± 736 v. Chr.)	164
70. Jeremia, de lijdende profeet (± 600 v. Chr.)	168
71. Ezechiël, Gods zwijgzame profeet (± 600 v. Chr.)	172
72. De andere Jesaja, de bringer van goede boodschap (± 550 v. Chr.)	175

HET BOEK VAN HET NIEUWE VERBOND

	Blz.
1. De wegbereider van de Koning	181
2. De Koning nadert	183
3. De Koning geboren	186
4. Zijn eerste onderdanen	188
5. De kleine, Grote Koning in de Tempel	189
6. Buitenlands bezoek voor het Koningskind	190
7. Geen plaats voor de Langverwachte	194
8. Het geheim door Hem zelf ontdekt	196
9. De stem van de wegbereider	199
10. Een zware strijd	202
11. De eerste vrienden	204
12. Het Koninkrijk Gods geopenbaard	205
13. Een samenkomst op de berghelling	208
14. Een dubbele genezing	212
15. Gaat het zo in Gods Koninkrijk?	213
16. Jezus openbaart zijn Godskracht	216
17. Jezus deelt brood uit	218
18. Jezus, de machtige Helper	219
19. Waar is het Koninkrijk van God?	221
20. De hoofdwet van het Koninkrijk	223
21. De wet van het vergeven	224
22. Jezus en de dood	226
23. Op weg naar Jeruzalem	228
24. In het huis van barmhartigheid	232
25. Van vijandschap en geloof	235
26. Het feest van de koning	238
27. Jezus beheerst de boze geesten	241
28. Het wondere gebeuren op de berg	243
29. Jezus en de blindgeborene	246
30. Van dienen en regeren	248
31. Bij het graf van Lazarus	250
32. Jezus neemt afscheid van zijn Tempel	253

33. De laatste reis van de Koning	255
34. Jezus tot Koning gezalfd	258
35. De intocht van de grote Koning	260
36. Hij de Koning?	263
37. Koningsdaden	265
38. Het laatste samenzijn	268
39. Afscheid	272
40. De lijdensweg	274
41. Jezus door zijn volk verworpen	276
42. Door allen verlaten	278
43. Judas' einde	282
44. Het licht verdwijnt	283
45. Gods grootste wonderdag	288
46. Ja waarlijk, Hij is opgestaan	294
47. Hemelglorie voor de Overwinnaar	298
48. Het grote werk begint	300
49. Jezus, de Heer, zet zijn werk voort	302
50. De leugen van Ananias en Saffira	304
51. Stefanus, de zaadzaaiër	306
52. Een vreemdeling krijgt reisgezelschap	308
53. Saul van Tarsus op weg naar Damascus	311
54. Er wordt een poort geopend	313
55. Een Engel komt en gaat	315
56. Saul, de dienstknecht	317
57. De Boodschap komt in Klein-Azië	319
58. De Boodschap van het Koninkrijk komt in Europa	321
59. Toch gaat de Boodschap verder	324
60. De Boodschap doorwandelt heel Griekenland	326
61. Oproer in Efeze	329
62. De weg naar Jeruzalem	331
63. De lange weg naar Rome	334
64. Eindelijk: Rome	336
65. De Koning komt!	338

